557

1

Lamelarius historia alegri

Magni Aurelii Cassiodori Eplo

666

Kazimirus Dei gra Rex polonie magnus dux
lithvanie Russie prussie qz dns et heres etc

Generose fidelis nobis dilecte

Deinde filius loquebatur iterum dicens Dixi
tibi supra de apibus quod triplex bonum
de apicibus suis Dico tibi quod ita
et tales apes debent esse illi Cruciferi
quos in illis finibus christianorum
posui Sed ipsi pugnant contra me
quia de animabus non curant nec compaciuntur
corporibus ipsorum qui ad fidem katholicam
et ad me de errore convertuntur
quos eciam laboribus opprimunt libertatibus
in fide non instruunt sacramentis
privant et cum maiori dolore mittunt
eos ad infernum quam si ~~starent~~ starent in suo
consueto paganismo Nec eciam pugnant
nisi ut dilatent superbiam suam
Ideo veniet eis tempus quo confringentur
dentes eorum manus dextera
mutilabitur et subnervabitur dexter
pes eorum ut vivant et seipsos
cognoscant

Revelacio s(anc)te Brigide
de Cruciferis libro ij c
xix in fine

de Misticis laudibus li ij c antepen(ultimo):

Liber magri Johannis Wels
Anno domini 1491

Cum disertorum aut commu-
nibus fabulis aut gratuitis be-
neficiis gratiam non tamen meritis
incentivis collegisse dicta mea que in hono-
ribus sepe positus pro explicanda negociorum
qualitate profuderam in unum corpus redigere
suadebant ut ventura posteritas et laborum
meorum molestias quas pro generalitatis commodo sustinebam et sincere
ris conscientie meae ineptias cognosceret actionum. Dicebam dilectorum votorum michi pa-
cius fore contraria ut quod michi putabant desideria supplicatum putaba-
acceptum prefata legentibus videretur insipidum. Addebam deinde illos sectam dic-
ta rethorice inducit quod puelli per perspicuitatem possit instruere. Re-
spondebam celeriter tuctos videret exigere et tacitus me impericiam proferre
dicto sue aggressus est que aut sensibus electis per maiora non committi
aut verum nimis perstabat explicatur. Magnum nobis gratus datus est solubor-
nata est qui disserit indoctos. Novissime annis ad seriendum vagatur auto-
ritas michi nec horarum momenta prestantur. Nisi ut recto clamoribus sinuentur
tur et festinacione minima gerit nec cauponis cepta pertinaces alii nos fre-
quencia invidiose interpellacionis exaggerat alii miseriarum moles castigat
alii furiosa interminacione sedicionem eruditum. Qui hec tum regimis dictatos
eloquium verbi copiam vix lucere possimus sermonum. Cum quoque nostros
te impliciti tuum circumdeat ne desit alimonia civitatibus quod super
omnia populus plus requirunt studentes ventri non auribus hunc est qui cogunt
animo peticiones nec primicias et innuita semper inquirere. Et non suf-
ficit agenda militum impetrare nisi hec intellectu assiduitas videatur
exigere. Volite quesso nostre nos amare. Declinanda est suasio que plus
est periculi quam decoris. Sed illi porro tali me disceptacione fatigant
prestitute storiame sed omnes noverunt tam grandi dignitati occupacionem
subire velut pedisseque se assistunt. absque eum certitudinis flagitantur
expresse. absque victa quererunt sine consideracione temporis plorium hunc etiam
non solum gravare indictorum pondus adiectum est. Tum ideo leges vix sunt in-
vesti omnes imponere dum ad maius honoris gratia maluerunt peccare omnia
fore tunc. Et cum spatium possit solito labori surripere. quod in unum pectus
confluit. quicquid utilitas qualitatis exposcit. Dominus, et quod frequenter
questus vicibus ingravato ocii tempore redimit crebra cogitacio. Et velut
mediocribus fascibus insudanti ulla tibi de aliis honoribus principes videntur im-
ponere. que ipsi indictos nequeunt explicare. Hec autem facilia vedendo. et quo
ipsum gemitus ab supervenientibus solos usque labores deterpere dinosceris. Sic perceptis
bus prandio gravis sub contineri mune tuenda vicarius regna. quod tot glo-
sa colloquia pro magna diei parte in verbum publicum te occupare nove-
runt. ut fastidium sit ociose expectare. que tu quinto labore toquosteris
sustinere. Verum hec magis tibi ad suffragium laudis per proficit. quamvis fortiter
eloquium et licet ab uno pectore profluxit diversis tamen alveis emanavit. quia
nullus eloquentis obtinet nomen nisi qui tua ista virtute succincta causis emer-
gentibus vilis et parata. Hinc accidit quod nec legibus nec preceptibus anilis nec
loqui videamur cum illius quibus a qua contigit se festinacione profunde
alia vero licent cogitata proferre ut inde variarum dicatur quod taluta di-
versis constiterit. Sed utinam se ista plus accepisse plenum antiquos. Ita eadem
comisse resignet multa dictos Curnanissi similibus de nobis reddere pri-
stinus mediocre vis nimpeccet pollicetur sermonum vero quod ipsum nobilitem sim

~~est in edicto constitutum vos uero attigisse credimus Hominis plecauit presumptores nostri illicite qui legendi summa magistre Namque, vivas de no [illegible] disputationes ingemuit qui vera pereg iudicia sustineret~~

Anastasio imperatori theod. Rex
Theodorico uiro senatori theo Rex
Cassiodoro uiro illustri atque patricio theo Rex
Senatui urbis Rome theo Rex
Agapitho uiro illust. pontifici the R.
Felici uiro clarissimo the R
Amabili executori epo the R
Eustorgio uiro uenerabili mediolanensi epo the R
Boecio uiro illust. atque patricio the R
Seruitatio duci retiarum the R
Eugenio uiro illustri magistro officiorum the R
Senatui urbis Rome the R
Fausto preposito the R
Festo uiro illust. atque patricio the R
Juliano comiti patrimonii the R
Omnibus gothis et Romanis the R
Domitiano et Julie the R
Sabino et uxori sue the R
Albino et albigio viris illustribus atque patriciis the R
Maximiano illust. et andree uiro senatori theodericus R
Marcello uiro senatori et aduocato fisci the R
Ceciliano et agapitho viris illustribus et patriciis the R
Omnibus Gothis theo R de exactu mittendo ad expeditionem
Sabiniano uiro senatori the R
Fausto preposito the R
Speciosio uiro sublimi the R
Omnibus Gothis et Romanis theodericus R
Possessoribus lucretianis super sumptu constitute the R
Senatui R. urbis Rome the R
Populo Romano the R
Agapitho uiro illust. pontifici the R
Fausto preposito the R
Tertiolo uiro senatori the R
Cipriano uiro sublimi
Coyoni uiro illust. senatori R the
Fausto uiro illust. patricio the R
Asinii uiro illust. comiti the R
Agapitho uiro illust. the R

Afflorano
uiro 7 7

Vir hec magis tibi ad suffragium laudis proficere si me tanta et
talia valueris legentium profectus Deinde quod vides viros in republica
constitutos facundia carere labor tuus sine aliqua offensione poterit edere Et
rerum que tu intellexeras pericula vetustatis circa illos qui sunt in tran-
quillitate positi contingit fortiore dicipere Preterea quod salva fide
qua teneris dissimulare non poteris tanta regum beneficia si pateris igno-
rari frustra magnis benigna festinatione contendi Noli quesumus in
obscurum silencii revocare qui te dicente meruerunt illustres digni-
tates accipere Tu enim illos assumpsisti veram laudem describere et quodam-
modo historico colore depinge Quos si celebrandos posteris tradas
abstulisti consuetudini maiorum morientibus decere interitum Deinde
mores pravos regia auctoritate retundis excedentium audaciam frangis timorem
legibus reddis et adhuc dubitas edere quod tantis utilitatibus probas
posse congruere Celas etiam ut ita dixerim speculum mentis tue ubi
te omnis etas ventura possit inspicere Contingit enim plerumque dissimilem fi-
lium generari Oratio dispar moribus vix potest inveniri Est ergo ista verior
arbitrii proles Illa quippe de arcano pectoris gignitur auctoris sui posteritas
veracius estimatur Dixisti etiam ad commendationem venustatis fecerunt reges ac
regibus laudes dicere libris doctorum historiarum de floridis prosperitatibus con-
diti Sed tu tibi in illis fuit secundus eventus quod ambigis et hic publice
dare qui iam cognosceris dicendi tyrocinia posuisse Victus sum fateor
in verecundia mea nec obsistere tantis prudentibus potui cum me viderem
ex affectu culpari Nunc ignoscite legentes et si qua est incauta presumptio
suadentibus potius imputate Vana mea iudicia cum illo videntur facere qui
me decreverunt accusare Et ideo quod in questoria magisteria atque prefectoria dignitatibus
a me dictatum in diversis publicis actibus potui reperire bisseno librorum or-
dinatione composui ut quamvis diversitate causarum legentibus intentio gratiam
efficacius rapiatur animus cum tendit ad finem Illud autem sustinere alios passi
non sumus quod nos frequenter incurrimus in honoribus dandis impositas et pre-
cipites dictiones que sic positum ad subita ut vix subscribi posse vi-
deantur Cunctarum itaque dignitatum sexto et septimo libris formulas comprehendi
ut et mihi quamvis mihi sero prospicerem et sequentibus in angusto tempore subvenirem
Itaque dixi de preteritis convenient et futuris quia non de personis sed de
ipsis locis que apta videbantur explicui Librorum vero titulum operis indicem
causarum preconem totius orationis brevissima voce Variarum nomine prenotavi Ita
necesse fuit nobis stilum non unum sumere qui personas varias suscepimus a-
monere Aliter enim multa lectione satiatis aliter mediocri gustatione sus-
pensis aliter a litterarum sapore ieiunis persuasionis causa loquendum
est ut interdum genus sit peritie vitare quod doctis placeat Proinde
maiorum sententia diffinitum est optimum dicere ut audientibus possis concepta
vota suadere Neque enim tam grata dici inmassum prudens dicitur

finiunt antiquitatis huiusmodi quod genere ipsa scriptura videatur. Medium
quod nec magnitudine tumescit nec parvitate tenuatur sed in utraque
positum propria permixtione dictatum suis finibus continetur. Tercium genus
quod ad summum apicem disputationis exquisitum sensibus elevatur
verum et ut varietas personarum congruum sortiretur eloquium et licet
ab uno pectore proflueret diversis tamen alveis emanaret qui nullus eloquentiam
obtinet nomen nisi qui tria ista virtute sufficienti causis exigentibus
utilis est. Patet hinc accedit quod modo regibus nunc potestatibus aulicis
non loqui videmur similiter quibus aliqua contigit sub festinatione
proferre. Alia vero licuit cogitata proferre ut merito variarum
dicatur quod tanta diversitate conficitur. Sed utinam sic ista
velis attigisse probamur antiquis ita eadem promisse resignet minuta
dicta. Et magis sublime de nobis extimare permittimus credo
vos improbe polliceri. Sed unius vero quod sit nobilitas sui
est in dictis constitutus nos ne attigisse credimus comitis fallat
dispositores nobis illicite qui legendi sumus ingenium. Itaque
vires de nobis disputationes ingerimus qui coram ponimus
iudicia sustinemus. Expliciunt tituli primi libri

Anastasio Imperatori

ut patet in isto titulo in scripto

Senatui urbis Rome The. R.
Boetio viro illustri patricio The. R.
Gundibaldo regi burgundionum The. R.

Magni aurelii Cassiodori Senatoris viri
clarissimi et illustris exquestoris palacii
ex consulis ordinarii ex magistri officii prefec
ti atque patricii facundissimi viri et venustissimi
eloquii variarum liber primus incipit

Oportet nos clementissime imperator pacem
querere qui causas iracundie cognoscimur
non habere. Cum ille moribus tam teneatur ob
noxius qui ad iusta deprehenditur impar. Omni
quippe regno desiderabilis debet esse tranquillitas
in qua et populi proficiunt et utilitas gentium
custoditur. Hec est enim bonarum artium decora mater. hec mortalium
genus reparabili successione multiplicans facultates protendit
mores excolit et tantarum rerum ignarus agnoscitur qui eam minime
quesisse sentitur. Et ideo piissime principum potencie vestre convenit et ho
nori ut veram concordiam querere debeamus cuius adhuc amore proficimus
Vos enim estis regnorum omnium pulcherrimum decus vos tocius orbis sa
lutare presidium. quod ceteri dominantes iure suscipiunt quia in vobis sin
gulare aliquid inesse cognoscunt. Nos maxime qui divino auxilio
in re publica vestra didicimus. quemadmodum Romanis imperare equa
biliter possimus. Regnum vestrum imitacio nostra est forma boni propositi
unici exemplar imperii qui quantum vos sequimur tantum gentes alias
anteimus. Ortamini me frequenter ut diligam senatum leges princi
pum gratanter amplectar ut cuncta Italie membra componam. Quo
modo potestis ab augusta pace dividere. quem non optatis a vestris mori
bus discrepare. Additur eciam veneranda Romane urbis affectio a
qua segregari nequeunt que se nominis unitate iunxerunt. Proinde
illum et illum legacionis officio ad serenissimam pietatem credidimus de
stinandos ut sinceritas pacis que causis emergentibus cognoscitur
fuisse viciata. detersis contencionibus in sua de cetero firmitate re
stituta permaneat. quia vos pati non credimus inter utrasque res publicas
quarum semper unum corpus sub antiquis principibus fuisse declaratur
aliquid discordie permanere. Quas non solum oportet inter se ocio
sa dilectione coniungi. verum eciam decet mutuis viribus adiuvari. Ro
mani regni unum velle una semper opinio sit. quicquid et nos possumus re
stris preconiis applicetur. quapropter salutacionis honorificenciam presentes
prona mente deposcimus ne suspendatis mansuetudinis vestre
gloriosissimam caritatem. quam ego sperare debui etsi aliis non
videretur posse concedi. Cetera vero per presencium latores pietati vestre
vobis suggerenda commisimus. Ut nec epistolaris sermo redderetur ex
tensior. nec aliquid pro utilitatibus utrisque partis omisisse videremur

Theodomo viro Senatori Theo. Rex

Sup restitucionem
pacis et correctio
num contractione

Comitis stephani insinuacōn compimus sacre
vestis opa · quaz nos volum necessaria festiā con
gplei dirrupto magis laboē pandē Tu vō c
su subtrahendo solempne abhominandā potuis
isste cognoscēris tarditate Credimus eñ aliquē pue
nisse neglectu ut aū vermes illi lacteri carneo splō
bes terē ꝗ saciati pulcrima minime ebetate rubuerit
aut lane non anxierit adorandi · mirāis pao sis-
sima qualitē Quapt si pscrutator vdrontum ma
ris inclusa conchilia solempnī odidissz apto tpe at
ws ille Neptunius gnālior floētis sp ppue or
natōr solis aquaz copia resoluta imbre auliam
flammeo liquoē laxasse color nimio lepoē ornans
obscuritas rubens ingredo sanguinea rgnate dist
int domini conspicuū fiat et prestat humano generi
ne de aspctu pncipis possit errari Mirū est sbam
illam morte confectā cruorē de se po spacia tam
longi tpis exudarē q̄ solet evivis corpibz vulnē sau-
ciatis effluē Nam cū sex pene mensibus ma ine
delitie a vitali fuerint vigoē sepate Cataabus
naibz nescaut esse ꝗuissie sz ne sangē iē nobilis
aliquid spiraret horroiē Chic cū infecta semel sbā p
seuerat ut nesciat an subtrhi · qua vestis possit ab
sumi · Rō si conchilioz qualitas non muta Sic tor
tulaīs illius gona vindemia est ēlpa mīz artifices
cit cui sc copia nllā subtexit In illis at rubicun
dis fontibus cū albentis comas scia docta modcā
tor immisit · hec debz corpis purissima castitate · qz
taliū rēū scētā refugē dicunt mūda Nā si omīa
constituerit si in nllā pte pmissa esse vidē solemni
tās Miaz tua te piclā minime cogitasse dū sa
crilegus sit reatus negligencie in tali veste peccarē
Quō eñ agunt tot artifices tot nautaz caterve
tot familie rusticoz Tu qz continua sbvectus tan
tis audes tanta te istius nomē psuspcom defendis
ut cū regale opus credideris agē in melius videaris
tuis cubibz iurpare Hoc ipo remissio tua negligit
qz te et in prima sbiecerat et ad aspcim pncipis
honorabilem reme faciebat Et te si facultatis
tue adhuc cura nō desit si salutis tue tangit af
fctu intra illum diez imminente tibi hanc por

-ditore cum blancia quia nro cubiculo dare ame
singulis g[...]euisti veme̅ estima q[uod] ia no̅ ... dore
ad te mittimus s[ed] ultore si à qua credideris ludificata
con̄ tardau[i]t ... talis tanta q[uod] res qua ...
ta ... cu̅ fame cum[...] auida in ... littore
projecta ... ... mad[...]bulis ... illa na[...]
honore sanguineu̅ defluere cum ora eius mirabili co
lore ... et ut e̅ mos de hominibus occasiones ...
nas ... duce ... meditates ... principibus
dextis nobile dare q[uo]d mediocre ... sba[...] ...
thiro ... aliud proficio ... no̅ ...
custodies s[ed] ... nouella ... vide ...
sis te paua ... imple q[uo]d nos ... cognoscas ...

Cassiodoro viro c. ...

Ostendat dignitas paratus vij

Optamus ... sua honore q[uo]d est na laudabi
le nec desinit probare ... tu gene
rant animo dignitates Omnia siq[ui]d bona sunt
s[ed] ... cu̅ ... nec credi p[otes]t ... que seque
stratur a premio tu ... ... culmen excel
sum est ... a nobis prouehi[tur] ... ple
nus meritis estima[tur] Nam si equabilis ...
est que iusta elegerit si temperancia ... que
moderata attinit Omnium profecto capax p[otes]t esse me
ritorum q[ui] iudicare ... meruit hec ... Quid
enim maius querit[ur] qua[m] h[oc] inuenisse laudum testimo
nia ubi gratificatio ... p[otes]t esse suspecta Regnan
tis ... iudiciu̅ de solis actibus sumit nec
blandiri digna[tur] cum ... munita Repe
tant ... que te nris sensibus insiderit ut laboris
tui fructu̅ capias cu̅ nris animis singula suauit
inhesisse cognoscas In ipso ... ... deuotum
exordio cum adhuc prouincialium corda rebus flu
ctuantibus vagarent[ur] Et negligi rude dominum ipa
nouitas pateretur electorum supplicatium mentes ab
obstinatione precipiti ... remouens ...
nobis necessitate ... ... Egit salubris ... persua
sio quod vehemens non poterat emendare districtio

Lucratus es dampna provincie que meruit sub
devotione nescire ubi sub pretermittu mactio civili
a iura custodiens publica privata quoque comoda ma
iorum arbitrii estimabas et pro censu neglecto sine
invidia lucri morum divicias retulisti exclu
dens vel querelis auditum vel derogacionibus locum et
unde vix solet reportari pacientie sue voce tibi
militavit laudatum Novimus enim testante Tullio
Siculorum naturam quam sit faciles ad querelas ut solita
consuetudine possint iudices etiam de suspicionibus ac
cusare Sed nos nec eo promiorum fine contenti Bru
ciorum et Lucanie mores dedimus te regendos ne bo
num quod pene provincia meruisset generalis felix
fortuna nesciret At tu consuetudinis devocione
impendens eo nos obligasti munere quo te putamus
dedisse Unde ampliando debitum unde poteramus abso
lutum Elegisti te per cuncta iudicem tocius excrucie
expertem nec invidia quicquam deprimens nec gratia bla
diente sublimans quod cum ubique sit arduum tum sit
in patria gloriosum ubi necesse est aut gratiam parere tela pre
xotet aut odium longe contenciones exasperent Ob
lectant ergo nos actus prefectura et recte totius ita
lie notissimum bonum ubi cuncta providenda ordinacione
disponens ostendisti quia leve sit stipendia sub
iudice integritate deprehendere nullam quamvis obtulit quod sub
equitate persolvit quoque cotidie ex ordine tributum dispendium
non putavit consuetudine bonis tuis et utilitate propriam
quia rem publicam contempsisti recipe duplicatam Hic
est enim vite gloriose comoditas eorum ut testes fuerit hec
laudates hinc ergo tot amplissimis laudibus munitum pa
triciatus te apicem iusta remuneracione conferimus ut
quod aliis est premium tibi sit retribucio meritorum Macte
igitur felicitate laudabili qui ad hanc nos voce dnantia
amore impulisti ut honorum tuorum potius fateamur auctores

quod credimus omnia haec divinae perfecta auspicio ut eum hanc
pro remuneratione tribuimus ad meliora iterum tuis ministeriis

Senatui urbis Rome Theo. rex

iiii O ptamus quidem patres conscripti coronam curiae vestrae | ut Cassiodorum in
fascium flore depingi. Optamus ut libertatis genius | suum suscipiant collegium digne patriciatus
gratam videat turbam senatus. Convenit siquidem | remuneratum
talium esse dignitates imperantium et quicquid in nobis festi
va gratulatione respicitis nunc vestris laudibus applicatur. Illud
tamen magis desideranter aspicimus ut collegium vestrum ornent
lumina dignitatum quae decent augmenta perpetue reddere.
Qui aulicam potestatem receperunt. Hos viros nostra perscrutatio
inventos celsius morum thesauros gaudemus invenientes in
quibus velud fructus honorum vestris clementia nostra se
mitatur exprimi. Convenit enim quod Cassiodoro illustri atque
magnifico viro proprie in republica clariter notissimo
patriciatus dedimus pro remuneratione suggestum ut per ho
norem maioris nominis declarentur merita providentiae. Qui non
fragili felicitate prosperae fortunae ludo ad apicem fascium re
pentinis successionibus evolavit sed ut crescere solet virtutes
ad proprium fastigium conscendit gradibus dignitatum. Primum enim
ut satis administratoris introitu comitive privatarum mo
le fundatus est ubi non clandestinorum infirmitate titubans
novitatis vitio vel mordente erravit sed abstinentiae firmato
vestigio imitando vixit exemplo. Cui mox de more sacra
largitionum rum ~~legionum~~ honore suscepto crevit conversatio laude
quantum profecerat dignitate. Quid provinciae redditam disci
plinam quid diversi generis hominum momenta iustitiae infu
sa referamus. Vixit tanta continentia ut castitate et institu
eret monitis et doceret exemplis. Scyllacium tibi persuasum
est innocentes iudices sub eius praedicabili conversatione prudentes
mores probaliter non licere. Quis enim vere saeculi in eius sug
gestu gremium complecti te videt incassum personam ficte se
mitatis induat. Tum avaritia peculii ambitum dissuadet

cu legibus parendi teste minister Non habet districtum ge-
cum tui auctore libera conscientia gratia nostra inistrat Nam excessu re-
sunt in formidine cum recedit incitibus displicet Vis ita-
que sub precedenti rege gymnasiis excitatus emditis lau-
dibus ad pallacia nostra pervenit Meministis enim et adhuc vo-
bis recentem et adhuc vobis in mistra memoria Qua mo
deratione pretoriano culmini locatus insederit et evectus
excelsum inde gravius despexit vicia prosperitatum Nullo
quippe in plerisque est elatus favore fortune in continuum se
magne probitatis erexit Sed equitate cuncta generat magis
in se reddidit odiosa Maiora que sibi fecit optatum dum
intra modestie terminos magna cohibuit Habet e probate
conscientie gratissimus fructus ut quamvis summa potuerit videatur
tamen ab omnibus plus meruit Iuxit bonum cum vinculo gau
dium ina compendia erario munificus et iuste solicitibus
gratiosus Sensit tunc respublica ex illo actu Romuleo
innocentie virorum quod liceat se moderando gloriosum fecerit hoc
tamen maius contulit quod bone actionis exemplum sequentibus
deliquit Pudet enim cum peccare quem laudare videre potuisset
successorem Fuit itaque ut sentis militibus verendus provincia
alibus mitis dandi avidus accipiendi fastidiosus dete
statur criminis amator equitatis Quid namque fuit illi dif
ficile custodire qui se a rebus alienis dederat abstinere
Est enim melius certum signum famam diligere commodum et lucrum
potius odisse ceterorum Verum hec nullo viri invenit quia prin-
cipatum avi mores nobilissimos nescierit Cassiodorum siquidem
precedentes fama concellebat Ad vocabulum et si
per alios videatur tamen eius constat de familie anti
qua prole laudata prozapie cum cognatis talem
viros fortes eximios Nam et valitudine membrorum
et proceritate corporis floruerit Pater enim candidati sub
Valentiniano principe gessit tribunum et notariis dignitate
laudabiliter degesserat honor qui tunc dabatur egregie dum ad im
periale secretum constet eligi in quibus reprehensionis vicia nesciat decius

Sed ut se pacis animi solet sepe eligere patricio Ethio pro
iuvanda republica magna caritate sociatus. Quem
tunc rerum dominum fecerat sapientia sui et gloriosi in republica
labores in omni parte consilii sequebatur. Ad Attilam igitur
armorum potentem cum supradicti filio Carpilione legationis
est officio non irrite destinatus. Vidit intrepidus quem time
bat imperium. Contra facies illas terribiles et minaces fretus veri
tate despexit. Nec dubitavit eius altercationibus obviare qui
furore tamen nescio quo raptus mundi dominatum videbatur expetere.
Invenit regem superbum sed reliquit placatum et calumpniosas
allegationes eius tanta veritate destruxit ut voluisset gratiam
querere cum expediebat pacem cum regno ditissimo non habere.
Erigebat constantia partes timentes nec imbelles sunt editi
qui legatis talibus videbantur armari. Pacem retulit despe
ratam. tunc legato quid preferret dominus intelligi que tanti
est continent accepta quantum et videbatur optata. Mox honore
illustratus mox redditum dona equus arbiter offerebat.
Sed ille potius natura moderatione ditissimus dignitate
suscipiens otiosa in remuneratione locorum expetiit amenissima
Bruttiorum in pace. Illi non potuit optata negare. Cum ad ...
dederat abiuranni hoste securum statis ab obsequiis suo re
liquit. Avus enim Cassiodorus illustratus honore cunctus qui
eius generi non poterat abnegari a Wandalorum incursione
Bruttios Siciliam que defensione liberavit armorum. Et merito
in provinciis illis primatum haberet quas a tam sevo et repentino
hoste defendit. Debuit itaque virtutibus eius Respublica
quod illas provincias tam vicinas Gensericus non invasit
quem postea truculentum Roma sustinuit. Hic autem et in
partibus orientis parium laude viguerat. Heliodorus enim qui
illa republica nobis videntibus prefecturam bis novenis annis
gessit eximie: eorum consanguinitati probatur adiungi. Liberis
in utroque orbe prelatus; quod in geminio senatu decenter apta
tur tamquam duobus luminibus oculatus clarior purissima radiat

Nisi enim se quereret nobilitas volt^a distendit quam h^c
que in ordine ordinis clara esse promeruit Sic in pro
omnia honore iudicis et servitutis piati · cunctis illis
nobilitas potest omnium ad se aios attrahebat · ut q^ libertate
iure ne poterant subiecti videntur magis gemini bnfi
ciis sciavit obligari · Tanta quoque est patrimonii sui ub
tate gloriatus est ut inter reliqua dona eximie quibus pri
cipes vincit · et donando sepius inuidia non habet. Ubi
est q^ candidatus inter Cothorum se p arma eraty Et bono
instituto melior quod a parentibus accepit hereditaria largita
te custodit. Que in ordine peritissima dignitas et unus
quisque intelligat et parentum suorum apud nos laudes posse
reparare. Cum quem feliciter elegit instituit. Et ideo prece
dentibus que nobis sunt commoda honor bonorum · et iudicandum
vir comitiva assensum · prospero auspicio suscipiat cuique perpetuus q
si sit gratiam patre cunctorum. Est enim potius vicissitudo q^
premium ut quoniam nos pro aliis accumulent · favore capto
contulerit

Floriano viro senatori

ut in lite sententia diffinitiva fuerit

In immensum tendit non decet finita litigia que
enim dubitantibus discordantibus pax si nec legitimis se
tentiis acquiescat. Unde enim inter humanas procellas
portus inventus est. Que si homines funda voluntate precent
mendosis iurgiis se errabit. Ideo spectabilitati tue presentibus
effamur · quatenus si ita res se habeat ut a partibus supplicat
et in comitiis omne iudicium in arcem tuam fundit controversia
statutis legitimis est hec causa nec aliqua probatur appellatione
suspensa · que sunt decreta fuerint. Nam sic nolumus oppressis
negare iudicium ita irrationabilibus querelis non prebemus assensum.
Regi enim debet ut sit quietus qui suo vicio renuit esse
pacificus. Nam et concedendi pericula invitum quoque sanat egro
tum · dum voluntas recta in quibus passionibus non est
si potest id appetere quod a salutis iudice quaerere posse sentit.

Agapito viro illustri theodericus rex

Decet principem cura que ad rempublicam ut destinet pictores marmorarios ad edificanda palacia

vi spectat attendere. Et vere dignum est regem edificiis
palacia decorare. Absit enim ut ornatui cedamus
veterum qui impares non sumus beatitudine seculorum. Rua appt
in Ravennati urbe basilicam Herculis amplam aggressi
cuius novum antiquitas congruentem debuit quietem in aula pre-
dicabili admiracionem fundatam. Magnitudini tue studiosissime
delegamus ut secundum breve subter annexum de urbe nobis mar-
morarios peritissimos destines. Qui eximie divisa con-
iungant et venis colludentibus illigata naturalis faciem lauda-
biliter mentiantur. De arte veniat quod vincat naturam. Discolores
cruste marmorum gratissima picturarum varietate texantur. Quia
illud est semper in precium quod ad decorem fuerit exquisitum. Hiis sumptus ac
subvecciones competentes prestabis ne quicquam nobis conveniat impediri quod
ad utilitatem voluimus respicere singulorum. Felici comiti viro
consulari Theodericus rex ut sibi affinem pupillo red-
dat statim

vii Tenenciam tutoris pluciam addiccon cognovimus mea
te qua non detinuerat accionem beatum ut cum que pre-
sumptu unire debuisses dispendio fraterne affligeres affini-
tatem quippe tua sola que debuerat impensa testari. Qua-
le ergo videtur sanguine quantitas quod eminosum perdere contigerit. Et
ideo presenti iussione decernimus ut quicquid a Neoterio per devota vo-
luntate lascivio te non tantum competisse quam surripuisse cognoscis
incorporandum, militi cito sine aliqua dilacione restituatur.
Ne nos hiigmoi factum coactis legibus vindicare. Quamvis nunc videmus
omnia consuetudine recepisse. Ferre enim pupillo non patimur
quod est parentibus sub magna laude donatum. Avarissimum
est enim per calumpniam subtrahi quod collatum est munificencia prin-
cipali. Reliquum vero que pro iugalis tue assis porcione
concepto iusticie timere divisisse. Etenim appellanda divi-
sio est que sub omnia constat celebrata arbitrio. Sic ad no-
strum comitatum festinabis occurrere ut inter vos ea que iusticie conveniunt

ordines imgm c em ut de vna sba qbq ppetit eqna sut
esse oris habūdat affluat oris paupertas ingemiscat in-
comodis. Amabili executori the R. tutori
ut res parvuli laceratas et bona restituat

Cordi nobis e in comune cunctos protegere. sz eos
maxime quos e conom desuisse. Sic em eqitatis
libra servabit si auxiliū largiam imparibus. et metū no
strū pro parvulis insolentibus opponas sz fortuna mat
perape queit qz in vituperacom iniam torrunt quibus
se publica iura subducunt Renancii itaqz tutoris per
luciam lacrimali suggestion ppinqus Neotrium fratre
suū affectū conmaritatis oblitus hostili furore bona par
vuli lacerasse Qd pro tenu nos arbitrate comouit
ne largitas mea quia velud vitulus pietatis vobis exi
ste vsurpata presumptoribus videatur illicitis Et qz du
bium non est in repeticoni morosis maxie submoui dispen
dia tarditatis Ideo qz devoto tuo mea iussione firmata
si nichil est qd rationabilis apulsato possit oppom pestu
latas res predicto tutori facies sine delacon restitui Et
siquid e qd p suis partibus intendo retentoris obiciat legali
posiconi sedente ad iuu depperet veme conutaud ut alle
gacionibus agnitis pro iure equitatis consuetudine induitus. Eu
storio venerabili viro mediolanensi
epo the R. ut corrigat flos terminato
res ting dam epi

Gruta e condico sibitorum vbi vnum subeqte regnacud
nec dubie debet rumore racio retrahi a que de
bent non imitanda exitum fidere siqd rerum exratoni colligitis
que iniqs desideantibus abscondit. si sunt vestiturus p
quita. Alz io qd btitudini mi ingressissimu esse cosidimus
penti tenore declamus Augustane civitatis epm prodicorum
prius falsis criminacombus accusatis qz nobis honore pstmo
restitutus iure habeat episcopatus et qd huius Nil em in

tali honore temeraria cogitatione presumendum est · ubi si proprio
creditur · vel tantum ab excessibus excusatur. Manifesta prorsus inde
crimina in talibus viri capiunt fidem · Neque ad ex invidia
dicitur vitas nostro putari. Volumus enim impugnatores eius legitima
pena percellere. Sed quoniam et ipsi clericatus nomine fungebantur
ad sanctitatis vestre iudicium cuncta transmisimus ordinanda
cuius est equitate moribus talibus imponere que nos magis
tradiderunt ecclesiastica custodire. Boetio viro illu
stri atque patricio ut per arismetricam tollat
dubietatem monetarum apud ministratores distinguat

Licet universis prolixius sit impendenda iustitia que
sic nominis sui opinione dilatatur · si equali moderatione
per omnia servetur et similes. Considerantius tamen illa expetitur
qui a palatii militia non recedit. Otiosos enim constringit prestare
aliquid munificentia principalis. Consuetudo autem quodam
debito reddit fidele obsequium · domesticis presertim cum et pe
ditum · qui intra aule videntur vigilare excubias. Et ideo ex magnitu
dine dolorum solet advenire nobis supplicatio querelosa · ut ab
illo arcario prefectorum pro emolumentis solemnibus nec in
tegri pendiderit solidos pape · et in nimio gravia se dispendia
sustinere. Quapropter prudentia vestra lectionibus erudita de
mesticis vel falsitatem a consortio veritatis eiciat. Ne cui
sit appetibile aliquid de illa integritate subducere. Hec enim
que appellatur arismetica inter ambigua mundi certissima ratione
consistit · quia vel celestibus equalem novimus. Evidens or
do pulchra dispositio cognitio simplex immobilis scientia que
et superna continet et terrena custodit. Quid est enim quod
aut mensuram non habeat aut pondus excedat · Omnia amplectitur
· cuncta moderatur · et universa hinc pendentia capiunt · que
sub modo ipsa esse noscuntur. Iuvat inspicere quemadmodum dena
rius sicut mundus motu celi et in se revolvitur et numquam deficiens in
venitur. Crescat nova conditione per se reddendo addita sibi
semper ipsa calculatio · et cum denarius non videatur excedi. Ex
modicis inflexis et in annalibus digitis exercitata reddit semper

excessu. Et quanto ad primum sui supputationis redit tanto
amplius indubitata augetur quantitate. Multa licet arena maris gutte
pluviarum stelle lucide concludantur numero qui ipse suo omnino
actu subiectum est. Et quicquid ad existentiam procreatum est a tali condicione
non potest dimoveri. Et quia delectat nos secretiora hinc dis
simplicibus audientibus loqui, pecunie ipse computus quamvis celeberrimo
viles esse videantur, animadvertendum est quanta tamen a veteribus ratione
collecta sunt. Sex milia denariorum solidum esse voluerunt
scilicet ut radiantis metalli formata rotunditas etatem mundi
quasi sol aureus convenienter includeret. Senarium vero quem non
immerito perfectum docta diffinivit antiquitas. Uncie quod men
sure primum vocata est appellatione signavit. Quam duodecies
similitudine mensium computatam in libre plenitudinem ad
anni curricula collegerunt. O inventa prudentium o provisa maiorum
exquisita res que et usui humano necessaria distingueret et tot
archana nature figuraliter contineret. Merito ergo dicta libra
que tanta rerum consideratione trutinata est. Talia ergo se
creta violare crudelissimum velle confundere. Nonne videtur ipsam
videre fidei cum sacra laceratur. Exercent negotiatores in mercibus
emant late que vendant angustius. Constet simplicibus pondus
et mensura probabilis quia cuncta turbantur si integritas cum frau
dibus misceatur. Mutilari certe non debet quod laborantibus datur
Sed a quo acta fidei exigitur compensatio immunis immunita
prestetur. Da certe solidum et aufer inde si prevales decimam
de libra. et aliquid si potes minue cuncta quibus nominibus ipse
constat et provisio ... tribuit a rei ipsa que dum
exolvis. Non potestis omnino nominis integritatem dare
et scelestis immunitatem efficere. Providete itaque ut et
arbitrii arche liceat instare consuetudines suas. et quod hi
mine impedimenta merito munere consequatur.

Servato duci Retiarum ut spoliatores ablata restituant

Decet te honores que geris nomine moribus exhibere.

ut p provinciā tui psides nullam violeat̄ ſꝰ paciat̄
Sed totū cogitā adūsitā· vn̄ nuī flect impud̄ Quapꝑ
Romam̄ supplicacōn commoti pntibꝫ te aſſum̄ ācclis ut ſi
terrā mancipia eius pē brconeb uena ̄ cognouit abſtu
liſſe Qui militantibꝫ officiant̄ aſſueti tumlite pmē diut̄
armati Et obliſſ uiſaē pacē te deſpiauit· qui ad bella mar
cia ſe intendt· dū queſtio quo pacto aſſidue dimicatibꝫ
difficile ē motu cuſtodiē meſuraz Quapꝑ oīm pvia
remota que pte ſcipcōn etiūc pt aſſuum poſtula
ta facias ſine intmiſſion reſtitui· ne p dilacōis mamo
da cotā videat̄ supplex odiſſe uictoriā Eugenio
Illuſtri Magro officiorū concedit magi
ſterii digt̄

Pompa multoꝝ ē regale iudiciū Nā neſcia ista
nisi digt̄ impendē Et quāqm̄ ptā nrē deo
fauente subiacerat ome qd uolum̄ Volūtē tamē
nra de ton̄ metm̄· ut ill d̄ magis eſtiment elegiſſe
qd cuctos dignū ē approbāc Hinc ē qꝫ te liueranti do
gmatiē ſtudia laudabilit exequēte pdē ad queſtuē
culme eg elegiꝫ ut honeſti laboris tui fieē pmiū digt̄
tas leccē Quid n̄ dignus aduocacon̄ officis· ſi p eū
impendat ornatꝫ q pegrinū negociū adſuas tñt mole
ſtias ut laboriba ſubueniet alienis iu h̄c cupo eſtitatꝫ
eſu multoꝝ ad palmā mū iudiciꝫ puemſti Nec tn̄ be
nignitas nrā vna remuneracon̄ contenta· honoꝛ germi
nat· et augmeta ꝑmat et eo studio dona reparat
qī ome decāt qd pſtat Sume igr̄ magiſterii digt̄
inſulas· vſuꝫ omibꝫ p̄uilegiꝫ que tuos habuiſſe
conſtitiſ deceſſores Et iō t̄ tanto iudicio letare ſu
ſcepto· q pro laboē honoris tui honoꝛ altū attipe
meruiſti Quid eni de pore ſenſeriꝫ pmo decide
digt̄ declaraꝫ augmento Nati ſt faſtes ex faſtibꝫ· et
· nam ̧retmettes ſcm aifoꝛti publilaꝛi uiū decet̄ ab ſaſt

Dum te hec remuneracio satietate non expleat · ut det la-
boribus tuis scias mi laus merita iudicii desiderabilior quod
sit honestas cum puerum ad premium · ut te fiat compensatus laboris
amicorum fuisse processum cum te fructum eorum intelligas intermisse
honores ergo quos summe exercitus redde demittis Nosti
bene quo nos studio placatur · quod ab ipsis consilii penetralibus ve-
nit Meministi quociens apud nos laudari sit mores quo-
niam bonis actibus reddimus vite Ore tuo iudicia ma-
loquebamur exemplis talibus maturae Esto modestie templum
Temperancie sacrarium · ara iusticie Absit a iudicariis
mentibus ac premiis ut pro principi sub quodam sacerdote firmat

Senatus urbis Rome ut in suum collegium suscipiat dignitate magisterii fulgentem

Obtestatur patres conscripti deum ad incognitum venit domum
est · Dum adscriptorum conspectam miror quorum alter de-
bitor iudicii alter obnoxius est favori Hos enim estimationi
subtrahimus alios gratia promovemus et ad omnes indulgencie vias
mea se relaxat humanitas · Et amore inmissum intuitum como-
nemus quociens in coetum nostrum deducam · quod de gloria virtutibus e-
stimat Regem enim humanam gracia floris est hec curiam decet
que sit auctor decus rebus ut illa ornamentum est ordinum
ceterorum Utz io Eugenius illustris virum litteratum doctrinae
opinione fulgentem magisterii honore subveximus · ut ge-
reret nomine quam possidebat meritis dignitate Res enim cuius
tot officiorum labores ignoret · quorum non utilitate merces
exstitit · sed patronum honore fruatur Dedimus itaque personam
tantis honoribus parem ut alterutro decore fulgentes
inuitia se gratia qualitatis ornaret Hic est quem nostro fide-
lateri iudicium questor adhesit · que liuoris nebula nulla
fuscat Nec malivolencie studio nocendi acrius scilicet
sensibus exsurrexit Simul pectoris archano privitatem nec
paruit · et ad precem missionum in noticiam suam pervenit
Nunquam enim dolosum suo arbitrio secum impedimentum sed fruatur ponam

ex plurali nobilitate. Habebis ergo eundem nunc ingeniat pro iudicio ut post illius apicis culmine ad altare consedeat dignitate. Nec passi sumus ociosum quem multa non sinebat esse privatum. Sicut sol consuetudibus estimandus qui licet singulis die peragat celum tamen eadem claritate illuminat. Hunc ergo patres conscripti tot meritis absolute relucentem favore vestro excipiat. Debetis enim bene gerentibus ut eos laude vestra committere assensum. Nam si equorum cursus hominum clamoribus incitamur et in sonatum meatibus agit ut a mutis animalibus appetatur velocitas. Quanto magis homines stimulari posse credimus quos ad laudis audientiam natos singulariter invenimus.

Augusto preposito ut consulentibus faciat tributum solui

Habent omnibus probes assensum quotiens est vox iusta postenatis. Nam ut decet esse beneficium difficile quod largitatis non pati debet mentum. Et ideo excelsa magnificentia tua quod a kathaliensibus inferebatur tenere tuarum faciat anno singulis in tributaria summa persolui. Ne post supplicantes partes patiant supplices aliquam questionem. Quid enim inest quo nomine possessor inferat dummodo sine imminutione quod debetur exsoluat. Ita et illi suspectum tuarum nomen auferimus et a rea mansuetudine importunitates compescimus sumptuum.

Festo viro illustri et patricio ut in absencia domum suam custodiat faciens

Gratum nobis est quotiens talis estimatio de meritis magnitudinis tue procedit ut et infinitorum auxilium et absentium credatis esse tutos. Nam ideo prior esse meruisti senatus ut sequentibus prius iusticie contemplationem presta res. Unde fit ut bona nobis prestat opinio gloriose actionis exemplo. Nulli enim ipsa res adistribuere committit. Nec ratio bene consciencia iudicatur. Unde primum missionem decernimus ut domus patricii Agnelli ad affectum descendat quem regni potestas aliquam

Nunc est utilibus parituris salvus legibus tua tuitione vivat
liceat. Ne violentos eiusquam impetus subtracta defensione
dum patiatur. Perdere enim sit innocens facultates absentium et
quadam vide occasionem delictum trahere. quod non potest animum iudicis
persuadentis desultationem decere. Ideo quam celsitudo tua quem
quam votivam provide gerit. exigat humiles deprimat opp-
rimentes et quod pravitatibus rapere presumant timuisse te-
stor invenire.

Iulio comiti patrimonii ut in Apulia prestatio quibus frumenta concremata sunt per hostes

Felicio amplianda nostre utilitatibus applicatur quod mi-
sericordie humanitate humanitati gerendis regnantis eius
facultas et sit dicior. cui remittit. et acquirit nobi-
les thezauros fame. neglecta utilitate petitione. hinc est quod per
mansuetudine nostre humanitatis comoventi ope sensu manum porrigis
oneratis. ut pietatis nostre remedio surgat. quod fortune sue
acerbitate corruerat. Quidam siquidem possessores Apuli deplorata
nobis aditione questi sunt. frumenta sub nimiorum incursationibus concremata
postulantes ne cogantur ad integrum prestationem quibus commertia sunt
commoda dimitta. Ubi nos pro ingenita humanitate compa-
tiendum esse iudicavimus. ut quorum non possimus accusare desidiam
relevanda est extremis fortunam. Unde in constitutis per stock
inferri voluimus. Unde constat se de commodum consultores et ideo hanc
tamen sublimitas tua iubemus diligenti inquirere. et quicunque coe-
mendi iussisse constiterit de reliquis prime moditus moderationem habita
detrahatur. ita tamen ut nulla fraus nostris beneficiis misceatur ne aliquid
negligentia reddatis obnoxium. quod sic nobis intentionem providentia pla-
cuisti. Nam sic nos tamen supplicandum dampna ita nobis coeteris fructuo-
sa debent esse compendia.

Universis Gothis et Romanis territorio consistentibus ut castrum edificent muniant

Publice utilitatis ratio commoventi quod cura sic provocamus

. libencius castra iuxta nos posita papinus commune qr tet p
liorum bn dispo quociens in pace tuta Animos quippe iut
essiar pualida si ex cogitacon diutina fuit roborata Ora
subita pbant incauta et male constitto loca tt grit qui pi
cla iaz formidat Vnde qd animus ipsu no pt ee in auda
cia prona q diusa cura fuit soliatus Ethac inito expedi
cez nominaue maiores qr mens deuota pluit no debet aliis
cogitacoibus occupai Quapp amplectanda e s ees que
qualitatem consideracon suscipit Nec in mora plras e merere
uissionem que deuotos in mane nosa aduiuae Et ideo
pnti auctoritate decreuimus ut domos in nob i pdicto castello
alacrt astitate reddetis gimo nro uicissime rex ut sic nos
utilibus p sicuta cesseg Ista tempa in ira ornae in nos plurimus
fabat sensas Tc em animdt et et supti qpetentes uisis
ea penatibus qstitute uelitis et habitato in nobis no sit ingrata
quia prit pt comendae gstitto Quale e rogo in laribus primo
esse cum diuississimae in masiocs hoste cogit suisme isse
imbribus pateat vos tecta desendat Illud media gsumat
vos copia puisa restaat Sic vob tetasse gstitute ho
stis te ante euentum cautus fata paae pdentis Con
stat n tpe necitatis illu pbai viru fortissimum q si p
multa no distrahit Nam qmt cu pinde az habuisse
puter si tt cepetit fabricis opaz dae a pemu condere
tum opporteat bella tractae Domiciano et Ju
lie Respondet Ad interrogatum sup dubita
con quesita pronunciando simam

Opportet vos cole et obsuac iustiad q castitate
spliis duc suscepistis qm no licet eu delinque
q alios tredi sub castitatis regula gtine ne fiat exeplu
prauum q cleticoz ad laudabile cognoscit institutu Et io
ad interrogacoz vraz euaniu pbe risud nec p dubita
cond possitis errae nisi qd absit spote uelitis excede Si
Romanu sodum ex quo deo pprio fontis flueta in sum sinus

Ubi primum Italie nos suscepit imperium sine delegatoris cuiusquam pittacio presumptor barbarus occupavit priori domino summota dilatione restituat. Quod si ante designatum tempus rem videtur incessisse quia prescriptio probatur obviare. Itemque petitorem iubemus quiescere presumptoris. Illa enim reduci in medium volumus que nostris temporibus presumpta dampnamus. Et locum calumniandi non relinquimus cum longa temporis obscuritas preteritur. De pervasore tamen non etiam peremptore fecit quicquam omni contra lege dampnare. Solum quod sit parricidium quod totius tedium reatus exsuperet. Nam humanitas nostra que hec quoque in scelerate locum pietatis invenit priora auctoritate definit ut homicidi porrecta pravitate sibi abiciant. Solam quibus fuit societas exosa parentum animum non merentur habere consortium ne purum corpus rotunda sanitas nebulosis maculis polluatur.

Salutino et ulosio viris illustribus ut compellant subditi possessores debita explere et contumaces puniantur

Fisci volumus legale custodire compendium quod in mediocre clementia rebus proprie videtur esse contenta. Et sicut nullum gravare cupimus ita nobis debita perdere non debemus. Indigentia iuste fugitur que suadet excessus dum pretiosa res est in imperante tenuitas. modus undique laudandus est. ne aut vituperabili negligentia in proprias defluat aut aliena cupiditas opes abradat. Et ideo presenti iussione precipimus ut Adriane civitatis curialium insinuatione suscepta ceterorum Gothorum fiscum debitum implere. cum ad equitatem recedunt debitores artetis ne tenuis de proprio cogatur exsolvere que constat idoneos indebite detinere. hac scilicet ratione servata ut si quis contumacie vitio maluerit nostra iussa tardare cum multa reddat que ante debuit non compulsus offerre. quatenus pro suo specimen indecenter excepta impunita ... secula non relinquat audacia

Albino atque Avieno illustribus atque patriciis ut in spectaculis constituant pantomimum ad leticiam populorum

Licet inter gloriosas reipublice curas et regalium so-
licitudinum salutiferos fluctus pro minima videatur
prelatores de spectaculis loqui tamen pro amore reipublice
Romane non pigebit hanc quoque cogitacionem intrare qui vindicam
quod prestare possimus dignum nostris sensibus estimamus presertim
cum beatitudo sit temporum leticia populorum. Illud enim speciatim decet
labores nostros accidit quod se ociosa generalitas esse cognoscat
Partis itaque prasini insinuata peticione comperimus quod
huc introductus est ut populorum indecore nolentes seditiones tur-
bulente aggregata scelestissime manu. et inde causam leticie
publice ad furoris clamina prerupisse. Quod utique gau-
dium non potest habere qualitatem. ubi pace non meruere pos-
sidere commune. Et ideo dignum est clemenciam nostram hanc quoque partem
aspicere. ut ubique possit mores publice relucere. Nomen vobiscum
popularium manu cogitamus. sed per modeste semen seditionis
excludimus. Quapropter magnitudo illustris vestra presenti ius-
sione commonita patricium partis prasini quod gloriose
recordationis pater non impediat dignitatis assumat. Putavimus enim
non debere iniuria populos regere gubernare Romanos. Nam
si honorum omnium causa potest pro illorum utilitate delecti sunt
qui honores gloriosos accipere meruerunt. Convocatis ergo specta-
toribus de Helcandio et Theodoro qui leticie publice
aptiores fuit estimatus populi confusione sublata constituatur
a vobis prasini pantomimus. Quatenus sumptus qui pro
spectaculo civitatis impendimus contulisse videamur electi
Hanc partem musice disciplinae mutam nominavere maiores
scilicet que ore clauso manibus loquitur. et quibusdam gesticulacionibus
faciat intelligi quod vix narrante lingua aut scripture textu
possit agnosci. Maximiano viro illustri
et Andree viro senatori ut intendant fa-
bricis civitatis Rome

Provocandi sumus affectuose civium studiis ad augmen-
ta civitatis. Quia nemo potest diligere quod habitato-
res intelligit non amare. Unicuique patria sua carior
est dum super omnia salum suo querit. ubi quis ab ipsis

-tunablis comoat Nunqa pp recte paibus invitem
ad dona Quatr qd sponte tribuimus duplicata gra
confitamur Et ideo illi qui sit Romanis fabris deputate
pecunie reddere rom Sed cum pia constra desideret se pbari
qm fructu laboris sui capit dum ad nos pfta de se preci
cognoscit Quo ita pnti decernimus iussione Romane civi
tatis fabricas vos debere distribuere si labor opis concordat
expensis. Vel si apud aliquem constat residere pecuniaz que
ne sit fabrice expensa deputate rei reddat erogata quibus
racionibus evidenter expressis ad nos instruccoz fidelissimaz destina
te ut iudicio nro credere videamus. Quesitis ad magnifice
voluntatis electi ... cum de largitate gra fraudari vel
le credimus. qui in ista negocio. et de ppius facultatibus eidem in
pendere posse iudicamus. Quis ipse pacera vagantes pisces
indos amat. Erratiles fere ad cubilia dumosa festinat
voluptuosi pisces capos liquidos instituunt cavernas suas
studiosa indagacione pquerunt ducta qz amabilia ubi se noverunt
refugere longissima cupiunt etate constare Quid iam debeat
de Roma dici quam phat esse a suis civibus plus amari

Marcello viro senatori advocato fisci committuntur tuenda negocia fisci

Solida laus est regie largitatis quocies quemquam
indulta iudicis. Nec sibi audet quisquam ascribere. quod
bone disposicionis librat examen Nam ubi apta offitia meritis
nil debetur incertis Nomen de studiis summis ferimus si de proba
tissimis iudiciis polisti siquidem forensi certamine multifarie predicatum
ingenium. Nutristi facundiam exercitacione causarum expertus es
quam suavis fides afferat fructus et ipsa ... qualiter re
corda regnantium hic iste speculator ... ne sese
inspexit. Hinc apud nos suffragium placere meruisti ut
dignus existeres ad publicas causas que gessisti hactenus sub mer
cede privatas. Sume ergo fisci nostri tuenda negocia
in utendis offitiis privilegiis decessorum exempla secuturus sta
ergo per medium iusticie ... moderatus incede ut nec ea

supma moderet iudex . nec iustis petitionibus retentatores exoneret. Illa enim lucra sunt utilitates que integritate suffragante paripimus. Nos ergo quotiens superest ad quadam modos omnes in frag. estate nos placituros intende. non quasi de potestate mea sed potius de ire victoriae. Quia laudabilius a parte fisci perditur cum iustitia non habetur. Nam si dulce meat oppressionis invidia est. Equitas nostra credit si supplicem superare contingat. Non ergo parvo precio estimas dicimus quia tue fama nostra proficiat. cum se comoditas iniusta submittit. Quamquam sit merito mala causa fisci ut bono principe esse videatur. Maioris quippe compendio perdimus quam si nobis inderbite victoria suffragatur.

Cethiano et Agapitho viris illustribus et patriciis ut quorumdam litigantium actiones decidant

D Ecet regalis aput curiam qualitatis custodire concordiam. Nam ad laudem regnantis trahitur si ab omnibus pax ametur. Quid est enim quod nos melius predicet quam quietus populus concors senatus tota que respublica morum nostrorum honestate vestita. Hinc est quod presenti iussione decernimus ut magnifici viri atque patricii festus atque Simacus concordantes illustre et patricium paulinum in iudicio viro quas se habere dicunt exercat actiones. Quibus pro legum ratione susceptis et si inter ordo presenti definitis. tunc patricius paulinus quod sic adversus supra memoratos magnificos viros se habere causam putavit sorte depromat. nec tardari volumus in eius quoque parte sententias diu nolumus inter eos omnia esse decisa. ut quisque ad reliquum tenet quod debet afferre. Videte ergo tanti iudicii arbitros vos electos. videte expectatores mentem equabilem flagitare iustitiam. Relatum esse ubertimam fructum. si primo dirimere pactum quos dignos credimus non impacatos probetis esse. Debet enim de talibus iurari cura esse precipua. quia dant pertum moribus evidente exempla. Nam qui inter summos videtur lite neglegit absolutam hec mittat reliquos sine dubitatione permittit.

Universis Gothis ut pro

Cedant ad expedicio[n]e[m] usq[ue] Gallias

Innotescenda sunt magis Gothis quam suadenda
certamina q[uia] bellicose stirpi e[st] gaudium co[m]pbari. la
borem q[ui]ppe no[n] refugit q[ui] v[ir]tut[is] gl[ori]a[m] concupiscit et
ideo iuva[n]te deo pro com[m]uni utilitate quo auctore p[ro]spera[n]tur
om[n]ia, exercitum ad Gallias [con]stitui[mus] destinare. ut sim[u]l et vos
provect[us] occasione[m] h[ab]ere possitis. et nos que [con]stituimus co
tulisse meritis videam[ur] v[e]l latet cu[m] subducta laudabil[is] fortitu
do. et du[m] se p[ro]bandi no[n] h[abe]t spaciu[m] o[mn]is tota e[st] lux tota meri
tor[um]. Atq[ue] ideo p[ro]landu[m] saiones n[ost]ros admonendo, quatin[us]
ut ad expedic[io]nem in dei no[m]i[n]e more solito armis equis reb[us]
q[ue] om[n]ib[us] necessariis sufficient[er] instructi octavo kalendarum
die Juliar[um] p[ro]xi[m]e venie[n]te moderna oib[us] deo fave[n]te move
atis. quatin[us] et p[ar]entu[m] v[est]ror[um] in nob[is] ostendatis messe v[ir]tut[em]
et vera p[ro]agat[is] feliciter iussiones p[ro]duat[is] iuvenes v[est]ros
in marcia[m] disciplina[m] sub vob[is] videat qd posteris referre
contendant. Nam quid in iuventute no[n] discit[ur] in matura etate
nescit[ur]. Accipitres ipsi quor[um] vict[us] s[em]p[er] ex p[re]da e[st] fetus suos
novitate marcescentes indicit p[re]bat ne molli ocio [con]senescant
alis verberant immorantes cogu[n]t pullos tenendos advo
latu[m] ut tales debeant existere de q[ui]b[us] possit pietas materna
p[re]sumere. Vos aut[em] quos et na[tur]a erigit et amor opinionis exa
cuit. studete tales filios relinquere quales vos patres
vestros [con]stat habuisse.

Sabiniano viro senatori ut reparent portum licini

Nil p[ro]derit inicia rei solidare si valebit p[re]sumptio or
dinata destruere. Illa enim sunt robusta. illa diuti
na que p[ro]videncia inchoat et cura custodit. Atq[ue] ideo ma
ior inconservandis reb[us] quam in inveniendis adhibenda cau
tela e[st]. q[uia] de iniciis p[re]dicata debet[ur] inventio. de custoditis
acquirit[ur] laudata p[er]fectio. Dudu[m] siquide[m] p[ro] Romane meniu[m]
civitatis ubi studiu[m] nob[is] s[em]p[er] impendere infatigabil[e] ambi
t[us] erit. portu[m] licini deputatis redditib[us] repari iussio
n[ost]ra [con]stituit. Sed xxv milia tegularum a[n]nua illatio[n]e

prestaret. Sic et portus portubus mittit quod ad illa loca an-
tiquitate pertinebat. Nunc autem diversorum usurpatione suggerunt
innovasse. Cuncta ergo ad statutam prestationem sine dilatione fa-
ciatis revocari. Omnia licet nostra iussa pro sua reverentia
in nullo violenda sint. ea tamen custodiri volumus maxime que
urbis faciem videntur ornare. Quis non dubitet fabricare manda-
bat provisione servata. Et pendentia saxo tornatas came-
ras tegularum tegmine custoditas. ut antiqui principes no-
bis merito debeant laudes suas. Quorum fabricas decimus lon-
gissima iuventute ut pristina novitate eluceant que iam
fuerant veternosa senectute fuscata.

Fausto preposito ut quedam ecclesia novis non gravetur honoribus sed antique solutionem prestet

Nefas est apud eos fidem beneficii posse minui
quibus aliqua sepius nostra generositate prestitimus. Ideo
sic que semel annuimus rescindi in perpetuum nolumus.
sit quod largitate nostrorum moderante principum imperpetuum custo-
timor prestitorum meorum in modica ratione debet presumptionem ex-
scendere. ubi quod religiosi studii reverentia commonemur ut
que dudum ecclesie viri venerabilis versilie prestitimus valeat im-
perpetuum retestamus. Nunc quod illustrem magnitudinem tuam duximus ad-
monendam quatenus super indictorum uncias titulorum prefata
ecclesiam. in ea summa non senciat. Que per magnifici viri
patricii Cassiodori prima nobis fide et integritate quondam temporibus
est soluta. Ea vero que a tempore beneficii ad ecclesiam ipsam
ab aliquibus est translata professio. quemmne ad omnes pos-
sessoribus omnis solutionis agnoscat. et iam subiaceat func-
tionem. Cuius nacta est iura dominium. Alioquin gratia nobis
augmenta cuius esse non putamus que fisci damna prius proficiunt be-
neficiat possessori expendium pensionis tributa sit prius pure non
latere aliorum cum invidia periculum est. Quanto melius omnimo-
dam generare que nullus audeat accusare.

Specioso viro sublimi ut quidam illustres demisi

Ins et Honoratio accusati subeat cum ple-
be iudicium

Si exterarum gentium mores sub lege moderamur si
iuri Romano servit quicquid sociatur Italie quanto ma-
gis decet ipsam civitatis sedem legum reverentiam plus habere
ut per moderationis exempla luceat gratia dignitatum
ubi enim queratur modestia tamquam si faciant violenta pa-
tricios populi nobis ita pariter prasini petitione sug-
geritur dum ad nostrum comitatum venire disponerent contra
consueta posteriores se truculentas insidias a patricio
Theodoro et importuno viro illustri consule pertulisse ita
ut unus eorum defleatur extinctus Quod nos si ita est acerbi-
ter commovit ut in noxia plebe furor persequeretur arma-
tus quam fovere auxiliis debuissent afflictis si qui condicio in-
morum regnantes equaliter imploraverit auxilium Supra-
memoratos illustres viros ammonemus presenti iussionis
cestis ut ad Thelic atz Agapithi viri il-
lustris vel ad equi iniustitias personas te instante
non differant destinare iudicium Quatenus legibus
examinata causa eorum sententia teneatur Sed ne forsitan
magistros vide loquacitatis popularis offendit persuperos
hic unda distractio est Teneatur ad culpam quisquis iniu-
ri reverendissimo Senatori iniuriam protinus inflixit
si male optavit tamen loqui bene debuit Mores autem que-
ris in spectaculis quis requirat Catonem ne sciunt conve-
nire Kathones quicquid agit gaudia populo dedit illic mu-
nia non putantur locum est quod defendit excelsum quorum
garrulitas si patienter accipitur ipsos quoque principes ornare
monstratur Respondeat nobis etc quod talibus studiis occupa-
Si tranquillos optat ad ... suos etc noluit corre-
ctores qui ad iniurias te propellunt cum se superatos
reperit erubescat Inde tenso lasci noluit quod sunt dubia

se optasse cognoscite. Universis Gothis et Ro-
manis ut qui habuerit saxa in agris suis
concedant ea in reparationem urbis

Digna est constructio civitatis in qua se commendat
cura regalis quia laus est temporum reparatio urbium ve-
tustarum in quibus et ornatus pacis acquiritur et bellorum necessi-
tas praecavetur. Ideo praesenti iussione praecipimus ut si
quis cuiuslibet generis saxa in agris suis iacentibus muris
habuerit praefinita libenti animo sine aliqua dilatione concedat
quia et magis vere possidebit cum hoc utilitati civi-
tatis indulserit. Commodum est enim conferre quod vide(re) (con)ser(vet)
publica decus ubi omnium utilitas in generalitate conclu-
ditur. Et licet pistoribus villa adiuncto ter tibi suos ma-
gna sit commoditate reddita, da(tur) enim plerumque quod ma-
iori utilitate capitur et sequitur. Hoc littera sua complecti-
tur nomina propria aliter largitur. Universis liber-
tinis super sportulis constitutis ut restit-
tuant veredis terrarum spatia quae an-
tea licuere.

Non dubium est ad utilitatem reipublicae tendere cu-
stodiam pertinere per quae cursus ordinatoribus celeriu(s)
praestatur effectum. Et ideo velud nervis rei maior adhibe(n)-
da est cautela ut qui ad commodos cursus constituti sunt epi-
marie nullo tabe stant. Ne iciuna tenuitas labor(ibus)
fruenda succumbat et incipiat iter effici modum quod
ad celeritatem constat esse inventum. Quapropter devoto(ne) Gota(r)-
(um) praesenti iussione commonita terrarum spatia quae veredis an-
tea licuerit mutationibus suis a possessore vendita ita
restituat ut nec illud parvo spatio inducunt dampna
et istis spatia recuperata sufficiat. Senatui
urbis Rome ut famuli in sectores tamen

Armati contrariant

Animum nostrum patres conscripti reipublice curis calentem et diversarum gentium consilia perscrutantem querela pulsavit sepius populorum orta quod ex conflictibus sediciosorum turbulentie excessus deplorant cum pro spectaculorum voluptate ad discrimen se ultima provexisse ut regis legum contemptata desperate persequantur innoxios pueros fautores armati et quod ille humanitatis nostre etiam leticie prestitit in conscientia audacia plecteret ad quietem Nos ergo clementie nostre solicitata prevision omnium ne paulatim sinendo contemptorum congregata vindicte offensa se inveniret quia principis est non tam delicta velle punire quam tollere ne aut acrius vindicando consumerent in minus aut leniter agendo putet impunitas Atque ideo pariter diffinitionem sanximus ut si cum precipiam senatorie familie in ingenui cede fuerit fortasse versatus et in tradat legibus impetitum ut sub quolibet defensa persona nunc valiture sententia Si vero tanti facinoris reum malam fide domini iudicum putaverit distulerit noverit sex librarum auri dispendio vulnerandum et preter ingratitudinem quod multo gravius est pecunia subiturus Sed ut honestatem omnium par libra componeret et civitatis nostre reductis moribus conveniret ad populum quoque precepta nostra direximus que vobis recitari libenter amplectimur et atrocia missione pensata recarcerata cunctos sancta concordia providere nullum ab spectaculorum studio removemus sed seditionis semina radicitus amputamus Intersit ergo inter splendorem vestrum mores quoque mediocres refugite tales familiares qui sint iniuriarum ministri qui honori vestro imitant ascribere quod delinquunt Et dum levitates suas excere cupiunt vestram reverenciam implicitam contendere Vos enim quos non sperantes decet nolite truculentis ministrij verba in anima prolicit Dicimus est forte quod pena mereatur admissum in presenti urbis notitia deferat ut culpa legibus non per sese optata

-torcrea iniuria Quid .n. discrepat a peccato q p ex-
cessu se mat vindicare impenitentenda e vltro de cuncte que
de legibus venit et excellent vid de propulsato triumphasse
q victor promittat a iudice antipos os ad insaiot vt
satis no cant pus armata clamida sed pugnis se quelibz
funda lacessebat intento vn et pugna nomen accepit Pacca
bellica frtu gladium pma pduxit a quo et bellum placuit no
miari Consilium atrox crudele psidium fcina totertato Na
et si datu e pus illi inerme fatale vnice cui em applicatu
dic e qd mox patitur potuit mitte Non pmittatis ergo a
familia vris in turba si qd dre debz et in hostibz aitasi
Senatum urbis rome ut in teatro no rixen[2]
s potius leticia peragant ciuitatis
Spectacula voluptatu leticiam voluimus ee pplorum nec
eligere debz motus irarum qd ad lenissibz animi ostat inue
tu ideo em tot expensarum onus subimus ut conuetus vr no
sit seditionis strepitus s pacis ornata chores pegrinos abiurate
Romane sit vox plebis quam delectet audiri conuicia nec
gaudium pariunt nec de leticia procedant hec fuit dre qd tul
pabitis inxterit Nolite modo vicia tbulenta contrahere
que videamus alios abiecisse Nos ideo edictali pgrammate
defini[mus] ut si atroces iniurias in quempiam senatorum vox
iniusta psumpserit nouit se a psecto urbis legibus audiendus vt
p fcti qualitate discussa excipiat pmulgata iure sententiam
hoc ut omne semen discordie funditus amputetur psentes locat pan
thonimos certis suas esse precepimus qd uos potest inserere
ad psitum vrs data precepto tm e ut animis oppositis parat
leticiam ciuitatis Nil e em qd studiosius vos faciatis cupia
quam morum veterum disciplinam vt qd ab antiquis laudabile s
habuistis sub nobis potius augeatis Solet em vra ipam mel
lifluis imple clamoribus et vno sono dicere qd ipas os beluas
delectet audire Profert voces vtas organo dulciores et ita

sub quadam armonia athare contarum theatro per voces re-
sonat ut tenor quilibet possit credi potius quam clamores. Nunc
quid inter ista rixe dicere et infamata contentio. Obiecte fuerent
leti vicia gaudentes excludite. Tales non alicorum animi tempori pro-
cul veri favores suaviter audiendi admittuntur.

Agapito viro illustri pontifici ut prospectat circa mimam in theatro voluptatum

Eximie rebus presidere publicis patris oportet esse custodem. Nam
a quo moderatio debet sperari melius quam cui potuit
Roma committi. Illa enim mater omnium dignitatum vices et retundet presidem
virtutum. Et ideo honori tuo debes animos adequare, ut quod meruisti
adeptus eo beneficiis tuis meritis invenisse credaris. Etenim spectare
te decet ne qua in spectaculis tanta nascatur seditio, quia tuum pro-
prium plebis est quietum. Sit insultandi moderata consuetudo ut
nec libertati pereat honesta licentia nec desit moribus disciplina.
Quocirca sit inter oratores et amplissimum ordinem decentia et
plebem decorem amonere. Hoc tuam oportet magnitudinem observare
censemus ut si aliquorum vexatione fuerint mimi ira senatori
confestim loquax temeritas legum severitate plectatur. Si vos
Senator civitatis inmemor quempiam ingenuum nepharia fecerit
cede vexari per tenorem relacionis tue missa paternitatis nostre multetur
pressior exapiat. Meminerint enim cuncti sic spectaculorum stu-
dia per quod dividere ut in pacata debeant esse contendere nec ad
hoc sed voluptatum exhiberi certamina ut ex inde hostiliter fu-
stibus vim ne per hac ulla possit cum furiosa contentio provenire.
Helladius de medio voluptate publice prestibulis introcat ha-
bitusque equestre mestum cum totius parcium panthonimus.
Illud etiam quod crebras inter eos sediciones exagitat prius missionem
definimus ut amatores Helladii que de medio saltare papiam
sine reusa per studio spectandi eius ubi elegerint libera sit
facultas. Si vos corporum libera voluntas in unumque colorum in-
terant et favorem studia plebis tam in circo quam in theatro
habeat partem quam diligit ut de quo prescripserit veritatem.

ipse iudicet que sensisse discordiam

Agapito viro illustri pontifici ut non litiget super constitucione pantomimi

Nescit sententia regnantis semel prolata titubare iudicium
nec quod provida disposicione constituit mutare impudenter
dudum, sicut quidem Albinum atque Avienum patricios viros pre
cetmeque dedisse precepta ut pantomimum Prasinis parte
eligerent qui prestaret spectaculis convenienter. Ad nos sicut sua
relacione narravit Et ideo mr pntis auctoritate decernimus ut que
a supra memoratis viris magnificis electum esse constiterit
ei solidum menstruum partis Prasinis sine imminucione
tribuatis. Et quod nostra provisio compulsorum tollens inde causa con
stituit non fiat sedicionis occasio sed quietis.

Agapito viro illustri pontifici ut non deducantur frumenta extra provinciam nisi dum fuerit superflua

Copia frumentorum debet primum tuis nascatur prodesse provin
tie, quia iniustum est ut molestiam propria fecunditas sentiat
quam peregrinis commerciis studiose cupiditatis exhauriat. Alic
modo non prohibemus impendi illud quod superest ceteris de ceteris
cogitandum dum se ratio proprie necessitatis expleverit. Atque ideo il
lustris magnificencia tua per loca singula que atque litorum videntur
habere faciet commoneri ut non ante compendia peregrinas naves
frumenti onerent ad aliena littora transituras quia expense
publice ad optatam possit copiam pervenire.

Dertiolo viro illustri senatori Gothorum illustri de mora nautarum quare tempore apto non deduxerit frumentum et de sterilitate terre et negligencia nautarum

Cum siccitas pene anni que localiter etiam solet desinere
temporibus fecunditatis vestibus nimio caloris duratis abortivos
messium fetus non tam edidit quam imperfecta ubertate periit.
Maiori nunc studio querendum est que et in habundantia expeti con
sueverunt

Et ideo si unita publica que de calabro atque apulo litto
ribus per Cancellarium nostrum estatis tempore consueverat destinari
nec aucupio venisse modis omnibus premonemur. Cum solis asseris
australia signa discreat natura ordine modificatus tumultuo
sis acris stellas permixtion suscitat. Sed absit quod mensibus
dei militi quando eximio imbrium futurorum competent nomina susceperunt
tunt. Que tercio tal mora ut in tantis tranquillitatibus velo
cia nec dum fuerit destinata navigia. Cum stellarum non mer
cenarius lucas sidus tendi carbasa festinavit moveret. Et
acris scim fides sperantium nequeat vota facere. Aut for
te incumbente austro remigiis quam mirabilibus meatus navium
per ethimos morsus in undas liquidas alligatur. Aut indici
maris conche simili potentia labiis sue navium dorsa superet
rinarum quieta tactu plus dicitur retinere quam exagitata pos
sit elementa complere. Quia tamen pigra ratis tumentibus allata velis
et cursu non habet cui metus accidit sive ancoris figitur sive
rudentibus alligetur. Et tamen parva animalia plus resistunt quam
tot auxilia prosperitate impellunt. Ista cum soluta unda precipitet
cursum super maris tergum navigium stare constat infixum. Miro
quam modo natacia inconcusse retinetur. Dum incumbere
unda motibus rapiatur. Sed ut dicamus aliud presat nam for
te nauta preditarum navium tactu torpedinis sentisse tor
puerit. Aqua tamen dextre insigenis persiguntur. Ut per hastam
que vulnerata fuerit ita manu percussa insidiat quatenus
viue sibi parte sine sensu aliquo immobili obstupescat. Certe
do talia merere qui se commovere non potest. Sed ethimaris illic
impedimentosa venalitas est conchiarum morsus insaciata
cupiditas torpedo simulata fraudulenta. Ipsi enim precio stu
dio faciunt moras ut occasiones mercedes videantur adversar
ies magnitudo tua cui spectat conveniens cogitare de talibus cele
rrima faciat emendacionem retorqueri. Ne tanta inopia non
tam absterilitate temporis quam innata fore vite negligencia
videatur. Crispimano viro sublimi ut fi
lii Benedicti mortem cum eius actione val
lentur

Vtilitas personarum renouari debet successione bone
rei . ne deficiat fiducia patria aliquid rei suspensa dis-
pendium Et ideo locum te iubemus condam Benedicti impendo
nensi ciuitate ex parte autem suscipe . ut omnia vigilanti
ordinatione peragens . pro que meruerit augmenta debeas eum
adiutor quam vicissitudinem reddere studeam viuis quam mortuo-
rum fidem non possumus obliuisci Illud quoque pietatis sine con-
suetudine commonemus . quod deuotorum nobis memoria prelata
non deficiat Antefati Benedicti quondam filios quos sincera nobis
deuotione nostri patuisse Ciuili factas tironem collarii
Ruatinis defensionis primis comodo subleuati . securitate sibi
concedas patria priuia contulisse Pro sit ergo teneri quod po-
tuit unius deuotione prestari Nam maiora nos decet tribuere
quam videamur a fidelibus accepisse hic equalitas equitas
non est sed pars una iniustissime pensat . cum reddendo plus
fuerit onerata Edictum ideo illustri senatori
et nostri Bonifacium in adulterio deprehensum
perpetratum

Damnauit homicidium ~~prima~~ fama per detestare audita
et cruenta manum ociosi refugiat iudicium Quia
pelluior ad mentem via bonis mentibus semper patet . tamen instanti
consideratione librandum est Cur maior fiat iniuria Nepha-
rium scelus quod nouam infelicitate fortitur commissum est Tunc
erit detestato auctorum si se fuerit innoxium Quis enim fecit
hominem ad leges trahere criminatorum visum est iura violare
Testis infitum est coplam suam extrema gestatione defendere ~~Cui~~
Cui omnibus animalibus est insigne quod naturali lege damnare
Videmus thauros feminas suas tormali certamine defendere
Arietes persuit ouibus capitalis insequi Equos admittat
sibi feminas collasis ac morsibus vindicare Ita propulatis
sibi amicas ponunt quam verecundia non mouet Homo aut que
ad morum patiatur adulterum inultum relinquere . quod ad eternum sum-
mum decretum cognoscit obtinuisse Et ideo sic oblate peticionis
intimus in vinis veritate scandabilis genialis thori maculas
deprehensi adulterum sanguine dilueri instruxit .

·cruente metus cu pudoris incendio ab exilio qd ab i
gstat inflictu te papinu alienu Cum pro amore pudicie
porrige fecit maritus no e legibus calcare sz conde ita
tn ut si legittimus extitit accusator de fili tui qualitate
te nouit audiend vt si innoxios pemisti · tamen publi
ca destitucion reflet Si in malos meritos complexu adulteros
morte dimisisti estime poenis vindictu qm culpa dig
aut calumpnianau dampna ingrat et Agnello ut asse
ris fideiussori tuo a vicario ul eius officio extortu gsti
terit fuisse pecunia mia missione torrentis · secundu leges
ablata restituat Noluimus n eos in eaqm prudentia de gt
mu visa est sua liberare parimodo in cuiuslibet impetu
candidus & tuitom sub equali defensione pstaq ut nec le
gibus te subtraheret nec iam cons uxa publica laborare
pmittat Fausto viro illustri patricio tutori
ut bona et res orphani restituat eis no
luit meliorare

Non e dubiu qd pstat moribus nec aliqm utile vi
dert qd adusa volutate concedir Vn spectabilitas
tua utiliariu adolescentis nepotis tui cognoscat nos
querelis gribus expetitos qd res pris eius no meliorandi
causa s deteriorandi detineat Quapropter quicquid ex me
memorato te retentare cognoscat · sine aliqua dilacione
restitue · ut res parentu ppria voluntate disponat · cum
et nobis vider congrua esse psona que assumpta domini
libtate pfruat · pullos suos aluces aquile tamdiu
peurato cibo nutrit donec paulatu a molli pluma re
cedentes · adulta etate perniescit Ergo ut ostitit fruitus
volatu novellos vngues pdico q sue sunt in tenedis nec
indigent alieno labore viuere · quos capere ppa pt facultate
Sic iuvenes nri q eadem situ pbant idonei meliorum
ut ad vitam sua disponenda ducuntur infirmi et putem domu
sua non legere q credunt bella posse tractare Gothis etato
legittima virtus facit et q valet hostes confodere ab omni se
iam vitio debet condicione Viro illustri patricio

Ut filii causa studii serviens in urbe

Racionabiles petencium supplicacioes libenter amplectimur qui
etiam non rogati iusta cogitamus Quid est enim dignus quod
die noctuque assidua deliberacione volvamus nisi ut rempubli-
cam nostram sic arma protegant equitas quod inviolata custodiat Spe-
ctabilis itaque fladrac in Siracusana civitate consistens
palacii nostri longa observacione dilatus reverti se ad lares proprios
supplicat et studiorum causa statum filiorum ad Romanam
exhibuit civitatem quos illustris magnificencia tua ex nostra
continuus iussione in supradicta urbe constituat nec illic
liceat ante discedere nisi hoc scilicet decernamus iussione Ista enim etiam
nostri provectus acquirit et nostre utilitatis racio custodit
Quibus mora potest esse perfecta dum nichil expedit prius negli-
gere ut sapiencia possit acquirere Ulixes itaque nisi hic fecis-
set in laribus forte propriis latuisset Etenim sapiencia huic ma-
xime honori nobilem dicunt asserunt qui multas civitates
et populos tenuit Dum illi prudenciores semper habiti qui
multorum hominum peragrandi conversacionibus eruditi Nam sicque hu-
mana sic ducitur laboribus instruitur ita pocia torpescat fatu-
a Capitulo nono illustri pontifici de pre-
peracione ad bella et arte bellandi

Ordinacio nostra per moram non debet impediri ne quod
salubriter constat esse dispositum per tarditatem vicium inve-
rat obstaculum Et ideo cum distribuenda sunt arma militibus
quia flagitare possit necessitas ut ad tempus exercitus parentes
ad imperata sufficiant Ars enim bellandi si non preluditur
cum fuerit necessaria non habetur Proinde sublimitas tua illustris
Salomitane militibus qui cuiusque se expediendi facultas obtulit
pro nostra iussione Arma necessaria prestabit Ea fida rei
publice salus est defensor armatus Discat miles in ocio quod
perficere possit in bello Animos subito ad arma non erigit nisi
qui se ad ipsa idoneos promissa exercitacione confidit Gestiunt
vituli certamina que impleant etate robusta Catuli in no-
vellis venacionibus ludunt fortes ipsos comprehendere leviter tenere
mittuntur Ceterum si roboracione primis scintillis adhibeatis virtutem opprimis

que foue ocendis Sic anni bonum n levit qui fuerint im
buti · adhuc qd tendere idonei nequit repiri primordia cuncta pa
uida sunt · et alis timiditas no tollitur · n cu verba nescit no
uitas abrogari

Archimesimo viro illust patricia dignissio ut nobili genci dignitate concedat

Precipua mi ordinis cura · cunctora nos facit pfere
iudicia · et honor senatus examinare cogit spoliatus re
vrendo cetui admitteri · cuic no solu mio volumus augeri cuiu
s ornari maxime luce meritorum keciat alius ordo · forte me
diocres senatus respuit no eximie placatos evagari unde me
lius nobilitati collega germinis quam de vena nobiliudi qui
se pmittat abhorre moribus qua refugit sanguine utilitatis uili
tatis ideo illustris · A · t · Ausio adulto filio illustris fausti
decernat attribui Nam pfuit ordo cum reverendos tunc desiguit
hoc n pspicere mi inmminuis sacro ordini de solita aude
uideri qu gla maior e dignitatis spectare similis pterp pa regale
iudicium Ornatus n iporp est sicque solent illi dilitie nos
iubemus Et si qd abillo cottidie peti nos magnope postulas

Senatori urbis Rome exigitur ad prefecture urbane culmen

Remuneratio meritorum iusticie donantur · prodit impium apud
que perire gessit qd quispia laborasse cogitentur · Nam
si inoperata fruimur quemadmodum negare possumus que debemus
iustitiam apud nos repositum omnis denarie qd merentur · Et duplicem
fructum meretur q nobis se in aliquo patruisse cogno scit olim
quidem a nob qd esse dignitatis preciosius hinc meruisti ut Re
gno latero dicimus adhereres diffusi te ptulit nr affectus
a amatus provectus cum tuum tetendimus impetrasti ut
pa patre annuae germinum ad senatorum ordinem puenires
Nunc Cuncta sicq unde fama captat ynamias intente ge
mitatis sedere pt tiam gtis instituta prla Ruorum si vimo
nobilitate gplet in te collecta pla faciat q no muis gemitas
soli fortuna resplendes · quiam gla stematis et iutatis or
neris hinc e q mie te p inditam feliciter tuam ad pfecture
vrbane culmen eum evehetes t in ea ciuitate fasces vbi

·pectu sit hōres Nō nos q̄ munerā nrā ṗcu diuis estimac
de fatebunt mlud te meruisse de nro iudice vt illi cetui
psidē posset quem Reuend hūano yener et tegno stit
singulis hic ē palacia rege et domos ṗpas ordinae plerorūq
honor ex comēdatis acquirit' Nec tale est cellā vinaria tu
endā suscape si paosa diademata custodie Illa que po
ciora credimus ad assuand melioib; dam⁹ Et in q̄ desid
custodie suscime dāpna nō patim Fidelioib; psite me
tib; applicam Roma si hec pare estima et aliis similia
credisse Si vo simile bonū est indicente papue rei fa
timg quā agē sp optimus

Senatui vrbis rome concedit dignitate pfiture vrbane laudans virtutes eius plurimas comendat eum patribus conscriptis

Satis pres conspti virum esse geminum culmina dignitatis
satis nobis pfite qd nobis contigerit in fascibus honore
prestare Quicquid enim ab vno conscripti suscipimus senatus est
qui mētur Quid enim de bonis estimes agnoscatis qui vixit
longo laboe coperatis hoc ēe in premium damus ut vrbi cor-
pis merēatur ēē participes hic ē vir qui genitalis solet
relicta dulcedine nobis maluit inherere Et licet clarus
esset in patria sua tamen elegit subire fortuna Superaut
gre magnitudine viri nature qui pricipe zenone nō tamen beni
volo qui affine gaudebat Et quod in illa republica q̄
ita nō potuit optimus paciētis que sit facillime fauet ex
neis Sed hec omnia vir⁹ despexit affectu vt nos ipso pro
qb; hec fecisse cognoscit stupē multo videamur in viro gra
tot desiderabilia fuisse contenta Qui super hec eximia fidem
palacia sue nobis confabulatoris adiecit Vt aspar nemini
qui reipublice curas quas eni generaliter regio necessita
te suscepimus, fimonis eius suauitas deliniret, blan
dus alloquio supplicantibus fidelis patronus actu sapiens nescio
comēdare pfiuens q tanta se animi puritate clarificat
ut apud nos dignitatis qualitas mereretur Spectaculorum

ordinacionem letissimam sibi miliciam venditaret Quatenus tibi sub specie voluptatis libenter se vitiis aptaret in pugnis et laboribus quidem temperans sed in nulla se parte nobis dissociens Regalem quippe tibi mensam gulam gemmatus ornauit Vbi se nobis studens iungere vbi nos tecum est posse gaudere Sed quid vltra de eius moribus est dicendum cum ad presentem prelationem sufficit quod amorem nostrum eiusmodi habere promeruit Non est magnus meritum quam graciam intermisse regnantium nam quibus est prelatus de amicis optimos quique te vident sibi meliores delegisse Atque ideo labores eius remuneracionum pensantes Artemidoro illustri viro vrbane prefecture fasces indulsimus Sumite ergo patres conscripti tot actibus meritis placentem fauente linguis fauete collegij erit quod vre beniuolencie laudibus iudicium dignissimus calitatem impenderetis ad exemplum ceteris meritis Senatum

vrbis Rome de eodem vrbis prefecto qui in ciuitate delinquentes debebit coercere

Caritatem vestri plenam nos habere ex ipsa cura vos potestis agnoscere pro quibus ita videmur esse soliciti ut nichil amonicionis patiamur omitti Cautela siquidem prodit affectum et que studiosius diligimus maiori gradu custodimus hinc est quod viro illustri Artemidoro dum nostre obsequijs erudito prefecture vrbane dedimus fasces regendos et quia quorundam illicitis seditionibus ciuitas rebellata habent et minorum purissimum testes et errantes vltorem iustissimum paciuntur Ecce nos qui delectamur moribus in tuitorum notiam duximus presciendum ne quis in opinata districtione solita presumat excedere Quo circa talia nos prefato viro delegasse noveritis ut siquis per insaniam manifeste extiterit districcionem illico prefecturis missionis incurrat Et quamquam prefecture vrbane hac parte dederunt leges nos tamen specialiter delegauimus ut confidentius fieret quod duplex punisset auctoritas Audebit ergo seditiosos et a disciplina publica deviantes iusta auctoritate percellere Restat conatus furor animorum
conatuum

bona pacis que nostris laboribus deo presto meruistis. Cum
seditionibus fecerunt illicitum nunquam minori dampno publicitati
sunt moces quia eo civitas Romana culpatur reparat
itaque moderacio sua honesta civitas pudor non est desevire
vasse poribus. Eo presenti tempore cum talem principem cognosci
tis vos habere cum summa benemeritis regum tribuat magestas

Boecio patricio scribit laudando eum de peritia artium scribit mandat de quodam horilegio

Spernanda non est que adquirit regibus pro suprema ceteri postulant dum plerosque res parue plus prevalent potestate quam magne sunt optime diviciae. Consequitur enim quod arma explere nequeunt oblectamenta suavitatis imponunt fit ergo pro republica et cum ludere videmur. Nam ideo voluptuosa quecunque ut per ipsa seria compleamus. Ergo Burgundiorum itaque dominus a nobis magnopere postulavit ut horologium quod aquis sub modulo fluentibus temperatur et quod solis immensi comprehensa illuminatione distinguitur cum magistris rerum ei transmittere debemus. Quatinus impetratis delectabiliter perfruendo quod nobis quottidianum illis videatur esse miraculum. Merito stupendum respicere cupiunt quod legatorum suorum relationibus obstupescunt. Hoc te multa eruditione saginatum ita nosse didicimus ut artes quas exercent vulgariter nescientes in ipso disciplinarum fonte potaveris. Sic enim atheniensium scolas longe positus introisti. Sic palliatorum choris miscuisti togam. Ut grecorum dogmata doctrinam feceris esse Romanam. Didicisti enim qua profunditate speculativa cum suis partibus cogitetur. Qua racione activa cum sua divisione discatur. Deducens ad Romuleos senatores quicquid cecropidae mundo fecerant singulare translationibus enim tuis Pythagoras musicus, Ptolomeus astronomus leguntur itali. Nichomachus arismeticus, geometra Euclides audiuntur ausonii. Theologus Plato, Aristoteles logicus quirinali voce disceptant. Mechanicum etiam Archimedem latialem siculis reddidisti. Et quascunque disciplinas vel artes fecunda

Grecia per singulos viros edidit Te uno auctore patrio ser-
mone Roma suscepit Quos tanta verborum luculentia reddi-
disti claros tanta lingue proprietate conspicuos ut potuissent
et illi opus tuum preferre si utrumque plenius didicissent
Tu artem predictam ex disciplinis nobilibus nata per quadri-
farias matheseos ianuas introisti Tu illam in nature
penetralibus considentem auctorum libris invitantibus cordis lu-
mine cognovisti tu ardua nosse usque mirabilia monstrare
propositum est Horum ostende quod obstupescunt homines cum evenisse
miro ex modo notitie conversis facti detrahit fidem Tu
ostentet et oculis visionem Facit aquas ex imo surge-
tes precipites cadere ignem ponderibus currere Organa ex-
traneis vocibus insonare et peregrinis flatibus calamos
complet ut minuta possint arte cantare Videmus
per eam defensiones iam incaninum civitatum subito
tali firmitate consurgere ut machinamentorum auxi-
liis superior reddatur qui de salute vix invenitur Ma-
dentes fabrice in aqua materia siccantur dura ad fuerit
ingeniosa dispositione solvuntur Metalla mugiunt Diome-
des Diomedes in aere buccinat Heneus anguis
insibilat Aves simulate fritinniunt et que vocem propriam ne-
sciunt dulcedinem probantur emittere cantilene Parva de illa
referimus cui celum imitari phas est Hec fecit alterum solem in
sphera Archimedis decurrere Hec alterum zodiacum circulum humano
consilio fabricat Hec lunam defectu suo reparabilem artis illumina-
tione monstravit parvamque machinam gravidam mundo celum
gestabile compendium rerum speculum nature ad speciem etheris
mobilitate indeprehensibili volutat Sic astra quorum
legimus cursus scias fallentibus in oculis per diem non teneri Stat
quod in illis situm est et que velocitatem currere vera ratione co-
gnoscis se movere non respicis Quale est hoc tecum homine
facere quod vel intellexisse sit esse mirabile Quare cum
vos ornet talium rerum prodiga notitia horalogia nobis
publicas expensis sine vestro dispendio destinate primum
sit ubi stilus diei index per umbram exiguam horas
consueuit ostendere Radius itaque immobilis et parvos peragens

qd miranda solis magnitudo discurrit. Ut fugatis solis expe-
rat qd motum se ignorat. Inviderent talibus si astra sen-
tirent et meatum suum fortasse deflecterent ne tali ludibrio
subiacerent. Ubi est illud horarum de lumine veniens singula-
re miraculum si has et umbra demonstrat. Ubi perpetua
indefessa rotatio si hanc et metalla peragunt. Que situ pro-
prio continentur dantur inestimabilis glorie que diu dicitur lu-
natis prevalet secreta vulgare. Nondum sit ubi per solis ra-
dios demonstrat noctes horas in partes dividens ut nil
debeat astris reum celi. Ad aquarum pondus fluenta cuius
motibus ostendit qd celo volvitur. Et audacter pre-
sumpta omnes elementis confert qd originis conditio
denegavit. Commisse discipline omnis prudentium labor
nature potestas ut iam possint nosse poterit. Methanisma
plus est qd ex contrario appetit imitari. Et si phas est dicere
in quibusdam etiam naturam velle superare. Hic enim fecisse demonstratur
Dedalum volare. Hic ferreum Cupidinem in Diane templo sine
aliqua illigatione pendere. Hic hodie muta cantare, in-
sensata vivere, immobilia moveri. Methanicus si fas est dicere
pene socius est nature, occulta reserans, manifesta convertens,
miraculis ludens, ita pulchre simulans ut qd compositum
non ambigitur veritas putetur. Hec quia studiosus litteris
legisse cognominis predicta nobis horologia construat
insinuare maturabis ut te notum in illa mundi parte faciat
ubi aliter premere non potest. Cognoscant per te extere
gentes tales nos habere nobiles quales leguntur auctores.
Quotiens non sunt credituri quod viderint, quotiens hanc veritatem
lusoria somnia putabunt. Et quando fuerint a stupore
conversi non audebunt se equales nobis dicere apud quos sciunt
sapientes talia cogitasse. Gundibaldo regi il-
lustri donando transmittit horologium a
Boetio excogitatum

Amplectanda sunt munera que probantur omnimodis
expetita. Cum non est avidius qd per se expleat desiderium.
Nam per quaslibet spacia res ad illud tantum tenditur ut
appetitus animi expleatur. Quapropter salutantes vos gratia competenta

p hac portitores illud et illud oblectamenta p̄ncie vīe
horologia ad sunt dispositoribꝫ credendum destincta
vnde tñ quo humana solercia vide colligi q̄d toaus et
sli nostri spatia prvagat aliud vbi meatꝫ sine sole
agnoscit et aq̄s guttatibꝫ horarum spatia terminant habe
tote in vra patria q̄d aliquando vidistis in ciuitate Roma
dignum e ut bonis vris gratia vra fruaꝛ que nob̄ est
affinitate coniungit⁊ Sub vobis distat Burgundia
res subtilissimas inspicere et antiquorum inventa lau
dare. per vos propositum gentile deponat Quo diu potestas
Regis sui respicit et factum sapientum concupiscit. Distin
guat spatia dierum actibꝫ suis. horarum aptissime momen
ta constituat Ordo vite confusꝫ agitur si talis distinctio
subvite nescit Beluarum quippe vita est ex ventris esu
rie horas sentire et non habere certum q̄d constat humanis
vsibꝫ concessum/ Sexti tituli Secundi libri

Clarissimo Anastasio imperatori theo etc.

Felici Viro illustri consuli ordinario etc. etc.

Senatui vrbis rome etc.

Theodoro viro honesto etc.

Fausto preposito etc.

Agapitho viro illustri et patricio etc.

Simme viro illustri etc.

Severo viro venerabili episcopo etc.

Fausto preposito etc.

Specioso viro devoto etc.

Festo viro illustri patricio etc.

Comiti siliquatariorum et custodibus portuum etc.

Stumarith sagiom etc.

Symmachio patricio etc.

Venantio viro illustri etc.

Senatui vrbis Rome etc.

Honoratis possessoribus defensoribus curialibus
tridentine ciuitatis t R
Bitdule epō t R
Uniuersis Gotthis et Romanis uel his qui porti
bus uel clausuris presunt t R
Diligit saigioni t R
Johanni arcario t R
Festo uiro illustri t R
Ampelio dispotio et theodulo uiris senatoribus t R
Festo preposito t R
Senatui urbis romae t R
Uniuersis iudeis ianua consistentibus t R
Stephano uiro senatori comiti t R
Adile uiro senatori comiti primi ordinis et ex
principe mei officii t R
Fausto preposito t R
Dromanarius t R
Senatui vrbis romae t R
Artemidoro prefecto urbis t R
Pantule uiro senatori t R
Edictum t R
Fausto preposito t R
Aloiosio architecto t R
Boetio patricio t R

Anastasio imperatori scimssio laudando quendam de genere et nobilissimis moribus constituit cum candidatum

Amonet nos consuetudo solemnis diei fascibus nomen ornatum prius Rome trenam curie claritatem ut per annorum vices decorat gratia dignitatis et beneficiis principis sacre memoria seculorum. Felix a consule sumat annus auspicium portam quem dierum tali nomine dicatus annus invocat et faveat quod relique parti fortuna principis. Quid enim nobis accedi possit optatius quam ut alumnos proprios ad ubera sua Roma recolligat et in venerando nominis cetu annumeret Gallicanum. Agnoscat curia inclyti prisci sanguinis decus que non semel eum sua nobilitatis insigne vestivit. Novit intra reliquos fasces vices inde sumere consulares cui longe stemmate ducto per trabeatas leges trahit originem honorum. Nam quis bonorum indolem nesciat esse felicem qui primis auspiciis huius ~~prodidit~~ prodidit incitamentum. Quod ad premia visus est festinare. Ancus bonum ut dictum est se cum prospiciens crevit cum libertate provectibus non passis sua cum relinquere quod ad honores reipublice meruit premere dignus plane largitatibus nostris quem in ipsa pueritie flore matura morbis lubricitatem frenat etatem. Et quod rarum continentie bonum est patre privatus civitatis factus est filius. Cupiditatem inmitem sapientie subiugat viciorum blandimenta contempsit superbie vana calcavit. Ita superatis excessibus ante dicere visus est de moribus suis consulatum. Nos autem qui bonis redimitos insalutatos quos probitas inspecta conciliat curiales insignimus optimo candidato. Ut eius desideria possimus provocare per munera eius non desinat rei studium que primum laborantibus leviter dantur. Ideo vos quos utrosque reipublice bonis indiscrete potestis gratia desiderari iungite favores adunate sententias ambo in dicto digna eligi quos tantis fascibus nostris augeri. Felici viro illustri consuli viro ordinario laudando cum decreto

Anastasio imperatori serenissimo laudando quendam de gente et nobilissimis moribus constituit eum candidatum

Amonet nos consuetudo solennis dare fastis nomine ornatum qui rome tirocinii claritatem ut per annorum numerum servat gratia dignitatis et beneficiis perpetuam faciat memoriam seculorum. Felix a consule sumat anni auspicium. Fortem qui dextali nomine dicatum anni invocat. Et faveat que reliquie parti fortuna principis. Quid enim nobis credi possit optatius qui ut alumnos priores ad ubera sua Roma recolligit et in venerandum nomine toti anni erat Ballitanum agnoscat curia transalpinum sanguinis decus que non semel consulatum suam nobilitatis eius flore vestivit. Nonnulli reliquos fastos suos unde sunt consulares qui longo stemate ducto per trabeatorum seriem temporum originatus est honorum. Nam quis bonorum indolem nesciat esse feliciter qui primis auspiciis hunc prodidit meritum quod ad summa crevisset festinare virtutis. Bonorum iudicium meritis prosperitas crevit ad libertate provectibus ut passi sint est secura prosperitas relinquere qui ad honorem reipublice merentur premere eius ingloriis plane largitatibus mitis qui in ipso pueritie flore magnum dignum plane moribus lubricam frenavit etatem. Et quod rarum est continentie bonum a patre pernatus gravitate factus est filius cupiditate me vanitatem sapienter subiugavit vitiorum blanda contempsit superbie in via taceant ista superatis excessibus ante dare visibus. Ex moribus sine consulatum dignos aut qui bonis regimini instituti. Eius probitatis inspecta concilia Curiales consulatus constituimus candidatus desideria possimus provocare per munera dato ut virtutis desideria possimus provocare per munera. Ut ratio non desistit facti studium que priorum largitur legem. Certe ideo vos qui votis reipublice bonis indiscrete potest quid delectum diligite favorem gaudiate suam amborum iudicio dignus est eligi qui tantis fascibus meretur augeri.

Felici viro illustri consuli ordinario Theodericus rex laudando eum de nobili genere et plurimis eius virtutibus facit consulem ordinarium

Recipiamus benificia nostra iterare nec consulem ordinarium semel constituit largitas collata fastidium magisque nos provocant ad frequentes premium qui initia nostre gratie suscepere meruerunt. Bonus enim iudicium compenditur favor autem placitus semel exhibetur. Decorum est namque principis arbitria non breviter veniat correxcetur in dandis honoribus potioribus donis et stringatur quod indubitanter dare perpetitione. Quid pridem tibi honorum tribuimus gradum nunc fastigium concedimus dignitatum ut et anteriora videamur contulisse merito et insequentibus constantiam tenere nostra benignitatis estimetur. Nomen relinquimus ingloriosis patimur qui claritudinis declarentur. Currat ergo primo honoris gratia per parietes sub omnipotentis boni principis omnium fortuna proficiat. Nam quis desipiet augere meritum tibi est in amore semper restandi prosperitatem. Hunc mentem approbasse argumenta clementie tue sed tenentis

fortuna derelictum velut quodam postliminio in antiquam
gloriam convocasses. Excepit te noster affectus. Implevit bene-
ficiis manus ut sciat quid esse devotum, quem virum expertissimum impe-
tum. Sic qui eum debebit crescere, qui meliora dinoscit elegisse
invitatur enim fortuna cum dominus et in laudem regnantis pro-
ficit quod subiectis acquirit. At tu partem te huic indulgentie praestitisti
illustri enim honore ditatus tanta te maturitate tractabas, ut annos
leves patereris esse sub pondere, quod non potuit in prima etate concre-
fortissima vis nature. Paterna enim substantia locupletatus, que se-
niores extollit heredes, conservasti divicias, tu ad eas per la-
boris studia pervenisses. Solet enim facile labi quod sine difficul-
tatibus potuit invenire. Auxisti patrimonium vicinitatis instan-
magis cia. Nam quod signum bone dispositionis queratur, ubi testis con-
sulatus, quem in tenuibus facultatibus emeruisti, ad que vix
exercitis praemoniis perveniuntur. Privata parcitas liberalitates
publicas enutrivit. Transisti gloriam patris dispositione laudabili
Et quod ille assumere non valuit, de eius opibus effectus es celsi-
tudinis, nisi confidentia magna non appetit, dum ingenii est ani-
optare quod summum est. Audientes enim fiant homines fiducia
sui, quia se non patitur occulere, que natura praecipitat. Redit
per te Transalpine familie consulatus, et arentes lauros viri-
dare renovasti. Sacra urbem tuis votis aspice candida-
tum. Tende ergo ad laudum celsa vestigia, ut pares tuos quos
honore reparas virtute transcendas. Sume itaque per indictionem
quartam consulatus insignia, dignum quam te laudatorum desideriis
plena comprobes largitate. Hic profecto locus est, ubi
mittitur effusio et virtutis geminus est privatam substantiam promu-
Nobis tantum opinionis adquiritur, quantum facultatibus non adc-
Respice te per omnium ora atque humeros volitare, quantum facultatibus abrogatur, talem quam te praebe-
ut dignusque dignus urbe, dignus nostro iudicio, dignus tra-
beis extimeris.

Senatui urbis Rome

Recommendat candidatum laudando eum de generis bonitate
paterna et plurimis clarum virtutibus atque moribus insi-

Gaudete patres conscripti redisse vobis stipendia dignitatum.
Gaudete provincias longa etate desuetas viros nobi-
impendere consulares. Et tali auspicio maiora promittite:
Solent omnia protendere meliora, dum a parvis inchoantur, que
in sequentibus magna se admiratione sublimant. Que
las origo sub Basilicano instaurata et honoribus suis fatebat nobi-
peregrinabatur in patria. Tandem pressos divina levaverunt
Romani concessere eum gloria et arboris antiquas lauros adorna-
ta curie filias legerunt. Nam quisquam possit negare ge-
neri munus, cuius habeas velut in archa depositum. More
quippe rumoris est quendam felicitatis adhuc vivere consulatum
vana bona volunt durare post homines. et quod gloriose ge-
ritur fine temporis non teneatur. Cui ut antiquam prosapiam
satiati veterum copia tristamus. Est adhuc in oculis omnium

Candidati nobilissimus pater qui prudentie fascibus ita pollebat in
curia ut merito haberetur clarus inter tot lumina dignitatum
litterarum quippe studiis dedicatus pectus doctissimis disciplinis
mancipavit etatem non primis ut aiunt labris eloquentiam
consecutus toto se fonte doctrine saciavit. vehemens disputator
declamator in libris amenus delectator in fabulis dolorum novellus
sator equipararet prorsus meritis quos lectitaret autores Co-
mendavit etiam studiorum bona per benignitatis insignia sciens
imperitiam magis inflari aura superbie que laudibus flabris
exponitur quia virtutum radicibus non tenetur effulsit quidam morum
tempore beatho qui abstinendo viciis alios formaret exemplis
Rerum quasi nativum causis subtilissime perscrutatus Ectropii di-
gnitatis actio se melle saginavit Digna plane scientia in qua nec-
honestissime conquiescat que animos semper aliquid salutare complecti-
tur ad quem nulla possint ingrata. Sum natura rerum sibi co-
mendat ipsa omnia. Sola tum labilis fortuna non imperat Ceterum
de illo meminisse vos sufficiat cum bona explicare tanti viri ingra-
tat otium temporis Nunc ad candidatum ora convertite ut paternam
laudem apud hunc recognoscatis esse per vestigium Nec tantum pa-
trem patet imaginem reddidisse corporis cuius signa indicetur
fudisse virtutis Novit enim ut vos ut satis non consuevere pere-
grina sed gravitate Romana Ab ipsis quippe primordiis honori-
bus aggregatus preciciam suam quod est certissime probitatis
indicium gloriosissimis viris gravitate semper emula sociavit
Ut post domestice virtutis exempla sumeret de publica auctorita-
te normam Et quamquam omnium gratiam industria sint electe societatis sed
de magnis raro eligi potest tanti patricii Paulini se ornavit
affectu Ut huic daret mirabilis constantie signum quod ad virum
visus est festinare Papinianum Prestat enim Decii amicitia desidera-
ta porum quam societas bonorum morum tallet consimiles sed affe-
ctione concordi parem sibi studet esse quem diligit Huic ergo patres
conscripti amicis bonis tum suis meritis relucenti vere gratie prestate suf-
fragium Non impar ad curialium insignia venit qui de speciosa
stirpe descendit Elegit enim Roma fere fastes de membris Gal-
licanis. Ne aut in damno suo copia contemperet aut pro-
bata virtus inhonoratis ferret Amplecatur ergo nobilis curia provinci-
alibus bonis cum est ipsius quod videtur esse papinum Ipse quoque
annus pater temporum quadrifaria se diversitate componit Nec de-
siderium capet si novitatis gratiam non habet exstimate ergo patres
conscripti augmento vestro nec iudicio Si enim candidatum ornabi-
tis vobis prestat quod meretur. Theodoro viro illustri
concedit ut officia Siliquatici et Monopolii in ipsum
transferantur.

Delectamur vetustatis inventis et qui se constitutas regulas
libenter amplectimur Crima locis surreptionibus non relin-
quitur quoniam rationabiliter constituta servantur Et ideo
supplicationum tuarum tenore comperto presenti auctoritate definimus
ut quemquam ad Antiochum Siliquatici vel Monopolii titulos
exercentem iuxta iussione pertinuit ad te ratione simili

tus fertur. Contra omnium calumniantium insidias equitate sal-
ua. presenti auctoritate munitum habiturus etiam adminicula sa-
ionis in hiis que pro uindicandis titulis ante fatis uestra tibi
solenniter deputauit auctoritas. Ita tamen ut priuatis minime
negotiis tua defensio inficiatur. Nam quod ad auxilium redi-
mi contractum nullo modo uisitare sentiatur, quia irrationabiliter
aliena culpa te respiciat. Si quem tibi processisse decreuimus te sibi
senciat obfuisse

Fausto preposito

Concedit ut prestentur annone militibus in
metis gentilibus pro custodia constitutis

Cum uera humanitas locis munificentie uideatur ex-
quirere et in tedio personis minus necessariis amore cle-
mentie sua desideria largiatur, quantomagis in utilitate
reipublice delectatur expendere. Ubi ex eo quod tribuitur donatis
utilitas duplicatur. Et quare illustrem magnificentiam tuam
presenti auctoritate compellimus sexaginta militibus in Augusta-
nis clausuris iugiter constitutis annonas sicut aliis sunt
decrete sine aliqua dubitatione prestare, ut grato animo
reipublice compleatur utilitas, que emolumentorum commodita-
tibus adiuuatur. Decet enim cogitare de militis fatigatione, qui
pro generali quiete finalibus locis noscitur insudare, et quasi
a quadam porta prouincie gentiles introitus probatur ex-
cludere. In procinctu semper erit qui barbaros prohibere contendit,
quia solus metus cohibet quos fides promissa non retinet.

Agapito uiro illustri patricio

Et cum deliberauit mittere in legatum ad orientem

Deliberationis nostre consilium uirorum prudentium requirit
obsequium, ut utilitatis publice ratio sapientie ministerio
compleatur. Et ideo illustris magnitudo tua deo au-
xiliante cognoscat legationem nos ad orientem deliberasse
transmittere, cui te idoneum iudicantes iussis presentibus euocamus,
ut et tibi de estimatione nostra crescat ornatus et nostris iussio-
nibus per te producetur effectus. Sed licet omnis legatio uirum
sapientem requirat, cui propinquiorum utilitas totius quasi regni
status committitur uindicandus, nunc tamen necesse est pruden-
tissimum eligere qui possit contra subtilissimos disputare, et
in conuentu doctorum sic agere ne susceptam causam tot eru-
dita possint ingenia superare. Magna ars est contra artifi-
ces loqui et apud illos aliquid agere qui se putant omnia
prouidere. Letare ergo tanto iudicio quod ante susceptis electionis
dominum quem tum probare potuisses ingenium

Suvario vi-
ro illustri comiti. Ut marmora diruta in
fabricam murorum faciat deputari

Sine usu iacere non debet quod potest ad decorem cresce-
re civitatis, quia non est sapientie profutura contempnere.
Et ideo illustris sublimitas tua marmorum qua-
dratas qui passim diruti negleguntur ab his quibus
ad hoc opus videtur minime in fabricam murorum faciat depu-
tari, ut redeat in decorem publicum pristina constructio, et ornat
civitatem saxa iacentia post ruinas. Statuimus ut metalla ipsius
de locis publicis corruisse apud te manifesta ratione doceat,
quia sicut volumus ornatum urbis presumptione temerarii civis
quod ita privatis compendiis calumniam detestamur inferri.

Severo viro venerabili Episcopo. Ut lesis perex-
citum transeuntem quandoque distribuat pecuniam
in refusionem damnorum que provincialibus
sunt illata

Quis melius ad equitatis iura
dirigitur quam qui sacerdotio decoratur? Cui amo-
re iustitie personalitatem nesciat iudicare et diligens cunc-
tos in commune locum non relinquat invidie. Proinde
aptam considerantes tuis cunctis actionum significamus per monta-
narium sanctitati tue mille solidos destinasse, quos provin-
cialibus prout quemque presenti anno exercitu nostro transeunte
dispendium pertulisse cognoveris, habita lesionis estimatione
distribuas, ut similiter a nostra Magnificentia reddatur alie-
nis quem sua damna gravaverant. Noluimus enim sub confusio-
ne largiri quod debet sub ratione distribui, ne quod nos
necessitatibus remisisse constat afflictis, superfluo tribuatur illesis.

Affrusto preposito. Ex [illegible] supplicatur pro
aurige seu stipendium servienti

Inclinari precibus nostra novit humanitas nec pro affectu
pietatis fines potest iustitie custodire. Benigni quippe prin-
cipis est ad clementie commodum transilire terminos equita-
tum, quoniam sola est misericordia cui omnes virtutes
honorabiliter cedere non recusant. Dudum siquidem estimatis
cunctis Sabino aurige unum solidum menstruum feceramus. Nunc
autem quoniam histrio honesta nos supplicatione permonuit as-
serens ut qui letitie publice minister existit mendicitate pre-
stissima non debeat ingravari. Et ideo presenti iussione de-
cernimus ut alterum solidum per mensem supramemorato equo-
rum moderator accipiat, qui publicis rationibus debeat impu-
tari. Gaudemus enim quotiens expensarum pagine hijs onerantur,
quia magnum nobis commodum quod nonnulla pauperibus in
qualitate conversationis largimur.

Speciosio viro devoto Comiti Theodericus Rex

Ut retentores restituant que possident spectabilis femine cuius maritum necauerint

Propositum Regale est grauatis per iniuriam subuenire ut coherceo prauorum iusticiam faciant plus amari nec dissimulari potest salua communione qua continetur ut sollicitatores publicos habeat genialis thori reuenda societas et illud humanum genus procreabile sacratum scelerate temeritatis insania profanare Agapithe igitur spectabilis femine supplicatione commoti que ab iniustis suum asserit temptatum fuisse secretum ut etiam promittentes de nece mariti aliquo iuste potuis merentium extingwi presenti iussione decreuimus ut a tempore quo iugalem copulam animo uiciata relinquit omne cunctum qui lenitatis errore firmum esse non potest legum racione quassato quicquid a detentatoribus constitit possideri sine ulla facies dilatone restitui ne scelerati ad irrisionem iusticie fraudis suarum valeant compendia vendicare Nimis enim absurdum est ut quos pena meruit consumere etiam lucra sibi valeat vendicare

Provido viro Illustri patritio

Ut res mulieris a marito seducte faciat reddi viro suo uel ipsi mulieri per eripuitorem redemite

Intercetera humani generis ponderant coniugalis affectus curas sibi rapina vendicant Non imminendo cuncta in honore esse metiuntur unde reparatio posteritatis adquiritur omne facinus auctores suos insequitur error maius fuisset ad filios et nouo infelicitatis euentu fit dedecus proprium scelus alienum Ideo iura uel diuina uel publica nexus coniugii tanta cautela sapiunt custodiri ut crimine sit magne constictie alienos affectus in reuerentia non habere Basilius siquidem vir spectabilis datis fatibus intimauit Agapitham coniugem suam de proprys penatibus a quibusdam libertate viro sollicitatoris abductam dum sexus ille fremens ad mutabilitatis vicia patet Quod etiam oblata nobis supplicatione memorate coniugis sue petitione firmauit adiciens eam cum in sacro sancte ecclesie septa refugisset ignorante marito, incognitum non que tam armati huius racione postposita contulisse Unde uirue respiciens deplorat iniectam sibimet grauissimam iniuriam factum suum ipsa condempnans quippe ut pauper diuiti casto subrepta pudori viro donaretur insipiens Nam abiectae lucra que honestatis non videntur commendare personam cum illius vos potius decet adquirere quos fama vitae possit augere

Hinc etiam prius precepta dederamus et tunc iterata iussione repe-
timus ut supra scriptam rem sine aliqua dubitatione reddatis
alienato enim rerum sollidum desiderat hic iudicium. Et ideo in
hiis vexata rebus firmum doctum prodidisse consilium. Quod enim
facere non potuit probitum que nullis turpibus extantibus relin-
quit maritum. Comiti siliquatorum et curas por-
torii agenti. Ut lardum non transmittat ad
loca peregrina

Si desideriis nostris peregrina famulantur commercia si
probato studio acquiritur externa devotio quanto magis
spontaneus bonis debet abundare Italia cui nulla impa-
rendo probetur detrimenta servitute. Et ideo speciem lardi
nullatenus iubemus ad peregrina transmitti sed in usus nostros
propria dignitate servetur. Ne quod in partibus nostris constitutum
notoria negligentia deesse videatur. Cavete itaque ne culpis
quamvis parvulis prebeatur occasio scientes gravissimum periculum
fore si studeatis vel leviter in iussa committere. In qualitate e-
nim non in quantitate peccatur. Mensura siquidem non queritur in iniuria. Im-
perium si in parvo contempnitur in omni parte violatur

Frumentario saioni. Ut fideiussor com-
pellatur implere promissa

Commovemur quidem pietatis studio querela supplicum
sed ea maxime que versatur in dispendiis innocentum
ut quibus non fuerunt in exigendo compendia grave
subeant in reddendo iacturam. Quod viri temporis
manifestum est non decere iustitiam ut alterius defectus alterum
gravet. Et reatus sit innoxius de contentibus alienis Vespi-
anus siquidem flebili petitione suggessit administrationis sue tempore
debitorem publicum in quadringentis solidis venatori postulanti
fideiussionis se vinculo tradidisse. Quo sponsionem suam pre-
sumptione truculenta rusticorum despiciente comple(re) supplicem
memoratus solidorum minus oneravit. Ideo quia proditur dena-
rium quem frequenter victorum scelerum pulsat invidia. Notum
solidum querelis assiduis in presenti negotio decrevimus quem ita
ut legaliter convictus ea que promisisse suggeritur sine aliqua
mora tergiversationis adimpleat. Quia melius semper
legum pondera pressa curatur audacia. Et dum metus talibus
imponitur pectori licentia non exceptis probetur

Simacho patricio illustri. Ut legum ultione
plectatur qui in genitorem suum manus iniecit

Quibus possit accusari iam reliqua si pietatis nomina pro
bantur esse crudelia Negligitur levis reatus cum trage
dia criminis magna tonuerit Nec aliquis intelligit quod
patrum est vindicare si delicta summa respiciant eva
dere inimicam truce tanto ipsa professionis sudit iratum
plerumque potens invenire collegam Inobedientem vos filium de
clinare penas non permittit humanitas ubi est illa natura
avis que amplexu copule non destinatur ad posteros refera
rum tactuli sequuntur parentes de cespite suo sepulta non discer
pant Propago vitis ipse servit origini Et discerpat homo
a suo fusus initio Quid dicimus illa beneficia quibus
que vel extranea possint obligare personam Nutriuntur a parvu
lis ipsis laborantur ipsis divitie conquiruntur Et cum sibi unus
quisque credat abundare quod possidet Cum a patribus quantum
pro altera potius etate petatur Proch dolor Non merebimur
eorum affectum pro quibus subire non recusamus exitium Maria
ipsa seius tempestatibus excitata genitoris terram non refugit
Ut peregrinis mercibus acquirat quod proprie soboli derelinquat
Aves ipse quarum vita semper in estis est natura sua extinca
prole non maculant Ciconia redeunt cum urgit induatis
cyaeneus tristiam ignis letitiam verum tempora introducens ma
gnum pietatis tradidit exemplum Nam cum parentes eorum pennas
senio torquente laxarunt ut ad propios cibos querendos idonei po
terint invenire plurimis suis genitorum membra frigida reso
vientes estis corpora lassa restituunt Et donec in pristinum vigorem
ala grandeva redierit pia vicissitudine iuvenes reddunt quod
a parentibus parvuli receperunt Et ideo non immerito longa vita fruantur
qui pietatis officia non relinquunt Perdicibus etiam mos est ova per
dita per fetus matris alterius damna sarcire ut adoptione aliene
sobolis incomoda sue reparent orbitatis Sed mox ut nati fi
duciam habere ceperint ambulandi ad campos exeunt cum nutrice
Erin ut fuerint matrina voce commoniti quorum suorum geni
tricem petunt cominus ab aliis furtivis fetibus educantur Quid ergo
homines facere debebunt quando et hanc pietatem avibus inesse
cognoscunt Romulum itaque qui facti sui atrocitate pollutus no
men fedat Romanum ad vestrum faciet venire iudicium Et si
eum patri suo maximo manus iniecisse constiterit. protinus
legittima sentiat ultionem Quoniam nec eligimus mores vestros
quia crudelibus parcere non potestas Quid enim pietatis est in
illos distringere qui contra nature ordinem scelerati se docent acti
onibus miscuisse **Venantio viro illustri**
Conceditur dignitas comitive domesticorum patris sui

Virtutes laudantur

Providentie nostre ratio est in tenera etate merita futura tractare. Et ex parentum virtutibus prolis iudicare successus. Certa bona certa sunt que fidem ab exordio traxerunt. Quando origo nescit deserere que consueuit radicitus pullulare. Fert etiam cursu perennium fontium vena vitalis et haustum conditorum sustinet cuncta manantia ut sapor qui concessus est origini nisi fortasse patientia viciatus fuerit se nesciat rivulis abnegare. Hinc est quod te magnifici patris meritis estimatus comitive domesticorum vacantis honore provehimus. Ut qui est clarus stemmate splendeat dignitate. Certius enim vite queritur bona futura certa non teneat. Quando gloriosi patris recolat officiosos labores qui prudentie ratione flammatus. Et fuit ad repentina sollicitus quasi per moram tractatum instructus. Prefecturam enim sollicitudinibus omni nobilissimum pondus quod ille solus fuisset expedire laudabile. Cuncta nostri exercitus cura disposuit ut ut ordinatio desset provincias ne exercitum provida se sollicitudo subtraheret. Egerunt cuncta infatigabilis et expedita prudentia traxit mores barbaros ad quietem In votum nostrum cuncta moderatus est ut sit attributionibus satisfaceret Ne dantes locum querimoniis invenirent. Verum ut de plurimis pauca sufficiat probavit. Deinde tanta ut elegerit eius inexplorata posteritas quis hec tamen generis ornamenta quod maxime pulcherrime nobilitatis decus est. nec tuorum indiges suffragio meritorum Militarium siquidem studia que cunctis honoribus suo sunt digna suffragio sedulus perscrutator assequeris, addens claritati generis ingenium suavis eloquentie. Incumbe ergo talibus studiis ama que vite ratione remunerata cognoscis ut nostra quoque iudicia certius provectibus teneas. Cum enim a nobis exigas quantum te bonis actibus imminere cognoscis.

De eodem. Et reducuntur paterna vita ad memoriam qui cum esset in parte adversa, tandem non ut transfuga sed post ruina sui domini venit ad fructum regis et administravit virtuose. Senatui urbis Rome

Studii nostri est patres conscripti remuneratorio recto conferre proposito. Et bone indolis viros ad instituta meliora fructuosi impense benignitatis attendere. Nutriunt enim permaiorum exempla virtutes. Nec quisquam est qui recusat ad maiorum similia vitatur ascendere quando irremuneratum non relinquitur, quod conscientia teste laudatur. Hinc est quod illustrem

Venantium itaque filium patricii Liberii lucente meritis comitivae dome-
sticorum vacantis dignitate subvexibus ut natalium splendor
insignitus collatis ornatior honoribus redderetur. Retinetis enim
patres conscripti patricium Liberium et in adversitate nostra fuisse laudabi-
lem cum Odovacri sit ordinarius integerrimum praebebat obsequium ut no-
stra post fuerit dilectione dignissimus contra quem multa
cotidie fecerat inimicus. Non enim ad nos vilissima transfugae cogni-
tione migravit ut proprium dominum finxit odium ut alterius sibi
procuraret affectum. Expectavit enim integer divina iudicia nec pas-
sus est sibi regem quaerere nisi rectorem primitus perdidisset. Unde sic factum
est ut ei libenter daremus praemium quia virum fidelem invenimus ini-
micum qui tam patrocinante contrario tanto nobis reddebatur
acceptius quanto sibi cognosci poterat indevotius. Reflexo itaque pene
domino similis est erroribus inclinatus. Sustinuit immobilis
ruinam principis sui. Nec novitas illum turbare potuit cum im-
ferocitatis gentilis expavit prudentis securitas est communes casus
ut cum divina fixe sustinet iudicia humanam gratiam commendatior
inveniretur. Probavimus hominis fidem tristem ad vestra iura
transivit qui superatus animum mutavit. Non autem ut vincentis affectum
tantum mox ut praefecturae praetorianae dignitate contulimus per eius
dicta sibi tradita integritate disposuit ut amaretur aliquis
sit simplicis devotione quae tam callide noverat fuisse contrariam.
Nos ergo infatigabili cura quod difficillimum videtur generis est
sub aequalitate gravi publica videtur procreasse compendia censu
non addendo sed conservando protendens. Unum illa quae consueve-
rant male dispergi bene industria providente collegit. Cen-
suum auctas illationes vos addita tributa nescitis. Quanta
utrumque sub admiratione perfectum est ut et fiscus crescerent et
privata utilitas nulla damna perferret. Iuvat nos referre
quemadmodum in tertiarum deputatione Gothorum Romanorumque
et possessores iunxit et animos. Nam cum se homines soleant
de vicinitate collidere. Sit etenim contigit ut utriusque nationis domini
communiter vivunt ad unum velle convenit. En factum novum et
omnino laudabile gratia dominorum de caespitis divisione coniuncta est
amicitia possessis per damna creverunt ut ex parte agri defensor
requisitus est. Ut substantiae securitas integra servaretur. Una
lex illos et aequabilis disciplina complectitur. Necesse est enim
ut inter eos suavis crescat affectus qui servant iugiter terminos
constitutos. Debet ergo Romana respublica et memorato Liberio
tranquillitatem suam. Qui in nationibus tam praeclaris tradidit studia
caritatis. Perpendite patres conscripti si talem sobolem debemus
irremuneratam relinquere cuius auctorem tot fecisse eximia re-

timemus. Fauceat superna depositum Ut sic nos virtutes collatis
beneficiis imitamur Ita credimus nobis honoratis per constancias
approbemus

Honoratis possessoribus et defensoribus Tridentine Civitatis / Nulla que tutorum desistari functione sunt remissa ab ceterum etiam solucione communitas exporta absoluitur

Munificentiam nostram nulli volumus extare dampnosum
Ne quod alteri tribuitur alterius dispendiis applicetur
Et ideo presenti auctoritate cognoscite pro sorte quam Buthi-
lano presbitero nostra largitate contulimus Nullam debere
persoluere fiscalis calculi functionem sed in ea prestatione quanti se soli-
di comprehendunt de tertiarum illacionibus esse vobis noveritis relevan-
dos. Nec inferri a quoque volumus quod alteri nostra humanitate
remisimus Ne quod dictu nefas est bene meritis munus nostre
contingat esse dispendium

Bodolie Sed

Super cognoscenda quarundam querimoniarum causa

Pristarum legum reverencialis est auctoritas ut
nascendo curialis nullomodo possit ab ingenuis sue curiis dis-
cedere Ut in aliud rei publice officium transit qui illud precius
fuit sorte nascendi. Quod si eos vel aliquid honore cursire
spiritus venerint quod videtur esse contrarium curione rei publice cum
sit tempore libertate frui. Et usque ad condicionem premisse per extremam
Curie minore Senatum vocavit antiquitas Novit itaque Neuca-
cum Carsenates municipes collegas suos asseruisse Etiam
uram irracionabile sibi velle defendere Unde prudencia vestra pro
integritate sue proposito examinata veritate discutiat que veniunt in
querelam Et si desideria petitorum veritate subsistunt pro impenden-
dis muneribus eos ad curiam suam remeare compellat Si vero illos uero
creditis precibus aliquid conabiliter suffragari ad mens Comitatus
instructa propria modestia omnibus destinate que adversariorum
debeat intencionibus obviare Quod si dubitas de qualitate
negocii convenit sacerdotalibus constituit Ut ante controver-
siam iusticia magis ipse cognoscat quam de iudice victus
abscedat Talem siquidem vos oportet publice superari quem
amatorem equitatis convenit invenire

Universis Gottis et Romanis Vel hiis qui portubus et clausuris presunt :-

Ut faciant vindictam de servis qui dominum suum occiderint :

Cuncta siquidem iure detestamur scelera et
omne quod iniquum est clemens gravatur
auditus. Sed ea maxime que humanam
sanguinis effusione polluta nostram contra se incita-
vere censuram. Quis enim ferat in domesticis presi-
diis locum fuisse periculis et ibi invenire dulcis vite exitium
unde nasci debuerat defensionis auxilium. Et ideo presenti iussione
mandamus, ut in famulos qui in Stephanum dominum suum proterva-
li scelere tenti[?]dantes inhumanatum quoque relinquentes eius funeris
abiecerunt legum districtione resecetis. Curat qui exemplis pro-
vocant pessimis penis arceantur acerbis. Prochdolor pietatis in
avibus invenitur que ab una condicione deseritur. Vultur ipse cui
victa est cadaver alienum tante magnitudinis ita resecat corpus
ut nec exiguis alitibus probatur infestus. Sed magis accipitre
voitas plurimi generarum avium persequitur. Aliis reddit ore dilaniat, to-
to quoque sui pondere pisci... sub... et homines ei par-
cere nequiens, tum se genus esse cognoscit. Ille non vult extinguere
quibus poterat vesci. Servi maluerunt occidere qui eos suppellec-
tilis consueverat enutrire. Et fiat ergo pastus per vulturi qui necem
potuit crudeliter desiderare pastoris, tali sepulchro recipiatur potius
qui dominum reddit insepultum.

Saionem. Ut de Ravenna mittantur frumenta

Omnes decet gratanter impendere quos publicas vident
utilitates posse respicere, quando necesse est, ut membra
sentire quod corporis summa sentitur. Atque ideo presenti
decreni iussione ut quantas in Ravennati urbe calcaterias
poteris reperire frumentis oneratas ad nos usque perducas, quatenus
alimonia publica tibi provisione relevata luxuria necessi-
tatem inopum non tangat, inopie sustinere. Reddat Ravenna co-
piam patienti liquore, quam ex ipsis consuevit accipere. Nam que
copiam nostram frequentius multorum debet solacia reperire. Trahit
enim comitatus noster obsequentium catervas, et ideo ad benefi-
cia prestanda currit necessaria populis copia postulatur.

Iohanni apparitori. Ut quidem excolat terram

Grave nimis est ut fructu labor sui fraudetur
industrie et cui debet pro sedulitate conferri premium
dispendium patiatur iniustum. In ea presertim re que ad utraque

respiciat largitatem, ubi nichil debet licere negligentie ne videatur
nimis profutura sapuisse. Dudum siquidem Spei et Domitio
spectabilibus viris loca in Spoletinensi territorio cenosis
fluentibus sentibus occupata largitas nostra concesserat
ubi terrena graciam aquarum sorbuerat vasta profunditas in
nullos usus amodo profuturum iacebat tellus naufraga
palustri torpore confusa et sub utroque iactata dispendio. Nec
liquarum puros liquores meruerat, et decorem terrene soliditatis
amiserat. Hoc nos quibus cordi est in melius cuncta mu-
tare supra memoratis tali condicione concessimus, ut si eorum
opera ac labore turpes desiccarentur illuvies illis liberata rura
proficerent. Sed quantum vivi auctoris Spei loquuntur ingesta peticio
Domitii viri spectabilis vicio dum inmemor iussionis tena-
citer parcit expensis labor est operantium ad inanem revocatus.
Cui iam in soli faciem paulatim mollicies siccata duresceret
celatam quod longa voracitate telluris solum infusionis afflaret.
Quod nos nequaquam patiemur negligi nec vota bene cepta
inercia tali destruantur ignavia. Proinde devocio tua prefa-
tum Domitium moderata execucione conveniat ut aut cepto
rei sedulus operator immineat aut si hoc sibi sumptuosum
esse crediderit, operum cedat supplicantibus porcionem. Oportet enim
ut si opera postulata nequit efficere consorcem beneficii graciam
nostram tempus permittat complere. Fausto viro illustri

Ut Ecdicii filios permittat remeare in patriam

Aequum est ut se commodet benignitas regalis facilius ubi sau-
ciatis, quia heretici per exigi plus merentur quos pectoris
sive adversa presserint, atque ideo magnificencie tue presentium auctoritate
declaramus ut Ecdicii filios quos in urbe Roma presentis residere censuimus
ad patriam cum genitoris sui funere vocatis quando reditum ipsorum arbi-
trium iubeas remeare. Ne eorum desideriis abnegatus volumus
remittere afflictis. Et quod nephas dictum est, ut nos qui do-
lorum nubila nostra semper serenitate detergimus nunc videamur insuper
prius lacrimas denegare. Insaciabilis quippe fletus est, cum hu-
mandis non sinitur corporibus interesse. Diu semper se eorum vendi-
cat qui cineribus iusta non prestat. Priamus quondam precio sepelien-
dum redemit Hectorem. Rogitant fratrem supplicantes armato
vitam quam suam exponere malunt ut cadaveri debita non negaret.
Et quoniam in hiis personis mutua sunt officia pietatis numquid
est filium genitori gratuito non impendere quod patrias magnus
proximum thalentis constitit effecisse.

Aurelio Dispotio et Theodori viris.

Ut non graventur superfluis oneribus

Decet nostri temporis disciplinam ut qui publicis utilitatibus
serviunt superfluis oneribus non graventur. Nec dignum est
ut eos umquam ledat invidia nostris moribus ordinati. Et quia
preter figulinis regia vobis auctoritate concessis operam ovant impedite
ut vereamini vos ad alias actiones posse traduci a quibus in
certa ponita vix credimus explicari. Cessant ergo circa vos impro
borum nephanda presumptio et obstinax dolis effectio. Nostra tollit
auctoritas Sinuassiz cum cedit cui se clementia principalis obie
cerit

Senatui urbis Romane
Ne pauperes graventur

Constat senatum perfectis vivendi regulam prestitisse.
Nam quicquid ornat nomen Romanum a nobis legitur
institutum, ad hoc patres in illo cetu nominati principio, ut affectum
filiorum per vos possit vita temporum. Vos enim devotionem pro
vinciis, vos decretis iura prestatis. Et subiectos libenter pa
rere ad omnes partes iustitie docuistis. Et ideo non decet inde
signum resultationis exire, unde moderationis exemplum potuit efful
gere, quod nostra clementia tam cordi est verum omnium tenuem mensuram
in veram notitiam credidit perferendum, ne magis ignorantia nutriat
excessus, sub quorum conscientia error non potest esse pretium.
Agitur provincialium iudicum relatione ad magnificum virum prefectum
pretorio directa comperimus, sic per tam tristissimis temporis
exemptum, ut nil aut parum a senatoriis domibus cogit illa
tum allegantes per hanc difficultatem tenues deprimi, quos deceat
sublevari. Fiat enim ut exactorum inimicitias qui a potentibus con
temnuntur in tenues cumulata grassetur. Et ille potius solvat
aliena qui est devotus ad propria, propterea nihil acerbiora ingerens
quam pro sua iniusta voluntate aliquid exigentibus dignetur obicere.
Que tamen omnia detrimenta curialibus dicuntur infligi. Et
qui in usus publicos fuerat nostra provisione reparati continuat
distrahentur iniuriis. Atque ideo patres conscripti qui nobiscum
reipublice debeatis curas sit equaliter ordinate, ut quicquid
una queque domus senatoria profitetur, estimat, procuratoribus
per provincias terminata illatione persolvat. Aut certe quod in lo
cum beneficii solebatis expetere, arce vicariane sedis si illud
diligitis, unicuique compleatis. Nec necesse sit curiali per in multiplice et
inefficitate conventionis laborem in exiguis veris illationibus
sua damna potius suscipere. Eveniat quoque detestabilis casus

ut qui functionem propriam vix poterat sustinere devotus alie-
nis oneribus prematur infirmus. Quod nos salva civilitate
dissimulare non possumus, ut sine acerbitate belli rebus suis
exuantur oppressi. Et illi magis pereant qui rei publice pacem
festinant. Hoc etiam nos edictali programmate in questorum
honoratis provincialium notitiam protulisse ut libere prorumpat in
publicum, qui se aliene functionis ponderibus noverit oppressum,
relaturus a nobis iustitie fructum qui fessis novimus dare pre-
sidium. Edictum Theodorici Regis

Ut quisquis possessorum sive curialium gravatum se sentit

Quamvis sit querula vox doloris nec contineat se
iniuria, et lesus animus conquestione pascatur, cum
liberior sermo promitur, qui vera auctoritate laxatur.
Detestamur enim iniustos premi. Et commovemur que-
rentium malis. Velocius quia ad nos pervenit quod dissimulatio pa-
ciens abscondit. Accedit etiam quoniam amatorum nos respiciunt
lesiones. Cum illud pietati nostre perire credimus quod per mediocrium
damna sentimus. Nuper itaque provincialium iudiciali relatione
comperimus damnos aliquas prepotentium sitas non impleri per ordi-
nem functiones. Unde fieri ut dum illorum quantitas procuran-
di queritur a tenuibus summa potior exigatur. Superbia denique
conductorum canonicos solidos non ordine traditos, sed in magnos
ponderibus iniunctibus fuisse proiectos. Nec omissam exiguam
quam reddere consueverat sollempniter contulisse. Proinde factum ut cu-
riales quibus nos volumus esse prospectum imminentium solli-
citudine coacti gravia damna sentirent. Et si dici phas est cum
alienis debitis sub fraudulentie urgentur compulsoribus, posses-
sionum quoque suarum amissione gravati sint. Quod scelus ut
debeat amputari ad serenissimum quoque senatum precepta transmi-
simus. Et nunc edictali programmate diffinimus ut quisquis pos-
sessorum sive curialium gravatum se sentit in aliena calculi functione,
ad nostre serenitatis audientiam venire deproperet, scituris nobis
omnes excessus discipline displicuisse priores cum videant prospe-
ritura succedere. Patuit ergo nobis arbitrium iusti principis
communis omnibus semper declaretur indiciis. Nunc autem sub silen-
tio patientiam doloris obduite aut subinvestita iter votis
aperite. Nam etiam vobis adiacet eligere quod votis prosperi-
tas expedire. Fausto preposito

De negotiatoribus frumentorum

Nullius compendiis delectum invisas ut ad animum
nostre pietatis perveniunt que probitatis opera deserunt.
Respublica siquidem dum semper equitate augetur
et eius temperantia diligitur. Volentes proficua succedunt
utque nostro illustri magistro eius negotiatorum Apulie sive Ca-
labrie supplicatione permoti decernimus instituendam ut summa
que super dictos negotiatores publico comparant non iterum ab
eisdem sub precii nomine solidorum quantitas exigatur. Nam si co-
emptam rem expensis publicis necessariam non habet ab offi-
cio vestro suscepta moderamine fideliter detrahetur. Eventum
rei ratio est habitura fiscalis que iniuste videtur impositus
si quod recipit. Nimis enim iniquum est ut ille patiatur dis-
pendium qui compendium facit alienum. Pari conditione censentes
Sextario quoque quem negotiator eius provincie videtur inferre
ne quis audeat dampnata semper pretia protinus exigere. Et ut validi-
us retundamus excessus penam triginta librarum auri sedibus nostre per-
fectis imponimus. Si quis contra hec saluberrima instituta au-
su temerario venire tentaverit. Consilium vestrum decem librarum auri
dispendio esse feriendum se noverit. Nisi inhibitas presumpserit exe-
qui iussiones. Illa quoque parte sessis clementia nostra se porri-
git. Ut si pensione huius tituli siliquatario prestat monopolium quod
negotiator exerceat. Si vero siliquatarius huius titulum negotiato-
ribus indicat abrogandum nulla ab eis exigat pensionem. Etenim
satis absurdum est ut affligatur dampnis qui commoda non habet
actionis. In quarariis denique pristinus ordo servetur. Et ad eos
tantum functio ipsa respiciat quos huic titulo parere volunt
antiquitatis auctoritas. Denique presentia nostra contra negotiatores
qui nostris titulis necessarii comprobantur commodius faciat con-
sideri. Ne genus hominum quod vivit lucris ad neque possit
pervenire dispendiis. Universis Iudeis Tranie
existentibus. Indulgetur ut vetustis pari-
etibus Sinagoge tantum tecta nova super-
ponant.

Sicut exoranti iustitiam clipeum prebere
consuevimus ita per nostra beneficia fraudes fieri
legibus non amamus. Hinc ea parte sapiens in qua
divine clementie credimus interesse ne quo insultare videantur
elati divinitatis gratia destituti. Vos Iudeos regione tantum
vetustis parietibus super imponere Sinagoge vestre presenti au-
ctoritate censemus extentionibus ceteris earum sed etiam commoditatis

servat constituta divalia permiserunt. Nec aliquid ornatius
probatur adicere vel in ampliandis edibus evagari. Et noverit
vos severitatem minime effugere veteris sanctionis, si rebus non
abstineat illicitis. In ipsis vero parietibus cooperiendis vel figendis
tantum licentiam damus, si vobis tricennalis non potest obesse prescriptio.
Cur appetit, que refugere deberet. Damus quidem permissum, sed
errantium votum laudabiliter improbamus. Religionem imperare
vel imparare non possumus, quia nemo cogitur ut credat invitus.

Stephano viro senatori comiti
Collaudatur in re militari

Tribuenda est iustis laboribus compensatio premiorum,
quando exprobrata milicia creditur, si inremunerata
transitur. Athletam publice palma designat esse victorem,
sudores bellicos civica corona testatur. Expectant etiam equi pre-
mia sua, et tanta quietate eis est, ut in illis tardius detur
laboris premium, qui sentire non poterant de negotio. Et si ita dignum
est hoc homini reddere, qui per honesta cognoscitur obsequia pla-
cuisse. Tot enim casus lubricos actionum fixum tenuisti milicie
probate vestigium, et quod raro in servicio provenit principatus
iudicium, numquam circa te variavit affectum. Nec erat aliene
vite iudicium quicquid invidus, cum etiam decessorum suorum
ordinationibus redderetur adversus. Placere sicque meruisti cunc-
tis semper diligenda custodiens, silentium in secretis, in actionibus
efficaciam, et per contrarium bonum, ita homini turpia reddere. repre-
hendere satagebas, ut si probes officia nulli tamen tua operam
vendicabas. Vocabulum principis nulla sorde maculasti, servasti
dignitatem nominis excitatione virtutis. Unde est quod spectabilitatis
honorem, quem milicie sudore detersis iusta deputavit anti-
quitas, premium tibi auctore conferimus. Et laboris tui tandem
finitas excubias remuneratione comitive primi ordinis iam
securus intelligas. Et quia grave principis dignitas nuda non
asserit, ne beneficium dici potest quod nulla utilitate sentitur,
privilegia quoque que tribuni schole tue principalis constituta diva-
lia voluerunt, simili munificentia condonamus. Nec in hiis quic-
quam debes metuere que forsitan novella usurpatione tentantur.
Ab omni ergo damno oneribus quoque sordidis ius te munivit antiquitas.
Sed quamquam tibi digna premium remuneratione solvamus, futuri
tamen votis spem magnam pollicemur. Sed quia angusta sunt
beneficia, que non etiam de futuris aliquid pollicentur. Aderit provi

dentia principalis Ut quos dignos favore nostro credimus eos quam maiore cumulemus honore. Verum quia celari non debet seguendo bonum impetrata prudentia ad provinciales indices facto notariis premi... spectabilitate tuam devotatam nostro testimonio ... tor da coniuestant tibi quam ut pote amicitie munere absoluto cultus competens per nostrorum temporum laude fruetur

Catholice viro senatori comiti primi ordinis et ex principe nostri offitii. Ut hominibus ecclesie prestet tuitionem

Quamvis nullos velimus aliquos sustinere gravamina quos videtur pietas nostra protegere. Enim regnantis est gloria subiectorum custodita tranquillitas. Tamen specialiter ecclesias ab omni iniuria cupimus reddi alienas crimibus deo equabilia prestantur. una divinitatis acquiritur. Et ideo beatissimi viri Eustorgii episcopi sancte Mediolanensis ecclesie permoti petitione presentibus te affatibus amonemus. ut ... hominibus illius ecclesie intra Siciliam constitutis tuitione servatas salva civilitate prestare. Nec cuiquam cuiuslibet nationis homine contra proprias patrie ... quos debet divinitatis intuitu sublevari. Ita tamen ut causis publicis et privatis que contra eos rationabiliter ... nolimus eos ab aliquo pregravari. Ita exceptos a tramite iustitie non patimur inveniri.

Faustino preposito conceditur libertas ecclesie

Non prediciat reipublico personalis exceptio. quia beneficialem esse principem decet. nec intra regulas constitutas potest munificentia regalis arctari. Ita levius coercetur gravissimus institutis impatiens ambitus iuribus refrenetur. Clementia non habet legem. nec debet sub angustiis teneri benigna sequi. que debet sine fine laudari defensores ita quam lucri exaggeratione finiuntur. unum sibi ex negotiatoribus urbis sue desiderant oportune prestari. Cui pro emptoris functis officio exceptus negotiationis oneribus debeat implere quos susceperit. Hoc enim nos et Ravennati ecclesie contemeraut priores allegatione rationabili tribuisse. Quos pietatis exemplum ad suum quoque supplicant commodum transferendum. Et ideo illustris et precelsa magnificentia tua salva in aliis negotiatoribus

comoditate publica que ab innixo corpore consueuit inferri. Vnum eis quem sibi nisi fuerint eligere deputabit Cui ita commercium negotiationis exercet excludat nec Monopolij nec siliquatici nec auraric aliquid pensionis impendat vel quodlibet gravamen innundinatione sustineat Quia cum illud tradimus amnicum vnde nulla possimus dampna sentire. Dromonariis.

Vt habito victu de fisco excurrant cum veredariis in pado

P Ublicas debent vtilitatibus consuetudine qui nomen deserere militiae Quid enim agat homo si professio desit. obsequio. Vnde nec comoda priuata recipiat vt gratiam strenuitate adquirat Et ideo comiti sacrarum largitionum nostra praecipit auctoritas. vt in hostiliensi loco constituti debeatis quatenus fiscali humanitate recreati excursus cum veredariis per alueum padi more solito faciatis. ut diuiso labore cursus publicus valeat subueniri. Cuius cursus nec vel atteritur. qui per vias liquidas expedit Non enim nobis nimio labore claudicare contingit. qui manibus ambulat. vehiculum virium nil sentit iniuriam ut defectum patitur quod vnda potius incedere portat.

Senatui Vrbis Rome

Qualiter quidam de palude vastatoria voluerit terram excolere fertilem

G Rata est nobis patris conscripti circa vtilitates publicas impensa deuotio. Cuius dudum animum laudabiles animos comprobamus sequi vestris vestigiis recepimus. Quid est enim tam Senatorium quam vtilitatibus publicis quemquam impendat affectum ut possit patriae prodesse qui natus est vir Stacio magnificus atque patricius decimus gloriosa circa rempublicam amore deuinctus vltro postulauit voto mirabili quod vix potuisset sub consilio nostre pietatis imponi paludem decennouii in hostis modum vicina vastantem foueam ore patefacto absorbe promisit illam famosam seculi vastatricem quam sub diuturnitate licentie quondam mare paludestre possedit Cultus quoque locus inimicum suppressus vnda diluuium terram tenaz quam silue stri pariter horrore confudit Nichil vtile continens sub lixiviosa spoliatum est solum fructibus postquam obnoxium cepit esse paludibus Et ideo animum ipse confidentie cordium vt quod diu ylerus publica refugit nam priuata suscepit Quod quo auditum laborem aggressurum se laudabili est petitione polliciturus vt peruncte dampnoso gurgite que fuerat dimissa vltro non

aperirent. Unde iure supplicat pars senatus, postulat iussiones
ut auctoritate publica subeat opus eximium, quod erit cunctis ve-
nientibus profuturum. Sed vos patres conscripti, quibus cordi est bo-
num desiderium iuvare auxiliaribus constitutis, precibus decretis
annuite, ut ad loca ipsa Decemnovii duos ex vestro corpore dele-
gatis, quibus arbitralibus quantum spatii restinguat incursibus
paludestris illuvies occupavit fixis finibus annotetur, ut
cum ad perfectum promissa pervenerint, liberatori suo reddita
terra proficiat. Nec quisquam inde aliquid praesumat attingere, quod
tamdiu invadentibus aquis non potuit vindicari.

Decio viro illustri patricio. Quod sine fisco conceditur ut paludibus desiccatis liberam terram quam excoluerit suam libere possideat dominus.

Iustitiae ratio est ut laudabile desiderium sequatur prosperitas
iussionum, et quod bona voluntate suscipitur, regalibus
quoque ordinationibus impleatur. Tibi itaque desideria
iusta poscenti praesenti auctoritate concedimus, ut Decem-
novii paludibus quas siccat, sine fisco revocata in solum iura pos-
sideas. Nec collatam metuas libertatem rebus exhibere culturam, quia
sub testimonio qualitatis absolvimus. Hinc etiam ad amplissimum
senatum praecepta direximus, ut definito iure spatio ad tuum pertran-
seat dominium quod est a foedis gurgitibus vindicatum. Aequum
est enim ut unicuique proficiat labor suus. Et sicut expendendo
cognoscit incommoda, ita rebus perfectis consequatur augmenta.
Illud etiam qui studio reipublicae semper invigilamus adicimus,
ut si quis hunc laborem iuncta tecum societate subire delegerit,
habita operis aestimatione habeat iuris proprii spatia pro parte
quam suscepit, ut nec solum in cunctis praegraveris oneribus, et a-
nimosius peragatur quod sub collegae adiunctione suscipitur. Ita
fiat ut quae rebus maximis est inimica, molestia careat invi-
dia. Enitere gloriosis desideriis gratanter insiste, ne opinioni
tuae grave sit in assumptis conatibus mancavisse. Intuere quippe
omnium ora atque oculos in te esse conversos. Respice senatus nunc
suspensa iudicia ad effectum operis instituti. Et quanta valent
animositate festina, ut dignus tanta remuneratione videaris
ab omnibus, quem iam omnium admiratione laudamus.

Arthimedoro prefecto urbis Rome. Ut pecuniam deputatam fabricis et demum utilitatem perscrutandum Romanis menibus applicet.

Gaudemus in te floruisse veram iustitiam, letamur aliquid
presulem Romanis artibus extitisse qui generosis animis
civitatum fraudibus non passus es velare secretum. Ne nos aut
delicta complices facerent aut securitas ad maiora potius incita-
ret. Atque ideo pecunia que fuerat fabrice deputata Romane
et nunc magnitudinis tue discussione constat abiurata eam ut red-
ditus suo tempore ut docetur expensa sine aliqua dilatione resti-
tuatur et nobis ordinatoribus eorum operis menibus applicetur. Nefas
enim est ut in alios usus transeat que sibi subtracta non im-
merito Roma suspirat. Debebimus itaque relatoribus deputate
pecunie non modica pena percellere qui in tali causa nostram consci-
entiam fraudaverunt. Sed assunt moderatrix que nobis semper
est iuncta clementia ne in dictorum facto plectamus graviter irritati.
Iustitia sufficiat nobis cupiditatem non implesse quod voluit
ne maior potest provenire vindicta quam velut ipsa videtur pro-
qui se suspecta turpiter indicaverat possidere. [illegible] Fausto preposito

Ut inquirat quo perijt statua erea

Acerbum nimis est nostris temporibus antiquorum facta decrescere
qui ornatum urbium cotidie desideramus augere. Nam dudum
pluribus te missionibus admonemus ut de Comensi civitate
eneam statuam que perisse suggeritur omni curiositate perquiras
spondens etiam centum aureos si quis hec sacrilega prodere furta
maluerit. Quatenus promissio nostre benignitatis trepidos ad spem
confessionis invitet quod etiam ad te destinata edicta loquuntur.
Sed nunc hec tante inquisitioni promulgavimus. Si adhuc furtum secreta
celaverint post edictum venerabilem locorum fac artifices con-
gregari a quibus sub terrore perquire quo ministerio fuerit perpe-
tratum. Ab imperitis enim tam gravis rerum statue facilis eversio non fuisset
nisi tentasset loco movere ingrata presumptio.

Edictum Regis Theodrici. Ut qui statuam eneam perditam prodiderit centum aureos premio remuneratus accipiat

Quamvis ad proditionem sceleris delaxata
nimis tela sufficiat nec parum sit nimius cautele sup-
plicii destinasse terrorem addimus tamen premium quod hic
innocentia solet non quia commissa placuerint. Sed delectamur nos
munificos esse in amore vindicte. Quapropter pro edicti unus-
quisque auctoritate cognoscat centum se largitate nostra aureos pro-
mereri si prodat quis statuam de Comensi civitate rapu-
erit. Et de suo facto quod maxime nocentis recipit indul-
gentiam se noverit habiturum. Damus in ereo compendio auri

Omnium et metalla, que invenire possumus preciosiora largimur. Illud potius ad liberalitatem reducentes, ne tiscat in usum, quod constat esse prohibitum. Quis ergo tanta stulticie cecitate demencium, ut dubitet credere, quod et sanctitate recepit et comunio confessionis adquirit. Si quis autem dissimulandum forte crediderit cum hoc aliquo vitari indicio senciens iram deterreat ultimo se noverit discrimine rapiendum. Indignum enim est ut qui respuit indulgenciam iram debeat postea suffragetur humanitas.

Fausto Preposito

Qualiter civibus super consuetudinem aliam ad exhibicionem termarum millenam deputat

Profectus Regni nostri benignitas debet emulari, ut civitatis humanitas relaxet dona, quibus respublica suscepit augmenta. Nos enim aliter laudatum nomen possumus custodire nisi ad consideracionem rerum nostrum studeamus excitare propositum. Inter tot quotidie decorpitadte successus tenacitatis esset vicium angusta forte largicione contentum. Spolitinis civibus ad exhibicionem termarum super consuetudinem aliam millenam esse deputandam. Supplicium libenter impendere, que ad salubritatem hominum cunctis pertinere. Quia laudes sunt nostrorum temporum celebrata iam a priore

Fausto Preposito … exornantur

Ut negociatores civitatis ab hostibus devastati in coempcione per biennium non vexentur

Opes nostras cupimus thezauro pietatis augeri. Execrantes commoda que nobis vexatorum fuerint calamitatibus adquisita. Molesta est illa nostre clemencie que defletur. Cuncta quicquid sub leticia penditur, accipientis laudibus applicatur. Urbis itaque Sipontine negociatores hostium se asserunt depopulacione vastatos. Et cum egentium levamina nostras potius divicias estimamus, Illustris Magnificencia tua per hoc unius biennii curriculum nulla faciat coempcione vexari. Sed quoniam lapsos relevasse non proficit si omnis solicitudinis aliud accedit, cum memoratis negociatoribus noscuntur mutuasse pecuniam, Celsitudo tua faciat ammoneri ne in hoc biennii spacio quicquam de credita summa existimet postulandum, quatenus sub induciis supradictis tantum possint recipere pecuniam et alleviarentur a debitorum va-

lecant substantia respirare. Quid enim proficit creditoribus fes-
sos urgere, quando inassium quis intuitu mendicatos exuere, quibus
magis proficimus si ad initiata sufficiendo pervenire faciamus

Aloysio architectato. De natura et amenitate termarum mirabili

Sicut audita veterum miracula ad laudem clementie nostre
prudenter erigimus, ut omnia augmenta regalis sint glorie,
que sub nobis nulla detrectant. Unde studio decrevimus
reparari, quod etiam nostris oculis frequenter constat offerri.
Delectant enim salutiferi Appollinis meminisse singula, ut intelligas
quo desiderio cupimus restaurare, quod de memoria nostra nescit
exire. Ceruleum fontem vidimus in forma dolii concavis hiatibus
estuantem. Et fornaces anhellantium aquarum conducto ventila-
bro nature probabili dispositione conservatas. Que licet more
calido nebulosos vapores exalent, habet tamen iocundam prospicui-
tate aspectibus humanis aperiunt, ut quivis hominum illam
gurgitem desideret contingere. Et cum non ignoret ardere ore plenissimo
ut in spere similitudine super timnos suos aquarum dorsa tur-
gescant. Et latex ipse vitreosus tanto quiete defluat, tanta
quasi stabilitate decurrat, ut non putes eum crescere, nisi quia
inde aliquid tanto murmure senti exire. Veniunt aque per
algentes meatus tali fervore succense, ut post recurrura spacia
que arte facta sunt longiora caloris sint maximos redditure.
O mistri mirandum semper ingenium, ut nature furentes ardores
ita ad utilitatem humani corporis temperet, ut quod in origine
dare poterat mortem, doctissime moderatum et delectationem tri-
buat et salutem. Mirat enim videre nature secretum, vel latices
vapores igneos exalantes, auctum undis intersimeter ardorem
et calorem venire decursu rivi, unde usualiter solebat extingui.
Merito dicunt philosophi elementa sibi mutuis complexionibus alligari
et mirabili federatione coniungi, que inter se contraria intelliguntur
diversitate pugnare. Ecce madentem substantiam vapores producere
constat ignitos, que mox ad termarum edificia decora perveniunt
illis arentibus unda descendens et aera sua qualitate succendit
et tactu fit habilis cum recepta fuit in lavacris. Unde non tantum
delitiosa voluptas acquiritur, cruciatus blanda medicina confertur,
sed sine tormento cura, sine horrore remedia, securitas impuni-
ta, balnea contra diversos dolores corporis attributa, que ideo
Appolinum greca lingua beneficialem nominavit antiquitas,
ut causam tanti remedii exter cognosceret, cum de tali nomine
dubium nichil habet. Sed inter alia loci ipsius bona illud quasi

stupendum esse dicimus quod una fluentorum natura diversis mi-
steriis videatur accommoda. Nam protinus a suscipiente collecta in-
halat prime cellule sudatoriam qualitatem. Deinde in solium mi-
tigata descendens minaci ardore deposito suavi temperatione mo-
llescit. Mox in vicinum producta tam aliqua dilatione torpuerit
nullo blandius intepescit. Postremo ipso quoque derelicto
torpore in piscinam neronianam frigida tantum efficitur quantum
prius ferbuisse sentitur. Nec immunito auctoris sui participans
nomine collecta est eius viriditate gemmarum. Ut ipsa quoque
vitrei elementi colore perspicua, quasi dum trementes undas
quieta commoveat. Sed et ipsum quoque lavacrum mirabilius red-
deretur. stupenda quaedam continentie disciplina. quod in vicino
qua viri recreantur, si mulier descendat incenditur. Propterea
quod et ipsis altera exhibito decora collata est. Nec credentium
aquarum fecundissimum locum non credent habuisse. Unde plu-
rima largiretur si ceteris semper uno numine communiter ute-
retur. Hec penuritas aquarum per igneas tre venas occultis
meatibus influens intelligendi prestat audaciam. Eas de-
num in auras erumpere ad excocti fontis irriguam puri-
tatem. Nam si nature illius fuisset incendium, sine inter-
itu substantie non esset amissum. Sed aque materia sensibi-
lis sicut peregrinum contraxit ignem, sic iterum nativum facile
resumit algorem. Prestat et aliud adiutorii genus vis illa
medicabilis. Nam iuxta caput fontis scintillosi quemadmodum sibi
meatum provida natura formavit. Hinc desuper sella coporta
que humanis necessitatibus spera perforatur in cestule. Et e-
gros suscipit humore defluentes interno. Ubi dum fessi
nimio labore consederint, delectatione illius recreati va-
poris et lassa viscera reficiunt, et humores noxia infusione
largitos vitali ariditate constringunt. Ut quasi aliquo
desiderabili cibo refecti valentiores protinus queant inveniri.
Sit medicabilis substantia venit a sulfure, quod calet a sal-
sedine que desiccat. Talia posteris non tradere hoc est gravius
in longa etate peccare. Quapropter si illic antiqua edificiorum
soliditas innovetur, ut sive in cuniculis sive in thermis
fuerit aliquid reparandum, te debeat imminente reconstrui.
Virgulta quoque noxia importunitate nascentia evulsis radici-
bus auferantur. Ne radices quidem capilli paulatim turgescen-
tes fabricarum visceribus inserantur et more vipereo prolem
sibi fecunditate nutriat contraria, unde se compago la-
xata dirumpat. Palatium quoque senectute quassatum assidua
reparatione corrobora. Spatium quod inter edem publicam et caput

[V]igeat fontibus interiacet silvestri asperitate depurgata. Videat
floreti gramine facies decora campestris, que etiam ardentium aque
fertilitate letatur. Mirum quoque modo dum proxime solem cremantur
silicem nutriat partus et virores. Sed non his tantum beneficiis Anthe-
norea terra fecunda est; confert et alia que multo grandius
obstupescas. Cordi namque, ut ita dixerim, fontium secreta qua-
dam litem contentiosa negotiatione dividit. Nam si quis forte
pecus furatum pilis natum solito more spoliare presumpserit, un-
dis ardentibus frequenter immissum mirum est ut ante decoquat-
ur quam emundare prevaleat. Quere secretarium iure reverendum, quando in
his aquis non solum sensum sed et verum tollat de indiguo et ...
negat altitudine dissolui ... ex castitate fontium diffiniri. Loquuntur illic ta-
cita natura dum indicat et sinat ... iudicium dicat que prefidia negat et
claudit. Sed quis ista conservare negligit, quamvis plurima tenaci-
tate sordescat. Regnum ornat regnum quod toto spectat orbe sin-
gularis novitatum. Et ideo petimus que tibi data est, si opus non
possit complere susceptum, quantum adhuc impendendum esse credi-
deris missilibus nobis brevibus indicabis, quia non gravia-
mur expendere ut tanta videamur ruris amenia vel
memoria custodire.

Boecio viro patricio et cetera.
De quodam citharedo doctissimo de virtutis
simphonie de arte musice de modis eius et inventoribus

[C]um rex Francorum convivii nostri fama pellectus a nobis citha-
redum magnis precibus expetisset, sola ratione complendum
esse promisimus, quod te eruditionis musice noveramus ex-
peritum. Adiacet enim nobis doctum eligere, qui disciplinam
ipsam in arduo collocatam potuistis attingere. Quid enim illa prestantius
que celi machinam sonora dulcedine et nature convenientiam ubique
dispersam virtutis sue gratia comprehendit. Quicquid enim in conceptu
alicuius modificationis existit, ab armonie continentia non recedit.
Per hanc competenter cogitamus, pulchre loquimur, convenienter mo-
vemur. Que quotiens ad aures nostras disciplinae sue lege per-
venit, imperat cantum, mutat animos artifex auditus et operosa
delectatio. Nec tamen de secreto nature cum sui sensus regina-
tionis sue et ornata processerit, reliquae cogitationes exiliunt,
omniaque facit eici ut ipsam solummodo delectet audiri. Tristiciam
ipsa vox iocundat, tumidos furores attenuat, cruentam seviciam
efficit blandam, excitat ignaviam languore minuit, soporem vigi-
lantibus saluberrimam quietem reddit egrotis, vitiatam turpi a-
more ad honestum studium revocat castitatem, sanat mentis tedi-
um bonis cogitationibus semper ad usum adauxiliatricem gratiam

De Arte musica

odia perniciosa convertit Et quod beatum curationis genus existit
per dulcissimas voluptates expellat animi passiones incorporea
animam corporaliter insinuet et solo auditu ad quod velit deducat quam tenere
non prevalet. Ore tacitus manibus clamat sine ore loquitur Et per
insensibilium obsequium exercere prevalet sensuum dominatum. Hoc enim
totum inter homines quinque tonis agitur qui singuli provinciarum
ubi reperti sunt nominibus vocitantur Miseracio quippe divina loca-
liter sparsit graciam suam et omnia sua valde fecit laudanda Dorius
prudentie largitor et castitatis effector est Frigius pugnas exci-
tat votum furoris inflamat Eolius animi tempestates tranquillat
sompnum quiam placatis attribuit Iastius intellectum obtusis acu-
it et terreno desiderio gravatis celestium appetentiam bonorum operator
indulget Lidius contra nimias curas anime tedia que repertus
remissione reparat et oblectacione corroborat Hoc ad salutem
corruptibile seculum flectens honestum remedium turpe fecit esse
commercium. Ut vero numerus quinarius trina divisione consistat
Omnis enim tonus habet summum et imum Hoc autem dicuntur ad
medium Et quoniam sine se esse non possunt que alterna sibi vi-
cissitudine deferunt Inventum est artificiale musice
adiutorium operationibus diversis organis exquisita modis quindecim
contineri His rebus aliquid maius adiciens humana sollercia
terris quandam armoniam doctissima inquisitione collegit que
Dyapason nominatur ex omnibus scilicet congregata ut virtutes quas
omnes habent melos potuisset habere. Hec ad imaginem mirabilis con-
tinet Hinc orpheus mutis animalibus mirabiliter efficaciter imperavit
Vagos quoque greges contemptis pastibus ad suaves auditus epulas
invitavit Illo cantante siccas tritones terras amarunt Galathea
lusit in solidis Deseruerunt ursi amabiles silvas leones domesti-
ca tandem dumeta relinquunt iuxta predonem suum preda gaudebat
in unum concentum contraria vota collecta fuerunt Et fidem dulci
lira omnia sibi crediderunt adversa Amphyon quoque Dirceus can-
do cordis thebanos muros dicitur condidisse ut cum homines la-
bore marcidos ad studium perfectionis erigerat saxa ipsa credentur
relictis rupibus advenisse Museum etiam et artis orphei filium et
nature charonis fontem lingua concelebrat dicens apud infe-
ros in summa beatitudine constitutum quod per campos elisios feli-
ces animas septem cordarum pulsibus amenabat Significantes summo
premio perfrui cui disciplinae huius contigerit suavitatibus epulari
Sed hec omnia humano studio per manualem musicam videntur
effecta Naturalis autem ritmus animate voci cognoscitur attributus
qui tunc melos pulcre custodit si apte taceat congruenter loquatur
Et per accentus viam musicis pedibus decore composita inven-
ta est quoque ad permovendos animos oratorum fortis ac suavis o-
racio ut commotis irascantur iudices misereantur errantibus

Et quicquid potest eloquencia efficere ad huius discipline non est dubi-
um gloriam pertinere. Poetis etiam Athenaeo testante duo sunt inter
principalia sunt tributa: r exroicam et Iambicam unum quod erigeret
alterum quod placeret. Ex quibus diversa progenita sunt ad oblectan-
dos animos audientium, et ut in organis toni ita in humana
voce variae affectiones animi. Metra gravida peperit. Sire-
nes in miraculum cantasse curiosa prodit antiquitas. Et
cum navigantes fluctus abduceret carbasa ventus inflaret
eligebant scilicet decepti scopulos incurrere ne tantam paterentur
dulcedinem preterire. Ex quibus solus evasit Ytacus qui nautis
contra noxiam dulcedinem sollicitatricem protinus obstruxit au-
ditum. Cogitavit vir prudentissimus felicissima sagacitate et
quam vincere intelligendo non poterat non audiendo melius supera-
bant. Se vero solide arboris constrictis nexibus illigavit ut
et famosos cantus probare liberis auribus potuisset et peri-
culosa dulcisone vocis unda rapiente vinctus evaderet. Verum
ut et nos talia exemplo sapientes Ytaci fugiamus loquamur
de illo lapso de celo psalterio quod vir toto corde cantabi-
lis ita modulatum pro anime sospitate composuit ut his ymnis
et medelis sanentur vulnera et divinitatis singularis gratia con-
quiratur et quod seculum miretur et credat. Pepulit etiam da-
vidica lira dyabolicum sonum spiritibus imperavit et tacente
ter cythara. Rex libertatem reddit quem intus unus turpiter
possidebat. Nam licet huius delectacionis organa multa fuerint
exquisita. Nichil tamen efficacius inventum est ad permovendos
animos quam concava cithare blandicia resultans. Hinc etiam
appellatam estimamus cordam. Quod facile corda moveat ubi tan-
ta vocum collecta est sub diversitate concordia ut vicina corda
pulsata mox alteram faciat sponte contremiscere quam nullus
contigit attigisse. Tanta enim vis est convenientie ut rem insen-
sualem sponte se movere faciat. Dum eius sociam contigerit agi-
tari. Hinc diverse veniunt sine lingua voces. Hinc variis
sonis efficitur quidam suavissimus chorus. Illa acuta nimia
tensione usta gravis aliqua laxitate. Hec media tergo
blandissime temperato ut homines se ad tanta perducere non
valeant vincente. In unitatem ad socialem convenientiam textione
concentica pervenerunt. Ubi enim quicquid excellent quicquid
ponderatum quicquid grave quicquid porrissime alias se
distantias sonat quasi in unum ornatum constat esse collectum.
Et ut dyadema oculis varia luce gemmarum sic cythara di-
versitate soni blanditur auditui. Musarum loquamur tela stamina

bbosa fila tanctia in quibus arguto plectro regit quod dul-
citer audiatur. Hanc igitur admirationem vestre testitudinis mer-
tinus dicit invenisse. Que utique tam utilissima providenter
astronomi inter stellas requirendum esse putaverunt persuaden-
tem celestem esse armoniam. Quando hic formam comprehendere
potuerit inter sidera collocatam. Armonia vero celi, humana
non sermone iam potuit idonee explicari. Quam ratio tantum
animo dedit, sed auribus nature non prodidit. Dicunt enim
debere credi, ut beatitudo celestis illis oblectacionibus per-
fruatur que nec fine desinat nec aliqua intermissione mar-
cescit. In ipso quippe intellectu habitatores referunt supna
ipius deliciis celestia perfrui et talibus contemplationibus
inhérentia beatis iugiter delectationibus contineri. Bene
quidem arbitrati si in creatore non in sonis causam cele-
stis beatitudinis posuissent. Ubi veraciter sine fine gaudium est
sine aliquo tedio manens semper eternitas. Et conspectio sola divinitatis
efficit ut beatus esse nichil possit. Hec veraciter phemnitate prestat hic
iocunditas accumulat. Et sic per ipsam creatura non extat. Ita si ipsa
incomutabile leticia hic non prevalet. Sed quoniam nobis feliciter facta est
voluptuosa digressio, quod semper gratum est de doctrina collocutio. Perfectum
citaredum quem a nobis diximus postulatum sapientia vestra elligat pre-
ti tempore meliore facturum orpheicum aliquod dulcissono gentilium fera
corda domuerit. Et quante nobis grata fiunt acta, tante vobis et vestra
dignitate compensacione cumulabili referentur. Cum et imperio vestro pa-
ret et quod vos clarificare possit efficit. Regi francorum
congratulatur de victoria persuadet ut cesset a bella
do et transmittit citaredum expetitum

Gloriosa quidem vestre gratulamur affinitate utrum quod gentem francorum
prisca etate desidem feliciter in nova prelia concitasti. Et alaman-
cos populos cesis fortioribus inclinatos victrici dextra subdidisti. Sed
quoniam semper in auctoribus perfidie resecabilis videtur excessus, quod non prima
torum plectibilis culpa omnium debet esse vindicta. Motus vestros infes-
sas reliquias temperate, quod iure gratie merentur evadere quos ad parentum
vestrorum defensionem respicitis confugisse. Estote illis remissi qui nostris
finibus celant exterriti. Memorabilis triumphus est allemannum sic
acerrimum expavisse ut tibi eum cogas de vite munere supplicare. Suf-
ficiat illud regem cum gentis cecidisse superbia. Sufficiat innumerabilem
nacionem partim ferro partim servicio subiugatam. Nam si cum reliquis
confligis adhuc cunctos superasse non credere. Accipe in talibus

causis frequentibus expertum illa mihi bella provenerint feliciter que mode
rato fine pacta sunt. Is enim vincit assidue qui novit omnia tempe
rare dum iocunda prosperitas illis blandius arridet qui austeritate nimia
non rigescunt. Cede itaque suaviter genio nostro quod sibi gentilitas communi
remittit exemplo. Sic enim fit ut et meis peticionibus satis
fecisse videamini nec sitis solliciti ex illa parte quam ad nos cognoscitis
pertinere. Unde et salutantes honore et affectione qua dignum est
illum et illum legatos nostros ad excellentiam vestram consueta caritate
direximus per quos et sospitatis vestre iudicium et sperate peticionis conse
quamur effectum. Aliqua vero que ad nos pro vestris utilitatibus pervenerunt per
harum portitores verbo vobis insinuanda commisimus ut cautiores effecti
optatam possitis victoriam constanter explere. Vestra siquidem salus nostra gloria
est et totiens regnum Italie proficere iudicatur quotiens de vobis leta
cognoscimus. Citharedum in arte sua doctum pariter destinavimus expetitum
qui ore manibusque consona voce cantando gloriam vestre potestatis
oblectet. Quem ideo fore credimus gratum quia vos eum iudicastis magnopere dirigendum.

Sequuntur tituli tercii libri

Alarico Regi Vesigothorum T. R. mittit

Gundibundo Regi Burgundionum Theo. R.

Epistola uniformis talis ad Curionum Regem Theodricus Rex

Ad Guarnorum Regem ad Toringorum Regem T. R.

Cluduin Regi Francorum T. R.

Importuno viro illustri patricio Theo. Rex

Senatui urbis Rome Theo. R.

Ianuario viro venerabili Episcopo Theod. Rex

Venantio viro Senatori Correctori Lucanie et Bruthiorum

Possessoribus defensoribus et curialibus estunis T. R.

Fausto viro illustri prefecto urbis Theodricus Rex

Senatui Romano T. R.

Gemmellio viro Senatori T. R.

Sabiniano viro venerabili Episcopo T. Rex

Theodohado viro Senatori

Agapito viro Senatori T. R.

Universis provincialibus Galliarum Theodricus R.

Gemello viro Senatori T. R.

Commonitoriu Danieli T. R.
Grimule Saioni et ferro tincto apparitoribz
Fausto viro Illustri T. R.
Archemidoro viro Illustri T. R.
Universis Barbaris et Romanis p Panonia
Simeoni viro Comiti T. R.
Euzimi viro Illustri Comiti T. R.
Johanni viro Senatori Consiliario Campanie
Cassiodoro viro Illustri Patricio Theo. R.
Artolito viro Illustri Prefecti urbis T. R.
Senatui urbis Rome Theodricus Rex
Gemello viro Senatori T. R.
Artolito viro Strenuissimo ac Illustri Theo. Rex
Massiliensibus Romulo Theodricus Rex
Agrigerno viro Illustri Comiti T. R.
Petro Epo Theo. Rex
Unandi T. R.
Felici T. R.

Universis provincialibz in Gallys constitut T. R.
Gemello viro Senatori Theodricus Rex
Universis provincialibus in Galligis constitut T. R.
Unigis Spartario T. R.
Universis possessoribz aralatesibus Theo. R.
Agrigerno viro Illustri Comiti T. R.
Adeadoto Theo. Rex
Fausto Preposito T. R.
Universis Gothis et Romanis circa Dirruci castellum consistentibus T. R.
Honoratis possessoribz Defensoribus et Curialibz T. R.
Cathemeris Civitat T. R.
Provincialibus Norithis T. R.
Fausto preposito T. R.
Consulari viro Illustri Theod. Rex
Apromano viro Illustri Theodricus Rex

Alarico Regi
Ut armis hostem suu no impetat. sed concordiam amplectatur

Quamvis fortitudini vestre confidentiam tribuat parentum vestrorum innumerabilis multitudo quamvis Atthilam potentem reminiscamini Visigotharum viribus inclinatum tamen quia populorum ferocia corda longa pace mollescunt cavete subito in aleam belli mittere quos constat tantis temporibus exercitia non habere. Terribilis est hominibus conflictus si non sit assiduus. Et ne sic presumatur coniectandi subito fiducia non habetur. Absit enim ut vobis aliquid indignatio ceca surripiat moderatio provida subiectas gentes servat. furor autem instantia plerumque precipitat et tunc utile solum est ad arma concurrere cum locum apud adversarium iusticia non potest invenire. Quapropter sustinete donec ad Francorum Regem legatos nostros dirigere valeamus ut litem vestram amicorum debeant amputare iudicia. inter duos enim nobis affinitate coniunctos non optamus aliquid tale fieri. Unde unum minorem contingit forsitan inveniri. Non vos parentum fusus sanguis inflammat non graviter urit occupata Provincia adhuc de verbis parva contentio est facillime transigitur. Si non per arma vestros animos irritetis. Obiciamus primum cognatio nostris concurrat eximias gentes. Iusticia tamen que Reges efficit offerimus fortiorem. Cito convertit animos qui contra se tales sentit armatos. Et ideo honorificentia salutationis prolata legatos nostros illum atque illum ad vos credimus esse dirigendos. Qui vobis et mandata nostra sufficienter insinuent. Et possint ad fratrem nostrum Gundibaldum vel alios Reges iuxta vestram voluntatem deproperent. Ne videamus eorum immissione laborare qui maligne gaudent alieno certamine. Obstant enim divina ut super vos iniquitas illa prevaleat. Commune malum vestrum iudicamus initium. Nam ille me dure sustinebit adversum qui vobis nititur esse contrarius

Gundibundo Regi Burgundionum
Ut unacum legatis ipsius laboret pro concordia inter Reges affinitate coniunctos

Grave malum est inter caras regiasque personas voluntates
sibimet vide contrarias et dissimulando spectare ut de uno
aliquid dolendum possit emergere Nostre sine invidia erit gratie
si nobis patientibus affinium clade dimicetur Habetis omnes pro me
pignora magne gratie non est unus ab alio segregatus Sit quid
in vobis delinquitur nostro gravi dolore peccatur Nostrum est re-
gios iuvenes obiecta ratione moderari quia illi vere nobis
se sentiunt displicere qui sua male ceperunt maliciam sine vo-
luntate retinere non possunt Verentur senes quamvis sint florida eta-
te ferventes Sciant nos adversarios esse contrarietatibus suis et
illud velle prosequi ne ab utrisque possit excedi Decet enim nos
aspera verba dicere ne affines nostri ad extremum debeant perve-
nire Et ideo illum et illum legatos ad fraternitatem tuam credidimus de-
stinandos ut si filio nostro Alarico visum fuit ad regem Francorum
ipsos cum vestris nobis gentibus dirigere debeatis Quatenus
que inter eos videtur amicis mediis rationabiliter abscidatur De-
cet enim tales tantosque reges non inter se lamentabiles rixas
querere ut de suis et nos possint casibus sauciare Quapropter
fraternitas vestra habito compassionis studio cum nostris iunctis
concordiam Quia nemo potest credere sine vestro voto illos ad tanta
prelia pervenisse nisi omnibus clareat ne ad conflictum veniat nostra
intervenisse etiam aliqua vobis a presentium gerulis verbo sermone
vobis commissimus intimanda ut sit prudentia vestra cuncta disponat
quemadmodum conveniunt deo iuvante perficere unde solet diligen-
tissime cogitare Epistola uniformis ad Herulorum
Regem et Thoringorum

Ut ad regem superbum legatos dirigat quatenus a bellando desistat

Superbia semper divinitati exosa persequi debet qualita-
tis assensu Nam qui vult opinabilem gentem
voluntaria iniquitate subdere non disponit ceteris
iusta servare Pessima consuetudo est despicere vitale Cre-
dit sibi omnia cedere si elatum contigerit in abhominabili crimine
superare Et ideo vos quos conscientie virtus erigit et consideratio
detestabilis presumptionis attendit legatos vestros unacum nostris et
fratris nostri Gundibaldi regis ad Francorum regem Ludowi-
cum destinate ut ante se de Visigothorum conflictu considera-
ta equitate suspendat et leges gentium querat aut omnium patiatur
incursum qui tantorum iudicium iudicat esse contempnendum

Quid enim ultra cui offertur absoluta iustitia. Dicam pla-
ne quod sentio. Qui sine lege vult agere cunctorum disponit re-
gna quassare. Sed melius sunt initia contentiosa reprimatur
assumptio ut sine labore compescatur cum quod etiam potuerat
esse singulorum. Recolite namque Henrici senioris affectum
quantis vos iuvit semper muneribus quotiens a vobis proxi-
marum gentium imminentia bella suspendit. Reddite filio eius
gratiam quia tamen agnoscitur vestris utilitatibus attributa. Nam
si tanto regno aliquis praevaluerit vos aggredi sine dubita-
tione praesumit. Quapropter excellentiam vestram epistolari sermone sa-
lutantes per legatos nostros illum et illum portitores. Per quos vobis
aliqua dicenda commisimus ut vos qui nostrum sequimini deo
iuvante dispositum vestro nobiscum complectimini assensu et foris
hoc agat ne in vestris provinciis dominari possit.

Luduwico Regi Francorum
Ut desistat a proposito bellandi

Deus inter Reges affinitatis iura divina talesque volue-
runt ut per eorum placabilem animum quies optata proveniat
populorum. Hoc enim sacrum est quod nulla commotione per-
mittitur violari. Nam quibus obsidibus habeatur fides si non
credatur affectibus. Sociantur proximitate domini ut nationes
divisae voluntatis debeant consimili gloriari et quasi per alveos
quosdam concordiae adunata se possint gentium vota coniungere.
Quae cum ita sint miramur animos vestros sic causis mediocri-
bus excitatos ut cum filio nostro Rege Alarico durissimum velitis
subire conflictum ut multi qui vos metuunt de vestra contentione
laetentur. Ambo estis summarum gentium reges ambo aetate
florentes. Non leviter regna vestra quassatis si data partibus
libertate confligitis. Virtus vestra patriae non fiat inopinata
calamitas quia grandis iniuria est Regum in causis le-
vibus gravis ruina populorum. Dicam libere dicam affectuose quod
sentio. Impatiens sensus est ad primam legationem arma protinus
commovere. Nec a parentibus quod quaeritur electis iudicibus
exponatur. Nam inter vos gratum est nobis tales viros dare
quos mediatores velitis accipere. Quid enim vos possit de vobis
existimare potius si intentiones vestras arbitris reliquisse
cognoscit. Absit ille conflictus ubi unum ex vobis dolere po-
terit inclinatum. Abicite ferrum qui in meum pugnare vultis
opprobrium. Iure patris vobis interminor et amantis. Ille

nos et animos nros patet ad vsos qui talia monita quo
vis opinantur crediderit esse temnenda. Quapropter ad excellen
tiam vestram illum et illum legatos nros magnopere credidimus
esse dirigendos. per quos etiam ad fratrem vestrum filium nostrum
Regem Alaricum scripta nra direximus, ut nullatenus inter
vos scandala seminet aliena malignitas sed in pace per
severantes, que sunt mediis amicis finire placabiliter
debeatis. per eos etiam et verbo vobis aliqua dicenda man
davimus. ut gentes que longa pace sub vestris floruerunt
parentibus subita non debeant concussione vastari. Illi
enim credere debetis. qui vestris utilitatibus arridere cognoscitis
Quoniam qui vult in precipites alterum casus mittere. eum certum
est fideliter non monere. Importuno Illustri patricio

Laudatur de patribus et predecessorum virtutibus

Si te aut Nobilitas sola decoraret. aut meri
torum tantum laude polleres Conferendas forsi
tan dignitates dilatione probabili libraremus.
ne inequa colligerent. cum simul omnia fulgerent.
Nunc autem cum te omnia facto agmine comitentur. nec desit
omnino quod predicatur in pluribus Convenit iustitie nre.
ut qui tu bona copiosa protuleris uberrime te repleat
munificentia principalis. Non enim crescendi tibi hic ordo
qui nullis est. Nam paulatim provehi mediocris probatum
esse virtutis. Sed uno modo agnoscitur. quod sub tarditate para
Saltu quodam se tendit tua prosperitas. sola quod a nobis prestito
queritur. cum nobiscum multa nascantur. Elaborate sunt enim lo
nga etate tui generis dignitates. que notissimo quodam habita
culo labores in tua familia posuerunt. Nam ut preterita secula tran
seamus. que affatim viros sunt visa proferre precipuos.
Decium radiare patris ac patrui decore conspicimus. qui non so
lum ornamentum familie sed ipsi decus Senatui prestitere
Decorabant seculis moribus ornabant antiquam bonitatem pre
diti constantia gloriosi in amicitia prompti. ad odia simu
landi difficiles. Ita quod maxime felicitatis est genus. cum
multe probarentur esse potentie. invidiam illos persequen
tium contingit non habere. Pendebant enim communiter
anxia vota civitatis crescentes supra privatos publicas cur
curas. Senatus animus eorum sequebatur turba propositum. Et
nec erat Rome velle quod timeri poterat optare
viro quod prosperitate videri firmum tamen eos custodiebat arbitrium

voluntas vaga plorum. Quod inter ceteras dignitates munus
iudicavimus esse precipuum. Nam si pauciorum amor iuste amatos
dat gloriam, tante civitatis affectus quod potest habere premium.
Pro inde sicut omnia ingrata videntur obscura, sic generaliter probata
dilecta sunt. Tot ergo parentum laude decorus, tuorum etiam
morum luce perspicuus, summe post consulares fastus emeri-
tos patriciatus insignia, tiaram munus plenarium dignitatum.
Et eam honoris insulis adultam tinge cesariam qui
maiorum laude etatis prudentia superasti. Cur enim evenerunt
tarde premia, cui tot generis suffragabantur exempla.
Eligitur quippe in te nascendi laus adimendi gloriam. Et
cum multa trahas ab antiquis, meruisti plura de proprys
ab ipso quasi vite principio, quod inter adulantium greges
varium solet esse, nobilibus studuisti virtutibus fidem exhibere.
Atque adeo instituti tui firma vestigium, ut qui plenius
gloriam consecutus es, florentibus annis gloriosis honoribus auge-
aris. Inspice demum, quanta tuorum laude propria decoretur.
Durius genus est non te fecisse quod sanum est, de matura
quippe tua multo meliora debent venire, qui in etate
tenera te fecisse novimus predicanda. Considera enim nec
tui generis institutum, ut nostrum tibi te crasse posse iudicium.

Senatori urbis Rome
laudando de patris meritis et
litterarum peritia

Gratum quidem nobis est patres conscripti personas novas
ad honorum celsa perducere, delectat peregrini germinis
viro gremio libertatis inserere, ut variis frondescat se-
natus aula virtutibus. Ornat enim talis multitudo conventum
et letam reddit faciem publicam honorata frequentia. Sed multo nobis
probatur acceptius, quotiens dignitatibus reddimus, qui de ipsa
curie claritate nascuntur. Causa non sunt de vobis examina nostra
sollicita. Sufficit dignitati bona sufficienter, qui iuxta eum luce
prestat. Origo ipsa iam gloria est, laus nobilitati connascitur.
Idem vobis est dignitatis quod vite principium. Senatus
enim honorum amplissimus, vobiscum gignuntur ad que vix ma-
turis etatibus pervenitur. Hoc licet de vobis omnibus veraciter
dicitemus, ut ordinis genium complectatur gratia senatorum
maxime. Bemitur ut luminibus dectiorum sanguinis irradiat
qui tot annis continuis summe splendet claritate virtutis. Et
omnis rarum sit gloria, tamen nec agnoscitur in tam longo ste-
mmate variata. Secularis sinus producit nobilibus vena premaios

Nescit inde aliquid nasci mediocre, tot probati quos genuit. Et
quod difficile provenit, electa frequentia. Sic pullulat ex uno ger-
mine quadrifarium decus, orbis exemplum, honor civium, gloria
generis, senatus augmentum. Cui cum minus fulgeat communio-
ne victorum iuvenes, tamen que possis laudare de singulis. Respiciate
iste iuvenem, et si per forme gratiam, mentis tamen pulcritudine
plus placentem. Refert facie sanguinis decus, proditur animi
natura per vultum et serenitate corporis ~~nulla~~ nubila queque
mentis abstergit. Verum hec nature bona litterarum decorant
insignia, ut potens imaginarium actuum disertus mentis pene-
tralibus plus lucet. In libris veterum Decios cognovit an-
tiquos nobilemque progeniem gloriose mortis busto vincentes.
O felicissimum profecto studiorum laborem, cui proprium carmen
contigit discere per parentes et de avita laude primordia
teneri pectoris erudire. Libet referre quam magno tunc
spectaculo totius Grecie in eum conferebatur aspectus. Cum eum
audiret parentum illa mox intendebat hederas querens, ut que
auctore cognoverat dicere, per hunc posset similitudines ap-
probare. Nam sic indigna posteritas laudes antiqui ge-
neris abnegat, ita preclara de patribus egregie dicta co-
firmat. Creditum est de his omne quod legitur. Sed proxima
veterum prius docuit vera virtutum. In auditorii officina in-
geniorum flamma recalescente hos quos formabat exemplis, sed
domesticas feliciores producebat imperiis. Subtracto enim
solatio maritali onus regendi mater gloriosa suscepit. Eam
nec ampla patrimonii cura nec tot filiorum potuit turbare cu-
stodia. Aluit alimentis, auxit patrimoniis, ornavit mori-
bus. Et quot edidit familie iuvenes, tot reddidit curie con-
sulares. Hec igitur estimator morum noster sensus inspexit,
qui etiam bonum domestice utilitatis inquirit, ut inde fucata lau-
dis publica debeant ornamenta largiri. Et ideo patres con-
scripti illustri et magnifico viro Importuno patriciatus culmine
indulsimus, ut vester cetus sicut pullulat sorte nascendi,
ita et fastibus possit augeri. Impendite parenti gratiam
adunate simul. Vera est indoles quam probamus. Habet etiam
quod nobis ingeniosi laude tribuatis, si amore necessi-
tudinum publicum faciatis esse iudicium. Et quod pro nature ca-
ritate dependitur, collatum nostris iussionibus estimetur.

Januario viro venerabili episcopo
Ut solvat debita contracta pro luminaribus

Omnes quidem iustitiam colere et observare praecipimus sed
eos maxime qui divinis honoribus eriguntur ut superne
gratie fiant proximi dum a terrena sint cupiditate longinqui.
Iohannes itaque flebili nos allegatione pulsavit quantitatem vestram
a se sexaginta orcas olei ad implenda luminaria suscepisse.
quarum pretium sibi postulat oportere restitui. Bonum quidem votum
si tamen ibi non aliquid insideat adversum. Nam licet ubique debeat
iustitiam custodiri in illis rebus maxime necessaria est que
divinis obtutibus offeruntur. Ne pietatem numinis ignorare decet unde
accipiat si fraudatis oblationibus adquiescat. Et ideo si
veram querimoniam cognoscitis supplicantis consideratione iustitie
quam sancta lege servatis facite que iura iubent sine tardi-
tate restitui. Nec ulterius ingemiscat illata sibi fuisse per
vos dispendia quos decet potius prestare humanitatem. Quapropter
studete ut qui non soletis pro magnis rebus excedere non vi-
deamini quodammodo in parvitate peccare.

Venantio viro senatori correctori Lucanie et Brutiorum ut exquirat pecunias publicas ne cogatur eas solvere pro proprio

Iustitie ratio persuadet ab uno quoque postulari quod
ei constat iniungi et pecunias publicas instanter que-
rere. Ne debitorem neglectus debeat ingravare. Nam si
remissio in admonitionibus venerit cunctos necesse est conten-
tionibus involvat et quodammodo nascitur crudelitas de pietate
si que neglegitur admonere postea cogitur exigere. Utilius est ergo cura
ponere quando et occasio subtrahitur delicti et votum non desti-
tuitur. Quapropter illustris viri comitis sacrarum largitionum sugge-
stione comperimus Venanti tibi secundum morem veterem exac-
tionem binorum et trinorum fuisse delegatam. Unde te presentibus
commonemus affatibus ut secundum canonicam fidem tua debeat
constituta complere. Ne quicquid dispendii assis publicus
sustinuerit de proprio tu solvere cogaris a quo nec tante iussioni
est habita reverentia nec fides sic promissionis impleta

Possessoribus defensoribus et curialibus ut columnas antiquas dudum sine decore iacentes restituant

Propositi quidem nostri est nova construere sed am-
plius vetusta servare quia non minorem laudem
de inventis quam de rebus possumus adquirere custoditis.
Proinde moderna sine priorum imminutione desideramus erigere

Quicquid enim per aliquem venit incommodum nec iustitie id pro-
batur acceptum. In municipio itaque vestro sine usu iacere comperimus
columpnas et lapides vetustate demollitos invidia. Et quia
in decore iacentia servare nil proficit, ad ornatum debent
surgere redivivum, antequam dolorem indicare valeat ex memo-
ria precedentium seculorum. Atque ideo presenti auctoritate decernimus
ut si vera est fides suggerentium nec aliquid publico usui or-
natui probatur accommodum, supramemoratas platonias vel
columpnas ad Ravennatem civitatem contractas modis omnibus
dirigentes, ut collapsis metallis obliterata facies reddatur
operum de arte pulcherrima, et que sunt ~~tu~~ situ fuerant obscura
antiqui nitoris possint recipere qualitatem

Fausto viro illustri patricio
Ut marmora de quadam domo deposita deducant de civitate

Decet prudentiam vestram in augendis fabricis regali-
bus obtemperare dispositis. Quia nobilissimi civis
est augmenta sue patrie cogitare. Maxime cum sit
studii nostri illa decernere quibus cunctos notum est sine suis
dispendiis obedire. Atque ideo admonitione presenti tue magnitudini
declaramus ut marmora que de domo Pinciana constat
esse deposita ad Ravennatem urbem per cathabolenses
vestra ordinatione dirigantur. Subvectum vero direximus
deputari ne aut mora nostris ordinationibus proveniret aut
calvatores aliqua detrimenta sentirent

Argolico viro illustri
Concedit dignitatem prefecture

Optamus cunctis rem plenam beneficiis nostris extruere,
optimo ubique prestita nostra vacare, quia in eo
vivit quod munificentia principalis indulsit. Nam
enim tam regium est fecisse felicem et conservare prosperum quo se
crescens stupeat attigisse. Consueta siquidem sunt que regna
sublimant et liberalitas dominantis viget cum crescit si sibi sub-
iectos studeat ampliare. Hoc mansuetudinis nostre ipsos proposito
tibi qui non qualitate sed patrio fovemus affectu. Per
indictionem quartam prefecture urbane infulas copiosa liberalitate
largimur ut patriis honoribus successio clara letetur et sibi no-
bis possit proficere quicquid meruit ad vera secula prime.
Circumspice itaque quam magnum sit primordiis tuis Ethanam Ro-
mam potuisse committi, ut in zelo amplissimo tecum iudicis
videaris eminere suggestu. Stude ergo ut a maioribus tuis exigere

possis quod nos comparatissime cognovistis. Avaritiam fuge, iusta sectare,
modesta dilige, ebrietatem contempne. Quid erit splendidius quam
in illa turba senatorum nobile protulisse iudicium, ubi tot patr-
iciorum corda provocantur ad gratiam, ubi bonum factum celebratur
ore sapientum. Nihil laude maiore vivis agitur, quam si re-
cte Roma tractetur. Quas divitias censemus aptiores
quam in oculis Senatus conscientie preciosam gerere puritatem.
Et ante ipsum libertatis gremium nullis viciis esse captivum. Vi-
demus relictam fastes qua gloriam censeantur. Urbanus
presul dignitatis est honorum. Non patitur claritas illa
committere quod possit nobilis turba reprehendere. Collocatus in me-
dio cunctorum ad se trahit aspectum et totius vite iu-
dicium provolgat fama populorum. Hic te et animo contemperare
et rebus evidentibus explicare credibile apud nos faciant
studia literarum. Tibi cognovimus omne quod detrahat. Et ad
cursum vite gloriose animum doctorum numerum institucione formasti.
Refugiat ergo doctrina delictum. Indocilis est animi ad vitia
trahi. Edificatus libris locum non relinquat iniuriis. Ubi
in teneris annis acquiritur quod matura etate servetur,
ad tramitem recti hortentur te tuorum facta seniorum. Admo-
neat lectiones auctoritas. Deinde iudicium nostri electio gloriosa,
ut maiora de nobis sumere possis, cum te ea que commisimus
implere cognoverimus.

Senatui Urbis Rome

Super eodem laudando eum cui concessit prefecture urbane dignitatem

Amamus patres conscripti dignitates eximias de nostra be-
nignitate nascentes. Publici enim decoris mater est mens
regentis, et quale fuit dominantis arbitrium, talem parit
libertatis aspectum. Affabilius est quippe si dicere phas est errare naturam
quam dissimilem sui possit princeps formare rempublicam. Hinc
est quod cupimus ut pretius honoribus fulgeat. Prima queque
de urbe fama loquitur. Nostris institutionibus applicatur. Nam
cum omnia celsa mentem nostram invidia tangit, si quid fortasse
nobis defuerit. Proinde quos felicibus sanctiatur auspiciis ce-
lsitudinis Argolicum prefecture urbane dignitate promovemus, ut
et ille augeat fascibus et nobis tanti iudicii numine sublimatur
ornatus. Etatis enim sepe ex hac familia viros enituisse pre-
cipuos. Recordamini perfecti animi patrum Senatus honore ditatum
cuius innoxiam facundiam fora mirata sunt. Studuit vero
cum abundaret eloquio, sciens se dicendi peritum debere esse puritate

conspicuum nostris meruit ad honorum celsa perductus largitiones
sacras protexit fida custodia implens etiam doctrina quam su-
sceperat magisterii dignitatem. Ita in utroque laudatus ut in sin-
gulis crederetur esse precipuus. Accedit etiam proventi nobilissimus
pater qui comitivae privatarum infulas nullius acerbitate ca-
lumniae profanavit. Qui affectans famae commoda pecuniae ne-
glexit augmenta. Et quos variarum virtutum exemplum est huius egit
temporibus continentem quibus tamen avaritia non habebat
principis enim propositum facit aut neglegentes iudices aut amato-
res. Tot ergo originis documenta primitus credimus bona
de nobili quia laudabilis vena servat originem et fideliter
posteris tradit. Quae in se gloriosa successione promeruit
consuetudine ergo patres conscripti vestris dignitatibus consecrato
ut ad maiora virtutum assiduitatem concitaretur quem nos nimis
provocavimus exemplis

Senebaldo viro senatori

Eum qui longo tempore laboravit in servicio facit iudicem quarumdam provinciarum

Laborum tuorum longa servitia et exploratae fidei
multa documenta hoc nobis iudicium tradiderunt
ut qui tuos annos moderatus es nunc alienis mori-
bus praesideas et praestes provinciae disciplinam qui privatus
amator continentiae. Is enim potest alios bene regere qui se stu-
duit sub equitatis decore tractare. Samnitarum itaque suppli-
catione permoti hoc remedio laborantibus credimus subveniendum
si spectabilitatem tuam iubemus ad finienda iurgia proficisci.
Unde nunc enitere ut tam bono iudicio laudabili respondeas
instituto apud quem te nostris sobrie mandatis qui hactenus semper
sententiam placuisti. Intra provinciam itaque Samnii si quod ne-
gotium Romano cum Gothis est aut Gotho emerserit ali-
quod cum Romanis legum consideratione diffinies ut pro-
mittimus districto iure vivere quos uno voto volumus
vindicare. Conscribis ergo in commune quae sunt acta iustitiae
arma nesciat personas respicere qui mercem cogitat equitatem

Aurigerni viro venerabili episcopo

Ut corrigat excessus eorum qui res et uxorem cuiusdam pervaserunt

Quamvis iudicio vestro credamus omnia facienda displicere

maxime a vobis considimus observandum, quod matrimonii ... vialis impugnat affectum. Sub cuius criminis a contunctibus atripitur, quod etiam lex cum detestatione damnat. Julianus itaque nobis lacrimabili additione conquestus est, uxorem suam ... res a vestris hominibus iniusta usurpatione praesas. Unde si veram esse petitionem supplicantis agnoscitis, ... absolvant, in actorem facti sine tarditate aliqua ... restitutione ... et remediabile bonum est in peccatis accelerata correctio.

Theodoro viro sublimi / tristes letificet

Quendam ... prefectorum mittit in Gallias nuper Romanis subiugatas hortando in bonitate et iustitia ut ... //

Iniuria quidem nostra est lesa iustitia, quia violationes earum ... ad nos trahimus quas amamus. Unde illud maxime inultum esse non patimur, quod in contemptum nostre iussionis constat admissum. ... enim presumptio plectenda non audeat, si ... iussio sententia condemnatur. ... quae ... ad viri illustri Senonis ... detrimentum ... subtraxit, examini ... committimus audiendum, ut sine ... nostro ... plectabili dilatato ... itaque audientie curam, ut iustitie vos testetur opinio, qui pro remedio ... vobis committitur ambigua negotiorum.

Geneslo viro Senatori

Ut iudicio suo quendam examinet et finem iurgiis imponant, qui alias inveterata calliditate se a iudicio subtrahit

Firmum est iudicium cum tenetur exemplum, nec locus ambiguitati relinquitur, ubi exempla probabilia suffragantur. Exploravimus effectum tuum per diversos industrie gradibus, sed non impare meruisti gratiam, variis actionibus equaliter approbatus. Interest ... Gallias nobis ... subiugatas victoriarum ... prefectorum nostra mittit auctoritas. Unde perinde qualia ... te victuri ... habere iudicia quid ad illos ... mittere corrigendos, quos nostris laudibus specialiter credimus adquisitos

Cara e Principi gloria et necesse est de illis amplius esse sollicitum unde sibi triumphorum venisse sentit augmentum Age igitur emendata si tempus in te prosiste urna Iudicia turbulenta non amet avara declina ut talem se iudicante provincia fessa suscipiet qualem Romanum principem transmisisse cognoscat desiderat viros egregios coacta cladibus suis esse ut correcta fuisse delectet Nichil tale sentiat quale patiebatur Roma querens abscedit omnis de calamitate tristitia Generetur tandem nubilus vultus Nam illa gaudere convenit cum ad sua vota pervenit

Universis provincialibus Galliarum
Ut recipiat Vicarium prefectorum et pareant ei

Libenter parendum est Romane consuetudini cui estis post longa tempora restituti Quia gratum ibi regressus est ubi provectum vestros habuisse constat maiores atque ideo in antiquam libertatem deo praestante revocati vestimini moribus togatis exuite barbariem abiicite mentium crudelitatem Quia sub equitate nostri temporis non vos decet vivere moribus alienis Proinde de necessitatibus vestris innata nobis mansuetudine cogitantes quod feliciter dictum sit spectabilem virum Gemellum vicarium prefectorum fide nobis et industria comprobatum ad componendum provincias credidimus dirigendum Speramus in nullo eum posse delinquere qui nobis pertractus graviter intelligit displicere Cuius pro ordinationibus eius quod nostris iussionibus obedite quia credimus eum vobis profutura decernere Respicite paulatim vestros mores non sit novitas molesta que proba est Quid enim potest esse felicius quam homines de solis legibus confidere et casus reliquos non timere Iura publica certissima sunt humane vite solatia infirmorum auxilia potentium frena clinate unde et securitas venit et conscientia prosilit Gentilitas enim vivit ad libitum ubi magis morte recipit propriam qui potest habere quod placeat Vos iam securi ostentate divitias pariterum bona longo situ recondita proferantur in lucem Quia tantum quis nobilior erit quanto et moribus probatus et luculenta facultate resplenderit Ideo eum vobis vicarium prefecture direximus ut cum tanta dignitate

et turgere videamur. Regula destinasse. Et fruimini quo
tantum alias gaudebatis. et intelligite homines non tam cor-
porea vi quam ratione proferri, que illos merito provocat ueste
qui possunt aliis iusta prestare. Gemello viro senatori

Ut cuncti qui spretis hostibus repatriavit Romanorum possessiones pristine restituantur

Mereantur bona qui nostram visi sunt elegisse clementiam
ut eos veraciter iudicasse per augmenta propria possimus
ostendere. quod si talibus publica debet prospici largi-
tate, quanto magis eos sua dignum est possidere, quos
commune nimis probatur esse iustitie. Spectabilis itaque magnus
hostium commixtione damnata, quo natus est remittens ad Ro-
manum repatriavit imperium, quo absentia contigisse dicatur
ut eius potuisset perire substantia. atque ideo presenti iussione sancimus
quae tam in agris quam in mancipiis urbanis ac rusticis ut quae
sibi competens quolibet modo nunc amissa poterit comprobare
sine aliqua recipiat tarditate. Retinens ex nostra auctoritate
dominii ius omne quod habuit, nec questionem cum de rebus
sibi antiqua possessione competentibus volumus sustinere
cui propositi nostri est etiam nova prestare.

Commonitorium Danieli

Ut ordinate sua dispensentur arche marmoree pro sepeliendis funeribus mortuorum

Decet ut pallacio nostro servientibus iustis commodis con-
sulamus, quia fructuosus esse debet publicus labor, ut
quibus nobis obsequia gratuita iure debeantur servitia,
tamen per moderata compendia provocamus. Et ideo arti tue
quam delectati, qua in excavandis atque ornandis marmoribus
diligenter exerces, presenti auctoritate concedimus, ut te rationabiliter
ordinante dispensentur arche, que in Ravennati urbe ad recondenda
funera distrahuntur, quarum beneficio humata cadavera pro
consolatione sunt lugentium. scilicet quibus ante tantum de nostra con-
versatione discedunt. Corpora vocem dulces quondam superstites
non relinquunt. Hinc quibus [illegible] dolores ad pactum. et mi-
serabili sorte votorum crescit cineratantibus de humana morte
compendium [illegible] ut ne sit cupiditas ab hac occasione
taxata, ne cogantur [illegible] acerba luctum causa plorare

dispendia facultatum et nephanda devocione constricti aut urgeant
matrimonia pro mortuis perdere, aut dilecta corpora vilissimis
foveis potius dolentes abicere. Sit modus in voluntate postea
tum qui ipsa miseratio promerentibus facit. Nam minus debet
ledi, cui amplius pro pietate officio videtur imponi.

Grimode saioni et Ferro viris apparitoribus
Ut cuidam reddantur sua quae prefectus ingravavit

Inter gloriosas Reipublice curas, quas pietate cogitacione
adauxiliante revolvimus, grande nostro est levamen
humilium, ut contra potenciam superborum nostre pietatis
opponatur obstaculum, nec liceat cuiquam apud nos
audacie, cum est presumpti superba calcare. Castorii igitur flebili
calamitate permoti, quem exicialis hactenus subiectum pressit in-
vidia, occasionem providimus salutaribus institutis, ut plus
valeret nostre pietatis auxilium, quam umquam calliditas impro-
borum. Atque ideo presenti auctoritate decernimus, ut si prefectus vir
magnificus Faustus ea que Castorius possidebat, vel pu-
blicis titulis ingravavit, vel privata usurpacione detinuit,
mox ei predium ab alio eiusdem meriti nobis immunitatibus
ammoto prestacionis reddatur, ut crudelibus dampnis af-
flicto pietatis nostre remedio consulamus. Si quis autem in hac
presumpcione medius invenitur, ut ad ea que iussa sunt
idoneus nequeat reperiri, ad nos deducatur vinculis illigatus,
ut pena possit satisfieri, cum facinoris facultas non sufficiat
ultioni. Tali igitur constitucione tam inique presumptionis impetus
conquiescat, ne non tam Castorium quam nostrum potius presum-
psisse videatur. Cruoris post hac occasione qualibet sepe memoratum
Castorium nocere ille artifex noxe temptaverit, quinquaginta librarum
auri multa protinus feriatur, sitque maior cruciatibus pena
respicere illesum, quem videre desideravit afflictum. En factum
quod cunctos protinus temperet ac corrigat potentes pretorii
prefectus. Beatum non est in humili lesione premissum. Et cum
a nobis assurgitur, officiendi potestas miseris abrogatur. Hinc
omnes intelligant quo delectemur equitatis amore, ut et po-
tentiam iudicum nostrorum velimus minuere, quatenus bona con-
sciencie possimus augere.

Fausto viro illustri
Ut indulgetur licencia secedendi ad provinciam
et iterum redeundi Romam

Humane consuetudinis est ut vacata plus capiant
Et quicquid in usu habeant eximia fastidium possit omne
quos satiet Proinde satis membus iugiter immoratum
disponende utilitatis proprie causa indutias tibi postulas debere
concedi, ne quod te habitatore tam clara pereat. sed quo dulcior
fiat renovata congressio atque nobis illustri Magnitudini tue
secedendi ad provinciam quatuor mensium indutias pietas no
stra largitur Ita ut expletis eisdem ad penates proprios redire
festines, quatenus habitatore Romana quam multiplici volumine
decusare convenit, subtractis incolis careat opinatissima no
rare stat hoc etiam et vobis iudicamus aptissimum, quod Sena
tor Romanus possit dolere tardatum, ubi illa gratia pare
tum. ubi tanta menium possit respici pulcritudo. Miraculi
genus est absentem sibi Roma diutius facere qui in ea pos
sunt constitutis laribus habitare:

Arthimedoro viro illustri
Ut veniat ad presenciam Regis et secum demoretur

Congruit Comitatui nostro viris nos decorare nobili
bus ut et illorum expleatur votum et obsequium nostrum
decentius ornet merita personarum Proinde Magni
tudinem tuam ad conspectus nostros quos tibi non ambigimus
esse gratissimos his oraculis evocamus, ut qui longa
nobiscum etate conversatus es presentie nostre dulcedine capiaris
et festinat enim ad principem qui vel solum potest videre preciosum
Nam quilibet habere nostra colloquia munera credit esse divina
Quapropter non tardamus desiderium tuum optamus aspectum.
Venire te gaudentes credimus quem alacriter sustinemus

Collosio viro illustri
Sirmiensem Pannoniam committit regendam armis protegendam

Iuvat probatis ornanda mandare Bigrande et de
talibus iudicium gaudet eligentis Et eorum est secunda
substantia que committitur approbat Nam ut optimum
esse qui placeat. ita curamus ut qui placuit enite
stat, Proinde prosperis initiatis auspiciis ad Sirmiensem
Pannoniam quondam sedem Gottorum profisciscere illustris
Cinguli dignitate precinctus, commissam quoque tibi provinciam
armis protege iure compone. ut antiquos defensores

recipere leta possit que se nostris cognoscit partibus feliciter
paruisse. Nosti quam te nobis sinceritate commendes, sola tibi
placendi via est si que gerimus imitteris. Equitati fave
innocentiam animi defende virtute Ut inter nacionum consue-
tudines perversas Gottorum possis demonstrare iusticiam, qui
sic semper fuerunt in laudum medio constituti, ut et Roma-
norum prudentiam caperent et virtutem gencium possiderent. Roma-
ne consuetudinis abhominare molimina ubi ibi potius
non armis causa tractetur. Non sit quietum negocium per-
dere tamquam perire. Abiurator alieni furtum non quia reddat
Ne plus cingulis intentus rapiat qui bella consummat Sen-
ciant in hostes erigant non parentes Et ne que forte ad mor-
tem videatur deputare paupertas, redde pro talibus gloriosum
plane dampnum, lecturus a nobis operis uberrimum fructum
si tale ibi poteris plantare propositum Et nostre de iudicis
aliquid si dispendium iudex subeat, ut vitam periturus acqui-
rat Exuatur consuetudo nostra feris moribus inseratur
donec truculentus animus velle vivere consuescat

Universis Barbaris et Romanis per Pannoniam
Eiusdem provincie provincialibus super eodem
Et ut tali Rectori obediant

Institutum suum providencia nostra non deserit, cum subiectis
semper eminencia profutura disponit, ut ad maiorem
devocionem se conservant qui sibi curam nos habuis-
se cognoscunt Unde est quod Collosio viro Illustri no-
mine viribus quoque potenti gubernacionem vestram defensionem quoque com-
misimus, ut qui sub nobis multa dedit hactenus experimenta virtutis
augeatur potius in futurum. Atque ideo paciencia vestra sepius
approbata nunc quoque eidem presenti monstrate, quatenus in his
que pro Regni nostri utilitate racionabiliter agenda preceperit
devocione probabili compleantur, quia fidem constituta probat
et ulle integritate proprie asserit mentis, qui in iugibus
persistat obsequiis Illud preterea vos crebris ammonicionibus, ut
non in vos, sed in hostes sentire viribus cupiatis Res par-
va non vos ducat ad extrema discrimina, Adquiescite iusti-
cie qua mundus letatur Cur ad monomachiam recurritis
qui venalem iudicem non habetis. Pessime contra pa-
rentes erigitis brachium, pro quibus constat gloriose moriendum
Quid opus est homini lingua, si causam manus agit armata

Aut unde pax esse creditur si sub civilitate pugnetur Imitamini certe Gottos nostros qui foris prelia intus noverunt exercere modestiam Sic vos volumus vivere quemadmodum parentes vestros cernitis prosperante domino floruisse

Simeoni viro Comiti

Committit officium Siliquatici ut damna publica explorando inferat ea ad erarium

Amamus publicis actionibus personas inserere morum probitate conspicuas ut per obsequia fidelium nobis crescat utilitatis augmentum Proinde sinceritatis animi tui et preclara tua documenta cognoscentes Siliquatici titulum quem fide dominatus nostri iure servamus ad decursionem indictionis prime secunde et tertie per provinciam Dalmatiarum ordinatum tibi nostra committit auctoritas ut quolibet fraudis vestigio damnum publicum te faciat explorare comperto procul dubio nostris erariis inferatur Crimina non tam punire querimus quam mores subiectorum deprehendere festinamus Preterea ferrarias per predicte Dalmatie territoria te volumus inquirere ubi auxiliante deo vigore ferri perduxit arena mollities et igne decoquitur ut in duritiam transferatur Hinc auxiliante deo patrie defensio venit hinc agrorum utilitas reperitur et in usus humane vite multiplici commoditate porrigitur Auro ipso imperat et servire cogit locupletes pauperibus constanti armatis Convenit itaque hanc speciem diligenti indagatione rimari per quam et nobis gignuntur lucra et hostibus procurantur exitia Esto ergo de antefata discussione sollicitus et in publicis utilitatibus temperatus ut nostrum mirabile compendium crescendi tibi procuratio possit augmentum

Viro Illustri Comiti — Rex

Supradictum officialem Siliquatici sibi recommendat

Quamvis prudentie tue sit utilitati publice deputatum ferre presidium tunc ammonitio nostra se cumulat ut securius fiat ubi se reverentia nostre preceptionis accommodat Simeonem itaque virum clarissimum cuius fides olim nobis est cognita et devoto comprobata ad ordinationem Siliquatici usum ferrariarum ad provinciam Dalmatiarum nostra ordinatione direximus Cui iure necessaria expetita solatia ut sublimitas tua nobis commendatior fiat tuis actibus se publice probere festinat

Johanni Senatori Consiliario Campanie

Recipit institutionem suam ne cum potentia prefecti persequatur

Propositum est pietatis regie locum in iniustis odiis
amputare et potestatis armate supercilium cohibere. reuerentia
dissensioni infesta est siquidem cuilibet superioribus offen-
sa tuum ad laudem trahitur, si conditio de mediocribus ad-
quiratur. Proinde diu uaria presumptione iactatus ad pietat-
is remedia non irrite conuolasti, asserens eminentissimam
prefecturam tibimet esse terrori, ne priuata in te seuiarentur
odia per publicam disciplinam. Ed nos qui deuotas dig-
nitates iustitie parare cupimus, non dolori, contra illicitas
presumptiones nostra te tuitione uallamus, ut regie maiestati
obiectum feruentium furor amorum in suis cautibus eliditur, et
de se magis speciales sumat uictoria. sed cohibentur iniuria
tamdiu cum iudex dictat quietum et iustitie putatur, quia nomine
quod ab equitate sumitur, presumptio non tenetur. Restat igitur
ut assumptum impleas consularitatis officium, et te utilitatibus
publicis, quas tuos egisse constitit decessores, sedulus ac de-
uotus impendas. Quantoque a nobis protegeris, tanto non
desine parere fessiones. Nam si gaudio presideris ex electione
tua, perfectos priorum remotos esse cognoscas. quia sub illo esse
iudicaris, quo te male agentem passurum esse cognoscis.

Cassiodoro viro illustri patricio

Muniat eum voca. ad suum obsequium

Gratus nobis est semper aspectus qui nostris
animis gloriosis actionibus insederit, quoniam perpetuum
obsidem dederunt amoris sui, qui apud nos probati
sunt studere virtuti. Proinde magnitudinem tuam gloriosam nobis fidei
probatam ad comitatum nostris presentibus euocamus. Ut et orna-
tus de te regalibus crescat obsequiis, et tu nostris conspe-
ctibus augearis. Decuit enim te etiam requiri, qui nostra
feceras eximie tempore priori. Ornasti de conscientie integritate
palacia, dedisti populis altam quietem. Hinc omnibus factus notior
et qui te noluit, rectum te in potestate cognouit. Petitum autem
tribunalibus te iudicem sine damni aliquo terrore uiderunt.
Preciosior factus timet, quia nullo premio uendebaris. Quis
talem non desideret uidere, cui nos publice testatur gratiam retri-
buisse. Nam qui alterius tempore conati sumus te esse pallatio

teste laudamus. tende gradus. accelera festinus adventum alacrem
venies conveniat qui se a principe sustineri posse cognoscit

Argolico viro illustri
Recomendando quendam mittit in Roma

Quis nesciat nostrum esse commodum supplicantium ad questum
et illud bonis principibus crescere quod benigna possunt
largitate praestare. Haec sunt enim dona regia, quae semina
sparsa in segete coalescunt, in unum coacta perimunt. Capitaneo ge-
munera simul collata sunt, ut possit ubique nostra beneficia
cumulare. Atque viri illustris et magnifici patricii Paulini au-
ctore supplicatione accepta, quae habentur in subditis orrea lon-
gi temporis vetustate destructa. quibus cotidie illud sonata
bulum desipit antiquitatis. Si nunc usui publico minime necessaria
esse probantur, aut iuvant. Sit aliqua ibidem est spes, quae ad
fiscum pertinet aggregata. Praefato viro cum omnibus ad se pertineti-
bus absoluta liberalitate concedimus, ut construendi et ad posteros
transmittendi assumpta licentia suis utilitatibus perpetua disponat.
Ruina confert magis reipublicae munus, qui sumptus diruta
maluerit suscipere reparanda. Sunt ea posita in urbe, ubi cuncta
dignum constructa relinquere, ne inter tot decora merito defor-
mis appareat ruina saxorum. In aliis quippe civitatibus mi-
nora sustinentur. Sunt ea loco nec mediocre aliquod
spatium, quae cunctis principali ore laudatur.

Argolico viro illustri prefecto Romano
Donat antiqua diruta orrea ut alia sibi reparet

Romanae civitatis cura nostris sensibus semper invi-
gilat. Quid est enim dignius quod tractare debeamus,
quam eius reparationem erigere, qua ornatum constat nostrae
reipublicae continere. Proinde illustris sublimitas tua
spectabilem virum Johannem nos direxisse cognoscat, pro
splendidas Romanae cloacas civitatis, quae tantum visenti-
bus conferunt stuporem, ut aliarum civitatum possint miracula
superare. Videas illic fluvios quasi montibus concavis clau-
sos per ingentia saxa decurrere. Videas structis navibus per
aquas rapidas non minima sollicitudine navigari, ne praeci-
pitatus torrens marina possit naufragia sustinere. Hinc
Roma singularis quanta in te sit potest colligi multitudo. Quae enim

urbium. audeat tuus cumulis contendere, quid ut una tua prius
similitudine reperire. Et ideo supradicto Iohanni officii vestri
solatia vos praebere censemus, quoniam ordinationes nostras
publicitus volumus implere praesumas, privatas manus amo-
ventes, que aviditatibus inserguntur illicite.

Senatui Urbis Rome

Ut quidam qui aquam molarum et ortorum irri-gandorum ad suam possessionem deduxerat

Quamvis universe reipublice nostre infatigabilem curam
desideremus impendere, et deo favente ad statum stu-
deamus cuncta pristinum revocari, Rome tamen Romane
civitatis sollicitiora nos augmenta constringunt, ubi
quicquid decoris impenditur generalibus gaudiis exhibetur. Per-
venit itaque ad nostram conscientiam suggestione multorum, que
prius non potuit dissimulare commissa, plura in predicta urbe
Romane detestabiles presumptores assumere. Et cui nos summum
desideramus studium adhibere, dolemus patiatur iniustum. Quapropter
ordinationes nostras ad vestram facimus notitiam pervenire, quibus
amplius credimus civitatis nostre dispendia displicere. Dicitur er-
go comodi causa privati aquam formarum, quam summo debet studio
seu desiderio communiri, et aque molas exercendas vel ortos ir-
rigandos fuisse derivatam. Turpe hoc et miserabile in urbe illa
fieri, quod per quosvis vix debet assumi. Et quia non possumus
admissi qualitate culpa dura corrigere, ne dum fabricis pro-
desse volumus, legum culmina destruamus. Si hinc nephan-
dissime rei domini tricennii presumptione muniuntur, accepto
pretio competenti suum vendat errorem, ut quod lesionem publicis
prestat fabricis, ne presumat ulterius, ne quod nunc sub largitate
corrigimus, pena severissime vindicemus. Si vero tale aliquid
moderna presumptione temptatum est, sine dubitatione tollatur, quoniam
cum desiderio pravo generalis debet utilitas anteferri, cum
vel in tempus cuiusvis [illegible] aut raro poterit obviari. Mandamus
etiam vos formarum fundo principum promissione deputata in
privatorum regionum [illegible] devinimus. Est praeterea nominum
pondus. Dicere tunc facillimum mollissimum etiam plurimum
de ornatu meminit referre esse sublatum, et que auctores suos
seculis consecraverunt. Eas cum Ionathas Saul Rex Philistinorum
videat arma regnator cessisse reperit. Et cum inserviunt ut
vivat fama providentie alii successerunt. nos opinionem negligentie

meruisse videamur. Templa etiam et loca publica que petentibus multis ad reparationem contulimus, subversioni fuisse potius mancipata. Et quoniam malorum vestrorum exercitio nos delectat, ne confessa sordeatur ex taciturnitate licentia, Johannem virum spectabilem electum vestra instantia ad hec que supra memoravimus direximus inquirenda, ut cuncta suo ordine discussa nobis relationis obsequio lucidentur, Senatus quid de singulis rebus aut de presumptoribus earum fieri oporteat, iudicio nostre iusticie consequamur. Adhibete nunc studia, prestate solacia, ut inquisitionem quam debuistis petere, cuncta videamini mente complere

Gemello Senatori

Relaxantur tributa eis qui obsidionem et vastitatem pertulerunt

Constat apud nos fidelium non perire servitia, sed impensa sub tristibus infortunia reapse meliore. Arelatensibus itaque qui nostris partibus perduratem gloriose obsidionis penuriam pertulerunt, per indictionem quartam fiscalia tributa nostra relaxat humanitas. Ita ut futuro tempore ex solito reddeat summam. Exnat et nos bene ... vicissitudinem reddisse videamur et ab illis annuas res poposcet soluta. Quod non negetur. Gaudeant in libertate, qui pro nobis maluerunt in angustiis esurire. Sint leti qui tristicia fidelis pertulerunt. Non debet statim de tributis esse sollicitum, qui casum vix potuit declinare postremum. Ad quietis ista non ab obsessis inquirimus. Quid enim a domino agri exigatis quem cum non tulisse esse cognoscitis. Dum vectigal nobis dederunt fidei sue. Iniustum est ut viles pecunias exigant qui gloriosas constantias obtulerunt

Argolito viro illustri

Laudando quem donum facit eum recipi ad Senatum

Gratum nobis est, quotiens nostra curia clariorum augmenta proficit. Letamur tales viros emergere qui luce mereantur senatoria radiare, ut laude conspicuus deferatur grata dignitatibus. Curia namque discipulus veterum patet, nec ei iudicari potest extraneus qui bonarum artium est alumnus atque doctor. Illustris magnificentia tua in clarissimo avunculo atque suprimo eius filio

ea faciet exhiberi, que avita recordacione tanta dictat anti-
quitas. Dic est enim prefatus arinctarius, qui et parentum bo-
no, et suo nobis commendatur ingenio. Exigens meritis
quod sperat aliis patribus dignitatem. Nam quid dignius
sit et senatorio vestiatur honore togata professio, ut nulla
turba doctorum audeat arinctarius liberiam professionem suam, ut
frenetur imperitie terrore, quem hortantur ad vocem divina
facundie. Gloriosa est denique scientia literarum, quia primum est
quod in homine mores purgat, secundum quod verborum graciam sub-
ministrat. Ita utroque beneficio mirabilis ornat, et tacitos
et loquentes. Ducuntur ergo ad penetralia libertatis lauda-
ti merito suo, ornati nostro auditu, habituri sine dubio
gratissimum senatum. Tuorum ars est facere de irato benivo-
lum, de suspecto placatum, de austero mitem, de adversante
propitium. Quid ergo patribus imponere non possit, qui flectere animum
audientis invaluit. Massiliensibus

Deputat prefectum gubernatorem protectorem et Rectorem

Propositi nostri est probatas fortitudinis et modera-
tionis personas ad ordinationem vestram defensionemque diri-
gere, ut et provincialium statui subveniatur, et utili-
tas publica bonis actibus augeatur. Proinde co-
mitem Marabadum nobis equitate compertum ad Massiliensem
civitatem credidimus dirigendum, ut quicquid ad securitatem
vestram pertinet, deo iuvante perficiet, memor quod gratie nostre curam
possit habere. Iusticie minoribus solacium ferat, insolentibus
severitatis sue districcionem obiciat. Nullum denique opprimi
presumpcione patiatur, iniqua dedocens omnes cogat ad iustum, unde
semper floret imperium. Quapropter designato viro in his que
nobis pro publica percepit libentibus animis obedite, ut
fides vestra, que iam prioribus monstratur exemplis, subsequenti-
bus quoque declaretur indiciis, quia gratum est obsequium
quod de voluntate recti custoditur. Nos autem reddere cogitamus
locum vicissitudini, qui impensa servicia non possumus oblivisci

Arigrino Comiti

Ex ordinatione decretis que sibi litteris est prescripta
debet permanere in suo robore

Libertate nostra firma debet teneri constituta quia
incontussum debet esse principis votum. nec pro studio
malignorum convelli. quod ideo nostris preceptis firma
ri / atque adeo nostra iussione consequimur. ut quicquid ex
nostra ordinatione Patricium libertum tibi matri que tue pro pietati
cum constitit deputasse in suo robore debeat permanere
Quiet a quoquam iniurias irrationabiles questionum. qui nostri be
neficii possidet firmitatem

Laurigero viro illustri Comiti

Ut causa quedam audiatur et tractetur in qua pauper gravari dicitur per potentem

Pietatis nostre propositum est ministrandis flebilibus auxilia
non negare / maxime cum moris nostri sit. ad leges causas
remittere. Vir et conquirens meatum affectum et pulsaty
simulum se questum sustinuisse proclamat Proinde estimini
magnificum virum Patricium Venantium certum se dicit habere negotium
et fieri ab eo eius professiones fuisse contemptas Et quia in
causis semper est suspecta potentia. dum velle creditur quod pos
se iudicatur. Eum ante festum a te senatu reverentia precipimus
admoneri ut sub sponsione legitima instructus personam ad
Comitatum nostrum dirige se promittat / qui apud delegatos nomi
ni nostro iudices. eius intentionibus valet probare causam
Actor sit penam sine receptura audatie. si contra magnificum vi
rum habuit falsitatem credatur

Petro Episcopo

Ut causam reddat partem facultatis sue

Si in alienis causis beatitudinem tuam convenit adhiberi
ut per vos iurgantium strepitus conquiescat quanto
magis ad vos remitti debet. quod vos spectat aucto
res atque ideo sanctitas tua a Germano nos adi
tos flebili allegatione cognoscat qui se filium legitimum as
serit quondam Thomatis dicens partem facultatis patris
sui a sanctitate tua detineri sibi utique legibus competentem
Ergo si veritate fulcitur. et genitoris eius substan
tiam probaveris iure compete supplicanti Consideratam iustici
am quam dotes alios sine observationis longe dispendio sibi
debita tribuant. Canonicam causarum tuarum qualitas te
utique iudice debet terminari. a quo spectanda est magis quam
sibi imponenda iusticia. Quasi hanc causam subsequitur

sperata. tunc minime desinit arbitrium. novus supplicis querela ad nostram audientiam perveniendum. Tu etenim dotes potes pauperum non debes neglegisse, quas potes iusticia committeri.

Wiliualdo comiti spectabili et illustri ut in provincia sua non patiatur fieri violentiam

Quamvis pietatis nostre constet esse votum, ut ubique moderata ubique civilia peragantur, maxime tamen optamus bene geri in Regionibus Gallitanis ubi et recens vastatio non portat iniuriam et ipsa initia bene plantare debent nostri nominis famam. Principis siquidem opinionem longe lateque disseminat subiectorum custodita securitas. Et ideo exercitus dirigitur non gravandi sed defendendi potius estimentum. Atque ideo presenti auctoritate delegamus ut in Avinione qua residens nullam fieri violentiam patiaris. Vivat noster exercitus civiliter cum Romanis. prosit ei destinata defensio. Nec aliquid illos a nostris sinatis pati, quos ab hostili nitimur oppressione liberari

Felici viro Comiti ... ut observet antiquam consuetudinem, et ne subtrahantur aurigis debita que prius sunt

Equitatis Racio persuadet. ut exercitibus leticiam publicam consuetudinem servemus antiquam. presertim a consule venientem cum constat esse propositi ut debeat ex liberalitate laudari. Ne videatur aliud dignitas promitte et aliud senatore facile complere. Quoniam sub opinione magnifici parsimonie tenacitatis obscuritas. Quia perinde fama publica in Con ...a Mediolanensibus aurigis nos additos esse cognoscat Illa sibi nostris temporibus fuisse subtracta, que mos priscus indulserat. cum prestantie tempore munificentia sit pro lege. Proinde si nullo emendato asserta iuvantur sublimitatem vestram ... vetustate, que sine quodam privilegio solent debita que donantur exposcit. Que licet negari, quod te cognoscis ab antiquitate largiri

Universis provincialibus in Gallia constitutis propter vastationem hostis illatam indulget tributa tertiam functionem

Quamvis sensum nostre pietatis turba multiplex cogitationis intraret, et diversas Regni partes conspecta se-

utilitate respicit / desestive tamen remedia vere voluntatis aspernimur
quoniam apud conscientiam nostram lesionis genus est prosecutura tar-
ditate / nec possumus estimare totaliter · quod sunt ingrata dilatione
suspensum Nam excrescentibus morbis lesio debachari permittitur
cum medicina differtur Nobis itaque hospitali ferocitate vesta-
tis pro qualitate lesionis dexter conditorum quartam relaxavimus ag-
gratis tributariam functionem Quia non gravitatem exigere · quod
terras cognoscitur solutor offerre Ita tamen · ut de illis que co-
stant impetrantur exercituales inveniantur expense Quia in totum de-
serit compositum deserere non debet · quod pro se laborare cognoscit Invalida
vero est siquis reginis defensor · nec animus instruat audaciam cu-
ius robore fuit corporeo destituta

Gemello viro senatori De Italia

Ut commeantibus devehat frumenta que destinatur

Delectabile sit cunctis quod equali ordinatione disponitur
· quia divisum omnis sub communione subvectos tantum est
non gravare Pars enim extrema ad vindiquenque redit
cum summa vinculos incluserit Et ideo speciem
quam ob exercituales expensas nostra providentia de Italia de-
stinavit / que fatigata provincia hinc prebitione levaretur ad
Castella supra Durantiam constituta de Massiliensibus orreis
constat esse portanda Quapropter iubemus ut studium devehen-
di supradicte speciei commune subeat · quatenus celerius possit
fieri · quod utilitatis studio videtur assumi

Universis provincialibus in Galliis constitutis

Qualiter ex Italia ad eorum defensionem de- stinavit exercitum et expensas exercituales

Non occurrit sub principe benigno remedia postulare sub-
iectos Ultronea supplicationum precedit humanitas · et miro
modo potiora sunt vota que prestita Nuper siquidem
permoti iustitia censueramus ut pars aliqua illesa provin-
cie Gothis nostris alimonia recepta praeberet Sed quia licet principem
humaniora censere · Sui varietatis non habet vitium / quod pro
beneficio fuit immutatum Sed ut neque minima possessores illa-
tione gravarentur / ex Italia destinabimus exercituales expensas
ut ad defensionem vestram directus exercitus · nostris humanitatibus
aleretur / solum vobis auxilium provincie de magna congregatione sen-
tirent / Dirigimus etiam ac prepositis sufficientem transmisimus pe-
cunie quantitatem Vobis eorum prebende et si non potuerint grechi

tamen sine dispendio alicuius debuisset comparari quia dilatori-
orem ut illa volumus tempore que vos potuisse ut arbitra-
mur offerre Winigis Spatario

Ut Mancipia prioribus restituant dominis

Delectamur iure Romano vivere quos armis cupimus
vindicare Nec minor nobis est cura moralium quam pot-
esse bellorum Quid enim proficit barbaros removisse
confusos nisi vivatur ex legibus Atque ideo regendo
Gallias exitus ut intraverit si qua mancipia servitium decli-
nantia ad alios se aliquibus quibus sint debiti contulerunt priori-
bus dominis iubemus sine aliqua dubietate restitui Cur enim
confundi non debent iure imperante iustitia. Nec potest abiecto
favere Romane libertatis defensor. Aliorum forte regum prelia
captarunt civitatum aut predas appetunt aut ruinas. Nostrum
propositum est deo iuvante sic vincere ut subiecti se doleant nostrum domi-
nium tardius acquisisse

Universis possessoribus Arelatensis provincie

Volens lesos incolas refovere transmittit pecuniam
pro ipsorum relevatione

Quamvis omnium sit lesos incolas refovere et omni-
bus malis signum pietatis ostendere tamen utrumque
humanitas nostra convincit ut et largitatis remedio
civibus consulamus et ad cultum reducere antiqua menia
sustinemus Sic enim fiat ut fortuna urbis que in me-
nibus erigitur fabricarum quoque decore monstretur Pro re-
paratione itaque murorum Arelathensis et turrium vetustarum
certam pecunie direximus quantitate Victualia quoque que
vobis condeant relevare expensas fecimus parare ut vobis
destinentur cum tempus navigationis arriserit Relevate
nunc animos et de nostra promissione recreati future copie
spem tenentes domino favente habetote fiduciam quia nomini
est quod nostris vobis quam quod oreis continet

Laurigenio viro Illustri Comiti

Ut examinatione diligenti causam distinguat

Iustitie nostre convenit ut de nullis vel bis talumnias ca-
lumnias fieri non sinamus Et quicquid prava

interpretatione tegitur, fugata nube mendacii revelemus.
Defensores itaque sacrosancte ecclesie Romane conquesti sunt
beate recordationis quondam Simplicium dominum in sanctissima
urbe positam ab Eustasio acolito instrumentis factis solempniter
comparasse, quam per annorum longa curricula ecclesia Roma-
na quieto iure suggerit possidere, et in usus alios sancti-
tate domini transtulisse. Nunc autem existente amatore superstitionis
pretium improba fronte iurgantem Iudei synagogam ibidem
fuisse iniquis conatibus mentiantur, cum humanos usus
habitacula longe aliter formata declarent. Quis potest esse inme-
morata constructio? Quapropter magnitudo tua constitue sue
probata iusticia causam diligenti examinatione discutiat.
Et si vera cognoverit que venerunt in querelam, consideratam
equitatem diffiniat. Nam si humanis actibus calumnie sunt
submovende, quantomagis emendanda credimus que contu-
meliam divinitatis tangunt.

Deodato viro Comiti

Relegatur quidam in exilium per culpam capitalem — levi

Materia est glorie principalis delinquentium reatus, quia
nisi culparum occasiones emergerent, locum pietas non ha-
beret. Unde enim salubri ordinatione gerat, si morum
probitas cuncta componat. Arida siccitas beneficium plu-
vie madentis expotat, alias exoptat. Salutiferis medica-
minibus nisi infirma valitudo non indiget. Sic dum imbe-
cillitate succumbitur, convenienter remedia tribuuntur. Quapropter
casibus asperis prestandum est sublevande iusticie moderamine,
ut nisi vindictam sinamus superare peccata, nec culpa insultare
conveniente remissius patiamur. Datis itaque precibus alle-
gasti viri spectabilis Venantii Lucanie et Bruciorum presulis
odiorum te acerbitate compressum custodie longo situ laborare,
in confessione raptus adulte puelle Valeriane fuisse compulsum,
ut gratius tibi fuerit spiritum cito mortis expetere, quam tormento-
rum crudelia sustinere. Sunt supremas cum hanelant angu-
stias. Votum est potius perire quam vivere. Ruina detestabilis
sensus penarum excludit dulcissime salutis affectum. Illud
etiam quod immane pateretur iusticia addicens. Defensorum tibi
patrocinia sepius postulanti fuisse subtracta. Cum adver-
sarii florentes ingenio etiam innocente te possent legum laqueis

obligare. Quae supplicatio tua efficaciter animum nostrae pietatis in-
travit. paulatimque ad misericordiae iura deflecteret. Accusa-
vit Bruciorum provincie missa relatio que privatam allegatione
tragedie sue voce compressit. negando credi contra fidem
publicam fallacis supplicanti. Ideo quod asperitatem pene nostra
lenitate mollimus statuentes ut ex die prolati oraculi e-
mensum patiaris exilium. Ita ut in nullo post constituta nostra
sub qualibet interpretatione tibi liceat obiecte crimine infamie.
quod peccatum est principi. maculosas notas in tua opinione
abstergere. Sed hoc exacto tempore patrie rebus quam omnibus reforma-
tum ius tibi sit omne quod premittitur. quia nullum eum
ingemiscere probraria vestione censemus. quem spacium exilii
voluimus exilio detineri. pena trium librarum auri infligenda
commanentes. si quis aut obiciendo. aut aliter interpretando
praeceptum nostrum violare temptaverit constitutum. Sed quoniam haec
constituta ad innocentes referimus usque extendi. ne sola
tantum in nobis videatur ignorantia profuisse. pari auctoritate
eos a formidine liberamus. quos ut pote nescientes. in eadem
causa quolibet loco illo tempore interfuisse constiterit. Similis enim vi-
detur absentis qui non habet conscientiam criminosi.

Faustino prepositio

Relegatur quidam in exilium propter homicidium ad insulam vulcanie

In parte pietatis cecidit mitigata districtio. Et sub
beneficio punit qui penam debitam considerata mo-
deratione dispensavit. Iovinum curialem. quem correctoris
lucanie Bruciorum quod humani nobis suggerit sanguinis
effusione pollutum. Ob hoc enim mutue contentionis ardo-
ribus excitatum. rixam verborum usque ad nepharium college
perduxit interitum. Sed conscius facti sui intra ecclesie
septa refugiens. declinare se credidit prescriptam legibus
ultionem. Vulcanie insule perpetua relegatione damnamus
ut et sacrato templo habuisse reverentiam videamur. Nec
vindictam criminosus evadat in totum. qui innocenti non cre-
didit esse parcendum. Careat proinde patrio solo. eum exiti-
abili incursurus incendio. ubi viscera terre non deficiunt
eum tot seculis incendia consumant. effluunt siquidem ista
terrena que aliarum corporum imminutione nutriunt. si non
assidue extinguuntur ardet optime inter medias undas

montis qualitas indefecta, nec minuitur quod resolui pos-
se sentitur, quia nature inextimabilis potentia tantum can-
tibus tremendis reponit quantum illi vorax ignis absumpserit
Nam quemadmodum saxa incolumia permanerent, si semper igneis
animata decoqueret. Potentia siquidem divina sic de con-
trariis rebus miraculum facit esse perpetuum, ut palam conspicua
occultissimis instauret augmentis. que non potest stare temporibus
diuturnis. Vesuvius et alii quidem montes motibus vaporatis
exestuent, nullus simili appellatione censetur. Estimandum
quia gravius succenditur, qui Vulcani nomine nuncupa-
tur. go reus capitis in locum predictum prius exeat
quo totius mundi. de quo alterius crudelis fugamus exilio
mundo superstes recipit. cuius eventu mortis infligit. Sala-
mandre scilicet exemplum que plerumque degit in ignibus
tanto enim naturali frigore constringitur ut flammis ardentibus
temperetur. Subtile et parvum animal lumbricis assotum
flavo colore vestitum. vivit ... soli. qui mortua cuncta
consumit. Memorant autem cuivi priorum senatores hac in-
sula ante aliquot annos incendium rupto terrore fini-
bus erupisse. Cum Hanibal apud Prusiam Bithinie
regem veneno stetit ipse pugnaverit ne tantus dux ad Ro-
manorum ludibria perveniret. Plus inde mirabile ut
mons tanta flammarum congerie succensus marinis flu-
ctibus haberetur absconditus et ardor ibi indesinenter
vincet que tanta unda videbatur obruere.

Universis Gothis et Romanis circa Kar-
rutana castella consistentibus
Ut in Verruca castello sibi domicilia construant

Etiam debet esse cunctorum provida iussio dominan-
tium, quia vestrum quod vos debuistis expetere. nos vi-
detis offerre. Quid est gratius quam humanis rebus
semper exhibere cautelam, que aut sit necessaria, aut probe-
tur esse superflua. Et ideo Leodifredi saioni viro probo
delegavimus iussionem, ut eius instantia vos in Verruca
castello vobis domicilia construatis. Quod appositione sui
congruum nomen accepit. Est enim in mediis campis tu-
mulus saxeus in rotunditate consurgens, qui proceris la-
teribus silvis erasis totus mons quasi una turris effi-
citur, cuius ima graciliora sunt quam cacumina et mollissimi-

fungi modo superius extenditur. cum in inferiori parte tenuet. Agger
sine pugna obsessio secura nobis nec adversarius quicquam presumat
nec inclusus aliquid expavescat. Hunc athesis inter fluvios hono
rus amem gurgitis puritate preterfluit, munias faciens muni
minis et decoris. castrum pene in mundo singulare tenens clau
stra provincie. Quod ideo magis probatur esse precipuum, quia
feris gentibus constat obiectum. Hoc optabile munimen securi
tate prestat mirabilem. Quod cives delectat habitare et exter
nos exterreat. Et quamquam dominante nostris temporibus propi
tia secura credamus, tamen providentie summum est timere etiam
quod non putatur emergere. consilium semper tractandum in otio est
Quia tunc male queritur quod necessaria iudicatur. Uti pla
nius patet exemplis. Mergi quibus nomen ex facto est coha
bitatores piscium aquatiles volucres futuras tempestates
naturaliter previdentes, secura petunt stagna. Relinquunt delphini
fluctus pelagi metuentes, vadosis littoribus immorantur. Echini
qui sunt quedam animalia constantibus temeritudo corticis de
licie dulcis maris, dum futuras tempestates cognoverint
loca mutare cupientes quia illis pro levitate corporis nan
di nulla fiducia est, lapillos quibus pares possunt esse
complexi quadam anchoratum ponderatione librati scopulos
petunt, quos fluctibus vacantes esse non credunt. Aves ipse
adventu iemis patriam mutant, et fere pro qualitate temporis cubi
lia querunt. Homine et hominum sollicitudo debet regimine ut
possit adversitatibus providere. Nam res humane mutabilitate
continua quatiuntur. Et ideo providentia dicitur, ut que
sunt futura tractentur.

Honoratis possessoribus defensoribus et curialibus Cathaniensis civitatis De amphiteatro vetusto iam collapsa concessa sunt in usum reparationis reipublice

Optabilis est nobis et grata devotio, que bona pre
cesserit iussione, et multo acceptius reddit si id quod
liceat possimus per imperare postea. Felicitas enim
regnantis est famulantes amare, quod expedit, quando
labor nobis cogitationis aufertur. Dum subiectis sibi profutura
disponunt, atque ideo suggestionis vestre tenore comperto, quod ca
ritate civica in ornamentis menibus suscepistis absolutam
huius rei vobis censemus esse licentiam, nec quicquid de hac
re vocamini, unde gratie expectare premia mox debetis. Ve
stra enim communitio nostra est nihilominus fortitudo. Et quisquis
vos ab metu eripit, famam sine defensionis extendit

Saxa ergo que suggeritis de amphitheatro longa vetustate col-
lapsa nec aliquid ornatui publico iam prodesse nisi so-
las ruinas turpes ostendere, licentiam vobis eorum in usus dum-
taxat publicos damus, ut in murorum faciem surgat quod
non potest prodesse si iaceat. Quo ita prestitute consilienter
quicquid tantum ad munimina, quicquid ornatus expetit ad
decorem. Tanto nobis satis gratum fore quod facitis, quantum
exinde gratiam se vestre civitati contulerit.

Provincialibus Noricis

Ut liceat commutare boves minores pro maioribus

Grate suscipienda est ordinatio que dampna minuit
et accipientem pro temporis necessitate letificat. Nam
quis putare possit onus, ubi magnus meretur in-
termittito compendium. Et ideo presentibus decernimus constitutioni-
bus ut Allemannorum boves qui videntur preciosiores pro
corporis granditate et si itineris longinquitate defecti sunt,
tamen commutare vobis liceat, minores quidem membris, sed
idoneos ad laborem, ut et illorum profectio sanioribus animalibus
adiumetur et vestri agri armentis grandioribus instruantur.
Ita fit ut illi adquirant viribus robustos, vos forma
conspicuos. Et quod solet raro emergere in una commu-
tatione, utrique videamini desiderata compendia percepisse.

Fausto preposito

Remunerat hystrionem describendo et laudando artem suam mirabilem

Quanto hystrionibus rara constantia honesti
est votum, tanto preciosior est tunc in eis probabilis
monstratur affectus. Carum est homini repperisse, ubi
aliquid se laudabile non putaverat invenire. Dudum
siquidem Thomati aurige ex orientis partibus advenienti anno-
nas rationabiles consideratio nostra largita est, donec eius
artem probaremus et animum. Sed quoniam in hac agone prima-
tum prestitur optinere, eius quoque voluntas patria derelicta no-
stri sedes fovere elegit imperii, largitate duximus illud menstrua
sollicitudine velut adhuc ambiguum redderemus, quem Italie domi-
natum elegisse cognovimus. Nos enim frequenter victor per diversorum
ora volitavit, plus vectus favore quam curribus, suscepit
ex parte ipsius pretium inclinationis. Et quos ipse fecerat tristes

laborant iterum reddere letiores Modo agitatores arte superatis
modo equorum velocitate contendentibus. Frequentia palmarum
eum reum faciebat maleficii Inter quos magnum videtur
esse premium ad talia tunc pervenire Necesse est eum ad per-
versitatem magicam referri quando victoria equorum meritis
non potest applicari Spectaculum expellens gravissimos mores in-
vitans levissimas contentiones Evacuator honestatis fons ir-
rigatur iurgiorum quod vetustas quidem habuit sacrum sed
contentiosa facit posteritas esse ludibrium Primo enim hoc
apud Elidem Asie civitatem Oenomaus fertur edidisse Quod
postmodum Romulus in raptu Sabinarum necdum fundata
urbe edificiis ruralibus ostentavit Italie Sed mundi dominus cum
potentia sua opus extollens mirandum etiam Romanis fab-
ricam in vallem Murciam tetendit Augustus, ut commissa
moles firmiter precincta montibus contineret, ubi magna rerum
indicia clauderentur Duodena quippe hostia ad duodecim
signa posuerunt, hec ab herculeis funibus demissis subi-
ta equalitate panduntur docentes, totum illic ut pu-
tabat consilio geri, ubi imago capitis cognoscitur operari
Colores autem in vice temporum quadrifaria divisione fun-
duntur Prassinus virenti verno Venetus nubilo hiemi
Roseus estati flammee albus pruinoso autumpno dicatus
est, ut quasi per duodecim signa decurrens annus inte-
ger signaretur Sic factum ut nature ministerium spectaculo-
rum composita imaginatione ludentium Biga lune quasi
quadriga solis imitatione reperta est Equi desultorii
per quos circensium ministri missos denuntiant exituros
luciferi precursorias velocitates imitantur Sic accidit
ut dum colere putaret astra religione sua ludicra simi-
litudine profanarent, alba linea non longe ab hostiis
in utrumque podium quasi regula directa producitur, ut quadri-
gis progredientibus inde certamen oriretur Ne dum semper
precedere conantur eludere spectandi voluptatem viderentur plus ab-
rogare Septem metas tamen omne peragit in similitudi-
nem ebdomadis reciproce Hee vero mete secundum zodia-
cos decanos ternas optinent dignitates et summitates quas
ad instar solis quadrige celeres pervagantur Hoc orientis
et occidentis fines designat Euripus maris vitrei red-
dit imaginem unde illuc delphini equorei aquas in-
fluunt Obeliscorum quoque prolixitates ad celum altitudinem
sublevantur Sed prior soli inferior lune dicatus est
ubi sacra priscorum caldeicis signis quasi litteris indicantur

Spina infelicium captivorum sorte designat. Ubi duces Ro-
manorum super dorsa hostium ambulantes laborum suorum gau-
dia repperierunt. Mappa vero que signum videtur dare cir-
censibus tali casu fluxit in morem. Cum Nero prandium pro-
tenderet et celeritatem ut assolet avidus spectandi populus
flagitaret, ille mappam qua tergendis manibus utebatur
iussit abici per fenestram ut libertatem daret certaminis postu-
lati. Hinc tractum est ut ostensa mappa certa videatur
esse promissio circensium futurorum. Circus a circuitu dictus
circenses quasi circuenses, propterea quod apud antiquitatem
rudem que nondum spectacula in ornatum deduxerat fabricata
inter enses et flumina locis virentibus agerentur. Nec va-
cat quod viginti quatuor missibus condictum hunc certami-
nis expeditur, proposito ut die noctisque hore tali numero
clauderentur. Nec illud putetur irritum quod metarum
circuitus septem cretulis exprimatur, quarum actu ip-
similitudines superioribus sideribus cursum exemplo genituram se ali-
qua profitetur. Et Orco altius Zephyri volitantes atque
intestantissimos inde maiores casti quos avium imitatibus
aptaverunt. Cetera circi Romani longum est sermone di-
cere, cum omnia consistant ad causas singulas pertinentia. Hoc
tamen dicimus omnibus stupendum quod illic fervor animorum
inconsulta gravitate supra cetera spectacula rapiatur. Transit
Prasinus pars populi, perdit Venetus et potior turba civitatis
affligitur. Nichil proficientes ferventer insultant, nichil pa-
cientes graviter sufficerant et ad inanes contentiones sic acce-
dunt, tamquam de statu periclitantis patrie laboretur. Quod
merito in morem superstitionem creditur esse dictatum, ubi ab honestis
moribus sic constat excedi. Hec nos fovemus necessitate
imminentium plurimorum quibus votum est ad talia convenire. Ad
cogitationes serias delectantur. Paucos enim raro capit, rarus
probabilis oblectat intentio. Ad istud potius turba ducitur quod
ad remissionem curarum constat inventum. Nam quicquid estimat
voluptuosum, hoc ad beatitudinem temporum iudicat applicandum.
Quapropter largimur expensis, non quod eas semper ex iudicio demus.
Expedit enim interdum desipere, ut populi possimus desiderata
gaudia continere.

Consulari viro illustri

Detestatur quod super terminis agrorum viribus et non
legibus litigaverit, cum possit agrimensor litem diffinire.

Sicut invidiosa nimis interpellantium suggestione comperi-
mus, inter Illuentium atque Pastasium spectabiles viros finalis
orta contentio est, ita ut terminos causarum suarum

ne legibus sed viribus credant vindicandos. Hinc miramur tanta
animositate fuisse litigatum, quod aut tumulis terrestribus, aut signis
montium, aut fluminum ripis, aut arcifiniis constructis, aliisque
constat signis evidentibus definitum. Quid isti facerent, si in Egi-
ptiis particulis possiderent? Ubi Nilus fluminis supervenientis alluvio
iudicia finium vastissimo gurgite abradit et indiscreta terre
facies redditur, ubi omnia limitum lege comprobantur. Quapropter ne vos
ad arma concurrere debuissetis, si excitata lis nulla satisfactione
sopita discederet. Hoc enim per geometras formatum est, et gramma-
ticam disciplinam ita diligenter agnoscit, quemadmodum litteris
omnis sermo conclusus est. Geometricam quippe, ut est horum
generis omnibus acutissimum, Caldei primum inve-
nisse memorantur, qui rationem ipsius disciplinae generaliter colligen-
tes, et in astronomicis rebus et in musicis, et in mechanicis
et in architectis et in medicina et ad arte logistica, vel quidquid
potest formis generalibus contineri, aptam esse docuerunt, ut sine
ea nihil horum possit ad cognitionem verissimam pervenire. Hanc
post Egiptii in dissimulati animi calore fervescentes per an-
guillas insolita, que votiva inundatione annis singulis
spatiatur, ad dimensionem terre et recuperandas formas finium hic
tulerunt, ut fieret arte distinctum, quod litigiose confusioni vide-
batur obnoxium. Quapropter agrimensorem peritissimum tibi ad-
hibeat, cui nomen est, vir a vobis adhibeat magnitudo vestra, ut
omnia que manifesta ratione distincta sunt, per evidentia
debeant documenta monstrare. Nam si hic exigit illa disciplina
na mirabilis, ut indeterminatos agros ratione certa distin-
guet, quanto magis iste monstrare debet omnia que iam
probantur sine finibus terminata. Augusti siquidem temporibus orbis
Romanus agris divisus censuque descriptus est, ut possessio
sua nulli haberetur incerta, quam pro tributorum susceperat
quantitate solvenda. Hoc auctor Hyrometricus redegit ad
dogma conscriptum, quatenus studiosus legendo possit agno-
scere, quod absolute debet oculis demonstrare. Videant artis
huius periti, quid de ipsis publica sensit auctoritas. Nam
disciplinae toto orbe celebrate, in hunc habent honorem. Ar-
ithmetica datur auditoribus solatium; geometria cum tanta de
celestibus disputat, tamen studiosis exponitur; astronomia
et musica discuntur ad scientiam solam; agrimensori vero finium
lis orta committitur, ut contentionum protinus abscidatur nutri-

est itaque ars sic fons ipsius agri deserti sub Fanati-
cum credis quem tortuosis semitis ambulare conspexeris. Iudicia
siquidem rerum querit silvas asperas et dumeta perquirit. Non am-
bulat iure communi, via illi est lectio sua, ostendit quod dicit, pro-
bat quod didicit, gressibus suis concertantium iura distinguit
et more vastissimi fluminis aliis spatia tollit, aliis plura
concedit. Quapropter auctoritate nostra suffulti talem eligite per
quem partes erubescant impudenti fronte litigare, quatinus
possessionum iura confusa esse non debeant, quibus est necessa-
rium rebus precipuis adhibere culturam.

Consulari viro Illustri

De magistro aquarum subterranearum inventore et de signis quibus possint aque inveniri

Magnitudinis vestre relatione comperimus aquilegum
Romam venisse de partibus Affricanis, ubi ars ipsa
pro locorum siccitate magno studio semper extollitur,
qui locis aridis aquas possit dare venatiles,
ut beneficio suo habitare faciat loca nimia sterilitate
siccata. Hoc nobis gratum fuisse cognosce, quamvis in multis
illa maiorum libris exposita priscis temporibus venerit ap-
probanda. Signa quippe virentium herbarum et proceritate
arborum vicinitate colligit detineri undarum. Terras enim
dicunt quibus humor non longe subest, ubertas quedam
germinum semper arridet, ut est iuncus, aquatilis
canna, lenis calamus, rubus, salix, vitex, populus virens
et reliqua arborum genera que tantum ultra naturam suam fe-
lici proceritate luxuriant. Sunt et alia huius artis indi-
cia, cum nocte advenientes lana sicca in terram ponitur ter-
promissam et rudi catabo tecta relinquitur; tunc si aque
proximitas affuerit, mane arida humida reperitur. Sole
autem declinato cum viderint etiam certa loca sollicti
et tenui super terram volitare spissitudine minutissimarum
conspexerint omnium muscarum, tunc promittitur leviter facile
quod queritur inveniri. Additur etiam ex columne fumum conspicio
querendum tenuissimum fumum, qui quanta fuerit altitudine por-
rectus ad summum, tantum in imum latices latere cognoscitur,
ut hoc sit mirabile quod per hec talia signa dubia
mensura diffinita predicitur quanta profunditate quesita
inveniretur. Predicunt etiam sapores aquarum, ut ne aspera

dispendio labore deberet quaeri, nec dulcis notitia quae sub magno
horrore contempnitur. Hanc sciam scriptoribus pulchre tradide-
runt apud Grecos ille, apud latinos Marcellus, qui non
solum de subterraneis fluentis, sed de ipso quoque ore fontium
sollicite tractaverunt. Dicunt enim aquas que ad orientem
austrumque prorumpunt dulces atque perspicuas esse, et pro-
sua lenitate saluberrimas inveniri. In septemtrione
vero atque occidente quecumque emanat, probari quidem nimis
frigidas, sed crassitudine sive gravitate incommodas. Atque
ideo si commemorato virum viderit sapientia vestra et lectione
eruditum et usu certum, que sunt potestis constare competentibus
annonis de publico deputatis. persuasione eius inopia que
relevabis, ut civitas accipiat que sibi ante sibi donaria
prestiterunt. Nam quamvis Romana civitas aquis abundet
irriguis, sit quoque fontibus gaudens et formarum munda-
tione ditissima reperitur, tamen plurima suburbana que
habent videantur desudare puteum, et multo continetur qui
vel pro parte necessarius esse cognoscitur. Huic tamen
mechanicus omnino innotescat, ut undas quas iste reperit
ille levet et arte subire faciat quod ascendere non prevalet
per naturam. Habeatur ergo iste inter reliquarum artium magistros
ne quid desiderabile putetur fuisse, quod sub nobis non
potuit Romana civitas continere

Sequuntur Tituli Quarti libri

Cesile Saloni Theo R

Senatho viro senatori T

Senatui urbis Rome T

The viro senatori Comiti

Ayme Senatori The R

Bemello viro senatori

Gebric viro senatori Th

Bemello viro Senatori
Argolito The Rex

Argolito viro Illustri p
fecto urbis Th. Rex

Celpidio Dyacono R

Argolito viro Illustri
pontifici Theo Rex

Comissis in Assilia constitut
Theo R

Effrizizar Sayoni
The R

Dude viro Senatori Comiti

Argolito viro Illustri
patricio T. Rex

Sabino viro Illustri
Comiti Theo Rex

Eutiliano viro venera
bili Epo Theo Rex

Dude Sayoni The R

Actoribus albini T

Fausto preposito
Theo Rex

Theodaguntiche Illustri
domine Theo Rex

Fausto Preposito
Theo Rex

Theodacthioda viro
Illustri Theo Rex

Hermanfrido Regi Thoringorum missos
Neptem suam consiliatur sibi in coniugem vir-
tutes eius recitans. laudat sibi etiam equos eius

[D]esiderantes vos nostris ag-
gregare parentibus Neptis
caro pignori diuinitate
propitia sociamus. Ut qui
de Regia stirpe descendit.
nunc et longius claritate
imperialis sanguinis fulgeat.
Mittimus ad vos ornatum
aulice domus augmenta
generis. solacia fidelis con-
silii. dulcedine suauissima
coniugalem. que et dominatum
iure vobiscum compleat. et
vestram nationem meliore institutione componat. Habebit
felix Thoringia quod nutriuit Italia. Ytalia litteris doctam
moribus eruditam. decora non solum genere. quantum et feminea
dignitate. Ut non minus patria vestra istius splendeat moribus
quam triumphis. Unde pro salutatione grata competenti di-
ctamus. Nos venientibus legatis vestris. impreciabiles quidem
rei sed more gentium suscepisse precia destinata. equos ar-
genteo colore vestitos. quales esse decuit nuptiales. Quorum
pectora ut crura. speris carneis decenter ornantur. Coste in
quandam latitudine porriguntur. alius in breuitate constringitur
Caput ceruinum reddit effigiem. Cuius imitates velocitatem
cuius habere videntur habere similitudinem. Hii sub pinguedine
nimia mansuetis corporibus grauiores. Vnde cum mollit.
sessores insanis festinationibus non fatigant. Inuestitur
in ipsis potius quam laboratur. et compositi delectabili
moderatione. agilitate morum continua perdurare. Uerum
hinc quamuis nobilissima grege belluas et morigeras
vel alia que direxistis exenia cuncta cognoscitis. quando
omnia dure superant. que decus Regie potestatis exornant
destinamus et nos quidem que principalis ordo poscebat.
sed multo maius persoluimus quam quod vos decori tante fe-
mine copulamus. assint vero diuina coniugio. ut sit nos
affectionis causa quod ita et posteros nostros obligat

gra parentalis Regi Herulorum

Laudans eum bellatore adoptat in filium qui ipsum protegat et succedat in Regno

Per arma fieri posse filium grande inter gentes constat esse preconium Quia non est dignum adoptari nisi qui fortissimus meretur agnosci In sobole frequenter fallimur Ignavi autem esse nesciunt quos iudicia pepererunt Hii enim gratiam non de natura sed de solis meritis habent quando vinculo animi obligantur extranei Et tanta in hoc actu vis est ut prius se velint emori quam aliquid asperum patribus videatur inferri Et ideo more gentium et conditione virili filium te presenti munere procreamus ut competenter per arma nascaris qui bellicosus esse dinosceris Damus quidem tibi equos clipeos et reliqua instrumenta bellorum sed que sunt omnimodis fortiora largimur tibi nostra iudicia Summus enim inter gentes crederis qui Theoderici sententia comprobaris Sume itaque arma michi tibi que profutura Ille a te devotionem petit qui a te magis defensari disponit Proba tuum opus et animum qui tibi parat obsequium Adoptat te talis de cuius gente vestra natio formidavit Nota sunt enim Herulis Gothorum deo iuvante solatia Nos arma tibi dedimus gentes autem tibi olim virtutis pignora prestiterunt Salutantes proinde gratia competenti Reliqua per legatos vestros patrio vestro sermone dicenda mandavimus qui vobis et nostras litteras evidenter exponant et ad confirmandam gratiam que sunt dicenda subiungant

Senatori viro illustri Comiti ...

affatur eum Comitem patrimoniorum laudans virtutes suas plurimas

Ad ornamentum palatii credimus pertinere aptas dignitatibus personas eligere Quia de claritate servientium crescit fama dominorum Tales enim principem provehere decet ut quotiens processerit signatum aspicere totiens secreta iudicia agnoscitur habuisse Moribus enim debet esse conspicuus qui datur aliis imitandus Laudabile est quidem sibi Rege

multis autem electum debet copiose venire. Cape igitur per iudicatorum tuarum illustris comitivae nostri patrimonii dignitatem. Tradit tibi non immerito tribuit regalis auctoritas. Diu namque nostris ordinationibus geminum mutuatum obsequium. Et consilii particeps eras, et dispositi laudabili assumptione complexus subiisti saepe arduae legationis officium. Restitisti regibus non impar assertor. Coactus instabas veritatem et illis ostendere, qui rationem vix poterant crudi obstinatione sentire. Non te terruit contentionibus inflammata regalis auctoritas. Subiugasti animo audaciam veritati, et obsecuturos ordinationibus nostris in conscientiam suam barbaros perduxisti. Cuius studium tuum longa lucubratione pollicitum, et laboris continui inculpabile referam obsequium. Positus es sub exceptionis officio eloquentiae singularis. Efferbat ipse tui delectatus auditor. Sed meliora fuere, quae veritate repperisses. Provinciarum tua nostrum delectabat cerebrum, quia tantum rerum dictantium restabas animum, quando se laxare poterat cura cogitantium. Affuit quoque in te pars altera vitae laudabilis, quae archana curarum morum probitate claudebat. Multorum conscius, nec tamen cum plura nosses elatus. Collegis quidem humilitate superioribus placuisti. Sic omnium per te satisfecisti omnes animo, ex magna dulcitate sociatus. Carpis certe probatae institutionis gratissimum fructum, quando provectus tuus ita potuit omnes laetos efficere, ut in te omnibus iudicarent sua desideria profecisse. Ancere cum igitur habere virtute amabilem prelarum ex constantia nostrae quoque domus auctoritate subnixus, tanto studiosius gratiam quaere, quantum te locum huiusmodi respicis invenisse. Tende itaque adhuc bonis artibus tuis ad potiores votis, suscipiens gratiam nostram in illo semper augeri, qui se dignum accepto culmini desiderat invenire.

Senatui urbis Rome

Super eodem quem subvexerit dignitate comitivatus, laudat virtutes eius multiplices

Gloriosum quidem nobis est, patres conscripti, honores passim impendere, sed laudabilius bene meritis dignitatem prestare. Quicquid enim talibus tribuimus, pro quali potius utilitate largimur. Cunctis siquidem prosperat recti tenax provectus, nec locus relinquitur invidie. Cum ad

bonos pervenit regula disciplinę Hoc itaque preclaro desiderio
illustrem virum Senatorum Comitive patrimonii dignitate sub
veximus cuius venalitati obvia animi claritate restringat. qui
calumnia non letetur nec patrimonii auctoritate suffultus de no
stro sibi faciat terrore compendium Sed ius equabile possit tene
re cum ceteris unde nobis placere respicit studetis Hec de illo
futura promittere facit preteritorum temporum fides In ipso quippe adole
scentie flore palatia nostra iunioris maturus intravit Et
quod robustas quoque fatigat etates nullo deceptus novitatis er
rore ad imperantis commissus arbitrium effectum securum prestitit ius
sionum Nunc ad colloquia dignus Nunc ad exceptiones aptissimus
frequenter etiam in honore legationis electus cum multiplex militie
meritum apud nos reddebat officium Ne enim nomini loci vere debet
dici a quo multa videntur impleri Sed hec amplius commenda
bat simplicitas que tum clara quam rara est Novum enim est
sub amore principis custodire modestiam qua gaudia semper
animos inquietant Modus etiam raro letis rebus intervenit
Verum tunc hec stupenda meritorum originis quoque similiter claritate
resplendet ut dubites qua parte sit ditior cum copiosius utrumque
possideat Hunc ergo singillatim distributa preconia mirata cura
curia cui nunc patres conscripti assurgant premiis introeun
tibus tanta libertas Nichil de genio vestro subtrahatur quando
venientium novitas honorabiliter invitatur. Parentis publici
de clementia nominati supplex vos cure benignitatis invitet
incipiens mereatur gratie provectus honore et favore

Venerabili viro devoto Comiti

Ut naucularii Campanie Lucanie et Syrie proficiscantur in Gallias cum victualibus

Nulli dubium matris graviter sustinere missiones que
magis utilitates nostras extollere devotorum In Gal
lica igitur regione victualium cognovimus caritatem ad
quam negotiatio semper prompta festinat ut empta lar
gius angustiore pretio distrahant Sic evenit ut et vendito
ribus satisfiat et illis provisio nostra subveniat Atque ideo
devotio tua presenti auctoritate cognoscat omnes naucularios
Campanie Lucanie Tuscie Syrie fideiussoribus idoneis
se debere committere ut cum victualibus speciebus tantum profi
ciscantur ad Gallias habituri licentiam distrahendi sicut
inter emptorem et venditorem convenit Grande commodum est
cum indigentibus pacisci quando fames totum solet contempnere
ut suam necessitatem possit expellere Nam cum ambicioni

sue pzunat. Ipse modu donac videtur, qui vendit cogitatus ad saturatos cu mercibus rec etiamne est. Quo aut pretiu posuit arbitrio, qui victualia pot ferre ieiunis

Symacho viro Illustri patricio

Vt liberos curiadam foueat in Roma ppt studium

Racionabiles peticiones supplicu libenter semper amplectimur, qui eciam non rogati iusta cogitamus. Iniurum est enim Regnis, quod die noctu assidua deliberacione voluamus, nisi ut rempublicam nostram sicut arma protegunt equitas inviolata custodiat. Spectabilis itaque Valerianus in Syracusana civitate consistens rediti se ad lares pros supplicavit. Cui studiorum causa liberos suos ad Romanam civitatem deduxit, quos illustris Magnificencia tua ex nostra iussione detinens in supradicta urbe faciat commorari. Ne illis liceat ante discedere, nisi hoc noster proloquatur affectus. Ita enim et illis studiorum provectus acquiritur, et nostre iussionis reuerentia custoditur. Non ergo sibi putet impositum, quod debuit esse votivum. Nulli sit ingrata Roma, que dici pot aliena. Illa eloquencie fecunda mater, illa virtutum omnium latissima templum. Senciat plane quod carum est. Non sine gratia esse creditur, cui habitacio tanta prestatur

Senatorie viro Illustri Comiti preuatoru

Vt moderentur debita tritici hiis qui naufragia pertulerunt

Propositum nre pietatis est et iniuste periclitancium sublevare fortunas. Nimia quos aliena vi constat impositum circa se non possumus ad delictum. Iniquum est enim ut homini vero imputetur, quod eius voluntate non regitur, et illius imputetur periclitanti unde raro datur evadere, atque ideo sublimitas tua persecutores frumentorum qui de Sicilia fuerat ad Gallias destinati, lacrimabili nos adicione pulsasse cognoscitur dicit susceptum onus promouissent in pellagus adversis flatibus fuisse susceptum vobis fatiscente compage navium omnia vis absorbuit undarum. Nec quicquid miseris de aquarum inimicitate nisi solas lacrimas restitisse. Bene Illustris Sublimitas tua sponte auctoritate commonita moderacione tritici quam

sub hac sorte perisse probaverint. supradictis piscatoribus
sine aliqua faciat cunctatione restitui. Crudelitatis etenim
genus est velle in naufragos ultra naufragium desevire et
illos ad dispendia tueri. quibus inopem vitam probant sum-
mamque pericula commisisse = Comiliensis

Honoratis possessoribus et canalibus pho-
Ut recepto precio pro trabibus eas deveheant ad
quendam locum

O Stanc videri non debet. quod nostra ordinatio cen-
setur, quia novimus estimare. quod vos oportet
implere a vobis quippe possunt rationabiliter custo-
diri. quibus profuisset etiam non gravati Proinde devotioni
vestre presenti auctoritate decernimus. ut accepto precio competenti de lo-
cis vestris ad alphuam trabes sine aliqua dilatione deveha-
tis Curatis et nostra ordinatio sortiri possit effectum. et per-
ceptis mercedibus. nec vos videamini sustinere dispendium

Viro Illustri Comiti
Ut si quis lite impulsare voluit quosdam
orphanos causam ipsam transmittat ad suum Comi-
tatum

Innocentie professio est nostra elegisse
provinciam. ubi nec violentie locus datur, nec ava-
ritie vitia formidantur. Carentes autem publica pa-
tris auxilio nudati. multorum se iniurias testantur expo-
ni. quorum adolescentia per viam videtur incommodis. tam fa-
cile possit surripi, nimium patrocinio destitutis. Et ideo
nostrum invenitur presidium. a quibus se calliditas non abstinet
improborum. Proinde sublimitas vestra tenore presentium iussionis
agnoscens, supramemoratos adultos si quis iurgantium pul-
sare maluit. ad nostrum comitatum noverit dirigendos. ubi
equitas et innocentia profugium et calumniatores sensus presentis
inveniant districtum

Iohanni Viro Illustri Comiti
De his qui in furorem excitati quosdam impi-
gnoraverunt de facto contra decreta legum

Ferum est inter iura publica privatis odiis licentiam
dare. Nec inconsultis fervor animi est ad arbitrium
suum indicandus. Iniquum quippe animus est. quod

Delectat iura fructus iusta non sentiunt, quia quadam commoti
incondite serviunt, rerum temperantiam non requirunt. Hinc
est quod legibus recepta est sacra reverentia, ut nihil manu nihil
proprio ageretur impulsu. Quid enim a bellica confusione di-
stabit pacis tranquillitas, si aliis quam per iura litigia ter-
minentur. Provincialium igitur Campaniae atque Samnii
suggestione comperimus nonnullos neglecta temporum disciplina
ad pignorandi se studia contulisse, et quasi edicto misso
per vulgus votorum licentiam fuisse successisse. His multo at-
rociora iungentes alienis debitis ad solutionem alios trahi,
solam quam causam probabilem videri, si aliqua debitori potuit
vicinitate coniungi. O iniquum persuasionis errorem: diiudicatur
causa germanis, refugiens obligationibus paternis, si non sit
heres exstitutus, uxor maritalibus debitis, cuius pro successionis
vinculo non tenetur. Et audacia ad solutionem trahit extraneos,
cum absolvant iura coniunctos. Hoc hactenus fieri nostra igno-
rantia fortasse pertulerit, nunc necesse est remedium de legibus
habeat, quod nostra potuit intrare notitia. Proinde pro-
vincialis programmatis tenore comperto spectabilitas vestra ad
cunctorum faciat notitiam pervenire, ut quisquis quod repe-
tere debuisset pignorandi studio fortassis invaserit,
vocem iuris amittat. Nec liceat cuiquam sua sponte nisi
obligatum forsitan pignus auferre. Si vero alterum pro al-
tero quod dici nefas est pignorare maluerit, in duplum
cui rem fecit direpta restituat, quia scelera damna
plus cohibent, et sola detrimenta cogitant, qui pudoris
ferre iacturam. Tenere vero abiectae redhibitionis fortunam
patrocinium tenuitatis fecerit, pro admissi qualitate fortioris
in eum fustuario supplicio vindicetur. Non enim patimur impu-
nitum, quod nolumus esse permissum.

Senatori viro Comiti privatorum

Ut diligenti examinatione discutiat causam

Opes est certa remedii vota supplicum ad principis re-
misisse iudicium, ut per ordinationis beneficium confusi-
onis abrogetur incertum. Proinde magnitudo tua
tuae ordinationi videtur subiacere provinciam, inter
possessores Volienses atque curiales causam tuam dilige-
nti examinatione discutiat, quatenus eos sopiatur querela
a nobis patefacta iustitia. Non enim decet post audientiam
vestram negatum trahi ad quo post alios iudices debuisset
audiri.

Marabaldo viro comiti et Gemello senatori

Ut destituat causam ubi quedam mulier viro
suo postposito alteri adhesit

Propositi nostri est ut provincias nobis deo auxiliante sub
iectas sicut armis defendimus ita legibus ordinemus
quia semper augeri constat observata iustitia Et quamvis
probabili institutione muniatur tamen studiis adhuc
prosperitatibus aggregatur Archotamia itaque illustris femina fle
biliter ingemiscens nepotis sui calamitatem tali conquestione
deploravit quod semper a me cura tenerior est filiorum asserens
Etheriam nurum suam mariti sui postposita dilectione cuidam se
liberio iugali federe sociasse Et cum ornatum cupit novus tha
lamus apparare studuerit sponsis viri facultates evertere allegans
dictum filiorum spoliis quibus magis decuit congregari Ideo
quod nos qui desideria supplicantium consuevimus committere ad
statuta divalium sanctionum ut sic insinuatione supplicum re
curramus nec adversary negotium credula facilitate damnemus
sublimitati vestre [illegible] hanc causam legibus committimus audi
endam Et si in negotio civium in civilitate submota [illegible] sac
sanctis evangeliis cum tribus honoratis quos partium consensus
elegerit qui legum possint habere notitiam quicquid prisci iuris
forma constituit ut eos considerata disciplina nostri temporis
proferat Quia non decet per vim eos aliquid agere qui ad
nostra meruerunt regimina pervenire

Senatorie viro illustri comiti

Ut prebeant necessaria exercitui

Emolimenta deesse laboratoribus non oportet ut et
bone spei appariatur aditus et desudantium querela
iusta compensatione claudatur Atque ideo providentiam
nostram que omnes reipublice partes sub celesti favore cir
cumspicit ordinasse cognosce ut [illegible] Colliste illustri viro
pro laboribus et armis ad Sirmiensem Pannoniam destinato
iuxta consuetudinem vestram victualia prebeantur Quatenus
dum memorato viro necessaria fuerint preparata totus mini
stris possessoribus abrogetur Disciplinam siquidem non potest ser
vare ieiunus exercitus dum quod deest semper presumit ar
matus Habeat quod emat ne cogatur cogitare quod auferat
Necessitas moderamine non diligit Facere potest comparari multis
quod nequeunt custodiri paucissimi

Gesille Sayoni comiti

Ut compellat tributa soluere qui possessiones retinent

Magni peccati genus est alienis debitis alterum pregrauare, ut qui potest exigi non mereatur audiri. sua quemque damna respiciat. Et hic soluat tributum qui possessionis nostre habet compendium. Quapropter presenti tibi auctoritate delegamus, ut Gotti per Picenes siue Thuscias utrasque residentes te imminente cogantur exsoluere debitas functiones. In ipsis enim initiis reprimendus excessus est ne feda imitatio quasi turpis scabies paulatim reliquos complectatur. Si quis ergo iussa nostra aggressus spiritus inde superatus abiecerit, casas eius appositis titulis fisci nostri iuribus vendicabis. Ut qui iuste noluit parua soluere rationabiliter videatur maxima perdidisse. Qui enim debent ad fiscum celeriores esse deuoti, nisi qui capiunt commoda donatiuis quod amplius de nostra humanitate recipiunt, qui stipendia nostra consequuntur. Nam si liberalitatis nostre causa tractetur, nos potius voluntaria tributa soluimus, qui fortunas omnium subleuamus

Geneuaro viro Illustri Senatori

Ut loco dromonariorum qui morte perierint alios requirat

Illustris et Magnifici Forti comitis patrimonii suggestione comperimus dromonarios xx et i de constituto numero mortis incommodo fuisse subtractos. Unde prouidentia nostra cura est per nos quod casu subducitur reparare consilio, hoc statuisse cognoscite. Ut supradictos dromonarios probare sine aliqua dubitatione festines, qui tamen ad hoc opus possint idonei reperiri. Remigum enim labor oppositis valentes animo et viribus querit, ut confidentia mentis procellis obuiare possit undosis. Quando enim audebimus qui illud infidum ac vastissimum mare paruo intrare nauigio, quod eluctari fiat desperationis sola presumptio. Quapropter iussis nostris hanc cautelam habere te conuenit, ut querelam de congregatis debilibus non facias, sed nos robustissimos quesisse cognoscas

Senatui urbis Rome

Quendam sapientem qui fuerat ad Gallias pro Rectore destinatus Recommendat Romanis.

Utilitatis publice causa quia noster animus semper exspectat, comitem illustrem Arigernum spectabilem etiam aulicum concivem pene vestrum, iudicem ad Gallias estimavimus dirigendum, ut eius maturitate consilii titubantium potuissent corda firmari. Novitate quippe sollicitanti prudentes decebat habere rectores, ut quemadmodum vite formatur ordo, sic curata constituta devotionis rebus ad nostra vota compositis et gloriam utilitatis retulit. Et quod inter vos didicit diligenter studens bellorum insignia reportavit, que desideratum sicut putamus certius vestre reddidimus, ut qui longa etate vobis placuit nunc gratior fiat cum adiecta bona commendant. Quapropter discipline sic flat, tum eius adiecta bona commendant. Quapropter discipline sic captati viri romanus ordo restituat, et quod quietis amore sapitur devotis animis impleat, et excessibus tollatur licentia. Et quod optamus maxime nequeat locum invenire vindicte. Si qua etiam per eius absentiam culpa provenit inter vos, iustitie consideratione corrigite. Sit nobilitati vestre decorum agere, cui semper probitas placet. Quem nos specialiter iniunxisse cognoscite, ut error qui ab auctoribus suis minime fuit emendatus, legum districtionibus resecetur. Spectatur ergo patres conscripti vestro iudicio temporibus nostris probatum, quem est predicanda sequi, qui se hactenus sub vestra omnium laude tractavit. Et in tanta frequentia nullius recepit adversa iudicia.

Ide viro Sublimi Duci

Ut possessiones ecclesie a quibuslibet persuasoribus occupatas procuret restitui

Dignitatem item ab antiquo rege quantum eam constat rationabiliter esse delegatam, ambiguitate nulla volumus titubare. Una debet firmum esse quod commendatur probabili iussione. Sed cum priora quassemus, ubi vile est quod corrigere debeamus. Atque ideo presenti auctoritate tibi precipimus, ut possessiones Narbonensis ecclesie, sicut dudum per clementie recordationis Alarici precepta, etiam a quibuslibet occupate persuasoribus teneantur, equitatis facias contemplatione restitui, quoniam adversari nolumus in ecclesie dispendio presumptiones illicitas. Dum iura debeat tempora sedare confusa. Esto itaque talia omnino sollicitus, ut qui de bello clarus, civilitate quoque reddaris eximius. Sic et arma tua deo iuvante corroborabis, si iustitiam cum devotionibus servare contendas.

improbitatem potuisse resistere non praevaleo excusare. quando quis sibimet libenter ei cedunt, qui gloriosum in bellorum certamine cognoverunt. Ignavis forsitan audacia urbe nil possit Servino plus praesumentibus comparat. qui quae sua sunt commendant.

Annae viro senatori comiti

Ut scrutetur si presbyter accusatus effossis funeribus quesivisset aurum in tumulis, qui ut convictus puniatur

Consuetudo est nostrae clementiae probatae nobis fidei agenda committere, ut cum iudices tractatui maturo delegamus electos, locum prava nequeat invenire surreptio. Dudum siquidem ad nos multorum suggestione pervenit Laurentium presbyterum effossis funeribus funestas divitias inter hominum cadavera perscrutatum, et offensionem mortuis intulisse, quem oportet viventibus quieta praedicare. Non abstinuisse perhibetur tam crudeli contagio pias dextras consecratas, conditorum manus aurum execrabili quesivisse fertur affectu, cuius suum deceret egentibus dare substantiam, vel sub aequitate collectam. Quapropter diligenti examinatione perquirimus indagari, ut si veritati praesumptio convenire hominis ambitio, eo tantum fine concludas, ne possit sumere quod eum non licuit invenire. Scelus enim quod nos pro sacerdotali honore relinquimus impunitum, maiore pondere credimus commendandum.

Geruleo viro senatori sublimi

Ut nundinatores frumenti vini et olei libere veniant ad portum

Decet principalem providentiam fessa refovere, ut asperitatem casuum mitiget lenitas iussionum. Nos enim sentit incommodum, si quid per adversitatem constat oppressum. Concessa prosperitas onerat, sublevatur siliquatici exactione, quam rebus omnibus nundinandis provida definivit antiquitas. In frumento, vino et oleo praesenti tempore non iubemus, ubi haec remissio solutionis copiam possit praestare provinciis. Et respirent aliqualiter fessi praesenti salubritate decreti. Emunt cum ad vendendum non minatur largius, cum solita dispendia subtrahuntur. Portus nostros naves veniens non pavescat, ut certum possit nautis esse refugium, si manus non incurrerint exigentium, quos frequenter plus affligunt damna, quam soleat invigilare naufragia. Sit hoc forsitan subiacere tolerandum, nunc aut divinis provincialibus praestare cupimus. Quocirca dominis interim consulamus.

Heberio viro sublimi senatori

Ut agri ab antiquis principibus sancte donati ecclesie restituantur

Si desideramus locum bonitatis invenire. ut titulos
nostre possimus pietatis erigere, quanto magis aliena bene-
ficia volumus intacta defendi: qui propria cupimus
sponte largiri. Maxime quando et illud conscientie
iure reponitur, quod de fisco sub antiqua solemnitate prestatur
Proinde viri venerabilis episcopi Constantii supplicatione com-
perimus sacrosancte ecclesie ipsius unum agrum veterum princi-
pum largitate collatum, et nunc quorundam usurpatione violenta
teneri. Sed quia nos viri nullum volumus fraudibus suis
presertim dum in dispendio pauperum detestabili cupiditate [illegible]
presenti auctoritate decernimus, ut ea que retro constituit huma-
nitate principum deputata. supramemorata ecclesia sine aliqua
imminutione percipiat. Manente pena etiam pervasori, qui
et veterum dona et ecclesie probatur violasse compendia

Gemello viro Senatori

Ut quosdam [illegible] repertos perducat ad iudicium qui de artibus magicis accusantur ut puniantur

Quamvis efficaciam tuam credamus consistere in cunctis.
et studiose deflectere que nobis cognoscis displicere.
tamen sollicitudo admonitio nostra non deserit. ut instruc-
tior reddaris dum infra scriptis brevibus suscipis definita. Provin-
ciarum ordinatio cura multiplici conteri debet ingrata cum necessitas
temporis excusset onera iussionis. Esto itaque ad iniuncta solli-
citus, quia licet sit semper adhibenda magis tamen utilis
est in necessitate custodia. Parebis ergo admonitis. ut sic possis
cum provincialibus agere, quemadmodum nos respicis velle pre-
stare. Eruntque securus de nostra gratia consequaris. quicquid solli-
citus in bono. de proprio studio contempseris

Argolico viro illustri prefecto

Ut causas quorundam qui de magicis artibus incusantur examinet

Intollerabilis excessus est. qui superne maiestatis
affectat iniuriam. et oblitus pietatis crudelia sectatur
erroris. Que enim sperabit venie locum. qui reverendum
contempsit auctorem. Abscedat ritus e medio iam

profanum conticescat penale murmur animarum Versari non
licet in magicis artibus temporibus xpianis Magnitudinis itaque
tue revelacione comperimus Basilium atque Praetextatum artis sini
stre iamdiu contagione pollutos in accusacionem tui gravis
personarum intencione devictos Super qua re te nostrum asse
rere expectare sinaz ut confidencius fiat quod pietatis vestre man
dat auctoritas Sed nos qui nescimus a legibus discrepare
quibus cordi est in omnibus moderata tenere iusticiam presenti
auctoritate decernimus ut tu quoque Senatoribus et magnificis pa
tricijs viris Simacho Decio Volusiano atque Celiano et mag
nifico viro Maximiano habita causarum legittima examinacione
pensetis et per omnia iuris ordine custodito si crimine quod
intenditur fuit comprobatum parum legum quoque districtione ple
ctatur ut rei absoluti atque secreti per hoc vindicte genus a
culpis talibus arceantur quos ad leges trahere non potuit iniu
sta notitia De qua re Illustro viro Comiti Arrigno precepta
direximus ut omni violenta defensione submota si se occul
tant ad iudicium protrahat impetitos ut vobiscum in hac
causa residens nec opprimi faciat innoxios nec leges sinat
evadere criminosos Arrigno viro Comiti

Ut ubicumque quosdam repertos perducat ad iudi
cium qui de artibus magicis accusantur et

Quamvis oporteat commissam tibi dispositionem Romane
civitatis in omnibus custodiri tamen
in illis amplius studiosior esse debes que nostra
tibi auctoritate delegata esse cognoscis Ut tanta te au
geat gloria custodita iusticia et augmenta sublimas nostri
iudicij qui probe de integritate hactenus placuisti Et pre
fectus urbis sua nobis relacione declaravit Basilium atque
Pretextatum magicis artibus involutos impeti accusacione multo
rum quos custodijs intimat alienacione mentis elapsos Hos
te precipimus ubicumque receptos ad iudicium quinquevirale
perducere quod in presenti negocio nostra delegavit auctoritas ubi
te residere censemus Ut violenta omni defensione submota hac
causa discuti faciat legibus et finiri et si rei criminis cuius
impetiuntur fuerint approbati sinaz subeant quod iuris
definita sanxerunt Si vero innocentia eorum detestabili
presumpcioni contraria nulla eos vinculo opprimi paciaris quia de dubius
causis consideracione divina velut fieri volumus quod opinionem
nostre pietati accumulat

Helpidio Diacono
Donat antiqua loca desolata in libertatem

In litteris reddit que bene meritis confertur et de ipso munere magis acquiritur cum optimis digna praestantur. Petitionis tue proinde tenore comperimus loca in Spolithana civitate que iam longo situ squalor vetustatis obtexerat splendore reparationis expetere ut rebus antiquitate confusis novitatis facies adulta reddatur et beneficio tuo rediviva consurgant que annositate inclinata corruerant. Cuius nos respectu fidei tuorum et impensi longa sedulitate servitii libenti animo duximus annuendum ut et votis iusta poscentium tribuatur effectus et civitati reparationis crescat ornatus. Atque ideo petitioni tue robur praestiti humanitate largimur ut porticum cum areola postulata sicut tibi publico usui non deserviunt absoluta liberalitate potiaris quia insistentia reparationis accipiunt potius prima quam donantur. Hac igitur auctoritate suffultus in supradictis locis existituras firma securitate fundabis nec aliquam in posterum metuas questionem cum te et civitatem tueatur utilitas et recurrenti principis voluntas

Argolico viro illustri pontifici
Ut quem videt bene meritum promoveat ad senatorium ordinem candidatus

Constat eum de se presumere qui ad sacratissimi ordinis cupit fastigia provenire. Merita enim suggerunt bone appetentie cursus et in qualitate desiderii sic mens honesta cognoscitur. Quis enim palestrice artis ignarus in stadium luctaturus introeat aut quis certamini ministratur quod sibi conscientia non suadebit. In ipsis conatibus extra languescunt qui meritorum suppetentibus vacant. Sponsorum quod professio est collegium desiderasse senatorum bonum quod de se indicium tradit qui celsos gradus expetit dignitatis. Ad his quod desideriis pietas se semper indulget qui etiam in spem erigimus vota nascentia sic diu provectis cumulatur probitatis studia plus amentur. Proinde illustris magnificentie tua Petrum parentum luce conspicuum sua quoque iam gravitate senatorem in albo sacratiori dum

secundum pristinam consuetudinem curret tessera. Ut et tanto
cetui proficiat quibus et candidatus de sacro ordine crescat
ornatus. **Universis in Massilia constitutis**
157 **Approbans ipsorum immunitatem antiquam**

Ferventi animo antiqua circa vos beneficia custodi-
mus et nova praestare vestris utilitatibus cupimus.
Servare quippe terminos ignorat humanitas
et novellis decet blandiri beneficiis post lon-
ga tempora constitutis. Proinde immunitatem vobis quam
regiorum virorum constat principum privilegio consecutam hac
auctoritate largimur. Nec vobis aliquid novae superscriptionis
patiemur imponi, quos ab omni volumus gravamine vindicari.
Censum praeterea praesentis anni relaxat vobis ministerium principale
ut et illa possitis accipere, que vobis non contingit postulasse.
Ipsa est enim perfecta pietas, que antequam flectatur precibus, no-
vit respicere fatigatos.

Tertulliano Saioni
**Ut debita iniuste per quendam officialem exacta
duplicata leso restituantur**

Detestabilis est quidem omnis iniuria et quicquid
contra leges admittitur iusta exsecratione damnatur,
sed malorum omnium probatur extremum, unde detri-
menta sustinere, unde creduntur auxilia provenire.
Exaggerat enim culpam incontrarium versa crudelitas, et maius
reatum pondus est sine forma datum decepti. Virtutis itaque spectabilis
Petrus admirandi nobis forte conquestus est, Saionis
amare tuitionem, quam ei contra violentos indulsimus, in se
potius fuisse grassatam, ita ut ictu gladii in se diversum
aliquatenus hostis vector retardaret, obiectu subiecta quae est vol-
nerari manus, que ut in totum truncata non caderet, iam arte
percussa robora praestiterunt. Sed sibi lassato impetu, corruisset fra-
actis corporis extrema perstrinxit. Execrabili casu auxilium sine
hominem impugnat, et solacio prosperitate subtracta tenuerit
ex defensione civitatis. Huiusmodi multo atrocior subinfertur
et quasi legio premeret ad pretium. Ita scelus prius enormi
exactione tractatum est. Atque ideo iuste in illos pietatis nostre
ira consurgit, qui benigna iussa in truculenta ministeria

imitauerit. Illam que erunt refugia supplicantibus, si et
nostra fuerit iussione vulnerabilia. Proinde speciali iussione censemus
ut quicquid supradictus Amara comodi nomine de causis
memorati supplicantis accepit, quasi oppugnator ingratus
a te constrictus in duplo ei cogatur exsolvere, quia sub pena
restitui dignum est, quod improba temeritate constat ex-
tortum. De plaga vero quam educto gladio temerarius pre-
sumptor inflixit ad iudicium comitis Dode dictus Saio
te compellente veniet audiendus, ut secundum auditorum
seriem que in male commissa claruerint sine aliqua dilatione
componat. Cautionem vero postulanti contra inciviles
impetus ex nostra iussione salva civilitate prestabis, non
exemplo accusati, sed consideratione decenter electi

Dode viro Senatori Comiti

Ut cognoscat causam supra scriptam ubi
quidam officialis quendam vulneravit

Conscientiae propositum est, cui iudicanda committimus,
exima dignus est qui alios sequenda decernit, qui
sibi modum non potuit legitime conversationis imponere.
Petrus itaque vir spectabilis Amaram Saionem
nostrum, qui contrario nomine pro eius tuitione directus est,
educto gladio se asserit vulnerasse, defensorem quem fecisse
quod vix potuisset inimicus audere. Hoc te et legittima
volumus disceptatione cognoscere et probabili sine terminari
ne quis similia temptare ausus sit, quod nobis displicere
cognoscit

Argolico viro Illustri

Reprehendit pro eo quod tum quesierint
incomoda qui debuerint optare augmenta

Si excellentiae cura Romanae civitati potius commit-
titur auctoritas, vestro illa debuerat expetere, in
quibus arguimini minime spectare. Quis enim
potuisset credere vestro tempore talium cogitare, cum
apud quem incrementa Senatus, quicquid fame consulitis prosit,
quod ordo sacer adquirit. Sed quantum viri clarissimi Armen-
tarii testatur missa suggestio in contrarium fervido ambitu
de mora eius ordinis quaeritis incommoda, cum optare debetis

augusta. Quid enim amplius esse possit incongruum quam nostris iussionibus expeditis supplicantium vota suspendere et post sacre preceptionis affatum, si dici phas est, adhuc aliquid suspendisse iudicium. Sed nos quibus cordi est post primam culpam non statim desiderare vindictam, admonitionem potius iussa condicimus. Sic sit vera districtio in nimia qua lenis pacientia non precedat. Ideo quia primi auctoritate decernimus ut iussionibus nostris nulla dilationis calliditas differat asserat. Quia suo habet venie locum qui delinquit admonitus.

Albino viro illustri patricio

Indulget ut in domibus desolatis et dirutis habitationes edificet

Decet quidem cunctos augusta sic patrie cogitare sed eos maxime quos respublica sibi plurimis honoribus obligavit. Quia grato rerum est ut illi necesse esse plus debere qui consuevit maiora suscipere. Porrecta itaque supplicatione testatus es turbe porticum que post domum palmatam posita forum in modum aree decenter includit, superimponendis fabricis licentiam condonari, ut et ornatum eius habitatio protendatur et antiquis menibus novitatis crescat aspectus. Ita fit ut quod per incuriam poterat labi, manentium videatur diligentia sustineri, quia facilis est edificiorum ruina incolarum subtracta custodia. Citius enim etate vetustatis detractione resolvitur quod hominum presentia non tuetur. Unde qui urbem fabricatam cupimus nitore temporum surgentium facultate concedimus postulatam. Ita tamen si res petita aut utilitati publice non officit aut decori, quia ipsis rebus sperat statuis communite, ut dignus Romane fabrice habitator appareas. Perfectum quippe opus suum laudet auctorem. Nulla enim res est per quam melius possit agnosci et prudentis ingenium et largitatis affectus.

Emiliano viro venerabili episcopo

Ut aque ductum quem inchoavit celeriter perficiat

Ad finem debent perduci que prudentium intentio visa est suscepisse, quia sicut perfecta laudem pariunt ita et vituperationem generant que in mediis egra

conatibus deseruntur. Defectus enim rerum aut consilium titubare aut vires arguit defuisse. Quapropter Sanctitas vestra a tali oblocutione refugiens Nam que in aque ductu reficiendo probabili cura ex nostra auctoritate suscepit celeriter ad effectum faciat pervenire Nam quid aptius quam ut sicienti plebi provideat aquas Sanctissimus ille sacerdos et humana providentia eos saciet quos etiam miraculis pascere debuisset Imitatus enim antiquissimum Moysen qui Israelico populo longa ariditate siccato de saxi sterilitate latices copiosos eduxit et ad implendum miraculum modo fecit currere humidos liquores ubi erat sicca ariditas Etenim ante si fontes irriguos saxorum constructione deducis hoc labore tuo perficis ipse quod ille miraculis

Deode Saroni

Ut quidam super rebus testatis conveniantur

Cum in omnibus causis velimus iusticiam custodiri quia Regni decus est equitatis affectus in eis maxime que fisci nostri nomine proponuntur ne quemquam detestabilis calumnia invidiam regalibus affligat Patimur enim superari salva equitate per leges ut inter arma semper possimus esse victores Nam qui licenter subiectos superat ille debellat adversos Marini itaque relatione comperimus res testatas apud Johannem quondam sub emissione cirographi fuisse depositas Et quia competere nobis manifestum est quod ad perscriptum poterat negocium pertinere Ideo quia presenti auctoritate sapimus ut virorum super dicti Johannis filium quia eius dampnatum moderata executione convenias Et si testata minime se retinere cognoscitur equitatis consideracione restituat vel adminiculo competenti sponsione firmisse ad consularem Campanie veniat legibus audiendi ubi coram partibus positis te intimante quod forma continet sanctimonium diiudicium censeatur. Ita tamen ut nullo compendio nulla iniuria nullo dampno innocentia pregravetur Nec alicuius accusacionis invidiam tua facere videaris officia

Iudeis Janue morantibus

Virtutem legum civiat et describit et annuit ut salvent privilegia Iudeorum

Custodia legum civilitatis indicium et reverentia priorum prin-
cipum nostre quoque testatur devotionis exemplum. Quando
enim melius quis plebem sub precepto degere velle in-
stitue ut conventus multorum disciplinabilium sit a-
divinato voluptatum. Hec enim prelos ab agresti vita in
humane conversationis regulam congregavit. Hec ratio a
feritate divisit ne arbitrio casuali vagarentur. quos di-
vina regi consilio voluerunt. Oblata itaque supplicatione
depositis privilegia vobis debere servari que iudaicis insti-
tutis providentia legum promulgata decrevit antiquitas. Quod
nos libenter annuimus. qui iura veterum ad nostram cupimus
reverentiam custodiri. Atque ideo presentium auctoritate censemus ut
quecunque legum statuta cognoverit. circa vos illibata ser-
ventur. Ceterum quod ad civitatis tecnum constat esse rep-
tum. devotionis prespecti teneatur

~~Dode~~ Dode Saioni   Dictum

Ut perquirat aurum et argentum in terra custo(ditum)

Prudentie mos est in humanos usus thalenta
terris abdita revocare. commercium quoque viventium non
dare mortuorum. quia et nobis infossa pereunt.
et illis in nullam partem profutura relinquunt.
Metallorum quippe ambitus solatia sunt hominum. Nam di-
vitis auri vena similis est. ceteraque terre si iaceat vili-
trescit ad pretium. Quando et apud vivos sepulta sunt
que tenacium manibus includuntur. Atque ideo moderata
iussione decernimus ut ad illum locum in quo latere plurima
suggeruntur sub publica testificatione convenies. et si aurum
ut dicitur vel argentum fuerit tua indagatione detectum.
compendio publico fideliter vendicabis. Ita tamen ut abstine-
atis manus a cineribus mortuorum. quia nolumus lucra
queri. que per funesta possunt scelera reperiri. Edificia tegant
cineres. columpne vel marmora ornent sepulcra. Thalenta
non teneant. qui vivendi commercia reliquerunt. Aurum enim
sepulcris iuste detrahitur. ubi dominus non habetur. immo
culpe genus est inutiliter abditum relinquere mortuorum. unde
se vita viventium possit sustentare. Non est enim cupiditas eri-
pere que nullus se ingemuerit dominus amisisse. Nam
cum dicitur aurum Eacus argentum Indus Scithie
repperisse. et hec humano usui summa laude tradidisse. quod
enim in contrarium vivos negligere non debemus. Ne sicut
latentia cum laude sunt prodita. ita inventa cum vitu-
peratione sentiantur esse neglecta

Senatoribus viris illustribus
Restituuntur bona heredum in integrum

Consulto provida decrevit antiquitas minores contractus liberos non habere ut et insidiantium laquei frustrarentur et lapse etatis libertati subveniret. Obstruitur quippe innocentia si relaxaretur astucia essetque quod timeret fallendi studium si fraus subrepticium lucraretur effectum. Et ideo ex consuetudinis supplicatione porrecta suggerit patronum vestrum in annis minoribus constitutum in facultatibus suis potius aggregasse dispendia. Quod ignara simplicitas contrarium gerit quae proficua putavit. Et nunc in tempore etatis aggreditur quo se ignorantiam lapsus subvenire posse allegantes ut quod iura tribuerint nostra quoque beneficia largiantur. Atque ideo si petitio vera a veritate non deviat et intra spacia degit quibus hoc beneficium leges sacratissime constituerunt. Et si tale est quod contra pactum non reservatur patronum solemniter causa cognita in integrum eum restitui iura quoque premittit auctoritatis nostre tantummodo ut omnia secundum leges et iusticiam peragantur. Clementia sic supplicantibus consulere volumus ut adversarios per ministerium non gravemus.

Faustino preposito
Relaxantur tributa provincie per quam exercitus transiens sata eorum vastavit

Prudentissimi principis est gravantibus imminutis relinquere tributariam functionem ut redivivis sumptibus adimplenda solemnia recreentur qui pressi summotionis acerbitate defecerant. Illa si fisco cunctis relevantur omnibus. Ex necessitate enim iacere prostratus melius est eum damna contemnere quam exiguo questu perpetua comoda non habere. Atque ideo illustris magnificentia tua provincialibus Alpium Cociarum assem publicum per indictionem tertiam nos relaxasse cognoscat quos transiens noster exercitus more fluminis dum irrigavit oppressit. Nam licet generali securitate fremitu adiuvacione prorumpit. Transiens tamen eorum culta vastavit. Recedit enim semper flumini alveum suum

et licet emollit egrediens urina fecundet illud tamen
reddit sterile quod collectus influxerit. Vnde necesse
fuit cuncta vastatione deiceret porrige dexteram saluta
rem ne ingrati dicant se perisse solos pro defensione
cunctorum. Misceantur potius letitie qui tantum utilius de
fensoribus prestiterunt. Tributa enim a tristibus non debent
exigi per quos tributarios fecimus adquisitum. Dicit pro
illis noster animus quod exegi non potest imputare
subiectis. Eterna enim dispendio prosperitati Gottorum
nos exercitia prebuimus, ut hostes vincerentur illesus

Theodosio viro illustri

Ut causam prius litigatam et iudicio defi
nitam non sinat iterum lite resumere

Decet prudentie vestre curam subiectorum negocijs adhi
bere custodiam, quia nostris ordinationibus illa fieri
debent que regia precepit demonstrare sententia. Sic
enim credimus fama inmemor natalium tuorum. A
te abicias omne vitiosum. Et illa sola diligere possis que
et nos amare cognoscis. Probatorum forsitan oblitterentur
exempla elongantium se a genere moris sunt facta recordari
Similes autem filij patrum preconia mox sequuntur. Renatus
itaque flebili nobis aditione conquestus est. Nobis delegantibus
cognitores, iudicatum se contra Tinquilinum nomine
post longa intervalla temporis vicerisse. Et exinde. Dam
nis quam conspectu nostra causam prosperasse iustitiam Nec
tamen litigantis improbam cessare calumniam. Dum regi
minis licentibus temeritate consequitur suplicantis et necessa
tum contemnendi votum quam quesisse videatur adversarij detri
mentum. Quapropter si nobis iubentibus iudicata cognoscit
nec constat adversarium provocasse legaliter finitum iure nego
tium, in sua maneat firmitate. Ne longa questio liti
gantium non tam exigeat patrimonia sed evertat, et quod fit
ambitu litis causa videatur esse dispendij

Fausto prepositio

Ne graventur censibus in terra sterili constituti

Cum omnes reipublice nostre partes equabiliter
desideremus augeri. Crementa tamen fiscalium tribu
torum. Iustissimo sit pensanda iudicio. Quia ser
vientium imminutio est huius illationis accessio

quadibus pars illa prosit tantum se hec firmitate subducat
Sed a nobis qui fisci utilitatem stabilem volumus diuturnitate
consistere excludenda est dispendiosa semper enormitas Ne
augmento suo timens summa deficiat. Incipiat ergo magis
decrescere quia ipsa est immaniter decrevisse Provincie
illustris magnitudo tua Granatianos atque Pontinatos
nobis supplicasse cognoscat a Marnario sed et probo dis
cussoribus magnis se oneribus ingravatos Et sicut iam re
ruina locorum multa sibi augmenta fieri speciatur Et re pu
gnante siquidem via quelibet cedit industria. Nec prodest
studium laboris impendere quod ubertas loci non agnoscit
adiuvare Ubi post tempus gratum ubi cultura proficit unde
et varia tributa quia suo est agrorum bona fecunditas
atque dicto consuetudine eis censemus removenda esse tempore
ut sicut ordinatus ipse tributa solverunt ita et nunc
ab eis publicis utilitatibus serviatur Et si quid amplius
probatur adiectum consideratione defectuum virium summo
vemus Nolo enim tale aliquid imbiti quos sit crevisse re
monere

Viro illustri Patricio

Ut qui bona minorum diripuerint per pote statem restituant

Inter ceteras quibus humanum genus sollicitant illecebras
precipue vitanda est alienarum rerum turpis ambitio que
in immensum iacta rapitur si iustitie ponderibus non
firmatur Avaritiam siquidem radicem esse omnium malorum et lectio
divina testatur que talis sorte potita est ut cum cuncta ra
piat semper egeat. Una pro cupiditate ingens miseria sit utique
animis nostris tale scelus ut illi nec initia contagionis unde
cum fiant fortes amorum in splendore natalium. Illud te
potius decet eligere quod nos possit ornare Spectati san
guinis virum non decet vestigare desiderium quem in gemma
sui esse conspicit purpuratum Corrigimus itaque te per
inmutantem patronum cui nihil adhuc non debemus esse di
stricti Domitius itaque vir spectabilis data nobis suppli
catione conquestus est possessiones iuris sui eundem ab homini
bus tuis ausu temerario neglectis legibus fuisse per
vasas Quod cunctis oportuit recipi si iure videbatur exposci
Sed quia de vobis non patimur dictum obscura iactari qui
generis claritate fulgetis priori auctoritate censemus

Ut imminente Duda saione nostro si momenti tempus suffragatur occupata, quinpro cum omnibus que direpta sunt supplicanti faciat sine aliqua dilatione restitui. Et si quicquid partibus vestris de legibus credit posse competere, instructas personas ad urbis Comitatum destinare vos condecent, ut in contentionibus partium sub equitate discussis feratur sententia, quam iuris dictat auctoritas. Studiosos quippe vos omnia convenit sub inmoderata cupiditate peragere, quia tantum potentibus lesionis crescit invidia, quantum premi posse creditur qui fortuna inferior comprobatur.

Castoribus improbum
De relevatione oppressorum

Constitutionis aliqua iubere compellimur amore iustitie, dum circa minores fortunas clementiora sint pietatis instituta. Trahit enim ad misericordiam, qui potuit subdi. Et hoc habet beneficium mediocritatis sue, ut probatione salva interim moveat ad dolere, quia crudelitas sublevat humiles, premunt invidia potiores. Data itaque precibus allegavit Basilium virum spectabilem iura eius preceptum invenisse, ut possessio Arthmatina, quam patronus vester a longe eius acceptam iuris fuerat solemnitate mercatus, postposita dilatione ad dotimet omnibus perdite collugi reddet. Dum se a suis penetralibus sollicitatam lacrimabiliter queritur exponi, advertentes more iustitie pauca fuisse percepta, ut si patroni vestri de cause qualitate presumerent, ad nostrum comitatum actus destinarent, ut que ratione convenire poterat velut a iustitie fontibus emanaret. Quapropter si cuncto emendatam invenimus asserta, per officium nostre sedis Basilium decrevimus admoneri. Ut si cuiusquam est quod pro suis partibus possit opponere, cominus in hac causa compulsetur vestris intentionibus responsurus, occurrat seu ad comitatum venire, seu in competenti foro iurgare maluerit, quia nullius necessitate longinquitatis imponimus; sed qui suis commodis hoc expedire cognoverit, in locum sequendi cuius putaverit damnis et labore non debet invitus imponi, quod meretur optari.

Johanni archiatro
Similiter de relevatione oppressorum

Propositi regale est pressis labe fortune pietatis re-
medio subvenire et acerbos casus minuere. meliore
sorte fruiture data siquidem supplicatione conquerentis
viri spectabilem Firmianum legum artificio quo callet
elatum persona tua obiecit tibi criminationibus insectatum et eo
usque pervenisse ut indefensus contra iuris ordinem vicarii
urbis Rome sententia damnaretur. Velut autem religiosi gu-
tis assistens odia curialia damnasse. auctori quoque suo tuum de-
plorasse periculum. Et dicto si cunctis impugnatoribus
enervarant asserta lesione tuo patrimonio inferris inherere. qua
sub constiterit machinatoribus displicere. Quapropter in oblivi-
onem missa sua. que a vicario urbis Rome super hac parte
cognoscitur promulgata patrie te omnibus quoque rebus tuum reddit
auctoritas. ut dicet nullo tempore calumniam super hac parte
formides. sed ne cuiusquam forsitan presumenda temeritate
in te impetum reparare possit audaciam patricium Albini sal-
vis legibus tuitione te deputata communivit. quia quod
erga eum fieri volumus incivile. tamen quotidianum labor
est pro generali quiete curare

Argolico viro pontifici
De pietate et defensione humilium

Bene pupillaris clementia suscipit. quos pietas pat-
erna destituit. quia sub parente publico genitoris
nomine sentiri debet amissio. Ad nos siquidem iure
recurrit infantia destituta. quibus universorum hominum
profitetur incrementa clarissimorum. Igitur adultorum Marci-
ani atque Maximi nos querela pulsavit. cum pascalibus diebus
patrum luctus essent voluntate sociati. et in ipso letitie tempore
soli cogerent tristicias sustinere. utilitate sua pro neglexisse
contemptum. cum vel firme etati cum lacrimas ista cogitare
genus insanie videatur. Cessat enim lucri cupiditas. cum
vacatur cum ploratus. cum tamen planctus alius capit
ad eam qualitatis pietatis impleverunt hac crudeli surreptione
capta tueri circi atque locum amphiteatri illustris re-
cordacionis patrie eorum. detestabili ambitu a vestris sug-
gerunt fastibus expeditum. Quorum instigatore sua huma-
nitatis collis revocavit affectum. cum simul terruit. et usu
gravavit infantiam. cui nec subvenire timido pudor esti-
matur esse iactura. Sed nos qui regulas docemus.
qui pietatis monimenta servamus. salubri ordinatione
censemus. ut si quondam patricius atque Magnifici vir
Volusianus pater supplicum supramemorata loca cum iure

possedit. filiis perire non debeant, presertim ad germen Senatorium
novus beneficiis cupiamus erigere. Ne inter ipsa initia sue
adulte etatis aliqua lesione comprimerentur atque ideo illustris
magnificentia tua si quid tale factum esse cognoverit. studeat
corrigendum. Ne iniqua presumptione cruentandum germen se-
natorii ordinis teneretur

Senatui Urbis Rome de incendiariis Sinagoge. Ut incendiarii culpas hominum incendiis vindicantes legum districtione comprimantur

Urbis Romane celebris opinio suo conservanda est
[illegible] instituto. Nec forinseca pravitas capit.
que semper se de moribus probitatis iactavit. Levi-
tates quippe seditionum et ambire proprie civitatis
incendium. non est velle Romanum. Ideo ergo in actoribus
facti legum est servanda districtio. Ne detestabilis affectus
incendii ad imitationem perpetrandi multorum pectora compre-
hendat. Viri illustris atque Comitis Arigerni suggestione
comperimus Iudeorum querela se fuisse pulsatum quod in
dominorum cedem proruperit servilis audacia. Et hoc cum fu-
isset pro districtione publica reservatum. statim plebis inflamma-
ta contentione Sinagogam temerario duxerit incendio con-
cremandam. culpas hominum fabricarum excidio vindicantes.
Unde si quis Iudeorum comprobaretur excessisse. ipse debuisset
in iure subiacere. Non autem iustum fuit ad seditionum feda
concurri. aut fabricarum incendia festinari. Sed nos quibus
de proprietate cordi est. errata commissa dirigere. ut cuncti pos-
sint placatis moribus convenire. presenti auctoritate decerni-
mus ut causam supramemoratam legitima discussione noscatis.
Et invasores earum quos reos huius incendii potueritis
reperire. districtione habita resecetis. quia nolumus aliquid
detestabile fieri. unde Romana gravitas debeat accusari
illud pari ratione censentes. ut si aliquid sibi contra Iu-
deos rationabiliter quisquam crediderit suffragari. ad vestrum
iudicium veniat audiendus, ut quem reatus involuerit,
censura condemnet. Hoc nobis vehementer displicere
cognoscito. ut contentionis vanissime ipsius usque adeo ever-
siones pervenerit fabricarum, ubi totum pulcre volumus
esse compositum

Viro venerabili Episcopo

De causa tractanda et possessionibus iniu
ste occupatis restituendis.

Invidiosa est contra eum querela, cui sunt reverentie
iura servanda. Quia vestro quod admissimus gra
vius creditur, nobis contra reverendos silentium non
tenetur. Stephanus siquidem flebili oratione conquestus est
Casam curie sui antecessoris per decessorem vestrum longa
etate possessam, ante hos fere novem menses ab hominibus
Ecclesie tue possidet, respecto civilitatis ordine fuisse pervasa.
Quod si vestre factum cognoscitis, eum iustitie consideratione
momenti iure restitute supplicanti debet eum a nobis cor
rigi, quos a vestris familiaribus non debuistis admitti. Ve
rum tamen si partibus vestris in causa momentaria vel prin
cipali iustitiam adesse cognoscitis, tractato prius diligenter
inspecto quoque negotio, quia sacerdote non decet protendere im
proba litem instructam legibus ad Comitatum nostrum
destinate personam, ubi qualitas negotii agnosci debeat
et finiri. Quapropter Sanctitatis vestre animus non gravetur
nec se fallacibus nobis doleat accusatum. Multo maior
est opinio purgata, quam si de similibus querelis non fuerit impetita

Comitibus Desensis et Curialibus Thiti
nerensis Civitatis

Ut quibusdam de patria propria ad eos propter inopi
am peregrinantibus navibus subveniant et annonis

Ad Comitatum supplices Herulos auctore deo nostris ad
venire posse nos constat, quibus navis est praebenda
subveniendo, quia in patria eorum adhuc provincie sue
laborare videantur inopia. Itaque presenti iussione commoniti
et naves ex eis cessisse usque ad Ravennatum urbem, et anno
nas dierum quinque sine aliqua dilatione praestate. Nec aliquid
eis necessarium deesse faciat, quatenus provinciam se deseruisse
ieiunam copie inventione cognoscant. Sit quoque illis uberior
pagina tua quam propria. Maraband viro illustri de cau

sa terminanda. Ut causa mulier agitata in iudi
cio comitatum arbitr et decidatur legibus

Advenerunt pretiose mulieris. Petitiones supplicum sa
lubri ordinatione dispone, secundum subiectorum animi quiescunt

quotiens emerserint querela componi. Vir utique spectabi-
lis Liberius volenda nobis actione suggessit collegam
suum in urbe iudicii continui diuturno ordine pregravatum cunctis
si ita est remotis iudiciis apud arbitros quos partium con-
sensus elegerit de imminente causa legibus audiatur. Et si
illic finis negotii nequiverit inveniri, per instructas per-
sonas si tamen ipse venire non eligit, ire comitatum occur-
rendi licentiam partibus non negamus, ubi nec redemptio sit
forte suspecta, nec invidiosa nocere possit calumnia

Universis Saionibus

Precipit sub pena ne veredorum velocitatem suam rebus multis ingravant

Assidua sollicitudine respondenda sunt que continuis excursibus
subiacere noscuntur. Quemadmodum enim subvectione
veredorum necessario labori sufficimus, si dispen-
dium cotidie si permittatur excedi. Diuturnum etiam
scelus improbe presumptionis est neglecta custodia. Allegatorum
utique veredorum suggestione cursuales equos usurpatione
frequenti comperimus fatigari. Et quos necessitatibus publi-
cis precipimus custodiri, in usum cognovimus private voluntatis
assumi. Atque ideo in urbe Roma ordinatos prepositos
stationum et mancipes officiorum quovisque utilitas suaserit de-
residere censemus, ut nullo Gothorum vel Romanorum
exinde egredi patiantur nisi quos legatorum dignitatis potestate
agentes forte transmiserint, eo quod nobis frequenter usurpa-
tum esse suggessimus. Si quis invitis his quibus hec cura
mandata est veredos presumptuose fortassis assumpserit, conti-
nuationis sue vel honoris, per unum equum centum solidos mul-
te nomine cogatur inferre. Non quia tanti estimanda est
unius iumenti lesio, sed quia gravissimo dispendio reprimenda
est importuna presumptio. Nullus preterea Sangrium distan-
tia itinere premisse attendat vel redire, quibus in superiore
mulctam exigat. Indicta frequentia Palisporium coniunctim
onera centum librarum nullus excedat. Expeditos enim Saio-
nes binos sine denariis ire volumus. Non migrare cen-
semus mercatura sua prodit quisquis sarcinam multa portans
nec cogitat de celeritate qui delicata se maluit sessione
tractare. Graves denique pellagios consistere. Parvos la-

pullos vivis pedibus amplectitur. ut sine cornu levitas
vento cursum rapiat, quem natura celeritas nullis pon-
deribus ingravetur. Hoc imitari quisquis qui se ad
publicas necessitates electos esse cognoscit. et ideo quin-
quaginta solidorum multetur ut non veredarius sed Catha-
bilensis mereat. quisquis ultra centum libras parhippum ge-
derit onerandum. His autem qui super scriptam dignitatem
vicibus in urbe constricte observare sapimus, quatenus excessus
qui ab illis detectus fuerit executione tua superscripta condemna-
tione puniatur. Et quos autem contemptoris culpa perculsit
collectam quantitatem per vices angarias municipiis communionum
volumus applicari, ut cursualis tractus unde habeat reme-
dium, unde hactenus sumpsit incommodum. Videmus siquidem re-
bus frequenter vastitur de curiositate prosperitas, ut homines
ad lucra cupiunt. beneficia frequentia largiuntur. Ergo omnia
sic efficaciter ac diligenter compleas, ut provocati bonis
actibus devotionem tuam et maiora committere debeamus

Euzebio viro illustri de egressu et reditu ad urbem. Datur licentia ad certum tempus in amenitatem provincie de urbe egrediendi.

Post tumultuose urbis sollicitudines tediosas. et ob-
servationum molestias ingravates. magnitudo tua
provinciali quietis amenitate desideravit recreari.
asserens occupationum tibi causas prioribus emersisse
temporibus. quibus expeditus nunc tali desiderio gaudere suavitate
Et quia vere nulla securitas est que nostris iussionibus
ad tempus tibi fuit occupationis emersio octo mensium in-
ducias in lucanie dulces recessus nostra auctoritate concedimus
ut ex illo tempore subputentur, ad te egredi ex urbe di-
vino favore contigerit. quibus peractis simultorum desiderio
ad romanas sedes occurre festina. conventui nobilium
condignum tuis moribus conversatione reddendus

Universis provincialibus et capillatis defensoribus et curialibus Sythia vel Sive-ma consistentibus. Detestando scelera deputat prefectum provincie

9 Districtio semper subtrahi non debet a regie iussio-
ne, que audaces quietos comprimat, et laceratos spes
futura refoveat. plerumque enim denunciata commina-
tio plus efficit quam pena componit. Et ideo deo
auspice Teffrzdibaldum locis vestris presse censuimus. qui
ab actiones amalum legittima severitate coerceat. homi-
cidia resecet. furta condempnet. quietos quoque vos a scelerat-
ausibus reddat, quos nunc presumptio iniqua dilacerat
vivere compositi. convicte bonis moribus insatuti. Nullum
natum nullum pro nimis honor excuset. Necesse est vin-
dicte subiaceat. qui pravis moribus obscurandat

Consulto Preposito de compensatione
secundum mensuram vastitatis hostilitatis
montis et natura ipsius montis

7 De natura mirabili duorum montis to-
tam vastantis provinciam

Campaniam Vezuvii montis hostilitate vastatam clementie nostre
supplices lacrimas profuderunt. ut agrorum fructibus cunctati
subleventur onere tributarie functionis. quod fieri debere
nostra merito pietas acquiescit. Sed quia nobis dubia est omni-
umque indiscussa calamitas in quantitudine vestra ad Nola-
num sive Neapolitanum territorium probate fidei virum papimus
destinare. Ubi necessitas ipsa domestica qualitate lesione grassatur
ut agris ibi diligenter inspectis in quantum possessores laboraverunt re-
levatis subleventur. Et natus mensuratum conservatur qualitas be-
neficii. qui modus integer cognoscitur lesionis. laborat enim
hoc sic uno malo tres deflorata provincia que ne presenti beat-
itudine fruetur. humus timoris frequenter acerbitate concutitur
Sed non in toto dirus est eventus ille terribilis premittit signa
gravia. ut terribilius sustineantur adversa. Certantis enim moli-
bus natura rixantis montis illius hiatus immurmurat.
et excitatus quidam spiritus grandi sono fremitu continua terrificet.
fuscantur enim aera loci illius exalatione teterrima. et per totam
pene Italiam cognoscitur quando illa indignatio commovetur
volat per inane magnum cinis decoctus. et terrenis nubibus
excitatis. transmarinas quoque provincias pulvereis guttis com-
pluit. Et sic quidquid Campanie pati possit agnoscitur. quod
in alio eius in orbis alia parte sentitur. Videas illic quasi
quosdam fluvios ire pulvereos. et arena sublimiter impetu fer-
vente. velut liquida fluenta decurrere stupeas. subito usque

ad arborum cacumina dorsa intumuisse camporum, ut luctuoso
subito calore vexata, que letissima fuerant viriditate depicta.
Vomit fornax illa perpetua pumiceas quidem sed fertiles arenas,
que licet fuerint diuturna adustione siccate, in varios fetus
suscepta semina mox producunt, et quadam celeritate re-
parant, que paulo ante vastaverant. Quid est isti singularis
exemplum, unum montem sic intremere, ut tot mundi partes probet
aeris permutatione terrere, et sic suam substantiam ubique dispergere,
ut id videatur dampna sentire. Longe late quod pulveres rotat
ventis aut quasdam moles eructat, et tot sterilis mons habet
qui egestionibus tantis expendit. Quis credat tam ingentes
glebas usque in plana deiectas, de tam profundis hiatibus ebu-
llisse, et spiritu quodam efflante de montis ore aspicias quasi le-
ves paleas fuisse proiectas, alibi cacumina exaggerata rarum
totaliter videntur ardere. Huius incendia pene omnibus datur
cognoscere. Quemadmodum quod in urbanis conclusis quod te-
stimonio per convicinitatis agnosci. Et ideo, ut dictum est, illa
eligat vera prudentia, qui et remedia lesis conferat et lo-
cum subreptionis non relinquat. Symacho patricio de
reparatione theatri et eius origine et quot potentes
gente fuit Rome. Et quia lares ipsos
in Roma decoris fabricis erexerat, eidem
reparatio theatri committitur.

Quam amator fabricarum ita studueris, ut in laribus propriis
quedam menia fecisse videaris, dignum est ut Romam,
quam domorum pulchritudine decorasti, in suis mira-
culis continere studeas. Fundator egregius fabricarum,
carum quoque comptor eximius, quia utrumque de prudentia venit,
et apte disponere et exstantia competenter ornare. Notum
est enim quanta laude in suburbanis suis Romam tegeris,
ut qui illas fabricas intrare contigerit, aspectu suo extra
urbem esse non sentiat, nisi cum de amenitatibus
interesse cognoscat. Antiquorum diligentissimus imitator, moder-
norum nobilissimus institutor. Mores tuos fabrice loquuntur,
quia nemo in illis diligens agnoscitur, nisi qui in suis sensi-
bus ornatissimus invenitur. Et ideo theatri fabricam ma-
gna se mole solventem consilio vestro credimus esse robora-
ndam, ut quod ab antecessoribus nostris in ornatum patrie
constat esse concessum, non videatur sub melioribus posteris
imminutum. Quid non solvat senectus, que tam robusta
quassasti? Montes facilius scindi putarentur, quam tua so-
liditas quateretur, quando et moles ipsa sic tota fuit de
cautibus, ut preter artem additam et ipsa quod naturalis esse

credatur. Hec potuissemus forte negligere si nos contigisset talia non videre. Cantes illos satis abstrusos pendentibus ita iuncturis absconditis in formas pulcherrimas convenisse, ut captivis magis excelsis montibus credas quam aliquid fabricatum esse iudicares. Texerunt antiqui loca tantis pulchris parietibus ut habeant singulae spectacula qui mundi videbantur habere dominatum. Sed quia frivolus sermo probatur esse, tamen docto libet repetere cur antiquitas rudis legatur hec omnia condidisse cum agri cultores feriatis diebus sacra diversis numinibus per lucos vicos que celebrarent. Athenienses primum agreste principium in urbanum spectaculum collegerunt. Theatrum greco vocabulo visorum nominantes eo quod ibidem turba conveniens astantibus sine aliquo impedimento videatur. Frons autem theatri scena dicitur ab umbra luci densissima ubi a pastoribus inchoante verno diversis sonis carmina cantabantur. Ubi actus musicus et dicta prudentissimorum seculi floruerunt. Sed paulatim factum est ut honestissime discipline improborum consortia fugientes verecunda se exinde consideratione subtraherent. Tragedia ex vocis vastitate nominatur que concavis sunt repercussionibus roborata talem sonum videtur efficere ut pene ab homine non credatur exire. Erigitur autem in hircinos pedes quia si quis inter pastores tali voce placuisset caprino munere donabatur. Comedia a pagis dicta est. Comos enim pagus vocatur. Ubi rustici gestientes humanos actus letissimis carminibus irridebant. His sunt addite horcistarum loquacissime manus linguosi digiti silentium clamosum exposito tacita quam musa Polimnia repperisse narratur ostendens homines posse etiam sine oris affatu suum velle declarare. Muse vero ea lingwa quasi hominis dicuntur moyce sic dicte quod necessarie sibi esse videantur. His levium pennarum cacumina ideo in fronte pinguntur quoniam earum sensus celeri cogitatione subvectus res altissimas intuetur. Panthomimo igitur cui a multifaria imitatione nomen est cum primum in scenam plausibus invitatus advenerit assistunt consoni chori diversis organis eruditi. Tunc illa sensuum manus oculis canorum carmen exponit et per signa composita quasi quibusdam litteris edocet intuentis aspectum. Et in illa leguntur apices rerum et non scribendo facit quod

scriptura declarat. Idem corpus Herculem designat et Ve-
nerem, feminam praesentat et marem, regem facit et militem, se-
nem reddit et iuvenem, ut in uno credas esse multos
tam varia imitatione discretos. Mimus etiam qui nunc
tantummodo derisui habetur, tanta in Philistionis caute-
la repertus est ut eius actus ponerentur libris. Quatenus
mundus curis edacibus aestuans lectissimis sententiis
~~cont tpe~~ temperaret. Quid acetabulorum tinnitus, qui quin
sint dulcissimi soni referam percussione varia modulantes,
que tanta gratia iocunditatis accipitur, ut inter reliquos sensus
auditum sibi ad munus summum tribuisse homines aestiment? Sunt
collata vobis. Aetas subsequens miscens lubrica priorum
inventa traxit ad vitia, et quod honeste causa delectationis
repertum est, ad voluptates corporeas praecipitatis mentibus
impulerunt. Has ritus Romani sicut ceteras culturas
ad suam rempublicam inutiliter trahentes. Aedificium alta cogi-
tatione conceptum magnanimitate mirabili condiderunt
ut non immerito credatur Pompeius hinc magnus fuisse
potius. Et ideo sive masculis pilis contineri, sive
talis fabrica refectionis studio potuit innovari, expen-
sas vobis de nostro cubiculo curavimus destinare, ut et vobis
adquiratur boni operis fama et nostris temporibus videatur
antiquitas decentius innovata. 4ti libri

Secuntur tituli quinti libri

Guduinando saioni
Anilpho saioni T. R.
Capuano viro sublimi T.
Senatui urbis Rome
Habundantio preposito.
Epifanio consulari pro
vincie Th. Rex
Bauttude viro subli
mi The. Rex.
Omnibus Gottis petitoribus
constitut(is) Th. Rex
Gudinni saioni T.
Cazino viro illustri
Neudi Theo. Rex.
Gudunni viro subli
mi The. Rex.
Decorato viro devoto.
Brandile Th. Rex.
Wilithanco duci T.
Habundantio prepo
sito Theo. Rex
Aliric comiti et am
plexio Theo. Rex

Starcedie viro subli
mi Theo. Rex.
Iudeis mediolanensi
Theodericus Rex
Omnibus possessori
bus Theo. Rex.
Amplexio et Liverit
Theo. Rex
Cypriano comiti
Theo. Rex
Senatui urbis Ro
me The. Rex.
Maximo viro illu
stri T. Rex.
Transimundo Regi
vandalorum T. Rex.
Expliciunt tt. quarti libri

Regi Ungarorum · laudat fabros qui attulerunt arma sibi missa

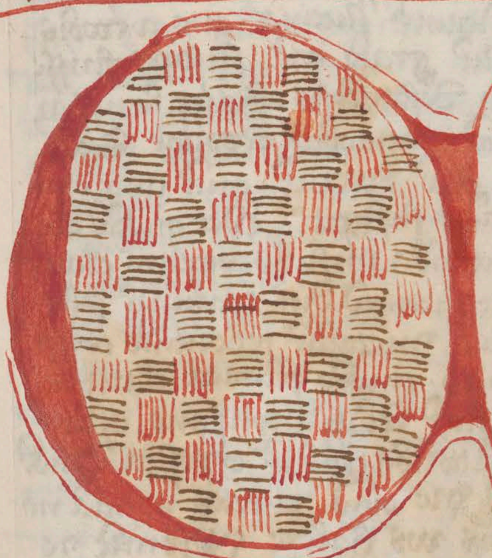

[C]um pueros sitcis umbribus et tandore gentili lucentes · arma prodiis deferetes · per spacia vera fratintas destinavit ferro magis quam auri pretio ditiores splendet illic claritas exposita · ut intuentium facies fideli puritate restituat · quorum margines in acutaz tali equalitate descendit · ut non limis composite · sed igneis fornacibus creantur effuse · Nox media pulchris alveis exca... quibus sed videntur crispari posse vinculis · Nobis tanta varietate umbra concludit · ut contextum magis credat variis coloribus lucidum metallum · Hoc vero totis diligentia emundat · Hoc vero splendidissimus pulvis industriose detergit · ut speculum virorum faciat ferream lucem · qui pro spatio vestre natura largiente concessum est · ut huiusmodi vero opinionem nobis facit singularitatem · Enses qui pulchritudine sui putentur esse exaltati · Quos tanta elegantia divinus faber ex colore quidem emisisset · Ut quod manibus eius formabatur · non opus mortalium · sed crederet esse divinum · Veronense prospectabiles industres legatos nostros · solvetes debite salutatione affectum · arma vestra nos libenter accepisse declaramus · que bone patris studia transmiserunt · Multitudine muneris pro expensarum vestrarum consideratione tribuentes · que tantum nobis reddunt accepta quod nobis vero fuerunt gratissima · Presentem dinaz concordiam · ut habet inter nos grata mente facietis · gentium nostrarum velle ... et media palliati mutuis possimus obligari utilitatibus

Vestes · Cuidam Principi qui de longinquis partibus suctinum sibi vestimentum hauit regratiatur ·

[I]nsignibus legatis vestris venientibus · grande nos stadium notitie nostre habuisse cognovimus · Ut in occeani littoribus constituti · cum vera mente pace ... gravini · sicamus nobis admodum et grata petitio Ut ad nos perveniret fama vestra · ad quos nulla

potuimus destinare mandata. Innotescit iam cognitum quem
requisistis ambigenter ignotum. Ita ut tot gentes via per-
durante non est aliquid facile concupisse. Et ideo vos saluta-
tione affectuosa requirentes indicamus sucina que a vobis
per harum portitores directa sunt grato animo suscepta fuisse
que ad vos Occeani unda descendens hanc levissimam
substantiam sicut et vestrorum relatio continebat exportat. Sed
unde veniat incognitum vos habere dixerunt quia ante omnes
homines patria vestra offerente suscipit. Hec quodam Cor-
nelio describente legitur in interioribus insulis Occeani ex arbo-
ribus suco defluens unde et sucinum dictum paulatim solis
ardore coalescere. Fit enim sudatile metallum teneritudo conspi-
cua modo rubens colore croceo modo flamea claritate
pinguescens ut cum in maris fuit delapsa confinio estu
alternante purgata vestris littoribus tradatur exposita. Quod
ideo indicandum credidimus ne omnino putetis notitiam no-
stram fugere quod occultum creditis vos habere. Proinde re-
quirite nos sepius per vias quas amor vester aperuit. Quia
semper prodest divitum regum adquisita concordia. Qui
dum parvo munere leniuntur maiore semper compensatione
proficiunt. Aliqua vobis etiam per legatos vestros verbo manda-
vimus per quos destinasse que grata vobis esse debeant
declaramus. Honorato · Quem eadem que-
sture dignitate subvehit cuius frater eius-
dem nominis et tituli eadem potiebatur dignitate.

Vsi siquid provenit bene cultos dona mea susci-
pere. Sed tu iure hereditario principis tibi beneficia
vendicasti honorem fratris adepturus es. Quia sa-
pientia quoque germanus es ab eisdem bonis non
repellimus quem similem comprobamus. Fiat nunc ut pa-
rentes et liberi bonarum artium studia imitatione sollicitu-
dinis emulentur. Novam vite facimus legem. Paren-
tes in administratione succedunt. Hinc provectus non adimi-
tur sed mutatur quia licet persona surrexerit familie
tamen non defuit. Quod gratissimus germanus adquirit o-
re veris electi civitatis et auspice nominis Honorati pre-
sentium quedam parente positis cum prole vocabulis et
veterarum verum cursus ex alto est. Imperio divinitatis
cogitato presagantis construitur. Locum datur quod vos
sensisse estimus sed post casum cemustimi quod ingrates

peratis dixeramus. Tali igitur omine decoratus evaluit. Eva-
luit inquam ac si honoribus palatinis iudicio nostro laudatus
innituit dignitate fulgens, quam solemus dare prudenti-
bus. Hoc plane super ceteros adipiscens, quod potuit emergere
post electos. Super ingenium nostri lucet. Intrepidus quidem sed
reverens astabat. Importunis tacitus, necessariis copiosus,
curarum nostrarum eximium levamen. Et cum patribus nostris conscripti
dictaretur, quorum magis laude contentus in mediocribus
se poenis exequabat. Venit apud nos recordatio bono-
rum, quia fides hominis nescit cum morte deficere. Secreta
nostra quasi oblivisceretur occuluit. Missa quasi describe-
rentur per ordinem reddidit. Sine avaritia servivit, et gratiam
nostram summa cupiditate perquirens. Dilatemus quidem ad be-
ne meriti laudes, sed compendio sermonis assumpto cum illum
referimus, te decoremus. Refulsit nimirum gratus qui apud
nos et post fata esse non desinit. Fratrem quaerimus quem
nos amisisse dolemus. Sed acerbum casum mitigat, quod ei
vicaria vice succedis, quia nemo perdidisse se sentit, quod in
altero invenisse cognoscit. Non extranea secteris exempla,
cum domestica suppetunt tam magna praeconia. Tu decoratus
ex illo es, ille honoratus ante te est. Adiment se invicem
quod vere sit nomina. Nam de te pristinis credimus me-
liora quae sequentis, quia semper est diligentior imitator
prioris, quando te praecedunt bona licet eligere et nova cu-
mulare. Atque ideo ab indictione tertia quaesturae te dignitatem
subvehimus. Cognitam quam tui consilii claritate vincere hono-
rum, ut esse nunc incipias quod ante ea poteras. Age
nunc inchoando iustitie, ut qui inexperto honore dedimus
meliora tibi probatissimo conferamus.

Senatui urbis Rome concedendo cuidam questure dignitatem laudat eum de multis

Certum est patres conscripti prudentibus viris no-
strum florere consilium, sed et hoc probatur egregium
quod vobis permittetur dignitas clarum. Unus enim
quos ad questure culmine vehimus doctissimos estimamus
quales legum interpretes et consilii nostri debet esse participes.
Dignitas quae non datur divitiis, nec solis natalibus invenitur,
sed tantum doctrina ad culmen potest impetrari prudentiam.
Nam licet in aliis honoribus beneficia conferamus, hinc

semper accipimus. Est nimirum curarum nostrarum felix portio
Sacrarium nostre cogitationis ingreditur pectus, quo generales causas
volumus cognoscit. Estimate quid de illo debeat iudicari
qui tanti particeps sit secreti. Ab ipso regum precia postulatur,
illi vota confluunt supplicantium, et quod est omni thezau
ro preciosius, penes ipsum civilitatis nostre fama reponitur.
Questore iusto innocentum census fit secura. Improborum
vota redduntur anxia, et cum malis surripiendi spes tollitur, stu
dium bonis moribus adhibetur. Pectus continens universaque pa
tria custodit. Equitatis professor, nescius decipere, promptis
simus sublimi ingenio, formam ferunt. Et quod universa
superat, illius ore loqui creditur cui nullus similis invenitur.
Hunc locum vitiis vacuum, dotibus plenum, qui sub nostra potest
expedire precia. Nonne vobis dignum est esse collega Certis
eius qua gloriatur stirpe provectus, meministis igitur advocationis
decoratum laboribus insudantem, quia se communique honorum
pt cumulaverit probitate. Causis nostris fidelis orator affuit
necessariis rebus insistens iudicantes, portavit autem ad subsellia
cognitorum cum multo frequens palma collegit. Qua sapientes
allegantia terruit. Prudentis sustinere iacturam nesciunt qui se
prius iudice corriguntur. Inferior gradu prestat viribus con
sularibus se patronum. Et cum impar vestitu habetur honori
bus, in patriciatus decore celeberrima est cognitione susceptus.
Minus tamen est, patres conscripti, solidum loqui, et cum multa
necesse est dicere, titubantia non proferre. Hoc inpectorato
certissimum sunt. Hoc autem nostra iudicia vos probast. Cuius
eius tempore suo eum quasi gubernatorem litium regnare potuit,
qui causarum scropulos transire contendit, legibus compositis
minus indigent qui eius solacia non quesierunt. Nam
non de eius morte festinata conquerimur, ex cuius secundi
pullulavit stirpe germanus. Nam qui prius fratris um
bra tegebatur, illo nature lege subducto fame sue comas
per aperta distendit. Siquidem germanus iste prius contulit
que nascendi ordine primus evaluit. Si fortuna nobilis
fructum quem in decessore perdidit, in successore reservat.
Concordat huic familie ramus ille excelsissimus qui in Virgilia
no carmine semper exaltatur. Hoc enim avulso non deficit
alter aureus, et simili frondescit virga metallo. Nunc
erit quippe et hic advocatione facundior, opinior Romane
urbis, rediens fratri Spolitinorum, se malint iuste negotiis

Nec tantum dura quantum a vestra prudentia cognoscitur segrega-
ta. Inter bene moratos asseruisse iusta facillimum fuit. Pro-
vincialibus autem se vestra libertate tractantibus nimis ardua
videtur iuris suasisse modestiam, ubi ipsa quoque indecenti
cupiditate plerumque improba rapiuntur. Et quamvis sibi in
mediocritate videantur esse propitii, tamen simul suis aliorum
voluntatibus obviari. Inter talia leges custodire difficile
est et magne persuasionis viribus ad propositum recti venalitate
iudicium revocare. Quoniam ergo patres conscripti libenter
cura iusticia et honoratum questure culminis provectum
gremium vestrum gratanter recipiat. Dignum est enim a vobis
diligi qui par invenitur tantis honoribus reperiri.

Manille saioni
Comitiue de officio veredorum

Laudabile est in illa parte geminare custodiam, quam constat
rei publice utilitatibus exquisitam. Per hanc enim et lega-
tionum utilitas et ordinationum nostrarum celeritas expedi-
tur. Hoc etiam aulicis potestatibus per varias iussiones
impertit effectum. Hoc urbibus illationibus nostrum debet fre-
quentatum, ut pene quicquid in re publica geritur cursuali ministerio
compleatur. Debet proinde semper esse paratum quod utilitatibus
publicis probatur accommodum, ne quod ad celeritatem repertum est incongruum
potius festinantibus inferat tarditatem. Atque ideo ubi presentium portitorum
et magister officiorum pro re publica tibi locum delegerint, ordinare statuimus
excedentium improbam presumptionem. Tali te precipimus districtione resecare,
ut sive Gothus sit aut Romanus, qui supra iura vel eorum quorum interest
erectione veredum presumpserit attingere, per unumquemque centum solidos a
te cogatur exsolvere, et de illis quoque pari severitate teneamus qui super
erectionem et iam cursuales equos usurpare presumunt. Parhippis
quoque etiam non ultra quam centum libras imponi iubemus. Nimis enim
absurdum est ut a quo celeritas exigitur magnis ponderibus opprima-
tur, ipsa omnem quantitatem pigrescat carne, que laborem non sentiunt
reple gravamine non moveantur. Quantum quadrupes facere possit quam pressus
nimietate succumbit. Si quis autem a modulo diffinito amplius fuit
hic repertus, unam unciam auri danno feriatur. Quia summam pro-
tinus exactam sicut iam anterioribus edictis constitutum est, per officium
magisterie dignitatis cursum presidere debere censemus, iustum enim ut
vigeat illa vendere unde publicum equum male cognoscitur onerasse.
Sit munditatibus expeditus qui velocitate nolunt esse tolerandus. Pre-
terea quamvis ut ad propositorum incommodum non presumas. Ex quibus
presentis eos hic revocanda sanxit antiquitas, nulla usurpatione
decernentes nobis in parte geminare custodiam, voluimus non aliquid consuetudinis
removere caveatis.

Stabulario

Ut cuiusdam neglectoris substantiam rei publico applicet

Suscipienda est peticio que publicis utilitatibus non repugnat et amplectenda desideria privatorum qui sic commune querunt remedium ut nobis non videant generare dispendium. Viri itaque clarissimi Iohannis quela comperimus Thomatem domus nostre certa predia suscepisse ad illud atque illud et cum decem milia solidorum reliquatorem nostris utilitatibus extitisse et per diversas difficultates non implesse debitam quantitatem, quod apud nos quoque procerum nostrorum suggestione perclaruit. Ideo quam causam tali credimus remedio muniendam, ut cunctam substantiam supradicti Thomatis sub hac condicione fixis titulis iuri debeas publico applicare. Continuat si infra kalendarum Septembrium diem quod rationabiliter expositum a Thomate minime fuerit exsolutum, portionem suam supra Iohanni viro clarissimo contra debitum qui eius debitum solvere nobis promisit [illegible]. Quod si obligationi predictus Thomas solvere infra prefinitum tempus fortasse poterit, commissa ei que sigillata sunt illibata reddantur. Nota ut quod iustus non sustinere videatur incommoda et nos [illegible] subiecte solitam iusticiam prestitisse possimus et adhuc ultra differre. Sed quid prodest negligentissimum sustinere quem per tam longum temporis spatium semper invenimus inpacatum.

Iohanni viro illustri consulari

Ut ratione pensionis non solute non metuat sibi imminere questionem

Decet eorum vota sententia credere qui malunt utilitates publicas continere. Et patiuntur summo studio esse sollicitos qui nos a dispendiis faciunt esse securos. Tua igitur suggestione comperimus predium illud conductorem patrimonii nostri predia in Apulia provincia constituta ad illud atque illud honesto viro Thomati libellario titulo commisisse, sed eum male administrando suscepta usque ad decem milia solidorum de conductionibus illa atque illa reliquatorem publicis rationibus extitisse. Quia [illegible] nostris frequenter admonitus debita reddere detestabili calliditate neglexerit. Et ne tibi aliqua in posterum questio nasceretur, publicis utilitatibus debitam quantitatem

subtrahat ratione satisfacere te velle testaris, si tibi praedia supradicti
debitoris loco pigneris contradantur. Hinc est quod desideri-
um tuum iusta ratione conceptum praesenti iussione firmamus. Primum
ut cautelam ex hac re promittere publico ne tuas questiones. Deinde
subtrahat conditione tibi commissam substantiam quam nunc ille tenet
vel primo tempore possidebat. Tu iniustis rationibus obnoxius esse
iam cepit Thomati debitoris additum quia praedium nostro nomine
fixis titulis fecimus vindicari. Hoc tamen hylaritatem sentimus
relaxantes ut usque ad kalendas septembris spatium habeat reddendi et
debitam quantitatem. Quare tu ad supradictam diem tu pertinax vio
illustri Comiti patrimonii nostri quae debetur contuleris facul-
tates eius commissa sicut diximus tuis compendiis applicetur.
Quod triste non credimus esse praesenti, quando non ex toto videtur
amittere quod te generum suum cognoscit adquisisse. Nam quod
potueras adipisci iure successionis a te conditione possidetur
emptoris. Anastasio Consulari

Ut sine concussione et damno quorumlibet qua-
drati ad urbem Romam deducantur

Convenit sublimitati tuae iussionibus nostris obedientiam
tribuere, sedulam firmitatem, quatenus ad effectum trahatur
quod salubri ordinatione disponimus. Moderate siquidem
novit iniuncta sibi complere prudentia, et sine ingra-
titudinis veneno delegata explicabili procurare consilio. Id-
eo ad affluentiam civitatis cautelam executorem te praecipimus de-
stinare, et sine aliqua concussione vel damno quadrati
ad Ravennatam urbem ex nostra iussione deducantur. Quatenus
et nostro desiderio gratulemur impleto, et querulis proficiscendi
amputetur occasio. Possessoribus Feltrinis

Ut in N. Regione omnium communitas constru-
ant civitatem

Necessitas publica multorum debet devotione compleri
quia non decet paucos subire quod constat plurimis
expedire. Ne regia iussa repositio lentescant. Ad
res utiles delegare censuimus. In Tridentina
igitur regione civitatem construi nostra praecepit auctoritas.
Sed quia territorii parvitas non potest magnitudinem operis
sustinere, hoc sollicitudo nostra prospexit ut acceptis merce-
dibus competentibus paraturam murorum omnes in commune

sibcatus qui in civitate ingiminum deruat accomodato com-
pilato securius impleatur quod pauci inexplicabile fortasse
se cognoscitur. Hac sit condicione definita ut nullis alterius
oneribus excusetur. Unde per divina dona excipitur

Verane Saioni de provisione exercitus
Ut exercitui transeunti provideat ne fatigetur

Penuria

Quamvis deo iuvante pro defensione generali
felicissimus producitur exercitus providendum est ne aut
iter inconsulta fatigentur penuria, aut quod dici
nephas est, vastatum vitiant nostre provincie susti-
nere. Primum enim prosperitatis gradus est, si ius non esse dampno-
sum. Et pro quorum compendio laboramus eorum non videamur
afflixisse fortunas. Et ideo devotioni tue presenti auctoritate
delegamus, ut multitudinem Gepidarum quam fecimus ad Gal-
lias custodie causa properare per Venetiam atque Liguriam sub
omni facias moderatione transire. Quibus ne aliqua excusandi
preberetur occasio, per unam quamque ebdomadam sufficientes eis tres soli-
dos largitas nostra direxit, ut illis cum provincialibus ... non
rapiendi votum, sed comercii sit facultas. Illud plane pro curto-
rum quiete laborantibus indulgentia nostra concedit, ut si aut
eorum carpenta itinere longiore quassantur, aut animalia atteri-
ta languescunt, te custode atque mediante cum possessoribus
sine aliqua oppressione mutentur, ut qui saturi sunt corpore
aut qualitate meliora cum suis paribus Gamo cum illis adquiescant
adquiescant, quia tuta est vita eorum, qui nimia fatiga-
tione lassantur. Ita fit ut nec illis desit subvectio ne-
cessaria, ut nullus se lesum tali permutatione cognoscat

Gepidis ad Gallias destinatis
Deputat Stipendia

Fuerat quidem dispositionis nostre ut vobis iter agentibus anno-
nas iuberemus expendi, sed ne species ipse aut corrupte aut dif-
ficiles prebeantur, in auro vobis tres solidos per ebdomadam eligimus de-
stinare, ut et mansiones vobis prout herbarum copia suppetit possitis
eligere. Et quod vobis est aptum magis emere debeatis. Nec et
possessorem ... occurrere facit, si vos necessaria comparare co-
gnoscit. Monemus feliciter ita moderati tale sit iter vestrum
quale debet esse qui laborant pro salute cunctorum

Theodebado v. i. R. Exhortando consanguineum
ad iusticiam :: Mandat ablata restitui

Si iusticiam colere universos et amare sapimus quanto magis eos qui nostra proximitate gloriantur quos omnia decet sub laude gerere ut regie possint fulgorem consanguinitatis ostendere. Hec est enim indubitata nobilitas que probatur moribus ornata quia pulcrum est commodum fame pulcrius neglexisse lucra pecunie. Argolici itaque viri illustris et Amandiani viri clarissimi heredes supplici nobis aditione conquesti sunt Palentianam massam quam eis pro compensatione largitas nostra contulerat ut cause arbitrium amissionem et commoditatem solverent ab hominibus vestris nullis causis astantibus indecenter ablatam et inde crevisse culpam per surrepcionis vicium unde dare debuit gloriose moderationis exemplum. Ideoque si nullo mendacio viciatur asserta magnitudo vestra que sunt ablata restituat. Et si quid vobis creditis posse competere ad comitatum nostrum instructam mittite personam modis omnibus destinate ut cunctis placita causa to finem de legibus sortiatur. Ubi enim quicquid gesserit inve- die tue potius applicatur. Et maiora defuncta fame iusti- pro. Cui talia non vitare contigeris. Hoc autem confligit cause iuribus suis et sine derogatione quis custodi aditur. Cum teste iusticia superetur. Castrepio

Ut exercitui annonas constitutas prebeat ne provinciales per exercitum venientem sustinentes vastatione pregraventur

Studium vestrum rei publice grata mente debet impendere qua vos agnovistis bene mitti multa prestare. Nam pietatis intuitu vicissitudinem pollicemur tibi pro nobis omnia iubeamus. Ideo presenti iussione vos credimus admonendos ut annonas constitutas prebere exercitui debeatis ornate nec illi negligantur ad vestro voto. Ne provinciales pernitiosa debeat gravare vastatio. Commodius enim sub expensarum lege tenetur exercitus quam si cuncta sunt vastare permissi. Ignorat modum servare presumptio. Nec potest sub modo redigi qui licenter sunt visa contendere. Ideoque constituta exercitus alimonia deputatam ne qua pars predicta possit sustinere molestiam. Geneczio.

Ut considerata iusticia equalitatem tributorum moderetur

Iusticie ratio persuadet exercentes regimen ut ad quietos possit quietis silvantis pervenire. Nam quemadmodum equalitas agitur si leves mediocrium consurgere non sinantur. Sic presto admitteretur temeritas

Nisi vires nobilium moderationis officio tenuerent. Provincialium
utique saepius dilatione compulsi possessores idoneos quosdam non
solum canonicarum functionum tributaria functione in tenuem reliquisse for-
tunam. Verum scelerum commertio aliquid emunt sui applicare
compendiis ut fraude publica commoditas sit privata. Hoc quidem
per plurimos desideramus corrigi. Sed hactenus in tua laudem
videor potuisse differri. Quatenus fides habetur acceptior quando
per multos neglegentes studium vestrum efficacissime comprobatur,
atque ideo prudentia qua notus es cunctorum possessorum consi-
derata iustitia te iubemus conspicere, et aequalitate tributi que
ratione moderari, ut que sub aliis factum est omni redemptione
cassata pro possessionum atque hominum qualitate assis publicus
imponatur. Sit enim et iustitia praesentibus et vires nostrae provin-
cialium sublevant. Eos autem quos sine iussione nostra censum
imposuisse constiterit et pro libito suo quorundam onera in
alios proiecerint legum severitas insequatur, ut omnia illis de-
trimenta resarciat quibus incompetenter damna fecerunt. Illud
quoque saepius inquirendum, ut inter defensores curiales et
possessores illatorum vacua vestigentur. Et quicquid ab octava
indictione nuper exempta super tributarium solidum se possessor pro-
bavit intulisse, ut in nostro aerario constat illatum, aut in expensis
necessariis que in provincia facte sunt iusta ratione non
claruit erogatum, iniqua praesumptio modis omnibus corrigatur.
Nam quoque partem non aestimes neglegendam, ut si hoc quod
chartarius a cubiculo nostro suscepit rationabiliter non doce-
atur expensum, ab iniusto retentatore reddatur. Nimis enim est
absurdum, ut liberalitas nostra, quam remisit profuturam volumus,
illud a paucis furtivo compendio consumatur. Iudices quoque
provinciae vel curiales atque defensores tam damnis quam depositis
rebus illicita dicuntur possessoribus irrogare dispendia, quod te
perquirere et sub ratione legum emendare censemus. Antiqui barba-
ri qui Romanis mulieribus elegerint coniugali foedere sociari
quolibet titulo praedia quaesierunt fiscum possessi cespitis persolvere
ac super indicticiis oneribus parere cogantur. Dixerunt nobis Romani
apud expensas victualium que gravatae pauperes suggerunt
per annum in unum quodque municipium semel accedit cum non
amplius quam triduanas tribuant annonas, sic legum car-
mina tribuerunt. Maiores enim nostri decursum iudicum voluerunt
oneri sed compendio provincialibus esse voluerunt. Do-
mestici Gothorum iuvenis et vicedominio aliqua provincia-
libus continuat pretoribus abstulisse quibus iustitia nostra
in examinatione deductis quicquid in hac parte iniquum

gestum esse noverit. amotis consuetudinibus legibus ordinabis. Dictis go
ac talibus que ad utilitatem publicam vel provinciales pertinent
sub omni ratione distuleris. ea te per omnia volumus agere, que nec
indiscreta non debeant displicere. Nullus sine providentia
nostra prosperet. Set omnibus a te sollicita atque equabili indaga-
gatione conscripta polipticis iubeantur ascribi. Quatenus et testio-
nia fisci tui clareant, et nulla post hec que abrogari
volumus semina fraudis inveniantur.

Universis possessoribus in Suevia constitutis

Destinat prefectum ad eos. Ne longo itinere fatigati pro petenda iustitia veniant ad Curiam

Licet cunctis laborantibus commeatus noster concedat. Deo
auxiliante iustitiam et habere subiectos remedia ad re-
liquas cunctas partes, quasi a vivo fonte descendat. hy
frequenti aditione permoti ingemosa pietate repperimus, et e-
quitate vobis concedere. et fatigationem longi itineris abrogare, ea
dulciora sunt beneficia, que cunctis difficultatibus optinentur. qui
simus itaque illustrem et magnificum virum Severinum nostris in-
stitutionibus eruditum, ut hoc apud vos gerere. quod nobis semper
placuisse cognovit. Videt enim quam honorabilis apud nos
iustus habeatur, quemadmodum bonis actibus clementia
Sentiat, arceat exerceat professio. quod nos gratanter estimet
accipere, cumque per hoc amari rapacitas continenti principi nulla
ratione placitura presumentur, ergo concurrat ad eum legerum
tumultus. Exerceat remedium quam possit communia diffi-
cultate crebris querele submonemus quam commissa in ipsis tuma-
bulis scelera resecantur. sine aliqua formidine pene ali-
cui tributi sarcina gravatus, exclamet accepturus remedium
quod de legibus habeatur. Sit enim confidimus quia per
eos quos instituta cunctorum reponimus innocentibus detrimenta
non veniant. Quamquam pro quiete vestra Sub equalitate
tributorum disponenda censuimus oracula nostra, que dedi-
mus ad supradictum virum illustrem Severinum, designata decrevimus
et commissionis contra supplicare debeat evidenter agnoscat

Abundantio. De navigiis fabricandis

Quamvis cotidia reipublice nostre semper consue-
tudine censeamus. et ob id omnibus possint esse
gratissima que iubemus quia cunctis profutura
cognoscunt. Cavendum est tamen ne plurimis dispen-
dium nulli debeat existere onerosum. Nam et si peccare

cogitata non bene agantur ingrata sunt. Illud autem solummodo
perfectum dicitur quod et voluntate sumitur et actione laudatur. Cum
nostrum igitur animum frequens cura pulsaret naves Italiam
non habere, ubi tanta lignorum copia suffragatur ut aliis
quoque provinciis expetita transmittat, deo nobis inspirante
decrevimus mille interim dromones fabricandos assumere
qui et frumenta publica possint convehere et adversis navibus
si necesse fuerit obviare. Sed ante rei quem desideramus
effectum magnitudinis vestre sollicitudine credimus esse procurandum
ideo quod per cunctam Italiam dirigat artifices apta operi li-
gna perquirere, et sicubi cipressos aut pinos reperieris in
vicinitate littoris, dato competenti pretio dominis suadeantur.
Hec enim tantum sunt que ad taxationem veniunt, cetera vilitate
sui non indigent estimari. Sed ne provisio nostra in mediis
conatibus deserta languescat, nautarum te iubemus sub
hac moderatione numerum competentem summa diligentia
procurare. Et si is qui nobis necessarius esti-
matur famulus fuit alienus, aut conducatur classibus ser-
viturus, aut si ipse hoc magis elegerit, accepto pretio ra-
tionabili publico tradat sui iura dominii. Si vero liber-
tate gaudet electus, a nobis solidos donativos et an-
nonas se noverit accipere competenter. Eo modo et illi trac-
tandi sunt qui a suis domibus exeunt. Quando libertatis genus
est servire rectori, frequenter cum laborum periculis extitere
quibus distracti dominii tollera preservire. Ita tamen ut super-
dicti naute arrarum nomine pro hominum qualitate bi-
nos aut ternos solidos a nobis debeant suscipere. Tunc
cuiuscumque fuit annonitis partis debeat invenire pi-
scatores vero non iubemus in hac dispositione contineri, quia
dolenter amittitur qui ad procurandas delicias possidetur,
cum et altera consuetudo est et venire fluctibus obviare
et littora piscosa sulcare. Abundantio

De prosecutione inceptorum

Alacriter incumbendum est inchoatis, cum iam vi-
cinitas perfectionis arriserit, quando spes effectus te-
dium laboris excludit. Et magnum genus cunc-
tamenti est recte desiderata complere. Quando
igitur magnitudinem vestram ex Italie littoribus officia in-
sinuamus parare nautarum, et dromones quos industria
fabricate valuisset, manus remigum provisa susciperet.
Sed tu cure nobis electorum quod studium ostendisti, qui fuit

indubitata presumptione efficacissimus implesse quod quis? Ce-
leritas illico complevit quod vix credi poterat inchoatum,
ut pene qua velocitate navigari solet constructio navium
tanta sit celeritate completa. Nec solum verba narrata sunt
obtulisti oculis subito classeam silvam domos aquatiles ex-
ercituales pedes, que nullo labore deficiant, sed indefessos
homines ad destinata perducant. Triremem vehiculum remorum
tantum numerum prodens, sed hominum facies diligenter abscondens.
Hoc primum instituisse legimus Argonautas. Quod etiam armatis
aptum et congruum probatur esse commercium, ut qui pugnas
classes optamus aspicere. Nunc committamus aliis providentius
et tutius et decore. Erexisti rempublicam tuam consti-
tutione reparatam. Non habet quod Grecus nobis imputet
aut Affer insultet. Illud apud nos vidit vigere
respicitur, unde illi per magna spacia sua vota comple-
bant. Nunc perfectis rebus armamenta procurate. Vela p-
tinue alas navium patentia, linguam volatilem quod spiri-
tus currentium carinarum iudicia. Incerta auxilia que-
ta nautarum, quorum beneficio cessitant otiosi. Quod a tele-
mnis animis vix probatur impleri. Hec asis rau-
cima suspendit, cum per maria deportat filium suum audaci
fide pietate perquiret. Ita deo natura tacitus sinu de-
fectum festinat expleri, multo visa est innota reservan-
da. Ideo domino nobis amplius suffragante tunc ventura
est hominum vota compleri. Proximo die Idibus Iuniarum
ad urbem Ravennatam congregatio navium cuncta conveniat.
Augeat etas eterno fine gaudentes cum plenissimum sorti-
antur effectum. Sed quia dromonum nimis cumulare stu-
pimus ampliare si qua ligna fabricis eorum cunctia per totum
per Padi ripas potuerint reperiri. nullo obsistente iube-
amus abscidi, quia sine preiudicio dominorum opi tantum prodit. volumus
invecta conduci. Mittat Padus indigenas pellago na-
ves, et que ab eisdem fluentis manu nutrita surrexit
carinarum tumulos superare dictat undarum. Illud etiam ma-
gnopere credimus amputandum, quod vero fieri suggestione
comperimus. Ne quis in fluminibus navigeris diversis ter-
ritorijs meantibus, id est in Mincio, Ollio, Ansere, Anthobeti
audeat flumium alveos pescando studio turpissime sepi co-
ercere, et que sint presumpta protinus auferantur. Habeat
amplius in navium cursus humano desiderio consuetis
artibus delicias querere, non commento crescito libertatem

fluminis impedire. Velut quod dici nephas est utilitati publice voluptas privata obstitisse putatur.

Simile comiti patrimonii

De eodem

Utilitas publica sicut ad conservatorem respicit omnium ita debet per cunctorum labore tractari. Quia magne laudis occasio est si in causa communi aliquid singulariter videris impetrari. Defecit enim vite conciendum a reliquis qui tunc et sibi profuisse cognoscit. Preceptum igitur nos iussisse meminimus ut per domum nostram navigantium querentur artifices quos deo auxiliante promissos ad Ravennatam urbem die idus Januariarum perpetuum intimetis occurrere. ut affectus cordis ad constructionem navium oportune videatur offerri. Ne res divise querere sibi videantur aliqua tarditate. Et parum sit solum dixisse nisi contingit eorumque procurare. Si qua etiam per ripas fluminis Padi ligna fabricandis apta dromonibus in pratis regalibus potuerint inveniri artificibus Unde opus a Magnifico viro Abundantio prefecto pretorio deputatis abscidendi sit premissa licentia volumus enim hoc opus a nostris potius inchoare ut nulli gravamen sit iussio que constringit et principantem.

Gudinando Saioni

Committitur ei aliud officium denuo qui bene administravit in priori

Maiora sibi facit credi quisquis efficitur in iniuncta perfectus quia indubitanter illi aliquid committitur qui optime comprobatur. Et honestum suffragium est sentire iudicium. Atque ideo ordinatione magnificorum virorum Abundantii prefecti pretorio atque Wilie comitis patrimonii ad illam provinciam te iubemus excurrere. ut tam de domo regia quam in locis aliis habitantes. secundum sacra precepta promissos nautas ad urbem Ravennatam die idus Januarii deo auxiliante festinare compellas. Quatenus nulla tarditas tam preclaris iussionibus afferatur. Cave igitur ne te venalitas maculet aut neglectus turpis involvat. Et tante magnitudinis rei super te ruentis pondere comprimaris. si tantis rebus impar extiteris.

Wiliaeo Saioni

Pro inquirendis lignis ad naves fabricandas et ut sepes piscatorie in fluminibus navigia impedientes destruantur

Per extremam Padi ripam reperiri ligna comperimus fabri-
candis apta dromonibus. Ideo eas tibi presenti iussione
delegamus, ut secundum ordinationem magnifici viri patricii
Abundantii prefecti pretorio atque illius comitis per-
amorum ad loca designata cum artificibus contendant arti-
fices et sive in domo regia sive in privata reperta fue-
rint, sine tarditate aliqua facias procurari. Una illi
gravis credimus pro se incommodum quod pro communi utilitate auxiliante
domino comparatur. Sed ita volumus te iniuncta peragere, ut sine ad le-
dendum possessore studiose videatur inquiri, sed tantum utilitati pu-
blice causa que sunt necessaria perfruantur. Ne exquiratur aliquid
a domino, quod precia publice non dicatur acceptum, ligna silve-
stria iubemus cedi. Nam aliquid de alienis facultatibus violenter
abstrahi talia nobis prosunt, qualia nos firmare non possent. Que
si causa prius non exquireret, illa se crederent non habere. In Mincio Ol-
lio Ansere Tiberi et Arno fluminibus comperimus quosdam sepibus
cursum fluminis qui tamen ad navigandi studium pertinet impedisse.
Quod te volumus ordinatione viri illustris prefati Abundantii p-
refecti pretorio modis omnibus amputare, ut nec tale aliquid per
invitas quenquam ultra presumere, sed inviolati alvei tractus na-
vium relinquatur excursibus. Statimque eum retibus non sepibus esse
capiendos. Nam hinc quoque detestabilis aviditas probatur, ut sibi
tantum festinet includere quod ad multos poterat provenire.

Cypriano comiti sublimi

Constituit eum iudicem curie exoptando et iustitie

Si te thirone iustitia nostra delegisset, si ad examinis tui-
tirocinia venisses, integritatis monendum estimaremus
qualitate prudentia qua rectore tractares. Sed omnibus
credentis intelligentia habere virtutum, quia exerciti meruis-
ti militiam beatam. Estimas enim quia te modestia ab hominis optime,
qui aliena iussus es vota negotiis peregisse. Nam si te iudicis
suspectio severa tetigisset, laudando iusticiam leni ac penetrabi-
li remedio eius animam corrigebas optinendo suam persuasione
quod superiori non potuisses imponere. Scimus ergo dubitat

illa te diligere que constat voce publica te servasse. professa
bona non habentur ambigua. nec cuiquam adquiescit ingenium
ubi quod ipse potuit emeritus prosequi ab aliis tamquam ru-
dis videatur exigi. Prolati documenti fidem sicut legitima
voce poscebas examinans si retinent incorruptam scrinia ve-
ritatem iudicem nunc exhibe quod te volebas apud alios opti-
nere. Age ne tua tibi obiciatur oro quia pondus est pudoris
gravissimi propria voce dampnari. Esto igitur auctore deo rectis-
de curarum humanorum actuum verissima testes securitate possidentium
publice fidei splendidissimum repositorium. unde tantum tibi laudis adqui-
ritur quantorum illic utilitas incorrupta servatur. Vivat tibi per-
petuis seculis decedentium voluntas. Discant in posteros iudicia
parentum, scriniis tuis fructum omnes quietis. alii honores habeant
et terribiles fasces, tibi vite humane gratissimi videantur militie
custodes ubi eum absolutius sit honori. Conticula causarum
cathena latius carcer furoris. De quo verius dicit vates
Mantuanus: Clauditur belli porte furor impius intus inclu-
sus fremit horridus ore cruento. Actuales igitur habita
omnium estimatione dignitatis, quia sic debet cunctis urbi pro
appellare quod vile est. Maior etiam natu cetere in sint
iure sua. effectus tot patribus senior. tantum tacentibus vox
Senatus. Vidi igitur quid dignitatis accepis, et inter tot
eloquentes viros sis dicendi primarius, quos esse credimus
nobis etiam profitemur. Assume ergo concessa que iubemus
prestare que credimus et illis apices iunctas esse, quos no-
stra electio aula inseruit libertate antique

Senatui Urbis Rome
De laude Nudicum

Licet cunctis eligendus sit qui nobis mittitur approba-
dus, quia ipse magis traditur examini cum sua
nostitur oblata perferre. Illas tamen pendentibus
viris servari cupimus dignitates. que Romanis
artibus quasi gemme nobiles affiguntur. Nobis enim dignius esse
quietus quis in civitate proficit loquacium, ut ibi declaret one-
ratio ubi nutriunt ingenium. Aptum est omne bonum locis
suis et laudabilia quoque perdiscant nisi in sede congrua po-
tantur. Requirit pugnam validus iuvenis. desiderat ingenium
pectus animosum. Vir scrinia suum. fide propositum. sic tu-
ria facunda desertum. Multa ergo deliberatione pensantibus

esse creditur qui quolibet sensibus offeratur. Capuanum igitur
spectabilem virum estimacio nostra reperit, qui Curie nostre similiter
maiorum natu auctoritate facundie exceret, et Senatus scrinia co-
stie puritate servaret, ut actus illos mundo celeberrimos sibi red-
dat integritate laudandos. Magnum nimirum est preces conscripti
ad integritatem diligi. nec mediocriter probatur conscientia cum
commissa est vitiis secularium. Quia si probatur testis qui in privato
negocio vera dixerit, quia laude censeri poterit qui cunctis
temporibus certa transmittit. Sed quamvis alumnum nostrum habeat curiam no-
cessariam, iuvat magis illa repetere que omnium consensus possit
agnoscere. Adest semper electis quedam sermonis gratia. blanditur
auribus iudicem trahit, vitium prosperitate facundie, qualem
de pura decet conscientia emanare. Est enim quedam specialium
morum agentis oratio. nec maius potest esse iudicium testimonium quam
qualitas conspecta sermonum. Nam ut eius ipsa describamus
spatium in simplicibus rebus lingue retinacula. Hic eo
tamen terentior non provat, et licet illi ad gratiam datum est pro-
videntie nature. Et quem pre foribus hesitantem videris el-
loquentem in certaminibus obstupescas. Illa eius memoria que
oratorum thesaurus dicere vocatur: tanta in eum firmitate con-
sedit. ut semel audita scripta apud eum putes esse recondita.
Magnum beneficium oblivionis nescire defectum. Et quendam simi-
litudo nature celestium est tempore decursa semper habere presentia.
Certe nunc ideo declamus, ut cognoscat subiectorum civitas
vos habere virtutes. Et iudicium nostrum non precipitale votum
sed pro electionis studium doceamus esse conceptum. Hinc ergo
patres conscripti Capuanum tot bonis dotatum a primo in-
dicione decuriarum rectorem esse precipimus. Maiores etenim na-
tu auctoritate subvehimus. ut qui se iuvenis morum
tanta maturitate tractavit, quod est amplissimum reverentie
genus, in vestro ordine etatis honore gratuletur. Augme-
bit eloquentiam officio meliore dictatus, quia multo facun-
dior est qui similiter dictat, quam ille qui supplicat sollici-
tas verba conterit, metus aut copiam frequenter intercipit.
Actus quoque ipse longe dissimilis. ut qui prius assiste-
bat etiam mediocribus iudicibus et fortunis. nunc intro-
ducat nostre Curie consulares.

Abundancio preposito. Ut Sagittarios ad exercitum cum tabulis promoveat de annonis

Nathanem Gaionem virum et Sagittarium ad illustre
virum Comitem Julianum estimavimus esse dirigendum
ut minus sineret robur duplicatum exercitus et
condiscant iuvenes nostri bella, quod in gimnasio ci-
vitatis schola martia mittat examini pugnaturum ha-
bere. qui se exercere consueverint in otio. Atque ideo illustris ma-
gnitudine tua eis annonas et navigia secundum consue-
tudinem prebere censemus, quatenus iuvante deo qui directi sunt
debeant premia ... cum sollicitudinem ... per eos effica-
cia iussionum, quia emulatorum destitui posse creditur, quidem
iuvante deo tuis ordinibus sociatur

Epiphanio Consulari Provincie

Si Johanne mortuo nullus heres proximus
successerit, extunc bona sua cedant ad fiscum

Johannam Andree quondam iugali suo successisse legis mo-
ne prohibetur que intestata nullis existentibus proximis
luce dicitur esse privata, cuius substantia a diversis nullo
legittimo iure suffultis usurpatione voluntaria fugerunt
possideri. Et quia caduca bona fisco nostro competere legum in-
stituta decernunt, ideo te presentibus oraculis ammonemus, ut hanc
rei veritate districta, si revera ut ad nos prolatum est, nullus
ei aut testamento heres extitit aut proximitatis iure successit,
fisci nostri eam facias compendiis aggregari. Ratiociniis memore
tie vere professio est iura compendia non negligere, apud que
calumnia nunquam locum potuit invenire. Rogati enim in
talibus causis non fraudari principem decet, quia neglige-
ne vicium est presumptoribus relinquere quas iura paciunt
amputare. Si quid aut contra repereris, quietos dominos
habere patiaris, quia magis illa nostra sunt patrimonia que
a subiectis legittime possidentur

Bacaude viro Sublimi

De subsidiis senectutis

Fessos annos munificentia nostra corroborat, ut eta-
tem officiatum penurie non faciat defuncta sentire.
Iuvenum siquidem status presumptione laboris animatur,
sola senum vita est quietis invenire remedia. Atque
ideo tua supplicatione permoti designati tribunatus curam
in Mediolanensi urbe diligentissime peragendam ad te

Decrevimus revocare dicta quod ut quod est in republica militia
novum sunt dixeris cuiquam tibi successorem tribuat cuiquam
plectenda presumptio denuat in exhibentis voluptatibus huius of-
ficii cura. mansuetudinis nostre beneficio iugiter perfruaris. habes
in utroque quod tuam consoletur etatem, loci commodum et locium
voluptatem.

Universis Gottis

De utilitate serviendi principibus

Quamvis munificentia nostra sit omnibus ubique gra-
tissima multo tamen acceptiora credimus que in
presentia conferuntur quia maiora de conspectu principis
populi sumunt qui de largitate beneficia consequuntur.
Nam pene similis est mortuo qui a suo dominante nescitur
Nec sub aliquo honore vivit quem Regis sui notitia non
defendit. Et ideo presenti iussione mandamus ut octavo ydus
Jannuarias deo auxiliante ad presentiam nostram venire debeat
qua solemniter Regalia dona suscipit. Si venire promptius festi-
netis illud tamen necessario commonetis ut a venientibus nullus
provenire possit excessus. Ne possessorum segetes aut prata
vastetis, sed sub omni continentia properatis de custodita disciplina
grata quippe nobis esse vestra possit occursio quia exercituales ideo
gratanter subimus expensas ut ab armatis custodiatur intacta
civilitas.

Sudium a Guduini Saioni

Ut Picenos et Samnianos faciat venire pro donis accipiendis

Consuetudine liberalitatis Regie commonemur ut Gottis nostris
debeamus solemnia dona largiri. Et ideo devotio tua
millenarios provincie Piceni et Samnii sine
aliqua dilatione commoneat ut eos qui annis sin-
gulis nostre mansuetudinis premia consequntur. pro accipien-
do donativo ad comitatum nostrum faciat incunctanter
occurrere. quia qui nobis bene cogniti fuerint, maiore mu-
nificentia gratulentur. inculpabiliter enim necesse est vivat.
qui suam presentiam novit principibus offerendam. bonos
enim laus. malos querela comittitur. Decet etiam vos sub
hac occasione singulorum facta requirere. ut nullus possit
perire quod fecit in acie. Nam qui semper consuetudinarias
res exspectat, exercitus virtute non potest amare neglectus

Trepidus desistat ad iudicium venire, qui se non meminit aliquid audacter egisse, ut timelius possit hostibus violentus insurgere, qui iure mavult amputato bellica declinare.

Carino viro illustri Rex

Ut veniat ad obsequium regis

Habent hoc gloriosum pulchritudinis bonarum mentium praesumptiones, ut otio torpescere non sinantur, qui probis actionibus innotescunt. Et ideo tuum desiderio nostro satisfacere cupientes, quia quod vos necessarios esse credimus, iussionis praesentibus evocamus, ut viris nobilibus nostra deferentium obsequia, et quae utilia nobis credimus, perite expedire possimus.

Neudi

Ut subeant iudicium qui virum nobilem privatum luminibus sibi in servitutem indigne subiecerunt

Movit nos quidem oculorum fusa precatio, sed magis miserabiliorem reddidit caecitas luminis sui ad aspectus ornatum, quia certe est ut amplius permoveat visa quam audita calamitas. Nos enim perpetua nocte suppositos ad remedia nostra initiati luminis beneficio festinamus, ut quae videre non poterat, saltem clementiae suavitatem sentiret. Clamavit enim sibi Gudila optima ingenuitati suo quorum condicionem sentitur imponi. Cum patrem sub libertate viui fuerint secuti, excitatus miratus sum eos per tales cum famulatu tractari, qui a vero domino debuisset expelli. Quorum ambitus talem servum quaerere, quem posset habere servum, quem dicere qui debeat divina consideratione servire. Adiciens etiam huiusmodi calumnias opinione Pythie comitis celebrari viri perfecto estimatione summotum, sed ad infirmitatem sive senolem compressum manu vindicare non posse, quem patrona fortibus probatur assistere. Sed nos quorum est proprium ut pares ac dispares aequabilem iustitiae custodiae praesenti iussione decernimus, ut si in iudicio supmemorati quondam Pythie se probant ingenuum calumniantes protinus admonete, nec audeat fortius necessitatibus alienis illudere, quos semel commotos detinuerat sua vota dampnare.

Gudium viro sublimi

Ut admoneat quorundam onera qui de libertate in servitutem sunt subacti

Quos ducis eligimus eis sine et equitatis monita nec delegamus qui non tantum armis quantum iudiciis nos effi-ci cupimus clariores. Epistula igitur atque Dalia cum de-precatione Gottorum morum libertate detenditur onera sibi servi-lia a vobis causantur iniungi que nec ipsos deceat pati nec tamquam rationabiliter probas sit imponi. quod si ita gestum esse cognoscis sine aliqua dilatione facias amoveri. Ne ad nos exinde que-rela reueretur altius. et incipiat gravius esse aliud uestrum in di-tem uenolita causarum quem magis oportet talia perage(re). que nos delectat audire. Decorato viro devoto

Ut si quidem convicti fuerint debitores summam fisci persolvant

Thomas vir clarissimus per Apuliam Calabriamque provincias de Siliquatici titulo indictionum octa-ve none undecime prime secunde et quintedecime, quas ad conductionem suam pertinuisse commemorat nonnul-los maximam pretii quantitatem debere conquestus est. Et quia utilitatem publicam dispendia non decent dubitatione differri presenti devotio tua presentia decreta suscipiens Marcum presbiterum Andream et Simeonem vel reliquos quos brevis subter annexus eloquitur servata in omnibus civilitate compellat. Ut si eos non per calumpniam sed per manifestos testes fisci debitores esse constiterit summam que rationabiliter postulatur sine aliqua imminutione persolvant. Providendum est enim ne sub specie contu-maciam personarum publicis rationibus aliquod videatur afferre dispendium. Quod si quos contentio cognoscitur, ad iudicium competentem te imminente conveniant. ut quod equitati con-gruit. utrarumque partium allegatione recognita. salvis legibus impleatur. Brandile. Ut uxorem suam maritali districtione arguat. que uxorem alterius dicitur offendisse

Audit nos innumeris vocibus Patzo cuius repetita conquestio. quondam cum esset in expeditione felicissima constitutus a Procula coniuge tua uxorem suam asse-ruit tanta fuisse cede laceratam. Ita ut solo bene-ficio desperationis evaderet. cum non plagis fessa. Sed iam crederetur extincta. Hanc nos si dicta vera est in feria. quia maxime

mirantes audatiam iustitie non patimur impunita. Atque ideo devote
te patribus admonemus, ut si factum evidenter agnoveris, relatam que-
rimoniam priori tuo consulens maritali districtione redarguas
ne iterat ex eadem causa ad nos quela iusta non redeat et
legibus iniuriis resecari posse quod te oportuerat domestica
districtione corrigere. Quod si mediam magis petitor accusans cau-
sam dixit fortasse volumus, summoto dilationis obstaculo, ad
comitatum nostrum cum suspecta coniuge tua minuciant occurre
accepturus aut de iniqua presumptione vindictam aut de mulieris
improbitate victoriam. Wiliario duci

Ut corrigat quendam de adulterio

Gravius est clementie nostre sensibus patho eius inti-
mata conquestio qui se in expeditione Gallica constituto
in eius Brandilam prosiluisse protestatur excessu et
uxorem eius regnum proprio sociandam putavit esse coniugio
et in iniuriam nostrorum temporum adulterium simulata matrimonii
fuit lege commissum. Hec nos si vera sunt iustitie nequaquam patimur
impunita. Nam quod affectus castos tutos quis habeat si tue
sceleri subiaceat cum pro omnium salute pugnavit. Respicite in-
pudice gementium virorum castissimum genus, quod si a copula sua
fuit casu intercedente divisum, potius se abstinentia lege con-
stringit quam commercia non repetit quam relinquit. Fidem servat
ad laudem pudoris ignorat et moribus suis deprehenditur.
quod nulla videntur observatione celari. Mulierum se proch
dolor vota continere nequeunt quibus castitatem ratio persuadet
lex penalis imponit terror maritalis extorquet. Perierunt
prisco mores si nec illis tempori pur que ratione certa
temperantur. Et ideo sublimitas tua viris pritos ad firmum
suum faciat examen occurre et verum veritate discussa sicut
nostra iura precipiunt eos qui in iniuria maritorum et reipublice
manifesta dispendia talia presumpserint. Et tam scelerata sint
fictione corrupti districta legum animadversione percellas ne
sine dubio confundi desiderant qui temptaverint legibus
mitti. Sed melius est penitus damnare malorum corrigatur
intentio. Crimina omnem matrimonium quod absit iniqua inluditur
si in tanta zelantia sine aliquo terrore peccetur.

Abundantio preposito Theo. Rex

De varietate Frontosi ne deceas hois

f Frontosum sui nominis testem frequenti nobis insinu-
atione suggestum est patrie publice detorsisse non

minimam quantitatem que a diversis exactionibus fecimus examinatione
iusta perquiri. Ne forsitan ut assolet eum non veritas sed in
vidia infamaret. Ille omnia confessus reddere se posse con
stituit si ei large prestentur indutie quibus frequenter emensis
immemor promissionis sue ad constituta semper impactus occurrit
effugere se aliquando nititur sed sic sponsionis iniurias pollutus
tum relinquit trepidus non tenere commutat verba variat consti
tuta nec in una dicti sui qualitate contentus diversis ima
ginibus immutatur creditus cameleonti bestie conferendus que
lacertorum specie consimilis prime aureo tinctum capite et reli
quis membris sub albentis prassini colore distinguitur. Hec quotiens
aspectus humanos meruerit dum ei confugiendi velocitas dene
getur nimia timiditate confusa colores suos multifaria qua
litate commutat ut modo veneta modo blattea modo prassi
na modo possit ciannea reperiri. Unde mirum est in una superfi
cie tot diversa conspicere quam non inmixto pandere gemme vitrum
esse consimilem. Nam quia se ungue fulgor non potest continere flu
ctuat aspectibus tremulis. Dum lapis teneatur immobilis illud
quod modo videris mox aliud ibi atque aliud si amplius intu
eris advertis. Sic mutatum credis quod nemiem eripuisse co
gnoscis. Has punctuationibus estimatur mens Frontosi simi
lima reperitur que dicti sui non habet fidem que tot varieta
tes continet quod verba protulerit. Prothei fabulis iure soci
andus qui subito comprehensus substantie sue formam omnino
non habebat. Nam ut tolaret homines aut leo fremebat aut
sibilabat anguis aut in undas liquidas solvebatur. Et quia
si notum est eum facies quod tamen venire iudicium primum agi
to ne promittat aut se vadem constituat. Quia levissimi
animi mos est polliceri facile que non disponit adimplere
Aut quid aut presente considerata equitate potest constituti
sine aliqua dilatione iam reddat. Prima post tot falsita
tes argutie sue impunitate potitur quod se frequenter illusisse
cognoscit.

Illirie comiti. Ut venditores frumentorum multa pecuniali puniantur qui frumenta a Romanis de Hispania transmissa in itinere vendiderunt

Cum pro nostri temporis excidii Romanas edes inopia famis
castigata pulsaret. Et quamvis rara tamen tunc pulsare
civitati videretur esse fedissima. Eiquidem indiximus
Hispanie triticeas illi copias exhibere ut antiquum vectigal
sub nobis feliciori Roma reciperet. Nescio quid signum vix viri

Spectabilis Marciani laude digna fuerunt industria sed par diligentia impleta sit que fuisse constat optime procurata. Hii enim qui portanda susceperant morarum tedia non ferentes destinatum frumentum in aliis partibus pro suo dicuntur vendidisse compendio . Quos omnimodis indignatio nostre debuisset insequi ut amor patrie commodi tot plerumque ieiuna vota suspendit. tamen quia nobis insitum est culpas remittere. quas possumus cauta ordinatione primitus corrigere. Catellum et Servandum viros strenuos esse credimus . dirigendos . Et quia nauclerii ducentos octuaginta solidos in tritico et in naulis septingentos quinquaginta octo solidos accepisse perhibentur . Si apud vos facti veritas innotescit. summa in ordine collecta ab eis similiter triginta octo solidorum quantitas conferatur ut qui vindicta remissimus . damna cunctione senciamus . In qua parte ita se sublimitas vestra diligentiam impendat. ut et iusticie sue paruisse. et publice utilitati videatur . Sacerdocio viro sublimi

Qui vires corporis in bellis exhausit vitam indulget ociosam

Continuatis laboribus attritum corpus debilitate tibi tanta asseris attulisse cruciatum, ut qui bellicis ante fueras aptus insignibus, nunc vel ad ociosam vitam vix ydoneus approberis, expetens ut ab expeditionibus felicissimis nostris degeres, a quibus non voto sed necessitate subductus. Atque ex allegationibus tuis requisita sentimus. et ad verum fidem pervenit. Omen tibi non ignobile primum infirmitate largimur. quia non est ignavie culpa que excusat inseverenda calamitas. Sed sic tibi remissam vitam concedimus Ex quo te donativo primum auctoritate privamus. quia non est equum ut cum de tuo cognoscatur ydoneus rem laborantium accipere debeas ociosus. Fruere igitur secura vita a sudorum misericordiis non communione liberatus. nec aliquis tibi imputabit desertoris obprobrium quando illi quos debilitat a militia morbi causa suscepti habendi sunt . . . ex facti . . . . esse dignus a quotidiis recurrit qui non quidem meret absolutum.

Iudeis Mediolanensibus Theodericus Rex.

Confirmat libertates Iudeorum ne ab ecclesiasticis restringantur

Libenter annuimus que sine legum iniuria postulantur maxime cum pro servanda civilitate nec illis sunt neganda beneficia iusticie qui adhuc in fide noscuntur

errare dum Iudeo distant verum bonarum suavissimum saporem
ut qui humanam iusticiam intimitur querere sollicitus incipi
ant divinam cogitare. Proinde quia nos nullorum vos pre
sumptione frequenter causamini laceratos, et que ad Synagogam
vestram pertinent prohibet, humana restituendi opitulabitur vobis man
suetudinis nostre postulata tuitio. Decernat ut nullus ecclesiastica
que Synagoge vestre iure competunt violentia intercedente
pervadat. Licet vestris sit causis importuna acerbitate per
instrat. Sed ut religionis cultu ista et actum sint commissa
codice districti. Hec tamen moderatione principalis auxilii
beneficium concedentes, ut nec vos quod ad presentem ecclesie ius
vel religiosas et proprias legibus pertinere constituit, in civilit
tractare tentes. Criminalis aut humano generi patrona
perceptos a vobis et amicis vestre servabit. Tua vero commo
dalia vos irracionabiliter patimini sustinere dispendia nec iustitie
et hec pietas nostre defensione convincitur. Petitis veram abilita
tis sic libertatem gratuletur incommodis. Concedimus quid
clementie nostre consuetudine que rogastis. Sed quid Iudee
supplicantes temporalem quietem queritis si eternam requiem inve
nire non possitis. Universis possessoribus
De conservatione aquarum et arboribus edificiorum

Admonet nos formarum cura precipua ut que preter ingenium cre
scunt debeamus celeriter amputare, quatenus et soliditas aque ductus
deo auxiliante incorrupta servetur. Et vobis bene sit operis
quod intendimus arboribus adhibere. Nam que nunc cogitanda
sunt erunt si negligantur et robora. Ista enim que moderata ascensione fa
bricis obviant, prius ea securibus ita succidunt. Cum Iudeo sociata
debet operatione contendere, ut prima diligentia futurum labor evadat
incommoda. Hec est enim cunctis edificiis sine oppugnatione dissolvendo
res, ut ista diximus fabricarum decrescere omnem similitudinem que in pari
etibus nunquam consurgit. Decantemata forma urbes vaticinatus
amputari. Et signum alicui reperta constructio talem nobis redunt
liquorem qualem exeunt a fontibus suscepta puritate. Nec erit custo
dibus decora civium, nec pristine virtuti fontibus fluctuabunt.
Nec erit que diluat aqua nec misceat. Ita ut nec a modo
lavari continuo sit necesse. Addit etiam quod si ad petanius vincta
flavius influxerit, cum vero victum reddunt accepta. Quod humana
ne vite nullus tibi gratus efficitur ubi aquarum dulcium perspicui
tas non habetur. Nam si lavari cupimus purissimis liquoribus
quanto magis satiari talibus festinamus. Nunc sit nunc futura teneat
nulli labor facit tedium qui sunt pro delectatione cunctorum

Ampelio Eliuerit . De statu provincie
De reductione patrie ad statum liberum

Decet provincias regno nostro deo auxiliante subiectas legibus et bonis moribus ordinari, quia illa vita vere hominum est que iuris ordine continetur. Nam beluarum ritus est sub casu vivere, que dum rapiendi fervore ambiunt, improvisa temeritate succumbunt. Agrum suum denique a dumosis sentibus detectum purgat agricola, quia laus est colentis si egeste soli dulcissimis fructibus amenetur. Sic quies suavissima populorum et dispositio tranquilla regnorum provinciarum probatur esse regnantium. Multorum itaque querela comperimus in provincia Hispanie constitutam inter moderatos timeri est. Vitam hominum vagari presumptione predari et levium occasione causarum subire multos interitum. Sic mala parere quasi licita ceperunt, que vix potuissent tali sub necessitate bellorum. Dehinc in aulicis publicis ut mos est, sed arbitrio compulsorum suscepit provincialium subiacere fortune. Quod genus conventus est pretium pro illius voluntate dare, qui ad suum commodum amplius festinat exigere. Cui rei nos regali providentia succurrere cupientes sublimitatem vestram per universa Hispanie loca summonentes credimus destinandam, ut subordinationis vestre nomine impietate possit consuetudini ... licite. Verum ut tinee more medicorum sermonibus morbis accelerata remedia tribuamus. Unde curate vir fiat civium. Ubi manifestum noscitur esse periculum homicidii sceleris legum auctoritate resecari iubemus. Sed quanto vehementior pena est, tanto eius rei debet inquisitio plus haberi. Ne amore vindicte innocentes pereant, ubi pericula iustitie operiant, ita quod soli nocentes in correctione aliorum cedunt, et hoc petitur, quoniam est coercere insaniam. Cumulus sic innotescit augmentis. Exactores assem publicum per gravamina ponderum plus dicuntur patrimonia possessorum, ut vix tam exactio esse iudicatur quam preda. Sed ut totius fraudis abrogetur occasio, ad libram cubiculi nostri que vobis in pretium data est universas functiones publicas iubemus exigi. Quid enim tam nefarium quam si presumptoribus liceat in ipsa etiam trutine qualitate peccare, ut quod est iustitie proprium datum hoc per fraudes monstratur esse corruptum. Conductores domus regie quacumque gente sint editi ad liquidum veritate discussa tantum debere solvere, quantum cura predia constitit pensitare. Et ne cuiquam labor suus perdatur ingratus, salaria eius pro qualitate rei locate vera volumus equitate constitui. Non enim nova sed illorum iura decenda sint, si pro voluntate ... precedentis exuant pensiones. Transmarinorum igitur canonem, ubi iam parva fraus si utilitatibus publicis estimatur, vos attente iubemus exquirere atque statutum eius pro eorum qualitate diffinire. Quia tunc

fraudes utile remedium est nosse quos inferant. Monetarios autem
quos specialiter in rem publicam constat inventos in privatorum didici-
mus transisse compendium, quae praesumptione sublata pro virium qualitate sit
commodis publicis applicanda. Thelonei quoque canonem nulla pati-
amur usurpatione confundi. Sed modum rebus aequalissimum quem in
praestare debeant imponentes commerciis licentia aequabili ratione
revocate. Nec se tendat in vagum ambitiosa enormitas exigentium.
Arca praedicta loci cum quo stat summa pulsatur venditionis sub consuetudine
nobis censemus aequitate requiri, et ut fraus astutis et machi-
nationibus occultatur, ut innocentia falsis criminationibus ingravetur.
Quosdam vero in furtivis actionibus reperimus fuisse deprehensos, pro
fortunarum qualitate suppressam reddat vera aestimatione pecuniam. Quod
si haec per alios dispensa constiterit, et illi infamiam teneantur obnoxii
qui eos scientes passi sunt et in tali actione versari. Complices
enim exstiterunt utique qui non detexerunt sceleris raptorem. Spolia rerum
tenor assertus quae una duplis largitur Gildatis provincia-
libus suggeritur intollerabiliter causa esse dominorum. Legi et in
speciebus exigitur et compendiosius cum pretium postulatur. Detestabilis
cupiditas est ista documenta competentia sibi distrahere et acci-
piendi impudentiam mox redire, quod nimis improbum animis
videtur absurdum, ut et una constituta praestant et bonitiores
qui fuerunt sunt videantur afflixisse substantiam. Omnes ergo pro-
prio modo contenti sive ibi positi sive hinc in colonias de-
stinati habeant liberum unum tantum de duobus expetere, ne
mens examinata exactione fortunas alienas non debeant inge-
nuari. Exactorum quoque licentia semel facta amplius a provincia-
libus extorqueri quam nostris tributis constat inferri. Quod
diligenti examinatione discussum adhuc nos nudum functiones
publicas ratione devenimus, quo Alarici atque Eutharici
temporibus constat illatas. Per exceptorum utique substitutionis
exige eos qui habent excedens adscriptos. Provincialium que-
la comperimus, quod nullum penitus sinatis pessime. Unde
per turpissimos quaestus et possessor atteritur et commeantium te-
nuitas impeditur. Villicorum quoque genus, quod ad damna
sua tantum crevit inventum, tam de privata possessione quam
publica funditus volumus amoveri, quia non est defensio
quae praestatur invitis. Consuetum est quod patitur volentes
vita haec est venena beneficium, si sine consensu fertur acceptum.
Bezitiarum urget quae Gothis in civitate posita superfluae praesta-
bantur, decrevimus amoveri, ne cum decet ab ingenuis famulatum
quaerere, quos misimus pro libertate pugnare.

Cypriano comiti [illegible]
De laude advocati et iudicii

Quamvis ultra desideria supplicantum frequenter nos prestitis-
se beneficia gaudeamus et quod est difficillimum intra
vota superemus ambitus humane hec tamen libentius am-
plectimur que nos fecisse iusto gloriamur. Diu quippe tin-
tinandus est cui traduntur examina. Talis ergo debet a principe eli-
gi qualis ab ipsa lege potest dictari. Gemmarum similiter vene-
ri auri fulgore intexitur et gratiam pulcritudinis capiunt quia nul-
la deterioris vicinitate sordescunt. Sic bona multa splendidius
dignitatibus sociata altius provectione adiuvantur et virum rei facies
de adiuncta converstite pulcrescit. Quo cum de te aliquid redimi-
te laudi aut loquimur simul credidimus qui nobis sepe spe-
ctantibus placuisti. Intellectum sepe causas clericas. dist
cta nimis ac lucida relatione narravimus. Et qui proposita delo
res exprimere non poterant, tuis commendati allegationibus optine-
bant. Et ne favoris alieni putaretur gressum. desideria suppli-
cum ipsis principibus intimabas cui tuo alternatim desideria con-
venerunt. Et quod difficillimum esse genus est utrique parti
districta laude placuisti. Nec res ipsos oratores quorum propo-
nit. Quod cum illis fit oppositum. sin tractata unius parte ora-
tione tibi omne fuit repentinum negotium utroque latere declarare
Additur etiam regalis pectoris gravissimum pondus. ut quod illi
sub quo ita facile te contigit expedire. ut quod illi vix prius
artificiosis sermatibus a iudicibus optinere tu probares et a prin-
cipe prius legum regalium allegationibus impetrare. Erat in-
numerum servata iure in bonum publicum parata sua. quia nulla
tarditate in cognoscendo negotio sustinebat. Mox cum a
te enarrata causa conspecta est et qui tandem dicitur ne-
gotii finis. cum tu suggestione lucida brevitate gaudes. Di-
dicisti ut credimus iudicare curiis sumendo iudicium ita
ex efficacissimum discipulatus genus est agendo potius instru-
itur eos quam legendo. Talibus igitur instituti egregiis dignis
suscepisti legationis officium commissa ad finem quem petere
vos. Nulla cum eos trepidatione confusus es. Quia cum
tibi post nos fuit mirabile construction cum variis lin-
guis. Nil tibi Grecia quod novum ostentaret invenit
nec ipsa qua nimium prevalet te transcendit argutia, accres-
cit cunctis tuis cunctis laudibus preciosior fides. quam divina di-
ligunt, mortalia venerantur. Quam cum mundi fluctuatio-
nes pellas. unde se humana fragilitas continet. si nostris ani-

Hic fides commendatur

actibus iniectis firmitas non adesset. Et nunc socios amicitia
sociat. Et dominis cum pura integritate nectit familiaris. Et
superne maiestati reverentiam pie credulitatis impendit. Et si
bonitatem tante rei latius queras incommutabilis fidei est omne
quo fruimur. Sume igitur per indictionem tertiam sacrarum largi-
tionum comitivam dignitatem decore congruens tuis natalibus
institutam; meruisti hactenus et honorum tibi credimus fasti-
gia. Age nunc ut tibi de gratia nostra celsiora et amplius con-
feramus.

Senatui urbis Rome
De laude candidati

Licet candidatos nobis frequenter gignit ministerium prin-
cipalis et fecunda indulgentia nostra nobis altera sit
natura, habent tamen profectus eorum quod et nos elegis-
se delectat et vos suscepisse conveniat, cum sit fortuna-
tum fuit a nobis erigi. Ita erit laudabile ipsum honorum le-
gibus vero cetui sociari. Hoc tamen munus felicius gerunt
quos nobis expolitus thronus militat. Illa enim non recipit nisi
qui in dignis honoribus potuit inveniri. Convenienter ergo or-
do vester estimatur eximius qui semper est de probatissimis con-
gregatus. Non enim illuc professionibus conferatur introitus
sed talis illuc permittitur accedere qualis inde etiam creatur. Ergo
suscipite itaque collegam quem palatia nostra longa exami-
natione probarunt, qui regiis ita intrepidus militavit obse-
quiis ut iussa nostra sepe nobis spectantibus atque laudantibus ex-
plicaret. Cognoscite profectum quem lepidum. Prius enim uterque
a Cypriani devotione submotus est. Nam qui palatia eius
petiit mox nostra beneficia suscepit. Optinuit ille sepius in
equitationibus nostris quod in consistoriis agi solebat antiquus.
Si quando enim relevare libuit animum cura reipublice fatiga-
tum, equina exercitia petebamus, ut ipsa varietate rerum soli-
datus vigor corporis recrearet. Tunc nobis causas multi-
plices relator delectabilis ingerebat. Erat enim eius nisi
fidita suggestio subveniens animo tedioso. Ita diu tempus
prestandi benignus artifex ingerebat, restituebatur animus be-
neficiorum aviditate succensus. His igitur adhesit obse-
quiis candidatus, qui sic militavit animo nostro ut nulla
eum gravaret offensio. Irascebamur sepe causis improbis,
nec tamen lingua poterat displicere relatoris. Damnabatur
iniquum negotium, cum placebat assertor. Et impetus animi
nostri frequenter sustinuit, qui gratie nostre monimenta possedit.
Obliatus etiam non extrema laude natalium. Nam pater huius

sit incendium fuit supplicio. vir abiectus quid temporibus adversarias
tamen palatinas electus qui multo amplius crescere potuit
nisi fides eius sub remuneratione stabilitate ambitiosa latuisset. Quid
eum consequi potuit donator tenuis qui et si remuneratur non dicitur
ei tamen non nocuit. Rura magne abundantie laus est in
penuria reipublice non mediocrium munera meruisse. Felicitate
seculorum suos vocat ipse maiores. Et quod amplius creditur
est, viri est temporibus applicandum. Talis quippe est in subiectis
mensura provectorum. qualis fuit et dispensatio dominorum. Quapropter
patres conscripti predictum Cyprianum suis meritis et natalium splen-
dore fulgentem ad sacrarum largitionum culmine eveximus. Et et
vos augeatis favoribus et mittetur devoto famulatu fervente esti-
mate reverentissimi patres quid de vestro ordine senserimus
quos vobis aggregandos credimus allegatione mul-
tiplici prestitimus. Maximo viro illustri

De pugna cum bestiis

Si consulare munificentia provocat qui pretio corpo-
rum flexibilitates exercent. Si organo canentibus virtus
tribuitur primum. Si venit ad pretium delectabilis can-
tilena, quo munere venator explendus est, qui ut spe-
ctantibus placeat suis mortibus elaborat. Voluptatem prestat
sanguine suo et infelici sorte constrictus festinat populo placere
qui eum non optat evadere. Actus detestabilis certamen infelix cum
feris velle contendere quas fortiores se non dubitat inveniri.
Sola est ergo in fallendo presumptio, unicum in deceptione solatium.
Qui si feram non meruerit effugere interdum nec sepulturam potest inve-
nire. Adhuc superstite homine perit corpus et antequam cadaver ef-
ficiatur truculenter absumitur. Captus escam fit hosti suo et
illum proch dolor saciat, quem se perimere speraverat. Spectaculum
tantum fabrica clarum, sed actione teterrimum in honore Scithice
Diane repertum, que sanguinis effusione gaudebat. O misere dece-
ptionis horrorem illam desiderasse colere que hominum morte placatur.
Primum sibi per lucos et silvas agrestium populorum vota vigilans
et venationibus dedita hanc triplicem deam falsa imaginatione
finxerunt eandem in celo Lunam, eandem in silvis Dianam, eandem
apud inferos Proserpinam esse firmantes. Sed forte illi Herebi po-
tentem non improbe forsitan estimarunt. Quando illa falsitate
decepti in profundas animi tenebras cum suis erroribus intierunt.
Hunc ludum crudelem, sanguinariam voluptatem, religionem impiam
inhumanam ut ita dixerim feritatem Athenienses primum ad

ciuitat sive dixere tulaura Disacia puniente diua ut ad
irrisionem spectantium prouenirent. quos false religionis habitus
inpemisset. Hoc Titi potentia principalis diuitiarum profuso flu-
mine cogitauit edificium fieri unde caput urbium fieri po-
tuisset. Et cum theatrum quod est emisperium grece dicatur am-
phiteatrum quasi in unum iuncta duo visoria recte constat esse
nominatum. Oui speciem eius arena concludens. ut et currentibus
aptum daretur spatium. et spectantes omnia facilius viderent. dum
quedam prolixa rotunditas uniuersa collegarat. Itur ergo ad ta-
lia que fugere debet humanitas. Primus fragili ligno confisus
currit ad ora beluarum. Et illud quod cupit euadere ma-
gno impetu videtur appetere. Pari in se cursu festinat et predator
et preda. nec aliter tutus esse potest. nisi cum que vitare cu-
pit occurrerit. Tunc in aerem saltu corporis eleuato supinata
membra quasi vestes levissime iaciuntur. Et quidam arcus corporeus
super beluam libratus. dum moras descendendi facit. subiecte
velocitas ferina discedit. Sic accidit ut ille magis possit
minor videri qui probatur illudi. Alter angulis in qua-
drifaria cum parte compositis ~~rota p~~ rotabili facilitate
presumens non discedendo fugit. nec se longius faciendo di-
scedit. Sequitur insequentes popularibus se reddens proximum
ut ora vitet ursorum. Ille in tenuem regulam parietalem
ferarum ventre suspensus imitatur. et nisi periculum fuit. non
vide viue possit adquirit. Alter se instabili iuncto cannarum
tenerrimum animal ericii exemplo receptaculo concludit.
qui subito in tegumentum suum refugiens intra se collectus abscon-
ditur. et cum nusquam discesserit. eius corpusculum non videtur.
Nam sicut ille pernicie contrario revolutus in speram validius
defensatur aculeis. sic iste consutili crate precinctus munitior
redditur fragilitate cannarum. Alii tribus ut ita dixerim dis-
positis obstaculis patam in se rabiem provocare presumunt.
in patenti area cancellosis se postibus occulentes. modo
facies modo terga monstrantes. Ut mirum sit euadere quos
ita per leonum dentes ungues que respexeris volutari. Alter
labenti rotha feris offertur. Alter erigitur ut periculis aufe-
ratur. Sic hec machina ansibi mundi formata istos spe re-
fouet illos timore distruat. Omnibus tamen vicissim ut de-
cipere possit arridet. Longum est per tot periculorum casus sermonibus
euagari. Sed apte ingenium est. quod aut de inferis dicunt
antiqui Tarnis sceleris comprehendere formas. que omnium penarum
percurrere nomina possit. Sed vos quibus necesse est talia plebis exhibere

largitas manus finibus prima, ut sit muneribus fiat esse votiva
Alioquin violenta pulsio est solemnia dona subtrahere et mortes
detestabiles imparare. Et ideo quicquid in longum consuetudinem
antiqua liberalitate provenit sine aliqua dilatione contradite sup-
plicanti, quia hominibus decretum est illis esse tenacem quos certo de
stra invitant ad mortem. Heu quidem error dolendus si esset
ullius equitatis intuitus tante divitie pro vita mortalium deberent
dari quante in mortes hominum videntur effundi.

Transimundo Regi Wandalorum Cui sororem dedit in coniugem reprehendit quod suum foveat et ditet inimicum

Cum nimius a diversis regibus expetiti pro solidanda concordia aut
neptes dedimus aut filias deo nobis inspirante coniunximus
nulli tamen estimamus nos aliquid simile contulisse quam
quod germanam nostram generis amabilis singulare ve-
strum fecimus esse coniugium feminam prudentie vestre parem que non
tantum reverenda regno quam mirabilis possit esse consilio. Sed stupeo vos
his beneficiis obligatos Gesalecum qui nostris inimicis dum a nobis fo-
veretur adiunctus est in vestram defensionem sic fuisse susceptum ut
qui ad nos viribus destitutus privatus est fortunis repente subita
pecunie ubertate completus ad gentes exteras probetur esse trans-
missus. Qui etsi nostris commodis ledere nil possit. tamen animum vestre
cognito apparuit cum expectat amicorum que si sic meretur affinitas. Nam si in misericordia suscepit est in regno debuit teneri
Si pro nobis expulsus non oportuerat ipsum divitem ad aliena regna transmitti
que ne nobis redderentur infesta vestra fecerunt absoluta ... debuit
certamina. Ubi est quod tanta lectione saginatus alios solebas docere de
moribus. Hoc si voluisses cum sorore nostra tractare vestra nobis nec
potius attendisse quia nec fratrem preferre lesi ut maritum fecerat
in rebus talibus inveniri. Atque ideo per illum et illum legatos nostros
salutantes honorificentia competenti petimus ut habita inusitatam
deliberationem corde perpendat. Ne parentum nostrorum animus condecenti-
bus causis excitatus cogitet aliquid temptare quod patet videatur
irridere. Graviter siquidem ledit iniuria que contigerit insperata
ta et si nulla prevenerat dolus esse credebatur auxilium
Remedium aut per harum portitores rebus vobis insinuanda
commisimus ut estimantes omnia quid fieri in tanta causa
oporteat providentia vestra deponat. Ultima non est leve
prudentes viros in pactis constituta pervertere.

Transimundo Regi Vandalorum Collaudando humilitatem regiam gratulatur se excusationem suam gratanter accepisse

Ostendistis prudentissime Regum post erroris ex-
cessum sapientibus subvenire posse consilium. ut pertinatie

notitiam vos amare quod brutis hominibus videtur accidere. Obligastis animum nostrum tanta vos in melius celeritate mittendo. Natura sic satisfaciat quietis dura dissolvit quia sic est in principibus credulitas gloriosa quemadmodum in mediocribus odiosa potest esse iactantia. Nuper nobis obiecimus Gezaleci quondam regis dolosa meditatione discessum. sed vos nobilitatis vestre memores et honoris. actum rei nobis aperuit et subito declarasse. Convenienter fuit sic culpabilem hominem prius suspicionibus locum dedisse quantum gloriosum est dominantem tam celerrime se purgare potuisse ille enim qui minus poterat cogi quam non passus est secreta velari. Ubi laudis vicissitudine in qua expossimus pro te reddere sinceram purgationem pura mente suscepimus. sed quia fuistis imissi munera non tenemus ut et ipsi integritatis causa per iusticia fuisse commotum qua nulla expotiunt firme veniabilitas affectionis controversiam regalia. Quod nos superavimus tirannicam cupiditatem. sic et vos vicisse constet errorem. Redeant ad cubiculum vestrum munera. quorum tantum oblatio videtur esse gratissima. Neglegitur aurum ubi electum est constare primum. Pateat aliquis repulsum quod semper amaris Regibus imperabat fiat nunc actus iste per gentes, ut pateat nos excusasse culpam et lesos animos nos omnia respuisse pecunias. Ista quod per bella solebat queri amoris studio declinatum. sic expuisse contemptum. Intelligant parentes tales fuisse quam studio amicitie causas sibi acquirerent extitisse. Quam semper superavit affectus. tunc cepit expetito magis desine. quod pulsatus obiecta non passus est abnegare. Recipite igitur amica sensibus suscepta tuis manibus. Fuimus nobis sunt ista reddita. cum tanto gaudio suscepisse. Estote nunc ad similia tanti ad ventura solliciti. quia instructor redditur animus in futuris. Quod plurimum commonetur exemplis. Munera per illo et illo legatis vestris redeuntibus plenissime reddimus salutationis affectum exoptantes vos sospitate vestra diva gaudeant cum nobis animos esse cognoscitis coniunctissime sociatos

Tituli vi lib

Sequitur fformula Consulatus

Priscorum iudicio qualis
sit consulatus hinc omnino
datur intelligi quod int
tantas dignitates eximias
solus quarum felicitas dabat
recte meruit hic palma
tam. Prima contentio
nomine amorum compescio
sola tum debebant omnia
statum reipublice Romane
viri fortis dextera tuebatur
fortunatus omnium ac liberos eius consilia
conditabant. et tot imperiis debitus so
la erat honor verbo dignitas recep
ta in libertate ornatum inventa ad glo
gaudiorum. per illum nimirum status im
perii ingrit erat Ollam semper felix ra
to suscepit. unico plurimum enim habeba
imperii unico sup omnes cives poterat.
qui ab hoste patriam vindicabat utili
tates publicas sub equitate disponens
unus dis addebat etiam capiti. sed tito illi
commissa est plus meritis qui fuerat auctor
salutis. Hinc est quod etiam fasces ac se
cures tante potestati precepte sunt alligari
et tum tardius solverentur morem deliberationis

acciperant si de toga aut nece hominis aliquid censuissent
ita ut tunc eius omnia traherentur arbitrio merito insolleste(t) merito
consul dictus est a consulendo Hinc tanta largitas proflu
ebat ut illa dextera que sanguinem copiose fuderat hostium
vite auxilium civibus manaret irriguum Sic quos felices
per bella fecerat studio largitatis explebat Nam augmentum
etiam publice glorie solvebat famulos iugo servili qui libertatem
tante dederat civitati Sed nunc ista sunt feliciora quia nos
habemus labores consulum et vos gaudia dignitatum Palmate
siquidem vestre gratie probantur esse victorie Et propterea proxime
conditionis excessu vos in pace ingenuitatem creditis famu
lis cum nos securitatem demus per bella captivis Proinde
per illam indictionem consulatus te decoramus insignibus Pinge
vastos humeros vario colore palmate validam manum
victoriali scipione nobilitate lares proprios etiam calceis auratus
egredere sellam curulem pro sua magnitudine multis gradi
bus celsus ascende et tu subiectus otio merearis quod nos
per maximos labores assumimus imperantes Rem victoriarum
agit qui bella quiescit Nos quidem te regimus nos
consiliis et virum nomine animumque signamus Vestre fe
licitatis principes qui et honores summos geritis et dona
tionis te dua(?) suo habetis Quapropter exige consuetudinem munifi
centie consules magnanimos esse decet opes privatas non
cogites qui donando gratiam publicam decrevisti Hinc
enim vos alios iudices antecellitis ut non vocatores arcemus consules
aut prefectos tantummodo promovemus ut soli ad has lar
gitates veniant qui se pares tantis expensis esse cogno
scant Alioquin onera essent potius quam honores si supra vires
aliquid imponere videremur Capescere igitur decet optatis
Hic est ambitus qui probatur esse consulis clarus tibi pro
ximus tuus autem posteris feliciter imitandus

Formula patriciatus id est Excellentia patriciatus

Si antiquitatis ordine dignitatum origine perscrutemur
patriciorum familia nomine noscitur fuisse dictata ut
summi dei sicut reputantur cultura locum primarium possi
deret Sed quia vos aliquid habere decebat eximium
et nomine ipso comprobatur se eminentia in civitate inherebat supersti
tione derelicta ad vestrum fecit feliciter conditione commigravit
quia reponsitalis laude constiterit Senatum decere poterat eodem
Sic exauguriali familia reges quemadmodum legitis constitutos
non iniuria quia decent a tali proposito venire qui publica

poterat gratia tractare. Hinc est quod et honor iste cinctus videatur carere
iurisdictionis habitu et indicat cingulum non depo-
nens, quando sine quo felicitas perpetua nascitur. Quid successoris ambitum
non timet, qua dignitate mox ut datus fuerit in vitae tempus reliquum homo
fit exquisitus ornatus induentibus cingulum fidele, quod nescit
ante deserere quam de mundo homines contingat exire. Credo ad simi-
litudinem pontificatus unde venerat rem fuisse firmatam,
qui sacerdotium non deponunt nisi cum vitae huius munera relinquunt.
Additur quod leges tantam illis reverentiam detulerunt ut in sacris
positus cum hoc fuerit honore praemitus patriae potestatis nexibus exu-
atur, nisi contra specialiter a principe caveatur. Quod constat
ratione probabili constitutum, ut qui amplissimum genus praetoriae
libertatis acceperat vilissimam condicionem eius subditae non haberet. Praefec-
torios et aliarum dignitatum viros praecedit, uno tantum cedens fastigio,
quem etiam a nobis constat assumi. Proinde necessario
laudatam cinge dignitatem, ne aut nos parum dedisse credamus,
aut tu negligentius tractes, si te aliquid mediocre
suscepisse putaveris. Macte ab illa inclitae curiae mu-
nere fastigio patriciatus culmine ascende, quod quidem vete-
rum dictum esse dictum a patribus voluerunt. Esto consortibus omnia quae tu
tam reverentiam deferant. Nam cum magna contulerit nostra
clementia, habes adhuc quod exspectes, si te probabiliter tractare
contendas. Formula de excellentia praefecti pre-
torii et hiis que ad eius pertinent officium.

Si honoris alicuius est origo laudabilis, si bonum ini-
tium sequentibus rebus potest dare praeconium, tali aucto-
ritate praefectura praetoriana gloriatur, qui et mundo
praecellentissima et divinitati maxime probatur accepta.
Nam cum Pharao rex Aegyptius de periculo futurae famis in-
auditis somniis urgeretur, ad personam tantae curae humanum posse
relevare auxilium Ioseph vir beatus inventus est, qui et fu-
tura veraciter praediceret et periculis providentissime sub-
veniret. Ipse primus dignitatis huius infulas consecravit, ipse
carpentum reverendus ascendit, ad hoc gloriae culmen erectus,
ut per sapientiam conferret populis quod praestare non poterat potentia
dominantis. Ab illo magis patriarcha et nunc pater appellatur
imperii. Ipsi hodie resonat vox praeconis, instruens iudi-
cem ne se patiatur esse dissimilem. Merito, ut cum tanta
potestas potuit dari, videret semper sibi talia admoneri. Denique
cui hinc dignitati etiam cum obsequiis sunt iura communia.
Exhibet enim sine praescriptione longinquos, magna cupiditate

multat errantes consistorium pro sua deliberatione absolvit. Ere-
ctiones simili potestate largitur, paenitentia bona praestabit. Delicta
provincialium iudicum punit, sermone suo dicat. Quid enim non ha-
beat commissum, cuius et ipse sermo iudicium pene est, ut leges
possit condere, quoniam eius reverentia sine appellatione potest negotia
terminare. Ingressus palatium nostra consuetudine frequenter adora-
tur, et tale officium morum videtur solvere quod alios potuit accusare.
Dignitate igitur nulla dignitas est aequalis. Vice sacra ubique iu-
dicat. Nullus ei milites de foro sui auctoritate exhibebit, exce-
pto officiali magistri militum. Credo ut illi aliquis antiqui-
tas deferret qui videbatur pro re publica bella tractare. Cingu-
les et decerat qui inter senatus applicati sunt legibus. In offi-
cio suo retinet ius singulare, et talibus tantum se noscitur
iubere quos etiam provinciarum iudices non audeant in aliqua
parte contempnere. Officium plane geminatum efficax instructum
et tota animi firmitate praevalidum, quo sic peragunt iussa
et nullis moveantur dilationibus impeditum. Militia perimet
Tribunorum et Notariorum honore tribuunt. Et milites suos
illos exequantur qui inter proceres mixti iuris missionibus obse-
cundant. Gratiam complexim quae ille constituit tanta re-
verentia et nos ita constringimur, ut sine dubitatione faciamus
quae illum decrevisse cognoscimus. Sed ecce immensa qui palatium
sua provisione sustentat, servientibus nobis procurat an-
nonas, humanitates quoque ipsis iudicibus facit, legatorum ede-
ritates explet ordinationibus suis. Et licet aliae dignitates ha-
beant titulos praefinitos, ab ipsa pene totum geritur quicquid im-
perio nostro aequabili moderatione tractatur. Hanc deinceps
curarum omnium pulcherrimam molem, eo quod prosperum nobis uti-
le reipublicae sit, ab ista indictione tuis humeris decernimus impo-
nimus, quam tu et ingenii virtute sustineas et summa feli-
citate contendas. Quae quantum diversis sollicitudinibus
constringitur, tanto magis laudes amplissimas dignitas
haec triumphat. Et ideo tantum lumen gloriae sit actionibus
vestris, ut et palatium nostrum fulgeat et in provinciarum longin-
quitate reluceat. Par tibi sit cum potestate prudentia. Consisto-
rii quadrifaria ... assideat tribunal tuum. Ideo tam
excelsum factum esse noveris, ut locatus ibi nil abiectum seu hu-
mile cogitares. Considera quid debeas dicere sub tibi di-
ctum, quod a tantis excipitur monimenta publica talia
contineat quae se legisse nullus erubescat. Praesul mi-
rabilis parem non habeat tum dilectum, qui nisi egregium ali-
quid fecerit, assidue culpam vel otiosus incurrit.

Nam si predictus auctor ille sanctissimus recolatur quoddam
sacerdotium est prefecture pretoriane competenter agere dignitatem

Formula prefecture urbane

Quamvis de dignitate commissa laus semper iudicis esti-
matur et potior habendus est cum sint illi quibus
preesse cognoscitur Nemo amplius videtur cresce-
re quam cui potuit Roma committi Grande quippe
est primatem esse. sed multo gratius de proceribus iudicare dig-
natus ille amabili opinione gloriosus probatur hunc presule
quem civibus suscepit mira concordantem. eo quod fit ut illi utantur
in Senatu potestate presidio qui apud te trepidant dicere pro suis
causis verum habet quoque modestia esse cognoscitur preclara
et optent se legibus teneri. que ab ipsis statuta potuisse consi-
tui Quare res pro parte nobis est absoluta communis. sed
hac ratione sola districta quod alii subdi non possumus qui
iudices non habemus Respicite tot doctos viros et consi-
dera quale sit hos aliquid dicere. quot erroris reatum
formidare / de talibus disceptans quos tibi cognoscis pares
sit ergo locum tuum tracta. ut omnes te iudicem honorate con-
gregationis agnoscant Considera super omnes stare consulares
summam cumque dicas et in illa libertate aula retinendus aspicien-
dus qui commissos haberi mundi primarios approbaris. Quisque
in qua commissos haberi mundi primarios approbare. Qui ergo
iam de obscuro iudicio cogitare possit qui inter tot meri-
tum esse cognoscitur Odium non recipe. studium a te gra-
tificationis excludere. publicum amorem necesse est habeas. si
secretius cunctis promittas Erit nimirum magnum et
singulare preconium si iudices non accipient. Tibi sunt
qui cumulum dare contendant dictioni tue non solum pa...
mi Roma commissa est. quamvis in illa continuantur commissa
Veridictum intra centesimum prestitem te protendere antiqua
iura voluerint que tante civitatis iudicem muralis
ager includit cui Roma omnia possidetur Tu etiam
ex designatis lege provincias ab appellatione cognoscis advo-
cati tibi militant eruditi quoniam in illa spatia difficile
non est oratores complere. Ubi magros eloquentie contingit
semper audire Carpento veheres per nobilem plebem Co-
ta te publica comitantur fremores gratissimi resona te
cum voce prosequuntur Veni age quia te conveniente licet
et presentibus tuis / habes copiose Unde tibi gratiam tante
civitatis acquiras / si mores dudum sub illa venalitate

vindicant. Si exhibito salubriter accessa tecinarum rapinarum
arboribus non tepescat. Si spectaculum quod prebet voluptati
non sit causa litigii. Quamvis enim cogit gratum esse plurimum
gratis ... in contentionibus partium declinat iniustum. Tanta
enim vis est gloriose civitatis, ut etiam in rebus scenicis equi-
tas desideretur. Admonitionum igitur ordine decurso per
indictionem illam habitu te togate dignitatis ornamus, ut
indutus veste Romulea curia debeas affectare. Secunda
enim si isti dignitati par fueris, summe est quod a nobis
valuit consequi. Ad omnia enim tali suffragio eris ini-
micis dignus, si actionem tuam laudet Senatus, presertim
cum rei fides est nobis consentanei testes probentur esse
summates.

Formula Questure.

Si tibi clare sint dignitates, que tuis aspectibus perfruuntur,
si precia fideles reddit devotus affectus. Nulla ita iudicio
si ... potest esse gloriosior, quanto ea que est in cogitationum nostrarum participatione
susceptis curis ... in pace publice pericula committimus, alios ...
Questuram toto corde recipimus, quia nostre lingwe vocem esse
censemus. Hec nostris cogitationibus necessarium familiariter
applicatur, ut proprie dicere possit, quod nos sentire cognoscit.
Arbitrium sue voluntatis deponit et ita vult nostre velle, sic
capit, ut a nobis magis quam ab eo exire credatur quod loquitur.
O quam arduum est subiectum verba dominantis assumere, loqui posse
quod nostrum credatur, positum et provectum in decore publicum glo-
riam reddere veritatis. Considerate quid ponderis habeat pars et
decoris. Si quid dubitamus, a questore requirimus, qui est thezaurus
publice fame, armarium legum, paratus semper ad subitum, et
ait Tullius magister eloquentie: nichil praestabilius videtur quam posse
se dicendo tenere hominum cetus, allicere voluntates, impellere
quo velit, unde autem velit deducere. Nam si orator est ... prius
graviter et ornate dicere, ut possit animos iudicum commovere,
quanto firmior debet esse qui ore principis populos noscitur
admonere, ut recta diligant, prava contempnant, bonos sine
fine laudent, pessimos vehementer accuset, ut pene sit se-
riata districtio ubi prevalet eloquentie fortitudo. Sit imita-
tor prudentissimus antiquorum; mores etiam alienos corri-
gat et suos debita integritate custodiat. Talem denique oportet
esse questorem, qualem portare principis decet imaginem. Nam
si nos, ut assolet, causam gestis audire contigerit, que au-
ctoritas erit lingwe que sub oculis regalis generi possit
implere? Adesse debet scientia iuris, cautela sermonis, ut nemo
debeat reprehendere quod principem constiterit censuisse. Opus est
preterea animi firmitate, ut a iustitie tramite nullus ter-

De laude questoris et eius officio.

tractandas cogitationes audiendas
alias premonenda ... delegamus.

mulieribus nullus thoris auferat. Illa pro equitate suadet et nobis patimur contradici, cui etiam oportet obediri. Sed vide ut tantum doctrine deferas, quantum probabilitatis omnia perquisitis exponas. Alie quippe dignitates assessorum solatia querunt, tua vero dignitas principi consilia subministrat. Atque ideo prudentie et eloquentie tue fama provocati. Questuram tibi gloriam lucrum titulitatis exemplum genitricem omnium dignitatum, continentie domicilium, virtutum omnium sedem, per illam indictionem deo prestante conferimus ut sic agas quemadmodum te parem rebus predictis esse confidimus. Ad te enim provincie sua vota transmittunt, a te senatus noster querit auxilium, a te docti probantur expetere quod noverant. Et quicquid est tibi omnibus sufficere, quantos a nobis contigerit legum remedia postulare. Sed cum omnia hec feceris, nullis elationibus efferaris, nulla momorderit invidia. Alienis calamitatibus non leteris, quia quod odiosum est principi non potest convenire questori. Exerce potius principalem conditionem subiecti, sic ore vero gravitatis eloquie ut te tantum rationes tractes nobis iudicibus redditurum. Ubi aut turpibus consuetudine recipit aut boni propositi gloriam laudatus acquirit.

Formula Magisterie Dignitatis

Venerandi honoris sumit, quisquis magistri nomen accipit. Quia hoc vocabulum semper de peritia venit et nomine cognoscitur quid sit de moribus estimandum. Ad cuius munus palatii pertinet disciplina. Ipse insolentia scolarum mores procellosos moderationis sue tranquillo prospere serenat, tam multi ordines sine confusione aliqua componuntur, et ipse sustinet onus omnium que habet turba districtum. Sic nominis sui gravitate prefunctus ornat actibus principatum. Per eum senator veniens curiis presentatur obtutibus, admonet trepidum, componit loquentem, sua quin etiam verba solet inserere, ut nos decenter omnia debeamus audire. Aspectus regii sicut irritus promissor colloquendus nec. Gloriosus senator aulici consistorii quasi quidam lucifer. Nam sicut ille venturum diem promittit, sic iste desideratissimos aspectus nostros. Gentium attribuit. Cassarum preterea maximum pondus in eius audientie finibus optima securitate reponimus ut eius curis fidelibus sublevati utilitatibus publicis vivaciter occupemur. Veredorum quoque opportunam velocitatem, quorum status semper in cursu est, diligentie sue districtione custodit

Ut sollicitudines nimias quas consilio innuat benefite celeritat-
expediat. Per eum exteris gentibus ad laudem rei publice nra or-
dinatur humanitas. Et volentes reddimus quos mentes gre-
pis per eum quippe nobis legatorum quies festinatum pro-
videat adventus per eum nomina nri destinatur eventa. Et
isti principalius credit quod tam necessarium esse sentit. His
etiam laboribus existimat potestatem maximam huic dederit
antiquitas ut nemo iudicum per provincias fasces assumeret
nisi hoc et ipse fieri decrevisset. Subdidit eius arbitrio
aliena iudicia ut ad ipsum rediret quod alii vix possent praestitis
se molestiam quam non habet exspectare petere. Sed late bono
fruitur potestas incepte. Crede ne ex diversis titulis defloraret
dignitas ad levamen principis instituta per equatores et
victualium vero in urbe regia ipsa voluntate constituit et
tam necessarie rei iudice fiat ipse cum gaudium populis
ipse nostris temporibus praestat ornatum. Quando tales viros copie publice
praestat ut plebs querula seditionem sive non debeat satiata. Offi-
cium vero eius tanta progenitura genuit decoratur, ut militie
praefinitis muneribus erudiatur nomine principatus. Mirum quod mo-
do ante praetorianas cohortes et urbane praeficit milites vi-
do ante praetorianas cohortes et urbane praestitit milites vi-
deantur invenisse primatum a quibus tibi humile sollicebat obse-
quium. Sit in fine magni honoris iustitia quedam alegr-
bus recipit. Ad aliems extubris proponit qui militasse alibi
declaratur adiutor ecclesie magis iuris praestatur obtutibus, ut victua
forte beneficii nos eligamus eius praesidium qui nobis praestat fide-
le solacium. Vide ergo dignitatem tot titulis decoratam tot
insignibus opulentam per indictionem illam gubernandam tibi cognita
maturitate committimus ut omnia que gesseris magis fecisse vide-
aris qui inter moribus residuum relinquit. Sed quod absit a
tanta maturitate petetur

Formula comitive sacrarum largitionum

G Rata sit omnis nomina que designat protinus actio-
nes quoniam tota ambiguitas audiendi tollitur
ubi in vocabulo concludit quid geratur. Donis
enim principalibus Regalibus Comitivam sacrarum largi-
tionum indicia verum verba testantur. Quos ne decorum ve-
nit omnibus modis exquisite in donorum Regalium parte
sequestratam fecit dignitate. Et altius honorem dire. Sed
nos constet dona conferre actus innotens pietatis of-
ficium illius semper ingerere unde se fama principis possit
augere. Magna est profecto felicitas Regalibus militare do-
nis et dignitatem habere de publica largitate. Alii iudices

obtemperant vestibus virtutibus regnatori. Hec sola est que tantum nobis fuit admonita pietatis. Nil enim proprium districtum gerit, nil severum forte tenetur. sed tunc obsequitur. quando pro nobis vota fundit. Supplicum parte fortunas erigimus filiis primariis affatim dona largimur. et leticia publica militia tua est. Verum hac libertate nostrarum alio decoras obsequio, ut figura vultus nostri metallis usualibus imprimatur Moneta quidem facit nostris temporibus futura secula commonentur. O magna inventa prudentum. O laudabilia que instituta maiorum. Ut et imago principis subiectos videretur pascere per commercium. quorum consilia invigilare non desinunt pro salute cunctorum. Sed sunt ut ita dixerim muneraria dignitati tue. largitatis nostre publice felicitatis indicium Kalendis quoque primitiatis condignis, ut parte donis mores per quem et nostre petitur confirmus largitates. Merito quidem et simili gratia utrasque presunt. Et ab uno debuerunt iudice gratie que pari videntur laude coniungi. Clarum est autem quod provinciarum dignitates tue subiaceat dignitati. Ipsis quoque proceribus cartarum confirmat officium. Nec pretium non credit. Nisi a te fuit pro solemnitate completum. Vestis quoque sacra tibi antiquitas institui fuisse commissa, ut quod ad splendorem Regium pertinet tuis etiam ordinationibus obediret. Curiis quoque litorum ad leticia lucri promissiones communes. Negotiatores quos humane vite constat esse necessarios huic potestati manifestum est esse subiectos. Nam quicquid in vestibus, quicquid in ere quicquid in argento. quicquid in gemmis pretiosum habere potest humana ambitio. tuis ordinationibus obsecundat et ad indictum tuum confluunt que de extimis mundi partibus advenerint. Salis quoque commercium inter vestes sericas et pretiosissimam margaritham non inepte tibi deputavit antiquitas. ut sapientiam tuam evidenter ostenderet cui talis species deputata serviret. Quapropter per illam indictionem Comitive sacrarum et primiceriatus tibi confirmamus dignitatis. Ut cunctis laudibus decorari possis qui honorum numerositate pretingeris. Utere igitur solemniter titulis tuis, et si quid tibi de antiquo privilegio usus abstulerit. Plurima tecum vindicatur decreta dereliquerunt, quidem duarum dignitatum gloriosa gravis cura, sed et laboriosa tibi est commissa custodia. que tibi copiosum fructum decoris affert. si probis moribus excoluntur

Formula Comitive Patrimonii

Comitiua Priuatarum sicut nominis ipsius sentitur in
sonare vocabulum per rationabilium curam quondam
principum priuatam quondam fertur gubernasse sub-
stantiam. Et quia dominicum fastigium cernere non poterat
cum hominibus extremis conditionibus extimatos alios quoque ti-
tulos prouida blanditione suscepit. Nec dignitas latialis
causam tuo cedat cum tuis famulis. sed actibus urbanis tue
se feliciter occupauit postquam aggrestium causas decernit commisit
iurium cum ... faciant inter fines iura publica. qui personam
legibus non habebat. Nam ibi aduocatus accesserat. non se partes
solempni actione pulsabat. Erat secretarium impolita sessione
infusum et appellabatur absque iudicium. vbi non allegabant a
partibus dicta prudentium. Noscitur enim dignitas libertarum
causis et legittimis consul[?] operatur habetur quod de inge-
nuorum fortunis disceptare posse sentitur. Commisit tibi tunc
nephandas libidines et humani generis improbos appetitus
quasi parenti publico decreta custodia est. Ne quis se pro-
brosa commixtione pollueret. dum cognatio stringi reue-
rentia non habet. Germanitas enim publice proximitatis sancti-
tatem et ... quam habita estimacione distreuit / ca-
longe aliud debetur proximitatis nature quam corporali proximi-
inclitque licentie tenet hos eligit comites et continentes inqui-
sitor / sed ... tua probra persequeris consequaris. Proxima cura-
defunctorum quietum sacram quietem equabilia sunt tue con-
scientie commiserit. Ne quis vestita marmoribus sepulcra
nudaret. Ne quis calumniarum decorem irreligiosa temeritate
vastare presumeret. Ne quis fuste cineres alienos aut longin-
quitate temporis aut vorati flamma consumptos scelerata perscru-
tatione detegeret. Ne corpus quod semel reliquerat mundanas
molestias humanas iterum patiatur insidias. Nam et si ca-
davera furta non sentiunt ab omni pietate alienus esse
dinoscitur qui aliquid mortuis abrogasse monstratur
Vide que tibi commissa sint custodias viuentium et securitas
mortuorum. Habes quoque per provincias de perpetuario quem
tributorum non minimam quantitatem. Canonicarios diuersos
possessores admones et non aliis iudicibus incommodita cura
pateris. caduca bona quod finis est vacantia. Ita quod
vsurpator ceperit inuadere tu fiscum[?] ... facias iustis co-
penditis optime. Proximos defunctorum nobiles legales ante-
ponis quia in hoc casu principis persona post omnes est
Sed hec non optamus adquirere. Dignius sunt qui relicta
debeant possidere reposcione quoque petitione que longa vetustate

competentes domos amiserint. Inquisitor tua nostris applica-
ueraris / pro qui sua cunctos patimur possidere. aliena no-
bis deberant libenter offerre. Sine damno siquidem inventa
prodit / qui propria non amittit. Proinde quod felicibus
applicetur auspiciis per indictionem illam comitivae privatarum
te honore decoramus. quod leges esse quoque parem esse de-
creuerint. Est etenim ipsa prioris aulica. palatio nostro iure
deuenienda quam tu facies cultura cunctos suos cuncte si susce-
ptam continenter egeris dignitatem

Formula Comitivae patrimonii

Antiquae consuetudinis ratio persuadet curis nostris
illos adiungere. qui longe positi transmissas accipiunt
dignitates. ut quos non poteramus praesentes instruere
lectio probabilis admoneret. Sed te quem ad patrimonii
nostri curas Regalis defloravit electio. non destinat praeceptorum
ministerium. quem usu collocutionis serenissime principalis erudimus
Confabulationes siquidem nostrae erunt tibi instrumenta iustitiae
quando illud gratum nobis esse perspexeris. quod et animis pot-
est convenire mandatis. Patrimonium siquidem nostrum pro suble-
uandis privatorum fortunis tibi credimus ne provincias nostra si-
tranquillitate nostra rationem iuste consideres. quorum regiae domus
familias pondus utilitati imponis. Proprias quippe utili-
tates improbus dominus quoquo modo contentus vendicare.
Ceterum qui bonae famae studere cognoscitur suo semper dam-
no plus gravatur. Insolens libertatis genus est rusticorum
qui voluntaria sibi vacare putant licere. adeo ut quasi
ad nostram dicant substantiam pertinere. Esto igitur illis in certa
potentia moderatus. temperamentum simul debemus tibi posse
concedimus. Considera suscepta dignitas quo debeat splendore
tractari. per quam super ceteros iudices familiaritate habe-
re principis meruisti. Nam sic sol ortus corporum colores fuga-
ta nocte detegit ita se morum tuorum qualitas assidue
uerso principe non celabit. Mens tua et oculis nostris pa-
tebit. et auribus. in vultu et voce cognoscimus serventium
mores. si facies tranquilla. si vox moderata suggesserit.
credimus esse probatissimas causas. et in quoquam cum tu-
rulent dictum iustitia non putemus. Quapropter pensabit
loqui tum dominantis examen. quoniam nesciunt uerbas te-
gere voluntates. qui suos possunt proferre sermones. Specu-
lum siquidem cordis hominum uerba sunt. Deum illius ingenii mori-
bus placere creditur quod ipse sibi ad agendum elegisse monstrat

Supplicibus quietiam varietatis gressibus patet. Prudentibus sermo lumi-
num declaratur. Subdolus tremendum semper amat aspectum. Leves
inconstantia prodit oculorum. Avarus obviantibus unguibus ex-
planatur. Aristoteles denique qualis est illud dicit. et opera
et vivit. Et ideo ad quas provecti estis studete virtutibus. Cuncta
nemo potest principem fallere qui etiam rerum naturalium causas
in secretis optime probatur inquirere. Quapropter ad comitivam pat-
rimonii nostri te per indictionem illam deo iuvante promovemus
ut in amaritudine ... palatia nostra ... que nos di-
dicimus esse promovendum. Quid enim maius cupias quam si
te linguas nobilium laudare cognoscas. Alibi forte iudices
formidant iniusti, hic ubi remedium prius petitur. redempta
sua non timetur. Acrimonias possessorum sine penali
protractione distinguere. Omne siquidem iustum celeritate tantummodo
transit ad beneficium. Et quod subito redditur. tibi gratia munus
reputatur. Possessiones autem nostre quia sunt immobiles. non
egrediantur terminos constitutos nec contra contraria. quod
non est per moneri qualiter moribus contingat extendi. Tracta
etiam similitudinis tuus quam sectari diligit auctoris tranquillitatem
Nam ille iniustus esse potest dici subiectio non potest extendi. Vetere
igitur auctore deo. concesso tibi feliciter privilegio dignitatis
invitet te ad bonorum desiderium ut sepissime quod confidis
conveniat in his que feceris iudex et testis ero. Nam et si con-
vivia in his que feceris ... disponas non solum in palat-
tio clarus. sed et gentibus necesse est reddaris eximius lec-
gati enim pene ex tota orbis parte venientes. cum mensis repe-
runt interesse communibus admirantur copiose receptum. quod in
patria sua noverint esse rarissimum. Stupent etiam abundan-
tiam vini conmisse tantis posse turbis fluentium sacrare
ut indicent consumpta decrescere. Unde tante copie probantur
expertes. Habent enim in sua patria quod loquantur
suis parentibus suis dicere gestiunt que viderunt. Sic per te mo-
dum in toto mundo celeberrimum redditur. qui proinde
in eius apparitibus inveniuntur. Addo quod ipsa nostre leticie
secretaria tua sunt. ut pectore reddit tercius alienum, et
tibi tribuitur suggerendi locus. quando tamen admittitur. Et mi-
to est qui est iudex tanti apparatus. velut epulantem deli-
catissimum cibus. auris tibi regia conceditur.

Formula qua proceres fiunt
De dignitatibus bene meritorum ...

Exercitarentur gravant boni mores. si aut solis
dignitatibus / aut corpore valentibus preferentur tamen

dignitates. Sed multos invenies excubias palacii fugere qui
magis possint laudabili conversatione fulgere. Multos enim facultas
sua non sufficit ad triumphum, multis philozophantibus corporis
valitudo subtrahitur, et fit plerumque ut sapientes irremuneratum
lateat. si semper homines ad honores comitatenses promoveri
necessarium est enim multa bona consulere. tunc omnibus debeat re
gnantis pietas subvenire. Alius si expensas consulatus pau
per nobilis expavescat. Alius si sapiencia clarus peregrinationem
nequeat sustinere invalidus. Alius si pondera questure
affliciens lingwa formidet. Alius si reliquarum fasces molesti
arum tedio plus forte contentus quam gravatus. Nonne si a ma
gnis honoribus tua fugiantur, in verecundia pro mansuetudinis
quadam repulsam sustinuit dignitates. Nudo invidie bono
principi irremuneratum sibi relinquere quod fecit nature laudabile.
Sapiencia est que honores meretur, totum aliud extrinsecus venit.
sola est prudentia que rebus omnibus promovetur, quam in homine
feliciter invenitur. Sit apud nos et fortunis integerrimus
consulatus. sunt et sine longo labore ornatus, habeant
excelencia premia sua, sed et iste honorabilis locus sit. qui tamen
similis comparatur. Denique cum absurde leges sacratissime
censuerunt eos, quos bone opinionis fama commendat.
cotidianis vacantibus tales querere similitudes, quas et si fa
cultas ex tanti honoris apparatu deserveret. virtus consilia
non celaret. Animandi sunt ad talia, qui de sua excellencia
desperare fortuna. Hoc et validissimos ad labores. hoc et im
becilles cogere cinctis ad laudes. Nam omnes sub divisitate
ponuntur. quos huiusmodi honoris voto amplectitur. Et ma
gis quiescere quam amplius cunctis contraxisse credit. qui vero
laborantium ociosus tunc eius sentitur. Alter vero parentibus ce
dentibus ab illa conditione. illud tibi propicia divinitate
descendit, et considerata ratione presentis temporis, decepti honoris
ordine preponatur. Statuimus ut illi medius gradibus operen
tur. quam sudore maximo nostris aspectibus affuerunt.
Necesse est enim hic communi teneat medio duobus ceterum.
Alioquin omnes ad quietas possunt currere dignitates. si labo
rantes ociosis minime preferunt. Consequantur illi qui
possunt ceteris vobis desunt illa que tenemus. Sic utraque
gratia comitatui et illi ad palacia cura festinare potuerunt
et vos optati honoris gaudia committuntur.

Formula Magistratus

Constat felicem esse Rempublicam· que multis
viribus resplendet ornata Nam sicut celum stellis
redditur clarum sic relucet orbis lumine dignitatum Nec
mirum quia fiat homo aliis acceptis honoribus Sed quamvis
dexterior efficiatur / a quo conscientie ordo melior postulatur
Quis enim opinionem suam contemptibilem tractare velit / quam sperabit
ad laudes electam esse cognoscit Illud siquidem honores glo
rificat / que commendat et vita Nam male instituto conce
dit principi placere qui et de illo pluris omnibus post de
cet mores suos reipublice similes cum auspicio computare Sa
pe igitur pro fide ac laboribus tuis comitive domesticorum
illustrationis vacantem / ut et tuis titulis decoratus appareas
et quod est dulcissimum fructibus bonis utaris privatis utilita
tibus occuperis Quis est enim fortunatus quam agrum colere
et in urbe lucere Ubi opus suum delectat auctorem / nec
aliquid fallendo conquiritur / sed labore suo orea cumu
lantur Quapropter dedimus vos delectabilem honorem tu
conscientie molestia associat dignitatem Nam contrarie
sibi coniuncta sunt que procedunt et altera non coalescunt
sparsa semina sic et tue qualitas fuit operata / Habituri
necesse de vestra gratia copiositatem· si a te iudicia nostra co
gnoverimus sincere tractata

Formula comitive primi ordinis

Magnum quidem et inter viros celsos videri hic geminas
probis actionibus occupari Sed quanto felicius honoris
splendidum sumere et cogitationum molestias non habere
interdum enim assidui labores et ipsius ingratus fiunt digni
tatis Dum imbecillitas humana cito solet sustinere fasti
dia / et quod prius ambisse creditur· postea sentire facile
sentitur / sed hoc multo prestantius adesse conspectibus
regiis et abesse molestiis Ornari hic loci / et molestias
vitare dispendii / dulce est sic aliquid mereri· ut nulla
possit anxietate turbare / sed multo gratius sentitur· ubi
prosperitas sola gaudia sentiuntur Sit igitur honor que tibi
respirans otiosa remuneratione prestitum· qui plurimis labora
tibus antiqua constitutione provisione collatus / Rectores pro
vinciarum animi actione laudatos· rex ad hec culmine adducunt
quibus conspexerant rempublicam sic habere Consiliariis nostris pre
fectorum consilia clari dictatione prepositi· qui in illo actu
amplissime prefecture sic eminent ... ut ad
utilitates publicas expediendas / alteram credens esse constitutam

Unde frequenter et nos iudices assumimus quia eos doctissi
mos approbamus. Nimis ergo de tali honore sentiatur augustius quando
positum cerni pro tot laudibus constitutis. Huic convenit prima
dignitas. Et merito tibi tanta pompa creditur que senatorii
quoque ordinis splendida censetur. Spectabilitas itaque et consistorium
dignissima, que sunt illustres ingrediuntur sunt per eos
advocatum. Quamvis cinguli honore precincta dignitas, que ullum
novit offendere. Nullum cognoscitur gravare et super omnia bona
concitare prescit invidiam. Primo etiam provocati ... tuis
comitivam tibi primi ordinis ab illa indictione maiestatis fa
vore largimur. Ut consistorium nostrum sicut togatus ingrederis
ita moribus indutus exornes. Quoniam vicinus honor est
illustribus dum alter vicinus eis habetur. Delectet te illos
imitari quos proximitate contingis. Tu tibi locum amplum
et honorabilem facis si te moderata conversatione tractaveris.
Admoneat te etiam quod suscepta dignitas primi ordinis ap
pellatione censetur. Vitiis quia te preferuntur omnes qui specta
bilitatis decorantur honore. Sed vide ne quibus te prefert
opprimere qui sequuntur dignitate. Alioquin grave pondus
invidie est splendere cinguli claritate et morum lampade non
lucere.

Formula de referendis in senatu

Si honor optimis defertur frequentius, si tantum
aut nobilitas eligitur aut ad promerendum aliquid
opere tantum gratia suffragatur, quo studio remunerandi
sunt qui ad agonis tam prima pervenerint. Consi
derandum est quali labore servitium sit et ita de remunera
tione primo cogitandum. Harum quippe rerum mensura de
contrario venit, ut tale obedientibus dari debet premium
quale in laboribus potuit esse periculum. Gravia sunt que
sustinent, perturbantes personas contumaces ad parendum
cogunt, latentes in cubiculis suis prudenti sagacitate ve
stigant, superbis modestiam equalitatis imponunt, ita ut
a iudicibus breviter dicatur, a referendariis efficacia famulante com
pleatur. Notum est quod pericula sustineant, sed ad causas intendunt
alienas. Si segnius agat, petitor queritur, si districte pul
satus vociferetur, sic in utrumque divisa rara laus est inter
misse premium dignitatem parare solita dicimus. Facilius
est ergo laudatam militiam replere quam vilem in incerta sine
offensione complere. Aliud est dicere tantum legittima, aliud

ad terminum deduxisse iustitia laudabilis quid bonum dici-
Sed multo gloriosius statuta complentur. Verba tantum dici-
guntur a presulibus. a militibus autem postulatur effectus.
post omnia pericula. Si constricti aliquid verisimile conser-
vantur. frequenter movent alios, quos ipsa integritas animi
Nam cunctos quos in executione contristare sunt consti-
tuti ... impensis iudices protulerunt offendunt eum fie-
... ... sunt parituri Et dum causis alienis
fidem custodiunt. inter dum pericula proprie salutis incurrunt
verum inter hec militem evasisse laudatum, nonne iuste
videtur esse miraculum Talibus igitur viris vicissitudo red-
denda est. ut nimio torpenti labore indulta compensatio
iubeas incitemus Utere igitur competenter. consiliariter quod
veteranus dura promissa tribuerunt Nulli prorsus subi-
ciendus oneri. qui te purissima conversatione tractasti
honore etiam tibi reverendum in Senatu. quem tali militia
promittis tanta reputavit antiquitas. secundum dum statuta divina
lia pontificalis Hec quidem posterum brevius constituerit. sed
... nominis contra ... impetus et eventualia de-
trimenta perenni tuitione vallaret. Et officium quod iuris
iussionibus spatii sollicitudine famulatum est. amplius ali-
quid potuisse mereri pre militibus ceteris videatur.
Multa quoque ... librarum auri percellendum esse cense-
mus Si quis statuta nostra occasione qualibet crediderit
violanda. Nectamen aliquid contra te valere. primitus
quod dolosa fuit machinatione tentatum

Formula Magistri Scrinii

Optamus quidem curiam Senatus amplissimi nati fecun-
ditate compleri. sobolemque eius tam crescere. ut quod
difficillimum auditur, genus est votis vivat sicuti
parentum. sed minus amantis est ne aliquid amplius querere
unde tantum numerus possit augeri. Agricola diligens premendo
adiuvat imbrem celestem. et tunc exigit plantaria quum plu-
vias mercantur optatas Arborum quoque etiam fetus meliora
ra contendens. dum genus fructus instituit ut multiplica-
ta dulcedine fructuum ortus sui conservat varietatis or-
natum Sic nos dudum iocundissimis laudibus Gaium
desideravimus melius. ut germine alienum ~~ut~~ et amplexu
nostre colligitur. curie moribus inolescat Sed hec cultura
longe dissimilis est arboribus. eum quem melius putatur

inseritur ad illas pergens remium, ut aggesta proficiat
offeruntur quod omnibus ignis morte deliquat, soli tamen probatus
obstiterit est. Unde est quod ad illum ordinem nil per crimina
deferri, nisi quod per ipsum probatur augeri. Et ideo natu-
lem illum splendore conspicuum ingenii calore prudens attes-
sus Senatus ille limine excipiat. Hactenus enim fuit singu-
laritatis clarus, sed iam erit de vera perpetuitate pluribus pre-
dite curie. Suscipite candidatum, patres conscripti, senatum destinatus
est cui nos contulimus lati ut per tam delectabiles cantilenas
quo omnine seu clamant dignitatem benignos decesse
est esse publicos patres, quia hoc volentibus non tantum
suo debetur germinum quantum studio voto est equale

Formula vicarii urbis Rome de laude viri

Dum agentium mos est sic iudicum voluntatibus obedire
ut suas quodammodo habere non possint voluntates, splendet mutu-
ato lumine, nititur viribus alienis, et quedam
in illis esse videtur veritatis imago qui pro-
prio non fungantur arbitrio. Tu autem vicarius diceris
et tua privilegia non relinquis, cui ipsa est iurisdictio que
datur a principe. Habes enim tu per te aliquam portionem. Par-
tes apud te sub pretoriana devotione conficiunt. Vices
sepe summarum geris. Et quod maxime fidei signum est in
iussionibus vita tibi committitur hominum, quod nec morta-
les constat esse perfectos. Additur quod nec salutari te
sine clamide voluerit iura relinqui ut sub veste militari
semper visus iudicium crederis esse privatus. Sed hec omnia ad
effectum gloriae indicamus esse concessa, ut qui tante sedis
vicarius dicitur umbratile nil videret. Considera qualia
de te proceres qui tanta auctoritate subveheris exuendus
a crimine non facultate quis videtur a noxa. Nam quid tibi
dare possit, si minimis sibi imputet quod evasit. Ad si-
militudinem quippe summorum carpento veheris intra quadra-
gesimum sacratissime urbis miliarium custodis. Prefecti lu-
dos sedes inter eum consulibus et in honore positus. Digni-
tatem senatoris adquiris. Et illa tibi panduntur atria
que seminatibus prohibentur esse collata. Unde est quod in aula
libertatis locum patrum tenes, et ibi mereris consensum ubi est
vel intrasse premium. Cuius quoniam senatores qui precedunt
ordine aliqua rejiciuntur a te quiete sessoria consulare. Ha-
bes quod proceres potioribus te, aut immunito nec pristinos tense-
dius eos, qui aut iuvare poteris aut ledere consulares. Erige

amicorum sub equalitate modestie. Talis est enim quelibet dignitas.
qualis administrantium est voluntas. Nichil abiectum est quod
in republica geritur nisi qualis forte fuit moribus viri
actum. Illud sic tandem preciatorum placet equalitas. Et quanto magis
grata est in prestantissime custodita que difficile modo
sinat. Ideo ad sinum celle festinat. Promovet dignitatis digni-
tatem tibi serenitatis nostre estimatione conferimus quod se-
ctione geras ut consilium tuum tante civitati facias digni-
simul fruaris omnibus privilegiis que tuos decessores ha-
buisse constitit. Summa fruitur a legibus antiquorum instituta
deposuimus nostra et dignitati vestre reservata nos regimus

Formula notariorum de secretis habendis

Non est dubium secretum humanas semper oriri subitos
dum multis estimantur necessaria posse committi,
nisi qui fuerint fide magna solidati. Sublimitude
quidem omne quod agimus. Sed multa nos sit ante scienda
nisi cum fuerint deo auxiliante perfecta que tanto plus de-
bent operiri quanto amplius desiderant agnosci. Regis
consilium solos decet scire gravissimos. Numeri debent
armaria que continent monimenta chartarum, et quod
ab ipsis aliqua instructio queritur, tunc loquantur. Ista ut tam
sit dissimulare debeant quasi nescientes existant. Illa sollici-
tis inquisitoribus sepe celsi proditur quod tacetur. Assit
innocentia que cuncta commendat, quia in placida mente
regia decet verba deponi. Sed quoniam te probatis mori-
bus institutum creatrix bone conversationis sollicitudo nostra
respexit, ab illa indictione notarium nostrum te esse censemus
ut ordine decurso similiter ad primiceriatus felicis premias
dignitatem honor qui efficit senatorem cui patria aula
non indigna reseratur. Nam qui nostris curis famulatur
assidua lucubratione nisi te videat et curiam libertatis intret.
Addit etiam perfuncti laboris aliud munus ut si quis quoquo
modo ad illustratum vel vacantem meruit pervenire
omnibus debeat anteponi, qui codicillaris illustribus
probatur ornari. Unde absolute colligitur primiceriatus me-
ritis dari uti et in uno eodem titulo dispar esset di-
gnitas equaliter adquisita. Animari debes igitur ad labores
quibus tibi tale premium propositum vides quale se gaudent maiores
misse estimatis.

Formula referendariorum de laude officii et instructione officiorum

Aliquamvis tantum sit clara unaquaeque dignitas quantum ea
principis fit nostre conspectu illuminat. ideo semper honore suscipitur
qui nostra colloquia frequenter acquirit. Nemo tamen sermones
nostros tantum meretur quantum qui referendarius esse
dinoscitur. per eum nobis causarum ordines exponuntur. per eum
interpellantium vota cognoscimus. et ipsis responsa reddimus.
Magnum est in hoc agone principali servire prudentie. et ad
subitum sic dolores alienos asserere. ut conquerentium videatur
vota servare. Qualis est enim in tumultuosis processibus nimis
multa per permixtione confusa. aut nimietate clamoribus
impediri. Necesse habet a turbatis exquirere. quod nobis
possit placabiliter intimare. et distinctius referre. quam potuisset
audire. Arduum est trepidantium dicta componere et
verum dicere. Non tantum interpellator formidat negotium suum
quantum sustinet iste in relatione periculum. Si quid minus dixerit
minuitur asseritur. si quid plus dixerit. pro redemptis clamatur
negotiis domini temporis patrocinio. post sua verba
connectere. Referenti autem non licet aliquid immutare. Cui
nostre tantum memorie cautele tenende sunt. et sub hominibus
sibi additum esse videatur. Nobis plerumque audientibus nostra
dictum est. et difficili conditione constrictus iudicio nostro subiacens
quia alienas causas explanare contendis. Quapropter re-
ferendarium clare te nostra constituunt. sed tu puritate conscientie
et civitatem lingue. nostris iussionibus adhibeto. Eruditum
vero mirabilem tibi collocutio nostra concedit. que eum per te
alios ordinat. qualitatem tue fidei exornat. Sub nobis enim
imperitos esse non licet. quia in auctoritate totis ingenia splendida
reddimus. que causarum assiduitate pollimus. Quapropter illa
cuncta nos iussisse refer. que aut audisti aut potuisti
capere. cura sic probata. si iusta rectitudine animate quod
vos gloriosa fit velle referre. quale praecepta nostra
esse propositum ad summum vos tales esse cupimus. ut etiam
per vos iudices corrigamus. Speculare te vobis aliquod
vectigal exigimus. ut sic nobiscum familiarit intimis affa-
tus. utere. et cura optimo spera a nobis inveniat affectum.

Formula prefecti annone. de eodem

Sic ad hanc mensuram censende sunt dignitates. ut
tanto quis honorabilis habeatur. quanto civibus
profuisse cognoscitur. Hic sicut debet esse gloriosus
qui ad copiam Romam populi probatur electus.
Cui siquidem studium est. ut sacratissime urbi preparetur
annona. omnium reddendet panis copia. et velut una
mensa tam magnum populum satietur. per officinas pistorum
cibos quoque. distribue pensum et mediam panis exigis.

nec vile iudicas esse unde te Roma possit laudare. mul-
to quidem gloriosum singulariter est illius civitatis affectu. Et ne ma-
gis aliquid putetur extremum, carpentum prefecti urbis mix-
ta gratificatione conscendis. Tu illi in spectaculis iucundissimus
invenieris. cum plebs quod industria tua satiat in sua re-
verentiam te honoratum esse cognoscat. Nam si quando panis
ut assolet concitetur. tu provisor tolerantiae seditiones civitatis
momentanea satisfactione dissolvis. et per te prosperatur ne
quid a pluribus conquerentibus excedatur. Illo invicto Pompe-
ius fertur copie quantitate provisa usque ad verum provex-
isse fastigia, quia civitatis singularis amor est populi. cum potu-
erit a penuria liberari. Hinc ille gratificationem meruit
plausum quam plurimum. Hinc semper amatus est, et in
gratia civium omnium vicit facta maiorum. qui nec aliquando
in honore discretus cum nomine taxatione vocabatur magnus.
Hoc te exemplo invitet ad prospera. quod ille honoris tui
locum egisse cognoscitur quem felix Roma mirabatur. Ne-
quis autem putet te abiectis hominibus imparem. dignitati
quoque tue pistorum iura famulata sunt. que per universas
mundi partes possessione latissima tenebantur. inopia
ingruente vilescet. quod Romane copie missa repleti-
tum deputati videntur examinum, gloriare privilegiis acquisitis.
Tribunal tuum non est inter minimas dignitates, quando
et Roma gratia fruitur. et provinciis mundi transmittis.
Sed ut actionis tue in toto vita perstruatur. triticeam
quoque copiam perfectura pistoriana procurat. Et non mi-
nor laus est dispensationem probabilem facere. cum frumenta
colligere. annona in quamvis abundantia querela non tollitur
si panis elegantia nulla sequitur. Has tres frumenta
dicitur invenisse Pannam eo primo conspersas fru-
ges coxisse perhibetur. Unde et nomine eius panis est
appellatus. ipsa et illa predicata est que repperit. et iste lau-
datus est qui decenter cruda humanis usibus appli-
cavit. Atque ideo cognoscentes industriam tuam que semper
est cumulata sepius perfecturam annone per illam indictio-
nem tibi electione deferimus. Considera inter quia non licet
aliquid furari de populo. Nam quod in civitate accipimus
committitur silentio non celatur. Clamat plebs tacere? cum
interdum et hoc loquitur quod a nemine impetratur. In frumen-
tis distinguere panis pondera et quis examinator in-
tende sollicitus. auro compensatur unde a quibus vincitur

quia gratior nobis est letitie fructus per Romani quam copia pretiosissimi metalli conttue (?) cre quod loquimur. Quid habes melius quod optes quam illius per gratiam querere quam nos etiam constat optare

Formula Comitis Archiatrorum

4 De virtute medicine

Inter utilissimas artes quas ad sustentandam humane fragilitatis indigentiam divina munera tribuerunt, nulla prestare videtur aliquid simile quam quod potest auxiliatrix medicina conferre. Ipsa enim morbo periclitantibus materna quadam pietate semper assistit, ipsa contra dolores pro nostra imbecillitate confligit, et ibi nos nititur sublevare ubi nulle divitie nulla potest dignitas subvenire. Causarum periti palmares habentur cum negotia defenderint singulorum. Sed quanto gloriosius est expellere quod mortem videbatur inferre et salutem periclitanti reddere de qua coactus fuerat desperare. Ars que in homine plus invenit quam ipse in se cognoscit. Periclitantia confirmat et cognoscit quassata corroborat et futurorum prescia valitudini non cedit, cum se eger presenti debilitate turbaverit. Amplius intelligens quam videtur, plus credens lectioni quam oculis, ut ab ignorantibus pene presagium dictatum putetur. Quod ratione colligitur. Huic peritie deesse iudicem nonne humanarum rerum probatur oblivio. Et cum lascivie voluptates recipiant tribunum, hec non meretur habere primarium. Habeant itaque presulem quibus nostram committimus sospitatem. Sciant se huic reddere rationem qui operandam suscipiunt humanam salutem. Non quod ars prudenter elegerit, sed quod a casu quis fecerit creditur. Alioquin periculis potius exponimur si vagis voluntatibus subiacemus. Unde si consputatoria fuit mox queratur. Obscura nimium est hominum salus, temperies ex contrariis humoribus constans. Ubi quicquid horum excreverit, ad infirmitatem protinus corpus adducit. Hinc est quod sicut aptus cibus valitudini fesse revocatur, sic venenum est quod incompetenter accipitur. Habeant itaque medici pro incolumitate omnium introductum magistrum. Vacent itaque libris, expugnentur a discentium antiquis. Nullus instructus assidue legit quam qui de humana salute tractat. Deponite medendi artifices noxias egrotantium contentiones et cum vobis aliud velle ceperit, inventa vestra invicem condemnantes

dissipare Habet que sine invidia intueri possit. Dis-
prudens consilium quid. Sed ille magis studiosior agnoscitur
qui cautior frequenti interrogatione monstratur. In ipsis
quippe artis huius initiis ut initiis quodam sacerdotii
genere sacramenta vos consecrant. Doctoribus enim vestris
promittitis odisse nequitiam et amare puritatem. Sic vobis
liberum non est sponte derelinquere quibus ante momenta
scientie animas imponitur obligare. Et ideo diligentius
exquirite que curent sauciatos, corroborent imbecilles.
Neque delictum medici egrotantis lapsum excusat homicidii
crimen est in hominis salute peccare. Sed credimus
iam ista sufficere quando eum preficimus qui vos debeat admo-
nere. Quapropter a presenti tempore comitive archiatrorum
honore decorare, ut inter salutis magistros habearis eximius
et omnes tuo cedant iudicio qui se ambitu mutue
contentionis excruciant. Esto arbiter artis egregie, eorum
que distingue conflictus, quos iudicare solebat solus affectus.
In ipsis egros curas, si contentiones eorum noxias prudenter
abscidas. Magnum munus est subditos habere prudentes
et inter illos honorabilem fieri quos ceteri reverentur.
Visitatio tua sospitas sit egrotantium, refectio debilium, spes
certa fessorum. Requirant rudes quos visitant egrotan-
tes: si dolor cessavit, si somnus affluerit. De suo vero
languore te egrotus interroget; audiat que a te verius
quod ipse patitur. Habetis et vos certe verissimos testes
quos interrogare possitis. Perito quippe archiatro ve-
narum pulsus enunciat quod intus natura patitur.
Offeruntur etiam oculis urine, ut facilius sit vocem
clamantis non advertere quam non huiusmodi signa sentire.
Indulge te quoque nostro palatio; habeto fiduciam ingrediendi
ubi magnus solet pretiis comparari quam licet alii sub-
iecto iure famulantur. Tu vero domino studio prestanti ob-
servas. Fas est tibi nos fatigare ieiuniis. Fas est etiam
contra nostrum sentire desiderium, et in locum beneficii dicere
quod nos ad gaudia salutis excruciat. Talem denique
tibi licentiam esse cognoscis qualem nos habere non
probamur in ceteris.

Formula consularitatis

Quamvis dignitatem tuam a consilibus descendere nominis
ipsius videantur testimonia declarare, fame et insignia
tanta consistant ut nullus possit ambigere te de illius
lampadis claritate lucere. Secures enim et fasces, quos
illi gemino dicavit antiquitas, tibi videntur falleris deputata

Ut iurisdictio concessa minori utique possit admonere provin-
cias. Sed qualis tibi debet esse, quod tirunculos inclitus pro-
batur ornare. Actus quinetiam regnantium geminata pompa per-
mittit obsequium. Ut non solum sedium iudicis, sed etiam diuorum
reverentia cumulatus ornaveris. O magne temptationis incentivum
de nomine consulis promitteris clementissimus, et de principis
imagine metuendus. In aliquibus adhuc provinciis
ornatus penula decoraris, etiam subvectione carpenti, ut
multis declareris indiciis per expressas rerum imagines vi-
ces te gerere precelse dignitatis. Considera magnum esse quod
suscipis, et nulla deiectione contrarium videaris. Nominis
tui auctor multa tibi conferendo laudatur. Tu quoque nec
vilibus cupiditatibus attigeris, et si dare non prevales, certe
moderari te velle festines. Proximus enim habetur donanti
de quo potest dici abstinens est integer alieni. Certe fedis-
sime contraiectatur est vitium studere furtis et habere vocabulum
largitatis. Exigat ad laudem tuos actus quod vocaris, non te
provecto comparare factis convenit, si turpissime ambitionis
delicta calcaveris. Stude errores noxios comitante vita
immaculosa superare. Nam iste revera est cultus de moribus
consularis. Non enim sufficit prudentissimi veterum talia
rebus nomina imposuerunt sub continentie imagine presules
provinciis mitterent consulares. Exempla tua publica
largire iustitiam, et ex fortiore parte imitari prevales, quorum
nominis proximitate contingis. Pecuniis potest indigere me-
diocritas, morum talenta non potest non habere qui iustus est. Non
paupertas largas consulum manus. Habent et boni pauperes
divitias suas. Illud ergo a te queritur, quod in pectore hominum
non vastatur, non quod terre visceribus continetur. Tanto
magis triumphare ex animi thezauro, unde indigentia nascitur
dispendium, quia ut efficacius teneas, tu plura concedas, im-
mo locupletior redderis, quanto te bona contigit sparsisse
cognoveris. Quapropter opinionis tue laude permoti per illam
indictionem illa provincia consularitatis te preponimus agere
dignitatem, ut tibi non sit acceptum quod probatur legibus
inimicum. Illa magis dilige que equitatis iura commendant.
Nomen tuum actionibus prodi consule fessis, et tue rei dites
consularis. Sed ut omnia equabili moderatione pensentur,
stude iustitie, pecunias non quere, et agnosces copiosa tibi
munera provenire. Hec enim conditor humanis actibus divina

posuerint ut ille magis possit districte qui lucra turpia
nescit optare, digniorantes accipiunt qui bene agunt, quia
necesse est ut dum pauper malorum ambitio contempnitur
supremo munere plebs donetur

Formula Rectoris provincie de Rectoribus et terrore malorum

Omnino prouide decreuit antiquitas iudices
ad provincias mitti ne possit ad nos remeando
mediocritas ingrauari. Quis enim latronum non ferret
audaciam, si longe positam cognosceret disciplinam absolu-
te potius nimis permissa grassari, si conquirentes tardius
mereretur audiri. Sed quanto melius in ipsis cunabulis
adsunt mollia reprimere, qui in duritia cuncta vindicte
in compendium mittuntur mala, si prefata faciam esse iudicia.
Quis enim audeat excedere cum supra ceruices suas districti-
onem cognouerit imminere. Et ideo te illi provincie Rectorem
per illam indictionem nostra mittit electio, ut reuera corrigere
videaris quos tibi commissos esse cognoscis. Clamant tunc
procul dubio nisi alia clamores extendit, quos scias non
inaniter positos, nisi ut tuo publicum participent, principum
in te cernens te rigore semper principis admonens. Benignitas
veste preciosa indueris quam filio suo Joseph venerandus dat te
nuisse ut eximie pulcritudinis maxime singularis ornatus
filius testaretur. Respice quantum dederunt leges et admensura
te potestatis extendit, tibi fiscalium tributorum credita utilitas ex-
acta. Constat esse tue fidei commissum principi remittere quod
in provinciis probatur emergere. En ecce Senatores ibidem resi-
dentes inferius audire, et in pretorium militate ad ipsius con-
tinentia vindicare. Cum nomen in suscepcionibus iusserunt
veteres honorati provincialibus anteferri. Quid de te existi-
matum sit datur adverti, cum tot videntur nobiles potuisse postpo-
ni. Additur quod apud fratres vocaris, ut nobilitate proximi
nominis tollaris a criminum vilitate. Cogita territorium ho-
minum tibi commissas esse fortunas. Effigies erit nimirum tem-
poris tui mores. Esto in te continens, quod possis esse in
aliis iudex. Forma civitatis est a se possiblis inchoare, ut
debeant emendi, proinde que nequeunt similem reprehendere. Nul-
lus enim in se culpas timet reus, quas habere cognitorem
respexerit, sed contentum mala nisi de bonis moribus fit
suo estimat despiciet suos actus. Nullus damnat in alteros
quia natura est humani animi quod sibi periculi imitatur.

civitatis quod se cognosceret [ut] amisisse. Equale est liberum tribunalibus ansidere non esse obnoxium reo sive incipiat potior fieri qui vendiderit. Timeat districtum, timeat continentem, non audiat blandum, ut rigidam possit famam promereri. Amari subditis nescitur gladium relinquere ... ad vendendum aliena crimina sua fatentur esse peccata. Ergo esto sollicitus ut bone actionis tue laudes potius audiamus a nobis confidenter exigis quod remittis, quia tantum de remuneratione tua cogitamus quantum te peccasse non quesisse cognoscimus.

Formula comitive Siracusane

Regalis est providentie tales iudicum personas eligere ut ad comitatum necessitatem habeant veniendi quos in longinquis regionibus contigerit immorari. Nullum enim tale negotium est periculi quod itineris tantas pati possit expensas. Ad commodum sit causam perdere quam aliquid per talia dispendia conquisisse. Non enim querelas de Sicilia volumus venire, sed laudes, quia gravatur apud nos actio provincialis si eam tam longinqui petitores potuerint accusare. Effusus enim dolor esse non creditur ubi tanti labores itinera subeuntur. Et ideo maiore cura illa quam tractanda sunt unde invidia plus timetur. Proinde per indictionem illam comitivam tibi Siracusane civitatis gratia divinitatis concedimus ut omnia sic agere niteris quemadmodum nos tibi prestitisse cognoscis. De proximis vota causantium sustinens, unde aut rectores requirimus, unde ad nos difficile venire posse sentimus. Habes que te decorare debeant, si tu tamen ibi defecatus consistas. Veneris cum militibus tuis nostris sumptibus expensis. Redderis autem armis geminatus et possessio tua provincialibus ornatus est. Exercitum ceteris civitatis sine periculo belli subis et armorum pompa decoraris. Verumtamen militibus civilem cogita disciplinam, non permittas milites esse possessoribus insolentes. Annonas quas sub moderatione percipiant, causis non misceant extraneis. Pro securitate omnium se cognoscat electum qui constat se armatum. Privilegia dignitatis tue ut volumus ... iubemus crede. Sufficiat tibi tantum gerere quantum decessores tuos constiterit rationabiliter effecisse.

Formula comitive de rectore

Ut cetera vetustatis inventa et ordinatarum rerum stupenda preconia hoc cunctis laudibus meretur efferri, quod diversarum civitatum decora facies aptis administrationibus

videtur ornari. et conventus nobilium occasione celebri colligatur
et tantarum nostri iuris desceptatione polluant. Unde nos quidem
maiorem gloriam habere cognoscimus qui facta veterum annis feli-
citatibus innovamus. Nam quid prodesset inventum si non fuisset
iugiter custoditum. Exeunt a nobis dignitates velut radii
a sole radiis. ut in orbis nostri parte resplendeat custodita iusticia.
Ideo enim tot emolumentorum ferimus. ut securitatem provincia-
libus colligamus. a cessis nostra auctorum quies est. quia non pos-
sumus aliter instaurare. quam si dum subito non cognoverint aliquid
irracionabiliter perdidisse. Et ideo ad Comitivam Neapolitanam per
illam indictionem libenter adducimus. ut cuncta negotia, equitatis
trutinator examines. tantum quam firma tua habita gratia tue
custodias. quidquid te illi populo vel in levi culpa fecisse displicere
cognoscis. Urbs ornata multitudine civium abundans
marinis terrenisque deliciis ut dulcissimam vitam te invenisse
iudices. si nullis amaritudinibus misceatur. Pre-
toria tua officia replent simul militum turba custodit. Con-
sistorium geminatum tribunal. sed tot testes pateris. quot te agmi-
na turbe conspicere cognoscis. Tota littora usque ad prefinitum locum
data iussione custodis. Tue voluntati parent peregrina co-
mercia. pretium ementibus de precio suo. et gratie tue profi-
cit quod avidus comparator exigit. Sed inter hec pulcherrima
optimum esse iudicem decet. quem se non potest occulere
qui cernit frequentes populos cognoscit. habitus affectus tuus
erit sine cunctatione dum per ora fertur populi. quod a
iudice contigerit actitari. Habet celebrem suam hominum fre-
quentia. si sequatur adversa. Et de iudice iudicium esse credi
quod in multis a populatoribus personatur. Quanto enim melius
qui illud populum gratum despicere. cui cognoscit presidere.
Equale est premium favore multorum. et illas voces ar-
ripe. quas et clementes dominos delectat audire. Nos
tibi prestitimus dignitatem. tuum est sic agere. ut sua
beneficia dominum delectet audire.

Formula honoratis possessoribus et curialibus

Tributa quidem nobis annua devotione persolvitis.
Sed nos maiore vicissitudine decoras vobis
reddimus dignitates. ut vos ab incivili par-
titate defendant. qui iussionibus obsecun-
dant. Erit nostrum commodum vestra quies. suave lucrum
si nesciatis incommodum. Degite moribus compositi. vivatis
legibus feriati. Nullum opus est quemquam facere. unde penas

possit occurrere. Curat iudex ut vos causas et non inveniat. Cetera motus proborum componat. qui rationabiles vos esse cognoscit. Improbis iudicem testem bonis moribus destinamus, ut nemo se cogi sentiet. nisi quem pravitatis despiciate commissionis attinset. Atque ideo illi nos comitivam Neapolitane civitatis per illam indicionem dedisse declaramus. ut vera gubernatione laudatus alteram mereatur de nostro iudicio dignitatem. Cui vos convenit obedire prudenter, quia certissimum laudabile est. ut bonorum prius iudicium benignum faciat. et mansuetus iudex gratissimam pacem equabili ratione componat.

Formula de Comite Vicarii Militis

Omnes apparatores habere decet iudices suos. Nam cum possit admitti et militia denegat. Sed nos quibus cordi est loca sibi commissos ordines continere. Auditionis illius Comitivam Neapolitanam condicionem largimur. ut iudicibus annua successione reparat. vobis solemnitatis nulla pereat actionis. Officio vestro designato convenit competenter obsequium. ut sicut vos non patimur emolumentorum commoda perdere. Ita et vos parendi debeatis priscam regulam custodire. Cetera Septimi libri

Secuntur Tituli Septimi libri Cassiodori

Formula ad prepositum de armis
Formula binorum et trinorum si principes agant
Formula domonitorum stirmiarius
Formula custodis portarum
Formula ad commendandum comiti principes
Formula comitiue diuersarum ciuitatum
Formula diuersarum possessionum
Formula principis comitatum comitibus suis
Formula de custodiendis portis ciuitatis
Formula tribunatus propinquorum
Formula principatus urbis Rome
Formula qua moneta constituitur
Formula legatorum gentium
Formula qua princeps dirigit
Formula euocatoria
Formula commentalis
Formula spectabilitatis
Formula clarissimatus
Formula tiricomitis

Formula de matrimonio confirmando et liberis legitimis faciendis
Formula ciuitatis parme
Formula edicti ad questorem ut ipse sponte debeat quis saionem mereatur
Formula probatorie cancellariorum
Formula de competitoribus
Formula qua census releuetur ei qui unam tantum possedit praegrauatam
Formula qua consobrina legittima fiat
Formula ad prepositum sub decreto minoris predia vendat

Formula Comitive Provincie equitate Rectoris et terrore malorum

Quamvis omnium dignitatum officia a manu secludantur armata et civilibus vestibus videantur induti qui districtionem docentur publicam operari, tua tamen dignitas a terroribus ornatur que gladio bellico rebus etiam pacatis accingitur. Unde quo iudicio fueris evectus, quid aliud vigorem fascium credamus esse creditum. Tibi autem ab ipsis legibus ferrum constat esse porrectum. Ferrum tuentium animo pacato dederunt ut et noxii nimium metuerent et lesi de optata ultione gauderent. Alioquin tuti parerent priores si temperata omnia non fecissent. Sed tu intelligas te ad moderamen electum, humanum sanguinem non concupiscas effundere. Quem qui dicitur et prohibetur. Datum puniendi remedium datum tibi pro salute multorum, arma ista iura sunt contra furores. Hec auctoritas criminibus est contra nocentes instituta, ut plus terror corrigat quam pena consummat. Non enim creditur ferro succedere robustam qui affligit teneram. Ubi curat audacia. Civilis est pavor iste non bellicus, quem tu sic facies esse gloriosum si habere non probetur excessum. Habes etiam et ferrum in humilioribus metiendum. Claudantur vectibus cathenarum quos levium criminum pulsat invidia. Cunctator esse debet qui iudicat de salute. Alia sententia potest corrigi, de vita transactum non patitur immutari. Signa tua ab auctores timeant, fures pavescant, latrones abhorreant, innocentia tuum respiciat leta, dum sibi auxilia venisse credit qui legum disciplina consumitur. Nemo scelerum premiis tuum velle deflectat. Gladius contemnitur ubi aurum suscipitur. Tu tuere mereris vocem si a virili animo cupiditate recesseris. Quocirca per indictionem illam comitive tibi in illa provincia tribuimus dignitatem et ad titulos tuos pertinentia non extrahibili lucro sed utilitate laudabili exequaris. Nec quicquam presumas facere nisi quod privatus

posses legibus vindicare. Ipsa est enim recta administratio. que et sine patrocinio defenditur cum tue perpetuum fuisse iusticie cognoscitur ei que qualiter obicere possit invenitur. quod tamen speciem veri velut fastidita deseritur Nam si bene provinciam administrationibus praesideas. honores ad amplissimos sperare leges quinto tenus decetur Unde iam perque videtur debitum quod nobis a tanta auctoritate reddere noscitur fuisse promissum

Formula presidatus excitatio et instructio Iudicis

Pervenit omnimodis conferit Antiquitas provincialis dignitates successione annua reparari. ut quos diutina captivitate cura consolaretur. et cultores provectus gaudia reciperent Sufficit enim unicuique discessisse laudatum. quia diu tempus protractum prolongatur quietur. culparum obprobria non vitantur Illa enim vel in brevitate declinare mirabile est. Diu fuerit et hominem surripiunt. quia fastibus sub velocitate discedunt Animus enim sapiens. et ad sectanda consilia bona sufficit. et facilius se ab errore custodit Sit in vero proposito administratoris longi animi susceptio. Molesta est bene sumit tempus in longe. quia nos facile remotum cupimus. quos iustos esse sentimus Ideoque commissionem tue moribus committi per illam indictionem praesidatum tibi in illa provincia grata dignitate credimus. ut sic debeas agere quatenus probus possessor gravatus tributum contatum excolere. Decessorum bona exempla sequere. a vitiorum te imitatione disiunge Non convenit omnis consuetudo probabilis. tantum te aliquotiens error decipit. quod non sequeris. Prodit stulticie culpam qui sequitur accusatum Sed illud melius eligitur. unde prudentis opinio sub admiratione laudatur Respice quia sit provincia plena nobilibus. Habes qui et bene de te loqui debeant. et derogare presumant. quia nulla potestas est que qualitatem suam sive de ore hominum possit abscondere Eius autem qui fruitur opinione laudabili per confines it fama provincias. et ibi invenit puriss... laudem ubi non impleverit potestatem Addit quod ire mi iteratum non relinquimus. que egisse probabiliter audiamus Morre pietati et principis merere affectum. solidatem regiam in legibus habes illas obtempera. et nostra cum monsteris implere mandata

Formula Comitis per singulas Provincias

Cum deo iuvante sciamus Gothos vobiscum habitare per-
mixtos, ne qua inter consortes, ut assolet, indisci-
plinatio nasceretur, necessarium duximus illum
sublimem virum bonis nobis moribus hactenus
comprobatum ad vos comitem destinare, qui secundum
edicta nostra inter duos Gothos litem debeat amputare.
Si quod etiam inter Gothum et Romanum natum fuerit for-
tasse negotium, adhibito sibi prudente Romano certamen
possit equabili ratione discingere. Inter duos autem Ro-
manos Romani audiant, quos per provincias diri-
gimus cognitores, ut unicuique sua iura serventur.
et sub diversitate iudicum una iustitia comple-
ctatur. Sic pace communi utreque nationes dulci otio
divinitate propitia perfruantur. Scitote autem unam nobis esse
in omnibus equabiliter quasi caritatem, sed ille se amplius
animo nostro commendare poterit, qui leges moderata vo-
luntate dilexerit. Non amamus aliquid incivile, sce-
lestam superbiam cum suis detestamur auctoribus. Violentos
nostra pietas execratur, in causa possunt iura, non
brachia. Nam cur eligant querere violenta, qui presentia
probantur iudicia. Ideo enim emolumenta iudicibus damus.
ideo tot officia diversis largitionibus continemus, ut inter
vos non sinamus crescere, quod possit ad odium pertinere. Unum
vos amplectatur vivendi votum, quibus unum esse constat
imperium. Audiat uterque populus quod amamus. Romani
vobis sicut sunt possessionibus vicini, ita sint et caritate
coniuncti. Vos autem et magno studio Gothos debetis
diligere, qui et vobis in pace manentibus populos faciunt nu-
merosos et universam rempublicam per bella defendunt.
Itaque destinato a nobis iudici vos convenit obedire, ut
quicquid pro conservandis legibus censuerit, modis omnibus
impleatis, ut et nostro imperio et vestre utilitati satis-
fecisse videamini.

Formula Ducatus Retiarum

Quamvis spectabilitatis et ceterarum honores uno tenore
videatur consistere, licet in hiis aliquid aliud inter-
dum soleat anteferri, tamen rerum qualitate pensata
multum hiis creditum videtur, quibus confinales populi de-
putantur. Quia non est tale pacatis regionibus ius
dicere, quale suspectis gentibus assidere, ubi non tantum vitia

quando bella suspecta sunt. nec solum per vox preconis insonat
sed turbarum strepitus frequenter insultat Retia namque
munimina sunt Italie et claustra provincie. que sic appel
lata fore non immerito iudicamus, quando contra feras et agrestis
simas gentes velut quedam plagarum obstacula disponuntur. Ibi
enim et impetus gentilis excipitur. et transmissis iaculis sau
ciatur furibunda presumptio. Sic gentilis impetus vestra vena
tio est et ludo geritis quod vos assidue feliciter egisse
sentitis. Ideo validum te ingenio atque viribus audientes
per illam indictionem ducatum tibi credimus Retiarum. ut milites
et in pace regas. et cum eis fines nostros solemni alacritate circu
eas. quia non parvam rem tibi respicis fuisse commissam, quando
tranquillitas regni nostri tua creditur sollicitudine custodiri. Ita
tamen ut milites tibi commissi vivant cum provincialibus iure
civili nec insolescat animus qui se sentit armatum quia
clipeus ille exercitus nostri quietem debet prestare Romanis. quos
ideo appositos constat ut intus vita felicior secura libertate
carpatur. Quapropter responde nostro iudicio fide nobis et industria
placiturus. ut nec gentiles sine discussione suscipias nec
nostros ad gentes sub incuriositate transmittas. Ad necessitatem
enim rarius venitur armorum ubi suspecta surrepcio ca
veri posse sentitur. Compendia vero dignitatis tue no
stris tibi iussionibus vendicabis.

Formula cure palacii

Aula nostra sicut agnoscitur peritis dispositionibus instituta
ita doctorum in ea diligens debet esse cautela,
quia pulcritudo illa mirabilis. si sepe non reficiatur
senectute ob repente subito viciatur. Hec nostra
sunt oblectamenta potentie. imperii decora facies. testimonium
preconiale regnorum. Hec legatis sub admiratione monstratur
et prima fronte talis dominus esse creditur. quale eius ha
bitaculum comprobatur. Et ideo magna voluptas est prudentis
sime menti pulcherrima habitatione gaudere. et inter
publicas curas animum fessum dulcedine operum refovere. quos
primus Ciclopes dicitur ad auctorum modum amplissimas
in Sicilia fabricasse postquam in cavernis montium Polyphe
mus ab Ulixe singularis oculi lugendam pertulerat orbitatem.
Unde ad Italiam fabricandi peritia creditur fuisse translata. ut quod
a talibus ac tantis institutoribus inventum est, emulata po
steritas in suo tempore custodiret. Hinc est quod spectabilitati
tue ab illa indictione curam palacii nostri sub tue conscien
tie ut antiqua in nitore pristino contineas et nova simili

antiquitate productas, quia sicut decorum corpus uno convenit colore vestiri, ita nitor palatii similis debet per omnia membra diffundi. Ad quod sit opportunius idoneus inveniri, si frequenter geometricam legis Euclidem, si schemata eius mirabili varietate descripta in tue mentis contemplatione concludas, ut hora commonito eius tibi famuletur copiosa notitia. Archimedes subtilissimus exquisitor cum Metrobio tibi semper assistant, ut ad nova reddaris paratissimus, qui libris probaris veterum eruditus. Non enim cura tibi iniuncta delegatur, quando animum nostrum fabricandi studio cupidissimum aut tuo ministerio probaris explere. Nam si aut civitatem reficimus aut castellorum fundare volumus novitatem, vel si construendi nobis pretorii amenitas blandiatur, te ordinante ad oculos ponitur quod nobis cogitationibus invenitur. Decorum magisterium, appositum omnino gloriosum in tam longas etates mittere, unde te debeat posteritas admirata laudare. Quicquid enim aut instructor parietum aut sculptor marmorum aut eris fusor aut camerarius rotator aut gypsoplastes aut musivarius ignorat, te prudenter interrogat. Et tam magnus ille fabrilis exercitus ad tuum recurrit iudicium, ne possit aliquid habere confusum. Vide ergo quanta debet nosse, qui possit tantos instruere. Recipies tamen bone dispositionis tue uberrimum fructum, cum tu de illorum labore lauderis, si ab eis diligenter facta monstraveris. Quapropter quicquid ad te pertinet ita decenter, ita firmiter volumus explicari, ut ab opere veterum sola distet novitas fabricarum. Sed hec poteris sic implere, si dona nostra nulla cupiditate suppresseris. Efficaciter enim imperat artifici qui eum competenti non patitur commoditate fraudari. Manus larga acuit nutrit ingenia. Annona qui de victu non cogitat perficere iussa festinat. Illud quoque considera, quia gratificatione latior sit aurea virga decoratus inter obsequia numerosa ante pedes regios primus incedis, ut ipso testimonio dignitatis nostre agnoscaris tibi nostra palatia commisisse.

Formula comitive formarum

De formis et aquis urbis

Quamvis Romane fabrice collate sibi ubique principatum reperiri, quia totum ubique in admirationem nostis exquisitum, quod ibi certum est esse fundatum, interesse tamen arbitramur, ut utilitas necessaria gratificetur et compluribus tantum causa cohereat. Traiani forum sub assiduitate videre miraculum est

capitolia celsa conscendere. hoc est humana ingenia su-
perata vidisse. Sed inquid per ea vivitur aut corpori salus
aliqua inde delectatione recreatur. In formis autem Roma-
nis utrumque precipuum est, ut fabrica sit mirabilis et aqua-
rum salubritas singularis. Quot enim illuc flumina quasi construct-
tis montibus perducuntur. Naturales credas alveos soliditate
saxorum, quibus tantus impetus fluminis tot seculis fir-
miter potuit sustinere. Cavati montes plerumque subruunt
meatus torrentium, et opus illud veterum non destruitur. Sed indu-
stria suffragante servatur. Respiciamus itaque aquarum copia
quantis Rome membris prestat ornatum. Illa termarum illa
pulcritudo quid esset, si dulcissima quedam equora non haberet.
Currit aqua Virgo sub delectatione purissima, que ideo sic
appellata creditur, quia nullis sordibus polluatur. Nam cum alie
pluviarum immanitate terrena commixtione violentur, hec aerem
perpetue serenum purissime labens unda mentitur. Quis ergo pos-
sit talia sermonibus competenter explicare. Claudiam per tantum
fastigii molem Aventini taliter esse perductam, ut cum ibi
ex alto lapsa ceciderit, cacumen illud excelsum quasi imam
vallem rigare videatur. Egiptus Nilus certis temporibus cre-
scens et tempus [?] sub ducto diluvio aere sereno tur-
bulentus estuat. Sed quid pulcrius est Claudiam Romanam
quod tot arcus [?] montium summitates lavacris ac domibus liquores
purissimos fistularum uberibus emisisse. Et ita equaliter
fluere, ut numquam se possit desiderata subducere. Ille enim
dum recedit lugendus est, dum venit insperate diluvium.
Quis igitur famosissimum Nilum dubitet inter flumina non esse
superatum. quod ille incolas suos aut crescendo terret
aut recedendo destituit. Horum hec non supplicia commendatione [?]
commemoratione narramus, ut possis advertere qua a te
diligentia requiratur, cui pulcritudo tanta committitur. Quapro-
pter per indictionem illam comitivam tibi formarum sub magna
deliberatione tradimus, ut summo desiderio mitaris efficere
quod tantis ac talibus rebus respicitur expedire. In primis noxias
arbores que instruunt fabricarum ruinas dum sunt quidem [?]
menium importabiles arietes tenere [?] computari [?]
quia nulla lesio removet, quod ortum non tollit. Quod si
aut consistente senio fuit demolitum pervigili celeritate
reparetur, ne crescente defectu augeatur nobis causa dispen-
dii. Ductus aque fortuna tua est. Quod incolumes eris
si illa solidaveris. tantum quoque apud nos proficias, quantum
te illis studuisse probaveris. Agat ergo peritia fides quoque tua

ut et constructio fabrice illibata permaneat, et aque distributio nulla se cuiusquam venalitate subducat

Formula prefecti vigilum
De furibus capiendis

Quamvis nomine tuo ad civitatis te vigilias deceat excitare, nec possis dignitatem implere quod diceris, tamen providentie solita cautela non deserit. quin eos quos ad agendum delegimus, ad parendum quoque suaviter invitemus. Nimis enim tibi pulcherrimum est in illa urbe operam curanter impendere diligentie tue, ubi tales testes videntur assistere. Cautela quippe tua mox ut habita fuerit, per patriciorum et consulum ora discurrit. Vix te contingit aliquid sollicite facere, et qualis proceres cum admiratione laudant mediocre dignitate regis. et in summa opinione versaris custos Romane civitatis dictus, quoniam eam ab intestino hoste defendis. Quapropter ita fures esto sollicitus quos et sibi tibi leges punire minime sepius. tunc eos indagandi licentia contulerunt. Quamvis raptores sint detestabiles, fures tamen longe deteriores existunt quos tue subdimus dignitati. utere ergo per iudicium illam prefecture vigilum potestate, horror tibi penarum ademptus est non optimus. Nam lex a quo voluit malos capi, ipsum censuit plus timeri. Eris igitur securitas soporantium, munimen domorum, tutela claustrorum, discussor obscurus, arbiter silentiosus, cui fallere insidiantes phas est, decipere gloria. actus tui venatio nocturna est, qui miro modo si non cernitur tunc tenetur. furta magna in furibus facis, cum illos circumvenire niteris quos omnibus illudere posse cognoscis. Prestigii genus est quod agis, ut latronum versutias intricare possis. facilius enim existimamus sphingis enigmata comprehendi posse quam raptoris fugaci experientiam reperire. Ille circumspectans ad omnia instabilis ad venturam trepidus ad insidias quemadmodum potest capi qui more venti oculis sic noscitur contineri. Vigila impiger cui nocturnis avibus nox tibi pandat aspectus, et sicut ille rapuerit in obscuris tibi ita tu possis et invenire [illegible]. Esto nunc ad cuncta sollicitus. venalitas tibi non adimat quod concedit industria. Nam licet hec sub presumpta caligine videantur geri, nullus tamen actus est qui possit abscondi. Emolumenta quoque tua vel officii deputati ex nostra tibi auctoritate rationabiliter vendicabis, quia necesse est

in tam magna ciuitate per diuisos iudices agi quod ab
uno non potest explicari

Formula de custodia ciuitatis

Quamuis dignitates magni nominis prima fronte
decoretis quia non potuit antiquorum prudentia
summa omnium quosque simili appellatione conserere Ne
splendore que summis dabat altius utilitate polli-
cerat Tamen hinc intelligitur quid sentire maiorum potuisset
auctoritas quod prefectos vigilum nominibus appellare voluerunt qui
pro generali quiete desudarunt Tibi enim fortunarum securitas ciui-
tatis ornatus utilitas omnium commissa est si uit contra domesti-
cos grassatores bellum patitur gereres si quem animum ledendum
esse sentires Custodes fortunas omnium securus somnus te vigi-
lante carpitur et molestia nulla sentitur In pace positus
similis de nocturnis fure victorias et tuis laureis mane
defensa ciuitas letatur que dum captos respicit tunc se
occulto hoste caruisse cognoscit Quottidie triumphas si bene
vigilas et tua rara sit gloria bellici certaminis tibi igitur
latronibus familiariter inuentis a ducatu nimia timorum affert
cum susceptum assumens predones inquirere quos non valet
iudex dominus inuenire Et duplici ratione beneficiis aut fortuna
furta prohibes aut admissa concludis Nonne ista est inef-
fabilis queredum gloria ciuitatis unum hoc in se suscipere quod videtur
omnibus expedire Merito tibi gloriosum nomen prefecti prudens
antiquitas deputauit quia istud facere non poterat nisi qui
conciues suos commodis pluris amabit Officium quoque tuum non
constat omnino subleuatum quando et ipsis monetis iura delata
sint qui pro tuorum securitate omnibus noscuntur Ecce tam
ordinant prefecturam tibi vigilum per illam indicationem deuotioni tue o-
pinione conferimus ut et curam hanc dignitatis et pulc-
ritudinem tibi competentia modis omnibus exequeris Sed eius
Nonne gloriosissimum furum generalis persequatur assensus tamen
omnia de effusione humani sanguinis agitur quod sibi subitum aut
indeliberatum iubemus assumi Modestiam sequere qui bi-
nas audacias continentiam dilige qui furta condemnas
Ad gesta prefecti audiantur aliqui pro salute dictura
Quoniam quicquid non distituit iustitia non putatur Con-
uictis vero atque confessis que sunt decreta fiunt qui
crudele non efficit qui sequitur leges

Formula comitiue portus

Deliciosa magis quam laboriosa militia est in portu Ro-
mano comitiue gerere dignitates Illic enim copiosi

navium prospectat adventus. Illic veliverum mare peregrinos
populos cum diversa provinciarum merce transmittit. et illic tot
spectacula divitum rerum commodum tunc est venientes crassisse
Capitulum Hic primum faucibus Romane delitie sentiuntur
et undis Thiberinis quasi per alveum vadunt, que ad co-
mercia civitatis ascendunt. Bene inventa dignitas que
copia videtur ornare Romanis. Nam quid elegantius pot-
est. quam unde probatur plus satiari. Inventa maior
est exquisita prudentium, et quia longius a litore Roma
videbatur posita, unde magis esse incipet. ubi dictorum
ingressum navium possideret. Duo quippe meatus alvei Thi-
berini decorant ornatissimam civitatem, et eam tanquam
duo luminaria susceperunt. ne vacaret a gratia. quas tante
urbi ministraret expensas. Crimina ergo res tibi committitur
si moderate peragitur. Cum copiam satis dum ingredien-
tes iuste tractaveris. Avara manus portum claudit. et
cum digitos attrahit navium simul vela concludit. Merito
ergo illa mercatores cuncti refugiunt que sibi dispendiosa
esse cognoscunt. Quapropter adsunt ibi venti, sit moderata
presumptio. Nam placidum mare dampnat. qui ventus
cupiditate exaggerat. Unusquisque pro solemnitate termo-
nius offerat voluntarium munus. Exenia sunt enim ista
non debita. A paucis accipit qui nimium querit. Et sepe invitat
sponte munera. qui moderetur oblata. Sit tibi ergo cura pa-
rata. non solum te abstine. ceterorum prohibe presumentium manus
Rapina non est leve in illa ubertate delinquere. quia debet
cunctos iudicem optare. Quocirca per indictionem illam comi-
tive portus te honore decoramus. ut sicut tibi dignitas
dulces delitias administrat. ita tu honori opinionem laudabilem
derelinquas.

Formula Tribuni voluptatum

Quamvis artes lubrice honestis studiis sint remote
et histrionum vita vaga videatur efferri posse li-
centia, tamen moderatrix providit antiquitas. ut
in totum non effluerent. cum et ipse iudicem non
sustinerent. Administranda enim est sub quadam disciplina
exhibitio voluptatum. Teneat scenicos si non verus
vel umbratilis ordo iudicii. Temperentur et hec legum qualitate
negotia. quasi honesta imperent inhonestis. et quibusdam
regulis vivant. qui vite recte conversationis ignorant.
Studeant enim illi non tantum voluntati sue. quantum
aliene letitie. et conditione perversa cum dominatum sui

corporibus traderent, sed potius animas compulerunt. Dignum
fuit ergo moderatorem sistere qui se nesciunt iudicio
moderationis tractare. Locus quippe tuus hys rebus hominum
velut quidam tutor est positus. Nam sicut illi etates tene-
ras adhibita cautela custodiunt, sic a te voluptates fervide
impensa moderatione frenande sunt. Atque bonis institutis
quos nimia prudentia constat invenisse maiores, leve
desiderium et si verecundia non cohibet, districtio pertinax modifi-
cet. Agantur spectacula suis consuetudinibus ordinata, quia
nec illi poterunt invenire gratiam nisi imitati fuerint aliquam di-
sciplinam. Tribunum te voluptatum per illam indictionem nostra
facit electio, ut omnia sic agas quemadmodum tibi potest civi-
tatis adiungere gratiam, ne quod ad leticiam constat inventum tuis tem-
poribus ad culpas videatur fuisse transmissum. Tua fama
diminuitur si alia tua opinione comparare castitatem. Dilige
cui subiacent prostitute et magna laude dicitur vir-
tutibus studuisse qui voluptatibus imperavit. Optamus enim
ut per ludicram administrationem ad seriam pervenias dignitatem.

Formula defensoris cuiuslibet civitatis qualiter debeat esse defensor

Si ad querelarum negotium patiendum talis eligitur qui
consilio et gravitate laudetur, quanto praestantior
esse debes qui suscipis negotia civitatis. Nam
si periculum est unum decipere, quid erit imperare civitati
iudicium extitisse. Causa enim cultorum bene acta nobilitat
quando bono civium proposito atque creditur qui generalibus desi-
deriis adesse sentitur. Defensorem te itaque illius civitatis
per indictionem illam civium illorum votorum supplicatione permoti nostra
concedit auctoritas, ut illi venale nichil improbum facere
velis, qui tali nomine nuncupare. Commercia civibus secun-
dum temporum qualitatem equabili moderatione dispone. Def-
finita precia que miseris, quia non est labor vendendi fi-
nes includere. Sed precia statuta castissime custodiens, im-
plebis enim revera boni defensoris officium, si cives tuos
nec legibus patiaris opprimi nec caritate consumi.

Formula curatoris civitatis

Quamvis res honorabilis habeatur, qui decreto nostro
sollicitudinem civitatis sue videtur impendere, et inter su-
os magna reverentia perfruatur, qui cives se agere
professus est, tamen indubitatus honor est qui nostra
electione confertur, quia preditus bonis institutis creditur

tibi aliquid auctoritate principis delegatur Et ideo ab indi-
ctione illa illius civitatis curam ad te volumus pertinere ut
laudabiles ordines curie caput gubernes moderata
potentia ab ipsis quod pro re est facias custodiri Non sint
timores in potestate sola venientium. equalitas grata cu-
stodiatur in omnibus, opulentissima facies civium et humi-
lis gratia colligitur si potentia sub moderatione sentitur Cum
decori curatoris impleveris officium. tibi sollicitudo fuerit
de utilitate emptorum Consuetudines autem tibi regia
auctoritate defende. quas in eodem loco tuos constat habu-
isse maiores

Formula Comitive Rome

Si clausis domibus et communitis et in securitate
manentibus insidiari solet nequissimum votum.
quanto magis in Romana civitate videtur allici
que in platea pretiosissimum repperit quod possit
auferri Nam quidam populus copiosissimus statuarum greges
etiam equorum abundantissimi tali sunt cautela ser-
vandi. quali et cura videntur affixi Ubi si esset hu-
manis rebus ulla consideratio Romanam pulcritudinem
non vigilie. sed sola debet reverentia custodire Quid
dicamus in marmora et metallis et arte pretiosa que si va-
let eripi. rara manus est. que possit a talibus abstinere.
Ubi sunt exposite quales divitie, et que multis laboribus
facere potuerunt Cave ne ista esse debeat negligentem
cuius in causa tali patitur esse venalis. quod gravissi-
mum damnum potest fieri in pulcritudine singulari Quapropter
de per illam industriam Comitive Romane et tuam pruden-
tiam et iustas commodis suis tibi concedimus dignitatem,
ut fideli studio magno quam instituto querens improbas
manus Et insidiantes aut praetoriis fortunis aut
membris ad tuum facias venire iudicium Et rei veritate
discussa congrua subeant legibus ultionem. Iniqua iuste
lex prosequitur publicus dolor qui decore veterum
fecerint detruncatione membrorum esse amata quam in monu-
mentis publicis que debent pati officium tuum, et mili-
tes consuetos noctibus potius invigilare compelle
in die aut civitas se ipsam custodiat Vigilans enim stu-
dio ne indiget alieno qui se custodit sed tunc perspicitur fa-
cile captus cum custodes minime superveniri sentit Statue nec
totum mente sumit quin a finibus perisse custodes videntur cunctis
ad monere promissis diligentiam tuam devotione laudabilem sentiamus
ut tamen ut laboriosos fures diligimus. securos honores per ea offeramus

Formula Comitive Ravennatis

Si festinanda est dignitas ex labore, si laudabilis
sollicitudo actuum publicorum parit gratiam liberalitatis
principum, summa gratificatione locus iste habendus est,
qui suis necessitatibus probatur adimere nostris ordinationibus
tarditatem. Iste enim nesciat quietis copiam namque de-
inter proceres admonitus a dignitatibus palatii nec-
non in exercitationibus servitur. Et ideo a te summa celeri-
tate complectitur quod inter diversorum festinationes
anxias vix sufficit alter evertere quos te vivaciter
contingit implere negotiatorum opus consuetas nec minas eri-
gas nec venalitate derelinquas. Sit modus qui non possit gra-
vare laborantes ut tu res querulosas sine querimoniis de-
geris maiora de vino etiamne mercaris. Proinde comitivam Ra-
vennatem per illam indictionem tibi serenitas nostra concedit, ut di-
gnitatis privilegia tuere, subeas et labores officium tuum equitatis
consideratione moderare. Semper sibi et laudandi et prestandi cau-
sam invenit qui publicis actionibus adhibetur. Sed quantum ad
ministraciones tua sunt mediocres agitur tanta debet equalitate
cotidie trutinari, quia illud potius expedit penes mensuram qui
desertam noscitur gubernare substantiam. Pronti damna vix
sentiunt tenues autem levi dispendio volvuntur qui vel medi-
ocri minucia totum videtur ammittere qui exiguum cognoscit possidere.

Formula ad prefectum urbis. De architecto faciendo in urbe et eius precio

Romane fabrice decus peritum convenit habere custodem, ut
illa mirabilis silva menium diligentia subveniente ser-
vetur, et moderna facies operis antiqui dispositionibus
construatur. Hoc enim studio largitas nostra non cedit, ut et facta
veterum exclusis defectibus innovemus. et nova vetustatis gloria
vestiamus. Proinde illa illustris magnitudo tua Roma-
nis artibus ab illa indictione datum de architectum esse cogno-
scat. Et quia iustis commodis studia constat artium nutrien-
da, ad eum volumus pertinere quicquid decessores eius constat
racionabiliter consecutos. videbit profecto meliora quam legit
pulcriora quam cogitare potuit. statuas illas auctorum suorum
scilicet adhuc signa retinentes, ut quamdiu laudabilium personarum
opinio superesset, tamdiu et similitudinem vivae substantiae
imago corporis custodiret. Conspiciet expressas in ere venas
nisu quodam musculos tumentes, nervos quasi gradu
tensos. et sic hominem fusum in diversas similitudines ut
esse credas pocius generatum. Has primum Thusci invenisse

in Italia referuntur quas amplexa posteritas pene parem populum
urbi dedit quale natiue sollicitas protreavit generavit. For-
mis equinis signa etiam inesse fervoris. crispat etiam nari-
bus et rotundis. constringit membra auribus remulsis. credet
forsitan cursus appetere cum se metalla noverit non movere. Quid
dicamus columnarum iunctam proceritatem. moles illas sublimissimas
fabricarum. quasi quibusdam erectis hastilibus contineri et
sub tanta equalitate concavis distinctas canalibus. ut
magis ipsas estimes esse transfusas ceris iudices factum. quod
metallis durissimis videas expolitum. Marmorum iuncturas
venas dicas esse genitales ubi dum falluntur oculi. laus pro-
batur crevisse miraculi. ferunt prisci seculi narratores fab-
ricarum septem tantum terris attributa miracula Ephesi
Dyane templum. Regis mausoli pulcherrimum monumen-
tum a quo et Marsoleta dicta sunt Rodosolis ene-
um signum quod colossus vocatur iovis olimpici simulacrum
quod Phidias primus artificum summa elegantia ebore auro-
que formavit Cyri medorum Regis domus quam Memnon
arte prodiga illigatis auro lapidibus fabricavit Babilonie
muri quos Semiramis Regina latere cocto sulfure ferro-
que construxit Piramides in Egypto quarum in suo statu
se umbra consumens ultra constructionis spatia nulla parte
respicitur. Sed quis illa ulterius precipua reputabit cum in
una urbe tot stupenda conspexerit Habuerunt honorem quia
precesserunt tempore in rudi seculo quicquid emersisset novum
per ora hominum iure ferebatur eximium. Nunc autem potest esse
veridicum. si universa Roma dicatur esse miraculum. Ideoque
virum peritissimum talia suscipere decet ne inter illa ingeniosa
priscorum ipse videatur esse metallicus et intelligere non possit
que in illo artifex antiquitas ut sentiretur effecit. Et
ideo det operam libris. antiquorum instructionibus vacet Ne
quid ab illis sciat minus. in quorum locum cognoscitur sur-
rogatus

Formula de comite insule Cur-ritane Celsine

Constat plerumque bene posse agi ubi persona non
desinit monitoris. Omnia enim sine principio con-
fusa sunt Et dum unusquisque iuxta suam volun-
tatem cogitat vivere. regulam cognoscitur omnem disciplinae turbare
Antique consuetudinis morem secuti Churritane et
Celsine insulis comitivam illam per indictionem illam te credit
auctoritatis Iustum est enim ut qui a reliquorum hominum sit

Journal für Damen und M

Altona. d. 12. N. 1806. 8

commissione dimisi ad habitatores eorum quibus preest qui
eos probabili ratione componat. Ne quedam sit necessitas
inuisitata communes actus longe positos ignorasse. Habe-
tote igitur qui inter eos emergentes causas et audire
debeat et finire. Est si quid etiam a nostra fuit pietate decre-
tum eos commovente pagine extrema erroribus locus tollitur
quod scolasticum debeat obstinare decretum que tecum ita
bonis actibus stude ut augmenta nostre gratie possit accipere
Necesse est enim ut a nobis remuneratum sumat si vobis
que sunt profutura disponat.

Formula de preposito calcis

Gloriosum opus est servire fabricis unde Romana civitas
probatur ornari dum tantum quis apud nos proficiat
quantum pro parte sua proprio labore contulerit. Dubium
non est coctilem calcem que est nivibus candidior spongiis levi-
or instrumentum esse magnum fabricarum. Nam quantum ipsa
ab ustione dissolvitur tantum reddit parietum firmitas roborata.
Petra solubilis saxa emolliens harenatus lapis qui tanto
potius accenditur quando aquis copiosissimis irrigatur. Cum
quo ut saxa fixa sunt ut harenarum munita solidentur. Et
ideo maius studium meretur accipere quod primum locum in Romanis
menibus noscitur obtinere. Devotam industriam tuam multorum similiter
celeritatem ad coctionem attribuimus. Cui talis ab auctore illa
nostra ponit auctoritas ut tantum provideat quod publicis fabricis
abunde procurata sufficiat et ad exstigandum timores animum
extitentur. Sic videbunt pacis esse quod quaeritur. Privilegii
vero loci tui nostris iussionibus rationabiliter perfruaris ut
maiora mereri possis si bene tibi delegata compleveris.

Formula de armis fabricandis

Considera quid suscipis et intelliges te locum dare
non debere securitati. Arma enim bene construere
hoc est salutem omnium velle custodire quia prima
facie ipsius terret inimicum et incipit cedere si se cognoscit similia
non habere. At ideo artifices illa utilitatibus te et fabricis armorum invita-
ti tuorum opinione presentium ut tale opus ab artificibus exigas qua-
le nobis placere posse cognoscis. Securitas te nostre non invitat absen-
tie quicquid feceris nos videmus. Age quod usu ipso subtilissime possidemus
errores artificum possumus prima fronte reprehendere et laudabiliter operata
iudicare. Vide ergo qua diligentia quo studio faciendum est quod
ad nostrum venturum constat examen. Age itaque ut nulla te venalitas
nulla copula culpa demergat quia venale esse non potest quod

in tali causa delinquitur Ne inde periclitaris de qua parte per-
tinuis Opus quod mortem gerat et salutem initio pertinentium cu-
stodia bonorum Contra improbos necessarium semper auxilium
hoc primum fforoneus Iunoni dicatur obtulisse ut inventum suum
nominis ut putabant auspicio consecraret Hec in bello neces-
saria in pace decora sunt · hec inermes imbecilles fragiles et imbelles
cunctis bellis efficiunt fortiores

Formula ad prepositum de armis

Multorum insinuatione comperimus illum probis moribus institutum com-
missa sibi posse fideliter expedire Ideo illustris magnitudo vestra
nos eum elegisse cognoscat · ut et militibus secundum morem
pristinum et artificibus urbis possit armorum creare consuetudines
suas sibi exigant adimpleant Et nulli in eis inveniri possit
offensio Quia licet ubique culpa ledat · hoc tamen gravius percutit · si
bellorum instrumenta neglexerit · prodicionis quippe instar est exer-
citui subtrahere · quod eum constat armare quibus consuetudines
suas vestra prudentia deputabit · Et diu illis excusatio vitia-
lia tollit · necessaria vivacius exigant

Formula binorum et trinorum si per indictiones agantur

Ad genium dignitatis tue credimus pertinere · si competentia
tibi videamur iniungere Quia tanto quis gratior red-
ditur · quanto parendi causas amplius suscepisse monstra-
tur Et Ideo binorum et trinorum titulos · quos a provinci-
alibus exigi prisca decrevit auctoritas · per sacrarum largitio-
num transmittere maturabis Ita ut omnis quantitas intra
kalendarum martiarum diem solenniter impleatur Ne te ipso reddere
cogaris quod procurare neglexeris Quia cui contigisset iniuria
si alter eos titulos videretur exigere · quos a te percipiunt leges
sacratissime pertinere

Formula binorum et ternorum

Quamvis prisca consuetudo binorum et ternorum ex-
actionem ad te rettulerit pertinere · tamen ne te multiplex
occupatio pregravaret Et impedimenta tibi sollicitu-
do faceret geminata illum et illum exactores officii
tui per indictionem destinandos · ut tibi officio tuo debeant
imminere Quatenus tuo eorum solacio intra kalendas martias
diem ad illustrem virum comitem sacrarum largitionum solen-
nis quantitas deferatur Ne opinionis pudore reus ef-
ficiaris · si largitiones sacras per moram aliquam putaveris
esse tardandas Ita ut te exequente esse non estimes · que
nos credimus abundare Nam si quid minus fuerit quam oportebat

illatio. Sed tunc hec nostris facultatibus exolvenda

Formula Commonitorii Scriniariis

Non dubitamus esse gratissimum quod quis cognoscit officium implere susceptum. Quia illud est potius grave si nullus vivit otiose. Tunc questus est actio sua. Honor principalis minutus similis enim distinctio habetur qui ignobili corpori relinquitur. Quapropter dictionem illam ad illam nos provinciam attendas, pro tuo iudice vel eius officio intra dierum spatium axitatem arcarii que de binis et ternis quantitatibus solemniter postulatur ad comitis sacrarum largitionum scrinia postposita dilatione dirigatur. Sic tamen ut nec erarium nostrum aliquid minus a consuetudine percipiat, ut possessor suo modo professionis exolvat. Et non dubitet conditionis sue periculum sustinere si quid actum contra presentem ordinem poterimus agnoscere.

Formula Vicarii Portus

Beneficia nostra gratie tue semper augemus, si te agere commissa rationabiliter approbemus. Nec enim irremuneratus iaces, si et populos peregrinos prudenter excipias et mercimonia moderata equalitate componas. Nam licet ubique sit necessaria prudentia in hac potius actione videtur accommoda. Quando inter duos populos nascuntur semper certamina nisi fuerit iustitia custodita. Quapropter arte placandi sunt qui mores offerunt similimos ventis. Quorum nisi prius animi temperentur in maximum contentionem nativa facultate prosiliunt. Quapropter modestie tue fama provocati curas te illius portus per illam indictionem gratie concedimus, ut omnia ad tuum titulum pertinentia sic agas quemadmodum ad meliora pervenias. In parvis enim discitur cui potiora committantur.

Formula ad Commendandos Comiti Principes

Magna nimis collegas suos prerogativa decorat quisquis gerit militiam nomine principis. Cognoscit enim agere locum primarium quod in rebus humanis magna pars nominum asserit excellentia dignitatum. Hoc etiam inde loci probatur exemplo sine quo nec secretum presentium accessus. Nec postulatorum pompa peragitur. Totus quasi ille indiget genius ita tibi probatur creditus ut sine te nequeat esse perfectus. Comiti quidem provinciarum potestas data est, sed tu iudex ipse tibi commissus es. Tu vicem tenes improbis minantem, tu disciplinam inter dura custodis. Tibi insolentiam provantium potestas est distringere qualiter presuli non licet indicare. Exsecta quietiam totius actus te subscribente complentur. Et consensus tuus quasi presentium collatus iudiciis explicatur

Age ut qui talibus provectus es ea implesse intuo sentiaris Itaque
per Indictionem illam ad illam te provinciam iubemus excurrere
hoc mixtus iudicis officio competentia in loco tuo peragas Et
qui principes a nobis egressus nullis utilitatibus acquiseris
Reverentissimus eum te omnibus facies si quod de nomine tuo cre-
ditur et in moribus senciatur

Formula comitive

Invitat nos consuetudo solemnis et vobis ornatum
offitii dirigere et pessimos ordines excubantium custodie
Nostra enim laus est si vos Romana militia d
mittetur quibus talibus ministris potest age quod et videtur
pristinis sanctionibus convenire Sit enim Gottos nostros deo iu-
vante prodiximus ut et armis sint instructi et equitate
compositi hoc est quod reliquie gentes habere non possunt hoc est
quod nos efficit singulares si assueti bellis vivamus
legibus cum Romanis Quapropter de offitio nostro illud atque
illud ad vos credimus esse dirigendos ut secundum priscam
consuetudinem qui variis iussionibus obtemperat ex raciona-
bili debeant antiquitate moderari quibus gratanter conser-
vaveris cunctis et consuetudinibus suis ex nostra iussione pre-
stabit Debent enim a vobis diligi quia a nobis meruerint
destinari

Formula comitive diversarum civitatum

Scimus honorem humane menti est manifesta
probatio quia libertas animi voluntatem propriam semper
ostendit Sed se contempnit offerre qui sibi alios
cognoverit subiacere Sed humane menti felix illa
condicio est que arbitrium provectionis sue intra terminum suo-
rum aratronis includit et sic pergit dignitatis brevissimum spacium
ut emissis temporibus reddatur acceptum Quapropter quisquis in-
dicet ad blandum descendunt laboriosum quidem sed non est im-
possibile iusticiam servare mortalibus quam ita tuendam sens-
erunt custodiendam dignitati divinitatis attribuit Ut et qui ne-
sciunt divina racionem tamen veritatis agnoscant Necesse est
enim ut quod a nobis crediturus sub momento iterum eas suaviter
audiatur et ideo non laborare propter impones quod eos constat
et propria voluntate sentire difficile enim superat prestigia preci-
bus alienis qui se previt monitore compelli. Perfecta per indictionem
illam in illa civitate comitive honorem secundum ordinis ti-
bi propria largitate divinitate largimur et tuos commissos equi-
tate regas et publicarum ordinationes iussionum constanter ad-
impleas Quatenus tibi meliora prestemus quibus te probabiliter
egisse priora senserimus

Formula bonarum rerum possessionum

Utile est semper unum eligere cui reliqui debeat obedire quia si voluntas dissonorum vaga relinquitur confusio culparum annexa generatur. Atque ideo civitatis vestre comitivam per indictionem illam tali nos largitos fuisse noveritis cui saluberrima pariter commodate, ut et causis vestris ferat remedium et iussionibus publicis procuret effectum. Facturi quod si quis se probabili devotione tractaverit, similia de nostris sensibus iure postulabit.

Formula principis militum comitivis fines

Gratum vobis esse confidimus, quod militie vestre iudices destinamus. Cuncta enim ordines decor agit, quoniam nobis non desunt pericia indicant. Relativa ista intellectu sunt nomina; si presulem ademeris, militem non relinquis. Apparitorem enim tollit quoniam qui iubere potest abrogat. Probis ergo actum credimus. Quod ad vos dirigimus dignitates, et tamquam vos militiae facimus. Dum iudices destinamus, sic istud bene creditis beneficium, ut cum vos sit obsequium, vobis accreat electo cognitorum. Et ideo per indictionem illam illum comitem militie ante cognostitem destinatum, que ita actum esse putamus tam in causis publicis quam privatis. Et cum comittetur laus optata cui devotionem iustissimam commodantes, in hijs que vos precipit solenniter obedite, quia scientiam vestram honoratam esse credimus, si bene habitos vos indices senciamus.

Formula de custodiendis portis civitatis

Nullatenus de eius fide dubium qui ad custodiam civitatis eligitur, quia probate constancie constat esse credendum quod fuerit securitate multorum. Atque ideo curam porte civitatis illius indictione tibi auctoritate credimus, ut et improborum non pateat adventibus, et bonorum non retardet accessus. Nam si porta semper obserata sit, instar est carceris; si iterum neglecte pandatur, murorum nil proderit firma munimina. Sit ergo utrumque moderatum, ut et custodie nocturne satisfacias et in competenti tempore claudere non presumas. Eris inimicorum via timendum et necessarium singularium amicis sis copie, quam optas contrarie. Studeas ergo et alimoniis mercatae venientes, non quod tibi despiciatum est creditum, quibuscumque fautibus civitatis preponeris, qui cum dictibus victualibus preesse monstraris, quod te oportet sine querela perficere, ut de parvis agnoscere possimus, cui maiora credere debeamus.

Formula tribunatus provinciarum

Equitati convenit ut unusquisque ad fructum militie emerso tempore debeat pervenire et laboris recipiat premium pro compensatione meritorum. Unde quia pristine consuetudinis ratio persuadet ut a nobis debeat designari qui vobis dignus esse iudicatur, ideo hac auctoritate censemus ut ille qui locis videtur expositis vobis in supradicto honore preficiat. Quatenus cum ad tempus venerit constitutum optato honore potiatur. Divina sunt ista iudicia non humana ut qui stipula ad debitum tempus voluit perducere iure videatur et laboris sui premia suscepisse. Cornicularius similiter igitur competentia privilegia consequatur quia nullum emolumento consueto frustrari desideramus, quem sine culpis ad primatum pervenisse cognoscimus. Quapropter illi pro utilitate rei publice disponenti modis omnibus obedite. Quoniam partem iudicis habet vox, quando ab ipsis requiritur, si quid a vobis insolentius excedatur.

Formula principatus urbis Rome

Cum in urbe Romana plurima fieri censeamus et necesse sit partem ibi esse comitatensis officii, ut utilitates publice videantur impleri, more nostro prospeximus ut quia principem cardinalem obsequiis nostris deesse non patimur, tunc eius locum vicarii nomine in urbe Romana debeas continere. Quatenus et ille primatus sui laboribus perfruatur et tu in altius honorem possis descendere, quod in tuo debeas feliciter exhibere. Hi quos et comitiacorum ad comitatum iudicaveris esse dirigendos consulens obsequio nostro tuo subiacebit arbitrio. Hi autem quos retinendos putaveris indulta securitate potiantur. Vitatione ut vicissim omnia moderens, quatenus nec exhibentes continuus labor atterat, nec segnes iterum vitio otii fugienda consumat.

Formula qua moneta committitur

Omnis quidem utilitas publica fideli debet actione compleri. Totum vitiose geritur ubi constitutionis puritas non habetur. Tamen omnino debet monete integritas queri, ubi et vultus noster imprimitur et generalis utilitatis invenitur. Nam quid erit tutum si in nostra peccetur effigie, et quam subiectis corde venerari debet manus sacrilega violare festinat. Additur quod venalitas cuncta dissolvitur si victualia metallis vitiantur, quod necesse est respui, quod in mercimoniis videtur corruptum offerri. Cuius ergo piaculi tantum vitium esse commodum, dispendia scelestis cunctorum ut detestabile vitium venire possit ad pretium firmum

Sed quod ad formam serenitatis nostre attinet, claritas regia nil admittit infectum. Nam si vultus cuiusque fuco colore depingitur, multo iustius metallorum puritate principalis gratia custoditur. Auri flamma nulla tinctura permixtionis albescat, argenti color gratia candoris arrideat, eris rubor in nativa qualitate permaneat. Nam si unum sceleri legibus putatur esse damnandum, quid ille mereri poterit qui in tanta universitate hominum peccavit. Pondus quin etiam denariis constitutum perenniter observari, qui olim tam penso quam numero reddebantur. Unde verborum vocabula competenter ab origine trahens compendium et dispendium pulchre vocavit antiquitas. Pecunia enim a pecudis tergo nominata Gallis auctoribus sine aliquo adhuc signo ad metalla translata est, quod nos fieri feculenta permixtione fecit contemptibilem, ne iterum in antiquam cognoscatur redigi vilitatem. Proinde te, cuius nobis laudata est integritas actionis, ab illa indictione pingue quidem monete curam tibi committimus, quod Decianus rex in ere primum impressisse perhibetur. Ita ut tuo periculo non dubites queri si quid in illa fraudis potuerit inveniri. Nam sicut tacitus asseros subiectis, si quid fortasse deliqueris, ita remuneratio nostra [illegible] si te egisse inculpabiliter senserimus.

Formula legatorum gentium

Quis dubitet utilitatis publice interesse rationem, ut quibus nos constat dona conferre, nullam videantur munerum tenere sustinere. Quando ut nos moratum detinenta faciunt, et illi se bene habitos fuisse cognoscunt, ad iocunditatem hilaritatem subito annectam. Propterea quos teles legatos regionis illius sub aqua tarditate prestabiliter [illegible] ad sedes suas remunerati nos debeant provenire, quia sententiatibus gratior est celeritas in redeundo quam quelibet munerum magnitudo.

Formula qua princeps dirigit

Non dubitamus celsitudine gratie susciperi que inclitum muneris solent postulatum conferri, quia domi recordationi concedit semper augmentum. Nec prius esse gratificationis mutua iudicia principum. Quapropter ad comitatum nostrum missis te pertinentibus evocamus, ut nostro meliori consilio perfruaris. Et ideo dilatatione omni postposita ad illum die ad urbem illam venire accelera, ut et tibi aspectus nostri gratum fuisse indicemus, cui te festinasse cognoscimus. Desiderat enim aula nostra presentiam bonorum. Sum nescio quo pacto quicquid regali suppleri gratum esse cognoscitur, et dum non dubito comprobari. Etenim ille qui corda nostra erigit

ipse etiam quod debeamus sentiri concedit

Formula evocatoria

Manifestatum est constantie bone conscientie iusti principis expetisse, quod plus ille desiderare potest qui de magna mentis puritate confidit. aspectum solis clara poscunt lumina, quia illi tantum possunt rutilantes pati radios, quos constat oculos habere purissimos. Sic presentiam principis ambiunt, qui de cordis puritate presumunt. Unde et presenti veniendi tibi ad comitatum fiduciam grato favore largimur, ut honor evocationis, qui pro rea conscientia constat invectus, ad iniuriam computatur, sed aliqua sint dilatione turbatus invitamus quinimo desideria venientium, quia inde magis crescimus si viros nobiles nostris obsequiis aggregamus

Formula commeatalis de mutatione loci

Nemo dubitat varietate suam animos hominum recreari, quia in continuatione rerum magnum mentibus constat esse fastidium. Dulcedo mellis si assidue sumatur horrescit. Serena ipsa quamvis magis ope desiderentur, iugiter adepta sordescunt non immerito. Quia cum sit homo commutabilis nature, sic desiderat habere qualitates. Et ideo festinanti tibi provinciali oblectatione refoveri copiam decem mensium in supradicta provincia concedimus immorandi. Quia opere vetustissimo dicitur cui mutare solum liberum non videtur. Itaque ut promissas indutias decurrente tempore peregeris, ad urbanas sedes redire festines. Nam si tedium est continuam in urbe celebritatem vivere, quanto magis in agris sentinam pregisse. Libenter igitur damus indutias defendendi. Non ut urbs ita debeat deseri, sed ut amplius commendetur absenti

Formula spectabilitatis

Optamus nobis deo auxiliante subiectos veria dignitatum prerogativa gloriari. Desideramus probabile genus hominum impensa gratia dignitatis ornare, ut laudabilius vivere possit, cum se honores merendos cognoverit percepisse. Sic enim et ad virtutis studia decenter ascenditur, et a bonis civibus respublica plus amatur. Atque ideo te spectabilitatis nitore decoramus, ut famam tuam in conventibus publicis spectandam esse cognoscas. Cum inter nobiles decorus assederis, ut si hec probabili conversatione tractaveris, in futurum provectibus melioribus augearis

Formula clarissimatus

De laude et premio bonorum :–

Constat iocundum esse rerum bonarum saporem, et utilem ambitum laudis, qui appetitur per augmenta virtutum. Hoc nos studium prorsus libertatis infundimus, ut maior sit cultus morum. Sed crescit desideria priorum. Clarissimatus igitur honorem ornamenta indicitus nostra Regia tibi largitur auctoritas, ut et probat exacte vite testimonium et future prosperitatis polliceatur augmentum. Quapropter nichil iam obscurum agere patiaris qui clarissimatus prefulgenti dignitate resplendes. Grande siquidem in te testimonium est non tam clarum quam clarissimum dici, quando pene totum de illo optimum creditur qui tanti fulgoris superlativo nomine vocitatur.

Formula tuicionis de defensione

Superfluum quidem videtur tuitionem specialiter a principe petere cuius est propositi universos communiter vindicare. Sed quia securitate tua quorundam violentorum execranda temeritas inquietat, non piget dolentium querelis ad hanc partem pietatis adduci. et quod omnibus prestare cupimus supplicanti potissimum conferamus. Atque ideo dudum te quemadmodum conquereris dispendiis sauciatum in clausura defensionis nostre clementer excipimus, ut tuis adversariis tuis non amplius tempestiv clamium. sed inviolabili vitae protectione contendere. Ita fit ut truculenti vobis pressuris cedatis auxiliis regalibus exequatis. Quapropter tuitionem tibi nostri nominis quasi validissimam turrem contra illicitos impetus et torrento nalla defensita nostra concedit auctoritas. Constituimus ne hiis presumptionibus sublevatus amplius respiras publice iussio. Et tu vicissim ris insolentis tractare mala publica. que punitis detestandi tenebat cupiditatis. Et quia sinistros effectus nostra debet hec preceptio. Nec decet principem loqui quod non videatur posse complere. Sit beneficij iussionis ad usus Gottos illa. Ad usus Romanos ista facile te fides et diligentia custodit. Quia nemo laborat defendere nisi quod se timet offendi ad presentis domini fieri formidantur ingratus existere igitur nostra clementia. beneficio letare suscepto. Ita si solius aliquo quam sibi incivilitate tentaveris, tua de meritis potius vota complebis

Formula de matrimonio et liberis legittimus faciendis et de dispensacione

Cu-tum est beneficium quod posteritatis legittimatae fuit fame collatum. nec plus est conmunes regi. qui si humane presterit originem in lucem

quid venturis casibus suscipere nos oportet adversos. ne ante
gravamen districtionis incurrat quam gaudia superne
bitatis inveniat. Oblata itaque supplicatione depromis mu-
lierem quam tibi placitus illigavit amplexus. votis uxorem iuga-
li honestate debere sociari, ut ex ea liberi nati nascantur
heredes. Nam cum spontanea copula animantia cuncta con-
societ. Aliquid est unicuique videatur esse quod placuit du-
rum est utique eam libertatem liberam non habere. unde liberi
procurantur. Et ideo illa que fuit dudum propter honestatem
non probatur fuisse equalis, legittima tibi fieri censemus
uxorem. et filios ex eadem coniuge sive qui suscepti sunt. sive
qui suscipiendi heredum volumus iura servari. ut sibi
nulla dubietate alligas, quos tibi absolute successores
futuros esse cognoscis. Natura enim tibi prestitit filios.
sed nos tua securitate fecimus esse carissimos

Formula de venia etatis

Gloriosa est supplicatio que veniam querit etatis. quoniam
maturitatem de moribus profitetur accipere, cui maturi-
tatem vite adhuc non contigit intulisse. Minor
nascentis grandevus aspicis esse consilio. Ita quod in huma-
nis rebus cautissimum est deest erroris auxilium. bene-
ficium contemplamus amore. Quapropter oblata supplicatione
depromis, ut quod tibi sit venia firma. et actionis tue
providentia non relinquatur ambigua. ne infirmetur
quod iure non potest utilitate titubare. Hoc nos quibus cordi
est bona desideria prestare libenter accipimus quia nullas
se captare velle profitetur insidias quisquis hec liberos
contractus constanter affectat. Et ideo si id temporis constat
elapsum. quo adhiberi veniam atque iura voluerunt Nos
quoque probabilibus desideriis licentiam non negamus. et
in competenti foro. ea que in his causis tenenda le-
gum dictat antiquitas sollempniter actitentur. Ita ut
in alienandis rusticis vel urbanis prediis constitutionum
servetur auctoritas. Ne cum opinione bone patrie vo-
lumus utilitate publica lege videamur. Cape igitur ma-
beneficio potiore annis etatem. et quod petis ab oraculo
moribus exhibeto. Nam professio maturitatis a te be-
lorum denegat actionis. quod multo gravior est culpa quam
sue promissionis impugnat auctoritatis

Formula edicti ad questorem ut ipse cuide debeat quis saionem mereatur

Frequenter Saiones quos a nobis credidimus pia
voluntate concedi, quibus maxime cognovimus inf-
latos corruptio est proh dolor beneficium nostrum. crede-
bamusque potius de medicina calamitas. Sed ad alios
potius pretentium malignitate translati sunt. quod eos nostra
remedia sustulerint. Unde nobis necesse fuit remedio
salubri votis pestiferis obviare. Nec diu pietatis studio ad
equalia beneficia trahimur. surreptionem iniquissima parata
[illegible] edictali programmate definimus, ut qui-
cumque contra violentas insidias per inevitabiles necessi-
tates suas mereri desiderat forte Saionis officio [illegible]
tates suas mereri desiderat forte Saionis officio
speciali se vinculo cautionis astringat. Et si precepta nostre iussio-
nis mensuram quem metuit excesserit. ipse se
in commissione plectibili Saionis
ut nomine det auri libras tot. et satisfacere promittat
quicumque eius adversarius sustinere potuit tam commodi com-
nitus detineta. Nos enim cum rapine inciviles amo-
volumus. Tyrannice innocentiam non debemus Saiones aut
qui sua voluntate modum preceptionis excesserit. Donativo
se noverit ex voluntate Et gratie nostre. quod est damnis omnibus
gravius. incurrere posse periculum. Nec sibi volumus cre-
dunt si iussionis nostre cuius executor esse debuit temera-
tor extiterit.

Formula probatorie cartariorum

Constat militiam bene geri que probatis mori-
bus videtur imponi. quando ipse status post revol-
ucione quod index eius potuit admonere. Maxi-
me ad patrimonia dominice domus. talis meat actor. qui
cupiditate detestabili non possit attendi. Deinde cum sple-
didissimum officium censoria quadam gratuitate relucet
at et turpe sit illius ministeri qui non possit dignus
moribus approbari. Congruum videtur tales querere. qui
in nullo debeat displicere. Atque ideo Tribuni Chartario-
rum suggestione compta penes quem officii est digna
reverentia, ab illo die Chartarium te volumus nomine adi-
pisci, ut qui nobis bene acturum promitteris. Sorminet
laudabilibus approberis. Avaritiam declina. longius fu-
ge iniqua compendia. multo melius proficitur si bonis
moribus firmatur

Formula de competitoribus

Non est quod grande de se videtur promittere. qui
loco desiderat publica possidere. Hoc enim ita fieri
debet. si res squalida in meliorem loci facie

transferat et removeat ad ornatum, quod prius inutile videbatur
incultum. Atque ideo desideranti tibi illius loci proprietatis iure
concedimus, sive aes aut plumbum vel marmora, si tamen
ibi fuerint latentia comperta. Age itaque, ut per te decorem
firmat, quod neglectum in tenebrosa vetustate latuerat.
Civitatis boni civis laudem invenire meretur, si faciem tue
civitatis ornaveris. Decorum etiam ad quosque posteros tuos
transmissurus, quod proprio fuit labore compositum, cum a
tanto firmius unusquisque etiam possederit, quod se aucto
res suos amplius expendisse probavit.

Formula qua census relevetur ei qui unam casam possidet pergravatam

Quamvis de agri utilitate vivatur et omnibus inde cer
tius sit iustum reine compendium, tributum illud
possessionis in illa provincia constitute ita quereris obno
xium, ut vindicans tibi vorandi facultates locus ille va
stissimus fructiones, et quod aliunde magno labore pot
colligi per illam videatur absumi, cum utilitate minima
sustendit illata. Sed plus compulsoribus reddit quam
a seculo percipitur. Quapropter credimus te evadere posse in
dignitate, si dominium huius urbis amiseris. Cui iugis steri
litas de compulsoribus venit, ne conditione miserabili
servias necessitati, cum domnus esse meruisti. Sed quia
genus hoc beneficii prestari anterioribus leges sanctissime
censuerint, ut qui pro unius cespitis enormitate depri
muntur, ne aliarum commoditate sublevatur, moderatione
habita ei debeat subveniri. Magnitudinem vestram cui con
ditum est regitatis iustitiam, presenti auctoritate decernimus, ut
si ita est tot solidos tributario nomine huius quam inme
ficaat inferri, et residuum de regestis Regalibus eternaliter
damnum deleri, ut huius rei penitus etiam vestigium
non debeat inveniri. Sed postea sub errore fuerit, quod
una tamen signa tollerit.

Formula qua consobrine legitime fiant

Institutio divinarum legum humano iuri industrat exordium,
que in illa velut capite precepta leguntur, que duabus
tabulis probantur accepta. Pater enim Moyses divina
institutione formatus, distinctio populo inter alia definivit, ut
concubitus suos a vicinitate propinqui sanguinis abstinerent, ne
et se in proximitate recedendo polluerent, et delictorum

improvidam in genus exterum quo haberent. Hoc prudentes viri sequentes exemplo pudicitie observantiam longius imposteros transmiserunt. Consobrinales principi tantum beneficium in consobrinis imperiali copulatione nubendis intelligentes certius posse presumi quod a principe iusserant postulari. Admiramur inventum et tempus rerum stupenda consideratione laudamus, hoc eos principis finisse remissum iudicium, et qui pleraque more regebat ipse et moderata concupiscentia frena laxaret. Et ideo supplicationum vestrarum tenore commoti, si tibi illa consobrini sanguinis vicinitate coniungitur, nec alio gradu proximior approbatur, tuo eam esse decernimus matrimonio sociandam. Nulla contra vos unde iubemus fieri questionem, quando hoc et leges nostre principum voluntate consentiunt, et tota vestra principis auctoritas beneficia firmaverunt. Erunt vobis itaque deo favente posteri solemniter heredes, castum matrimonium gloriosa permixtione, quoniam quicquid a nobis fieri precipitur, necesse est ut non culpis sed laudibus applicetur.

Formula ad prepositum ut sub decreto curiali predia vendant

Patitur hoc improvida mortalium plerumque cupiditas ut ad ledere putatur consulat, et non consilio videtur affligit. Sed illud magis est eligendum quod prodesse cognoscitur. Nam venena ipsa si iuvare probantur accepta sunt. Econtra respuenda est suavitas mellis que inferre dinoscitur lesionis assumptis. Quo sapientis est amare quod expedit, sed ut votum respiciat qui prodesse contendit. Predia quidem curialium non facile distrahi prudens diffinivit antiquitas, ut ad necessitates publicas melius sufficerent, si substantie curialium plus haberent. Et in hoc iterum bene prospexit, ut si eos inevitabilis urgeret necessitas, quod vobis suarum rerum compendio subvenirent. Nam quid prodest si cuiuspiam videtur idoneus et fieri non possit a contractibus absolutus. Egenti similis est qui reddere nequit alienum, nec dici potest esse suum quod liberum dominium non videtur addictum. Sed quamvis hoc vestre potestati fuit legum auctoritate concessum, tamen vos rarissimi facti novitate aliquando sustineret invidiam, nos municipalis iuris allegatione permoti. Eminentie vestre presenti iussione precipimus ut ad cognitionem veritate discussa, si aliter solvi nequeunt, districta legitima

licentiam habeat proprium suum quod propria voluntate col-
legerit distrahendi ita ut reddat debitum quod probatur
esse contractum. Nec vero avaritia imbutus facultates
suas absorberi videatur esse commissum. Constet apud
vos probabilis causa dampnatorum. quibus illis volumus
subveniri, qui duris necessitatibus probantur astringi
utrumque enim potest esse culpabile, aut malis moribus
frena laxare, aut iustas iterum querelas excludere. Causa
est provincie nobis commisit antiquitas. Et illis caute de-
cernere querimus conservent utilitas curiarum custodie a
quibus cum minima potuerint sustinere si cunctitudine
nec passim videantur abscidi

Sequuntur Tituli Octaui libri

Iustiniano Imperatori
athalaricus Rex

Senatui urbis Rome

populo Romano

universis Romanis
per Italiam et Dalmati-
as constitutis Athalaricus

universis Gottis Athalaricus

Thiberio viro illustri gallia-
riis athalaricus

universis provincialibus
per gallias constitutis

Victoriano viro venerabili
episcopo athalaricus

Melio viro patricio athalaricus

Senatui urbis Rome

Opilioni Comiti

Senatui urbis Rome

Senatui urbis Rome

Senatui urbis Rome

Fideli viro Questori

Senatui urbis Rome

Abieno viro preposito

Cypriano viro patricio

Senatui urbis Rome

Bergantino viro comi-
ti patrimonii atha.

Clero ecclesie Romane

Boethio viro Reverendo

universis Reatinis
et Nursinis atha.

Saloni et Florentini
ano attha.

Viro devoto Comiti
ano athalaricus

Cunigasto viro
athalaricus

Honoratis possesso-
ribus et curialibus par-
-miensis civitatis atha.
Civibus florentinis
amico atha.

Senesio viro
Severo viro
Severo viro
athalaricus

Justiniano Imperatori athalaricus
Recomendat se Imperatori optans eius
amicitiam et pacem

Iuste possem reprehendi clementissime
principum si patrem vestrum quererem tepide
quem parentes meos constat ardentius
expetisse. Aut in qua parte dignus heres
existerem si auctoribus meis impar inter
tanta reperirer. Non vos maiorum
purpuratus tantum ordo clarificat non
sic regia sella sublimat. quantum longe
lateque potens gratia vestra nobilitat
Omnia enim regno est una proles constitue
credimus si haut nobis minime deesse
sentimus. Deo et pietati vestre proxima
est. eos diligere quorum patres con-
tingit vos amasse. Nemo enim credit impendisse ve-
teribus puritatem innoxia nisi qui eorum stirpem libet
probare. acceptum claudant odia cum sepultis ira prae-
ponit ad proximos. Gratia non debet occumbere cum defunctis.
sed magis affectus continuus est. qui apud cognitos
innocens invenitur. Perpendite quid a vobis bonorum
meator successor. Vos avum meum in vestra civitate
celsis curulibus extulistis. Vos genitorem meum in Italia
palmata claritate decorastis. Desiderio quoque concordie
factus est per arma filius qui annis pene vobis videbatur
equevus. Uber hec ne adolescenti conventus dabitis qua-
lia vestris senioribus prestitistis. In parentele locum vester
iam debet succedere affectus. Nam ex filio vestro genitus
nature legibus a vobis non habetur extraneus. Atque ideo

pacem non longinquius sed proximius peto, quia tu
in dedisti gratiam nepoti quem unico parenti adoptionis
gaudia prestitisti introductam et in vestram mentem
quemadmodum accepti sumus. Regiam dignitatem illud in
est super dominatum, tantum ac talem rectorem habere pro-
cul primordia utique nostra solacia inveniant. Haberi
principalis longevi pueritia tuorum gratie consequat-
nam in toto a partibus distinguimur qui tali protectione
fulciamur. Erit vobis regnum nostrum gratie vinculis obli-
gatum, plus enim in illa parte regnabit, ubi ordo cari-
tatis iubetis. Quapropter ad serenitatem vestram illum et illum le-
gatos nostros estimavimus esse dirigendos ut amicitiam
nobis illis pactis illis conditionibus concedat quas
cum dive memorie domino avo nostro inclitos deces-
sores vestros constat habuisse aliquid forsitan et
amplius meror sinceritatis, cum nec etas videtur
esse suspecta nec iam gratia probata extincta. Quedam
vero per supra scriptos legatos serenissimis sensibus vestris verbo
intimanda commisimus que clementie vestre me ad effectum
facite pervenire.

Senatui Urbis Rome de electione et successione sua ad Regnum Romanorum

Plenissimum gaudium constat esse patres conscripti cogno-
scere dominantis exortum ut qui creditur omnes posse
protegere audiatur ad regni culmina pervenisse nescia
letitie magnitudine mundi penetrat ut tanta sit alacritas a-
nimi quanta fuit et consideratio rei. Nam si prudentes viros
erigit commoda potestas sodalium si amicorum corda refovet sospitas
nuntiata quanta exultatione suscipi debet omnium rectorem feliciter
pervenisse tardius cuius non protulit tardius commota seditio non
bella feritatis pepererunt non reipublice damna lacerata sunt sed
sic factus est per quietem quemadmodum venire decuit civili-
tatis auctorem. Magnum profecto felicitatis genus est optinere
sine contentionibus principatum et in illa republica adolescen-
tem dominum fieri cui multos constat maturis moribus
inveniri. Non enim potest cuilibet etati deesse consilium ubi tot
sapientes publicos constat inventos. Explorata est ergo spes nostra tuto-
rum nunc et clarius fuit de nobis credi, quam quod de aliis potuit
approbari non iniuria quia cunctis clarius generis a maioribus

extendit. Et sic ex vobis qui nascitur origo senatoria nuncupatur ita qui ex hac familia progreditur regno dignissimus approbatur. Probata sunt praeterea facta quae loquimur. Nam cum dominus avus noster extremis animi sui claritate conspicua magnitudinem dominatus sui tanta in nos celeritate transfudit ut non tam regnum quam vestem crederes esse mutatam, tot regibus manu consilio gloriosi, nullum murmur ut assolet insonuerit, sed ita cum magno gaudio statuta sunt principis sui iudicia ut in voluntate ibi potius agnosceretis constrinxisse divinam clementiam quam nostrum dixisse praecepto deo. Divina gratia vestri nos facti maiores, quia potius dilatatio quam mutatio videtur imperii. Transit enim ad posteros vel quodammodo ipse putatur vivere, cum vobis progenies sua concessit imperare. Hic habuerit vera vota. Haec illius fuit indubitata sententia ut heredem honorum suorum relinqueret qui beneficia eius in vobis posset augere. Amore principum constat inventum ut simulacris aeneis facies servaretur imaginis. Amalorum cernitur progenies vivere auctorem qui sibi rem publicam multis beneficiis obligavit, sed quanto verior est qui vivit in posteris per quos plerumque et forma corporis redditur et vigor animi protelatur. Et ideo nobilitatis vestrae fidem maiore nunc studio debetis ostendere Amalorum priora munera initiis videantur esse collata, et futura indubitanter eius posteri quos praeteritorum pie memores fuisse senserimus.

Non fuit etiam divina providentia forsitan dispositum ut Gothorum Romanorumque nobis generalis consensus accederet ut etiam voluntatem suam quam principis pectoribus offerebant etiam iuris iurandi religione firmarent, quod et nos acceptione confidimus. Cum vota precedentium sequimini tempore nostro amore gratiam a vobis petimus vota precedentium sequimini. Constat enim et inchoari, quod precentur longinquitate sequimini. Constat enim et dilectissimos patres tanto amplius posse diligere quanto maiores honores praeter ordinibus vestris sunt accepisse. Sed ut primordia divina deget curam et ita vos benignitatem possit agnoscere, divina deget curam et ita nos benignitatem possit agnoscere. Sigismundi(?) comitem nostrum probis honoribus virorum illustrium Sigismundi comitem nostrum vobis iusta qui directi sunt sacramenta praestare qua inviolabiliter servare curamus. Nec iura publica auctoritate permittimus. Ea quae a nobis postulanda creditis, quae vestre securitatis munimenta multiplicent, indubitanter commoniti petite, quos ad fidem patres nos etiam videmur hortari. Promissio enim est ista principis qui tamen meos gratiam qui suscepit bonitatem supplicare praecipit. Quod impetrare possit communis compromisit. Nunc verum est tale aliquid competere quod commune rem publicam possit augere.

Populo Romano etiam de electione sua ad Regnum Romanorum.

Si vos externos heres Italici imperii suscepisset dubitare forsitan poteratis, ne quos prior dilexerat invidendo subsequens non amaret. Divina vestro quo pacto non successor amplius laudari cupitur, precedentis fama levatur. Nunc vero persona tamen non autem

vobis gratia est initiata quod certe robustum avi credimus. Si avi
venerandam memoriam subsequamur. Nostre siquidem opinione inter
et quos ille nutrivit benignissime, etiam nos stabili consola-
tionis copia et beneficiorum ubertate pascamus. Hinc cogitate qui obscu-
ris principibus etiam in mediocri auctoritate succedunt. Nos tales
pressit et exquisitis virtutibus eius sequi vestigia debeamus. Quia
per quod auspice deo dictum sit gloriosi domini avi nostri ita
nobis iudicamus ordinatione disposita, ut Gothorum Romanorumque
in regnum nostrum suavissimus consensus accedat. Et ne rebus
talibus aliqua posset remanere suspicio, vota sua sacramentorum
interpositione firmarunt, sic dominatum nostrum tanto gaudio subie-
cti tanquam si illius dominus avus in fatali sorte non videatur esse
substitutus. Nec solis linguis sed etiam animis pectoribus proba-
verunt esse devoti. Quod si ut optamus libenti animo similia
feceritis, harum portitores sub obtestatione divina vobis fecimus
polliceri iustitiam nos et equabilem clementiam, que populos nu-
trit, inviante domino custodire. Et Gothi Romanis quia apud
nos ius esse commune, nec aliud inter vos esse divisum, nisi quod
illi labores bellicos pro communi utilitate subeant, vos autem
civitatis Romane habitatio quieta multiplicet. Ecce ad condicionem
clementissimam servantia inclinamus nostrum exterimus propositum
et iure dubium omne formidolosum populi tollere possint, quos auc-
tor meus beatus erudivit. Ecce, regiam nostri clarum sedem
regnum exemplo iurat vobis per que iuratis, ut per quem sic
ab illo fallit quo invocato non licet impune mentiri. Exigit
enim amor et deo propitio inchoata semper optata et sic a cari-
tatem regiam inchoamus, ita tranquillitate deo placitam sequenti-
bus temporibus exequamur.

Universis Romanis per Italiam et Dalmatiam constitutis :· De electione sua ad regnum Romanorum, hortando eos ad fidelitatem pristinam

Honorabile credimus indicare, quod fama potuisset teste
cognoscere. Dure siquidem de se bene arbitrabitur estimatio,
qui regnum meretur alloquium, quia dignitatis est sibi
ipsi ingerere dominantis affatus, in ea positum causa,
in qua cum totum sit, videtur esse sollicita. Ut si non cognoscat
prosperum, credant semper adversum. Unde qui audit mutacionem
dominorum formidet imperium. Ex reliqua nescio quid tristis occurrit
cogitatione, qui tardius initia benigna promittit. Quia
per locum sinistris cogitationibus amputantibus, ideo vobis
non patimur credi, qui quod de nostris potuit parentibus estimari.
Et ideo quod divinitate propicia dictum sit gloriosum dominum avum nostrum

felicit ordinate. tam dolorum quam honorum spiritum attendentes consen-
su incepti regni pertinentia suscepimus quod vos quoque fecistis
esse libentissime meditamus Et qui fideles parentibus nostris
extitistis nobis quoque devotionem fuisse pareat. Siquidem eum dili-
git heredem qui bene factorum precessit auctorem Sed ut nobis
benivolentie vestre iam nunc integritas innotescat. iusiurandi
vobis fecimus religione promitti quod et vestrum possit declarare
propositum et spem debeat animare cunctorum

Dimissis Gothis per Ytaliam constitutis
De Electione sua

Voluissemus quidem vobis domini avi nostri longeve vite
gaudia nuntiare Sed quoniam diligentibus dura
conditione subtractus est Nos heredes regni nostri
Deo sibi cooperante substituit. Et successione sanguinis sui bene
ficia que vobis a se collata fecerat esse perpetua Dum nos illa
et augere et tueri cupimus. que ab illo fecimus esse cognita
sicut cum ordinatum adhuc eo superstite in regia civitate
fecimus Cum ordinatorum adhuc eo superstite in regia civitate
Gota pertinenti interpositione sociata sunt vota cunctorum. ut
vobis credens promitteret quod qualitas videbat optare. hoc vos
sequentes exemplum pari devotione pergite Que quidem a parentibus
nostris fecisse videamus. a quibus creditur totum simul posse com-
pleri Velud vos comitem vobis fecimus iurata voce promittere
Et sicut nobis vestrum animum devotissime prodat sic optata
et nostris sensibus auctat Recipite itaque propiciam vobis semper
nomine amorum regalem prosapiam. lacteum germen. infantiam
privatam per quos dominante parentes vestri decenter erecti
sunt et inter tam prosperum ordine regni susceperunt semper
augmentum Credimus enim deo dominante perituram que maiores
nostros dignanter adiuvit Nunc etiam nobis gratia sue digna
tionis impendat. Et et nobis regnantibus bonarum rerum fru
ctus dulcissimos afferat. Quam sub nostris parentibus copio
sa virtute laude floruit

Liberio prepositi Galliarum. Consolatur
lugentes super morte avi sui

Scimus animum vestrum de obitu gloriose memorie do-
mini avi nostri acerbo dolore fatigari Quod omnia bo-
ni grauiter defleantur amissa Sed cum quisque con-
sequitur dum domini desiderabilis abrogatur Expe-
dit autem studere pietatis affectum quietem compensationis re
medio consolari quod non sentit amissum. Cui iam nos succedit

extraneus sit cum deo sibi imperante prospexerit quid esset et
post fata providus, et regionibus suis rectorem reliquerat
ne aliqua novitas tempora quieta turbaret. In sella regni
sui nos domini collocavit quatenus decus generis quod in il-
lo floruit in successores equabili luce protinus radiaret.
Cui ordinationi Gothorum Romanorumque desideria convenerunt
ita ut sub iurisiurandi religione promitterent fidem se regi
nostro devoto animo servaturos. Quod et illustris magnitu-
dinis vestre notitiam credidimus perferendum, ut ab his qui in Gal-
liis regno pietatis nostre devoti sunt similis observationis exempla
ut sicut animos nostros ita et mores non desiderant efficiatur, ita pa-
ri condicione teneantur astricti.

Universis provincialibus per Gallias constitutis Similiter super eodem

Decet gloriose memorie domini avi nostri pro excellenti-
bus meritis triste vobis videatur occasus. Tamen quia
ille humana condicione decessit ad continuandam
gubernationem quam singulariter conservat nos reliquit, ne damnum
boni principis sentiretis, cum vobis nostram regnare progeni-
em. Nullus enim apud vos perdit quod illi paravit
sed duplici largitate cumulati et illius debita reddimus
et futuris obsequiis beneficia pietate congrua continuamus.
Atque ideo fidem pristinam maiore nunc vos decet devo-
tione monstrare. Divina bene prospicit rebus humanis fu-
turas qui regnantium sunt amicis. Dum ipse et in religionem
perseverare creditur qui primordia sue sentit. Indicamus
autem famose domino cum ad regni culmina pervenimus, ut ita
nobis sit felicitas sit tranquilla, successisse sed unum leges tre-
des quod generalitas postulabat, ut putaretur humanum per
tot vota preceptum ingentium nunc probata sit hec contractum.
Unde vos quoque condecet convenit imitari, ut Gothi Romanis
probeant insinuandum. Et Romani Gothis sacramento conf-
irment se unanimiter regno nostro esse devotos. Qualiter
et nobis vestra sinceritas laudabiliter innotescunt et ad quie-
tem vestram proficiat invicem promissa concordia. Erat enim
vos legalis missa tranquillitate potior magis non sit in-
festus. Habetote animum paratum qui bellum non habetis
externum. Divina primum nil nobis placare potest si vobis sit
rationem prospicit.

Victorino venerabili viro episcopo.

Similiter super eodem

[D]e fide atque constantia tales sunt commonende persone que diversa
forte desideriis quatiuntur humanis vos autem quos sapientia
firmos efficit et mens religiosa consolidat. ad provincia
liud admonemus, convenit animarum potius. Quia iuste debitor fit
alieni arbitrii. qui a pluribus meretur audiri Quapropter salutationis
reverentia qua dignum est Quod vos quidem merore possit in-
dicere tristitia gloriose memorie domini avi nostri cum dolore maxi-
mo [illegible] pridie post vota tristitia temperari quia nos in se-
nectutem [illegible] dignitatis gratia collocavit Ut in toto desiderio vestro
de regni sui dignitate exceptus Qui nobis consurgit in successore repa-
ratus videatur exceptus Qui nobis consurgit in successore repa-
tus afferente nunc ordinibus nostris satis libenter auspiciis. ut sex-
tus celestis humana nobis regna confirmet gentes externas alte-
rat peccata absolvat. consolidet et construet gratiis. quod noster
dignitatis est propere parentibus gloriosis Quapropter sanctitas vestra
provinciales fictos amoneat ut inter se concordia fratres regni
provinciales fictos amoneat ut inter se concordia fratres regni
tuos per omnia debeant esse purissimi Supremus enim in subiect-
fidem reperi. qua larga possimus pietate munerari

Uelio viro patricio: Eligens ipsum in Consiliarium laudat senum Consilia

[D]ecet quidem regentibus presules idoneos efficiat. quos ad au-
gusti culmine dignitatis provexerint. quando ut compellit
etas. ubi se potentia celestis confundit Tamen
ad relevanda florentissime nostre etatis sollicitudine
convenienter visum est te in consilium ut virum prudentissimum
adhibere. quem constat esse etiam domini avi nostri tractibus
insignit et laudabiliter adhesisse. Quod si diguum sunt illud te
tale in tantum quam virum habere. quanto magis nobis convenit sola-
tium querere quum pro adolescentie flore decenter adhuc possimus
nunc magistra est enim infirmita quam prudentia. qua nemo
sic assequitur. ut eam non necessarie. et per alios querere
videatur. Senes ipsi consiliis sapientum distinguit. et a maturis
in comitu [illegible] pro communi utilitate tractatur Solacium
cavarum frequenter sibi adhibent maturi reges. et meliores
estimantur si soli omnia non presumunt. Ita si longevi do-
minum sublicorum ingeniis adiuvant, consulte relaxamus etatis
nostre breves ferias. ut sinus intervenientibus quieta. prosperius
robustior ad imperii pondera sustinenda consurgat atque ideo te
cum favore divino suggestu principalis patriciatus evehimus. ut
spem republica nostra tractantem. sedis celsa sublimem Ne
sima salutaris. cui parere decet huius aliorum vita venisse co-
minum. sit honor. qui et armis convenit. et in pace resplen-
det. Sunt alia dines [illegible] que multa gloriosissimo domino

anno vero debuit gratificatione promeruit. velavit fortes humeros
clamidem vestis pinxit. Curas eius talentus iste Romanus
et dignans visus est accipere. quod se cognoscebat assumere
per honorem. Crescebat visendi studium Gothis plus quam
nostrum. Sed nescio quo pacto in illo qui bellicosus credit
civilia plus amantur. Vnde tamen honoris remuneratione con-
tentus. indefessa devotione pro ceteris partibus laboravit
Et prodire ad suis parentibus principi dignabatur obsequium.
qui tantorum regum sepe fuerat procreatus. Et si maiorum
beneficia semper extollunt. ut et quibus impar esse nequeunt
iura venerationis imponant. Diligunt omnes sui prosperi pro-
ventus semper auctorem. et mortalitatis iura nesciunt. qui be-
neficiis non tenentur. Sed longum est de eius gloria sufficienter
loqui. que singularem gentibus secunda secula genuerunt. Ipsi
te labor instituit. ut nos minus laborare debeamus. Tecum
pacis cura tecum belli dubia conferebat. et quod a prius sa-
pientes reges singulare cunctorum est ille sollicitus ad omnia.
Secure tibi pectoris pandebat archana. tu tamen nullos re-
sponsis ludebas ambiguus amasti in audiendo patientiam
in suggestione veritatem. Sepe que ad eum falso pervenerunt.
recti studio corrigebas Et quod varium confidentie genus est.
nichil resistebas contra vota principis. sed pro opinione deten-
patebat. cum mortuus ille plus pro sua fama superari et
dulcius erat iusto principi rationabiliter contravenientis obsequen-
tis. Cuius nunc sublimior iustitiam. qua servientes diligebas
Inde te illius esse discipulum. qui nunquam laboravit ingressu
iunctus amali generi. nobilissimam tibi fecit consortiam. unde semper
bonum regia. debet suadere affinitas. auctura etiam consueta
prudentia. ut laude morum fastigium contigisse videaris gene-
rum. Stetit gentis gloriosissime huius probitatis exemplum. cari
Gensimundus ille toto orbe cantabilis solum armis filius
factus. tanta se amalis devotione coniunxit ut heredibus eorum cu-
riosum exhiberet famulatum. Cuius ipse peteret ad regnum
impendebat aliis meritum suum Et moderatissimus omnium quod ipsi
conferri poterat ille parvulis exhibebat. Atque ideo eum nostra
fama celebrat vivit semper relationibus qui quamvis moritura
contempsit Sit quidem nomen superest. Bolterum fratrem eius
tuitores attestatione promimus unde probas est de te meliora
credere. que ipsum constat generis affinitate gaudere

Senatui Vrbis Rome

Tholonem affinem suum facit Militem Candidatum

Habetis patres conscripti unde gloriosi principi gratias referre
debeatis. Cum precelso viro Tholom et regia affinitate ful-
genti vestri ordinis contulimus dignitatem. Actus est enim pa-
tricius geminus fulgore radiantis ornatu nec distincta ia-
cet toga iam proconsularis effecta ante vobis ~~ornata~~ hono-
res contulimus. sed nunc ipsam eximiam dignitatem per omnes
est initium splendor refusus. Crescit plus post hec patricius
in illa est nostra purissima luminis que relucet et eximius
Quamquam sit vobis notissimus candidatus qui domini
nostri tam claris ac diutinis adhesit obsequiis. tamen iuvat
illa repetere que constat ad institutorum eius gloriam pertinere. Primum
inter nationes eximium est Gottorum stirpe nobilissima gloriari
Mox ut inter parentes reliquit infantiam. statim rudes
annos ad sacri cubiculi secreta portavit agens iam ut e-
tas. sed ut locum potius expetebat. Non licet omnia regum
obsequia sub cautela peragenda sint, illic tamen timoris
amplius acquiritur quod proximum plus habetur. Arduum
nimis est meruisse principis secretum. ubi si quid cogi-
tatur prodi ut alio formidatur. Has procellas mode-
rator sui sine offensione transmisit carus sodalibus
collegis semper acceptus. Ut iam tunc magne felicitatis vi-
deretur esse presagium. quam meruisse auctorum cuius ut cepit
etas adolescere teneri quasi anni in robustam gentis audaciam
conduxerat. ad expeditionem directus est Sirmiensem ubi quod
a bello Marte dudum didicerat. hoc actibus strenuis in
temporum libertate iuvaret. Egit de [illegible] inter alios tri-
umphum et emeritam laudem primis congressibus auspica-
tus vicit Bulgaros toto orbe terribiles. talis inter
tirocinia cunabula bellatoris. Sic parte sua manu ubi
exactior animum nutritus in otioso semper laboriosos
subegit. et quod exercitatione non didicit virtus prima
complevit. Rediit subito ad principem. veteranus egressus
pene iuvenis ut non pateat obsequiis. sed armis semper studu-
isse crederetur. Hoc rimator ille actuum et honorum re-
munerator inspiciens vigore illi regie domus penetralibus
contemplatorem commisit. Et qui ingeniosus bella probave-
runt fortissimi regis consiliis miscetur. Ad invenienda
subtilis ad implenda robustus ad celanda cautissimus
Egit locum initio publica secreti cum ipse perplexa cum ipse negotiorum
equabilia disponebat. Et intantum se similitudinem eius co-
gitationis adduxerat ut cognitis recognitus quod ille velle po-
terat. iste sua sponte peragebat. Defensores omnium suis tracta-
tibus animabat. et industriam consilium regebat ipse recto-
rem admonet etiam expeditio Gallicana ubi iam inter du-
ces directus. et prudentiam suam bellis. et pericula promptissimus
ingerebat. Arelatus est civitas supra undas Rodani con-

stituta que in orientis prospectu tabulatum pedem per interrupta-
ti fluminis diversa transmittit. Hinc et hostibus capere et nostris
defendere necessarium fuit. Deinceps excitati sunt Gothorum
Francorumque validissima tempestate stamina. Affuit illic
dubiis rebus audacia candidati, ubi tanta cum globis ho-
stium concitatione pugnat, ut et vectes a suis desiderans am-
moneret et plurima hostium suorum signa susciperet. Unica
inquam opinio inextirpabilis sub assertore promissa ipsa longum
statum. Hunc licet ad principis periculum miserant, illum sub rite
tempus exornat. Erat cum a stipulatoribus corporis assessim
quit alios qui diversa duxissent. De fortitudine probari
non ambigitur, que tali testimonio comprobatur. Conflictus
ceterorum fortium imminentia tela non respuit. Nec semper tutius
fuit qui ad immissos hoste contendit. Unius fortitudinem itaque
solertius eluditur qui multos resistit a parte, qua non credi-
dit ordines excepit, que in tantum cum sunt gesta. Quantum tunc
habuerint periculi. Numerat igitur fortissimi viri narratio
quietem felicitatis exemplum. Tertia non est parentum laus in-
quietem semper anxios semper labores asserere. Francis igitur
et Burgundionibus destantibus vires emittit ad Gallias de-
fendendas. Ne quid adversa animus presumeret, quod non exercitus
impensis laboribus contriverit, acquisivit reipublice Ro-
mane aliis contendentibus absque bella fatigacione provinciam
et factum est quietum commodum. Non tibi non habuimus bel-
lica contentione periculum. Triumphus sine pugna, sine labore
palma, sine cede victoria. Tantum ergo eius esse debemus
quantum felicitati accepimus. Quem et ille arbiter rerum lar-
gitione rerum iudicavit dignissime spectandum, ut ibi
fieret dignus possessor, ubi utilitati publice procuravit an-
tiquum Aquileiensem quoque restitutam iure non eius pro-
spera memoramus. Una destinatum dum feliciter cedunt
sensit suavissime mediocris relinquunt. Cum ventis se-
mentibus furentes pelagum spuma testaretur undarum
dum lactantium navigium timentes fluctus absorbent, illum
relinquens forti viro solacium. Ipsi tantum remigum libra-
tiorum tunc iste nautis perimentibus ad carum periculum so-
lus evasit. Ubi amor piissimi regis, ubi iunctum probatum
est precedunt. Cum reguatur ille dux littori restitutus,
ut cum exitio prevaleret eripere, unicus iter desiderabat
intrare. Tunc eius pericula premiserunt, qui saluti ipse
tunc nesciunt. Nolunt nobis patrios conspecti asper-
sis casibus dimunt videtur exemptus cui prius probatum
erant. Vivit itaque vir in bellis exercitatus felicitate cla-
rus prudentia comprobatus. Quod deo auspice dixit sit

ad fastigium patriciatus culmine veximus effauente nunc auspi-
tiis candidati et viris fortibus liberat atria reseravit. Foveant
gentes comiliciam(?) Martios viros sibi collegas

Senatui urbis Rome

Agnoscitis patres conscripti que ad agendas optime me-
riti gratias omnium vestrum studia debeant concitari. Cum
pro vectu meo excogitatum constet pro utilitate
cunctorum atque ideo alacriter excipiendum est quod necessario
fuisset optandum. Omnibus quidem utile est iudicia princi-
pum sequi, sed ipse facit propria qui gratanter suscipit aliena.
Retinetis hunc Senatus semper fouisse cetum, sed nunc ma-
xime ad vestrum videor intrare collegium, assumpta dignitate
ordinis vestri mihi gratias duplicavit, quando me inter vos
esse sentio a quibus me amari posse confido. Accedit etiam illud
animi nostri gratissimum pignus, quos patriarum(?) genus per nos
constat erectum, quando licet nemo unquam gentilium in vobis pu-
taverit abiectum quod in me respicit honoratum. In expeten-
dis quoque honoribus apud gloriose memorie Theodoricum
principem Regium mea vobis sepe vota coniunxi(?), ut quadam
[illegible] talia videar promisisse. Ad quos merito gloria decebat
intrare. Confidentius enim illud expedit ubi post collata
beneficia festinat. Sepe consules, sepe patricios, sepe pre-
fectos habita intercessione promovi, vobis impetrare con-
tendens quod mihi ardue potuisset optari. Congaudete
nunc patres conscripti meis auspiciis, qui vestre famuli sepe
honoribus vultis scire qua vos affectione complectar. In-
sertus quippe Regie stirpi vocabulis vobis(?) [illegible] volui [illegible]
commune [illegible] Deo propitio sequi, et quod est felicissi-
mum suavitatis genus exultate ad liberis vestris. Studete
sint semper ornari moribus Romanis et bonorum actuum
fama sub alta quiete perquirite. Interest nostre glorie ut quo-
rum auximus eos dignitate propria tueamur.

Opilioni Comiti
Illustrat cum Comitiua Domesticorum

Perfectionem necessariarum rerum indicamus esse completam
si quemadmodum eligendo virum magnificum patri-
cium armate reipublice de pace providimus, ita et
de sociando ei clarum peritissime consiliarium. De-
cet enim tractatores habere doctissimos quibus potestas summa
committitur, ut nullo errore impediente destinata
reipublice utilitas expleatur. Alii sunt honores qui se
ordinaria provisione reponunt et singula aut servata(?)
te sollicito. Talis asscriandus(?) fuit qui parem in suis
studiis non haberet. Neque enim adhuc inter probata agnitus(?)

licet principes reges ac heroes advocatoris te tamquam
extant te iudicii uno culmine elegit. Nam cuius vita te
tam ampla fuit professio litterarum tum tunc ibi non pa-
tiebar consenescere ingenium. Auspicatus est militem tu
implere potueris cognitore. Et cuius trahet te eloquentia
pro defensione dicte suadebat tunc equitas indicandi
prosite. probatum est quid utilitatis habeat moribus ar-
-mata facundia. Nam sicut perniciosum est doctos prava
suadere. sic salutare munus est. cum vitatis timoris ser-
-vitudo nescit cedere. Sed ut vita tua exemplis pene
laudabilibus asseveramus Domnat te petere pomposam legumque
quam tu communibus verbis. sed quadam torrente eloquentie
flumine peregisti. Directus enim de partibus dalmaciarum ad
dominum avum nostrum sic necessitates provincialium sic
utilitates publicas allegabas ut apud illum magna caute-
la palliatum, et copiosius esses et fastidia non moveres. abun-
dantia siquidem verba tua lepore suavissimo defluebant, et tamen
finem faceres adhuc dicere quereris delectando monendo
implebas magistri veri oratoris iussum, cum iam consideri
deservisses officium. Senatoris autem tui facundia, et mo-
ribus admirans. Cuius te eloquium pristinum potuit
etiam si libris veterum non vacasses. Erat enim ut scimus
egregie litteris eruditus, et ut aliquando studiose exquisi-
tum dicere vidimus. Nam Mercurius ut frequentior tradit
opinio Mercurius reptor artium memoratur volatu in-
tactum sermoniarum animum collegisse. Nam et hodie
grues quibus nomen ex facto est pennis aerem secantes
dum se consonant alphabeti formas natura imbuente
distribuunt. quam in ordinem decorum rediens vocalibus
consonantibusque congruenter admixtam Mercurius
repperit, per quam alta petens ad penetralia pervenire
mens possit velocissima pene. Hinc Helenus
auctor Grecorum plurimum dicit exprimere studiis eius com-
positorem · subtilissima narracione describens ut ipsa
mens possit curiosi magnam copiam litterarum. Sed
ut ad propositum redeamus patine tali exemplo ingenium
extendisse credendum est. qui in Romano foro e-
loquentiam enutristi. O beatum magistrum felicissimum-
que discipulum, qui affectuose didicit quod aliis do-
ctorum terror extorsit. Romanum denique eloquium

non sub regionibus invenisti. et ibi te Tulliana lectio disertum reddidit, ubi quondam lingua Gallica personat. ubi sunt qui litteras latinas Rome non etiam alibi asserunt esse discendas. Evaserat Tullius pondus vetustatis si hunc provectum post tanta secula genuissent. Soluta quippe vis illa sententie mittit et Liguria Tullios suos. Cognoscite quid ex multis tuis estimavimus. quando te iudicis illustris consiliarium [illegible] qui uno semper [illegible] archanum. Hinc est quod te comitive domesticorum illustris honore decoramus ut multo maiora de nostris debeas sperare iudiciis. qui in te adhuc meliora credimus maxime [illegible] tibi negotium nostris esse commissum. quicquid exegit qualitas sentit illa qui pot in [illegible] peccare. [illegible] nimis est si nescit [illegible]

Opilioni Comiti Athalaricus

Securus celsa conscendit. qui se in parvis bonis moribus approbavit Et certo procedit vestigio qui gradatim desiderio potitur accepto. Sine merito siquidem remuneratio putatur omne quod est subitum. nec inexplorati suspicionem refugit quod repente provenit. Nam omnia deliberata robustiora sunt. et totum bonis actibus optinuisse creditur. qui post documenta laudabilis milicie promovetur. Sumpsisti gymnasia clara ab illo maiorum inspectione actuum. qui iudiciis suis etiam futura [illegible] Cancellariam largitionum fiscalibus [illegible] suscipiens patrocinium notorium contra [illegible] dominantem luxisti. [illegible] tibi sepe committetur quod dignitas non habebat. Quod si laudabile est vel mediocribus esse honoribus parem. quanto prestantius [illegible] moribus auctam dignitatem. Hec tamen sub tanto iudice laudata peregisti quam quoque loci altius invenisti. dictationibus eius probaris adhibitus. Cum sit offensionibus alter compulsus. et ita suspensus honor tuus sustinebat [illegible]. [illegible] palla decesse non sinceres inditem. tuis ad tempus abrogatum cognovimus dignitatem. Non sunt impavida [illegible] tua [illegible]. habemus sequaces cumulos quod [illegible] Accedit iterum quod questum [illegible] plurimum et summe exoriunt. Habemus namque que dicas si et tu simili gloria resplendeas. affectu na temporum [illegible] atque eloquenti missione equat. Omnia siquidem bona cumulat lingua diserta. et quod a nobis percipitur grati dictantis ornatur. Esto nobis ad bona

suggerenda promptissimus et ad usus improbitate male pre-
sumentium constanter erectus. Dic auribus nostris etiam quod
pro te est omnino pro nobis. Bonus princeps ille est cui
licet pro iustitia loqui et contra tyrannice vite iudicium
audire nolle constituta veteris sanctionis. Renovamus
etiam dictum illud celeberrimum Traiani sumite dictatorem:
si bonus fuero pro republica et me, si malus fuero pro re-
publica in me. Sed vide quid a te querimus quibus
licet nobis aliquid iniustum licere permittimus. Decreta ge-
neralia priorum respuunt constituta que tantam suavi-
tatem laudis invenerunt quantam saporem vetustatis assu-
munt. Prudentia que nos honoremus in aliis non ama-
mus. Obligamus te certe qualiter. Ad absolute precipimus
iura servari quod ideo nunc dicimus ut in te oportune
consuluisse omnibus videamur. Decet enim personam tuam,
te iam tardius post aliena pericula iniquam vitam
velle corrigere. Honorum exempla sequere et nobilitatis
tue memoriam intende. Illi digne ad initia sua
redeunt qui contemptibili stirpe nascuntur. Nos igitur
in bonum publicum provectus per quartam feliciter indictionem que-
sture tibi insignia deo prestante concedimus honorem pru-
dentium fontem omnium dignitatum quando exinde procedit
quod indulgentie nostre largitate manavit. Atque ut qui
ad consilium nostrum assisteris prudentia tueris civitatem
ex primo nostram. Nam quid tibi conveniat audis.
Vox legislatoris diceris. Sed nos iura concedimus in-
cumbe nunc probitati et fidei ut sicut te per honorem di-
gnitas facit alteri ita secundus tertie faciat dignitati.

Senatui urbis Rome Ath.
Ut eundem favorabiliter recipiant

Accipite patres conscripti iudicium quod nostra protulerunt
ingenia: quando que nunc acta sunt plus animo cogi-
tantur. Fama talis subsecuta creditur qualis
primordium venisse sentitur. Nemo enim futurum
esse putat diligentem quem in ipsa novitate opinio sua
non videt esse custodem. Providus institutor ortus suos fe-
cunditatibus cultura ornat plantatis et reddunt fructus opta-
tos que sollicitis fuerant exculta laboribus. Quanto ma-
gis regnum decet inter initia pacis amenitate componi
ne habeat speciem agri videatur inculti. Et ideo beneficiis

curis quasi quadam lima cogitationum tales dare questores
per quos venientium dignitatum culmina decet orientes
ut nobis etiam de candidato nostro virtutes, que sint modestia que
loquimur. Nam cum tristitia gloriose memorie domini avi nostri sub-
iectorum anxia corda fugerent: bonum quippe amissum dum queritur
plus amatur. per eum et nostri auspicii et vestre securitatis optata
gaudia patuerunt. Unde sit qualis cum equitate constituimus
in futuris, ut ipse vobis legum fieret custos, qui consiliande iu-
sticie fuerat promissor effectus. Assurit mandatis legibus elo-
quentius et decorus orator, per multorum eius insertis quos
gratissimos reddebit auditos. Tales enim decet esse aulicos
viros, ut nature bona vultu frontis aperiant et possint
agnosci de moribus cum videntur. Tacens enim plerumque despica-
bilis est. Sed hos semper in honore procurat quem lingua de-
cora nobilitat. Si tamen est tranquillitas animi, cum quiete se-
renissimus commendat aspectus. Hoc denique facto testamur
copia nos hunc prudentium quando talis eligitur qui ceteris
parte laudatur. Eloquentie vero bona inceptum est in questo-
re predicare, cum ad hunc spectare probetur astitus ut opinionem tempo-
rum commendet qualitate dictorum. Aliis enim iudicibus provinciarum
committitur exactio. aliis privati erarii custodia delegetur. hic
autem aulice fame insignia reponuntur. unde per totum mundum
opinio vulgata laudetur. Unde vobis patres conscripti esti-
mamus fore aptum repetendum, ut tales nos querere credatis
quales et nostre laudi et vestre securitati expediat invenire. A-
gnoscite docti boni principis votum. confidite de beneficiis
qui hunc probatum noticiam levatum. Segnissimi est torpere
cum se ad provectum cognoscat rerum dominum invitasse. Qua-
propter patres conscripti illustrem Ambrosium questure culmine de-
coratum favor vestre benignitatis excipiat. De illo enim non de-
bet dubitari qui a vestro ordine iam in prima dignitate me-
ruit approbari.

Fideli viro Questori

Gratissimum nobis profitemur animo quod gloriosi domini avi
nostri iudicium in tantis electione iudicavit. Oportebat
enim arbitrio boni principis obediri qui sapienti delibe-
ratione pertractans quemvis in aliena religione talem visus est
pontificem delegisse ut nulli merito debeat displicere ut aquo
statis illum hoc optasse precipue quales bonis sacerdotibus
cetera omnium religio postularet. Recepistis utique virum et
divina gratia probabilem institutum et regali examinatione lau-
datum. Nullus adhuc prestina contentione teneatur. pudo-
rem non habet victi cuius votum contingit a principe superari
ille quinimmo suum efficiat qui eum sub puritate dilexit

Nam qua sit causa doloris quando hoc et in isto recepit quod alii
in partem ducti optaverunt Cuncta sunt ista certamina pugna
sine fremitu rixa sine odio clamoribus non doloribus res ista pa-
gitur Nam et si persona summota sit nihil tamen a fidelibus
amittitur cum adoptiva sacerdotum possidetur Quapropter redeun-
te legato viro illustri viro Publiano rationabile duximus
ad cetum vestrum salutatorios apices destinare Magna enim iocun-
ditate perfruimur quotiens cum vestris proceribus verba miscemus
Et hic quoque suavissimum nobis nunc dubitamus quod sollicite
fecistis impio nobis etiam cognoscitis gratum

Senatui urbis Rome

Eundem sacrarum largitionum comitiva conceditur

Solent quidem remoti ab actibus aulicis exploratores
trutinari diutius ne imperiale iudicium aliquid pro-
bare videatur ambiguum vel quando gloria regni est
repperisse iudices exquisitos Sed tam frequentibus se
lectissimus provectus vestre familie tam in multis personis decla-
rata prudentia ut licet aliquis vos eligat ad subitum
nil fecisse videatur incertum Similitudinem suorum felix vena
custodit quando pudet delinquere que similia nequeunt
in suo genere reperire Minus est quod melius acquisitum elegis-
se nobilem quam fecisse felicem quia iste commendatur per al-
terum sic factus custodit ille exemplum non habet nisi quem
fecerit Quapropter scimus tibi credimus quotiens tuo germa-
ne commissum fuisse gaudemus pater his fascibus profuit sed
et frater eadem resplenduit claritate Ipsa quodammodo di-
gnitas in penatibus vestris larem posuit et domesticum
factum est decus publicum Nam sub laude fratrum milicie
ordinem dedicasti cui mutuo annexus affectum implebas
laboribus socium et consiliorum participatione germanum ad
te pertinere potius diiudicans quod frater acceperat Hoc ba-
culo reclinabatur ille felicior At tu astutior quedam
negligens presumptione tua quia parte omnium tenebat imperii
Est dulce fratrum obsequium et priscorum temporum antiqua
concordia bene talibus sensibus iudicium credit qui sinceros mores
vix sentiunt Et si amenum recessum et provinciale ocium forte
habuisset ad te tamen non transcendentem et annua tenebant consola-
torum Boni iudicis vita ipsa assumebas officium ut futurorum
quendam urgente consilio quod a nobis accipere poteras vitis per-
patiebaris eminentibus etiam qua nobis in primordiis regni nostri
devotione fruimus quanto maxime successorum fidelium debet obse-

na cum per tuicionem divae memoriae domini avi nostri anxia plurimorum
vota trepidaverint et de tanti regni adhuc initio quaedam subiectorum
se corda praesumerent auspicatis nostris liguribus felix portitor gaudii
asti et sapientiae tuae allocutione firmati Tuericie sive de occasu co-
rrupit ortu nostri imperii in gaudia commutabat innovato regis
sine aliqua infusione sustinuit et sollicitudo tua praestitit quod nos
in nullo offendit atque eo praecepto talibus instituit ab indicione fe-
lici sexta sacrarum largicionum comitivam gloria et dignitate ce-
terisque usuris cum omnibus privilegiis atque emolumentis quae ad
tuos decessores pertinuisse noscuntur. Absit enim ut aliqua
machinacione calumpniae quatiantur qui actionis suae firmiter
consistunt affuit enim tempus cum per delatores vexarent et iudi-
ces deponerent in formidine qui non habent errore [illegible] sentibus
operarum utrumque dignitatum stratum quod vobis praedecessores praeces-
serunt quos vivos publicis domino avo nostro consimili lege dedit
industria quae nostra custodit. Confirmamus etiam honorem Germani
et te filium eius iuvare flagitiis nec si illud sequitur vultus
laudem praedicens virum auctoritatis ac maioris probate constantiae
qui sub tanto principe et sine culpa vivunt et iudicia
laudabilis sequuntur promptum est enim estimare quid egerint
cum sub magno sentencie palatium officium prima eius carere
non potuit difficile ita quod non est moribus stetisse posse germanum
quia et in commixtionibus fructu plerumque consentiunt qui eiusdem
seminis procreantur

Senatui urbis Rome eundem laudando mirifice recommendat Sena

Tanta est patres conscripti in candidato copia meritorum ut
vereamur ne tardius putetur electus quia non sit indi-
catus comprobatus Nam cum divae memoriae avus noster optimos
viros exquireret nobis eum irremuneratum prosperior fortuna
servavit. Alii parvit illi multa officiositate servivit et a domino
largissimo beneficium sine aliqua retribucione constat esse relictum
Credo dilata est compensatio nostri ut nobis aptior fieret causa
praemiandi. Conveniat ergo se pietas nostra lege naturae cum dignum
est ab herede solvi quod collatum constat auctori Cui enim mo-
nificentia nostra eum differret cum eum profiteri constet sine no-
bilitatis veget Pater eius magni clarus ac summa fuit
magnum nobilitate conspicuus qui ut frequentia bella resple-
nuit cum tranquilla ocia possideret Corpore validus animo
robustus qui antiquitatem gestabat abiectis seculi avari-
cius ditatus claris honoribus huius temporibus habitus est eximius
cum princeps non esset erectus Sed quid antiquam parentum
eius nobilitatem repetimus cum vicina resplendeant lumina Ger-
mani cuius non dicatur proximitati sed ut armatae iunctum

fuisse probatur esse laudabile huius virtutibus. ita se sociaverunt atque con-
nexuerunt, ut hoc potius sit incertum quis utrumque predicet ex altero.
Avaricia ille comprimat fidem, sed magna promissis debet iste
constituere, ille quoque avaricia vacuus et iste probat a cupidita-
tibus alienum. Hinc est quod novimus regibus fuisse fideles, quia ne-
scivit vel inter equales esse perfidus. Illi enim mores facilius
placuerunt ubi natura sub libertate monstratur. Quid ergo sub prin-
cipe non fugiant domini, qui nesciunt illusisse collegiis. His
laudibus etiam a coniuge Basiliane sociatus fertur esse fami-
lie. Quod plerumque evenit a initio coniugii posse nobilitatem in-
spirare. meo si placet etiam familiarem vitam, quia sepius mo-
ribus veris viros industrios hec sequia produxerunt. Res
huic privata tanto sunt moderamine disposita, ut nec avara tena-
citate perderet nec item effusione nimia laberetur. Gentiles in-
ctu Romanos sibi iudiciis obligabat, et unde ingratitudo di-
gnitatibus plerumque venit, iste disceptando amicitias sibi colli-
gebat. Videte quid faciat nobilis natura, ex iudicibus natus arbi-
trium agebat, quod nisi ex priori probitate nulla potest contingere ra-
tione. Illa enim fastibus obedire plerumque probitatis necessitas cogit.
Senato curie pare sola fiducia probitatis facit. Unde no-
bis pro laude vir hic voluntatis iudex quod ad iudicia
non eligitur nisi qui iustus esse moribus estimatur. Quapro-
pter consortio fruitur veris alumnis et iuris fruitur iudi-
ciis. Secundo ad urbem curiam venit qui et ex senatore
natus est, et aulicas probatur dignitatibus honoratus

Cipriano viro illustri

Professione constat esse leticie et iusticie legum peritos iudices
ordinare. Quia vix potest negligere qui novit equitatem
Nec facile sordescit vicio, errorem qui doctrina fugavit
Dudum te forensibus negociis insudantem oculis imperialibus aspe-
xit. Nec latere potuit quia fide suscepta peregeris, qua lingua-
tia porvare litata. Eximio gradu eloquencia tua atque constan-
tia pariter merebant. Nullus susceptus quod amplius desideraret
habuit, nullus iudicium quod in te corrigere posset invenit.
Accessit etiam venustas oris et castitas animi, iuvenem te sp-
lendor decor ambit. ab ore primevo, tanta verba manavit con-
tendit itaque flos etatis et maturitas iuventutis, sed potius
illa superavit que vos ad utrumque gradibus gloriam perducit.
Quapropter optimi munera nominum et militantibus, ut ar-
chana regia fideliter accipias. et per eloquentiam fruaris refer-
es dignitatem. Nunc causas gloriose iudica quas laudabiliter
ponderas. Possideat tibi propria veritate doctrina. nox est felix

et cetera negotiorum conditio. quid ille similiter dicat. qui non potest
ignorare quod eligit. Non enim decet iudicem nescium esse vo-
luntatis alterius. ut magis alteri preceat [?] placeat. cui tot militent ob-
secundant. Certe si in aliis tolerandum. tunc nimis in
questore pudendum. ut qui eligitur ad principis consilium solacium
expectat alienum. Et ideo quod deo auspice dictum sit perfecta
traditione questure tibi conferimus dignitatem. sed tamen honor
est imperitis obprobrium. Nam sicut conscientia leta est que
provehi meruit. ita sibi reatu iacet. qui se imparem cogno-
scit muneribus constitutis. habes perfectos viros. quos imitari de-
cet. Precede fama quem sequeris dignitate. Nam si te pri-
vata conscientia dotibus extulit. quanto provecta melius declarabit
Suppositi nomine exutis. custodi ut semper leteris vitare nobili[?]
Nam ad omnibus appellatio ad declarandas res producta importa[?]
nimis absurdum est. portare nomen alienum. ut aliud dici quam
possit in moribus inveniri. Verum hec bene constitutio dictum suf-
ficiat. quia dubitari de illo creditur. qui plurimis admonetur

Senatui urbis Rome
Recommendat laudatorem elloquentissimum
in Questure dignitate

Licet cetus egregius ingenio splendore semper irradiat.
clarior tamen redditur quando auget lumine dignitatum
Nam celum ipsum stellis copiosissimis plus refulget et
decora pulchritudine mirabilem intuentibus reddit
decorem Nature siquidem insertum ut bonorum copia plus de-
lectet. prata denique floribus pinguntur innumeris laudatur pin-
guis arvi densior seges. antiquitas nos fecit nobiles [illegible]
Nos Senatum et de numerositate volumus predicari. Unde est
quod nobis aggregare cupimus quos reperimus ubicumque precipuos
Nam licet apud vos seminarium sit Senatus. tamen et de aliena nobil-
genita nascitur. quia iuris actibus applicatur. Alumnos autem
nobis parit aulice dignitatis. Questura autem vere mater Se-
natoris est. quam ex prudentia venit. Quid enim dignius quam
tunc participem fieri qui adhesit consilio principali. sed quia
prudenti viro non sufficit generalis conclusa laudatio. eius vota
ipsa quam tangimus. Questorem virum patres conscripti consuetudine
excitata puris elloquentia placuisse. Et sic advocatus sue [illegible]
bras egisse victorias. ut invito sibi electo cum triumphal[?]
astiterit. Quotiens palmis felicibus laureatis nobis daret
omnia laureatum. Ad fforensem gimnasium prima etate dedu-
ctus studuit semper integritate mentis et nobilissimo pudore
castitate. tum sub nimio labore cursegit [?] Orator facundus

gravissimum patrium susceptas causas cum pergeres admirabat
quod tacere non poterat negotium improbabile Cum tamen iudi-
cabat assistere Nunc sit multum unde verum esset publicum damnum
Quid enim aut nobis aut vobis esse debet acceptius quam
nostro iudicii lateri qui inter leges meruit approbari Ama-
re namque eas potest per quas doctus emitit dum asseritat.
unusquisque etiam suam . ut oblivisci possit animus . Equa no-
bis parte sunt sociati Credit forte principes viri noua
mco at nuper optatam acquisisse prudentiam Origo eius he-
dignitas sibi liras vendicavit cuius pater . ita in Mediolanensi
foro resplenduit, ut primo fratrum et Chiliano tempore
consulare eloquio Proinde quamvis sit vel inter mediocres
difficillimum placendi genus . tamen advocatos laudes inter pri-
mos eloquentie fieri meruit iuvenem Nos cum magnum
colibrum stetit de palmarum emeritis lingue ubertatem
suffecit . et illis par exstitit quos singulares forma togatorum
Quid enim gloriosius quam tot clarum patres habuisse maiores
Nam si inveterate et per genus ducte divitie nobiles fa-
ciunt multo magis prestantior est . cuius origo thesauris
prudentie locupletis invenitur Capiti patres conscripti fa-
ciete nostro iudicio atque sic initus candidato quia sit colle-
ge manum clementie porrigite vos potius sublevatis

Abieno viro illustri
Concedit prefecture dignitatem

H sserto mitorum est potius se eligi post improbitatem
iudicis accusati quod excessit presentium non
corrigit nisi cum successor optimus invenitur
contrariis rebus plerumque medicina succedit
Nam cum calor vitalis adhibitus fuit . frigus pestiferum tunc
recedit Nubila ipsa ventorum spiratione terguntur . et aquilo
celi faciem tranquillam reddit quam hanc australis aura tur-
bavit Sit nos decessore tuum qualitatis amore sublimonis
ut tu saluberrimus occurreres . contraria bonis imitare
Tu laudanda peragisti Ille talibus odiosus . tu stude ut
iusticia reddaris acceptus Rapax ille . tu continens . Honor
omnium brevis est dum fine vitare que fecit . quod illa vere
laudanda sunt . que quis suo iudicio comprobavit Respi-
ce denique in illo odium publicum . et tu amore affecta vic-
toriam Tanti tuis moribus gradus agentur quanti actiones
actionis illius accusant Animare igitur de decore predecessoris
quod per illum professe qualitate porro ut a malis absti-
nuisse

laudabile est Nam qualis erit si beneficia provincijs tribuas
que hactenus non habebant. Quamvis insolitum plus alat
si sequitur gaudio confert dulcedinem temporum commissa tri-
stia Alt ideo prefecture tibi fasces presenta feliciter indictionem
auxiliante domino confirmamus Tunc quanto sunt hactenus
decessoris lesione tribulis tanto omnino habere debet beneficia
levitatis sequitur sanctitata tua cura refovenda sunt No-
tius non alienis manibus quisquam gravetur Nam nostra
cunctis inpecuniosus est nota lesos qui semper credit volu-
cris [illegible] prefectura illa pretorij
patos redeat ad nomen antiquum prefectura illa per-
toto orbe laudabilis Cunctis si principium queramus pro
semper a beneficijs inchoavit Nec immerito a legibus nris
pat provinciarum pater etiam predicatur Cumque qua sit
iuste sit provincie qui voluerunt Et non districtum iudicis
nomen sed vocabulum illi pietatis imponerent Iustis ac
debitis compendijs nostrum per te crescat erarium lucra re-
minus que legum tanta proximat Pecunias illas volumus
nisi quibus libra iusticie suffragatur Ex eo nostras nequicias
non patimur introire quia nec plurimum intromittere possumus
quod publica voce damnamus Audite iudices quod amemus
quod publica voce damnamus Nam tum vos
nolite aliud in malum publicum suspicari Nam tum vos
per iniquas promissiones esse credit placituros tunc nos
cognoscitis sola illa diligere que pariunt iusticie merita
convenienter vris id moribus peccatis si post ista delinquitis
Sed illi forte talia gesserunt qui ad dignitates suas pa-
rentibus incognitas pervenerunt Tu post patris prefecturam
laudabilem aliquid quod melius predicetur adiungere Nam
diligentior semper esse debet qui sequitur dum bona parentum
probabiliter et imitari cupimus et vincere festinamus attende
etiam tuis laudibus quod decus prudentium probat imbutus
Grave est sapienti ibi offendere ubi aliter repperit incidisse
minus forte peccant qui iura nesciunt tota a te legitima
quitur cuius origo indocta fuisse nescitur Equales tibi
sunt libri et actiones parentum Ista opinionem tue presti-
teris iudicio ut impar non sis meritis quorum equa-
sti per nostra beneficia dignitates

Comiti patricio Iohanni

Licet animus frequenter honoribus et germani tui fueris
dignitate laudatus tamen quia natura bonorum non exspe-
ctetur ad refertur quasi ad initium eius revertimur
de quo iam inclita promia ponuerunt Testificatum est de te quod
de que iam inclita promia promeruit Testificatum est de te quod
quod de fidelibus quicquid debent iure debent et estimari
Sed digne laudum tunc voluit novitates emittit qui se

accedens probitate complet. Nam bonum fons est et perennis vena
laudabilis. Nam sic ille fluendo non expenditur, sic nec
ista celebri sermone siccatur. Et si et tussicula taceantur,
tu nova probaris semper que dicantur. Cui cum eta-
te crescit semper et meritum. Cursus annorum laudis tibi
procurat augmentum. Senescit quidem corpore, sed laudibus
iuvenescit. Multo tibi prolixior etas optatur in quo fama
semper robustior invenitur. Habuisti sub dive memorie
avo nostro in utraque parte laudatum semper exitum. Vidit
te adhuc gentilibus dimicantibus bellatorem. Ubi te terrent
Bulgarum globi, qui cum nostris erant pro Sirmiensi certamine
obstaturus, peculiare tibi fuit et retinere Barbaros
aggredi et commissos terrore sectari. Sic victoriam Got-
torum non tam manu quam labore invenisti. Post ista sexo quod
non primum inter stantibus fuit et referendum officium. Labo-
riosis contentionibus exhibeas. Affuerant enim apud illum
plenitudinem virium spiritualia nec peracta firmata. Cuius
enim non auget bellum qui illi potuit competens exhibere
visum. Qui tantum firmitate animi semper exegit, tantum
verborum in asserenda veritate constantiam. Et ut ipso se vitiis
se diceret hostem, qui illo presente vitare voluisset errorem.
Multum fuit quod prudentes eius obsequia reddiderunt: certa
cautela semper adhibita exigit visum. Et dum culpam formi-
dat, quando incurrere sapientum aggregari sentitur. Contu-
lit et dignitatem sacrarum largitionum. Hoc est laborum tuorum
aptissimum munus. Cum sit casta, sit moderata, quidem pere-
gisti ut maiorem contigit tibi deberi factis cumulus. Eam in ma-
gna prima suscepisti pro hec florida iuventus exigit
meritis tribus etas matura servavit. Consilio quidem plurimum
valens nec fractam tamen etatem cognosces. Est enim adepti
et senectutis bona, ut eius non sentires incommoda. Nec
sunt que in te estimamus augenda, ut sic et sapientia
preditus reddatur quos honore iudiciali relevemus. Sunt
enim huius meritis consentanea vite, et superna iudicia
quando tuum filiorum pater effectus nativa ipsa videris
esse patricius, quorum bona prestantia non est absurdum
referri quod utantur feliciter laus est. De filiorum probi-
tate laudari primum quod non minime laudem prestat initium.
Infantia eorum est nota palatio. Sic fetus sui more a-
quile se probantes regales oculos ab ipsis pene tima-
bulis tulerunt. Placuerunt et gratia gentili nec cessant
armorum inbui fortibus insistunt. Preterea sepius Romane
curam lingua loquuntur. Eximie indicatus exhibe se nobis

futura fidem quorum iam vident affectasse sermonem. Habes
unde tibi felix pater primum debeas referri. qui et filiorum tuorum
nobis annos obtulisti. Quapropter multis laboribus multa quidem fi-
de et constantia comprobato patriciatus tibi deo auspice
conferimus dignitatem, honorem quidem excelsum, sed qui tuis
meritis esse probatur equalis conferre, ut probatissimis in-
stitutis. tot vel bona tua germaneris. vivis item vestibus an-
tecare

Senatui urbis Rome

Senatui urbis de eodem

Si sermo noster dignus est qui vel semel largitate potuit
impetrare iudicium quid patres conscripti vir magnifi-
cus meditur Cyprianus qui nobis totiens gratior
debet effici quociens a nobis dignitates accepit. Certatores
in stadio maiori corona glorificat olimpicos crebris frequens pal-
ma nobilitat. Sic vel in levibus rebus gloriosior efficitur cui fre-
quentia referuntur. De primo denique profectu potest esse cunctatio
dum multi fallunt principis animum. Tunc facile est ei illud an-
tea notum esse constituisse. Sed quem multis exhibuit constantia, tantum ho-
noris habuit propositum ut se ipse provocaret regnum munus,
hoc est ita aliud licet est indubitata fama fieri potuisse me-
reri, per quod homines constat ornari, hos et intrare in
nostram curiam decet qui initium suum non ad primos honores ex-
pendit. sed cum prima magna susceperint, maiora iterum prome-
rentur, ornat quoque tres et nova iudicia quidem bene prius
electus credit qui sepius approbatur. Natura ipsa bonum adhibita
perseverantia perficitur. Rarum minus est laudanda in re. cuius ho-
noris propositum custodire. Similes habuistis olim patres conscripti
Decios. Similes vetustas predicat fuisse Corvinos. Nam cum
hic vir de quo nobis sermo est verum sibi tamen conciliat
arbitrium ab uno quoque principe sepe provehi gratia solum
forte videtur, sed sub altero meruisse precium apud utrosque
integrum constat fuisse iudicium. Cunctos ergo superasse liquet
qui aliquid prosperitate docuit, licet animum non precius
sui auctorem invenerit, et nostram augmentatores dignissime
reperiret. Ille meus fundamenta posuit honoris, nos tan-
men construximus dignitatem. Et ideo patres conscripti tot labo-
ribus tot laudibus clarificato illustri viro Cypriano cuius
gestum quidem patriciatus addidimus, ne minor esset meritis suis
honoribus nostris coniuncte nunc collegio que sepe decorastis
excipere. Securus ad nos redit qui iam honores suos in-
dextris aula posuit, licet unde nobis reddat acceptior
quam tres curie nostre alumnos protulit, de quibus cunctis
avidius pater, tamen propria vota superavit. Nam infantia trepidos

no ad ridendum ut licebat ignaros variis linguis legum egre-
gie maturis viris commiscere misteria. Ut cum nobis noti sunt
in ipso etatis primordio adolescentie tuis rerum prestat divina ma-
iestas ut sicut de patre eorum munificentie nomen extollimus
sic et in eis pietatis vestre titulos augeamus.

Bergantino Viro Comiti Patricio Ut Cuidam nobili affini Patrimonium Matris sue assignet

Licet munificencia Regis quottidie debeat eis quos probat tribu-
ere et urget aliquid facere quo possit largitas principis
apparere hinc tamen gratie debitum solvitur quando presentibus
sub equitate servatur lucrantur principes dona sua et
sic velut thezauros reponimus quod famme commodis applicamus.
Absit enim ut negemus affini quod solemus custodire extraneis.
Cum qui nobis iungitur amplius ... merentur ut fraudari
possit sine ... desiderio ... quia militat sub ... graciose atque preco
Illustris magnitudinis tua precelso atque amplissimo viro Theoda-
tho nostro subiacentes ... possessiones ... ex patri-
monio quondam magnifice femine matris eius ... refor-
mari cum felicitate ... plenissime vendicandas ... iure suc-
cessionis integrum ius in ea qua ... parte largimur ...
... fide ac sinceritate ... sapienti tempore reliqua
supramemorati patrimonii ad ... mereatur ... aliud
cum tali viro negare possimus qui etiam meliora sibi optime
possit obsequiis ... probabit affinis vir quem nobilitas
sue nulla inflat elatio ... modestia humilis ... prudentia semper
equalis ... a nobis meatum intendite ... ad ... no-
stram trahimus quod ... consequimur ... eques ...
sine insigni operam ... compendite. Directis ... viro
... ... designatas massas ... eius
eius sine aliqua dilatione contradite et summa nobis ...
... cum ... veritatis ... acceptior.

Clero Ecclesie Romane Capitulum xxiiii

Tanto divinitati plurima debemus quando a ceteris
mortalibus maiora suscepimus. Nam quid simile re-
pendit Deo qui potitur imperio. Sed licet pro tanto
munere nil compensari possit ... quod ... gratias
reddat. Sed in ... honoratur ... flebili ...
... ... consuetudinis institutio. Ut
si quis sacrosancte Romane ecclesie ... aliqua ...
... actione pulsandum ... ad ... civitatis antistitem
negotium ... ... ne clerus in forensibus
litibus prophanatus officiis potius secularibus vituperetur.

Ardentes diaconum quod nostrum ad contumeliam religiosi tanta excaecationis acerbitate compulsum, ut sacius eum per custodie tradet
mancipandum presbyteri, quod et ecclesie Capue pro levibus causis
asseritis similiter impetitum. Nos nobis pro ingenita reverentia
qua nostro debemus auctori displicuisse profitemur, set qui
pridem satis meruerat infamie misteriis convenientibus irre-
lient expositi repellimus in iniuriis subiacerent. Sed aliorum ple-
ctendam surrepcio nobis contulit plenissime laudis excessum
ut si contingeret constandi que nos celestibus commendaret ami-
cis [illegible] constituentes et apostolice sedis honorem et consulentes
desideriis supplicantium, presentis auctoritate [illegible] decrevimus
ut si quispiam ad sacrum clerum aliquem inicere in causa [illegible]
[illegible] crediderit atque pulsandum ad beatissimi pape iudicium
prius compareat audiendus. Et aut ipse vir utrosque more
sue sedis cognoscat aut [illegible] deleget civitatis studio terminandam.
Et si forte quod tunc [illegible] competens desiderium fuerit
petitoris eiusdem, tunc ad secularia fora iurgatium veniat
qui suas petitiones probaverit a superdicte sedis fuisse contentas.
Cum si quis extiterit tam [illegible] largitor atque omnium fuit
iudicio sacrilega iniquitate dampnatus [illegible] reverentia tante
sedi exhibere contempserit. Et aliquid de rebus affectibus tra-
diderit conveniendum, ante aliquam convenientis effectum [illegible]
[illegible] dispendio feratur. Itaque a palladinis sacrarum
largitionum [illegible] exacte, per manus sepe memorati antistitis
pauperibus erogentur. Careat impetrati negocii quod sui ammissione [illegible]. Dignus enim dupti pena percelli qui
ad divinam reverentiam et iura iussa temerarint. Sed cum nos
quos [illegible] venerant. Ecclesiastici comite constitutus
[illegible] sedis [illegible] admittere quos vir [illegible]
[illegible] decet hic professio nostra vita celesti est [illegible] ad
mortalium vota [illegible] et errores descendere, [illegible]
cogitare [illegible] iure humano [illegible] moribus obedire

Johanni Viro Sublimo donat et confirmat voluntatem concessionis avi sui super quadam domo sua.

Valde dignum est in eis aliena servare quibus nos cetera propria dona conferre. Eundem enim de illa munificentia possis am-
bigere quod a nobis intuitus te mereri quod a nobis
decessoribus accepisti cognoscitur. Itaque altius siquidem domum.
Sed nostrum esse iudicium et modernum principis mentem premisse
tantum velocissimam largitatem. Hinc est quod dive memorie avum
nostre clementie domum in castro [illegible] positam obsequio [illegible]
tuorum sedulitate provocatum constat voluisse largiri, cum

Dispositorum secutus patricius Tholomei preci quam illi vestre est liberalitate concessa prestitum dominum actu Lectimo in tua septima nunc rursus sit et nuper ... vestra vel inchoate voluntati desiderans ut Tholomi plenissime donationis effectum presenti auctoritate corroborat ut sepe dictum domum patrie recordationis Anguelli in Luculano castro posita cum omnibus ad se pertinentibus in tua vel heredum possessione permaneat. Et quicquid de hac sive masculi vel hebis liberam potestatem cunque vel privati vel publici nominis pro nova inquietudine submonentes ubi et si quid esset quod cum qualiter inquisitione fortassis ambiguum huius auctoritate nunc undique constat explosum generaliter innitur deo rebus prius ex vestra quorum auctoritate placitat. Alii enim una tibi Lectimo contulerunt nos possessionis quietem et tuam securitatis sacra confirmamus firmitate et ne quis forsitan egregie voluntatis nostre invidus temerator existat inhibemus eis qui ex hac re quolibet tempore vel fisci nomine vel privati tibi vel ei ad quem domum designata superius pertinere voluerit movere temptaverit aliquam questionem pene nomine auri libras tot et frustratum suos anhelitus infirmatio et districte ... consideranter sive motu inconveniente fructum qui aliquid contra vestrum predictum quesisse iudicavit

De missis Creationis et Ducatus iuxta dispositionem avi sui antea defuncti. c. xxvi

Gloriosissimus dominus avus vester desiderium vestrum cognoscens Abbati Dinalem sibi filium poterit quem vobis facere deponebat sed quia intervenientes mortali condicione nequiunt cogitata complere. Necesse nobis est eius vota prestare ne tantus vir de aliquo inanes videret bona potuisse sentire atque deo presenti auctoritate precipimus ut eundem ... fieri hic Abbatis et que ordinavit per disciplina conservanda ubi maxima utilitas continetur. Sic Abbatis in omnibus obedire quia sic avi vestri estis moribus instituti ut et leges libenter audiat et iudices. Hic enim vestrum comittit dominium quod opinionem vestram inter gentes amplificat si talia geratis que et nobis accepta et divinitati possunt esse gratissima. Robustius enim vinci non possunt moribus bonis quia quos superna protegit felices adversarios habere non potest pugnat cum efficacit foris ... in sedibus vestris iustitiam fovere studentes iusta enim duo mutua se complexatione constringunt ut qui ... colligit fructum victorie possidebit. Vestra que ... ad iniusta compellat cum vos et ... agant ... et munera vestra ... satisfaciunt. Sed et si tu aliquid expertes

est. superest potius de ministerio principis quo de presumptore vtitur / quia nobis proficit quod Romani quieti sunt etiam dum erarium nostrum ditant. nostra donativa multiplicant

Saionum et efflorentium viris devotalibus
Vt affligat eos dampnis et penis

Severitas publica sicut ab innocentibus vacat ita necesse est ut in scelerat operam sue districtionis impendit. Quia non semper unum meretur iudicium diversa nimia personarum. Morbi ipsi dissimilibus curis sanantur liberarum [illegible] aliis aliis ferrum optatam revocat sospitatem. Et pro qualitate passionis precepta miscent artifices. Et ideo devotio vestra presentium tenorum intimatione cognoverit. Et si quos gothorum atque Romanorum indiscretis possessorum se invasisse repperit secundum suam estimationem et dampnis affligat et penis. Quia gravius plectendi sunt qui ne admonitionibus insistentes obediendum esse iussis principis crediderunt. Quod maior ambitio est nobis dampnis ita velle finire ne connecteret bonis iussis reliqua saltem sub vita servitutis invineret (?) perurant.

Coniugasti viro illustri
Vt restituat carissimum super occupatione agri

Permovit serenitatem nostram constantie atque veneris dolenda conquestio quia sibi auctoritate iuris proprii agellum quod fabricula vocatur cum suo peculio caussantur ablatum. Addicientes ne verum sine protectionibus imminerent libertatis sibi conditionem ultime servitutis imponi atque ideo magnitudo tua depulsis obscuritatibus publicis presentiam suo iubeat adesse iudicio et cum inter partes veritate discussa nostri consentaneam et amicam iuris moribus praeste sententiam. Quia sic dictum est de suo servos iure tenere. ita iniuris est statuis vinculo servitutis ingenio liberi tollere. De proprie monenti iure si competit firma reddantur iniusta quia hic ut persona legittima disceptationibus non desistat. Cessat violenta presumptio ut causa iudicis cognoscatur arbitrio. et aut iniuctos servos creditoribus sibi competentibus possideat aut perditos liberos inimicos vtique atque integros derelinquat. Sufficit enim quod ei relaxavimus penam qui fate presumpsit iniuriam

Honoratis possessoribus per mensis civit

Dignum est ut libenti animo faciatis quod iuberi pro
vobis vestre utilitate cognoscitis. Nam quod proprio
sumptu debent aggredi compendiose nobis constat
offerri. Civitatem siquidem vestram diutina siccitate
laborantem iuvante deo dominus avus noster saluberrima unda
rigavit. Sed nunc studio vestro cloacarum ora pandantur. Ne
sordium obiectione turbata receptans unda nitidis edibus
illidatur. Et quas debuit sordes abluere aspersis nobis de-
gravata instruite cuius operi quemquam vos urgere debeat. cum et
amor civium tum spectabilem Genesium precipimus imminere
et et nos ad meliora provocet. si que iussis congruunt efficiat.

Genesio viro senatori. Super eodem et laudant fluenta aquarum

Amore civitatis vestre antiqui operis formam dominus
quidam avus noster regia largitate construxit. Sed ni-
chil prodest aquarum copias urbibus immisisse nisi
nunc provideat. Cloacarum oportuna digestio. Hoc
vite humane tamquam ista salubritatis continet. Si quod ore
quis suscipit alia parte corporis relaxatum effluxerit. Et
ideo sublimitas tua per menses eminentes hunc fiat
operi consilium insiste. Expiat antiquos cuniculos sive sub-
terraneos sive qui iungunt marginibus platearum dili-
gent emundentur. ut cum solempniter optatus nobis liquor in-
fluxerit. nulla abiecti letamus obiectione tardetur. quia
etiam unda non habet nisi que iugiter influit et visa
absterserit. Illa enim que pulchre rivis excitata videtur.
quam deformis est in lacunis palus. cum ut visu congrua
ut incrementis accommoda elementum pulcherrimum quod
tum in naturali puritate servatur. Sine hac agri squalent. urbes
anhelant. siccitate sitiunt. Ut multo antiqua prudentia
quos communi conversatione segregandos esse iudicavit. aque
interdictione puniret. Quapropter tam utilissime rei omni debet
studio consuli. quia civibus animum non habet. qui urbes sue gratiam
non tenetur.

Severo viro venerando. De civilitate complectenda et amenitate rurali

Cum te pistorum consiliis laudabiliter inherentem omnia
didicisse credamus que ad rei publice statum pertinent
componendum. Magnanime cognovisti legis eruditum pul-
chram esse faciem civitatum que mores probant lucre

conventu. Sit enim et in illis splendet libertatis ornatus. Et no-
stris ordinationibus necessarius fuit effectus. Feris datum est
agros silvasque querere. Hominibus autem focos patrios super
cuncta diligere. Aves ipse gregatim volant. Que cuiusvis volun-
tate intestine. Canori turdi amant sui generis densitatem.
Strepentes sturni compares sequuntur. Nidos ineunt ceteris.
Murmurantes palumbi conspares diligunt cohortes. Et quicquid
de simplici pertinet vite adunationis gratiam non refutat.
Sunt tamen soli accipitres aquile vulturesque et super omnes
alites acutius intuente volatu solitarie conspiciuntur. Quia
rapaces insidie innoxia conventicula non requirunt. Ambiunt
enim aliquid soli agere qui parum circa alteros non desiderant in-
venire. Sic immortalium voluntas pleriusque detestabilis est. Que
conspectum hominum probatur effugere. Nec potest de illo aliquid vacare
credi, cuius vite testis non potest inveniri. Habeant possessores
sores et curiales Bruttii in civitatibus suis. Coloni sunt
qui agros iugiter colunt. Separant se a rusticitate domi-
norum. Quinimmo et honores reddimus et actiones publicas probabili
estimatione committimus. In ea positum felici regione, ubi
affatim veniunt inelaborate divitie. Ceres ibi multa
fecunditate luxuriat. Pallas etiam non minima largitate con-
gaudet. Plana rident pascuis fecundis, ardua vindemiis.
Abundat multifariis animalium gregibus. Sed equinis maxime
gloriatur armentis, merito quando ardenti tempore tale est refrigerium
silvarum ut nec muscarum aculeis animalia fatigentur et her-
barum semper virentium saturitatibus expleantur. Cernas per cacumina
montium rivos ire purissimos et quasi ex edito confluant
sic per alpium summa decurrunt. Addit quod utrique late maria
copiosa possidet frequentatione commercia, ut et propriis fru-
ctibus affluenter exuberet et peregrinum penus vicinitate com-
pleatur. Vivunt illic rustici epulis urbanorum, mediocres
autem abundantia potentium, ut vix minima ibi fortuna co-
piis probetur excepta. Hanc ergo provinciam civitatibus nolunt
incolere, quia illi in agris suis se fatentur omnino diligere. Eos
post tantos viros late litteris defecatos pueri liberalium
scolarium conventum querunt, et mox ut foro poterunt esse
digni, statim incipiunt agresti habitatione consistere, efficiunt
ut desistant, erudiuntur ut negligant, et cum agros dili-
gunt, se amare non norunt. Fuerat eruditus ubi pos-
sit castre glorie prudens frequentiam non respuat hominum
in qua se noverit laudandum. Alioquin virtutibus fama tol-
litur si carius mixta in hominibus nesciantur. Nam equale
desiderium est cum frequentiam deserere, cum aliquas etiam avium
congregationi humane se viderimus velle misceri. Mortalium
cum penatibus familiariter nidos philomena suspendit et

inter commeantium turbas pullos nutrit intrepida. Confidenter ergo
inhumanum est nobilium filios in desolationibus educare. Cum
frequentationem humane vite alites sua pignora com-
misisse credebant. Igitur civitates in pristinum decus. Nullus
amenitatem ruris preponat menibus antiquorum. Quod
in pace refugi pro qua orari bellum ne vastetur assumitur. Cui
enim incognita nobilium videatur occursio? Cui non affe-
ctuosum sit cum paribus conserere sermonem, forum petere, honestas
artes invisere, causas proprias legibus expedire, interdum pala-
medis calculis occupari, ad balneas ire cum sociis, pran-
dia mutuis apparatibus exhibere? Caret profecto omnibus his
qui vitam suam vult semper habere cum famulis. Sed ne saltus
in eandem consuetudinem mens aliter imbuta labatur. Certis
fideiussoribus tam possessores quam curiales sub estimatione q-
virium pena interposita promittant, anni parte maiore
se in civitatibus manere quas habitare delegerint. Sic fi-
at ut eis sit ornatus, desit civium nec voluptas de-
negetur agrorum.

Severo Viro Senatori

Describitur quidam locus in quo mira aque defluunt.

Cum Nimphadius vir sublimis pro causis suis
ad Comitatum sacratissimum festinaret itineris
longinquitate confectus animalia fessa reparare conten-
dens ad fontem Arethuse in Scillatino territorio constitutum
elegit propter vicinitatem eo quod ipse locus et pascuis uber-
tate fecundi sunt et aquarum irrigatione putrescant.
Est enim ut dicitur sub pede collis supra maris arenam fertilis
campus ubi fons fastus excedens cannis cingentibus in
corone speciem reparatum suarum ora congerit. Amenum admodum
et arundineis umbris et aquarum ipsarum cernere venabiles.
Nam cum ibi tacitus homo et studiose silentiosus advenerit
aquas fontis irrigui cepit sit quietas, ut in more stan-
gni nec tamen tumescere qui stare videantur. At ubi tonitruans
tussis emissa fuerit aut sermo clarior fortasse insonuerit, que-
stio qua ei status aque ibidem concitate prosiliunt. Os illud
gurgitis ebullire videas quasi excitatum ut putes aquam
rigentem subitanee olle suscepisse fervorem. Silenti homini
tacita loquenti strepitu et fragore respondens ut stupescas
sit subito perturbatum quod nullus tactus exagitat. En nova
res incognita spectas aquas voce hominum commoveri et quasi
appellatas respondeant grata ut hominum sermonibus provocate ne-
scio quid immurmurent. Credas ibi aliquos animales prostra-
tum somno quiescere quos excitatos magno strepitu videat

Legitur quidem nonnullos fontium variis statutis miraculis ut
aliqui potati animalibus reddant varium colorem alii greges albos
efficiant. Quidam in saxeam duritiam susceptam ligna con-
vertant. Sed haec causas nulla ratio comprehendit. Quia super
intellectum humanum esse cognoscitur quod tantis rebus naturalibus
applicatur. Sed ut ad querelam supplicantis veniamus, iuxta
sit tunc super dictam mansionem Nymphadius habuisse consti-
tuens rusticorum abactos sibi asserit caballos quos habe-
re non decet, neque temporum disciplina et delectatio illius loci
tali damno redderetur horribilis. Quapropter vicinitatem tuam diligenti
censemus examinatione discutere. Quia et de palatio nostro
auctoritatem et de legibus visa est iustitiam collegisse. Ut
more ipsius fontis scelus quod actum est videre voluisti
perquirantur fures secundum silentio teneant in suis latebris
quieti. Ut dum mox executor increpuerit eorum corda ferbent
in voces prosiliant et sic commutatione terribili confiteantur. Et
aquas suas omnino sibi indicent dedisse penitere. Erit ergo in
eis competens conditio ut loca sint propria studium moveret
commeantium disciplina nec latronum confessionibus mite tale
miraculum quod semper letificare cognoscitur inquisitum

Severo v(iro) s(pectabili) Senatori. Describitur ame-
nitas cuiusdam campi in quo omnes negociatores
conveniebant

Sicut incognita velle nosse
prudentie est, ita cognita dissimulare negligentia
est. eo presertim tempore cum noxia res ad correctionem
possit celerrimam pervenire. Consequenti siquidem re-
latione didicimus conventum esse Lucanie qui prisca sup-
ersticione Leucothea nomen accepit, et quod ibi sit aqua nimio
candore perspicua. Et ibidem negociantium facultates hostili
deprecatione laceratas sepissime suppositionibus illicitis rustico-
rum. Et qui ad natale sancti Cypriani religiosissime conve-
nerant, pagani vel detrimentis eos suis fecerunt cunctos ornare
egentes pariter sine mercibus quos discesserunt. Et nos simplici
ac facili remedio credidimus corrigendum. Ut spectabilitas vestra
predicto tempore conductoribus possessorum et habitatoribus et conduc-
toribus diversarum massarum quietem convenientium anticipata
cautela debeat procurare. Ut atrocis facti reos inveniat
quos pena confirmat. Et si quis rusticorum vel cuiuslibet
loci homo causas nefarias litis attulerit dum ipsa initia
comprehensus fustuarie subdatur protinus ultioni. Et com-
pacti mala vota corrigat qui prius occultis facinus excita-
re tentabat. Est enim conventus iste et nimia celebritate festivus

et circumiectis provinciis valde proficuus. Quicquid enim pre-
cipuum aut industriosa mittit Campania, aut opulenti
Brucii aut Calabri peculiosi aut Apuli idonei, vel ipsa
potest habere provincia. In ornatum pulcherrime illius venalitatis
exponitur. Ut merito tam ingentem copiam iudices de multis
regionibus congregatam. Videas enim illic collucere pulcherri-
mis stationibus latissimos campos, et de amenis frondibus
intextas subito momentaneas domos populorum. Cantantium
letantium quoque discursibus, ubi licet non conspiciatur opera mu-
nimen. Videas ibi ornatissime civitatis senatum positos sunt
pueri atque puelle diverso sexu atque etate conspicui, quos non
fecit captivitas esse sub pretio sed libertas. Hos merito pa-
rentes vendunt, quia de ipsa famulatione proficiunt. Dubium
quippe non est servos posse melioratos, qui de labore agrorum
ad urbana servitia transferuntur. Quid vestes referam innumera
varietate distinctas, quid dulsi generis animalia nitere pinguis-
sima, ubi talia cuncta cultorum taxatione ponuntur, ut quamvis
emptor fastidiosissimus commoveatur. Sic de illo commercio
nemo ingratus redit, si tanta probabilis disciplina componit.
Est enim et locus ipse campo amenitate distentus, subur-
banum quoddam conciliant antiquissime civitatis, quod a
conditore sacrorum fontium Marcellianum nomen accepit. Hic
erumpit aquarum perspicua et dulcis ubertas, ubi in modum
naturalis antri absidis fabricata concavitas sit perspicuos li-
quores emanat, ut vacuum putes locum quem non dubitas esse
plenissimum. Est preterea usque ad fundum perspicuus, et aspectibus
tantum aerem potius apparere iudices in liquorem cumulatae se-
minudet aqua subtilissima, quecumque in imo gerit inof-
fensa oculis clarius ostendat. Colludunt illic cicurati letis-
simi pisces, qui ad manus pascentium sic intrepidi ve-
niunt tamquam si noverint non esse capiendos. Nam quisquis pre-
sumpserit efficere, mox penam divinitatis constat excepisse. Alia
ta sunt illius fontis memoranda describere. Veniamus ad
singulare munus sanctum quod miraculum. Nam cum die sacrate vo-
tum preterea baptismatis ceperit sacerdos effundere et de ore sanctis-
simo verba fontis emanare, mox in altum unda prosiliens aquas
suas non per meatus solitos dirigit, sed in altitudinem cumulum
quod transmittit. Erigit brutum elementum sponte sua et quandam
devotionem solempniter preparat quod miraculis ut stupefacto murmu-
re vix possit audiri. Nam cum fons ipse quinque gradibus tegatur, consi-
stat tamen ut inquilinis possideat. Alius duobus dicunt crescere. Quo-
numquam preter illius tempus cognoscit occupare. Magnum stu-
pendium quod miraculum fluentis labentia sit ad humanos
sermones vel stare vel crescere, ut eis credas intelligendi

studium nimie devotionis effecit. Venerabilis omni sermone fons
iste celestis. Habeat et lucania Aretusam suam ille ex fluentis
baptismatis consistit hic sacri misterium annua devotione
consurgit dulcissime et venientia loci et utilitas est rei. Quare
debet populis sanctissimam pacem. Quia turbatore iudicio scele
ratissimus habendus est quia talium dierum gaudia temerarie
contendit et contempnit. Relegantur populis et donantur ista que de
xima. ut cum excessio culta cumine credit. excedendi li
centia non queratur   lt nomi libri

Sequuntur tituli noni libri

Hilderico regi Wan
dalorum athalaricus rex

Edictum athalarici Regis

Bergantino viro co
miti patricio

Abundantio prefecto

Episcopis et honoratis

Primiscrinio

Reparato prefecto

Osim vel Comiti

Universis gothis sive
Romanis

Honoratis possessoribus

Defensoribus Siracusa
ne civitatis universis
provincialibus

Gilde viro sublimi Co
miti Siracusane civitatis

Victori et Wilthisclo
viris

Tulie viro comiti patricio

Gilde viro sublimi Siracu
sane civitatis

Salventio viro prefecto urbis

Edictum athalaris

Senatui urbis Rome

Ad universos provintiarum
iudices

Senatui urbis Rome

Paulino viro consuli

Senatui urbis Rome

Senatori populi

Senatui urbis Rome

568

Hilderico Regi Wandalorum Ut remittat sibi tirtognatam (?) ipsius coniugem suam neta tradidit

Durissima nimis sorte constringimur ut quos ante dulces parentes diximus nunc eis causas amarissimas imputemus quas nec possumus relinquere qui pietatis nomina noscitur cogitare vestris (?) cum nesciat dure recordacionis Amalafridam generis nostri decus egregium violentiam apud vos repperisse lucis occasum et quam dominam habuistis domnam passi non estis vivere ut privatam. Sed si contra phas parentele eius esse videbatur remitti ad nos debuit honorabilis quam magnis supplicationibus expetistis. patricidii genus est ut quam vobis fecerat affinem coniunctio regis nephandis ausibus in eius nos interitum misceretis. Quid tantum mali a suo coniuge relicta promeruit. Si successio alteri debebatur. Numquid femina in eo ambitu potuit inveniri. mirum quod immo hoc debuit que vobis regna transfudit. Nam et hic nobilitati vestre fuisset adiectum. si tantum Amalorum stirpem retinuissetis generali (?) servicii (?) purpura dignitate. Hoc Gothi enim ad suum potius obprobrium intelligunt fuisse temptatum. Nam qui domine aliene gentis intulit omnium eius parentum consilio est despexisse virtute. Quoniam nemo quod (referendum) recensendum credit reputat esse temptandum. Et ideo morali oratione convenimus per illum et illum legatos nostros ubique prius a vobis expetimus qualitatem. spectantes qualis excusacio tantis casibus afferatur. Nam et si quid fecit negocium in tali persona fuisset enatum. nobis debuit continuari. ut et cum iudicio pareret que se pessimis actibus commisisset. Cresceret et per qualis eius fingatur occasio. Impolita non dicimus. Mona (?) per quorum illum et illum atque illum tractatum quos res ista debeat eligere. Sit in eis tota causa absoluta probatio que sine bello sine cede. aut vos efficiat purgatos aut nos reddat obnoxios. Et si creditis esse contempnendum. ut vos ad venabilia responsa componitis (?) coniunctione inite pacis absolvimus. qui lesi federis vinculo non tenemur. Consideret nunc superna maiestas

scelus qualibet arte commissum. Que ad se clamat impiam
cedem fratrum sanguinis profitetur

Edictum athalarici Regis Contra grassatores Curiales Et pacem patrie impedientes

Qui reipublice statum et quale cupit stare fastigium ad
omnia debet esse sollicitus Quia non est salus in cor
pore nisi quam et membra potuerint optinere Iniuria
enim loci compago tota concutitur Et tanto conve
nientius est ut unum velud ubique credas accipi quod illa re
perit condolere Respublica siquidem non est unius civitatis
cura sed totius regni provisa custodia Quapropter si quid ex
ipso minuitur in augmentum dispendia sentitur enim cui ha
bere necesse est. cui aliquid perit Et ideo diversarum civita
tum pervigilis nos cura sollicitat Ne premissa longius mala
nostra possint gravare palliata arborem quam florere vides quam
summa concupiscis ariditate letari. sub trunco sinu agitatur
fecunditas. vermis in superficie quod continet in radice Ho
minum quoque vultus hilaritate maxima decorat. si visce
ribus sanis nullius gravamen sentiat lesionis Erit regnum
iure dicitur integerrimum. si cuiusquam fuit imminutum Hoc
fieri potest quod ubique submonet effrenata licentia Nec datur
ausus cuncti malignis sub abhominabili libertate peccare
Curiales quibus a providis sollicitudine nomen est. fiscalia di
citur infestatione grassari Ut quicquid eis honoribus
delegatur causa ad iniuriam potius videatur esse perductum
O nephandum scelus importabile malum. quod debent re
publice serviendo prestare. cum libertate sua cum fortunis vi
detur amittere Quocirca edictali programmate diffinimus
ut si quis desertus fuit aut in iniuria aut in dispendio
curialis vel aliquid ei prestet quod iussum fuit a nobis
vel ab anliciis quorum interest predationibus imponere fortasse
presumpserit. aut decem librarum auri dispendio feriatur
ipso qui aliquid tale promeret condonandis aut si fa
cultatis conditione profituris non sufficiat. perfustuaria
supplicia lacerent Ut reddat debitum penis quod non
potuit compensare pecuniis Statuentes ut que pro
publica utilitate fuerint delegata in perhenni sollicitudine
compleantur Quando plus mali fuerint debere quos alie
nas iniquitates non permittimus sustinere per dicta curialium
unde maxime mediocribus parentes consuluere. nullus
illiata emptione predatur Quia contractus dici non

pot nisi qui de legibus venit. Circa baronum et militantium mo-
lestias iudicum protegantur auxilio ab ipsis quasi moderatoribus
eos nostros vindicavit auctoritas. Quando gravius plectendum
est, si ille tibi delegatur auxilium probetur inferre detrimentum.
Erigite colla depressi, sublevate animos malorum sarcinis ingravati.
Date studium recuperare, que vos male cognoscitis amisisse. Cun-
ctique civi urbs sua respublica est administrante civitatum sub
consentanea voluntate iustitia. Homines veri equabiliter vivant.
Nolite gravari mediocres, ne vos inito possint opprimere potiores.
Pena utique peccati est, ut unusquisque in se recipere possit quod
in alterum protinus excitavit. Vivite iuste, convivite continenter.
Cuncta vox gaudet quisque in illos extendere, in quibus culpas non
potuit invenire. Grues mortales nomine concordiam extere
-unt, quos nullus privatus quietur. Cuncta iniquitatis ambitus
non habetur. Vigilant vicissim, commune se cautela custodiunt.
Supra pastus altius est, sic horror nulli admittitur. Sed omnia
communione fruantur. Sit et volatus contraria equalitate dispo-
nitur. Ultima fit prima, et que primatum tenuit esse posteri-
or non recusat. Sit quedam communione sociate sibi, sine
regibus obsequuntur, sine dominatu parent, sine rectore famu-
lantur. Voluntate serviendo libere sunt, ad invicem se diligen-
do muniunt. Quarum morem scriptores rerum naturam contin-
tes Spoliam quondam nuncupatas esse commemorant. Quas cunctos
affectu unice composuerint. Nos si vos imitemini, omnes
a vobis pravitatum calumnias excluditis. Nam vos qui deti
rota respirat, habetis per leges potestatem in curiis vestris.
Non enim immerito vobis curiam concessit antiquitas. Non ma-
nus appellavit minorem senatum. Nerones quoque vocitans hat
in sancta civitatum. Quid in ista appellatione non habetis? ul-
potentie vel honoris? Nam qui senatui comparantur a nullo ex-
terno claritatis excluditur.

Bergunthino viro comiti patrimonii

Si labor omnis assiduus adeo studiosos exigit fructus
ut aurum argentum sollicita commutatione mercetur,
tur non ipsa diligentius exquirimus, propterque post alia
videbantur. Italia dives inferat nobis et aure-
os fructus omnis proventus adquiratur, ubi metallum fulvum
reperitur. Nam quod nec est tercium multiplici fecunditate las-
sari? Si ipsa magis terra in ea poterit inveniri frumenta
nobis utpote natura industria suffragante concedit
passim se vina confundunt, metallum raro prodit et studio-
sius expectatur. Quapropter ad Massariam curiis vestri
iustitiam in Bruttiorum provincia constitutam magnitudinem tuam

invenimus Carthariu(m) destinare. Et si ut ab artifice barum
Theodoro dicitur memoratis rebus terra fecunda est officiis
solemniter institutis montium viscera perquirantur. Intretur
abstrusa artis impenetrale telluris et velut in thezauris suis na-
tura locupletes inquiratur. Cameris enim ingeniosa presumptione re-
volutis talpinum animal imitantes itinera fodiunt que nullis
ante patuerunt. Sic ambitio nil relinquit absconditum
nec ubi metallum sistere possit extremum. Intrant homines
altissimas profunditates vivunt sine superis exultant a sole
et dum sibi terris compendia querunt non inquam lucis gaudia
derelinquunt. qui pedibus suis semitas est illas alis ruina ela-
borata et redditus proculcare nequeunt. Qui pedibus suis semi-
tas apposuit manibus efferunt. Sed quibus tandem ars ista feli-
cior est intrant egentes exeunt opulenti sine furto divi-
tias rapiunt optatis thezauris. sine invidia perfruuntur. Et
soli sunt homines qui absque ulla vindicatione precia vivantur
acquirere. Nam cum ut superne lucri fuerint restituti minuta quod
minora distinentibus aquis agentur terra separant et fictili-
bus recondita vasta fornace decoquunt. Que solvant vi-
sit in liquore. Minos quod de flamma venietes tamdiu igne
depurgent quousque pulcritudinem sui prodat. Aliud terrenea
sancta ne carpent abscondent. Omnia nempe dum eos meliorat
industria. pulcrior est quod asserit. potior dum decoxerit. Omnia
tamen crescit ad precia quanto fuit sinceritate mundata. Nigro
quoque nobilis. sed de flamma suscipit unum colorem. Ut magis
creatus inde magis tamen similitudinem videtur ornari. Sed cum
auro honat splendidum rubore et glareto confert albissimum lucem.
Ut omnium sit una substantia tractata quod rebus dissimilibus
possit optari. Proinde quamprimum adempenda huius artis pericia
pertinente cognoscit ordinato opera proficiat. Ut et terra Brutiorum
de se tributum quod dare possit inveniat. que fructibus copia
luxuriat. Decet enim ut inter tanta bona. ne illa desint que
putantur esse precipua. Cur enim lateat sine usu quod honestum
potest esse compendium. Aurum siquidem per bella querere nephas est
per munera periculum. per falsitates obprobrium. in sua vero natura
iusticiam honesta. que sic lucra perquirit ut nemo ledatur. Et hoc
adquirit quod a nullis adhuc dominis abrogatur. Scriptores
aurum legitur legunt effodere. atque huius metalli inspectores
gaudere. quibus quoniam non est ambitio lucri cupiditatis cri-
men non dicitur attendi. sed quia omnibus actus in qualitate
positum est. Et non est vituperandum quod nulla fuit credulita-
te lascivium. Unde sedula operatione contineri quesitum
invidiam non pavescat. quod ars dicitur a crimine liberatur

IIII

Abundantio Preposito

Felix querela est quando leges pietate superantur
Et vita condicio subiectorum si cognoscant illud alijs
inserendum quod et sibi optant esse praestandum. Nam cum
quod aliud curiales leges sacratissime ligaverint
nisi ut eos illos soli principes absolvant indulgentie prem-
ia reciperent. Hoc est ubi dominus adversus sua iudicia am-
mabili disceptatione discutit quod et hoc ipsum quedam
iusticia est ut qui prius dixit districtionibus timere
minime teneatur. Nam et iste quidem racionabilis ordo est
militia tamen solvere qui impares laboribus probantur. Iste
curiales cum si nulla valitudine corporis continentur ad
solas deceptiones supponitur. Et cum adesse nil proderit
si eis contingat defectum in rebus invenire. Similis quippe
est absenti per que non poterunt imperata complere. Denique
dum caritas multiplici cupiditate letetur non videtur profusa
damnis parvos perdidisse de plurimis. Quapropter illustris
magnificentia tua agnoscat uxore Camponiani viri diser-
tissimi in Lucania fuisse quod vetat provincia constitutum
filios quos eorum de albo curie sue fecit diligenter abradi. Ut
ventura posteritas nesciat fuisse quod vetat aliquid. Nam
calumnia non presumitur ubi aliqua probatio non habetur
proinde in possessionum numero potius collocentur passuri cum
tholoniis molestias quas ipsi alijs ingerebant. atributa
eorum solita turbabunt facie compulsoris horrebunt a potestate iussa
prius remisse nesciebant. et votiva ignorantia fatigati formida-
re delegata incipiunt per que ante ea timebant. Nam ex ea parte
bonis moribus vixisse probandi sunt patiuntur inter illos ocio-
si vivere quorum se non cognoscunt odia meruisse. Alioquin non utique
patent subsellijs esse quos se cognoscebant malis actibus inci-
tasse. Servant ergo beneficio principali. vivant remissa parte singuli
qui fuerunt in actionum suarum qualitate compositi

Episcopis et honoratis

Possessorum et territorij urbis querela comperimus superioris temporis
necessitate quorundam civium furorum execrabilem sustinere
servitiam dum primo tempore panitiis spem coemptam in prauam
redigere liberam spectantes caritate mediocribus graviter
ut precium reponentibus detestabilem inferant vindictam. quod
hominis infirmus periculo constituto vegetantes offerant. quo se
spoliare posse cognoscunt in civitate siquidem penurie precij
nulla contemptio est dum patitur quis indigi. ne possit aliquid
tarditate percelli. Hoc ergo nota damnatos principes direximus
portitores. ut sine gradu sive in alijs locis frumentorum

condita potuerint inveniri. tantum sibi unusquisque dominus
familie sue retineat. quantum se expendere posse cognoscit, reliquum
necessitatibus vendat preciis scilicet karorum generalis Cui ad eam rem
destinati esse noscuntur. moderata tamen precii quantitate. quia eum
constituit a suis provincialibus compassio. ut ne nimium gravetur
qui emit et aliquo compendio foveatur ille qui distrahit
Quapropter libentibus animis complete que iussa sunt qui nobis
debetis in hac parte consulere invite Ne de caritate nimia
quidem [illegible] est vestrum nobis aliquid potius quod absit obiectus Ne
quisque ergo venditorum sibi impositum congruit statuat libertatem in
tempore non regni. sed illud boni ingenii magis est si non se
stimet excedere Vendat itaque sub iusta racione qui distrahit
se consenti operatum laudem suum Qui distrepat unum facit
esse promum quando bonum est iubentis si iusticia imponatur invitis

Premysemo Atherius Rex

Com diuturnis laboribus exsudares etatis imbecillita-
te corporis asseris granditer sauciatum ut ad sa-
cra iuliane percipienda possis occurrere, ad quam con-
stat voto te pridem festinasse Metiens ne per absen-
ciam tui ab ipsius pene faucibus dulcissimus tibi fructus
videatur auferri. postulare etiam ut algentis corporis neces-
sitate constrictus Bayarum lavacri salubritate foveri. Dignum
plane quod inter omnia sanum prestemus ut sic conferimus in cunctis
spem ita tribuant et supplicantibus salutem Quapropter ita te a vo-
tivo emolumenti ulterioris absolvimus et predicti lavacri mu-
nere sublevamus, ut primum mentis gaudio recreatus salubrius
membrorum recipias prosperitatem Naturalis siquidem cura est egro-
tate lectionem Una fovet invalidum gaudere Genitus est pergere igitur
ad amenos recessus per et ad solem ut ita dixerim clari-
orem ubi salubritate aeris temperata terris blandior est
natura Hinc miraculis alta cogitatione pensis cum ar-
chanis mundi mens humana colloquitur. ne admirari de-
sinit que ibi qui posse cognoscit Primum Nerei fluenta
maximis delitiis esse completa Tot portus natura prude-
ntia terrenis finibus intromisit tot insulas nobiles am-
plexu pelagi dotatas Deinde immensum anime stan-
gnum mare ubi ad voluptatem hominum vita regitur ostreorum
industria quod immortalium fieri ut res alibi fortuita ibi semper
appareat copia Denatis ibi motibus marini circuitu deren-
ter inmissi sunt Quantum spatiis in visceribus equoris ter-
ra commota est. Dextra leva quod greges piscium ludunt

Clauduntur alibi industriosis parietibus copiose delicie. capti-
vi teneantur aquatiles greges. hic ubique sub libertate vi-
varia sunt. Adde quod tam amena est consepta piscatio ut eam
epulosi convivii intuentium prestat aspectus. Magnum est
enim gaudium desiderata cepisse. sed in humanioribus rebus gratior
est plerumque amenitas oculi quam utilitas captionis. Sed ne
longius evagemur inter importunas gratias habitare cre-
ditur. cui ocia Baiana prestantur. His itaque deliciosa
excitatione saginati ad pulcerrima lavacra veniamus que
sunt in miraculis plena et salubri qualitate preciosa. Nam
et si homini cura fabricata noscuntur nobilibus tamen in-
dustriis exhibentur. conformantur ibi non robore conjecta sudore
dum. cessante flamma spectatus calor operatur. Illic globi fu-
miferi nesciuntur. aura est purissima que ministrat vapo-
res. sudores procurat. provocat dulciter anhelitum. Et tanto
a cunctis balneis salubrior invenitur quanto ab humana
industria celsior est natura. Videas illic undas spectabiles
fumare gurgitibus. que ita videntur lavandum explere de-
sideria. ut humane curtas studio temperatas. Certat Lu-
crini pelagi laudata semper opinio. assurgit indulti ma-
ris et albaris tanto fama locupletior. Quid immensi
tanti peritus si animos non fruatur optatis Baianis litoribus
nil potest esse prestantius. Ubi contingit et dulcissimis deli-
ciis vesci et inestimabili munere sanitatis expleri. Proinde
igitur bonis moribus expetitis indis beneficiis ad tua ali-
menta provectus Baianis remediis consequere spem salutis

Reparato prefecto

Post parentum claras administrationes bene conferuntur
posteris eminentissime dignitates. Quo melius
adquiescit ingenium ratione infra estimationem suorum
Quando quidem honestas ambitio est quos sepius
tempore velle honoris anteire. Additur etiam quod pretorio domina-
tibus eruditi opinionis gratia delectantur augeri. Nam quanto
se unusquisque melioribus cognoscit artibus studuisse tanto
amplius grandiora presumit appetere. Quod itaque illu-
stris recordacionis genitoris tui respublica sensit Roma-
na diligentia. Romanice siquidem largitionum presidens fastigi-
is viribus peroratoribus pretorium rexit integerrime di-
gnitatem. Curiam regens pauperibus ablata restituens
et quia liberalibus studiis fuit vir pollitus placere non

comisit industrius. Quando necesse potest commendari bo-
num ingenium. Quando tam verbis attendentibus non videtur ornatum.
Sed hoc quantum est ad tuorum notitiam litterarum doctrina sequitur quod
ab imperitis distinxit sapientibus iuncta societate coniungit. Quin
prestabile est ordinare quod suum genus tuis obscuris nobilem facit.
Crescit quoque prelatus meritis tuis. Quod in affinitatem gratiam
te talis elegit. qui semper contigit de integritate sui iudicii
predicari, moribus omnis conscientia singularis. qui si semper
[illegible] ...dibus et amicorum gratiarum et sua fecit nobilitate
laudari. Qualem ergo suo sanguini estimandus est sociasse
se. qui numquam improbum vel communioni sue traxerit
ad iugem. Et ideo licet cunctis veniat ad honorem post tan-
ti viri iudicium ineptus est dicere non probatum. Nam si nullus
bene suggerentibus in exteris causis placidas aures prebemus
cur magis in genere suo carum iudicia non sequamur. Ubi
semper studiose se sibi proficiunt. etiam qui in aliorum acti-
bus frequenter excedunt. Atque ideo quod feliciter dictum sit
per indictionem illam urbane tibi tribuimus insulas dignitatis
ut sic in illo ordine primus esse habearis in meritorum cun-
cte propriis pene si quid trahere omnibus offertur. quod in illa
civitate pagit. que iam sibi invicem placatum facit. si illum
senatum tante benignitatis offendit. Quid si maturitatis
prudentie in ordinibus ipsius estimatur egregiosus eximia tanquam pene ua
mox ut adoleverint patres vocantur. adolescentia illic in-
choat cum maturitate consilii tractant iuvenes in modestia
senum ibi morum pondus in flore promittitur quod uix agira
na etate gravatur. Talem ergo te habitum moderatione tractabis
ut tu tot proceres ad curiam vocatis digniora ante illis sen-
tentiam tue voluntatis aperias. Nimis quippe arduum est
aliquid inter illos dicere quod nequeat tantis pruden-
tibus displicere. Ideo cum non vpinus dignitatis vir esti-
mandus est. qui ab illa turba doctorum bonum potuit re-
ferre iudicium. Nam si gratum est vel sub tacitate predicari
quid illi gaudii provenire possit. quem tot nobilium
vota laudaverint. Iustitiam dilige expressis te dignanter
impende. Redde laudes posteris tuis quod tu a melio-
ribus accepisti.

Dessin vel comiti

Propositi nostri est honestos labores pal-
ma remunerationis ornare ut vicissitudine
quia provecti gaudent. desides mordeantur

sibi quam imputare possint quod clementissimis iudiciis nostri tem-
poris prima non merentur. Atque ideo illustrem magnitudinem tuam
per Dalmatiarum atque Suavie provincias iterum credidimus destinan-
dum ut quicquid pro utilitatibus nostris esse cognoscis equabili or-
dinatione disponas. primum quia nobis devotum per tuam iusticiam scias
esse gratissimum. Cuncta dominorum laudibus applicatur cuius se pro-
babiliter tractat electus. Nota exempla aliena priorum memor
esto que feceris et non indigebis admoneri. Aliud est enim quod
de tua quisquam actione debeat dubitare quem ipsis provinciis
adhuc propria bona reddere cognostis. Quod dicimus nimium debitum
est prestare velle illis apud quos scis te fuisse laudabilem. Obedi-
entibus enim iuste hic animus indulget. Et quos sentimus me-
mores bonorum indubitanter eis denuo prebemus affectum. Etas
quidem tua provecta est sed actus quoque maturior. Quidem enim
nunc surripere valeat in quo et iuventus reprehensibilis fuit.
Sed hec in domini avi nostri regno fecisti. Nunc tua denuo
sicut temporibus nostris reservasse videaris quicquid prius attulit.

Universis Gothis sive Romanis

Provincias nobis deo prestante concessas tales
viros cupimus destinare qui sub armis predicti et
iusticia gloriosi ut absit a nobis et extraneorum gentium
metus et calumniosis non pareatis iniuriis. Tamen
non minus est malum bellum vitasse quam serias discussiones
evadere. Ipsa enim est vera securitas que de nulla in dictis ini-
quitate formidat. Atque ideo quod deo auspice dictum sit illustrem
comitem Osuinum et pallatio nostro clarum et provinciis
longa conversatione notissimum Dalmatiis decrevimus presidere
qui pro utilitate nostra iubenti pace provideat. quem tantum
eius estis iusticiam frequenter experti ut et sine regia iussi-
one ei deberetis parere memores obedire. Habet enim pondus
nus ille qui iustus est vita et si terrore minime precatio exi-
gitur equitatem tamen suadere semper auditur. simul etiam et more
illustrem Severinum ad vos estimavimus dirigendum ut composi-
ti consona voluntate possint vobis laudandam pacem. Nam si di-
sparibus calamis convenit unum melos edere quanto magis com-
suadere prudentissimis aptum est iusta concordi voce suadere
verum ut concordia quam a presulibus anthoarent clementissimum
quod domini in ipso regni limine per effectum indictum quod a no-
bis augmenti nomine quebatur illustrem virum Comitem patri-
monii nostri nunc iussimus removere. Hoc et insuper nobis
concedentes et curie deo propter supradictum unum ad unum ob-
sequia venire fecerimus tres homines destinate per quos

possimus evidenter agnoscere quemadmodum in futurum census
debeatur imponi ut si gravatos vos esse cognoscimus per
ea parte qua nobis visum fuerit considerata equitate relevemus
ita sit ut habeatis spem et futuri beneficii estis iam pro parte re-
media consecuti. Quapropter fine vos gerite utilitatibus
vestris quando illa que vix magis sperare potuistis nunc potestatis
vestre contulit clementia principalis. Sit enim convenientem cle-
mentissimo nobis auctore dicimus ut a subiectore beneficiis
non [illegible] disciplina regis imperandi est amare quod mil-
expedit. Quoniam respublica nimium plauditur accipit si tri-
butariorum facultas illesa constiterit

Honoratis possessoribus et defensoribus Syra-cusane civitatis

Quid quod nobis ordo nostri imperii estimavimus
imitandum quia decet regum beneficium placita agentia
tunctorum et quibus gratissimus nunc exortus sit illis
regalis animus in aliqua parte commisitum tristes vos
tum deo prestante cuncta desideramus quia ille vere gaudet est desu-
per. Deo prestante cuncta desideramus quia ille vere est de suis
que letus possessor exsolvit Proinde penitus subtrahimus quod
augmentetur glorie et anni profuisse cognitum sublevate tri-
butores. Patrum divine memorie dominus avus noster de suis beneficiis
magna presumens Diva longa quies et culturam agris
prestitit et populo ampliavit Sicilia provinciam sub con-
stricta prudentie sue moderatione censum statuit excogitari
ut nobis cresceret devotio ad quem facultas extenderat Sed
illius servanda iustitia locum nostre benignitati preparavit ut
quod ei offerri iuste potuit nos clementi animo quasi illata
stipendia donaremus Et quod presagio mentis divine fecit
etiam prius cum pararet imperium altum sedo pergeret feliciter iudi-
cium quicquid a nobis super consuetudinariam functione an-
tiqui nomine vel potebat Rex constituit exactum libertas
nostra concedit Quod et si iuste potuistis reddere gloriam vos
potius nostre largitati iubemus inferre Sed ut latius exten-
datur nostra clementia suavem quod dominum compensis bene-
ficiis sentiatis Quicquid a discussoribus nomine census per
quietam indictionem probatum affixum ad viram eos fecimus
deferre notitiam. Ut quod rationabile fuit estimatum libe-
ris animis persolvatis Cum nullum ledit observata iustitia
Sed ne fortuiti dictis ordinatorum quorumque arbitrio vos
gravari Si quis est qui de eorum facto estimat conquerendum
ad remedia nostre pietatis occurrat ut indiscutientes corrigamus
errari et non rogati beneficia clementer indulsimus Nam et

gloriose recordationis dominus avus noster de eorum commotus fuit
tarditate, qui erat alte prudentie perscrutator. estimans etiam
eos tamdiu in provincia non sine gravamine resedisse quos
repetita iussione censuerat iam redire. Sed nos quos
decet implere quicquid ille sub equitate disposuit domino
auxiliante cuius munere in nobis inchoata perficimus. Red-
dite modo largitati nostre prosperius votum et fideliter sentiatis
habere vos principem qui vobiscum beneficiis probatur exortus
et quod subiectis debitum est augeatur singulorum benivo-
lo cum etatis augmento in quod rem quod plane ratione
iuris credimus dirigendam. per que vobis iussa prosperrima
deo largiente pandantur

Gilde viro sublimi comiti

Ad rectorem et Witigisclum spectabiles viros Si-
cilie provincie censitores precepta nostra direximus
ut quicquid possessoribus tributarie functionis
per eos nuper videtur adiectum de qua preiudicione
non exigant quia gravius eius rei illatio cum adhuc iniusti-
tia non probatur. De consummationibus vero per aliquem eorum
vobis factum constructionibus deferri ut estimat, qui ribus
sub equalitate sit dispositum debeat permanere inmoderatum
Si vero non aliquem contra rationem constat esse gravatum
non revolvetur arbitrio. Ita tamen ut si aliquid preter
iudicium probatur illatum possessoribus sub aliqua commi-
nutione reddatur. Nam sine quela suscipi debet omne
impositum, quod longis temporibus constat esse portandum
Nunc quod restat provincialis non constat admonere
ut quibus bonitatem debemus eorum devotionem per eorum omnia
sentiamus Et quod debet comparari ipso die tradatur exolui

Victori et Witigisclo viris senatoribus

Tarditas vestra apud gloriose memorie dominum avum
nostrum sinistros vos fecit esse suspectos quos etiam
preceptionibus credidit admonendos. ut relicto
tandem provincialium gravamine ad eius deberetis insta-
tiam festinare Et nunc quoque suspicionis maxime fecit
augmentum. Ut nec admonita curam voluissetis occurrere
quod libera conscientia potuissetis optare. Et ideo presenti auctoritate
censemus ut si quid super tributarium preter iudicium solet
a provincialibus exegistis sine aliqua comminutione reddatis
Nam super certe censu parvam indiget parte eos volumus se-
nare, hoc et addendum esse credimus quod adore clemen

tue errores volumus invenire. nec tacti potius recensemus
quod salua iusticia dissimulare non possumus / ut si legistis
aliquem studio. prauo uel conuenientis arbitrio Quia hec est
proprie delicta corrigere quod et nos facere Et ne forsitan ne
cessitas quos longinquitatis difficultate latet. que gesta sunt
Siculis legis voce decrevimus sententia subsequenti videte.
ut si vobis possitis ferre querulas causas et curam
invitaverit auctoritas admonitionis vestre quod prius decet
vim sua causa videntur accusari qui spontanea voluerint
voluntate corrigi.

Gilie viro illustri comiti Patrimonii

Magnitudinis tue suggestione comperimus de in
vestitorum excessibus que destinatis Comitibus
offeruntur provinciales dampnis plurimis fatiga
tos quos credimus emolumentorum parvitate com
pulsos Quia sub quadam excusacione peccare creduntur cum
necessaria non habuerint Et ideo speciali beneficio annualia com
pendia largientes magnitudini tue presenti auctoritate
decernimus ut super ducentos solidos et decem annuos quos
hactenus receperunt a consuetudine. quinquaginta
ad plures annos faciat accumulari adiungi Quia nostris
stris raciocinibus debeant imputari. ut dum mentis terminis
necessitas tollitur peccandi ambitus auferatur Si quis
autem missionum nostrarum improbus temerator extiterit ut
aliquo casu in dampnis provincialibus aut preiudicijs im
plicetur. emolumentis careat concessis Quia ille dignus
est pena consequi. qui parcere cognoscitur equitati ideo
enim a nobis accipit ne ab aliis querat. Nostra dare no
bilitas est dona Regalia quibus parva sublimat Quia
finis et auctorum gratiam recepisse creditur. qui principali
munere sublevatur

Gilie viro illustri comiti Siracuso

Provincialium Siculorum nobis est suggestione
delatum quedam a potestate tua fieri unde eorum
fortune videantur affligi Quod ideo dolen
ter accepimus Quia cepit vindicari potita
voluerunt Constat enim non esse dubium quod credit eos
vexatus Et preteriti non potest mare cui manifeste querulosi
agnoscere Sed ut suspiciosos quosquos futuris casibus ab
rogemus, observanciam vigilanter presenti iussione decrevimus
ut nec isti de futuro metuant aliquid sic tu per ignoran
ciam que dicatur intras prima fronte pro reparacione maiore

petiue dictis provincialibus dicuntur extorte cum nulla exinde
surrexit contentio. Hoc si constat admissum aut puniri exinde
pro eorum criminis constituantur aut unusquisque capiat quod
ei probatur incompetenter ereptum. Nimis enim absurdum est spo-
de muritones et dure cinibus execrabiles vastitates cruo-
ridum et substantias mortuorum sine aliqua districtione iustitie
fisti nomine caduti te prohibent titulo venditare cum tibi hoc
de peregrinis dicatur esse commissum quibus nullus heres aut
testamentarius aut legittimus invenitur. Nephas enim est ut quod
a nobis precipitur a te nostro nomine in iniuriam vendicetur. Pre-
terea conventionibus se gravari omnimodis ingemiscunt ut ad
iudicium deducendi pene tanta dedeant amittere quanta vix
probant aditi dispendia sustinere. Vocatur enim iudicis sportula
iustitie debet esse non iniusta. Sed ipse iuste suspectus redditur
ante cunctam audientiam qui tale commodum sentiuntur. Unde censemus
ut si iure convenitur decreta pulsatos tantum commodi red-
dat executor quantum gloriosus dominus avus noster constitutione con-
stituit. Commodum enim debet esse cum modo. Nam si mensuram
equalitatis excesserit rerum sui amorem non habebit. Si
vero tua iussione conventio destinatur duntaxat in illis
causis atque personis ubi te ministeri edicta voluerint medi-
am portionem executor accipiat quam de preceptis legis sumere
potuisset. quia non potest convenire iustitie ut tantum a te directo
tribuatur. quantum pro reverentia vere iussionis offertur. Si quis
autem saluberrimi constituti temerator extiterit in quadruplum
ablata iubemus restitui ut quod delectatione cupiditatis ad-
mittitur asperitate dispendii vindicetur. Edicta vero gloriosi domini
avi nostri vel universa precepta que ad Siciliam pro conventioni-
bus commissorum prioribus destinavit sub tanta volumus
obedientia custodiri ut sacrilegus reus habeatur quisquis
belvinis motibus extitius munimen temptavit irrumpere.
iussionum duorum negotia Romanorum etiam Gothis invitis ad
tuum dicitur vocari iudicium que si cognoscens sitis altius
non presumas neque ius inter incompetentem querere rea-
tum videaris potius invenire. Memor enim esse debes te
aditum qui inter alios maius a te quererent constituti. Alioquin
tota sibi discernendi auctoritas tollitur. si a te illa regula
minime custoditur, ordinariis iudicibus administrationum suarum
partes illibata serventur. Litigatores suos turba legittima com-
mittetur observationem illarum non mordeat invidia. Gothorum
laus est civilitas custodita. Tota ad nos fama confluit.
Si nobis parum litigator obstrepunt. Vos armis iura defendi-
te Romanos sinite legum pace litigare. Maritima vero
commertia te suggerunt occupare et ambitu cupiditatis

prose solum antiqua sit actione vicium preterea definimus quod ne
creditur a suspicione longinquum Etiam si non sit actione viciata
Quapropter rumorem sinistrum vitare festinas Opus civitatis
et plus consciencie tue testes assistant Omnibus placeat quod ad
curiatorum necesse est per te fortius preterea communi debeant delibe-
ratione constitui Quia non est delectatio commercii que iubetur in-
vitis Quomodo ita sublimitati tue iussis presentibus credimus commo-
nendam Quia excedere nolumus quos arguimus Nec aliquos
de talibus sinistrum patimur dici per quos aliorum mores puta-
vimus [illegible] corrigi

Johanni Pape

Si antiquis principibus studium fuit leges exquirere
ut subiecti pacis tranquillitate delectabili fruerentur Multo
enim constantius est etiam decreta que presunt sacris
regulis convenire Absint enim a nostro seculo dampnosa
compendia Illud tamen ne possimus lucrum dicere quod constat divina
iudicia non perquire Nuper siquidem ad nos defensor ecclesie Roma-
ne flebili et lugubri allegatione pervenit cum apostolice sedi poteretur
~~antistes~~ antistites quosdam nepharia machinatione necessitate tem-
poris anticipatos ita facultates pauperum extortis promissioni-
bus ingravasse ut quod dictu nephas etiam sacra vasa em-
ptori publice viderentur exposita Hoc quanto fuit crudele co-
mitti tanto gloriosum est pietate adhibita resecari Atque ideo
sanctitas vestra statuisse nos presenti iussione seu diffinitione cogno-
scat quod ad universos patriarchas atque Metropolitanas ecclesias
volumus pertinere ut a tempore Sanctissimi Pape Bonifacii cum
de clericis prohibendis suffragiis patres conscripti senatus consulta
nobilitatis sue memores condiderunt Quicumque in episcopatu opti-
nendo sive per se sive per aliam quamcumque personam aliquid promisisse
declaratur ut execrabilis contractus cunctis viribus effrenetur
Si quis autem in hoc scelere reprehenditur fuisse versatus nullam
relinquimus sortem veniam et si repetendum aut quod acceptum
est non reddendum esse crediderit sacrilegii protinus habeatur reus
acceptus restituens compulsione iudicis competentis Iustissime
siquidem leges et bonis aperiunt ita claudunt malis moribus
aditum preterea quicquid in illo Senatus decretum est consulto pa-
rimus eos modis omnibus custodiri qui se quolibet vel interposi-
tas quascumque personas scelestibus contractibus miscuerint et quia
omnia decus sub ratione moderari nec possunt dici iusta que nimia
sunt cum de apostolici consecratione pontificis intentio fortasse per-
venerit et ad palatium nostrum producta fuerit altercatio populorum
suggerentes nobis intra tria milia solidorum cum collectione car-
tarum censemus accipere a quibus tamen omnes idoneos rei ipsius con-
sideratione removemus Quia de ecclesiastico munere pauperibus
potius est consulendum Alios patriarchas quidem in civitate

nostro de eorum ordinatione tractatur in supradictis conditionibus atque personis intra duo milia solidorum iubemus expendi, in civitatibus aut suis terminisse plebi non amplius quam quingentos distributuros esse cognoscat. Religiosos accipientes et exacti presentis et senatus consulti semper habiti pena constringat, sed dantes canonum severitas persequatur. Vos autem qui patriarcharum honore religiosis presidetis ecclesiis, quas constitutio nostra ab illicita promissione liberavit. Restat ut bona imitantes exempla sine aliquo ecclesiarum dispendio dignos maiestate pontifices offeratis. Dignum est enim ut locum apud deos ambitus habeat, que non laicus divina consideratione pollicitus. Statuimus si quis apostolice presul ecclesie vel patriarcharum episcopum per se sive per parentes suos seu exterius quaslibet personas aliqua suffragiis crediderit ambitione promovendum. Et ipsum reatum accepta definimus. Et quod est canonibus statutum eum nobis vindicandum esse pensuram. Si quis vero que dederit aut promiserit eorum superstite timuerit publicare, ab heredibus vel proheredibus eius ecclesia repetit. Cuius suffragio antistes deprehenditur ordinatus nota censurae. Nichilominus superstites immurant religiosos vero ordines sub eadem fieri distinctione precipimus aut si forsitan dolose machinationis arte sacramentis persona intercedentibus fuit oblita, ut salvo statu omnino commissa criminis equitatem neque approbare possit neque audeat accusare. Demum licentiam quibuslibet honestis personis in singulis quibusdam civitatibus iudices competentes hoc crimine deferre et quicquid erga perbationem poterit recolligi ad probationem insequentes annuimus tertiam partem indicate rei ille participat qui hec fatimus voluit approbare. Reliqua ipsis ecclesiis proficiant que videntur collata aut in fabricis earum aut in ministeriis nihilominus profutura debet enim ad usus bonos committi que volunt perpetuas inepta fraudare. Conquiescat igitur qualiscumque prava cupiditas quo tendunt qui a fonte polluti sunt. Recolatur et timeatur Simonis iusta dampnatio cuius emendum credidit totius largitatis auctorem. Orate ergo pro nobis dicta nostra custodientes, quia divinus ea prosititis gremium misteriis. Secundo quo fructus principis votum communis cuncti innotescat, hoc senatui hoc populis perfectius verbis precipimus intimari ut generalitas agnoscat vos illos pecami qui quamvis sti potius conduntur adversi. Vos quoque hec communis quos decoram regitis ecclesias intimate ne quis sit alienus a culpa qui potuit agnoscere constituta.

Salicentinus viro illustri prefecto
urbis athenis

Grata est res cuncta futura promulgare ut qualiter fiat
agnoscatur quod potuit esse votum alioquin lesionis causa
noscitur si beneficia potius occultantur. Dum siquidem se-
natus amplissimi a splendore suo cupiens maculam
sordissime suspicionis abradere provida deliberatione constituit
ut in beatissimi consecratione pape nullus se abhominabili cupi-
ditate pollueret. Pena etiam constituta que talia presumeret ten-
tasset non iniuria, quia tunc electi creature cunctum quatitur
cum pecunia non amatur. Quod nos laudantes et augen-
tes inventum ad beatissimum papam direximus constituta que
hiis ante lata presulgent ut ab honestate sancte ecclesie pro-
phanum ambitus auferatur. Et ut nos ad notitiam senatus
et rationem ipsius volumus sine aliqua dilatione perducere. Qua
tamen auctoritatem sigillatam retro quod cupimus omni studio custo-
diri. Verum et principale beneficium et presentibus habeat secu-
lis et futuris tamen diffinita cum eis Senatus consulta
thabulis marmoreis perpetuo decrevit incidi. Et ante
atrium beati Petri apostoli in testimonium publicum collocari. Di-
gnus est locus qui gloriosum contineat munus et Senatus am-
plissimi laudabilia decreta contineat. Sed quia rem illa
direximus quo redditur nostrarum completa que iussimus
cunctum vos videtur habere quod precipit. Cui rerum effectus tar-
dius innotescat.

Salventio viro Illustri Prefecto

Si principes antiqui Menia Romana in splendorem
exquisita leticia ne cives illi cuncto singulares
aliquos tamen in ceteris possiderent. Nephas
est autem tot rerum iocunda eos longam sustinere tristiciam. Roma multa-
to civitatis illius qualiter notum est. Dum necesse est letari reliqua
si nimium capit gaudere proveniat apostolici siquidem pape Iohannis
et presbiterorum nostrorum relatione cognovimus illum atque illum pro
sola suspicione seditionis tam longe custodie pena maceratos
ut cuncta civitas in errore de illorum continua calamitate cont-
teruit. ut eis nec dierum festivitas que villa que apud nos
est gratissima nominis sui dignitas subveniret. Quos nobis pro
sui facti ferunt debita malis tormenta cruciatus que pertulerunt
Et ideo magnitudinem tuam iussis presentibus admonemus ut quotiens
loci reperire poteris eos absolve non moreris. Quos et si ali-
quo reatu involutos esse claruerit confessionibus superatis
eos iam a metu liberos esse censemus. Si vero innocentes
se tormenta sustinuisse confidunt, dummodo querelis eorum
liberam votem. ut iustis legibus vendicent quod iniquus ausi

bus protulerunt. Nunc volumus innocentes a iudicibus regni
-ni quos ad eorum praesidia constat elevari. Revocent iam ad
letitiam pristinam animos Romani. Nec nobis credant placere posse
nisi qui eos eligunt quod est equalitate tractare. Intelligant
parentes vestros pro sua quiete laboriosa subisse pericula.
Nos autem multis expensis agere ut illa debeat gratia civil-
tatis gaudere. Nam et si quid umquam vel acerbe barbaries
protulerunt non credunt a nostra mansuetudine negligendum.
Cunctis nunc nobis ora damus ut illi securitate pace et tranquilla
letitia perfruantur. Certo sentiunt quoniam illos nos amare
non possumus quos illi pro suis excessibus horruerunt.
Nam quorum gratiam impetrare possumus cunctis suis civibus
displicere meruerunt. Et dum tempus habuissent habuerunt
amoris publici egerunt unde iuste debent execrari

Edictum Athalarici Regis

Precipue decrevit antiquitas communi utilitate edictis
generalibus admoneri. per que et delictum omne
corrigitur, et excedentis verecundia non gravatur.
Cuncti enim sibi estimant dici, cum ullum constat ex-
primi. et similis fit pudor innocenti, quem contigerit sub commu-
nione purgari. Hoc et cura nostre pietatis custodit. Sub
ferrato gladio nascitur ictus. Et provenit sine cruore correc-
tio. Commonemus enim placati, iudicamus quasi et clementer
irascimur. Quid enim sola dampnamus. Diu est quod diverso-
rum querele nostris auribus crebris susurrationibus insonarunt
quosdam civilitate despecta affectare vivere beluina sevitia
dum regressi ad agreste principium ius humanum sibi estimant
feraliter odiosum. quos nunc apte iudicamus comprimendos
ut eo tempore communita bonis moribus arma persequamur quo
hostibus reipublice divina virtute resistimus. Videlicet quia no-
bis utrumque pellendum. Sed tanto gravius grassantur vitia
quanto comprobantur intima. vitium recedit in alteros efficacius
quidem in eorum acies tendimus. si nostrum delictum subducimus
et pariter humano generi noxiam persuasionem. sub qua nec
dici potest civilitas, nec haberi. Ut sanctio divi Valentiniani
adversum eos diu pessima neglecta consurgat. qui predia
urbana vel rustica despecto iuris ordine per se suosque pre-
sumpserint expulso possessore violenter intrare. Nec aliquid
de eius destructione detestabili volumus compassione mitigari
insuper addentes ut si quis ingemiscorum ad satisfaciendum
legis penis supplicio definite idoneus non habetur depor-

tatonis protinus subiaceat ultioni Quia plus debent cogita
re iura publica qui se noverat alibi non posse sistere vindi
ctam. Iudices vero tentantes ad quos post admissum facinus
optime si invasorem non possint ammonere presumpta temeritate
protulerunt adepti cingulo honore priventur. Et fisco nostro tantum
fiant obnoxii quantum presumptor potuisset addici in auctoribus
tamen facinoris manentibus constitutis Quod si quis intantum ra
pacitatis amentia tirannico spiritu iuri publico parere neglexerit in
ptus amentia tirannico spiritu iuri publico parere neglexerit In
vibusque spretis destinati officii spreverit pravitate Relatoribus
iudicis iuris auribus notabilis ingeratur Et iudiciaria executio
nis vigore sentiat vigorem regi qui obedire nolunt co
gacionis ultionem sentiat vigore regi qui obedire nolunt co
gnitori Et quia Sidoniis principibus divus communione vi
vendum est Si quis legum ordine pretermisso nomine publico
titulos presumpserit vel presumat affligere Intantum possidenti
fiat obnoxius quantum sanctio superius commemorata testatur
Merito enim de sacrilegii pena percellitur qui iniquo persuasionis
pondere ausus est maiestatem regii nominis ingerere litis
quarum expensas iudicio superatus exsolvat Quia huic dant fo
menta detestabilis iurgii cum improbi vincunt illesi Ne
soleat calumpniantibus pudoris dampnum si excesserint dispe
dia facultatum Si quis autem de nostris servitiis aliquid credid(er)it
promerendum ad usum suo quantum ad suam pertinet causam de conse
cuta serie missionis nichil estimet suppinendum si contra
fecerit careat impetratis Vel si et exeo quod tentaverit cognomen
habetur amissurum Quia solos illos volumus uti beneficiis no
stris quos non cognoscimus sentire constitutis Domini sanctione plecten
da matrimonia dum venitur aliena prius coniugium habeat
illatum ut magis contigisse sentiat sibi quod in altero mali
gnus exercere tentavit Si vero pro correctionis caritate privatur
futurum matrimonium illi iure debetur Quia non meretur
iugalis reverentie premia consequi qui iugenialis thori ausus
est divisionem grassari Sed ne aliquos huius sceleris reos
ultio nostra derelinquat illos quos spes non habet penitus conti
nere vel fructum Si quid in alienos thalamos dolosa machi
natione presumpserunt facultatum suarum priventur media por
tione fisci protinus iuribus applicanda Si vero prohibente
paupertate in aliquorum substantia nequiverint vindicari pena
relegentur exilii Ne quod dictum nephas est ideo videantur
comminationem iuris publici evadere Quia vilissime noscuntur
subiacere fortune Sed haec de spoliatoribus affectus alieni pie
tas nostra decrevit Ceterum in adulteriis totum districtissime
volumus custodiri Quicumque diuali potuit comminatione deter
iri uno tempore duabus necnon copuletur uxoribus Quia se

noverit rerum suarum amissione plectendum Nam aut libido
est et vite probri non sunt aut cupiditas et iure nuditate da-
natur Si quis autem superflua turpi quam coniugali honestate de-
specta ad concubine elegerit venire complexus si ingenua
fuit iugo servitutis cum filiis suis modis omnibus addicatur
uxori ut illi se per honesta iudicia senciat subdi cum per illi-
citam libidine credidit posse spernere Et si ad tale flagitium an-
cilla provenit excepta pena sanguinis matronali subiaceat
ulcioni ut illam patiatur iudicem quam formidare debuisset
absentem Donationis nullius terror extorqueat Nullus ad-
quirere per fraudem vel execrabilem lasciviam concupiscat Re-
la enim carpit multo honestius lucra de legibus in allegatori
iustissime largitatis illam districtionem volumus custodiri quam pro
puritate sollicita legalis sanxit antiquitas Sic enim ut ipsa
testatur et fraudi non patebit occasio et veritati maior cre-
scit auctoritas Reliquum nulli precipimus videri firmum
quod ipse conditor non implendo que leges vel iura sanxerunt
fecit irritum Magicos autem vel eos qui ab eorum nefariis
artibus aliquid didicerint expetenda consequatur legum severi-
tas Crimina simpliciter est nos illos esse remissos quos celestis
impietas non patitur impunitos Qualis enim fatuitas est
creatorem vite relinquere et sequi potius mortis auctorem Cur-
pis actus sit ex toto a iudicibus alienus Nemo faciat quod
iura contempnat Crimina decretali pena plectendi sunt qui se pro-
hibitis excessibus miscuerint Quid enim in aliis damnent si se
ipsi inhonesta contagione contulerint Sit eciam sub divitibus
tanta mediocritas a cedis temperetur insania Nam presumptione
manuum actus probatur esse bellorum maxime in eis quos
tuicionis nostre munivit auctoritas Si quis autem contra facere
improba presumptione temptaverit violator nostre iussionis habetur Ap-
pellari a subiectis iudicibus ordinariis in una causa sepe non
patimur ne quod ad remedium repertum est innocentibus asilum
quodammodo conceatur exquisite timoris Si quis vero petita
iterata temptaverit negocio privatus abscedat Sed ne cuncta
tangentes reliqua credamur voluisse privari Omnia edicta
tam sua quam domini avi nostri que sunt venerabili delibera-
cione firmata Et usualia iura publica sub omni censemus
districtione roborari et custodiri Cur tanto examine se re-
gunt ut iura quoque [illegible]
Quid pro multa disturbimus legum usualis regula et precepto-
rum nostrorum probitas ubique servetur

Senatui Urbis Romane

Laudabilium iussionum causas plerumque probet culpabilis
excessus alienus et miro modo monimenta iustitie de iniqu

accione nascuntur. Solet enim equitas si culpa non obsisteret ad
missa et feriatum quiescit principis ingenium. quod si fuerit
aliqua querela provocatum. Consequentum siquidem vocibus aditi et
frequentium precum de rebus eiusdem interpellatum commoniti ne-
cessaria quedam Romane quieti edictali programmate duodecim
capitulis sciat. Duos autem legum constitutum in eis firmanda
consuetissimum que custodita residuum ius non debilitat. sed cor-
roborare potius videantur. Hec in cetu vestro splendore recitentur
et per triginta dies conspectui urbi locis celeberrimis faciat so-
lemni ordine proponi. Ut cura civilitate recognita species truculent-
moribus auferatur. Clam qua confidentia protervius assumat
quod principis agnovit dampnasse clementia. Redeat amor or-
bus disciplinae per quam et prona coalescunt. et potiora firmantur
Deo enim exercitus nostros iuvante de crebris expeditionibus redu-
cemus ut civilitate compositam eciam legibus sentiamus
Reddatur hinc animis nostris certitudo premiorum. Ut que reipu-
blice utilitatibus cognoscit occupatum rarissima querularum
adicione pulsetur. Teneant iudices legitimas districciones vocum
fedissime venalitatis abigant. Cunctos cuncta componit si reus
crimen in iudicante non invenit

Ad universorum provincialium iudices

Cum nos provinciis curas innate deo auxiliante reparare
properemus ubi decet desint iudicia per omnes Italie fina-
les distributa. intelligimus de inopia iusticie copiam
venire causarum. Culpa siquidem iure probatur esse negligentie
quociens a nobis coguntur nobiles legum beneficia postulare
Nam quis eligeret tam longe petere quod in suis videt sedibus
homines
advenisse. Sed ut nobis assiduitas excusaciones et diras
necessitates provincialibus tollemus. De aliquibus casibus
hactenus pessimo torpore neglectis edictalis programmatis
definicionem censuimus. Ut a nobis crescat confidencia recte
iudicandi. et paulatim audacia maligna possit imminu-
i. Quos more solempni per conventus publicos xxx dierum spa-
cio proposicione vulgari. Ut iure condempnatus habeatur
qui post hec remedia humane presumpserit desperatus.

Senatui urbis Rome

f Filiorum causas iure ad patrum cognicionem remisis-
se personas ut ipsi de illorum profectu debeant cogita-
re quorum interest studia Romana perficere. Nec enim
credendum est nos minime posse esse sollicitos quatenus ge-
neri vestro crescat ornatus et certum proveniat assidua lectione
consilium. Nam siquidem racione laboris sui. ut est de nobis

Cura nostra sollicitata quorundam susurratione cognovimus doctores el-
loquentie Romane laboris sui constituta premia non habere
et aliquorum nundinatione fieri ut scolarum magistris
deputata summa videatur imminui Quapropter cum manifestum
sit premium artes nutrire nephas iudicavimus doctoribus adole-
scentum aliquid subtrahi qui sunt potius ad gloriosa studia per
commoda provocandi Prima enim grammaticorum sco-
la est fundamentum pulcherrimum glorie facundie que cogitare
novit ad laudem loqui sine vitio Haec in cursu orationis sic
errorem cognoscit absonum quemadmodum mores bone dete-
stantur extremum Nam sicut concinnitas consonantibus chordis
efficit dulcissimum melos ita dispositis congruentibus accentibus
metrum novit decantare grammatica Grammatica verborum ma-
gistra ornatrix humani generis que per exercitationem pulcherri-
me lectionis antiquorum nos cognoscitur iuvare consiliis
Hac non utuntur reges barbari reges apud legales dominos
manere cognoscitur singularis Arma enim et reliquie gentes
habent sola reperitur eloquentia que Romanorum dominis
obsequatur Hinc oratorum pugna civilis classicum
canit hinc cunctos proceres nobilissima disertitudo commen-
dat et ut reliqua taceamus hoc quod loquimur inde est Ex
re patres conscripti hanc vobis curam hanc auctoritatem
propitia divinitate largimur ut successor scole liberalium littera-
rum grammaticus quam orator nec non et iuris expositor commo-
da sui decessoris ab eis quorum interest sine aliqua immi-
nutione percipiat et semel primi ordinis vestri ac reliqui se-
natus amplissimi auctoritate firmatus donec suscepti operis ido-
neus reperiatur neque de transferendis neque de imminuendis
annonis a quolibet patiatur improbam questionem Sed
vobis ordinantibus atque custodientibus emolumentorum suorum
securitate potiatur prefecto urbis M[illegible] constituta ser-
vante et ne aliquid pro voluntate prebentium relinquatur in-
certum Mox ut sex menses exempti fuerint statute summe
consequantur dimidiam portionem residua
vero anni tempora cum annonarum debita redhibitione claudantur
nec cogantur de alieno pendere fastidio quibus piaculum est vel ho-
rarum aliquo vacasse momento Continentia enim que sunt
decreta volumus firmissime custodiri Ut si quis cunctami-
ne est difficultatem putavit hanc quasi debita functione
usurarium ipse profecto dispendia patiatur quia iusta co-
moda laudabiliter laborantibus plectenda cupiditate
subtraxit Nam si opes nostras scenicis pro populi oblecta-
tione largimur et ea studiosissime conservantur qui adeo
necessarii non habentur quanto magis illis sine dilatione
prebenda sunt per quos et honesti mores proveniunt

et palliato nostro facundia nutriuntur ingenia. Hoc autem patribus
Urbis vigiles venerando coetui vestro censuimus intimari ut sit
agnoscitur nos de suis commodis esse sollicitos. Ista adesse pro-
fectos adolescentium cum inimicus noluit exigendos. Cesset iam illa
Beatis doctoribus querulis conscripta summa quia duabus
cetheris curiis non debet ingenium occupari. Ecce iam hinc tollera-
bile probantur hospitium. Unde nunc iuncto vestri sollicitudini
iugiter inhaerentes toto vigore animi ad bonarum artium studia
transferantur.

Paulino viro illustri consulari

Inspecti hominum mores confusi esse vagarentur si aut
culpa formidinem aut virtus praemia non haberet. sed cum
utraque suis finibus praemia competenti terminatione claudantur. De il-
lo nec perplexe est ambigi. qui meruit eligi iudicio prin-
cipali. Non enim quemquam aut odio detrimus. aut percellenti
aliqua gratificatione laudamus. Electio nostra de moribus venit
Et tanto quis regali animo proximatur quanto bonis studiis
societate coniungitur. Non examinamus absentes nec sumus de prin-
cipibus ignorantiae sollicitati. latere potest forsitan vulgare homi-
num genus. nescire non potest proles senatus. quando bene noti sunt
qui meritis asseruntur et abunde cognoscitur quisquis fa-
ma teste laudatur. Circa te benignissime constitutum
mentis nostrae oculus semper inspexit et vidit meritum quod non ha-
bebatur occultum compositum siquidem tuum celebrata dilatavit opinio
faciens fidem generis morum pondere non aetate. Neque enim prorsus
erat ut quem familia tanta produxerat summa prorsus in eo cor-
rigendum aliquid inveniretur. Semper generis morum fructibus
reddidisti. Decie nobis aetas longa subduxit antiquos inter Decios
Roma cognovit Deciosque inquam praestis saeculis honorata pro-
sapia libertatis auxilium curiae decus Romani nominis sin-
gulare praeconium qui superas assumptus est quod immanissimum ho-
stem statum reipublicae perditurum evasit. Et in tanta fortiorum
fortium multitudine solus inventus est qui patriae plus daret
Haec nos exempla submonendo semper attendimus qui ma-
gnitudine stimulus est laus parentum diu illis non pa-
timur esse impares quos gaudemus auctores. Et ideo quod
deo auspice dictum sit per indictionem duodecimam sedis insignia
consulatus honorem quem ardua. sed familiae vestrae domesti-
cum. Vos enim completis paginam consularem. Vos crebro
nominat cursus annorum. Et dum copia plerumque plectat
habere fastidium nomen vestrum repetitum semper efficitur gloriosum
Sint demum generi superna faverunt praestando desideriis
patrum felicia gemina masculorum. Sunt quod in illo verum

capite colligam. Iuxta iudicis extraneum os habentis iudices
quos parentes. O temporum singulare premium. Curia Romana
complectitur pene una familia. Et tu vero nunc dicendum est cor-
pus unum quod constat vicini sibi generis societate permixti.
Sed non remittas animos conscientia tuorum. Licet credas suffi-
cere quod tibi contigerit de illorum propagine gaudere, plus exi-
geres bonorum quando sine cessatione compellit qui maiore
virtutibus admoveatur. Adde laudes egregias senioribus tuis
sequens etas ad aliquam opinabili novitate succedat. Nam
si gloriosum est posteris avitas extendere facultates, quanto pre-
stantius est hereditarias augere virtutes et mores tuos de predic-
tos compositione laudavimus. Sed magis aliquid inire de-
cet publicis exhibere conspectibus unde sibi nec etas tenera
blandiatur nec senectus quicquid vendicet nec miser assumat

Senatui Urbis Rome

Vos patres conscripti de probis iudicemus expedit ut
ad summarum culmina dignitatum generosos viros
quos eminere iudicamus eligamus: non fastidione
glorie, sed honorabili presumptione nature ad examen
veniant qui putantur iusta. Nam quos de illa re estimat
liberandum nobis nil reperit ambiguum omnis quod benigni-
tas nostra complectitur. Sed tales vitat testimonio preclaram
prodit quod gratia. Sed semper interrupta summa fama stat
idem Curie corpus est nobis ita in unum laudabili pro-
sito conveniens. Nos ergo dixisse iudicium est omne libertatis au-
gmentum et in uno duorum crescit ornatus. Merito cause semper
in senium sunt. fructus editus prodit auctores et quicquid
meremur a divinitate de felici prole colligit. Hinc est quod
patricium venerandum sub admiratione pensemus. et fecunda
prole gaudentem et tot consulatibus patrem exultaverit
eum liberos nulla districtione laudandos ponderemus mode-
rationis equales ingenii vivacitate consimiles et morum pace
tate vero germanos. quorum infantia bonis artibus enutritur in-
ventutem quoque armis exercuit. formas anim leges membra
gymnasiis tractus armatus exhibe constantiam domus fidem.
Et quicquid in viro gratia divina contexuit integra possessione
dimissum eius in posteros dictant se alii possessione
locupletes summum quod bonum putent solas esse divitias. In-
habitat autem domo non tantum patrimoniis. sed et in virtutibus ad-
ditur hereditas. Hoc est presto quod vero divites facit quod
nullum ancius potest esse compendium quam laudibus successisse
maiorum. Probatum est etiam in eo bonis dispensatoribus nil ad-

esse alieni continens propria sub moderatione distribuens
et inusitata laude mirabilis nulli gravis tot protulit
consulares, recipiens hec audiens fructum honorum. Agnoscat
si patrone hec que dominum et inter tot luminum processum sin-
gularem fuisse laudatum. Nam si homines ornat semel acce-
pisse palmatam quid ille censendus est qui tot invenit
in filiis consulatus. Et ideo patres conscripti alumnum vestrum
Paulinum aucta dignitate vestimus ut ornamentis eius que
fulget avitis trabea quoque resplendeat triumphali. Huius
honore Deciorum familia non mutatur quia eorum plena sunt
atria fascibus laureatis. Aliis rara dignitas ista contigit
in hoc decursu genus paene nascitur consularis. Affluite er-
go patres conscripti vestris muneribus et vestro tirone gau-
deato. Nam licet universi omnibus generaliter patres sint et
estis specialiter et ~~patres~~ parentes. Nomen vestrum a cure filiorum
dine senatus fidelissima verum appellatione confirmat. Non
translaticia cogitatione vocabuli sed honorata parte nascendi
cedunt vobis gentis felicitate divina spectum ut licet gratum
prestetis exortus aule mee venatis iudicatis

Senatu populi Athalaricus Rex

Si te voluntas mea adhuc latentem aut in honorum
obscuritate invenisset gauderemus quidem repertum sed bene dubi-
taremus auctorem. Nunc spes mea cum fructu in nomi-
ne est, sed iam domini animi mei in minis provectibus magno ex
iudicio glorieris. Inde veniens res est susceptatum subdere
quem vix possimus sub admiratione pensare. Tanti esse
principis non examinanda sed veneranda sua crimina non pt
de factis eius ambigere. Tamen et nos cognoscitam ab ipso electi
crimen dum supplicatum semper assiduus exegit meritis. Certa
fatetur que superna gratia custodiret. Nam quem illum virum aut
exatibus perfecerens tam victoria non recepit aut initium
indigeris non iustissimum comprobavit tam futuris rebus cre-
des habere tractatum. Sed quod conceperat animus reddebat
semper effectus. Miro quoque sapientie studio non habebat dubium
quod veraciter providebat esse venturum. Denique ex te proba-
re possumus eximium principis institutum quem primevo recipi-
ens ad questoris officium mox repperit consilia pectoris. Tu le-
gum eruditione maturum fuisti nimirum flore temporum lau-
dis ut illud sic ad omnem pellitatum in offensa reddes simulatione
secum dum molem tantam regalis ingenii fatigaret tuis
viribus sustinens te in dictationibus amicum, te ad iusti-
ciam rigidum, te habuit a cupiditatibus alienum. Iusticia
quippe ipsius nulla abhominabili taxatione vendebas

vt honor tibi ad opinionis diuitias proficeret dum minime precio
subiacet hinc est quod videbaris equissimo principi gloriosa di-
lectione sociatus quia eras amicus probabili sequestratione
diuisus Interpellantium te ponderibus sapientissimus arbiter
onerauit tantum quia de animi tui tegmine susceptione presump-
sit vt in beneficiis continue tuum prestaret esurientibus sine ali-
qua cunctatione auditum Quotiens ille te grandeuis pro-
ceribus imputauit dum non sufficerent ad primordia tua quos
tanta etatis longeuitas instruxerat Erat plane [illegible] inte-
gritaret eximium animum ad promerendum iusticia patulum et
contra vitia cupiditatis obstructum. Dum nescio quo pacto
rara est in hominibus maiores clausa et apta iusticia Ve-
niamus ad Magisteria dignitatem quam non petiuisti. sed mere
nostri suffragio consecutus Quo loco positus semper
questoribus affluisti Nam cum opus esset eloquio dictato
tam tuo promptus credebatur ingenio Exigebaris a benigno
principe quod se tibi nouerat minime commisisse Et quamuis
gratia iudiciali vacabat alios labore ambire. vt te sine fine
copiosa laude compleret Non enim proprios fines sub te nulla
dignitas custodiuit. quando conscientie tue constat creditum quod
a multis fuit proceribus sincerissime peragendum Nesciunt
quicquid de te commemorare contraria cum eum de principali gratia
sustinens, inuidia derogare cupientes integritas vincit actoris
ad vos tui sepe locuti sunt coacti quod animus non habebat Nam
quelibet emulatio formidat contra magnifica bona aliquid
profiteri Dum qualibus ornis expeditur Fuisti rerum domino in-
ditem familiarem et intimum protegum Nam cum esset publica
cura vacuatus, diuinas prudentium a tuis fabulis exigebat
Et factis (?) se equaret antiquis stellarum cursus ma-
ris sinus fontium miracula rimatur antiquissimus vel
acutissimus inquirebat vt rerum nature diligentissimus perscru-
tator quidam purpuratus videretur. Prolixum et longum fuit si cuncta
proferamus quin potius ad iusticia vera conuertimur. Ut quod ab
illo cognoscebant deberi ab herede eius tibi sentias iuste
persolui Quapropter inuitante deo quo auctore omnia prosperantur
ab indictione duodecima in prefecture pretoriane te suggestu atque in-
signibus collocamus vt approbatum iudicem sine metu prouincie
suscipiant Fugias hactenus improborum cognominum actione
fatigatas Sed quamuis habeas patruam prefecturam illustri or-
be pecuniam aliorum tamen tibi exempla non ponimus ceterum mo-
ribus tuis Etenim vota complesti patre innata deo gloria
cumque que semper a te nominum expetitum Nam si te conti-
nentem vt credimus et dignitas ista probauit. hoc est
stellam ambitiosa superasse Absolutus es quedam ista cum venit
sed nunc oportet impensius lesis pernimium subvenire

Innotescit incorruptibilis sensus ad usus mala conspectus
manibus excluditur undique studium fraudulentum. quia hoc est
aliquid per iudicium provenire sincerum. Dinuere quid differre
ad profectum cunctorum vota lassamur. et ut benivolentiam in
te probaremus qualitatis et tunc desiderabilior advenies
habet enim hoc humana condicio ut celerius accepta fastidio
sunt. diu esse pretiosum gerescit oblatum Et cum dulcius accipit
quod sub aliqua dilatione postulatur Ecce non summus tempo
re tuorum temporum laude extenti perquirere omnia ad titulos per
fecture preteritae continentia. que aliorum visa est frenderis
cupiditas non liceat quicquid gloriari futurus a pluribus sine
lumine te inimissimus rebus tolerantis tenus ut prudentie
tue quicquid potuit illud erat fultum aliqua oblatione len
tare Constitue et hinc regularem dignitati qui ante actis
fastibus inviolatus continentie exempla posuisti Qualiter
omnes pene honores primos equaliter ceteris habes tu pro
sita consilio bona per singula debet esse mensura. Hinc
enim decorum est tumini non habere. hic honesta probitat am
bito tuus est et inimicitas placet Omne siquidem per dilatione
quanto profusius quaeritur tanto gloriosius invenitur

Senatui urbis Rome

Cumulamini quod patres conscripti beneficiis nostris
to prosum utilibus dicuntur moribus plenum ma
gis honoribus senatorem Sivero si nota consideretis
debemus omne quod solvimus Etiam enim compensatione comendan
dus est qui aures dominantium loculenta sepius oratione
compleuit dignitates sibi creditas eximia gravitate tracta
uit Et visus est tempora fecisse que mito laudaverit in pri
cipio trahebat regnantis animum veritas et disertitudo doctor
Cui sic omnia retulit ut miraretur ipse qui fecerat allegavit
enim solus quod omnis innaret Et diu purpuratus auditori suo
foneat laudes gloriosas nobis primum fecit conpium commendat
enim sua gentem qui oratione placabili promulset regnum sumit
tatem quando ex nobis et alter talis credit a quo similia po
stulentur patrem quoque clementie nostre in ipsa curia libertas qua
disertitudine devotus asserunt Victoriis quemadmodum facta
eius nobis extollebat orator Virtutes ipsius plus inviolabiles
fecerunt quem honores diu absoluto detur probare quod dicimus
Estimate patres conscripti quali gratia potuisses ab illo respici
a quorum se corpore sic videbat dinari Gloriosis quippe de
minus gratiosa pecunia quam tributa Etiam stipendium et
tyrannice penditur Vindicato autem nisi bono principi non
debetur Et cum Romanos ceteri creditis his tamen fuisse con
tentos ut domus quaereret laudare superstites a quibus diu
vicissitudo primorum forsitan quaeritur laboris eius

no uitant. Tetendit se etia in antiqua prosapia nostra
lectionem discens qd vix maiorum cana iustitia et notitia
retinebit. Iste reges gottorum longa oblivione celatos lati
bulo vetustatis eduxit. Ille amalos cum generis sui cla
ritate restituit evidenter ostendens in decimam septimam pro
geniem stirpem nos habere regalem originem. gotticam historiam
fecit esse Romanam. colligens quasi in unam coronam germen flo
ridum quod per librorum campos passim fuerat ante
dispersum. Perpendite quantum nos in vestra laude dilexerit
qui vestri principis nationem docuit ab antiquitate mirabi
lem, ut sicut fuistis a maioribus vestris semper nobiles esti
mati ita vobis antiqua regum progenies imperaret. Credimus
patres conscripti et si adhuc referre negligimus collata beneficia su
perantur. Nostris quoque principiis quanto se labore concessit cum
novitas regni multa posset ordinari. Erat solus ad universos
sufficiens ipsum dictatio publica ipsum consilia nostra poscebat
et labore eius actum est ne laboraret imperium. Reperimus eum ipsum
magistrum sed implevit nobis questoris officium et mercedes iu
stissima devotione persolvens cautelam quam ab auctore nostro
didicerat libenter heredis utilitatibus exhibebat. Verum his ali
quid maius adiciens primordia regni nostri et armis iuvit et
litteris. Nam cum cura litorum regias cogitationes incesserent
subito a litterarum penetralibus egressus parius moralibus ducatum
sumpsit intrepidus cuique defuit hostis moribus triumphavit
eximiis. Nam deputatos Gottos propriis pavit expensis ne et pro
vinciales percelleret nec fiscum nostrum expensarum oneribus in
gravaret. Arma eius nulla possessorum dampna senserunt. Effuit
nimirum provinciarum verissimus custos. Nam ille defensor patrie o
stendus est qui tuetur in pace. Mox autem ut pelus clau tempus
clauserit navium commeatum belli quoque cura resoluta est. Ingeni
um suum legum potius doctor exercuit sanans sine dampno
litigantium quod ante constabat sub precio laceratum. Talem
metalli in asia talem tythonis in hyspania legimus fore
ducatum qui plus de sua disciplina quam parma laudati
sunt. Nam in iuria ex nna hostem vincere varius semper
eventus est. indubitata res gloria moru custodisse mensuram
Vivus ergo unquam tali actione presumens aliqua se elacione
iactavit. Dum familiae est hominibus extolli, ad bene de se cogno
verit estimari. Ratione tanta se communione tractavit ut
et principis sibi gratiam ad beneficia cuntum credet esse concessam
benivolus cunctis moderatus in prosperis ignorans nisi
graviter lacessitus irasci qui cum sit iusticia rigidus ad remis
siones iratum et dum vestiat aliena quiere propria largius
nolebat offerre. Hos igitur mores divina lecto solidavit
quando bene semper geritur si celestis metus humanis mo
tibus opponatur. Hinc enim solitudo omnium sunt manifesta co

quinto Sunt sapientia veritatis sapore condita sit ad omnia
redditur abilis que imbuit doctrina celestis. Sunt ergo presens
constructi deo auspice duodecima indictione scripture pretori-
ane regendo tribuimus dignitatem ut quecumque omnes in-
fidelium indignatione collectas deo prestante sua integritate co-
ponat faciat quod tantum nimium desiderata, ut inducti possit
esse beneficio assurit superna dispositio ut que nos probavi-
longa conversatione prudentem prosperrime sibi fidelissimum nos-
utilis reipublice debeat invenire. Et relinquat posteris
famam per quam gloriam seculis suam faciat esse familiarem

Secuntur tituli decimi libri

Iustiniano imperatori
Amalasunta regina
Iustiniano imperatori Theodahadus rex
Senatui urbis Rome
Theodosio homini suo
Patricio viro exquestori
Senatui urbis Rome
Iustiniano augusto Amalasunta regina
Iustiniano augusto
Theodore auguste et Amalesunta regina
Maximo domestico
Senatui urbis Rome
Amalasunta regina
Senatui urbis Rome
Populo Romano
Iustiniano imperatori
Senatui urbis Rome
Iustiniano augusto
Theodore auguste
Iustiniano imperatori
Gudeline regine
Iustiniano imperatori
Theodore auguste
Iustiniano imperatori
Senatori populo
Theodor
Honori prefecto urbis Rome
Theodor
Universis Gottis
Vitigis
Iustiniano imperatori

Witigis
Iustiniano imperatori
Witigis
Magistro officiorum
Witigis

Episcopis suis Theodachio
Witigis
Prefecto Thessalonicensi
Witigis

Iustiniano imperatori Amalesuinta regina

Ideo clementissime principum vobis amore ingenito ut distulerimus hactenus visitare filii nostri gloriose recordationis occasum ne recoleremus animum per tristiciam vulnerantes. Sed iuvante deo qui consuevit casus asperos in prospera commutare, illa magis eligimus in vestram differre noticiam de quibus participata exultatione nobiscum possitis gaudere. Amat enim divina munera diligentibus confiteri. Perduximus ad sceptra virum fraterna nobis proximitate coniunctum qui regiam dignitatem communis nobiscum consilii robore sustineret, ut et ille avorum suorum purpurato decore fulgeret et animos nostros solacium prudentis erigeret. Dirigite nunc vota felicia ut sicut nos in imperio pietatis vestre omnia fieri prospera desideramus expetimus, ita nobis faveatis ut vestram benivolentiam comprobemus. Peracto itaque initio quod nobis per ingenitam clementiam decebat esse votivum, addimus etiam gratissime legatorum officium ut pacem quam semper mente geritis etiam in retineatis collatam addicione quoque temporum protelletis. Nam licet concordia principum semper deceat, vestra tamen absolute nos nobilitat, quando ille redditur amplius excelsus qui vestre glorie fuit unanimitate coniunctus. Sed quoniam cetera epistolari brevitate universa sufficienter nequeunt expediri, salutationis reverentia competenti quedam legatis nostris verbo vobis insinuanda commisimus, que consuetudine vestre serenitatis libenter accipite, ut ab omnibus evidenter possit agnosci quod iuste vobis probamur devota mansuetudine polliceri. Amat enim de vobis indubitanter presumi ut nos pro desiderio vestro in his que commendatis talia faciamus qualia vos sperasse cognovimus.

Iustiniano Imperatori

Bonis Regibus mos est per diversas gentes profectus sui gaudia nunciare ut adquirant affectum principum exterorum de ipsa communione regnandi. Quod facientes in- piissime imperator multo melius divina tribuerunt quando vestram gratiam securus expeto. Quam precellentissima domina soror vestra nobis pepigisse cognosco. Ab eius enim iudicio me nullatenus devitare ctissimum est quae tanta sapientie luce resplendet ut et propria regna mirabili dispositione componat et promissa cunctis gratia robusta firmitate custodiat. Video enim me tuarum suarum fecit esse potius quatinus et ego illos dicar habere reverendos quos fecit ipsa esse pacificos prudente sibi more diiunctus ut talium amicitias eligeret quibus in toto orbe simile nil haberet. Neque enim nova est ista dilectio. Nam si decessorum vestrorum facta revolitis agnoscitis quidem esse consuetudinis regem cum illo imperio semper dulces amicitias habuisse quae tanto dicertior quanto est tristior quae tam facile mutari non potest quod per longa secula custoditur. Auspice itaque affectuosis mentibus et vera concordia et domine sororis nostre cui singulari studetis favere iudicio. Nam et me similiter diligitis regem quo dammosso effectis. Sed quoniam nos amplius loqui desideria voluntatis expostulat et literatorius sermo narrare plurima non patitur ideo tantis meritis sicut dignum est salutationis honore completo harum portitoribus legatis nostris aliqua pietati vestre delegavimus intimanda quia cunctos utilius tractat qui que vere mansuetudini committere sua vota deliberat.

Senatui urbis Rome

Post flebilem filii nostri recordationis gloriosae transitum vicit animum pie matris generalitatis affectio ut non meroris sui causas sed vestra potius cogitaret augmenta. Quesivimus regales curias quo solacio fulcituri sed aut- tor ille castitatis et nunc singularis qui nobis proximo subtracturus erat filium atque fratris retinuit affectum eh- quimus deo auspice consortem regni nostri felicissimum Theodhadum ut que hactenus rei publice mole solitaria cogitatione pertulimus nunc utilitates omnium geminis consiliis exequamur et rationes in tractatibus duo in sententiis unus esse videamur. Astra ipsa celi mutuo regunt auxilio et vicario labore participato lumen suis orbibus administrant. Homini quoque divinitas duplices manus socias aures oculos geminos divina tribuerunt ut robustius peragere officium quod duorum fuerat societate completum. Exultate patres conscripti et factum nostrum superius commendate celestibus cum resplen-

sibile desideravimus agere, que tunc consilio altius cuncta eligimus
ordinare. Communio siquidem regni mores assereret, quando pla-
cabiles iuste esse creduntur, qui potestatis sue habent participem com-
probatur. Reseravimus itaque deo iuvante palatia viro generis
sui claritate conspicuo, qui Hamalarum stirpe progeni-
tus regalem habeat in actibus dignitatem. Patiens in adver-
sis, moderatus in prosperis, et quod difficillimum potestatis genus
est, olim rector sui. Accessit his bonis desiderabilis eruditio litte-
rarum, que naturam laudabilem eximie tradat ornatam. Ibi
prudens invenit unde sapientior fiat. Ibi bellator reperit
unde virtute animi roboretur. Inde princeps accipit quemad-
modum populos sub equalitate componat. Nec in aliqua in
mundo potest esse fortuna, quam litterarum non augeat gloriosa no-
titia. Accipite quod maius gratulationis vota suscipiunt:
princeps noster etiam ecclesiasticis litteris est eruditus, a quibus se
omine facto monemur quicquid utilitatis recte bonum saporem
divina venerari, futura cogitare iudicia. Necesse est enim
ut sequatur iustitie vestigium, qui de sua suam causam se
credit dicturum esse. Videamus quia divina lectio acuens in-
genium semper imbuit efficaciter pium. Veniamus ad illam private
censure largissimam frugalitatem, que tantum provoca-
bat domus abundantiam conviviis copiam, ut considerato
eius antiquo studio nil novi habere videatur in regno.
In hospitalitate promptus, in miseratione piissimus; sic cum
multa expenderet, census eius celesti remuneratione cresce-
bat. Talem communitas debuit optare, qualem nos probamur
elegisse, qui rationabiliter disponens propria non appetat aliena.
Tollit enim necessitas principibus excedendi, quos consueverit
propria moderari. Collaudata est quippe sententia, que rerum sus-
cipit modum. Summa quippe non placet etiam quod bonum
putatur. Gaudete nunc patres conscripti et superne gratie
pro nobis vota persolvite, quando talem mecum consti-
tui principem, qui et de nostra equitate bona faciat, et propria
sue pietatis ostendit. Hunc enim et maiorum suorum commonet
virtus et avunculus efficaciter excitat Theodericus.

Senatui Urbis Rome

Divina nobis beneficia patres conscripti premisse feliciter
nuntiamus dominam rerum toto orbe gloriosam consortem me
regni sui larga pietate fecisse, et ut illi deesset fidele
solatium et nobis habitum congrue construeretur imperium. Beneficia
gratissime quod gratulatione amplectat optasse. Reserentur nunc
sine metu vota cunctorum, et ut periculum potuit, tunc
me unanimitas cognoscat oriri. Presumpsistis enim me in
consilio susurrare, quod palam non poterat assumere

Quantum vobis debeat hinc datur intelligi ut illud in festi-
naretis divinitus evenire quod meus animus non audebat
appetere. sic nobis potius est novum quam vobis magnitudo. Mag-
go gratia completio debet accipi quod velociter quam oportebat concre-
ditur optari. Sed si quid de nobis meremur tamen plurimum
apud vos valere nostram gratiam confidimus domine et sororis nostre
gloriosis laudes iugiter predicate que magnitudinem imperii sui
nostra voluit participatione roborari. Ut quemadmodum in duobus
luminibus unus esset aspectus et concordi sensu nemo cre-
deret segregatum. Sunt enim simul quos et unus iugiter
et parentela conciliat. Arduum sibi hec forsitan estimant
impares mores. Difficile est aliter eos vivere sibi qui prius
bonorum cogitationum similitudine convenerunt. Consilium imitari
detractat improvidus. Sapientiam ille non querit in alteris pe-
nes quem est sic magnitudo. Sed inter diversa munera que
nobis cum regia maiestate divina tribuerunt illud amplius
permulcet animum nostrum quod nos sapientissima domina erudita
magne disceptionis sue prius ideo iustitiam protulit ut prius
ad eius provectionis gratiam pervenire. Causas enim ut scitis
iure communi nos fecit dicere cum privatis. O animi nobili-
tas singularis en equitas mirabilis qua mundus longiter
non dubitavit parentem prius iuri publico subdere quam
paulo plus voluit ipsis quoque legibus anteferre. Explo-
ravit eius conscientiam cui erat regni traditura censura
ut et illa domina cognosceretur esse victorum et me pre-
batum perducere dignaretur ad regnum. Quibus hijs muneribus
quando solvimus tante gratie quam debemus ut que parvulo
filio imperavit sola nunc mecum regnare delegerit sociata.
In ipsa est enim omne decus regnorum in ipsa enim nostre originis
flos honorum quicquid fulgemus ab eius claritate suscepimus.
Quando non solum parentibus laudem contulit sed ipsum quoque genus
humilitatis ornavit. Quis possit sufficienter edicere quanta pre-te
quanto morum pondere decoratur dicerent profecto nova phi-
si viderent et innova suis libris faterentur condita. quia hinc
cognoscerent attributa. In tractatibus acuta. sed ad loquendum
summa moderatione gravissima. Hec est regalis proculdu-
bio virtus celerius necessaria sentire et tardius in verba pro-
rumpere. Novit enim penitenda loqui qui proferenda prius suo
tradidit examini. Hinc est quod eius doctrina mirabilis per
multiplices linguas nostras magna ubertate diffunditur.
Cuius ingenium ita paratum reperitur ad subitum ut non putetur
esse tirunculi. In libris regum regina Austri venisse legitur
ad discendam sapientiam Salomonis. Hinc principes advenirent
quod sub admiratione cognoscerent. Paucitas verbis sensus
clauditur infinitus et summa felicitate componit quod

ab aliis nec sub longa deliberatione formatur. Beata respublica
que tante domine gubernatione gratulatur. Minus fuit ut equali-
tas sub libertate floreret, additum est sanctis meritis ut ei subderetur
et venientia principalis. Hoc enim obsequio dignissime domatur.
Nam cum tante prudentie pareo, cunctis debitis obsequendo sub
tali siquidem monitore regni pondere gravamur. Deus si quid sit
pro novitate cognitum, fiat nobis eius instructione certissimum.
Ad bonum publicum non pudet veritatem confiteri. Agnoscite pru-
dentes viri sapientissime esse domine quod in nobis specialiter po-
tuerit placere. Illud enim aut interrogando melius sentimus, aut
eius imitatione proficimus. Vivite nunc felices, vivite deo
auxiliante concordes, et cumulatam gratiam que regiam cognoscit
tenere concordiam.

Theodosio domino suo Rex Theo.

Potestatis nostre censuram rerum volumus esse modestiam,
ut quanto divina beneficia percepimus, tanto equabilius
plus amemus. Privata siquidem studia a nostro animo pro-
bantur exclusa, cum simus generalis domini. Predictos summo deo
auxiliante cunctorum. Et ideo presenti iussione percepimus, ut
quietudo ad domum suam nostitur pertinere et cure tue probatur
esse commissus. Nullis presumptionibus molestetur. Quia
solus defendendus est ille metus, qui legibus poterit esse
tranquillus. Augete famam vestram per patientiam vestram.
Si quis habuerit cum aliquo forte negotium, ad communia iura
descendite. Afferat vos tueantur, non iniqua presumptio. Addome-
sticis volumus inchoare disciplinam, ut reliquos pudeat er-
rare, cum nostris cognoscimur licentiam excedendi licentiam non pre-
bere. Mutavimus cum dignitate propositum, et si districta ante iusta
defendimus, nunc ergo clementer omnia mitigamus. Quia do-
mum exceptam non habet princeps, sed quicquid divino auxi-
lio regimus, omnium esse censetur. Estote ergo circa eos qui
iuri nostro ante fuere subiecti omnino solliciti. Nullum contra
legem aliquid primitus, cetera laus ad me vestra potius
proveniat, cum aliqua querela procedat. Quia bona con-
scientia tue vere imputat cum equalitate prestare festinat.

Patricio viro Questori

Necessarium probatur esse reipublice personas dignitati-
bus aptas eligere. Cui iustitia committitur, malis mori-
bus non gravaretur. Alioquin inefficax est ab
homine exigere quod agnoscitur non habere. Contra confidenter
queritur quod inesse sentitur. Et ideo primum nobis placuit
tuos mores inspicere, sine quibus prius quelibet optima
displicere. Ornamentum enim honorum omnium est sincera bonitas

que non est sola eo quod de virtutibus sola cognoscitur esse ge-
nerata ordine sua nostri iudicii. ut sicut hec prima quesiuimus
ita te custode iustitiam provinciis sentiamus. Secunda nobis cura
fuit eloquentie tue fluenta perquirere. quam licet singulariter
diligamus moribus tamen iuste postponimus quia in illis enim
vita cognoscitur hinc tantum lingwa laudatur. Sed in te
copulate decorum gemina retinere habere nostris sociatum. Equa-
lis enim splendor actionis merito et dilectionis eloquio ut
iuste possit intelligi parte soliditas principaliter expediri
Nam quamvis cetera oratoriam sic diligimus ut ea ornamentum
omnium liberam esse fateamur. Quicquid in qualibet disciplina
conspicitur ab ista sub decore profertur. Stupuit quondam
magna plebs quando prodierit sentire si laudabiliter non pos-
sit extollere. Naturale est innocente sed facundi decenter
astruere. Quale enim est contra desideratibus loqui et
res communes ita diserte dicere quasquas etiam prudentes
se monstrent audisse. In hac te cognouimus arte pre-
lidum ut et fraudes posses sauciare et suggestionibus tuis
vestias maligna consistere. Atque ideo questure tibi fastigium
per tertiamdecimam indictionem propitia divinitate credimus. ut fa-
cias qualitatis votum iudiciorum sequendo iudicium. Totum
te legibus totum rursus trade prudentiam. Erit nobis optime
familiaris si pectorum sinus constitutis. Considerata in nobis tuis
laudem positam principalem fama cura est quod loqueris
constantia sine dubitatione quod sentis. unde hec quantum sit quod
a te exigatur. Cui optimo cura committitur. hec subiectos nos
amplectitur. hec pergentes extremas purgat. per hanc ubi non
possidemus augustum. Decreta cura traditur. Civitatibus pro-
vincias sermones indicare. Et nobis etiam prout qui nostris
iussionibus obsecuntur. Quomodo ergo studio constat esse ser-
vandum quod et nobis potest ferre iudicium

Senatui urbis Rome

Post primordia regni nostri feliciter inchoata
congrua nos commonet patres conscripti causa
sermonis ut auditis nos cognoscatis elegisse cuius
nos lingwa possit ornare. Questura enim eloquentie reipu-
blice decus est. Senatui et vota quam optime condicat dicere
et antiquorum iura firmo consilio custodire. hic enim est
patronus suus iam notabilis honoratus. Nam pretiosa sunt
laude, cui est honor in nomine. Cuius affluentia facundia
studia Romana genuerunt ostentans merito de loci di-
gnitate pretium. Nam qui illic potuit nimium eminere
ubi que laudari ubi desertatus sermo latinus est ubi di-
serti sunt verba toto nitore licentia. Alie regiones

vina · balsama · et olentia thura transmittat · Roma tradit
eloquium · quo suavius nil sit auditu. Hic bonis artibus
eruditus · mox est forensibus aptatus exercitiis, ut orationes
quas longa meditatione preparat consimili declamatione mo-
straret. Notum est et quod ad collegas suos moderatione
contendit. Certaminibus enim modestia semper assunt o-
stendi talem raptus studuit laudabilis inveniri non quod
plerique faciunt noceat iniuriis qui se pretulerunt causis
sub tranquillitate et mores suos asseret. [illegible]dixisse
saepius non litigasse raptus est aliena enim causam fecerat
suam gloriam. Illud se tenuisse est vincere ut probaret contra
animum non cessisse, talem itaque virum non decuit diutius
iustitiam non potest sed docere. Curia iudiciaria solus est linquere
bonis abundare, et quem et temperantiam custodire. Quocirca
te patres conscripti quod fieri volumus in indicibus prin-
mores elegimus in ea magnus dignitate que iura con-
servant edicte. Non enim temporibus nostris per te regia est arma-
ta questura. sed de legibus probatur esse composita colle-
cta nutrix antiquorum principum voluntas quos imitandi de-
siderarunt imitari quod illi fuit iustitiam constituti. Illa enim
est veneranda species auctoritas que a recto tramite non de-
clinat. Desiderii eius necessitate religatur potestas qui in-
stitiam suis commiserit constituta. Et ideo patres conscripti pro
dicenda auditorem illustri patricio quaestore consilium di-
gnitatis ut qui est clarus nomine magnificus sit et hono-
re. Fovete in eo vera iudicia ut quod nos statuimus vobis
placitum ... senatus

Iustiniano augusto Regina

Ista vos quam vestre pietatis oblectat ut quicquid ad
decora urbem pertinet libenter a vobis velimus par-
tibus postulare. Cum talia quibus divina contulerunt ut
et vos eius affluentibus muneribus abundetis et aspiran-
tibus benigno animo que sint optata concedatis. Et ideo ma-
gnitudinem vestram remeantes salutantes harum portitorem illum
ad excellentie vestre basilica destinavi ut marmora ut
alia necessaria que condam Calogonium comparare fecerimus
per presentium portitorem ad nos precipiatis domino favente iubeatis
ut cognoscamus nos a pietate vestra dona elegi. quoniam
facitis vota compleri. Vestra enim gratia est noster ornatus
quando vos constitisse cognoscitur, quod civis laudibus ap-
plicatur. Decet enim ut urbis iste Romanus in via marmore
vero resplendeat que amor vestre benignitatis illustrat

Justiano augusto

Quamvis est sapientissime imperator, ut illa nobis libenti ani(mo)
faciat conpendi ad que si essemus desides a vobis potius
clementia debemus hortari nobis enim gratie, sed dubium
est cuicumque per nos ad utilitatem vestrorum contigerit expediri. Quia
laudibus vestris jure proficit quidquid videtur crescere quod ad vestre
reipublice spectat gloriam pertinere. Quapropter exhibentes principatui vestro
reverendissimum salutationis affectum, harum portitorem ad illa
duximus exhibenda ad que quondam eloquentiis suam desti-
natus est et si persona rebus humanis subtracta est, bene-
ficia tamen vestra ad nos devenire promittant. Ne cassetur
desiderium quod commune est de vestra praecipue serenitate.

Theodore auguste regine

Cum positi vestri sit illa quiete que probant ad gloriam
principis pertinere dignum est nos sermone venerari quos
nobis omnibus constat semper augeri. Concordia enim est so-
la principum quia in ipso illi se cunctis respiciunt qui animum ca-
ritate se coniungunt. Atque ideo reddens auguste reverentie sa-
lutationis affectum, spero ut redeuntibus legatis quos
ad clementissimum principem et ad gloriosissimum destinavimus, ex
de vestra nos faciat prosperitate gaudere. Quia prospera vestra
ita nobis grata sentiunt ut ipsa et vestre est prosperitatem
desiderant, sustinere, quod nos incognitum constat optare.

Maximo domestico viro

Si gloria est honorum principum ingenuas honoribus
clarificare personas, sed cumulatius a sibi proficitur regnan-
tium laudibus applicatur. Quanto nobis prestantius
est nobilissime familie reddere quod eam cognovimus nascendi
sorte meruisse. Sit enim usitata sequimur, si bonis heredibus
parentum premia iure regemus. Debet eos etiam pares suos vincere
qui ad ista meruerunt tempora pervenire. Anitios quidem principibus
pares etas prisca progenuit, quorum nominis dignitas ad te
sanguinis fonte producta rutilavit. Hilarior collectis ubique
insignia. Quis ergo relinqueret in posteris nunc honoris, quos
tamdiu constat fuisse precipuos accusarent secula. Si ibi
talis potuisset latere familia. Atque ideo nobis maioris
ut tot vincos amicos fer vita servasset, vix satiaretur prin-
cipis votum. Si nos contingeret personas illas talium possidere
meritorum quicadmodum sunt perfecto negligamus incrementa
que desideramus habere perfecta. Atque ideo quod feliciter tibi detur
sit primiceriatus qui et domesticus nominatur ab inditione
quartadecima tibi conferimus dignitatem. Usurus eis omnibus

titulis que ad eius ptinet actom Honor quamvis tantus et si tuis natalibus omnino debeatur meliori cumulo tamen fascibus tuis videtur esse felicior Alio tempore meruisti coniugem regie stirpis atque alia in tuis titulis ut psupsisses optime Que hinc ut sciunt tibi est notius ista nobis reddatur attentius Considera quid merueris ut dignum te nra affinitate tractatibus Nam qui familie regiam adiungit in laudem gremio collocatur Sit maior opum mansuetudo dilectum Sic omnibus communio benigna pbeatur ut talem pbemur qui nulla possit prosperitas immutare Humilis acquiesce quia de modestia laus sumitur de ellatione odium concitatur pro vertibus quod proxima est indubitanter invidia Sed tollerantia omnibus dimittitur que contentione semp augeatur Sup enim ceteras virtutes amica sapientibus anima patientia erectus ex nobis sustineando potius quam vindicando laudaberis Viam vivite benigna dilige Caue que maior videatur esse felicitas omnibus tuis Sed qui nostro iudicio iuvenis pro(...) ... gloriosis actionibus comprobas laudati sunt quondam hactenus parentes tui Sed nunc sub coniunctione gratissima decorati Nobilitas tua ut est solita quo crescat cunctis ... premaliter egeris proprio matrimonio dignissimo estimatus

Senatui Urbis Rome

Nec quos virtus conscripti in honoribus dandi habuisse estimet eadem Et post insignia consulatus ornamenta maiora posterius conferamus Quamvis transferimt ex nobis omnia candidati Nec ulla maturus nulla videt summe Qui principes e merita cognoscit accepisse Avari quippe principis erat in uno honore spacia vite tam magna concludere Et ideo quasi nichil pstare ei qui plus cognoscitur summa meruisse Sed nos potius omnia promiscue conce(dimus) Nulla dignitas minor est cum bene geritur quod reverentiam plerumque actio videtur atque de claritate psone Hec cum tum sunt gradibus distincta qui dignis fuerit attributa Nam honore suo semp equaliter retinet quicumque probe gesserit consularis Sic minorum fluminum vocabula maior amnis absorbet Et quamvis plurima fluenta thiberis excipiat tamen a proprio nomine non declinet Et ideo quos feliciter dictum sit Illustri viro atque Magnifico patricio maximo primiceriatus qui et domesticus vocatur a quarta ... indictione tenendam tribuendo dignitate ut medioctas honoris merito crescet psedentis Neque enim prophas est humile

dici quod gerit Aniciorum familia toto orbe praedicata Nunc vero de
nobilis quando ab ea actionis probitas non recedit Sed hiis bonis gau
demus patres conscripti et vestre affinitati praelustre clare familie nostre gra
tulatur unum habent gloriam nos sibi tantum unum potuit assumere quam
nos probamur Romano nomini contulisse Reddite affectum vestro
plenissima caritate plus est amandus quam dominus qui parentis
nomen dignatus est praestare subiectis Sed equum est patres con
scripti clarius existit per que nobis tam felicia convenerunt
Exultatione generali et has nuptias leticia praesenti celebrate Unde
proficit nomini omni nota debet esse auctor Nunc pres a me
exigere poterit quod mens animi spontanea deliberatione
concessit Ut nostri ordinis viros parentes vestros appellare possimus
qui nobis affinitatis claritate iungendi sunt

Senatui Urbis Rome

Postquam venerabiles viros episcopos cognita legatione remi
simus nec petitionibus vestris concessimus quae essent quodammodo reprehen
sibilia noster animus obviasset Deinde ad nos aliqui re
tulerunt civitatem Romanam adhuc inepta sollicitudine
laborare Et id agere ut contra vestre mansuetudinis interesse reme
dium piaculi sibi potius ex dubiis suspicionibus excitaret Un
estimare cum priorum deberat novitatis et immanis levitas
imputari nisi vestro ordini a quo debuerat cuncta componi
Per vestram siquidem sapientiam ammoneri provincias oportuit universas
ut illud probaret assumere que principis concordia viderentur or
nare Verum que civitas non fiat excusabilis si Roma delinquit
Ubi enim moderatior potiore erit exemplum ut alieni facti iure in
vidiam sustineat qui peccatis constituit exemplum Sed gratias divinitati
referimus que divina vestra nos potius ordinavit excessibus
esse plus culpas agnoscimus quam devotionis aliquid sentiamus
Nil debemus et solvimus ante beneficii sumus ut pravia gratissimos
invenire possimus Sed licet in hac parte vestre modestie gravi
tas asseratur Volumus tamen nos tam praedicari quam ut et devo
tionis Romane benignitas possit audiri plus enim opinione
vestram pascimus quam si de vestra semper tranquillitate laudaremur Am
monete supplicationes ab ordine vestro semper exierant Non decet
Senatum corrigi qui debet alios patria exhortatione moderari
Nam ex quibus habebunt genium mores si parentes publicos
mores contigerit invenire Sufficiant hec nobilibus sufficien
dum ista vetuimus ut ad studium profectum devotionis mittemus
quos paululum de plura supplicatione culpamus Vos enim
quos ad prudentiam vestram expectimus non vexationis iniuria sed

utilitatis nostre causa profunda cogitatione tractavimus ut illud magis
debuisset effici quod nobis commoniti videtur expedire. Certe nunc est videre
principem hoc a nobis pro rei publice utilitate voluisse fieri quod pre-
miis solebat optari. Sed ne ipsa remedia in aliqua parte viderentur
austera, ad vos postulavit aliquos ad nos proprios evocari, ut nec
Roma suis civibus vacaretur, et nostra consilia viris prudentibus
adiuvarentur. Credite quod in principem devotionem et sollicitudines vestre quas
pro qualitate sustinetis vestro potius adiuvantur ingenio. Curia
hic nobis semper insita fuit principibus vestris votum pi... offerre
nec pare necessitate terroris sed amoris potius dominantis. Reliqua
per harum portitorem illud verbo dicenda commisimus ut si submotis co-
gitationibus ambiguis nostre ammonitionibus credere debeat.

Senatui urbis Rome populo

Licet nobis sit insitum dominos nostros pura mente diligere
Et obsequium illud agere ut regnantium animum possit habere
placabilem, hoc tamen maiorum nostrorum semper proprium fuit
ut tamquam membra capiti grata suis principibus conderentur
adiungi. Quia enim vicissitudine reddat que maximo labore defen-
ditur. Cuius per debitos singulos civitas custoditur. Nisi ut illos
diligat super omnia per quos hec probatur omnia. Absit enim a
temporibus nostris ut in nobis aliquid tale reperiamus quod nostris
indignationibus esse possit idoneum. Simplices nostra que nos hactenus
asseruit, nunc potius evidenter ondeat non varium non dolosum
non seditionibus plenum populum decet Romanum. Mali mores vestro
nomini probantur adversi. Sed hic amabile est quod tranquillitate nostra
coguntur admonere, quia constat semper sponte sapuisse. Nec
vos inepte suspitiones nulla timoris umbra terreat. Habetis
principem qui pietatis studio optat in omnibus vobis invenire
quod diligat. Hostibus nostris et non defensoribus obiectis immu-
tare non excludere debuisti auxilium. Sed sensus iste ne fortassis
carum est qui minus probantur intelligere cum qualiter poterant
expedire. Verum potius reddite consilium. Nudiustertius vos nove ge-
tis facies nulla deterruit. Cur expavistis quos parentes hactenus
nominastis? Cui velletis familiis ad nos venire properabat de vestra
erant potius securitate solliciti. Credite quod talis propitiositudo ab illo
recepta est. Cum salutis primum debebantur. Illud enim quod vos attinet
scire debuistis. Cuncta die noctuque incessanter optamus ut quod pare-
ntum nostrorum constat temporibus enutritum, sub nobis potius di-
vinis auxiliis augeatur. Nobis enim fama regnantis erit si vos
quod absit patiamur imminui. Nolite talia cogitare qualia nos
videtis minime assumere. Immo magis si quis aliqua iniquitate
depressus est spem de bona conscientia non amittat. Quando sublevare
cupimus quos intendere probis moribus invenimus. Aliqua
ceterum vobis per illum dicenda commisimus. Ut nostri certa vos ani-

in omni tpe gratiam sentientes iugibus sicut oportet obsequiis et oratione sincera devoti esse debeatis

Iustiniano Imperatori

Constat desiderium nre voluntatis expleri quotiens ad pietatis vre salutiferos apices contigerit destinari Quia semper felici gaudio repletur qui vobis sincera mente colloquitur Et ideo salutantes clementiam vram honorificentia competenti harum portitorem pro negotio Ravennatis ecclie venientem gratissima nobis petitione commendamus Quando illis offertur causa prestandi vobi meritis creditur adquiri Quoniam nos facere semper exoptant qui serenitatem vram flore desiderant Non est dubium mea libra recipere quos contingit iusta prestare

Senatui Urbis Romane

Impreciosa nimium res est patres conscripti pietas nra quando gratia voluntatem promittimus Qui aliquibus condicionibus non tenemur Nam cum deo prestante possimus omnia sola nobis licet Cognoscitis prudentes viri verba que locuturi sumus laudanda quin vos nunc clementiam quam vobis ante promittebamus agnoscitis Ecce nec sollicitos patimur quibus infensi esse putabamur Sit est a principe divus veniencia suspecta Sit curare debent qui non reus esse non volunt Postulata siquid facerat nobis ab illo atque illo prestari vram decreuit auctoritas Quod hinc impetratis non est difficile persuasio Quia sit vobis securitate domus pot omne nro proposito addere votum Talia siquidem qualia promittimus crabimus actum Quia deo debemus ista non homini Nam qui per lectiones sacras antiqua regna cursimus quid aliud optare possimus nisi quod divinitati in aliis placuisse sentimus Ipse enim est remunerator bonorum omnium deus Nam quicquid in subiectos pietatis efficimus illud nobis rependere sine dubio indicamus Quapropter concessam fidelem accepta securitate iurare Quia post illud non deditur clementie rege petatis quam offertur affectum

Populo Romano Rex

Cognoscite quirites quali nos princeps noster dilexerit firmitate ut tentatus asperis rebus non nos pateretur esse sollicitos nec volumus amplius vota vra differri quos semper optamus summa reipublice celebritate letare Vester enim securitas noster ornatus est et hoc re gratant accipimus Cum gaudia nos habere sentimus Senatu feliciter petentibus vris per illud atque illud vobis prestari sacrari consilium ut regis vestri animum non habeatis incognitum nec liceat falsis suspitionibus errare dum manifeste teneatur quod credits in principe estimate quid vobis benignitatis videatur impendi quid ille iurat qui nec pot cogi Scimus enim pro remedio nos datos esse cunctorum non desinimus servare subiectos Et ideo licet cultum nro conveniet incongruum libenter adquiescimus facere

quod tranquillitate probamus optasse. Intelligite quantum vobis impo-
ne nostro videatur affectus. Confide vobis astringimur qui non
solo verbo promissa servare sacris lectionibus monemur. Osten-
dite nunc devotionem vestram superne maiestati iugiter supplicate ut
tranquilla tempora que nos habere cupimus celesti munere concedantur.

M Iustinianus augustus Senatui urbis Rome

Remedium quod pro nobis patres conscripti pia mente
tractamus nos sinimus vobis fieri acerba suspicatione
contrarium. Nimia lesionis instar est utilitate consule-
re et aliud velle monstrare. Cognoscite itaque arma-
ta vestra destinata potius pro salute vestra, ut qui nos temptaverit
appetere divino auxilio manus eius Gothorum debeat obviare. Nam
si insidias gregis strenuus pastor excludit, si paterfami-
lias diligens decipientibus locum surreptionis intercipit, quanta
nos convenit cautela Romanum defendere quam constat in mundo
simile nil habere. Nimia non intuetur in talibus quamvis per-
ficiatur; nimis diligere qui negligit caute tractare. Sed ne
in aliquo vos gravaris existeret ipsa defensio exercitum
destinato ordinate illos annonas sumere secundum forum
rerum venalium comparari ut et illis tolleretur necessitas
excedendi et vobis auferret causa dispendii. Hinc et pre-
timus maiorem regie domus nostre Vuattenem cuiusque sola-
tium qualitate omnium bellatoribus esset iure reverendus cum exe-
plo et excessus vitarent et fortitudinis instrumenta pergerent,
quos tunc locis apertis proximus immorari ut foris sit ar-
mata defensio, intus vobis tranquilla civitas. Intelligite
quid excogitaverit consolatorium principis pro vobis ingenium
defensio vos obsidet, ne manus inimica temptat et a periculis
eripimus quos in nostro sanguine vindicamus. Absit enim ut cuius
temporibus urbs illa muris videatur protegi quam constat
gentibus non sola opinione fuisse terrori. Vota enim de divino
speramus auxilio ut que semper fuit libera nullius exclusione
decolaretur iniuria.

Regina Theodore auguste

Gratias divinitati referimus qui est regum semper accepta
tranquillitas quod provectum nostre clementie nobis gra-
tissimum esse declarastis. Constat enim amare nos posse
que gaudet ad regni culmina pervenisse. Sit de-
cet suscipi qui semper nos cum esse cupit augeri. Postulate igitur
eunde nostre benignitatis exemplum ut detur cunctis quantum
promoveat qui se nobis puris affectibus commendat. Quo enim
excipias velis per regina requiritis non nobis, ceteria que sit
iusta

bonis quibus mentem alterutrum Quia nihil aliud nobis constat apte
re nisi quod optimorum viam possit ornare Quemadmodum enim
parentum exsecrari potuit ab ite qua vos ingenita pietate et tractatu
his gentibus constringuntis componere Bona quidem sunt concordie
nostre tractanda Ecce credit eximius quicquid nobis fuit praedicabili
caritate sociatum Sed et cum vobis gloriosi principes vestris sitis absolute
invariabiles aliquid tamen addatur vestro vos regna omnia vene
rantur Nam commune est cunctis in suis imperiis praedicari sed
illud est omnimodis singulare in extranea gente laudes proprias
invenire Quia ibi sunt certa iudicia ubi nemine cogente exprimit ulla
tranquillitas Diligentis quidem piissime imperator in regnis vestris
Et quod praestantius est et in Italie partibus plus amoris
Unde nomen Romanum per orbem terrarum constat esse diffusum
oportet ergo omnibus parem servari que nobis constituit gloria ex
concordia vocabuli sed ut pietatis affectibus ordine iungere dicam
Reverendissima salutatione recursa vestris sensibus indicamus Be
atissimum papam urbis Romae et amplissimum senatum nostrum preprox
romanos et vir eloquentissimus Petrus legatus Qui iustitie
et doctrina fulgens et constantie claritate praeclarus sine aliqua di
latione competentia causa recipiet Ne contra voluntatem vestram mo
ras incongruas sustineret Quia totum illud desideramus efficere
quod vestro nequeunt iudicio displicere Fides et competentia vestra
hoc studere cognoscimus quod nobis per omnia processisse sentimus Sed
virum venerabilem nostrum legatum vestrum adiungendum esse credimus
ut vestro per occasionem legationis iure et per potius destinare
vestra compositis vota cognoscere

Iustiano Imperatori Theodatus Rex

Litteras pietatis vestre gratia qua desiderata semper sumuntur
accepi Et colloquium oris vestri muneribus omnibus celsi
ora reverendissima gratulatione percepi Cuncta enim
votiva sereno animo promittens Unde quicquid optare
potui in tam benigna locutione suscepi Hortatum enim est et scriptis
expetendum a triumphali principe dono regali vestro viro re
dimi aut vestris sensibus ingerami Quis iam dubitet ad
effectum proxime per tales pietas dignabitur allegare ante quidem
vestrarum tanta equitate presumpsimus sed nunc amplius de
vestra promissione letamur Non enim potuerunt vota gravia
differri quibus interest que queretur audiri Nunc imple pro
missa et rem tenere faciatis Cui spem certissimam contulistis
additum est etiam gaudio meo cum talem virum vestra serenitas
destinavit qualem et tantum gloriose debuit committere et vestra decre
ta obsequia retinere Dubium enim non est illud moribus dare
Cui observatur assiduè diu constat desudari cum bonis

Preceptionibus institutum. Quod autem est ex vestra reverentia commoniti superius
ordinandum sit ut sive beatissimus papa sive senatus amplissimus
sine aliqua dilatione videat quod ab eis expetendum esse iu-
dicatis gloria vestra nimis veneranda putetur. Cui studium dila-
tionis opponitur sed potius de celeritate facti votiva gratia pos-
sit augeri. Nam de illa persona de qua ad nos aliquid verbo
titulante pervenit hoc ordinatum esse cognoscite quod vestris
credidimus animis convenire. Desiderium enim vestrum tale est ut
intercedente gratia non minus in regno vestro quam in nostro iubeat
imperio. Existimamus itaque supradictum ante nos a venera-
bili viro papa cognoscendi fecisse antequam vir legatus vester potuisset
de urbe Roma potuisset exire. Ne aliquid accederet quod vestris
animis obviaret. Quapropter salutationis reverentiam que debet
initis exhiberi viros venerabiles istos et nobiles et doctrina
pollentes sanctitati vestre honore reverendo ad vestram clementiam
legatos officio peculiariter curavimus destinandos. Quia gra-
tas illas nobis credimus esse personas quas dominis nost-
ris indicavimus acceptas.

Theodore auguste regine Gudelina regina

Estimare te convenit augustarum prudentissima quantum tam piarum
visibus gratiam vestram querere coniunctam domini coniugalis meis
magno studio desiderat optime. Nam licet hoc illic sit omnino
dis carum mihi tamen cognoscitis esse proprium. Quando me do-
mine tante ita amor per erige ut super regnum cognoscitur maius
aliquid invenire. Quid enim gratius quam si glorie nostre videa-
caritatis participatione sociari ut omnia abunde subiectis nobis li-
benter de vestro mutuaremus. Quod dampnum non est lumini alteri de
sua claritate largiri affluenter desideria vestra que cognoscitis
sinceritate propria gratia vestra per omnia nos regina commendat.
Debetis enim nos claros reddere qui de vestra volumus luce fulgere.
Quapropter serenitati vestre reverentiam salutationis impartiens affectuo-
se me animis vestris presumptionibus commendo. Sperans ut sic
omnia mirabilis prudentia vestra componat quatenus felicitas ge-
nobis de animo vestro data est uberibus augeatur. Nam cum inter Ro-
mana regna nulla debeat esse concordia emersit tamen
et qualitas rei que nos efficit cariores debeat equitati

Theodore auguste Gudelina regina

Retinuetis sapientissima principum et legatos vestros et
per virum disertissimum Petrum que nuper ad nos vestra
pietas destinavit. Quo studio concordiam auguste
serenitatis optemus. Et nunc iterum per illum virum sanctissimum
eam esse ordinemus repetendam ut vera atque affectuosa iudi-
cetis que frequenter expedita cognoscitis. Optatum securi fa-
ciam omni sinceritate petimus quia tunc sacerdotibus nostris hanc
talis quo ad nos veniat sit composita sit decora ut caritas
tantis votis quesisse convincitur videamur. Absit autem ut quod

nobis committitur nos debeat ingravare Sed pro nobis potius te-
tare quod convenit Tralitur enim ad benivola cui causa creditur
et rationabiliter ordinanda nec potest utilitatem propriam anteferre cui magis
decorum est credenti profutura prestare Considerate hec principes docti
et abavi nostri historiata monimenta recolite Et quantum decessores nostri
studuerint de suo iure relinquere ut eis perpetuo nostrorum federa provenirent
estimate quanta gratia debent oblata suscipi que consuevere
vana postulari Hec ne arrogantur loquimur qui virtutem fatemur
glorie vestre potius proficit quod demonstrare contendimus Augmenta
nunc illa gratiam vestram ultro quesierit qui suis parentibus meliores
se esse cognoscit associetur eorum animata gratuita curie amicis
quos vestri primo nobis largitatis studio vigebatis Ne bona tamen
illorum temporum fuisse credantur que nos ideo salutationis honorificentiam
prosecuti illum virum venerabilem sacerdotio clarum
doctrine laude conspicuum legationis nostre ad pietatem vestram fecimus
vota deferre Confidimus enim in virtute divina quod et suis meritis nobis
abunde placeat Et desideria probe petitionibus obtineat Sperantes
ut eum tamen affectu regio celerius recipere debeamus Sed quia
epistularis series continere non poterat commissa aliqua sacris
sensibus eius insinuanda commisimus Ne fastidium nobis faceret
lecto prolixa cartarum

Theodore Auguste
Gudelina Regina

Si insipientes legatum nostrum
virum eloquentissimum Petrum et quod est ipsius dignitatibus honorabilius
nostris obsequiis inherentes optata
nobis Auguste vestre monimenta fulserunt ubi per eum discernimus
acceptum nobis esse quod in re publica hac constat evenisse
ostenditis nos diligere quicquid ad iustitiam cognoscitur pertinere
Quando per divinam providentiam omni suspicione detersa desiderabilis
potest unanimitas permanere Et ideo illum virum venerabilem
vestris conspectibus ut dignissimum legatum nostrum ad vos
specialiter credidimus esse dirigendum ut nobiscum admentibus vestris
serenissimi iugalis nostri patris gratia solidetur Et qualiter qualitatis
existunt agnoscat certo dimisse nos ad sanctitatem federis
per tale vinculum caritatis Et quia semel bene inita nulla
debent occasione contraria suspendi Si quid est quod difficultate
sine nobis non oportet componi sapientie vestre moderatione
mitigetur ut affectum que circa regnum nostrum habere
primo integris studiis augeat Quapropter exigite vestre sapientie
firmitatem et habetote nobis palmam concordie specialiter
dignitate ut sicut clementissimi imperatoris fama in pluribus
dicitur inclita ita in paribus studio optimo nostra cunctorum admiratione
laudetur Affamiliariter vos et frequenter visitat harum
portitor que direxi Et quatinus effectum possit celerem
promereri etiam ad presumptam gratiam visum est destinare Speragiem
iusta non omnia cum tamen vestri vincat impleri quod preter gloriam
cognoscimus delegare

[margin:] unita

Theodore Auguste Gudelina Regina

Veniente viro sapientissimo petro ita nos amor vestre
serenitatis explevit ut vidisse nos estimaremus Cuius collo-
quia benigna suscepimus Quem cum tanta affabilitate
suscepta non resistit venerationis extrema Qui ante sue dignitatis
debetur officium Et ideo per illum virum venerabilem legatum vestrum
iugalis vestri ad nos specialiter ductu salutiferos apices curamusque
destinandos ut recurrens vestre serenitatis affectus et de optata in-
columitate letificet, et de firmissime gratie nos faciat exultatione
gaudere Tali enim compendio et taciturno bene disponitur ordo
tranquillitatis/ geminata crescit affectio Suscipiamus pro nostri
animi bona Quia hoc est quod regale propositum gloriose vivere
amore tuitorum Precamur nobis per harum portitorem verbo
suggesta commisimus que pro ingenita mansuetudine et
libenter accipite et efficaciter deo auxiliante prestate

Senatori populo

Per venerabilem virum heremianum presbiterum augusta vo-
bis pagina vestre serenitatis illuxit sermones benigne tribu-
ens et aperta munera salutationis impartiens Et
rerum magnum sit beneficium tam suave principis meruisse
colloquium Qui reddimus quanta valemus caritate visum optan-
tes ut et sospitatem vestram sepius prosperis audire contingat et
qui vestra felicitas semper crescat Quia hec votum decet nos
habere quod gloriam salutem et orbem ingiter posset extendere
Significamus etiam pro vestro voto ad papam urbis Rome
nos legatos destinasse ut presentium gerulis harum sine aliqua
dilatione vindicat Quatenus qui a nobis dirigi meruit ce-
leritatis gratia consequatur Quod cum voti est celeritas emergere
in quibus possimus vestris desideriis obedire Quia sit nos
ad reddendum dilectionis efficatie commonemus si vobis in ali-
qua parte paremus

Iustiniano Imperatori

Intelligimus devere tranquillitatis vestre gratie muneribus omnibus ditiorem quando
illa nos decretum facere que ad mercedem vestram pos-
sint dimodis pertinere Tale siquidem votum semper amat(um)
est ut causas nos misericordie velitis agere que nos di-
vine possint commendare potentie Et ideo significamus
glorie vestre monasterium familiarum dei quod nobis insinua-
tum est tributorum gravi sorte laborare eo quod ager eius
nimia inundatione pressus sterilitatis vitia et vincta humi-
ditatis contraxerit ad virum eminentissimum Senatorem pre-
fectum pretorium dedisse nos nostre iussionis ut eius ordinatio

provida ad predictum de quo querela est diligens inspector accedat et re-
bus inquisita inquisitione trutinatis Quicquid gravaminis
post hec possessio rationabiliter abrogetur Ita ut competens atque
sufficiens domui remanere possit utilitas Quia res nobis lucre
preciosissimum iudicamus quod pro mansuetudinis iure voluntate
concedimus de aliunde quoque causa unde vestra sanctitas nos com-
monere dignata est Quidquid ante longum tempus sub parentum
nostrorum regno contigerit cum iure nobis fuit negotium de regia
largitate componere ut tali facto eam non peniteat religionem
imitatam Earum siquidem rerum etiam iudicium non presumimus unde
mandatum specialiter non habemus Nam cum sanctitas pateat diversas
religiones esse Nos unam non audemus imponere Retinemus
enim legisse nos voluntarie esse sacrificandum domino Non cuiusquam
cogentis imperio Quod qui aliter facere temptaverit evidenter celesti-
bus iussionibus obviabit Merito ergo pietas nostra invitat nos
ad talia que nobis precipiunt divina mandata

Senatori populo

Non dare sed reddere videtur expensas qui presumptis tributariis
aliquo remedio subvenire festinat Quia enim iniustus
est petenti conferre quod intelligitur ipse laborasse Sed
ad misericordiam otiosi agri cultor non pascitur ad futuram famem
deseritur Nisi ei tunc necessarie fuit subventum Nuper industri-
ose Liguriae devotis atque Venetiis copia dicitur subtracta esse de
temporis Sed nunc vastatur in orreis Quia nimis ineptum
est plenissimum cellas similiter esurire cultores Atque ideo illu-
stris magnitudo vestra quorum dignitas ad hoc legitur constitu-
ta ut de repositis copiis populum saturare posset Ligurinis quos
tam indigere cognovistis tertiam portionem ex orreis Ticinensibus
atque Dertonensibus per solidum viginti quinque modios distrahi censete
Venetiis autem extra Tarvisianum atque Tridentino oreis ad de-
finitam superius qualitatem triticum dari facite tertiam portionem ut
miserata sanctitas copiam largiri possit quam homines in se
exercuisse cognovistit Et ideo tales viros suis distributoribus
adhibete ut indulgentia nostra maxime ad illos perveniat
qui suis viribus pasci minime potuerunt

Honorio prefecto

Decet regia institutione custodire quod a iudicibus bene age-
ntibus fuit ordinatum maxime quorum constantia sic no-
ta est ut nil incaute nil venalitatis studio fecisse
videantur Et ideo arcarios prerogatores tritici vini et ca-
sei macellarios vinarios capitularios horreariorum et tribu-
tariorum et thabularios feneratores et cellaritas qui ad ur-
bem Romanam vel ad mansionem pertinent Ravennatam

Sed et eos qui rippam Ticinensem et Placentinam sive per alia
loca quietius publicos titulos administrare noscuntur quos a
nobis comperimus ordinatos. Cum iudicia sic libent amplecti
minor sit favari desideramus tangi quam a nobis facta esse credunt.
Nec sinimus tamen illos quicquam prave malicia cui nostro
iudicio administrationes publicas susceperunt. Quapropter indesignatis
titulorum ambitus inita semper iusticie conquiescat. Consuetudina-
rium bene agentibus locum protinus tollamus invidie. Non
liceat cuiquam intra quinquennium partibus velle succedere. Si tamen
-nea inquisitione eos nulla culpa respexerit. Cum ergo inter-
preti cui nra voluntate vel sunt vel fuerint ordinati pro-
curent sibi necessaria scire. Non timeat intra sic quinquenni-
um expelli quem commendant probitas actionis. Pistrilitatem quoque
politis tempori de singulis speciebus pro eminentie vestre racio-
nabilis visum fuit precia facile temperari ut hiis quibus commis-
sum est certe singulos apparatus de iniusto gravamine non
querantur. Sed quia humana ambitio quasi per metum damni
non pot cohiberi. Hos qui a nobis titulis ordinatis sive suf-
fragiis sive patronorum precibus visus fuit cuiquam succedere
statim xxx librarum auri mulcta feriat a nobis quidem
exhibenda. Quod si ad hoc damnum idoneus non potest sume-
mus corporali supplicio penam luat. Cui non potest in super dicta
percussione sufficere et frustretur ausibus suis. Pena etiam
incurrendus infamie qui contra sudicta nostra aliqua cor-
quisitacione venire tentaverit. Nichil enim securum sibi poterit sta-
bile reperiri si semper imprudentium vota ad illicitas attendere per-
mittantur insidias. Quod magnitudo nostra in omnem facit
pervenire notitiam. Ne quis per ignoranciam se existimet ex-
cusandum quod non intellexerit fuisse prohibitum.

Wuinsis Gottis Theodericus Rex

Cum gentis tue honoranda nobilitas et magne fidei
documenta suasissent ut uberem Italiam quam pro
bella defenderas tranquilla pace recreares limose
podagre subita inundatione completus aquas Bormeas
potius sanativas salutares hinc specialiter passioni vel lete
expetere postulasti. Desiderium tuum venerabili iussione firmamus.
Absit enim ut bellicosum virum tirannus gravissime calamitatis
exarmet que miro modo membra virentia inflixione pe-
nalis humoris tegit arescere. Nodos quoque mobiles replet mar-
moreo tumore crescentes cum nomine cuncta alia vacuare me-
tue petit concavas latinas ubi plaustri statione pigrescens
saxa presat de liquore. Et que ad decorem inflexionis na-
laxaret in turpissimum rigorem soliditate peregrina congregit

Hec passio insanabilis ligat solutos contrahit vivos et decrescere facit corpora que nulla sunt cumulatione truncata constantibus membris proterit mensura perit et cruor teritur cui ille subsidium sentitur esse. Subtrahuntur suppositi ministeria membrorum corpus vivum est et mone et nec sensibilia ve... iam non proprio voto sed motu fertur alieno. Hec vivis mors super omnia tormenta sana dicatur. Et melius habere fertur qui evasisse causas tanti periculi non probatur. Decedit ... sed dimittit reliquias fortiores. Et nollo infeliciat exemplo passio videtur abscedere et ...

Honorio expresito urbis

Relationis tenore ... comperimus in urbe sacra ...

...

in ruina Nam et viuus ipse casus aduersus est Qui diu in
geniis tibicinibus arte homi͞n succisis arboribus ingentia mem
bra commiserint toto pondere supinati nequeunt proprys viribus
surgere quos semel contigerit corruisse scilicet quia pedes eorum
nullis articulis inflectuntur sed in modum columnarum rige
tes atque incuruabiles iugiter perseuerant Ubi tanta mole
prostrati sunt ut tunc magis metallicos possis credere Cum
se viuos aspicias non moueri iacent suppositis solitudine cada
uerum mortuos parentes quos viuos esse non dubium et mo
re cadauerum fabricatum nesciunt locum sponte relinquere Tunc
sine membris poterunt occupare Magnitudo illa terribilis ut
formicis minutissimis par est Quando bustum non habent
ingenue quod ultima videtur animalia meruisse humano pla
cito consurgunt cum arte iacuerint belua tunc suis gressibus
restituta nouit memor esse beneficii cum magnum quippe rece
pit quem sibi subuenisse cognoscit ad ipsius arbitrium gressus
mouet ipsius voluntate cibos capit Et quod omnem intelli
gentiam quadrupedum superat non dubitet primo aspectu adorare
quem cunctorum intelligit esse rectorem Qui si tyranno appare
at inflexa permanet ut imponi possit belue honor et tributis
pendere quod a se nouit bonis principibus exhiberi Dextram
manum promuscidem tendit et ingesta profutura gratanter
accepit Cum a se ipsius cura viuere posse cognouit Est enim
ita dexterum parte belue Nazutanus per quem data suscepit et
ori suo narranda transmittit Nam sic tunc sit allatum animal bre
uissima dente compositum est et quod cibos ex humano non p
ualebat corpore hoc se ministerio videtur posse satiare tentando
solum cantus semper incedit retinens in initio captiuationis
sue noxiam sibi fuisse ruinam Afflatu suo quia dolores ca
pitis humani mederi dicitur rogatus exhalat Hic dum ad
aquas venit hauriendas protinus promuscidis in modum
pluuie imbrem postulatus effundit Et sic agnoscat quod pa
titur ut libens faciat quod rogatur Motu corporis admissis
postulat quod niger porrigat et nutritoris compendia sua
reputa alimenta Quod si aliquid prius contempserit postulatum vesti
te collectaculo patefacto tantam dicitur alluuionem egerere ut
in eius penatibus quandam fluminis videatur intrare contemptum
vindicans de factore Nam et lesus fruat offensam et longo post
tempore reddere dicitur a quo iniuriatum esse sentitur Oculi quidem par
ui grauiter se mouentes credas ad regium eius intendisse con
spectum Despiciat scurrilia ludentes honestum aliquid grauitate
attendit et aduertit recte iudicare Cum leena cognouit displice
dentis humo vlterius vallibus exaratur Aqua transportan
neorum nephanda passio nomine accepit que in tantam du

ritiem solidatur ut putetis esse cutem. Nec nulla vi transmittitur nullo ferri acumine penetratur. Ideo quod prosarum reges hanc beluam ad bella traxerunt, que et nullis ictibus pulsata cederet et adversarios sola mole terretur sua. Quapropter habere corium vel formas gratissimum est ut qui viva subiacere non viderint optimatum animal tali imaginatione cognoscant. Et ideo non patiaris perire quod ~~raro~~ Rome dicitur est artificum ingeniis colla orbe recondere quod per diversas mundi partes cognoscitur dives natura progreasse.

Magistro officiorum

Quamvis omnis provectus ad divinitatis sit munera referendus nec aliquid constat bonum nisi quod ab ipso bono dinoscitur esse collatum, tamen quia maxime causa regie dignitatis superius est applicanda iudiciis. Quia ipsum inclinamus ordinavit, cum suos servos parare concessit. Unde auctori nostro gratias humillima satisfactione referentes indicamus parentes nostros Gothos inter procinctuales gladios more maiorum scuto supposito regalem nobis contulisse, prestante domino, dignitatem, ut honorem arma darent cuius opinionem bella pepererant seu pepererant. Non enim in cubilibus angustis sed in campis late patentibus electum me esse noveritis, nec inter blandientium decimata colloquia, sed tubis concrepantibus sum quesitus, ut tali fremitu concitatus desiderio virtutis ingenite regem sibi martium Geticus inveniret. Quamdiu enim fortes viri inter bella ferventia conniventi principem ferre poterant non probatum, ut de eius fama laboraret quamvis de sua sorte presumeret. Necesse est enim talem de cunctis opinionem currere qualem gens meruit habere rectorem. Illa sicut audiebatis potissimis parentum titulis evocatus adveneram, cum omnibus subire fortunam. Sed illi me sibi ducem esse non passi sunt, cum virtute regem querere videbantur. Quapropter primum domine gratias reddimus Gottorum favente iudiciis. Quia me omnes regem fecistis qui unanimiter vota confertis. Deponite nunc dampnorum metum dispendiorum suspiciones abicite. Nichil sub nobis asperum formidatis amare. Novimus viros fortes qui sepius bella peragimus. Agitur quod unicuique virorum nostrorum testis assisto. Ab alio enim michi non est opus facta mea narrari. Cum omnia nobiscum laboribus sociatus aggressi. Armorum Gothorum nulla promissionum mearum varietate frangenda sunt. Ad gentis utilitatem respiciat omne quod agimus privatim, nec non amabimus hoc sequitur promittimus, quod decet regum nomine. Postremo unum per omnia pollicemur, id primum: qualem Gothos habere decreat post inclitum Theodericum virum ad regni curas singulariter et pulchre compositus, ut in illo unusquisque principium tantum preclarius intelligatur quantum consilia illius amore dinoscitur. Ideo parens ipsius debet credi qui eius facta potest imitari. Et ideo pro regni nostri utilitate estote solidi de interna conservatione deo iuvante securi.

Iustiniano Imperatori

Quanta nobis sit clementissime imperator gratie vestre votiva suavitas hinc omnino datur intelligi ut post tot gravissimas lesiones et tanta effusione sanguinis perpetratas sic videamur pacem vestram querere tanquam nos nemo vestrorum putetur ante lesisse. Pertulimus talia qualia et ipsos offendere potuit qui fecerunt insultationes. sine reatu odium sine culpa dampna sine debitis. Et ne pro parvitate sui negligi potuisset non in provinciis sed in ipso rerum capite probatur inflictum. Estimate quos dolores habuimus ut vestram iusticiam reperire possimus. talis res effecta est quam nullus loquitur que sit a nobis meretur tamen ut equitatem vestram qualitas debeat admirari. Quam sit iniquita regis Theodahadi quoniam meruit diligi. In commendatione domine memorie Amalasunthe regine oculis habetis cuius debeat filia cogitari quia vestris omnium intuitu producta debuisset ad regnum ut cuncte gentes potuissent agnoscere celsitudinem. Nos gratie tanto propinqui reddidisse illud etiam nos debuit per omne quos distributione mirabili ante regni fastigia munere nos divinitas nostra fecit habere notitiam ut amoris causam tribueret quibus aspectus gratiam contulisset. Equali etiam reverentia principem colere potui quem adhuc in illa positus fortuna suspexi. Sed potestis et nunc omnia redintegrare que facta sunt quando non est difficile illud in affectu retinere qui gratiam constituit desiderante expetere et salutantes clementiam vestram honorificentia competenti indicamus nos legatos tuos illum atque illum de serenitatis vestre sapientia destinasse ut omnia more vestro cogites. Quatenus utriusque rei publice restaurata concordia permaneat et que temporibus retroactis principum laudabili opinione fundata est sub vestro magis imperio dominus amplius augeatur. Reliqua vero per legatos predictos vestros serenitati vestre verbo insinuanda commisimus ut et aliqua epistolaris brevitas perstrinxerit et causas vestras suggerentes plenius intimarent.

Magistro officiorum Vitigis Rex

Illud et velud legatos nostros ad serenissimum principem dirigentes congruum fuit magnitudinem vestram per eos salutiferos apices destinare ut in omni tempore nostra beneficia mererent cum vestre reportarent collocutionis affectum. Et ideo eloquentiam gratiam moribus meritis exhibentes speramus ut apud clementissimi imperatoris animos cuius vestra prudentia suffragetur. Quia sic sunt iusta que petimus

vt omn sapituli merentur auxilium. Ffatile enim a nobis debet corrigi quod non dctuiss admitti sed potestis omnia gratanter ord placabilit ordinare. Quia dulcior solet esse gratia post amaritudines expiatas. Refugit enim nos potuisset ignarus. Ego autem qui ordinatur reipublice vre viri qui tot nobilium corda proterit cognoui non ingt desidero a pyssimi principis gra dimide si in me velit que iusta sint cogitare. Nam et si aliter offensa meruit ego debeo gratissimus habere qui odioso cu vindicta succedens viros annos suum secutus. Forma in fuerat addenda non lesio. Et ideo non negetur. gru cui villa penitus sunt [illegible]tanda. atque ideo sepultu sit odiu cu morte pereuntis. Nam et si de nobis aliquid minus forte meretur romana libertas cogitetur que per bellorum tumultus vbique contutit pauca durisse sapiente mre suffitiat. Quia in alto spectre ptendit quod desideratur sp anget

Episcopis suis Judeam Rex

Si sacerdotibus etiam remotis honorem debemus quanto magis illos quos amabili veneratione conspicimus. Alit enim requirimus notis et alit appellamus magnitudinem visorum. maior semp affectus. qui gratissime retinetur. Quia assiduo et suaui sermone conuigitur. Et per harum portitores legatos viros quos ad serenissimum principem destinauimus sanctitati vre cpstanus debite reuerentie obsequium sperantes vt pro nobis orare dignemini. Et vbi vsus exigerit sola vra repiant. Quia necesse est vt bene illis velitis quos nobis religione conuictos esse cognostitis

Prefecto Thessalonicensi

Illum et illum legatos viros ad serenissimum principem destinauimus direximus per quos necesse fuit magnitudini vre reddere salutationis affectum. Quando honori vro et sapie nostre congruit vt cognoscitis gra perpetuam. Speramus enim ab excellentia vra vt mora non debeant sustinere. Quos nos subtrahere cos remota tarditate peruenire cognoscimus. tti xi libr

Sequuntur Tituli vndecimi libri

Undecimus liber Cassiodori

Prefacio auctoris in libros ultimos

Prestacionis auxilium ex contrarietate nascitur
plerumque actionum. quando illud operatur
scriptori quod potuit impendere cogitanti.
Nunc res et si laudes adimit clementer
tamen veniam tractata contendit. Cum autem
constat ociosos habere nemo potest occupatos
exigere. Cum apprime administrator amplissimus
si vacuasse credatur obprobrium est. Cum
et secretum dici quod tumultuosis actioni-
bus vberatur. Sed nobis aliquid prestabit ad effectum
ducta probacio. quando et occupati finisse credimur. et
male scribere minime debuisse iudicamur. Quia multo sorti-
tus est inscia tenebris occulere. quam culpando presump-
tuosa importunitate vulgare. verum hoc michi po-
terit obici ociosus. si verbum improvida celeritate
proieci. Si sensum de medio sumptum non ornavi eum
venustate sermonum. si precepto veterum non reddi-
derim propria personarum. Occupatus autem qui rapitur
diversitate causarum. Cui iniungitur incumbit reddere responsum et alte-
ri expedienda dictare non iure adici poterit. Cum se in talibus
precipitatum esse cognoscat. Confitetur eum absolutum esse alienis con-
sensus sui. Neque enim semper in illis palemur que intendunt posse in-
dictam. Argutum bene inventum fundit ingenium repentina dictam
mens concipit occupata. aliquando acturi intrinsecus debet esse co-
positum. Cum a dicendi ars in mora sita potare cognoscitur. Alacri-
tas mentium divinis tantum muneribus applicatur. Remanet
itaque ad excusandum brevitas imperata liberorum quam nemo
purgat diutius nisi qui bene creditur esse dicturus. Sed ne
quis forsitan possit offendi. quod in pretoriano culmine constitutus
sit omnimodis aquoso pauca destinaverim. accipiant michi
Prudentissimi felicis presumptione factum eius participatissimum
in omni causa consilium. Et eum vir primum morum sinceritate
decoratus. scientia nitis eximius. verbum perfectione distinctus. Sed
nulis nimemis altivitator silicus mensuratus eloquens. qui
necessitates publicas eleganter implendo. ad favorabilem
opinionem suo potius labore produxit. Alioquin tanti causarum

molibus oneratus / aut impar esse potui · aut forte arrogans inveni-
ri Sed melius quod eius fatigatione recreatus sit regularibus curis af-
fui · ut non potuissem in arduis rebus desitiens approbari Duos itaque
libellos dictationum mearum de perfectiore actione subjeci · ut qui decem
libris ore regio sum locutus · ex propria persona non haberer incognitus
Quia nimis absurdum est in acceptate dignitate conticescere · qui pro
aliis videbar compluria dixisse Sed postquam duodecim libris opusculum
nostrum desiderato fine concluseram · de anime substantia vel de virtutibus
eius · amici me disserere coegerunt · ut qua multa diximus de ipsa
quoque dicere viderer Nondum pertinere desertum fauce potius anticipan-
tes Nam si inde mereor eloquentie munere · considerandum sit potius
ex officiosissimo labore · qui tantis reipublice necessitatibus occupatus
sit vacare potui sub urgentibus curis · si me gloriari contigisset flu-
minibus Tullianis Nam ipse quoque fons eloquentie dum dicere peteretur
fertur se excusasse quod pridie non legisset Quid ita aliis actione
poterit · si tanta laus facundie auctorum visa est beneficia postulare
Egrescit profecto ingenium nisi iugi lectione reperetur Cito expen-
duntur orea que assidua non fuerint adiectione fulsita Thezau-
rus ipse quamvis fatice profundetur · si nullis iterum pecuniis compleatur
Sic humano sensus cum alieno non fartitur invento Cito potest at-
tenuari de proprio / si quid aut in nobis redolet studiorum flos est
ex quo pulcherrimus mancipium redditur · nisi autem legione carpatur pallit
enim potest esse letissimum unde detegitur Et natum quadam in origine
omnia sua plenissime vivit Nunc vero a naturalibus finibus in-
ferunt proinde venie magne pars est si scribimus non vacantes
si legimur non legentes Sed iam removeam ab excusationis
voto ne magis offendat nimis affectata defensio

Senatui urbis Rome

Commendatis enim mihi patres conscripti provectum meum si
vobis intelligo fuisse notum credo enim evenisse prosperrime
quod tot felices constat optasse / dextra quippe vestra bonorum
omnium probant auspicia Quando vero potest talia favore suscipi
nisi quem divinitas precipit augeri Mutuamini ergo gratiam · ut exigen-
tis officium obsequio natura rerum est amare collegam laudes quin
immo vestras colitis · si honorem qui senatori datus est erga
vos Sollicitudo patrum ad publicas me tollit utilitates instan-
ter impellat ut vestro magis compleatur promotio / cum tali ver-
nes pelli patrono Secunda mihi cura est vobis me commen-
dare post principes Quia illud nos amare confidimus quod
et rerum dominos iubere sentimus Primum in hic putamus
utile quod honestum · ut nostros actus quasi quedam sepia semper
iustitia committetur / et quod a coniuncti principe non emimus · ulla
turpiter venderemus Audistis principes vestri quia rerum ponde-
ra procuratus excepimus Cuius vires exigit qui dignitate culmina

laudatur ingressus Hoc non audemus falsa dicere sed confitemur esse
potiora. Nam talia audita non invenit merita sed fecerunt. Meritoque
enim nos inde laetamur qui intelligimus dominos nostros studia re-
linquisse. Sustolle ne videantur immeritis tam ingentia constituisse
Rapuit nos praedicandi temporis bona. et velud longa aviditate
sitientes ad haustum dulcissimus sapor invitat. O seculi beata
fortuna sub principe feriato matris regnat affectio per quam to-
tum sit regium. Cui qualis nos tegere caritas sentiat hinc glo-
riam sistemus obsequium cui omnia serviunt et mirabili temperamen-
to concordia antequam possit populos regere. sive ut cepit cum moribus
imperare. Hoc est profecto difficillimum regnandi genus exercere nunc
nem in senilibus sensibus principatum. Rarum omnino bonum est
dominum complere de moribus et hic consequi in florida etate
quod vix creditur cana modestia provenire. Gaudeamus
prius conspecti et superne maiestati gratias supplici devotione refe-
ramus. Quando cuilibet erit accessu tempus difficile clementia
vero proprie qui in animis precalibus servire videat pietati ex
miraculum ubique moribus hic dominum. Nam tantum est genus
maternum tamen etiam ipse princeps sine dubio continens hac
enim dignissime omnia regna venerantur. Quid dicere veniendum
est loquentem audire miraculum. Quia cum lingua non probatur
esse doctissima Attice facundie claritate diserta est Romani
eloquii pompa resplendet nativi sermonis ubertate gloriatur
excellit in propriis cunctas cum sit equaliter omnibus mirabilis. Nam
si miraculum linguam bene nosse prudentem est. Quid de tali sapientia
potest estimari que tot genera eloquiorum in offensa exercitatione
custodivit. Hinc venit diversis nationibus necessarium magis
quam praesidium quod apud aures prudentissime domine nullus
eget interprete. Non enim aut legatus moram aut supplicans
aliquam sustinet de mediatoris tarditate iacturam. quando uterque
et genuinis verbis auditur et patriotica responsione componitur. Iun-
gitur his rebus quasi diadema eximium impretiabilis notitia literarum
per quam dum veterum prudentiam discit regalis digni-
tas semper augetur. Sed cum tanta gaudeat perfectione linguarum
in actu publico sic tacita est ut credatur otiosa. Perplexas
litigia nodosa dissolvit. Bella ferventia sub quiete dispo-
nit. Silenter geritur bonum publicum. Non agnoscis potestatem quam
palam videtur assumi et temperamento mirabili dissimu-
lando peragit quod accelerandum esse cognoscit. Quando talis
antiquitas honora promeruit placida mundi opinione
celebratam principem. Aliorum prosapia gloriosam purpurato

filio studuisse perceptum. Hinc dum rerum administrat imperium
indecenter cognoscitur imminutum [illegible]. Denique sibi amissione
Illirici comparavit, facta quod est coniunctio regnantis divisio solen-
da provinciis. Militem quoque nimia quiete dissolutum pertulit
a matre provectus quem vix pati potuit restitutus. Huic hac
augusta domina que tot reges habuit quot parentes, innata deo
iuvante exercitus terret externos, qui provida dispositione libratus
nec assiduis bellis atteritur, nec iterum longa mollitur. In ipsis
quoque primordiis quando semper novitas incerta temptatur,
contra orientis principis votum Romanum fecit esse Danu-
bium. Nota est que pertulerint invasores. Que ideo preterimus
tenda diiudico, ne generis socialis principis verecundiam
sustineat predictor. Quid enim de nostris partibus senserit hinc
datur intelligi, quando parte contulit se suis, quia aliis totum
noluit exercitus. Additur quod tantis nos legationibus tam raro
requisitus ornavit. Et singularis illa potentia, quot Italicos do-
minos exiget, clementia animus inclinavit. Effrenati etiam tot
Barbarorum victoriis potentes, qua vigenti expeditione turba-
ti sunt lacessiti. Adhieverunt ad nostris inire certamen qui pre-
cedentibus [illegible] semper gentibus intulerunt. Sed [illegible]
superba [illegible] declinavit conflictum vitare tamen proprii regis
acquirunt interitum. Nam Theodericus ille ~~dum~~ dum pote-
state nomine [illegible]. In triumphum principum nostrorum languoris
potius pugna superatus occubuit ordinatione certe divina
ne nos aut affinium bella polluerent aut iniustus premeret
exercitus conditam aliquam non haberet. Macte procinctus
victoriam cum felicitate iocundior qui hoste regali capite
cedis. Et nobis ne unius vultum vota subditis. Bur-
gundio quietam ut sua reciperet devotus affectus reddidit
se totum dum accepisset exiguum. Elegit quippe integer obe-
dire, quam imminutus obsistere. Tutius tunc defendit regnum
quando arma deponit. Recuperavit tunc prece quod amisit
in acie. Beata te laude domina multiplica. cum divino auspi-
cio necessitas tollitur cuncta [illegible]. quando a divisis reipublice
aut celesti felicitate [illegible] aut tuis imperiis spontanea
largitate [illegible]. Exultate Gothi pariter et Romani. Di-
gnum miraculum quod cuncti loquantur. Ecce prestante deo felix
domina quod habet eximium utrumque sexum implevit. Nam et glo-
riosum nobis regem edidit et latissimum imperium animi fortitu-
dine vindicavit. Hec quantum ad arma pertinent cum [illegible]
retexerint. Nam si pietatis eius atria voluimus intrare, vix
nobis poterunt centum lingue, centum quoque ora sufficere. Cu-
pis est quedam equitas et soliditas, sed maior benignitas

cui potestas. Dicamus igitur parva de magnis pauca de pluribus
Scitis quanta bona vestro ordini celesti benignitate largita est. Sil-
eam dubium vobis est testis senatus afflictos statu meliore restituit
consules sublimavit honoribus et sigillatim bona tribuit quos sub uno
consulari nomine custodivit. Ea que asserimus iam acceperunt
Respicite namque patricium liberium prefectum galliarum exercitualem virum
communione gratissimum meritis clarum forma conspicuum sed et
vulneribus pulchriorem laborum suorum munera consecutum ut nec
prefecturam quam bene gessit amitteret. Et eximium virum ho-
nor geminatus ornaret confessus meritum qui plus non suffragat
ad primum accepit eum et presentanea dignitate ne de republica
bene meritus diu absens putaretur ingratus. O admiranda be-
nivolentia dominorum que cunctantem extulit predictum virum ut
senatus fastibus et patrimoniis indicaret additum. Quod sic
ab universis constanter receptum est ut in nomine eius cuncti se
potius crederent esse ditatos quando quicquid digne creditur hoc
multis sine dubio collatum esse sentitur. Quid ergo de animi
firmitate loquar que vicit et plures valde predicatos promi-
sit enim ab ore domine videlicet sermo et manus sub securitate
promissio. Non sit nobis patres conscripti minus probata que
loquimur adversus testis est qui laudat expertus. Religiositatis eius
que contra sine nota constituerat, non autem non magne valuere
patres temptata sunt omnia ut probaretur sapientissime domine
gloriosa constantia. Ordo flagitat dictionis augustarum veterum pre-
parem moderna comparatione discerne. Sed quemadmodum illis suf-
ficere potuerunt exempla feminea cui virorum laus cedit omnium
Nam si parentum cohors illa regalis aspiceret tamquam in speculo
purissimum sua preconia mox videret. Enituerit enim Hamalus
felicitate, ostrogata patientia, athala mansuetudine, Vinitarius
equitate, Vnimundus forma, thorismuti castitate, Walamor fi-
de, Teudimer pietate, sapientia ut iam vidistis inclitus pater
Cognoscerent hic profecto cuncta sua sigillatim preconia. Sed feliciter pa-
rentum esse superata quando omnibus prominentium turba se inte-
gre non potest equare constitutum. Estimate quale esset de tam laudanda
dum que merita potuit cuius custos. Variatis forsitan se-
questratis principis bona abunde perdidit sobolem qui eius lau-
dat auctorem. Denique recitetis facundissimi Simmachi pri-
mum dictum sperate feliciter constitit eius augmenta qui differo
laudare principia. Subvenite patres conscripti et agendo pro
me cum minimis dominis gratias debitum meum vestra satisfactione per-
solvite. Nam sicut numquam satiare non valet omnium vota. Ita cuncti
unius possunt complere disposita

Johanni pape Senatori populo

Supplicandum nobis beatissimi patres pro leticia qua
per nos deo largiente percepimus. Custodiri nobis vestris
orationibus seminarium. Quis enim dubitet prosperitatem vestram
vestris meritis applicandam quando honorem accepistis. Quia
a domino aliqui non meremur. Et permutatione officii bona recepimus
dum talia non agimus. Ecclesiasticis siquidem ieiuniis fames est exclu-
sa, pluribus victoriis lacrimis iusticia feda discessit et perfectos viros
accelerata est ne traheret diutius quos gravabat. Et ideo salutan-
tes officiositate qua dignum est, petere ut vivacius oretis pro
salute regnantium. Quatenus eorum vitam celestis princeps faciat esse
longevam, Romane reipublice hostes imminuat, tempora tranquilla
concedat. Deinde ut oriatur pace necessaria nobis copia et abun-
dantia sive orreis largiatur tritici, et filio vero intelligentie sen-
sus aperiat ut que bona sunt cotidie sequatur, que vitanda re-
fugiat. Vigor ille rationabilis anime nobis consilium prestet, facies
puritatis albescat, soluta mentem non nubilat caligo corporea.
Sequamur quod intus est ne foris a nobis simus. Construat
illud quod de secreta sapientia sapit, illuminet quod celesti claritate
resplendet. Talem denique iudicem recipiat publicus actus qualem
filium katholica emittit ecclesia. In suis nos etiam principibus totius
sapientia custodiat. Quia graviores insidias antiqui adversarii tunc
subimus quando omnis bona suscepimus. Absolute in parte tantum recte
civitatis illius curam que sponsus una laude secura est. Vos enim
speculatores christiano populo presidetis, vos patris nomine commissa di-
ligitis. Securitas ergo plebis ad vestram respicit famam cui divinitus
est commissa custodia. Quapropter quos decet cogitatione aliqua sed
vos omnia pascitis quod spiritualiter commissum vobis gregem tamen nec ista
potius negligere que corpore videntur substantiam continere. Nam sicut
homo constat ex dualitate ita boni patris est utrumque reficere
[illegible] pernicia temporis quos promerentur. Dilectis orationibus sanctis
ammonete si quid tamen quod absit attactum, tunc bene necessitas
excluditur quando tenet ea sub libertate tractatur. Commonete etiam
que me sint gerenda sollicite bene agere per correpta exempla.
Quia difficilius errat omnis qui doctorem desiderat audire pa-
storis nec facile efficitur vitiosus cui admonitor consistit as-
siduus. Sum quidem iudex palatii sed vir non desinam esse
discipulus. Nam tunc ista recte gerimus si a vestris regulis
minime discedimus. Ad tunc me a vobis desiderare et moneri
consiliis et orationibus adiuvari. Nam vobis est applicandum
si quid in me fuit aliter quam optabatur inventum. Sedes
illa toto orbe mirabilis suos tegat affectione cultores. Quamvis
licet generalis mundo sit prestita vobis etiam cognoscitur et localiter

attributa. Teneimus aliquid apostolorum sanctorum prius si peccatis
diminuentibus non reddat alienum. Quando confessiones illas quas
vide universitas appetit. Roma felicior in suis finibus habere pro
meruit. Nil ergo timeamus talibus patronis si oratio non desi
stat antistitis. Arduum est quidem meliore desideriis satisfacere. Sed
novit divinitas magna prestare. Ipsa retundat mordos. Ipsa
nos faciat tunc celesti aspiratione gratissimos et supplicantibus
nostris tempora tribuat quibus superna gratia protegatur indulta.

Diversis episcopis Senatori et populo

Corporalium patrum naturalis mos est de filiorum provectu
provectione gaudere. Dum eorum institutionibus applicatur
quicquid laudis in clara prole concedit. Vos autem
spirituales patres parentes qui auctore rerum illuminata mente
conspicitis pro me sancte Trinitati sedulo supplicate ut sple
ndore letum faciat in medio positum candelabrum. Quatinus
ut sui interior desit cursus et de me aliis pandatur aspectus.
Nunquam prestet iudicem aliis esse perspicuum. Sed sibi potius
reddatur obscurus dignitate conscientie cunctus. Qui terminalia
conferre dignatus est. Faciat inoffensum iudicem ne damnet
errantem. Sic nobis prospera inire precetur ut infausta initia
reddantur absentia. Amorem suum tribuat ut peccandi am
bitum miseratus excludat. Quapropter ac veri parentes affectuosa
et probabili petitione vos deprecor ut in dicto dominio domino
supplicetis qui contra principium nostrum a sceptrorum florenti regno
protendat hostes reipublice defensor imminuat. Donat qui
eta tempora. Et ad laudem sui nominis copiosa faciat et nostrum
omnium tranquillitate ut omnes nobis reddere dignetur amabilem.
Sed quo facilius vota quoque exaudiat deus. Estote tales eos
quos destinamus attenti. Quod nescimus nobis non debet im
putari actus eorum testimonia vestra prosequantur ut aut quis
laudatus aut accusatus apud nos possit invenire offensam.
Neque enim nobis imputare potuerint si deliquerint. Quando ne
iubent equale dare ut perperam cogant. Atque orphanos
viduas quoque contra se iuvos impotius deo placita prestare solatia
ita tamen ne quod accidit per iniuria pietate deo iniustis sub
venire contrariis longius legibus auferatis. Nam si aliquid
offendit forte districtio talia date cunctis monita et iura
possitis reddere feriata. Excludite studiosissimi omnes immundos
spiritus implacabiles initiorum furores violentiam tempate avaritiam
repellite. Furtam remonete. Depopulatricem luxuriam
quibus luxuriam a vestro populo segregate. Ex auctorem ini
quitatis efficaciter convincite si cives persuasiones de ...

cordibus conservate. Scriptis doceat me iudex possit invenire quod pu-
niat cui in rectitudine nobis innocentie data est. Nam si predicatio ma-
ior desinat necesse est ut penalis actio conquiescat. Et ideo
dignitate vestra in omni nobis parte commendata cunctas actio-
nes ordinibus sanctorum adiuvent. Quin immo in humana
potestate persimiliter familiaritatem etiam michi servate quod iustum
est. Non enim tantillus arbitrator quod equaliter debeo mecum
actum expleo. Rependo etiam sanctitati vestre honorifice salu-
tationis officium. textum quam epistole affectuose fine concludo ut in me-
te vestra dulciora permaneat quia hec anima posteriora commendat

Ambrosio viro agenti vices Senatoris

Scitote nobis deo iuvante opinionem vestram credimus
cuius conscientiam causarum variis casibus longa etate pro-
bavimus. Nam si in advocationis studio iusticie cele-
britate fulsistis quid nunc provecti ad iura consilia facietis.
Crescit enim in illo meritum. cum maius datur officium. Quid
iam habendus est inimicum patre qui meruit aulicis
potestatibus assidere. Ornatus quo subsellia cum ore fora convene-
runt absens adhere meo lateri plenioris laudem inde su-
ptus. Omnia integrum tibi reputabitur quod bene ordinamus
solius habet coram positus meam curam participabas et gloria
nunc autem tibi totum cogitur. Ubi quicquid me distante de
laudis potius accipe. Quapropter officium tibi obsequiale tecumque
quod meis iussionibus obsecundavit. Preceptis etiam tuis pro
publicis utilitatibus iustissime designatis properanter obedire
cognatur. et tibi sit pro publica utilitate contendendi fiducia.
Et nullus te contempnendi sumat audaciam. Si quos etiam
fidei iussionibus committe necessarium estimaveris confidenter
assume. Quod illud magis relevare potest animum nostrum si
aliquid pro nos communionem impletum. Puto enim sola verba prestare
res. Nunc autem facta potius debentur absenti, consilium quippe ca-
te sedis ingenii est procul dubio fama civitatis. Sed considera-
ta quid exigitur cui tale nomen imponitur labor vester
parit michi omnem quietem. Status qui tempora neglectus
intulerit. Scopulus vitandus est ubi alter offenderit, sed
hec quos monere curavimus potius custodia curiositatis quam vere
diffidentia facit. Nam omnia nos illa agere credimus que
iuvante deo fame vestre et reipublice esse utilia iudicamus

Johanni cancellario Senatori populo

Gaudere nos quidem in eius credo que caritate nostra cepisse
dinoscitur Nam ipsius quodammodo res agitur cuius in alte-
rius vota complentur Sed hinc intelligo antique
amicitie fructus que vetustate felicior est in suavissi-
mi saporis emanasse dulcedine Ex quibus Romane civitatis
copiam per eos quorum interest tanquam germinis eximiis viris
hospitiis offerat Vide eius peregrinationis incommoda quo
tot angustias cogitationis instruamus Ut plus ille civi-
tatis delectationibus assuetus blandissimis regnantium opibus
explosis necessitatibus perfruatur Normale enim sit ut aliquo
illius civitatis esuriente satiemur illorum quod absit indi-
gentia nostra penuria est Quando plura leti esse non possumus
nisi et illos gaudentes communiter audiamus Ac ideo
totius vinacitate incorrupta frumenti species congregetur
ut panis inde tectus horroribus sed deliciis condeatur esse
propositus. ponderatio iusta servetur Vincunt copie mercium desi-
deria plerumque non putatur abundare quod quis effugite falerata
lucra utilitate nefanda compendia Quicquid ibi venale persistit
in mei animi lesione grassatur Nemo putat venale quod
in ista tentamur parte consumere In urbibus facilius consentimus
excedi quam honoris utilitates patiamur minimum ideo ut fi-
norem capacem plausus ex populari. sed ut quando domino meo
in illis complaceam dilectionis arbitrio Cuncti siquidem cives fovendi
sunt sed Romam aliquid plus merentur Urbs ornata tot
eximiis senatoribus Ubi tam nobilibus plus laudes debet unicus
principis perorare quas homo nationis extere se cognoscitur
audisse Nam inde se illic extollit leticia plebis que duos
cognoscat hic rectores Quapropter impendendum est quicquid
fabis quicquid minima cura exhibe cautela Quia illud
ut mihi est commodum quod illorum mihi parat affectum le-
tentur patribus gaudiis qui erant de sua actione suspensi
Illorum me desideria. illorum me vota invenerunt Et licet in
apud vestri domini persistit quod apud illos omnia salit aucti
cebatur optari cupite cum ut amor iste invicte deo persistet
Quia eos amplius in reliquum credo facere quod se in me fe-
licit sentiunt inchoasse abundantiam nunc petebamus commu-
nibus votis suscipe cum eiusdem supplicationis Ut primum nobis
salutem domini clementia diva concedit Ceterum precium
que portat non negligentia diminuat nec venalitas colla
subducat efficiem iterum promitto sed tu ipsius dignitatis
bona sufficienti cautelam affero turpia fraudulentissime uni-
versationis excludo ut pro tue de liberalitate pro emerita
in domino glorientur

Johanni Cancellario

Quamvis statutis gradibus omnis militia peragatur et
tempora sibi custodiant qui iudicum iussionibus obsecun-
dant, tuus honor cognoscitur solemni ordine iam te-
neri, qui suis primatibus meruit anteponi. Tibi enim
redduntur obsequia qui te pure noscuntur et reflexa conditione
iustitie celsis residentibus aspectaris quos subsequi posse mon-
straris. Habent inaequabilem equitatem speciale decretum singulae
bustam sub aspectu iudicis agis, ut post rationabiliter culpari
quod impugnate ordine vindicatur assumunt. Nullus tibi de
temporis qualitate praescribit transgressio. Quaritur actio tua est
Et solus confidenter exercituris quod aliis servare contendis.
Sed talia tibi pro excellentibus meritis conceduntur, dum credis
omnia industria fide et superare quem nos constat elegisse. Nec
enim sapientem probat nisi quem laudanda certius aspiciat. Unde
culpabile est inferiorem eligere nisi omnibus alios videat excelle-
re. Hic igitur laudabile iudicium sinas, gressum militia domestica
a vicesima indictione cancellorum tibi decus attribuit, ut con-
sistorii nostri secreta fideli integritate custodias. Per te petituris
accedit. Per te nostris auribus desiderium supplicans innotescat.
Iussa nostra sine studio venalitatis expedias. Omnia sic geras
ut utrumque possis commendare iustitiam. Actus enim eius tuus in-
dicatus optimo est. Et sicut penetrale domus post de foribus congru-
enter intelligi. Sic mens consulis de te probatur cognosci. Ubi
minutia eiusdem talem comprehensam ad visa sua videtur eligere.
qualem se cunctos decernat estimare. Vestes ipse que nostris
corporibus applicantur, quando non nos deformare possunt, si aliquo
inquinamento sordescant. Curiata vero gratia nos videatur deco-
rare cum laudabili munierit puritate. Sic similes qui ad secre-
ta iudicis proximantur, consulis sui fama aut ornat aut macu-
lat. In nobis siquidem peccant qui alios maculant. Et dum
plus observantis ambitur fama praesidentis exeunt. Considera
ergo negligere debemus. Unde nos culpari posse cognoscimus.
Voltra omnes dementes est qui voluisti iam appetit que gras-
satum in suo pectore comprehendit. Respice quo nomine cen-
seris. Latere non potest quod inter cancellos egeris. Tenes
quippe lucidas fores, cancellos patentia fenestras, ianuas. Et
quamvis per studio claudas necesse est ut te cunctis aperias.
Nam si foris egredaris meis utique consideraris obtutibus.
Vide quo te antiquitas voluerit collocari, undique con-
spiceris qui in illa claritate versaris. Proinde ad nostra

monita aures animum quoque commode affige cuncti omnia que iubes
non te tanquam vacuam fistulam dicta tua percipiant, que
tamdiu plena conspicitur quamdiu in eam unde influere
posse noscuntur. Esto potius conceptaculum quod audita
custodias quam suscepta non firmas. Cetera nil proderit si au-
ribus tuis consulta placeant et in cordibus finibus se omnia non designent

Universis iudicibus provinciarum

Devotissime quidem quod animi devotione persolvitur quoddam
sub gaudio constat inferri quod lege solvitur
nulli stipendium gravans est, quod subvectum fuerit
immissum dari et offerentis nomine accepit, qui se quod pen-
ditur debere cognoscit. Tum laudandum est intrepidum foro
assistere publicum non timere. Et cum devotos laudabile collo-
care qui pudore non patitur habere compulsorem inhonoris est
eum omne quod sic agitur nec offerentis habet gratiam qui de-
invitis sive producitur ad tributum. Et cum libertatis est
dignitas compulsoribus nil debere, ille solus delectabilis a-
ger est domino in quo suppremum nomen tenet exactor. Merito
ergo testimonium solutionis securitas dicitur, de qua non solum
animus sed substantia communitur. Et ideo quod feliciter ductum
sit indictione duodecima per diversum dictationis tue solemni
moderatione custodito possessore tibi officium quoque tuum papirum
admonemus ut trina illatione devotis constitutis temporibus
suis complaceat functioni ita ut cesset venalis illa dilatio
que non ad tabulariorum compendia sed fraudis ambitu
cognoscitur exquisita. Nam qui se huiusmodi onera sublevare de-
cet aliud maius ponderis abhominabilis ordinationis
imponit. Absit a nostris temporibus detestabilis et fugienda versu-
tia. Possessor nil aliud nisi quod publico debetur exsolvat.
Nam sua damna potius agunt qui sub nobis aliquid frau-
dare contendunt. Quapropter sicut fistula onera nulla occa-
sione volumus aggravari, ita constitutis temporibus summitas il-
lationis papirum deo iuvante compleri cognat, et possessorum
devotio gratissima dominis molestat et tarditatis involuta
confusio est curis rationibus auferatur. Unde singulis quibusque
temporibus plenum more factos breves ad scrinia nostra
transmitte. Sicut te et post legum et nostre iussionis ...
commone videretur auctoritas. Nec si aliquid horum estimaveris
negligendum, tu tibi absolute facias esse periculum, quia tamen
ut iussa firmarum perpetuum diligentior procuretur affectus
illum atque illum precedentibus annis comprobatos tibi officio quoque
tuo iussimus immine. Nec nil possit vestre negligentia

ubi adhibetur sollicitudo geminata. Unde nunc continentie agite si
provectum vestrum magis desiderat extendi. Impia lucra sint a
vobis omnino aliena, quos possessores conditio si fraudulentis
non gravetur incommodis. De equitate potius quam de rapa-
citate proficiat, semper metuunt iniusta presumpcio. Lucrum enim esse
putatur ubi bona consciencia perdatur, aut in qua parte possit
homo proficere si innocentiam probatus fuerit amisisse. Nolite
sine premio solum que videntur ad bonam conscienciam pertinere.
Habebunt vos hec agentes in quo prius vos auditores
remuneratorem enim illi me esse promitto qui se aliqua ho-
nestate tractasse cognovero. Agite ergo laudes ad me potius
vestre potius perveniant qualem amicus commodum non gratis. Quam
si nil vendit, illa tamen suspiranda sunt lucra que princeps
letus possit offerre et cunctos solemnis securitas accipe non
censor, sed laudator omnibus esse desidero. Cavete ergo ne
reddatur infestus qui vobis cupit esse beneficus. Nam
gravius semper irascitur qui contra propositum commonetur.

Edictum per provincias

Priscorum mos fuit nova iura decernere et succedentium
temporibus aliquid quod conveniens videbatur adiungere.
Nunc autem sufficiens laus constituta est veterum decreta
servare. Erat autem tunc hominum sub hac novitate sollicitum
ad regulam vite sue aliena cognoscere voluntate pendere
quod unusquisque noverit fixum quod ab antiquis plenissime
non dubitet constitutum. Sufficiunt ergo iura nobis si non desit
voluntas eximia. Quid per omnium vocem quod periculosis sermonibus
perculsi erectis auribus sustinetis. Ipse vite imponit modum
qui sibi se iudicem intelligit constitutum. Studete cunctis actibus
bonis et formidanda nescitis. Nolite mordere et presumptio-
nes illicitas. Amate omnem quieti deservire semper innoxii quod
litibus honesta deficiunt. Vivere sciatis que mox timere pos-
sitis, si quietus lucra vitate potius dampnosa litigia, si quod
tamen emerserit civile certamen legibus potius estote contenti.
Nullus ad seditiosa consurgat. Nullus ad violenta confugiat
furoris genus est in seculo pacato turbulento studere propo-
sito. Sed cuncta de nobis meliora et si non operimus tamen
oritur rationabilis metus dum inexperta voluntas trahit po-
tius ad timorem quam ad meum propositum pertinet. Durante deo
rerum quo dominus regnantibus omnia nobis iusta omnia moderata
promittite. Primum quod magis inutilem inhonestat indignatio

ta me sera vestitur. Non enim mea dona more vestium suspensa ven-
duntur. Suspirari a nobis aliquid sola spectata indigentia faciet
non maliciosa venalitas. Nobis tamen erit que tempus mitigat
moderata preceptio, non iudicemus quod aliquid ematur. Ut ad
taxationem tribunorum que necessaria non habent. Estote tantum ad
consueta solliciti, de novitate securi, quia solum illud nobis inri-
tamus quisquis cumulatum pro sua voluntate contulerit, non exactor
adiectionibus gravabit incolumes. Non solum nostras, sed officii mi-
nistras custodimus manus. Alioquin inutile bonum est iudicem non
accipere, et ministris accipiendi licentiam prebuisse. Neque enim sic a
nobis egrediuntur ut ea que passi fuerint aliis cumulo fecisse vi-
deantur. Communita sunt enim nostro amore suffragia que hactenus
omni detrimento decrescebant. Ostendimus in nobis deo iuvante
continentiam ut eam militibus sine pudore imperare possimus. Quo
enim pacto habere auctoritatem sermo qui non iuvatur exemplo. Dum
animum sit bona capere et tua non fecisse. Ordinatio igitur nostra
utilitate publicam vota fecerit, quia fiunt amicicie suspensi de
fortiore, gaudet patebunt deo prestante aures nostre ad suscipienda
desideria supplicantium. Auctor cause suis quos oculis sub libertate
visurus est, non redempta sed ipsa lingua loquetur. Nobis enim
ut simultas cum pabit ut a nobis tollenda fatigabit. Victoria
delectet nostra nullus turpis actus continuit. Nemo a nobis
qui venerat minus locupletior redit. Conticescunt domestica penetrale
a subsellis distrepere iudicem me observans inveniat quotiens
respexit. Certamine memores iuvante deo sic agere nos optamus
quemadmodum a vero domino in prosperitate suscepimus. Vos ergo omnia
iuste estote devoti, ut potius me provinciarum patrem faciatis
esse quam iudicem. Dura iterum gravamina vastat qui minima
de probitatis actione pensatur. Nam si prebuistis lesionis ob-
sequium quid illi imperare debet que nobis studio magnopere
cognoscit. Solemnia commoda sedis nostre laborantibus militibus
non negentur. Quia ipse prebet viam excedendi qui non competit
iusta persolvit. Preceptis etiam nostris obedientiam equabili modera-
tione prestate. Compleatur rationabiliter primus animus ne vos
urgeat terror armatus, odium sibi excitat qui iustis resultat im-
periis. Quem iam negare non amabo. Sit enim tuta que agen-
da sunt volumus explicari ut nos nullo compulsore faciamus im-
minui. Servari nobis cupimus concessa prestim domorum beneficia
nulla abhominabili presumptione distracta. Honore enim sola nos
optamus gratulatione sentire a regnantibus bona petere qui nostra
desideria visi sunt prestitisse. Venite nunc accepta securitate gaudentes
que prius non fuit certe potuistis voluntariis sponsionibus obligare.
Nam qui dubitat sub dei confidentia iusta promittere velit habere
liberum quod non pollicitus sine mutare. Tenete igitur arbitrii

animi nostri Habemus speculum cordis imaginem voluntatis Ut qui-
bus non sumus facie notis simus qualitate morum recogniti In
hac potius parte conspicite que latent interius non est nobis
dampnum absentie vite. Utilius est mente iudicem nosse quam corpore

Iudicibus provintiarum Senator

Sciens ab eis contrarium posse credi qui precedentibus
malis fuerant imminuti dum mens humana facile
suspicatur de quolibet illa que pertulit propositi nostri
votum edictali tenore presumimus ne innocentes quos securos esse
cupimus vel de ipsa sollicitudine gravaremus Hoc enim est primum
tormentum adversum aliquid formidare venturum dum semper a malo
estimatur gravius emergere quod timetur Absit a nostris tempori-
bus vel minima credulitas lesionis Alter iam victima est qui
malus putatur Cuncta tibi aliquid persuadetur quod non
intimaverit pectus accepta suspicione Quapropter dictatio nostra per
loca celeberrima faciat promissionem destinatam Aptum est enim ab his
missa curiosi quos decrevimus admoneri Exultet nunc amor
omnium circa dominos feliciter Et sicut nos illum volumus contraria
cogitatione suspendere ita se et illi devotos debeant principi regnan-
tibus exhibere Sponsiones autem nostras vos veras efficiatis si
provincialibus equabiliter presidetis Diligite iusticiam que
vos amabiles faciat et gloriosum commodum sua participatione
contexat Servate officia vobis quasi actuum vestrorum testes
assistere Et tale quam imaginum est instantanum conspectui facere
quod omnium complent ora predicare iudicium quasi uni dictum curio-
sitate recitatum pessulem non deceat agere quod alter accuset Timeat
timeat reus tum pertrerit tamen in fascibus constitutum So-
lis malis illa tormenta sunt si publica vota moribus
suis sentiant esse contraria Nisi enim non potest disciplina
quando ipsa sunt corrigenda Studete ergo nobiscum ut boni
mores provincialibus dentur sed iniquitas auferatur et crime-
des potius quam de lesione tractetur Grave malum quenquam
est ad largienda iuris beneficia premium fieri et iniquum lesioni-
bus inveniri Sic agite ut cum iusticia probata queratur amicus
in brevius esse videatur honores potius observant necces-
sitatem quippe ambitus amicitias si provincialium nobis vo-
ta sociatis Nullos morum actuum faciunt esse custodes nec sub
privato arbitrio ingenium iudicis inclinamus Sed omnia sic ge-
rite ne fiat necessarium quod nunc esse credimus tepissimum
Instar vere gentis dignitatis si nos conscientie puritate tetet

obviate malis. forent nichilominus innocentes Si quis tamen
est qui ausu temerario contra nostros fiscos erigitur Nec possit
exercere quod iustum est, aut petitore protinus cum nostra relatione tuis
mittite Aut si inhibitis desistitur veniendi negocium destinata
relatione declaretur, quando et excessus publicitas attemptatis
Et nobis gravatum sit audire de talibus Cuius aut potestate
nostre potestas etiam gerere aut de nobis que sit vindicta iudicare

Beato viro Cancellario

Cum ita divina clementia de famuli sui dolentis salu-
te cogitaret tunc coactum est de sanctorum sospitate letari
remedia lectarum mentis eum iussit experiri. Et cum medi-
cina humana nil proficit vexati toti bustum subveni-
re Cuius crebra tussi retonans anhelo pectore membra te-
nuavit, Cum misteria nature nimia concussione debilitata vir-
tutes suas explicare nequiverunt ad salutem. Estas enim in auxilium
humani corporis contributas dum apte non sufficit reddit inutiles
Nec potest talibus aut sumere cibum aut sustinere ieiunium in dies
singulos substantia corporis deficit et velut rimosum dolium paula-
tim defluens donec evacuetur expeditur. hinc ergo ferocissime
passioni bustum montes illius divina tribuerunt ubi aeris sa-
lubritas, cum pinguis agri fecunditate consentiens herbas pro-
ducit dulcissima qualitate conditas Quarum pascuis vaccarum
turba saginata lac tanta salubritate conficit ut quibus me-
dicorum tot consilia prodesse nesciunt Solius videatur potius ille
prestare redditus pristino ordini resolutis passionibus, vim nature
replet membra vacuata vires effectas instaurat, et fomento
quodam reparabili egris ita subveniat quemadmodum sompnus
labore fatigatis Hec itaque armenta in tam abundanti pabulo
exhausta vix mirabilium est ut humor ille lactens non
prestet originem sue qua corpora mortalium probatur lesa re-
ficere. Miro quoque modo herbis cunctis non proficiunt unde homini
membra pinguescunt exiles per dumeta distenta montium te-
nues videntur, et instar eius tamen medentur sustinet passi-
ones, lac autem tantum pinguius ut hereat digitis cum exprimatur
in vasis exundare cumdenas deputatas subiectioni quoque [illegible]
tesserarias [illegible] veniti ut in supradicto loco salubriter
pastus eodem alimento reparetur cuius iuventus quo nutritur
infantia Consurgite animi tali passione laborantium [illegible]
no amaro cedit antidoto horrebitis dulcissimum vitam vo-
luptuose bibite que saluberrima sanitatis confecit, graciam
est ante curari conde libens animo eger possit expleri

Edictum de precijs custodiendis

AEqualitas victualium rerum racioni debet temporis
subiacere ut neque in vilitate caritas neque in carita
te vilitas expetitur Sed de equalitate expensa et
murmur ementibus et gravamen querulis negociatoribus
auferatur Atque ideo trutinatis omnibus et ad liquidum calcula
cione collecta distractarum specierum precia subter ascripsimus ut omni
ambiguitate submota diffinitarum rerum debeat manere
custodia Si quis autem sentenciam non servaverit quam presentis
edicti tenor eloquitur per singulos excessus sex solidorum
multam a se noverit exigendam Et fustuario posse
subiacere supplicio cognoscat ut et dampni metus terreat
et predicta pena terreat vehementer affligat

Senatoribus et populo

Si ociosis ipsi urbium suarum singulorum sub pace continetur
iusticia quanto magis debet laborantibus subveniri
ne utilitas commeancium senciatur districcione fortunarum
Et ideo susceptio cunctarum debet esse curarum Ne quod ad
levamen inventum esse constat detestabile potius gravamen
infligat Decipiatur hospes ad precia diffinita iniquitate
non patiatur avaram quem invitatur ad graciam Quanto turpis
anticipato est terrere enormitate precij et susceptione blandi
ri Predoni similis est qui sub magna cupit voluntate distra
here Ociosos enim constat aliena velle diripere et consi
deratum iusticie non habere Nescitis quanta possitis adquirere
moderati ultro ad commoda vestra veniunt qui nos temperancius
agere cognoscunt posse Nullus ergo se estimet quod est fami
liare semper absentium longinquitatis oblivione defendi quando
ad nos quottidie veniunt qui vestra incrementa patiuntur
Cavete potius dampna querelarum qui lucrorum aviditates
appetitis Sex enim solidorum dispendium se noverit sustinere et
laceratoribus corpore affligendum Si quis aliter vendendum esse
crediderit quam iudex noster in rem directus precia cum ambobus
atque locorum episcopo habita deliberacione censuerit Sufficere
enim debent omnibus honesta lucra civibus ne obsessa po
tius iudicantur itinera esse latronum

Iustiniano augusto Senatores urbis Romenses

Honestum nimis est et necessarium videtur esse nego
cium pro securitate Romane reipublice principi sup
plicare Divina convenit a nobis expeti quod nostre
possit proficere libertati Nam inter cetera bona que
nobis singulariter divina tribuerunt nichil gloriosius

probatur accidere quam quod nos cognoscitur ubique posse prestare
Rogamus igitur clementissime imperator et de gremio curie du
plices tecum emanamus et patrem vestram vero regi firmissimam
prebeat. Ne nos gratiarum abhominabiles fieri qui semper de vestra
concordia videbamur accepti. Romam sancto nomine nos comme
dat. si nostris donis religia contexit. Ergo pro nos eri
git ac tueatur. Et hoc mereri cognoscimus. quod de nostra
mente sentitur cum civitate statim nostra componat
Divina ac amari possimus. si per vos votiva dilectio copu
letur. Cui rei si me preces adhuc non viderit posse sufficere
estimate me nostram patriam in hec pectoria verba prorumpere
si tibi aliquando grata fui, ama piissime principum defensores
meos qui michi dominantur. tibi debeant esse concordes qui me
incipiunt talia in me facere. que a votis tuis cognoverint
discrepare. Nec michi causa sis crudelis exitii qui semper in
te gaudia prestitisti. Ecce alumnos meos sub tua pace germi
-nare. Ecce civibus ornata resplendui. si me ledi pateris. ubi
erit nomen tue pietatis ordine. Quid enim pro me minus amplius
agere? cum religio que tua est cognoscitur sic florere. Senatus
meus honoribus crescit. facultatibus indesinenter augetur. Noli
per discordiam discerpere quos debes per bella defendere. Habui
multos reges. sed neminem huiusmodi literarum. Habui prudentes pios
sed nullum sic pietate et doctrina pollentem. Diligo Hamalum
meis uberibus enutritum virum forte mea conversatione compositum
Romanis prudentia carum gentibus virtute reverendum. Iunge qui
immo vota participare consilia ut tue glorie prosit si michi
aliquid prospicitur accidat. Noli me sic querere ut non valeas
invenire. tua sum nihilominus caritate. si nullam facias mecum me
bra lacerare. Illa si Libia meruit per te recipere libertatem, cru
dele est me ~~vape~~ amittere quam semper visa sum possidere. Impera
motibus iracundie triumphator exigere. plus est quod cum
hac voce petit qui si noster animus ingratitudinis offensione
vinceatur. hac forma loquitur ad nobis per suos supplicat Roma
tores. Quod si adhuc minus est, beatorum apostolorum Petri et Pauli
petitio sanctissima cogitetur. Illa qui facultate Romana sepe
defendisse probantur ab hostibus. Quid erit quod tam meritis
non tribuat principatus. Sed ut omnia vehementie ore con
grue dicantur. per illum virum venerabilem legatum piissimi
regis nostri ad vestram clementiam destinatum preces nostras decrevimus
porrigendas. ut multa debeant efficere que non singula po
tuerint apud pios animos optime

Gaudioso Cancellario

Cum multis itineribus Ravenna civitas expetatur
Ista se unus possessores paraveredorum assiduitate

suggerunt esse fatigatos, ut equorum nimio cursu ipsi potius atte-
rantur, quibus indulti regalis beneficium percipimus ungit custodi-
re urbs illa possessore sua habitabilis vacuetur incolis freque-
ntia lesionis. Est enim post montium devia et laci purissimi va-
stitate quasi murus quidam plane liguriae. Que licet mu-
nimen claustrale probetur esse provincie in tantum pulchri-
tudinem producitur ut ad solas ~~diuitias~~ delicias instituta esse
videatur. Habet post tergum culta campestria transmittit et ame-
nis vectationibus apta et victualibus copiis indubitanter
accommoda a fronte sexaginta milibus dulcissimi equoris a-
menitate perfruitur ut animus recreabili delectatione sa-
cietur et piscium copia in illis tempestatibus subducatur.
Merito ergo Comum nomen accepit que tantis letatur compta
muneribus. Hic profecto Larius est immense amplissime val-
lis profunditate susceptus qui concharum formas decenter
imitatus. Exprimit littoris albore depingitur. Ime similitudines
circa ora procerarum limbus decenter quasi quodam cingulo
palladie silve perennis viriditatibus ambiunt. Super hanc fro-
dose vinee latera montium ascendunt. Apex autem ipse quasi
quibusdam capillis castanearum densitate crispatus ornante
natura depingitur. Hinc rivi niveo candore relucentes
in aream laci et altitudine praecipitante descendunt. Huius fini-
bus ab austro veniens Addua fluvius faucibus apertis
excipitur. Qui ideo tale nomen accepit quia duobus fontibus
acquisitus quasi in proprium mare devolvitur. Qui tanto impe-
tu vastissimi equoris undas intrat ut nomen retinens
et colorem in septentrionem obesiore alvei ventre egreditur.
Putas quandam lineam fusiorem in aquas albentibus esse de-
scriptam miro quodam modo in fluentis discolor natura con-
spicitur que commisceri posse simili liquore sentitur. Hoc et
in marinis quidem fluctibus fluviorum inundatione contingit.
Sed vocato ipso vulgariter patet ut torrentes stipites limosa fe-
ce corrupti vitreo sicut equori discolores. Hoc autem iure
putabitur stupendum quod simile tantis qualitatibus elementum
per pigrum stagnum videas ire celerrimum ut amnem per
placidos campos putas decurrere quem si peregrinus videris non
videas colore posse misceri. Quapropter intelligas harum mire re-
rum mire patitur. Quando amena ora delicata sunt at labores
perferre omnis afflictionis sentiunt. Qui uti suavibus delicijs
consueverint fruantur ergo munere regali pretium ut sicut
gaudent natiuis epulis ita eos exultare faciat munificentia
principalis

Illustribus Senatori Et populo

Regale munus impetratum gaudium debet esse auctoris
ut provocetis ad meliora, cum et nobis concessa proba-
veritis esse gratissima. Nam si sibi omne semper amant
est Liguri quo nos estimatos intelligitis, quos relevatos
esse sentitis. Sed ne nostram leticiam longis ambagibus differamus,
bonarum rerum celerrima semper desideratur agnicio. Gloriosissimi domini
devote Ligurie necessitatibus consulentes centum libras auri pro illius
atque illius de cubili suo pietate solita destinaverunt, ut indicto pro-
quibus est causa notissima tanta consuesque [illegible] munere par-
ticipacione letetur, quanta necessitate gravatus esse cognoscitur. Ne
quod afflictis datum est usurpet illesus, sed illi reparatis viribus
consurgant quos premente dampnorum sarcina corruerant. Astensis
autem civitas que super ceteras suggerit ingravata dispositionis
nostre iusticia maxime sublevetur, ut secundum modum dispendii co-
moditate beneficii perfruatur. Summitte pietati dispendium tributarii.
Et dominorum estimate clementiam cum condicione mutata hoc vos
ab erario videtis accipere, quod consueverat inferre. Sed ut be-
neficia dominorum subtractis exactionum incomodis augeantur, Se-
verus relacione nostra vos instruat, quid valet de hac summa re-
levandum esse iudicat, ut tantum de prima illatione faciat suspe-
ctandum esse iudicat, ut tantum de prima illatione faciat suspe-
di. Quando ad vos votiva dicta prestamus, consuetis prosperrimis co-
minus votis salutaribus reddite quod debetis, ut oracio nostra
supplicando perfruatur quod se in ipso universitas recepisse cognoscit.

Liguribus de promotione pretoriani officii

Studiose nos oportet erigere quos statuit regalis pietas
sublevare. Nam quibus dominorum clementia voluit conferre,
decet etiam hos subiectos de propria dignitate pre-
stare. Nuper invicti principis retulistis quod spem magnis
vobis honorum quam fructum aliquem contulissem. Invitastis me ad
beneficia, cum magna susceptionis gratulati promissa absolvimus
voto iudicis obligati. Que fuerint predicta, nunc probantur completa.
Primum autem a libra faciemus, cum vobis constantiam phas est inten-
dere. Nunc debet primo inicias inchoare. Cognitum est quod in ponderibus
atque mensuris vos suggeritis ingravatos, et ideo nunc cura pro-
videbit ut nullus vos ultius ex ea parte vexare possit iniquitas.
Cum grave scelus esse iudicamus aut mensuras modum excedere
aut libram equissimi ponderis iustissimam iusticiam non habere. Mi-
lites etiam sedis nostre primo exactores atque susceptores, a quibus frequenter
vobis inferri dispendia suspiratis, preceptis nostris secundum con-
venire non deditis ad liquidum ratiocinijs, si quid fraudis poterit
inveniri, sine aliqua dilatione persolvat. Cum hoc nostris tem-
poribus profitemur initium, ut alter alterius letetur incomo-
do. Nunc ad apparatum florentissimi exercitus vota convertite.

commissa sine quela uel tarditate aliqua procurantes efficiatur
me ad omnia benigna constrigentes. si gratulanter que sunt
iussa completis. letius obediat que causa gualitur procurat
illa sola doleri debent dispendia. que studio condent cupidi-
tatis imposita. Etiam quod pro rerum necessitate capit. inde
sprudentum animus non grauatur

Promocio officii pretoriani

Si hodierno die redempcionis humane vitale venie-
bat Et celesti beneficio panditur spes salutis. Conuenit
et nos longo labore laborantes fatigatum gaudium deferre
medicinam. ut superna bona que penitenti mundo collata sunt
equaliter sentiant. alioquin piaculum quoddam est contristes
velle gaudere. et humanitatis refugit affectum qui dolore non sequi-
alienum. E contra tanto se melius excitat de communione le-
ticia. quanto incitamentum magne alacritatis est plurimos
videre gaudentes. hinc est quod sapientes mortalis generis unum
hominem esse testati sunt. Quoniam omnes a cunctis casibus suis
immunes esse voluerunt. Quapropter omnium spem iuxta matri-
cule seriem tua designatio vocetur. Ut qui loca ordinis posside-
bat. gradus promotionis attendat. Expediat omnes et ante-
ponat uniuersos. tota seruicium serie ad principatum trahit.
diu per militiam profunctus exigerit

De corniculario qui offendit

Amplectanda est promotorum grata solemnitas que
deinde militorum solvunt excubias. Quia tironibus co-
gnoscitur spes laboris diu prosperitudo fuit reddita
veteranis. Et ideo cornicularium qui pretorianis inculpabiliter
paruisse perhibetur consequenter instituimus inter tribunos
et notarios ut inter adornatos aspectus appareret principales
Et iuxta consuetudinem priuitatis spectabilitatis decoret insignibus

De corniculario

Optatus ad optata perueniens sui nominis sortiatur
effectum Et ideo supradictum assiduis laboribus com-
probatum cornicularium censeimus summe officium
ut inter sint primates assistat. qui tirocinium inculpabiliter
egit excubias

De regendario

Olim quidem efficaciter patrens imperata multorum me-
ruisti bona iudicia. sed iuste et diuino favore quiescatis
erigeris. quando emulatione laboribus perfunctum esse mon-
straris. Quapropter spectabilitatis honore suffultus inter proximos

et notariorum venerandam purpuram adorationis accede. ut per sa
cros principis affectus (aditus) tue subsistat firmitas dignitatis

De Scrinario

Differre non patimur merita fidelium. ut ad studia bonorum
actum provocemus vota cunctorum. Deinde igitur que sunt
iusta laboribus ut provectu potiorum conniventem cardi se
quentium atque ideo auditos qui p(re)toriane fastibus irrepre
hensibilitate nostrum obsecutus. gradum felicem primi scriniatus
ascendat ut locum quem consulta nesciunt exprime se gaudeat pro
bitas invenisse

De Cura Epistolarum

Iuste potentiora consequitur qui de commissa sibi ne
gocii positione laudatur. Et ideo Castellanus quem mat
ture servus fecit accede. nostra auctoritas quoque auctorum
Scrinarii curam precipit optinere

De Cura Epistolarum

Constantinianum cuncta licet plures asserant a stipulato tuo
curam commendat. Tanta est etenim in eo sinceritas mentis
ut etiam iudice teste mereretur laudari. Sit itaque Epistolarum
canonicarum curam professus accipiat. ut amplius moneta sue
integritatis exhibeat. quando statim publicam sibi despicit ex commissa

De Scrinario Cure Militaris

Convenienter honor prestat augmentum probitas actionis nec
decet differre que frequenter effectum contigerit approbari
hinc est quod licet illum Scrinarium cure militaris esse precipimus
exhibiturum obsequium. Cui se cuncto dubitat attributum

De Primicerio Exceptorum

Decet nos quamvis tribuere promotionis ascensus quos
labor similiter meretur assiduus. Sicut enim equum est desi
diosis laborantium premia denegare ita convenit excuban
tibus Romane curie optata conferre. Et ideo Spartius exceptor
Primicerium se a nobis noverit constitutum ut hoc presentis officium
placuisse suarum cuncta gaudeant actionum

Sextolario

Dignus est nostro iudicio promereri qui a multis consulibus
meruit approbari. Cui acceptum fuisse conscium gratia
est. multis placuisse meritum iustius igitur locum Sextisto
laris se noverit constitutum inventurus similiter primum. tum se
actionibus studuerit servare fidelium

De Prerogativario

Quis hodierne non estimet inito promovendum qui nostro

iudicio cancellorum olim sumpsit officium et tunc iam prerogatiua
consciencie meritum. quando secreti munus iudicialis accepit gratu-
latur itaque gaudio et ordinis et honoris. qui in moribus noscitur
complacuisse laudatis. Hunc igitur prerogatiuarium singularia nostra confir-
met auctoritas ut gradibus meritis emeriti deuotioribus
animis in publice pareat iussionibus

De commentariensi

Iuuat bene meritorum officiis. bene sitis reddere uicarios ut de-
uocione uite possit obsequium qui meruit anteferri. Quapropter
Theolnodarius commentariensium fungatur officio. Digne
siquidem eius integritati committimus que custodienda esse censemus

De regendario

Equitati conuenit accommodum si efficaci actione laudetur. Qui
moribus uicissitudine prefertur. habet enim suam graciam qui pen-
satis actibus militare noscitur promouere sentimus
Hinc est quod Chartarium regendarium locum feliciter optinere
censemus ut spe futurum prouectum auidius potioribus possit
inherere laboribus

De primicerio deputatorum

Dignum est ut sequatur deuota fidelium fructus laborum ut su-
perior gradus excipiat quos gestarum integritas rerum
affectata commendat. Hinc est quod uirum primicerium depu-
tatorum ac beatum primicerium augustalium esse censemus ut
qui ad maiora prouecti tenduntur officia portandi consue-
quantur exempla

De primiceriatus singularium qui recedit

Decet palme premia consequi qui sacramentis militan-
tibus credentur esse perfuncti. Quia diutinus labor sibi ue-
dicat quod inexperta uix potest inuenire nobilitas. Et
ideo qui uerbitus primiceriatus sui noscitur tempora peregisse inter
domesticos et protectores sacram purpuram adoraturus accedat ut
uenerandis claritatis aspectibus militaribus se actibus gau-
deat liberatum

De primiceriis singularium qui accedit

Adest militaribus obsequiis integritas iudicantis quia gra-
tanter excolunt quos debere iuste cognoscit. Quapropter pri-
gerius primicerium singulariorum sub nostra auctoritate co-
gnoscat effectum. Si quia sunt talia fideliter suggerantur. Quando
non est hesitacionis metus ubi non est iudicis uenalis auditus

De contrahendis delegatoriis

Moras incipit que prestandi consuetudo constringit. Quia
plus ille ad beneficia compellitur. qui innata beniuolencia
commouetur. Neque enim decet ut uirorum factorum dissimiles

esse doleamus dum oporteat creste iniquitate remedii Cui administrato-
-nis tempora videntur augeri Et ideo de presenti vobis delegato nos-
-tra largitur humanitas et tue habet commoda providentie. quando e-
stis et sordis servitium consecuti. non vos anxia mora suspendimus
nec tenuitabili dilatione fatigamus omnis sit finis sollicitudinis
et laboris nra differendum quis putat beneficia sua vendere non
retractet

Tanciano suggerente dictum est

Petitione tua retinebit officium donec consensum sequentium
dum facultas fuit inquiramus. Quia cum incante cre-
ditur. quod a pluribus asserendum item omnis provecti estote
cuncti feliciter approbati. Nil sustinuistis dubium dum omne
iudicium habeatur incertum Sola nos alpha complectitur ubi a
tra non timetur Sit enim unusquisque proprio contentus est voto tamquam
de alio non pependisset arbitrio

De levatoria exigitur in militem

Si olimpiaci currus agitator rapit premia post labores si
ferarum tamen inhonestum velociter solet coronare victores
quam celeritate remunerationis merebitur a quo lauda-
biliter certatur militie pagina. Cur enim agens in rebus dubi-
tanter (?) scitatur (?) militie paginis. Cur enim agens in rebus dubi
bilter sitatur miliae pagine.

miles officium post tot laboris merita aliquid patiatur ambiguum
qui crebris actionibus extuando ideo principis nomen habere pro-
meruit Quia militie sacramenta ceteros antecellit obscurantur
cui iugiter imperialibus iussis Et ut reverentia pretoriane sedis extol-
let tunc ad eius venit obsequium. quando vocabulum cepit habere
prepositum Tales ergo tardare spectaculum est Quia post palmam nemo
dilatatus est. Noticiam nostram per dies quos tristis suscipit gravia
inimica nulla metuat absoluti ne portus hostem ingererat liberis quo
fatere potuit procella vexantis Quapropter experientia tua de illa
provincia exillatione tercia fiscalium tributariorum solidos quos
principi augustorum provida deputavit antiquitas sine aliqua
dilatione persolvat quos novit tue decime indictionis rationi
bus imputandos Sed tamen venalis mores doctrina dampnosa fa-
stidia ut qui desideras similia consequi. exemplum tibi iam consi-
deris intulisse dispendii Quapropter potenter ratione submoneas
Si te actionis tue qualitate constringas honorabiles siquidem
a cunctis habendi sunt veterani Sed ab his maxime qui
labore militie detinetur Tibi ergo prestes quod patias alteri
quando indempnitas prioris lucrum potius fit sequentis

Anatholito cancellario et provinciali

Qui laboriosas excubias et officia magne sedulitatis

invenit racionabiliter et temporis definita constituit, ut quod erat sub
vite termino positum premium non haberet incertum. Alioquin quis sufficeret
semper spectare posset, tamen mortalibus hec ipsa subducet. Quia vivere
sub incerta sorte incerta militia est. Nec habet quod possit metuere
qui ad designatum tempus inoffense meruit pervenire. Astra
ipsa ut astronomi volunt licet assidua repeticione volvantur, cursus suos
sibi definitos custodiunt. Nequit esse ambiguum quod fine proprio
tenetur inclusum. Saturnus annis triginta constituta sibi celi spa-
cia pervagatur. Stella Iovis duodecim enim annis attributam
sibi regionem illustrat. Martis sidus ignea celeritate raptatum
decem et octo mensibus deputatam sibi regionem discurrit. Sol
anni spacio zodiaci circuli signa pervolvit. Astrum Veneris
mensibus quindecim spacia concessa circumtendit. Mercurius velo-
citate succinctus tredecim mensibus posita sibi intervalla per-
vehit. Luna peculiari nobis vicinitate proximior triginta
diebus peragit. Denos anni spacio currens triumphatus implevit.
Merito ergo laborum fine mortales inveniunt, quando et [illegible]
Et ipsa que desistere nequeunt, una tamen mundo cursus sui terminos
racionabiliter acceperunt. Atque cuncta currente distancia quam illa
opus suum finiunt ut ad principium redeant, humanum genus ideo
imitatur ut pactis sudoribus conquiescat. Et ideo illi qui in cul-
pabiliter cornicularii est professus officio septingentos solidos et
longeva consuetudine deputavit per illum indictionem de Campanie pro-
vincia collatione tua sine ambiguitate contrade. Etenim non
potest dubitare de premio quem non commendat principis assercio. Pro-
fuit enim auribus secretariis pretoriani. Quando ei est nomen
divinatum laudatis actionibus comprobatus eo iudicante cal-
culum scripsimus. Incepti quod magnus patris optabat im-
pleri. Gratificati sumus tunc leges fuerunt. Negavimus cui iu-
sticia non promisit. Nemo tristis exstitit de victoria sua quia
solius facultatibus optinuit, quando ut fieret superior non
redemit. Nostis omne enim quod loquitur neque in cubiculis vestris
secretaria vestra pacta sunt. Quid enim cohortes venerunt
summum numerum ad notoriam privati ad ostendum iudices di-
strictos vestra in urbis est habita, et in factis sensa benignitas
Irascebamur placati, minabamur innoxii, et ne potuissemus le-
dere terrorem videbamur inferre. Habetis ut solebatis dicere
castissimum iudicem. relinquimus vos integerrimos testes.

Elucino Cancellario Campanie Senator

Bene antiqua moderatione provisum est ut laboris
sui premia accipiant qui publicis utilitatibus obsecundant

Ne quis habeatur oppressus qui probabili fruatur actione laudandum
nam tui officii remuneratio solvetur si debita percipiamus primam la-
boribus tardarentur Quicquid enim pene in republica geritur
eorum strenuitati completur Et quod difficillimum servientium genus est
Hic enim omnia cogitur implere ut non permittatur excedere Exercitibus
paret armatis obtemperat et inde reportat gratiam ubi invenire
potest alterius offensam Quid publicas actiones per difficiles inimici-
tias referamus esse collectas Quas magna subtilitate repositas
et ab istis exigit quos offendere non presumit Notum est etiam
fidelibus applicandum quod victuales expense quae posite sunt
tamquam in orbe regia nate sine querela provincialium congre-
gantur Quia dum sub temporibus aliquid apte quaeritur decreti dis-
pendium non putatur Actus ipsorum nostra gloria est Opinio tempo-
ribus explicabilis iussionum et quicquid pro continendis ordi-
gratificationis accepimus eorum iuste propositionibus applicamus
Splendescit usui ipso laboribus attributi qui nedum homines
semper instructos labores augent excolenti in ingenio perliciti
pedagogi per quos quis forensibus litteris alter qualibet
disciplina doceatur Ille tamen instructor redditur qui actu
continue devotionis eruditur Et ideo liberum tuum honore solvendus
est quod meruerit ut sibi aliquis accipiat qui semper reipublice
utilitatibus adminuerat Quo tam illi praeterissimoris ad mili-
tie labore persuncto ex canone provincie campanie tue illarum
tot solidos plenariter te dare censemus ut et ille iustis labori-
bus perfruatur et posteri eius exemplum liberum simulantes accipi-
ant Sic enim pro sua fide bene habitum fuisse cognoscunt

Iohanni Cancellario Christie

Moderatrix omnium rerum diligenter considerans antiquitas
ut quia erat plurimis per varia scrinia consulendum
copia non deesset provocata cartharum Quatenus eu-
dites unde profutura decernent Nostros moras dulcia bene-
ficia non habent Hoc munus supplicantibus datum est ne ama-
re consisterentur Ad eos pro quibus a largitate publica
constabat acceptum est ademptus est impudentissimis exactoribus
Notus spar a dampnis exemit eximit Per quod principis hu-
manitas decoratur pulcrum plane opus Memphis ingenio-
sa accepit ut universa scrinia vestiret quod unius loci li-
ber elegans texuisset Surgit in Nilotica silva sine ramis
nemus sine frondibus aquarum seges palidorum pulcra fetes
exigunt mollior herbis durior nescio qua varietate

plena et plenitudine vacua bibula teneritate spongee lignum
tamen more pomi robur in cortice est mollicies in medullis procera-
tis levis sed ipsa se continens fide inductionis pulcherrimus fructus
Nam quid tale in qualibet cultura nobilius nascitur quam illud unde
prudentium sensa servantur periclitabantur ante hoc dicta sapien-
tum cogitata maiorum Nam quemadmodum velociter potuisset scribi
quod repugnante duricia corticis vix poterat expediri Ineptas
nimirum moras calor animi sustinebat Et dum differebantur verba
tepescere cogebantur ingenia Hinc et pictorum opuscula libros ap-
pellavit antiquitas Nam hodie quoque liberum vocamus ligni
bonitatemque eximat Erat indoctorum scriptor dictos sermonis com-
mitte thabulis impollitis et inveternosis ramalibus insigne
quod sensualis poterat elegantia reperire Exarat manibus
pant memoriam commonebat Nec invitabat multa dicere cui se
talis pagina videbatur offerre Sed hic primordiis consentane-
um fuit quando inde principalium tibi debuit habere conventum quod pro-
votaret ingenia sequentium Imitatrix pulcherrimo cartarum affec-
citer dicitur conceptionis subtrahi materia non timetur Hec enim
tergo niveo aperit eloquentibus campum copiosa semper assistit
Et quo fiat habitabilis in se revoluta colligitur dum magnis
tractatibus explicetur Iunctura sine rimis continuitas de mi-
nutis viscera nivea virentium herbarum scriptabilis facies que
nigredine suscipiat ad decorem ubi apicibus elevatis fecundis-
sima verborum plantata seges fructum mentibus totiens suavis-
simum reddit quotiens desiderium lectoris invenerit humano-
rum actuum fugatrix fidele testimonium preteritorum loquax oblivio-
nis inimica Nam memoria nostra et si causas retinet verba co-
mutat Illic autem secure reponitur quod semper equaliter audi-
atur Cui amplius perpetuitatis [illegible] tot sollicitorum De custodia pro-
vintia illi exquisitione etiam te probe censemus tue [illegible]
indictionis rationibus impendamus Quatenus sermonum publi-
cum integritatem fidei sive laudabili debeat perpetuitate firmare
Quod defectum patitur mortalia crescente annua cumulatione
semper augescit nova iugiter accipiens et vetusta custodiens

Vitaliano V. C. Cancellario Lucanie

Apparet quantus in Romana civitate fuit populus cum etiam
de longinquis regionibus provisa copia satiaret Quat-
tor [illegible] provincie peregrinorum victui sufficient
Cum tamen illis ubertas advecta serviret Nam immo quam brevis
esse poterat qui mundi regimina possidebat Testantur enim
amplissima spacia murorum spectaculorum distensus am-
plexus mirabilisque magnitudo thermarum Et illa [illegible]
molarum que specialiter contributa constat ad victum Hec enim

instrumentum ipsi sunt usuale non necessarium non habetur exornando
nec ornatum potest proficere nec parti alii eodem modo. Denique sunt quasi
vestimenta preciosa corporum. Ita sunt indicia civitatum. Ad nullus
acquiescit superflua facere. que se nomini magnis preciis explicare
sunt sunt bene sunt. Ut montuosa Lucania suos penderet sunt
ut Brutii boum pecus indigena ubertate prestarent sunt in
numerum utrumque mirabile. Ut provincie tante civitati sufficerent
Et sic ampla civitas earum beneficiis victualium indigentiam non
haberet. Erat quondam illis gloriosum Romam pascere. Sed quanto dispen
dio videbatur posse constare. Adduci tam multis itineribus que
daventur ad pondus dum probantur decrescere nullus poterat
imputare. Redactum est ad precium ubi pati non poterant detrimen
tum. Quod nec itineribus imminuant nec laboribus fati
gantur. Intelligunt provincie bona sua. Nam si antiquorum
eorum fuerunt ad dispendia devoti. Cur ipsi non sunt ad com
pendia conferenda invitati. Et ideo ambos titulos in asse
publicum iam redactos diligentia nostra statutis illatoribus
procuravimus. Ne meis temporibus negligentes esse videantur
qui aliorum dignitatibus laudabili integritate paruerunt
Nam licet et alias provincias studuerint reficere. Nichil tamen in
aliis actum est quod voluerunt [illegible]. Senserint me iudicem
suum. Et quibus privatus abavis atavis quam proximi donatus
visus sum in meis fascibus adiuvare. Ut me cognoscerent itinere
affectum patrie. quos in meis processibus sentiebam prensa ex
ultatione gaudere. Pareant ergo non compulsione aliqua sed amore
quando et hanc summam illis communiti que solebat offerri scilicet
tam mille ducenti solidi annuis prestatoribus solverent. adimu
le eos regia largitate revocavi ut exultarent gaudiorum
crementis de oneribus imminutis.

Indulgentia

Qualiter nomine ipsius indicas dicatum. videat esse iustitie et
opturans anni orbitatem equitatis incedat ambulare
vestigiis. His tandem diebus in dominicalium pietatis iure
reflectimur. ut ad redemptorem omnium remissionis itinere procurre pos
simus. Exhibeat enim utrumque suavissimos fructus legumque et re
mittendo aliis nobis parcimus. Illam quam periculose iusti suos
sub severitate semper imposuimus. Quapropter penas abdicimus
tormenta dampnatorum. Et tunc vere iudices sumus in arte
indulgentia que solius est principis. Tu patrona humani generis
tu afflictis rebus medela singularis. Quamvis tuo non egeat
munere ad sit peccare commune ab omnibus vitio potius. quoniam
sub te spes vite summitur que sub iustitia non habetur. Nam
dum tribus aliis sororibus celesti gratia superfruaris. et [illegible]

amplexatione nectaream. Nimis tibi conferre et ipse virtutes sunt
honorabiliter cedunt, quando te humano generi saluti feram
esse cognoscunt. Sed quid tantum de terrena conversatione di-
cimus pietas est que regit et celos. Et si terra licet longis
temporibus habitata totius excluderetur reatus et parcendo
fiet ex parte tolleretur. Sed providentissime tanta res
factum solum temporibus videatur esse concessa. et gratius
mundus accipit quidque pro vero novitate gaudet. Quappr
abstine noxiam. lictor securum. Cui lex comprime facere
quos in aliis cognoscis vindicare. Quia paulisper ferrum
splendidum non cruentum kathenas tuas lacrimas madidas fe-
cit ne rubigo suscipiat. Illud potius recordare solebat
includere auditoria ferialium vocum meliora forte mutescunt
Sit revera nomine custodis sine emortibus alienis. Illud
semper inferis laboras aliquid insigne quod tibi clemens actus
indicat. Qui instare mirabili excubat. Necesse est ut
eam pietas benigna distinguat. Et ideo cella gemituum tristia
domus apud inferos Plutonis hospitum locus perpetua morte
creatus tandem confusione lucis albescat. In quo non vim
tormentum sustinet reus qui antequam incurrat. nec spiritus
a superis separatur abscisus. Primo pedor ille collega kathena
rum abhominabili merrore distinat. Auditum alieni gemitus
etiam lamenta conturbant. Visum communia longa debilitat
Tactum pondera pingentia defatigant. Illuminat diutinis
tenebris obtusa torpescant. Non est enim clausis circum h-
multipharia morte punitur quem carceris squalor torquet
Nunc ergo vos de averno tuo vincturos eximite. Reddat
ad superos quem ex magna parte inferos protulerunt. Atria
tua caritatibus impleat. Illudus ille [?] lacrimarum
quondam tristes incolas [?] Non sunt unde qui leti
sunt. Qui tunc presto habebit gaudium, si desertus appareat
Erit inclusi [?] semper [?] pallentes reddite
ad lucem. quos caligantes tenebre possidebant. Nichil enim
plus optata morte passuri nisi quod adhuc poterint
[?]rari. Sed vos qui cella debetis iam ambitione decipi de-
lecta relinquite ad cathenas [?] absoluti. Munite
[?] honestate quam addixistis superstites mori. Cognoscitis
quam beneficialis sit bona conversatio altera continuat teterri-
mum carcerem hec novum splendorem tribuit libertati. Ista
prestabit ut velitis omnem. Illa dedit ut eligatis iam pre. Si
[?] lictos [?] voltibus vos nullus includet. Secreta
[?] ad forum sine trepidatione venite. Illa iuste pensi-
tutis per quem tristicia protulistis inveniatur vos liberos

qui videntur reos odisse debitis quod vos tradidit neci, pectora
ipsa moriuntur cum talia que se lesisse cognoscunt Munera illa nunc re
spicit ubi in foveam corruerunt Tenaces laqueos quis capta
declinat, ferventem fistulam aeris suspecta non incidet Decipiens
lupus avenis se mollibus ut plumis fracti lini insidias eva
dat emergit Cum ut subducta retia eius tergum frustra di
va serunt invitus exilit Et vitali piaculi gaudia liberatus
agnoscit Castoreus esca tum pellectus cum intentum carcerem
reperit introire mox se ut ad suum exitum invitatum esse co
gnoscit in caveam labitur Paulatim se ab angusto sub du
cens Que si alter eiusdem generis irretitum cognoverit extre
ma eius mordens trahit Et qui sibi captivus non potest sub
venire alterius solatio probatur evadere Sic et scari argutum
piscium genus a velocitate nominati cum se in insidias nexiosas
impulerint quasi quibusdam funibus equabiliter illigati to
tis nisibus retrahentes retrorsum socios tenent liberare
captivos cupiunt ... reperiunt Dominus cuique prout
habet contraria facilius casus assumet si cura salutis ...
non habent Ad te claustrorum magister verba ... vertimus patere
penale secretarium tuum innocentiam esse ... Torqueris
quando quo cunctos affligit a communibus gaudiis mestus ex
ceperis ... tibi soli non parcat ... laude ... morde
compendiis Sustine de omni severitate iacturam. qui habu
isti de multorum afflictione leticiam Sed ut tuos quoque ... genti
bus consolemur illos tibi tantundem vendica. quos lex pie
tatis ... non relaxat Ne cum truculentis parcet asperrima
... lenigaret Solvant ... secularibus actibus impli
cati ... omnibus homo ... quos ... stulat
... Claustra reos dimittant nos vincula improbe
cogitationis absolvant tt 12

Sequuntur Tituli Duodecimi libri

Diuersis Cancellariis
prouinciarum Sena. po.
Petro viro erogatori
obsoniorum Sena. po.
Anathasio Cancellario
Lucanie et Bruciorum
Senatori pplo
Edictum
Anathasio Cancellario
Lucanie et Brucio
rum Sena. populo
Maximo viro Cancel
lario Lucanie et Bru
ciorum Sena. po.
Canonicario
Johanni sliquatori
Rauennati Athala
ricus Rex
Constantiniano viro
experigentissimo Sena
tori pplo
Maximo vicario vr
bis Rome Senato
ri pplo
Thomati et Petro
messe artarys se
natori pplo
Ymo Adit stirbe
Rauennatis Sena
tori pplo

Prouincialibus
histrie Senatori pplo
Laurencio viro ex
perientissimo Sena
tori pplo
Tribunis Mariti
morum Sena. pplo
Ambrosio viro illustri agē
ti vices Sena pplo
Paulo Strenuo Se
natori pplo
Dacio Episcopo Me
diolanensi Senatori
pplo
Edictum

Diuersis cancellarys Prouinciarum

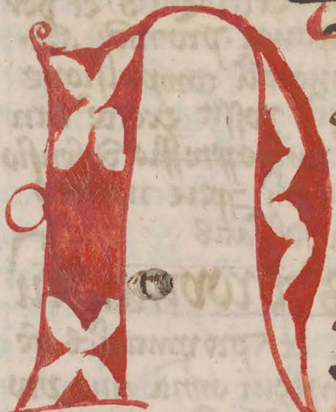

Nescio quis magnus esse cre-
ditur qui penetralibus iudicis destinatur.
Quoniam tanto plus estimatur plus dare
iusticiam, quanto ab illo frequentius con-
stat auditum per milites suos iudex intel-
ligitur. Et sicut discipuli magistri scientia pro-
dunt, sic nos obsequentium mores aperiunt.
Preceps non putatur observasse mode-
rato avara paruisse non creditur conti-
nenti stultus prudentibus servisse non creditur publicatur in actio-
nibus nostris si nos mala intentione tractetis. Et quod multi
accidit vestrum alienum vitium vestrum celebratur obprobrium. Sustinemus
tales casus quales nos in alios iudicare non possumus. Et lex qua
sanitur cuncti in nobis non potest custodiri. Sed habemus iterum ex
alia parte solatium quod vestra bona nostra credunt esse mandata.
Et nobis otiosis acquiritur quicquid glorie vestris laboribus expe-
ditur. Si te enim aliquis sapienter agere viderit statim fama tui
preceptoris exaltat. Diu tale institutum fuisse creditur qualia micti
lonis gesta sentiuntur. Una est summa plebis tales esse iudices
quales nos contigerit approbari. Et ideo magnopere precavendum
est ne ille de nobis incipiat indicare cuius nos opinione conti-
gerit ante latrasse. Molesti penis quod infertis in fabulis et
tormentis vestris compensat quod plus vulneratus exaggerat. Quam
periculosum est pati iudicem rationabiliter iratum. Et illud de fortunis
tuis decerpere que te constat graviter irritasse. Quapropter stude ma-
gis ut nostra potius voce lauderis. Quia sicut te post indic-
tionem primo de primicerii officii prosperrima summa sublevat. Perge
per illam indictionem iuvante deo ad illam provinciam cancellorum
pompa decoratus et glossa gravitate precinctus absens cogita-
ntis pudorem. Nam quicquid debetis temptare corde qui
milites sub honore ~~fratris~~ fasces tibi inferendum parent. Et dum
iussa pretoriane sedis portare crederis ipsam quodammodo pote-
statem reverendus assumis. Electi nostra tu primus observa.
Ostende bona post intendentibus viam. Nam turpe est iudicis
custodiri mandata si milites non videantur neglexisse constitu-
ta. Regina illam pro actium victorum avaritiam fixe cui cuncta
crimina devotione detestabili famulantur. Que dum pectus
hominis ingressa fuit aggregatum quorum maleficiorum cohortes
admittit fieri non potest recepta quia nescit esse solitaria

agmen habet blandissimum arma suscipit extrahentis, et per
dulcedinem superat quos amara deceptione captivat. proinde ad
utilitates publicas esto sollicitus invicta morali compulsione
pro cura plus agit inculcator racionis qui possit exercere terri-
bilis persona cura. refugium sit oppressio. infirmum ~~oppressio~~ defensio
presidium aliqua calamitate concluso. Sit etiam superius nostros
tenellos agitat, si lesorum impia ferria claustra solvatis

Universis iudicibus provinciarum

GRatias Divinitati refero, quia et provinciales fe-
cerunt que monui. Et ego complevi omnia que pro-
misi. Nam nec me sensit quisquam aliqua vena-
litate pollutum. Nec ego pertuli tributarios indevotos. Ha-
bemus utrumque quod in nobis diligere debeamus. Illi repererunt
affectos iudices. Nos acquisivimus integerrimos provinciales. Agatur
itaque deo prestante quod cepimus. possessor in chartis publicas pecunias
libelis inferat. Ego illi in conventibus iusticie tributa persolvam. Vo-
bis autem commode repetatur quod veraciter actum esse sentitur. quando
de rebus preteritis spes magna redditur in futurum probatur. enim quia
nullum cogimus dare quod non debuisset offerre. non publicas
non privatas a me quisquam dampnis affectus est. dispendiorum termi-
nos fecimus ignorare. Nec extra ordinaria quesivimus qui
cuncta geri legitimus optabamus. Sed ut vos sitis in ea parte
dissimiles preesules imitatores esse dignitatis nostre iura volui.
quibus pene eandem quam nobis iurisdictionem per provincias contu-
lerunt. nulla repudiat sequenda iusticia. solo omnis clarificat quos
sui participacione sublimat. Amorem sibi ille facit qui ab ipsa discesserit
Vir accipiendi vota sectamur. Nullum recipiat qui dulces notatur
contra omnium laude decoratur qui iustus dicitur. desideremus
potius, quod nos preciosiores locupletibus facit, castos autem
vel graves esse debeamus. Tribunalia conscendimus vel morum
gradibus evehamur. Nil vile sit cupidum iudices decet. Claras
enim suas maculas reddunt si illi ad quos multi respiciunt ali-
qua reprehensione sordescunt. alioquin expedit non videri qui
cunctorum irrisione signari. Cuius ego qui serenissimorum testa
petimus vitiorum similia desperamus. Sit in nobis frons libera
vel aliorum possimus evadere peccata. Equat crimen omne quos
inquinat. Et. multo dissimilis ab accusato debet esse qui
indicat, hoc nos eciam sermonis convenit loqui quia honorum ...
nulla securitas est. fateor avviditatem desiderii mei. Cupio me
vobiscum velle probari. Veniamus nunc ad consueta que ipso
debent suscipi grata quia probantur esse solemnia. Cum ... quod
feliciter actum sit te officium quod tuum est dei munere possesso-
res crispinus admonere vel tributa conditionis sue devotione
devota mente persolvant. Servata, tue illacionis moderamine

custodito debitam reipublice ferant functionem. Tempora exactionum sta
tuta serventur. Ita tamen ut nullus sub immature compulsio
nis iniuria se ingemiscat exactum. Nec iterum sub turpi venalitate
indictionum largitas dampnosa prebeatur. Dilato enim tributi ma
ioris fit causa dispendii quando vitio suspenditur quod illis
protractionibus colligatur. Expensarum quoque fidelem notitiam
quattuor mensibus comprehensam consuetudine custodita ad scri
nia nostra dirige maturius ut totius erroris detersa caligine
publici ratiocinii possit claritas apparere. Nam si aliter facias te dam
na respiciant que per neglectum tuum publicis utilitatibus inge
runtur. Et ut facilius possis deo auxiliante que sunt statu
ta perficere illum atque illum sedis nostre comites tibi officio quo tuo
consuetudinarie prebemus imminere ut ordinatio nostra mox
probabilem sortiatur effectum. Cave ergo ne te comparem nostris
pristes admonitis. Grave nimis factum est ut a quo laudan
da reposcimus resecanda potius approbemus.

Universis Saionibus qui sunt Cancellario deputati

Oporteret quidem cuncta sub tranquillitate peragi quemadmodum non
possit bonis moribus convenire sed tanta est in re publi
ca de morum varietate diversitas ut nemo valeat leges
defendere nisi terror videatur aliqua temperare. Egris
causa non una salutis est. Alter cibis reficitur. Alter per abstinen
tie iustitiam temperatur. Sic lavacra mollia, sic ferrum querit ad
vulnera. Et varium poscit remedium diversa qualitas passionum. Sic
qui populis preesse cognoscitur non uno consilio probabilis invenitur.
Feroces districtione premendi sunt. Mansueti clementer admo
nendi. Dolosi caute, simplices sublimitate tractandi sunt. Et
ideo ubique probatur esse necessaria prudentia, que rebus
omnibus adhiberi videtur accommoda. Quapropter devotionem tuam so
latiis illius viri clarissimi cancellarii nostri solemni more de
putamus ut cauti[?]nullum aliud exigatis, nisi quem legibus parere
despexerit ad forum trahe quem iusta non accipit. Sub continentia
versare. Sub maturitate distringe. Timeri te amplius nolumus
quam probari. Dampna maxime illius iniquitatio tuo reputabit si nullus
presumptor peccet. Cogitetur pro omnibus pecunie publice fidelis
exactio. Sit tuum commodum contemptus alieni. Coactus faciat quod
iuste sponte complere neglexerit. Cautius tamen te delegatis
impertire. Si precepta sequaris devia non requiris. ~~pater culpa~~
Habet culpa qui imperata preterit. In executore illud est pes
simum si iniquitatis relinquat arbitrium. Non inde lateris quod
tibi quis obviare non potest. Nec assumes superbiam sodalis, quia
te multorum humilitas pertimescit. Viri fortes semper in pa
ce modesti sunt, et iustitiam minus diligunt qui frequent

prelia tractauerit Quam grauatum est si inter parentes reus
querelarum non reportes obprobrium Sed ista te cognoscant eius
se quemadmodum diligens probatur optare Nos etiam grata-
liter excipimus ad laudem venientem Et otio vacare non sinimus
quem probabiliter egisse sentimus His etiam et rerum dominus
maiora credit quos bona conscientia utilitates suas gessisse
probauit Quanta sunt que possint attollere sapientes
nemo amplius acquirit quam qui se bona conscientia tractauit

Cancellario Venetiarum

Ense regalis apparatus ditissimas non paruos
reipublice probatur ornatus Quia tanta domi-
nus possidere creditur quantis nouitatibus epulatur
priuati est habere quod locus principalis continet
in domo viro hic profectu decet exquiri quod visum debeat ad-
mirari Destinet Carpacum Danubius a Reno veniat anthrogo-
ra exornus consparsa quibuslibet laboribus offeratur Bruen-
tiorum mare dulces mittat acerunas sapori pisces de diuersis
finibus afferantur Sic decet regem pascere ut a legatis gen-
tium credatur pene omnia possidere Et ideo procuranda sunt
vina que singulariter nutrit fecunda Italia Nec qui ex terra
aliena debemus appetere videamur propria non quesisse Comitis
itaque patrimonium declaratum est Acinaticum cui nomen ex acino
est enthetis fuisse auditis renatum Et quia cuncte dignita-
tes inuicem sibi debent necessaria ministrare que probant ad
rerum dominos pertinere ad possessores veronenses vbi eius rei
cura precipua est Vos iubemus attendere quius accepto precio
competenti nullus tardet vendere quod principali gratie debet
offerre Digna plane spes de qua se nobilis iactet Italia
Nam licet ingeniosa grecia multipharia se diligentie subtili-
tate commendet Et vina sua aut odoribus condiat aut ma-
rinis permixtionibus insaporet. Sub tanta tamen magnis colo-
ne reperitur suauissime par habe Est enim et colore regium
et sapore precipuum ut blattam aut ipsius putes fontibus tincti
aut liquores eius a purpura credantur expressi Dulcedo
illic ineffabili suauitate sentitur stiticis nescio qua firmitate
roboratur Tactus eius densitate pinguescit ut dicas esse
aut carneum liquorem aut edibilem potum libet referre quam
singularis esse videatur eius collectio autumno lecta de
vineis in tegulis domesticis uua resupina suspenditur seruatur
in vasis suis thecis naturalibus custoditur Marcescit non lique-
scit ex serino tunc fatuos humores exudans magna suauitate

dulcescit. Trahit ad mensem decembrem donec fluxus eius ieiunis temporibus aperiatur, miro quodam modo incipit esse novum quando in cellis omnibus reperitur antiquum. Hiemale mustum ianuario frigidus sanguis in rigore vindemia cruentus liquor purpura potabilis violae nectar defervescat primum in origine sua. Et tunc poterunt adolescere cum vetustas incipit habere novitatem. Nam talibus incuriose tenetur nec aliqua sordida admixtione fuscatur. Sed quemadmodum decet nobilitas tanta provocatur. Desinit dici aqua dum crescit fecunditas et ad omnes agrorum fructus abscedit. Distillat gemmis comparandum liquorem novo dum nectare quod lacrimat. Et praeter quod eius delectat dulcedo in aspectu singularis eius est pulchritudo. Hoc quantocius perquisitum et competentibus pretiis aggregatum cartariis qui in rem directi sunt tradite deferendum. Nec illud neglegendum putes quod lacteo poculo relucet, quando plus est mirabile quod potueris difficilius invenire. Albedo ibi decora est et serena puritas ut illud de rosis hoc credatur natum esse de liliis. Est colore quidem extraneum sed sapore germanum, est aspectus dispar et similis in utroque suavitas. Nam quod acute sapit quod tacto refecit communis illis intelligit. Sed magna est distantia quae videtur: illud intueris rubore laetum, illud conspicias candore festivum. Et ideo provinciae convivium debet esse celeberrima quando ambobus inesse cognoscit quod pariter expectatur.

Valeriano viro illustri

Generaliter quidem amplissimum cogitur et decet beneficia dilatare, ut nemo qui omnibus praeesse cognoscitur cunctis impendere profutura censetur. Sed gratificante natura illis amplius debemus qui nobis aliqua proximitate iunguntur, sic quosdam generis dati videatur esse propositi proximos a communitate discernere. Nam modestiam collegis impendimus, reverentiam patribus exhibemus, cunctis debemus communem gratiam, sed filiis affectum singularem. Et tanta necessitudinis vis est ut nullus se contentum esse iudicet si sibi aliena pignora praelata esse cognoscit. Et ideo nos est aliquid iniustia de patria plus esse sollicitos, eo festino tempore ad eius pericula videamur subvenire. Plus enim eos diligere credimus quos eripere festinamus. Venientes itaque numerosus exercitus qui ad defensionem reipublicae noscitur destinatus, Lucaniae Bruttiorum quod dicatur culpa vastasse et abundantiam regionum tenuasse studio rapinarum. Sed quoniam et illis dare et istis sumere pro temporis qualitate necesse est, spatia aut

quecumque ordo constituit. Et iussione regum domini cognoscat tempe-
rantia. ut multo artius quam vendere solebatis in assem publicum
prebita debeant imputari. Quatinus nec possessor dispendia nec
exercitus laborans sustinere possit inopiam. Nolite igitur esse solliciti
evasistis exigentium manus tributa nobis propria admunit apparatus
sed quo facilius instruatur nostra notitia imputationum summas
infra scriptis brevibus credimus exprimendas. Ut nemo nobis
vendat beneficium quod publica noscitis largitate collatum. Contine-
te ergo possessorum inconpetentes motus. Ament quieta quos
nullus ad metum precipitat. Dum belligerat Gottorum exercitus
sit in pace Romanus. Felicium votum est quod iubetur. Ite rusti-
ci agreste hominum genus. Ad laborandi terram surgunt illicitis ausi-
bus observantur. Et contra nos incipiant exigi. quos vix poteram-
us in pace moderari. Quapropter ex regione iussione singulos co-
ductores massarum et possessores validos admonete ut illam
caveant inconsultam barbariem. Ne non tantum sustineant
bellis prodesse quantum quieta confundere. Arripiant ferrum. sed
unde agros excolant sumant cuspides boum stimulos non fu-
roris defensorum. Maxime laus est sit et illa vindicantur poteritas
regionis protegere. Isti non destinant patriotas possessiones ex-
colere. Sit iudicibus vigor ex legibus subsellia non destinant
iura malis intonare. Timeant latro iudicium quod semper expa-
vit. Adulter gremium iudicis intremiscat. Falsarius vocem pre-
conis exhorreat. Fur forum non vetat quia hinc libertas gau-
det. Si talia non letantur. Sit enim prosperrime gerere sententie
bellum si nobis conveniunt sub deaulitate consilium. Nullus iudi-
cium opprimat. invadite pravos. iniquum pervenientes. est
nobis competens pugna civilis. omnia peccata nobis reddit
si ducis scelerum comprimat. In annonis vero reputandis esto
sollicitus ne aliquem tunc possit fraudare. Astiva victoribus
aut exercitus a vero domino sub mea puta cognoscite dele-
gatum. ut quod a nobis necessario fuerint commoniti gravant
per iniuriam debeat subvenire. Custodiunt incolomem disciplinam
quanto robustius armator semper exitatus. Additum est etiam beneficii
genus ut puram tot depositione a precepto regis nec digna domi
vindicatur excepta. sed totum commune sufficiat. quod pro equa-
litate censetur. Nunc ergo ad fratribus iure studiose con-
surgite ut sub omni cautela necessaria providete. Ut possit
revocari nobilissime patrie talia volumus contulisse cuncta
enim regere ex ipsu administrate provintias homines ut medio-
cris intelligentie possunt. sed hoc opus hic labor est illud
magis regere quod se relictum non potest continere. Cesset enim rex

in tranquillitate patria nec nomen prestat artifici nisi fuerit vis magna
periculi. Habetis ergo tempus ubi et famam sapientum possitis acquirere
et in omni parte vos laudabiliter innuante domino custodire. Alios at
ultra ceteros minime commendo. Quia omnibus hoc cupimus accidere
quod nostris desideramus laribus evenire. Michi enim propria cura
dilapsa est. Pro quibus generale cepi cogitare custodiam. Opto omnibus bo-
nis quod possit esse commune. Quia magne iniusticie genus
est aliud sibi iudicem esse, procul quod potest generalitas sustinere.

Universis prefecture titulis administratoribus

Quamvis abunde sufficiant que rerum domini ingenita
pietate perceperint, instituimus tamen inportunis
et fatilibus adhibita districtione geminamus, ut qui
nequeunt cohibescere saltem se contineant per timorem.
Omnis enim de sua presumptione gratuletur, quando fama perdi-
turus est qui interdicta temptaverint. Retundatur ambitio cecitatis in-
cipientium, protinus reprimatur avaricia, que lucrum de malo quesierit.
Pena proposita terreatur qui honorem pro nephanda desiderat;
amissa opinione pectus turbetur. Videtur et quod notum temporibus
scelerate pecunie non valebunt. Nec culpam suam redimit qui se
reum esse cognoscat. Iniquis fraudibus non patebit occasio perse-
quimur. Non desendimus excedentes. Vobi iam male cupientes
spem habetis, quando nobis et rerum domini et viri iudices co-
minantur. Vos tamen quos ad publicas administrationes pre-
venire una fecit electio de actionum honestate confidite. Quia
nos nulla venalitas excludit si probitas continuerit actionis
publicis utilitatibus. Servite fixi, quando nos privata nulla
damna contingent. Credite hanc certissitudinem in dicto meo,
ut qui vos nullo pretio suffragio granari feci, studeat in vo-
bis mea factam laudari. Prefixum itaque tempus a rerum domino
cognoscatis esse servandum. Sic tamen ut ea que nobis pro publi-
ca utilitate decreta sunt promitte ac solvere debeatis.

Canonicario Venetiarum

Sub clementia boni principis nichil constat licere for-
tuitos, quando sinistros casus corrigunt qui pre-
stare prospera consueverunt. Nam quemadmodum
ferret nudus senem barbarum et districtum principem qui
spoliatus iure negat, quod affluens inserere didicerat? Alt-
ero illi vel illi provenorum incuriose vastatis fiscum quiete
desinne indictionis serenitas regalis indulsit, sicut te pote-
rit instruere relicta preceptio. Unde obedentiam commendantes

a supra dictis possessoribus de predijs que tamen cognouit
esse per hostes vastata condicionis tributa non exigant. Reliqua
vero solenni compulsione procura et constitutis temporibus
archario nostro residuam supplicas quantitatem. Caue ergo ne grauior
fias hostibus si adhuc nudare velis exutos. Calamitates
non pauescant qui armati timuerant. Rapinas non sentiat
post predones validas contra te apotecas inuenerint
munitas, securitates illis dedit calumpnias que […] vio-
lentia abstulit quod querebas. Cui nichil videtur re-
lictum a tributis constat esse liberatum.

Consulari Prouincie Ligurie

Bonum genus videtur compendij postulantes adqui-
rere et prestantes nulla dampna sentire. Nam
sicut accipitur ab uno vt repire ab altero donat-
sine dispendio creditur sine imminutione et nomen habet
munificencie quod intra dominum nescit exire. Quapropter
ille cazarius siliarius fisci in illa prouincia constitutus
quas breuis subter conscriptas elloquitur exactarum sugge-
rit enormitate vexari. Desiderans sine aliqua inmi-
nutione publice vtilitatis inferre se debere nostris archa-
rijs debitam functionem quod nos qui nullorum dampnis
studemus cognoscimur dummodo fisco competenti ac racionabili
satisfactione soluantur libenter annuimus. Quia hec est bo-
na desideria suspendere quod illicita perpetrare. Quapropter
dire spectabilitas tua commonitis curialibus vel compulso-
ribus. nichil et his quorum interesse cognoscit ab illa inquisitione
predictus cazarius exactionem facias sub hac condicione remoueri. vt si
intra illius kalendas summa que fuerit non competi archario
persoluta intra prouinciam solennis exactio pagatur quoniam
ne si fidem tue promissionis archariorum apotecis probauit
esse completam ab omni inquietudine compulsorum designata pre-
dia predia liberentur. Quia illa magis debent eligi que sine
suspicione dampni libenti animo probantur offerri. grata enim
nobis est sine instancia compulsoris exactio et hoc de voto
facere quod vix poterat actus ~~compulsorum~~ implere atque vtinam
possessor vltroneus et nobis necessitatem morarum tolleret
et sibi dampna competentibus illacionibus abrogaret. Ipse
enim imminente necessarium facit. qui solennia prebere di-
stulerit

M Pascasio Prefecto Annone Conpero

Pietate plenum est peregrinam gentem publicis beneficiis
obligare et non tantum consanguineos ad substantie lu-
cra permittere quantum ipsos quoque advenas invitare he-
reditatibus que est sine proximo absque parentela successio
sola quam fides gignos est patrios sonare sermones affert et ex-
petit beneficiaque ut sibi olim doleat fuisse concessa Domum sine
accipientis nomine preter personam largitas quia primum collatum
est genti ut postea potentium vocabulum potuisset assumi
Hinc et illi iure quodam postulant hereditates alienas Et
illi tantum videtur competere quod Romanis non potest in cau-
sis similibus optime Consiliam tale non habuerunt in patria sua
sed hic omnes sub hac condicione parentes sunt universa nato
quantum ad successionis beneficium una familia est Quocirca ex-
pigentia tua presens illius diligenti examinatione discuciat Et
si vera ille que suggerit et hac luce cursive filios non re-
linquit ut ab illo constat rationabiliter possideri tua intro-
ductionem memorate rei officium muni celebrato ex more Qua-
tinus antiqua pietas reguadium pertinum reparat beneficia domiorum
et possit pro illis supplicare sub quibus se inerguit votiva intelli-
git successisse Estimat qualitatem quam se insperaverat
amisisse peregrinum se contra dicit non potuit cum optata
iura conquirat Habeat possessorum similiter dignitate et iam
tributa reparatus inferat qui opem ab alienis manibus expe-
ctabat Gaudeat se ad hoc perductum ut daret quod utique nisi
habenti non probatur emergere Ceteris dominis in hac tamen
sorte deterior qui alienare nequiunt quod possidere presumunt
Sed et hoc est tirdium magna equitate repertum ut qui loca
succedit priorioris substantiam suam affectu patris iure fruet
extraneis Ministratione pastus nunc pascat et alios felix illi
continuit et predicanda captivitas Romana civilitate perfrui
et affrorum privilegiis potuisse committeri

M Diversis Cancellariis Provincianis

Rationum publicarum religione infausta sunt egritudini
comparande que crucia debilitant nisi sub celeritate
discesserint Beatus quidem est esse sub debito Nec li-
ber perorat potest dici qui probatur obnoxiuus reperiri Prudens
sepe compellit minus cautus est qui urgetur ab altero
Nam quid egit totius animi suscepta compulsio summa

future indictionis et quantitas exigatur parcendo non parcitas exonerando pregrauatis. Et dum venales mores queritis tribu ti onera duplicatis. Relinquite crudelem misericordiam bene ficia tota detestatione pollvta. Grauius percutit qui blandi endo grassatur et sub indulgentia ledit qui consuetis tem poribus exigere tributa distulit. Et ideo desinite aliquid de possessorum dampna mercari. Omnia tota conscriptione parti bus indictionis redditis quod iniquis dilacionibus abstulistis. Post ista enim non vos credatis vobis iterum commoueri sed irre missibili exactione compelli. Quapropter si ad illum diem arcario nostro qui prouinciis solempniter postulatur dispungendis racionibus non statuit per te intuleris aut destinaueris remanendo in pro uincia uidetur reddis qui te male distulisse cognoscitis. Omnia nimis iniquum est ut asses publicos subtilia negligentia lateat. Et arcarius mutuatam pecuniam publicis vtilitatibus incessanter expendit.

Item vt supra

PRobate debet esse conscientie qui principalia be neficia ponitur erogare. Ne aliqua cupiditatis sorte decoquatur quod a tanta liberalitate pro funditur. Mutant enim qualibet liberalitates in cipientium manus et sicut fontis puritas per limosa corrumpit sic affluentia boni regis auaris distributoribus imminuitur. Cuius ipsum cum solutum in liquorem nisi immundissimo calculo sistipatur instituitur quando puritatem suam illa sola custodi unt que nulla sordium admixtione sustinent. Cuius gratum nimio per niueos calculos riuos videre currentes et ipsum quodammodo nature liberum videre puritatem quando nullis maculis inimicata turpatur. Sic dona vero domini nulla debent pollutione fuscari sed sicut ab ipso exeunt copiosa ita debent ad Romanos peruenire purissima. Nam licet omnis fraus grauis esse videtur illa tamen importabilis reddit que in Romulea plebe grassatur. Turba que viuit quie ta plus qui nescitur nisi cum lesus clamor sine sedicione sp[irit]us furoris nesciunt quibus sola contentio est paupertatem fugere et diuicias non amare. Nesciunt enim esse lucripetes nec aliqua se negotiationis calliditate distruunt. Viuit fortuna mediocrium et conscientia diuitum. Nonne periculum est talibus rapere qui nesciunt aliena fraudare. Quapropter obsonia Romano populo distribuenda ab illa indictione sponte tibi dimitate concedimus vt sine aliqua diminutione percipe

possit quod regia largitate promeruit Cave ne quod illi
meruerunt alter accipiat Et tu a gratia nostra peregrinus
reddaris si a tanto amore discesseris Non fiat lacratus
precio · qui civitati illius non habet iura nascendi
Honorandum semper est quod nomine gentibus dedit · quia
potior in humanis rebus redditur · Et cum aliquid claritate
prestatur munera ista quantum sunt non surripiat locum
libertas fortuna fragilis In maiestate populi Romani peccat
qua sanguinis illius puritatem famulorum societate contaminat

Caseum

Cum apud regem dominum plenum more pranden-
tes · et diverse provincie de suis deliciis lauda-
rentur · ad vina Bruttiorum et fallancia suavi-
tate currente · ut assolet sermone perventum est ·
Quod herbarum beneficio tanta ibi nature iocunditate confi-
ciatur · ut non credas eum esse mellis gustum · quod nulla
condimentis qualitate permixtum Manat illic provocatum leviter
lac uberibus fistulosis · et quasi in alios utres nature
ubertate collectum non guttis impellit · sed quibusdam repen-
tinis torrentibus intumescit Redolet suavis et varius
odor herbarum naribus agnoscitur pecudum pastus · Qui
fragrantis odore diversa thuris sentitur inspirare similia
Huic tanta pinguedo sociatur ut arbitreris simul stillare
palladium liquorem Nisi quod ab illa prasina viriditate
niveo candore discernitur Tunc tacitis labe patentibus
copia illa mirabilis lecto iuvenum pastore suscepta Cum
admixtione coaguli in callosam ceperit teneritudinem
consolidari ad pulcherrimum orbem forma perducitur Tunc
subterraneis horreis aliquantulum congregata diuturnam
casei esse facit substantiam Hoc quotiens suppositum navi-
giis consonabis et desideriis regantibus parvo satisfecisse
minime videaris Omnium quoque quos laudare cupiens pala- palaciam
ciam nominavit antiquitas vos ipsum asserunt ex gratam
suavitate perquirere Nam licet inter vina Bruttia videa-
tur extremum factum tamen est pene qualis opinione precipuum
ubi eum reperitur et Garetino par et Sabino simile et ma-
gnis odoribus singulare Sed quia illud sibi fama nobi-
lissima vendicavit hoc ei in suo genere nimis elegans
perquiratur Nec prudentia maiorum aliquid appellasse dici-
catur

inprimis est enim suavi pinguedine mollit crassitudine vinacitate firmissimus natura redolentius. candore quoque perspicuus
Quod ita redolet ore ructatum ut merito illi a palma nomen
videatur impositum viscera defecta constringit. vulnera
madida desiccat lassum reficit pectus Et quod prevalet im-
plere potius arte compositus hic naturaliter prestat infectum
Sed providete ut supradicta species exactas debeas destinare cera
falli nos possimus qui hoc patriotica veritate retinemus ad presens
enim de cellariis nostris que desiderabantur obtinuimus
Tamen ante tuo periculo dissimilia feres quorum iam indicia tene-
ri posse cognoscitis

Dictum imperatoris

Regi contineri debet omni largitas impensa do-
minorum quanto necesse est munificentiam proficere
quod illos impulsu divinitatis probatur fuit effe-
cisse. putas siquidem principum totum custodit imperium
dum illis constitutio digna redditur incolumia reipublice membra
servantur. Audivimus siquidem imperiali constituta per Bruttios
et Lucaniam sacrosanctas ecclesias aliqua munera devotione meruerunt
Sed ut est sacrilegis mentibus similare. et in ipsa quasi
reverentia divina peccare nonnullas eiusdem partem muneratorum
nomine canonicarum subtrahebant facientes religiosum commodum
substantia clericorum. quod sedis nostre innumeram execratione
detestabili respuentes iniquiam sibi illatam fuisse suggerunt. quod
de tali scelere manus impie noxie firmaverint Quid
debuit audacia nunc humana tentabis. si et ibi furta
porrigis ubi te latere nunc posse cognoscis vel illud ab ocu-
lis fortasse mortalibus eximis iniqua tamen aliqua
videtur esse presumpcio Exulata vero veritate dampnatus est
qui se estimet perpetrare quod divinitas non possit ad-
vertere Sed ne similis ultius grassetur forte presumpcio aut
divinam pacientiam frequens provocare possit excessus edi-
tali programmate definimus. ut qui in hac fuit actus
fraude convictus et iniusta careat. et compendium proprie fa-
cultatis amittat Graviore siquidem pena plectendus est qui
usque ad iniuriam divinam sua inclinari contendit audaciam
Habeant pauperes dona regnantium possideant aliquid
quibus nulla facultas est Cur aliena substantia in regali
posita largitate pervaditur. possessio enim principis munus
quemadmodum presumat subiectus contingere quod deo re-
spicit humilitate dominantis offerre Creditur quod talibus

non dare. tulisse est Et enim quando quis potest esurientibus sub-
venire. si non pascit extinguit. perdat illis tollere quibus iube-
mus offerre. ultra omnes crudelitates est dentem velle fieri
et de exiguitate mendici augmentum honesta lucra. horreatur
damnosa compendia Nullus audeat inde tollere unde possit
collecta dispergere addendo perdit qui retinendo collegerit
et paupertatem potius ad se trahit si egentium penurias
non repellit

Anastasio Cancellario Lucanie et Bruttanie

Regienses cives ultimi Bruttiorum quos a Sicilie cor-
pore violenti quondam maris impetus segregavit
unde civitas nomen eorum accepit divisio enim re-
gione Greca lingua vocitatur. magna suggesse-
runt se coactorum presumptione fatigari implorantes non amari sed
dulciorum nostrorum vota remedia qui possumus scire territorium eorum
quod petitur non habere. Est enim montanis capillis terra rarissima
arida pastui sed vinosa vindemiis segetibus adversa. sed olivis
accommoda. Et ideo cultura cuius omnis in surculis est. quia superficies
ipsius sicca nutrire non valet sitientem mansuetam tempore. Illic
ager nudus industria potius quam natura vestitur viridi palla-
de silve viriditate contegitur. qui in solo aridissimum comproba-
Talibus enim locis illa prositurum quem nitidibus proterris
ad humi penetrale descendunt. Segetes rigent et ornant et
condicione mutata seges est que hoc aristis impendit quod
oleribus exhibetur. quanta seges est que manu colitur. vix
illic area venit humoris gravatur agricola ut non massas in
horreis sed vix possit aliquos cophinos de sinu uberta com-
plere. In ortis autem rusticorum agmen habet operosum quia illic
olus omne saporum est maxima irrigatione defessum. Quod
humana industria consuevit fieri hoc ibi nutritorem accepit
Contra maximis sinum cuiusdam. Illic fabe dulcissime sunt
que pruine filiis tortuosis callosa teneritate conglobantur
unde in morem cocti aliquid strepitum frangitur. Sunt a fecun-
do tempore segregatur hiis victualibus si vis nosse regio
illa fecunda est. Nam et maximis deliciis copiosa iocundi-
tate perfruitur. Illa ibi querere singula ab inferiori inser-
tibus frontibus admirandas delicias utriusque pellagi in una
congregatione sinus sui nobilitate producit. Interesse enim est
illic et pisces operare ubi constat et undam posse desinere
Horriston quem dicunt pisces regium genus tempore innocentis
corpore cum colore. distans naribus fructuosis celositer delica-
tudine mediata oleoso ac suavi liquore coagulatum

appetibilis gravitas ex profundo tamen spumis fluctuantibus inter
aeris confinia cepit enatare ad tabulata redire que deserit. Nec-
dum aut inmemor redicionis aut teneritudine nimia mollitus
nequit undis elevantibus contraria obluctatione demergere
fertur velud corporis exanime, nullis usibus periculum nulla
arte devitans. et sicut viribus destitutus redire non creditur
Nam nec fugere posse sentitur. Hinc comprobante tante dul-
cedinis esse dinoscitur. ut et nemo presentium temperetur. Hec sunt
in littore Regino que diximus quod non alio referente cogno-
vimus et sic visuali probacione retinemus. Quapropter lardi-
atque tritici species nullis temporibus coemptionis nomine iure decer-
nimus postulari. Nam nimis calumniose petatur quod lo-
ci habitus non habetur. Deinde sufficere debet defensio verita-
tis et ~~defensio~~ testimonium iudicis. Nam nimis execrabile
est signalium si tamen aliud sicut conscientia aliud lingwa decernat
Creditor etiam tantis commeantium fatigatur adventibus. Tanta
excurrentium laceratione deterritur et rationabiliter illi venit
ti debuisset vel quod apud ipsos nasci posse constaret.

Maximo Cancellario Lucanie

Scillatenum prima urbium Brutiorum quam Troie destru-
ctor Ulixes legitur condidisse. Racionabiliter dicat
presumencium iniquitate vexari quam nobis presidenti-
bus non oportuisset affligi. Nam lesionis eius
cognovimus plus dolere quod patriotica nos probant affec-
tione contingere. Civitas supra sinum adriaticum constituta in
modum botrionis pendet in collibus non difficili ascensione
congestis, sed ut voluptuose campos virentes et cerula
maris terga respiciat. Hec nascentem solem ab ipsis cuna-
bulis intuetur, ubi ventura dies non premittit auroram. sed
mox ut oriri cepit lampadem suam vibrans fulgor ostendit
Gaudentem respicit Phebum illic propria luminis claritate re-
fulget. ut ipsa magis solis putetur esse patria Rhodi opi-
nione superata. Fruitur luce perspicua. aeris quoque temperatione
donata apricas yemes refrigeratas sentit estates. Et sine
aliquo merore transigitur ubi infesta tempora non timentur.
Hinc et homo sensu liberior est quia temperies cuncta
moderatur. Patria siquidem fervens leves efficit et acutos
frigida tardos et subdoles. Sola temperata est que mores
hominum sua qualitate componit. Hinc est quod antiqui Athenienses
sedem sapientium esse dixerunt. Que aeris puritate predita

lucidissimos sensus ad contemplativam partem felici largitate pre
paravit. Nutritur enim. tale est corpori aquas cenosas sorbere, quale
perspicuitatem dulcissimi fontis haurire. Sic anime vigor oneratus
dum spiritu graviore comprimitur. Subiacemus enim necessario ta
libus rebus, quando nubilo tristes efficimur. Et iterum naturaliter
ad serena gaudemus, quia celestis anime substantia a domino infecta
quoque et purissima letatur. Efficitur maximis quoque copiosa
deliciosa dum possidet vicina que nos fecimus claustra neptunia
Ad pedem siquidem Moscii montis saxorum visceribus excavatis
fluenta Nerei gurgitis decenter immisimus. Ubi agmine piscium
sub libera captivitate ludentium et delectatione reficit animos
et admiratione mulcet obtutus. Currunt avidi ad manus hominum
et antequam cibi fiant escam expetunt. Pascit homo delicias
suas et dum habet in potestate quod capiat, frequenter evenit
ut repletus omnia derelinquat. Spectaculum quoque pulchre labo
rantium non admittitur in civitate sedentibus. Cernunt effectum
copiose vindemie, arearum pinguis tritura conspicitur, olivarum
quoque virentium vultus aperitur. Nullus cogit aliquem agrorum amen
itate cum datum est de urbe cuncta conspicere. Hoc quia modo non
habet muros civitatem credis ruralem, villam iudicare possis
urbanam et inter utrumque posita copiosa noscitur laude ditata. Hanc
dum frequenter commeantes desiderant transeuntes, ut tedia laborum
refugere cupiunt amenitate civitatis in paraveredorum et annonarum
prebitione provinciales fatigant expensis. Cui nunc providere ne ledat
amenitas sua aut contra proprium fiat causa dispendii. Paraveredorum
vero et annonarum prebitione secundum evectiones concessas in
assem publicum constituimus imputari. Pullicatica quoque indictio
funditus amputatur. Verum tamen etiam iterum possessoribus annonas
preberi secundum cetera constituta decrevimus suis expensis fectas
largitate muneribus. Legis etiam administres remedio non querere
esse voluerint, ardore equitatis intuitu civitatem ipsam re
levare mandatorum est, quod tibi refecimus non remissio. Divino in
iuvante deo iustitia fecundi et securitatis gaudio singulari abun
dant insulas. Ego habitationes tuas appellem potius fortunatas.

Commentario de ... fisti solutione

Tempus admonet humanis rebus necessariam attonitum
dum res etiam asperas captata semper opinione contuli
at. ut illatorum fiscalium titulo annua festivitate reparemus.
Quanto republice ordo tali consiste instituto et inde consolari
sistere creditur. quod pro auctorum utilitate prestat diligentia
sicut ista unde respublica creditur esse firmissima que
dum redempte census restituitur status firmissimo robore con
tinetur. Quapropter magna est quolibet tempore monstrata

devotio. Sed tunc acceptior redditur quando necessaria plus ha-
betur. Exhibeant igitur possessores stipendia sue gratie profutu-
ra debitum siquidem quod iure non potest evitari prompta semper debet
offerri mente ut fiat beneficium quod sine compulsione constat
illatum. Atque ideo quod feliciter dictum sit per indictionem primam
in diocesi tua possessores te papinus admone ut tua illa-
tione sericata assem tributorum devotus exsolvat. quatinus nec
aliquis se sub immatura compulsione ingemiscat exactio ut
utrumque remissione letante quisquam dicat se esse preteritum. Nullus
qualitate iuste ponderationis excedat. Sit quoque libra iustissima.
modus itaque erit rapiendi si pondera phas sit excedere. Com-
pensandum quoque fidelem notarium per quaternos menses. Nam
ad scrinia curam solempniter destinabitis ut totius erroris ob-
scuritate detersa rationibus publicis veritas elucescat. Et
quo facilius possis deo iuvante que sunt constituta comple-
re illud atque illud scias nec cum libris tibi officio quod tuo priorum
suorum memores papinus diminuere curat. quod iussio
agnoscit inculpabiliter sortiatur effectum. Cave ergo ne te
aut improbe redemptionis aut torpentis desidie culpa re-
spiciat. Et quod expedire neglexit tuus inferat damna fortunis

Iohanni siliquatorio Ravennatis

Munitio civitatis spes est tota cunctorum quando in pa-
ce ab externis gentibus disponitur quod veraciter in cer-
tamine timeatur. Plena est enim diversis generibus
hominum habitatio urbium singularium. quis novit cum qua
gente confligat. Ideo quod cives debent agnoscere. quod futuris
hostibus gratum non sit audire. Quapropter ex nostra iussione
possessores admone curabis ut iuxta montem in capraria
et loca circumducta muris fenicarum ingentia ora pandant
talis quod tibi relinquat introitus. Cur nephandi hominis per
structuram accessus illicitos quibus portarum permittitur licenter
ingressus. Nescio quid occultum tenere qui palam non desiderat
intrare. Conscientia recta vias publicas tenet. obviorum pollu-
tione gratulantur et cum diversos gratanter inquirit laboris tedio
non gravatur. Armatus est aut criminis velle nescire et qui
vias suas occulit consiliis prodit. Promoveant in usus communes
itinera prisca revocentur ne dum compendium laboris querunt
vite dispendia patiantur. Ille enim iure habendus est hostibus
qui monimenta nititur violare civitatis

Constantino viro expeditissimo

Regius apparatus sicut negligentibus affert peri
culum sic strenue laborantibus prestat ornatum Ita
primum est vite domino iubente servire. cum nec cul
pa celari nec bonum possit abscondi Quoniam
gratum est sine offensione aliqua iter agere destinatum videtur
indicia diligentie dubia sine timore transire, gressu equali nec
tremuli ascendere in pontibus cum trabium mobilitate non treme
viam quia sic conspicerent omnia probentur animo convenisse
cum civilium transire possitis si verum domino placere possitis Nam
cum vos parere contendimus magnus provectus est, si merea
mini quando eius placidos venire conspectus Ideo ita iter
fluminis rivis saltantibus gravatum hiantibus rippas latissima
pontium interiectione coniungente oppressos margines platearum
asperrimis silvis emundare paraverunt ut astriptis nostris pro
curetur cum electa qualitate membrorum annonarum designatarum
copia sine aliquo possessorum dispendio congregetur Ita
sit omnia grata redditus sine nulla parte peccatis Res una
subtracta cum ita deformat et totum deesse creditur ubi vel minima
querela asperitas commovet Species preterea que mensis regiis
apparantur exactas tota sedulitate perquirite Illa quidem prae erit
exercitum satisfacere si nos contigerit in ipsa commorari possessione
spectare parat provinciales admoniti et civitates singule de
clarata brevibus subministrent Nam quotiens leto principio oc
currimus efficacie beneficia postulant Cogitate etiam quod prius fecit
creditum iudicio aut gratias nobis dominum gaudens aut commotione
principis iratus attribuo Agite ergo ne cunctis imperitetur
vester processus Ita cunctis de nobis satisfacto quod cul
pis vestris offendere prosolvat Nichil potius gratiarum omnibus
exercitus Magna nobis erit gloria et me securum redde et tan
torum bona indicia incurrisse

Maximo vicario urbis Rome

Habundantia quidem regium ex ipsa potestatis cognoscitur frequentia
commeantium Ita necesse est et res magna co
petentia permittat semper indicia Venturum diem
lucifer demonstrat exortus Serena scitura favens ventus
indicit imminentia bona. quarum animi propagatione demonstramus

Et difficile magna res geritur que signorum precursione minime declaratur. Verumtamen et nos necessario commonemus ut portus invencione tiberinos fluctus solemniter necessitatis gratia cursum prebeat centremulum ferri concatenacione marinum navium et de suo situ celerem nobis prestet excursum. Non commoveatur pigris funibus ut solebat manibus trahentium moles tanta torpescat. celeritate potius sua conferat quam se movens antea non prebeat. Ambulant convicantium greges provecto non navigiis concisa nos unda deportet. Decet dominum suscipi ut aliqua debet novitate gratulari. Thabularum fortiter iunctura soliditate debet prebere necessaria ut pavore undas dubitantium tecta similitudine possit optetur animo largior fuisse discessitur innotue cancellorum tamen tu dextra leva que decent aptetur prosper datur discessus cum fuit asper casus exclusus. Vide quemadmodum reliqua ad te pertinentia prepares qui te occursurum esse cognoscis. Quale est enim in tanta frequencia non potuisse culpari. Omnes pos affligit qui regi aliud necessarium subtrahit. Cuncta dum letus optatur ab omnibus cunctos contristat si probetur offensus. Vide quod sic spectandum est sub tanta signatorum occursione laudari principem sic suscipere ut omnes intelligant vel decesse. Ante ipsum quoque dominum venire letum qua aliqua trepidacione consilium insperatum bonum est. si is ad quem recepcionis pertinet periculum sibi gracie prinet augmentum inquam vero illum sedis iure militem nos dixisse cognosce. Cui tibi officio quo tuo debeat imminere. Erunt nobis omnia parata remuneret qui committi non potest quod uno periculo constat ascribi

Thomato et Petro viris clarissimis

Retinetis mei viri fidelissimi sanctum agapitum urbis Rome papam cum ad orientis principem legationis gratia mitteretur iussione regia datis pignoribus a nobis tot libras auri facto pittacio solemniter accepisse ut cui providus donator insistit quod subitam eius etiam urgeret excessi. Primum quidem benignius prestatur qui in necessitate mutuas pecunias reddidit. Sed quanto gloriosius fecit etiam illum largiri quod

cum gratiarum actione potuisset offerri soluta est sine damno
necessitas. manus pape dabat quod eius substantia non
habebat. Et illud iterum est videmus redditum quod
donis constat expletum. Quale ergo videbatur antistitem
petentibus profundere et calicem nulla detruncata distributor
potius fuit quam donator. Quia credere est illi applicari
de cuius facultatibus videatur expendi. Quod quamvis non
agat apud pium principem talis legatus quia destinata singu
lari constat exemplo. Quapropter cura preceptione commoniti
et regia iussione securi sanctorum vasa cum oblatione cyro
graphi auctoritatibus Sancti Petri apostoli sine aliqua
dilatione refundite ut lucrose reddita celeriter impe
trare videantur optata. Referantur manibus levitarum
ministeria toto orbe narranda donetur. Quod prius
fuit quando iuste per largitatem respicit quod sacerdos le
gibus obligavit. Usurpatum est exemplum quod in historia
nostra magna intentione retulimus. Nam cum Rex Atta
laricus urbis Rome depredatione satiatus apostoli Petri va
sa suis deferentibus excepisset mox ut rei causam
habita interrogatione cognovit sacris liminibus deportari
diripientium manibus imperavit ut cupiditas que depre
dationis ambitu admiserat scelus devotione largissima
deleret excessum. Sed quid mirum si reverenda sanctorum
diripere noluit qui tanta se urbis vastatione ditavit.
Rex autem vester religioso proposito reddidit vasa que iure
pignoris propria videbantur effecta. Et ideo talibus factis
frequens prestetur donum quando leta concedi posse credimus
cum retributionem bonis actibus postulavimus.

Scribe Ravennatis

Scribarum officium securitas solet esse cunctorum
quando ius omnium eius sollicitudine custodit.
Alios enim depopulantur incendia alios invadit
surrepcio furtiva nonnullis negligentia perit quod diligens
auctor acquirit, sed fide publica robustissime reparatur.
Quicquid a privatis amittitur diligentior est in alie
nis quam potest esse in cura de ipsis. Non admonitus facit
quod vix rogatus impleret et requisitus non potest negare

quis tuus interest se fatetur amisisse Armarium ipsius
fortuna amicorum est et tuto refugium omnium dicitur ubi
universorum securitas invenitur Ad patria crescit officia si
incorrupte sit veritas custodita Nam sicut diligens ge-
nitor servat quod certius successor inveniat Sic arbiter
artium nullum patitur propria utilitate fraudari Et ideo tan-
te rei te iugiter cupimus esse custodem ut qui hactenus
integritate placuisti nulla debeas varietate fuscari
Vide quod tibi committitur antiqua fides et quottidiana dili-
gentia divinis insignitum litteris apud cunctos populis te-
tua cura litigatur Et superius iudicatis qui causarum om-
cula discutis Hoc honorabile testimonium vox antiqua
fides cartarum Cum sine additis incorrupta processerit.
cognitores reverenter excipiunt litigantes quamvis improbi co-
acti tamen obediunt Et tu probas sit promulgatam sinam
suspectus tibi non licet obviare Quo circa non habeat venale
depositum tinea documentorum est obligatio maligna redime-
tis dum querunt consumere quod se cognoverunt impedie
pascat te custode decora veritatis tua facultas habeatur
integritas Da potentibus te olim facta sunt translator esto
non conditor antiquorum gestorum exemplar velud annulum
teris imprime Ut sicut sculpta expressa non possunt signa ve-
fugere Ita et manus tua ab autentico nequeat discrepare
Quod aliquis si te unquam surrepto tradiderit quemadmo-
dum in alia causa acquiescat credi que scit potuisse cor-
rumpi impugnat te fraude sua et facile convincit quem
in una parte decepit Ama iusticiam de qua nemo
queritur ut etiam iratus testimonium salubre possit di-
cere qui te vitassim voluit deviare Publicum est
omne quod feceris dum aut laudatis eorum aut accusatis
invenire possis offensam

De Provincialibus hystrie

Expense publice diversa temporum varietate titu-
bantes hac ratione se potuerint continere
Si provectum locorum sequitur salubritas missio-
nis Illic enim facilis est procuratio ubi fuit
fructus uberior Nam si indicatur quod sterilitas vicin-
na denegavit tunc et provincia leditur et effectus optabilis

nõ habetur Comeantum igitur attestatione didicimus histriam
provinciam maturis egregijs fructibus sub laude nominatam
divino munere gravidam vini olei vel tritici presenti anno
fecunditate gratulari Et ideo memoratas species in tot solidos
date pro tributaria functione qui nobis de presenti prima indi-
ctione reputentur Reliqua vero per solemnes expensas re-
linquimus devote provincie Sed quoniam nobis in maxi-
sima sunt quelibet que diximus tot solidos etiam de archa
nostra transmisimus ut res necessarie sine vestro dispendio
ubertime debeant congregari Frequenter enim dum extra-
neis urgemur vendere soletis damna sentire. eo presertim
tempore cum nobis peregrinus emptor exceptus est Et
rarum est aurum carpere quando mercatores cognoscit
non adesse Quando vos melius est parere dominis
quam petere longinquis et debita fructibus solvere quam
emerentium fastidia sustinere Prodimus etiam amare iusti-
tie quoddam nobis suggerere potest estima in precio
ledere non debeamus Unde nauclerio prebitionibus non gra-
vamur Est enim provincia nobis regio supra sinum maris
Ionii constituta olivis referta segetibus ornata vitibus
copiosa Ubi quasi tribus uberibus egregia ubertate
largita omnis fructus optabili fecunditate profluxit Que
non immerito dicitur Ravenne Campanie urbis Regie
cella penaria voluptuosa nimis et deliciosa digres-
sio fruitur in Septentrione progressa celi admiran-
da temperie habet et quasdam non absurde dixerim
Baias suas ubi undosum mare terrenas concavitates
ingrediens in faciem decoram stagni equalitate depon-
tur Hec loca et garismatia plura nutriunt et piscium
ubertate gloriantur Diximus ibi non unum est amose co-
cupiscuntur piscine neptunie Dantibus et cessante indu-
stria passim ostrea nascuntur immissa Sic nec studium
in nutriendis nec dubietas in capiendis probatur esse
delicijs Pretoria longe late que lucentia in margaritarum
speciem putas esse disposita Ut hinc appareat qualia
fuerunt illius provincie maiorum iudicia quam tantis
fabricis constat ornatam Additur etiam illi litori ordo
pulcerrimus insularum. que amabili utilitate dispositis
et a periculis vindicat naves. et ditat magna ubertate

cultores recipit plane comitatenses excubias. Italie ornat
imperium privatas delicias mediocres vitalium pascit expen-
sis. Et quod illic nascitur pene totum in urbe regia pos-
sidetur. Prestet nunc copias suas sponte magis devota pro-
vintia magis amplius pareat dum speratur quando gra-
tissime faciebat dum minime quereretur. Sed ne aliqua
iussionibus nostris dubietas nasceretur Laurentium virum
experientissimum et magnis nobis iure publico laboribus
comprobatum cum presenti auctoritate direximus qui secundum
breves subter annexos incunctanter expediat. Quod si
expensis publicas inlicitum esse cognoscit nunc procurate
que iussa sunt vos enim facitis devotum militem cum li-
benter suscepistis iussionem spetia vero vobis moderata
sequenti iussione declaramus cum vobis exercitis pretium ve-
nalitatis sinodum iussa relatione suggesserit. Traxit enim
aliquid quod non potest iuste nisi copia rei evidenter pote-
rit indagari. Inequalis quippe est arbiter qui sententiam
mittit incassum et male sibi probatur consilius qui
est indeliberata dicturus

Laurentio viro experientissimo

Deliberato iudicis probatos viros debet publicis
actionibus adhibere ut facile possit impleri quod
sterilitate temporis cognoscatur inquiri. In abundan-
tiam rerum quelibet se potest expedire persona electis
opus est militibus cum fuit necessitas impulsus. Atque ideo
experientiam tuam frequentibus nobis quam tali devotione gra-
tissima ad Histriam provintiam iubemus excurrere. Ut
in tot solidos vini olei vel tritici species de tributario soli-
do debeas procurare. In aliis vero tot solidis quos a
nostro archario percepisti. tam a negociatoribus quam
a possessoribus emere maturabis. Sicut te a munera-
riis instruxit porrecta notitia. Qua propter exige nunc
animos ad parendum qui tantis et talibus excubiis
indistrictam forte placuisti. Admonet te prioris commissio-
nis exemplum. Quia nimis grave est emeritum dere-
linquere. quem tironem nullatenus constat errasse.

Qualis aut supradictaru specieru ubertas se optata leta
uerit veraci nobis qd de te credimus relatione significa
vt nos habito modo constituere debeamus quod nec pro
vinciales ledat nec publica grauare possit expensis

Tributums maritimarum

Data pridem iussione censuimus vt Histria vini et
olei spes quaru psnti anno copia indulta perfruit
ad Rauennatam feliciter dirigeret mansionem
Sed vos qui numerosa nauigia in eius confinio
possidetis pari deuotionis gratia prouidete vt quod illa est
parata tradere vos studeatis sub celeritate portare similis
erit quippe vtrisqz gra pfectionis quando vnu ex his disso
ciatu implere non permittat effectum Estote ergo prompti
ssimi ad vicina qui sepe spatia transmittitis infinita p
hospitia quodam modo vestra discurrit qui per patria na
uigatis accedit etia comodis vestris quod vobis aliud it
aperitur ppetua securitate tranquillu Nā cu ventis seuientibꝫ
mare fuerit clausum via vobis panditur per amenissia
fluuioru Carine vestre flatus asperos no pauescunt tram
cu suma felicitate contingunt et perire nesciunt que freque
ter impingunt putantur eminus quasi per prata ferri cum
eorum contingerit alueu no videri Tracte funibus am
bulant que stare rudentibus consueuerunt et conditione
mutata pedibus iuuant homines naues suas vectrices sine
labore trahunt et pro pauore velorū vtuntur passu prosperio
re nautaru Iuuat referre quemadmodum habitationes ve
stras sitas esse perspeximus Venetie predicabiles quondam plene
nobilibus ab austro Rauennam padum qz contingunt
ab oriente iocunditate Ionii littoris pfruuntur vbi alter
estus egrediens modo claudit modo aperit faciem reciproca
inundatione camporu Hic vobis aquatiliu auiu more do
mus est Nam qui nunc terrestris modo cernitur insula
ris vt illic magis estimes esse Ciclades vbi subito lo
corum facies respicis immutatas Earu quippe similitudie
per equora longe patentia domalia videantur sparsa que
vero natura protulit sed homi cura fundauit viminibꝫ
flexibilibus enī irrigatis terena illic soliditas aggregatur
et marino fluctui tam fragilis munitio no dubitat
opponi s. quando vadosum littus moles eicere nescit
vndarum Et sine viribus fertur quod altitudinis

auxilio non iuvatur. Habitatoribus ergo una copia est ut
solis piscibus expleatur paupertas ubi cum divitibus sub equa-
litate convivunt communis cibus omnes reficit habitatio similis
cuncta concludit. Nesciunt de penatibus invidere. Et sub
hac mensura degentes evadunt vitium cui mundum
constat esse obnoxium. In salinis autem exercendis tota con-
tentio est pro aratris pro falcibus cilindros volvunt. In-
de vobis fructus omnis enascitur quando in ipsis et
que factis possidetis. Moneta illic quodammodo percutitur
victualis arti vestre omnis fructus addictus est. Potest aurum
aliquis minus querere. Nemo est qui salem non desideret
invenire. Merito quando isti debetur omnis cibus qui
potest esse gratissimus. Proinde naves quas more
animalium vestris parietibus illigatis diligenti cura refi-
cite. Ut cum vos vir experientissimus Laurentius qui
ad procurandas species directus est commonere tentaverit
festinetis excurrere. Quatenus expensas necessarias nulla
difficultate tardetis qui pro qualitate aeris compendium
vobis eligere potestis itineris.

Ambrosio Viro Senatus preposito

Plerumque solliciti fuerint qui mutatas rerum ordines
intuentur. Quia sepe protendunt aliqua
que consuetudini probantur adversa. Nichil
enim sine causa geritur. Nec quando mundus
fortuitis casibus implicatur prodigiis et portentis.
Sed quicquid venire videmus ad terminum divinum con-
stat esse consilium. Suspenduntur homines in admiratione
cum sua leges constituta mutaverint. Si aliter eveniunt
procedant quam eorum usus inoleverat. Rerum autem de
talibus non magna curiositate turbetur si versa vice
consuetudinum a superioribus aliquid videatur mutari ob-
scurum. Nam sicut ita securitas est sidus vitibus tempora
notare currentia. Sic magna curiositate complemur
cum mutari talia sentiuntur. Quale rogo est stellarum
primarium conspicere et eius solita lumina non videre.
Lunam noctis decus cerni orbe suo plenam et naturali

splendore vacuata Cernimus adhuc cuncti quasi venetu
solem miremur media die umbras corpora non habere
et vigorem illum fortissimi caloris usque ad extremi temporis
inertiam pervenisse Quod ved eclipsis momentaneo
defectu sed totius pene anni agi nichilominus constat ex
cursu Qualis ergo timor est diutius sustinere, quod
vel in summa solet velocitate terrere Habuimus
itaque sine procellis yemem sine temperie vernum· sine ar
doribus estatem Unde iam speretur posse venire tem
periem quando menses qui fructus decoquere poterant
borealis flatibus vehementer algebant Quid enim ferti
litatem producant si terra estivis mensibus non calescat
Quid germen aperiat si imbre pluviam non resumat
Duo hec elementis omnibus probantur adversa rigorem
perpetuum et contrariam siccitatem Mutaverunt se tempora
vero mutando Et quod mixtis imbribus solebat effi
ci ex ariditate sola vero non potest optineri Et ideo de ve
teribus frugibus prudentia tua futuram vincat inopiam
Quia tanti fuit anni prioris felix ubertas. ut veteris
mensibus provisa sufficiant Reponatur omne quod ad victum
queritur facile privatus necessaria reperit cum se publicus
apparatus expleverit Sed ne te prodigii tanti magna hesi
tatione distringat ad considerationem revertere naturalium
rerum· et fit ratione clarum quod stupenti vulgo videatur
ambiguum Dum enim constat divina ordinatione dispo
situm ut astra prioris anni in domiciliis suis mutuis
administrationibus convenirent Et supra sollicitudine yemis
sicca redderetur et frigida hinc aer nivibus nimio ri
gore densatus ardore solis in nullam raritatem per
ductus est. sed in assumpta crassitudine perdurans. et ca
loribus eius obstitit. et aspectum humane fragilitatis
elusit Media enim que sunt inanis dominantur obtutibus.
et per ipsa tantum videri possumus quantum nobis sui cor
poris tenuitate concedunt Hoc enim magnum quod in me
dio terram atque elementi more liquidissimum pervagatur
dum contingit esse purum et solis qualitate respersum
nostros veraciter pandit aspectus Si vero fuerit

aliqua permixtione congregatum · fuit tenso quasi quodam
rigore · nec colores gradus · nec calores perpetimur facit astro-
rum. Quod etiam aliis seculis aere turbido pro tempore
frequenter efficitur. Hinc est quod diutius rerum sterilitate insoli-
to calore fuscati sunt. Quod novum frigus messor expavit
Quod accessu temporis poma diriguerint quod racemorum
senectus acerba est. Sed si hoc divine providentie tractatur
satagere non debemus. Quando ipsius consilio prodigia que-
rere prohibentur. Illud tamen sine dubio terrenis fructibus
adversarium esse cognoscimus · cui alimoniam consuetam natura-
li lege propria non videmus. Proinde cogat sollicitudo vestra
ne nos sterilitas anni animi turbare videatur. Dum sic
ab illo primo administratore dignitatis vestre provisum est · ut
precedens copia frequentem vicisset inopie penuriam

Paulo Viro Strenuo Senatus Preposito

Frequenter utilitas publica compendiosa pietate
servatur · quando illud magis acquirit · quando
bonorum intercessione remiserit. Venientes itaque cum
venerabilis Augustinus vita clarus et nomine
venetum nobis necessitates flebili allegatione declaraverunt
nec vini nec tritici nec panici spes apud ipsos fuisse prestatas
asserentes ad tantam penuriam provincialium pervenisse
fortunas ut vite pabula sustinere non possint nisi eis
pietas regalis solita humanitate prospexerit. Quod
nobis credibile visum est aliquid a petentibus postulare
et illud sperare quod provincia cognoscit indigere. Talibus
enim preces lacrimas exigit cum quod non invenit impo-
nit. Et ideo tanti viri allegatione permoti vinum et tri-
ticum quod nos in apparatu exercitus ex Concordiense
Aquiliense et Foroiuliense colligere civitatibus fecerimus
pietatis auctoritate remittimus taxatos tamen sit brevis no-
bis datus continet exinde provideatur. Hinc enim eis
necesse fuit sufficienter tritici speciem destinamus. Et quoniam
in Histria vini abundantia natum esse comperimus. Exinde quan-
tum de supradictis civitatibus superatum est postulare sicut
in foro rerum venalium reperitur. Quatinus nec ipsi ledi

possint cui eis iusta pacta seruantur. Quapropter presentem indul-
gentiam nulla gratiae venalitate turbandam, ut cui fuerit
concessum gratuitum possit perfecte in longinquo gloriam. Noverit enim
grauiter vos subiacere posse vindicte si quod interdictum est
dari a nobis conatur acceptum

Dacio viro episcopo Me

Nimis prodest bonum opus si hoc per viros
sanctissimos velimus efficere augescit enim bonorum
voluntas secreta instruendo, ut quicquid sine fraude
geritur, hoc vere donantis tunc applicatur. De-
cet enim ut congruam stipendia principalem sacerdotalis puri-
tas exequatur. Nam cui est studium bonum de proprio lau-
dabiliter facere pro aliena etiam complere. Et ideo sancti-
tatem vestram optimus tamen propositi est divinis inseruire
mandatis, ut de horreis thilonensibus et Tarnonensibus
panis speciem sicut a principe iussum est etiam partem
esurienti populo ad viginti quinque modios solidorum distrahi
sub vestra ordinatione faciat. Nam tunc sine venalitate
ad alios perveniat, qui se de proprio videntur posse sus-
fige accipiat. Quisquis habens indulgentiam principalem
egentibus visum est non divitibus subvenire effundit
potius quam mittit in plenum. Nam illud potius reco-
ditur quod vasis vacuis congregatur. Quapropter sancti-
tas vestra miserationis officia non pertinet in immensum, quia
totum nobis dignum est ubi pietas invenitur. Siquidem ali-
ena desideria fideliter gerere. hic est bona parva praestitisse
ad quam rem deo iuvante procurandam illud atque illud
presbyteros destinare. Qui sanctitati vestre ordinatione
in omnibus obsecrati sine esse faciant. sed continuo nobis
obedire contendant. Soliti vero quanti ex supradicta quanti-
tate panis potuerint congregari. certo nobis relatione
declarate, ut apud archivum reconditi ad supramemora-
tam speciem reparandam futuris reservantur deo auxiliante
temporibus more vestro restituere. Quomodo ordinatio vestra
sola resolvit, ut in mensam facies splendidius potius rogetur

Edictum

Ovis destinat providentia divina pastoribus unde
aliqua velle subducere. ut vincere possit anim

comprobare. Nam si nullius penitus indigere contiget. locum
pro inde largitas non haberet. Data est provincijs in regis
nostri laude penuria steriles facti sunt agri ut liberitas
domini possit agnosci. Minus esse acceptissimum donum. ubi
precessisset incomodum. Gaudete provincie malis quam
vestris potius referte, quando talem probat animum
principis. ut nullus cedat adversis. En pietas admirabilis
que ubique nostris compugnat incomodis. Nam si se fe-
ritas gentilis prioris temporis animasset per civilia et
liguria nostra sicut vos vetimur necesse est Bur-
gundionum incursione quateretur. gereret que bellum de vi-
civitate furtivum subito tamquam sol ortus fama principis crimen
expugnant se hostis sua presumptione congemuit. quando
illum cognovit normate gentis esse rectorem. quem sub
simulatis nomine probaverat singularem quotiens se optavit
de suis finibus non exire Burgundione principe nostro
pugnaret adverso. Cuius licet sententiam relevatus evaserat
infelicitate tamen palpitans incurrit Nam mox ut Got-
thi ad bellum studium geminum se fortitudine contulerunt. Ita
prospera concitatione cessa est rebellium manus quasi hinc
invidos hinc timidos scire contigisset armatos divini
equitati iudicij. ut in ipsis campis provisio corrueret quos
vastare presumpsit. Multa adversariorum cadaveribus or-
nata provincia atrocem vidit funerum que victoriam
certo constat effectum. Nunc melius culta liguria cui
negato fructu segetis messis provenit hostilis. Nam
et si tributa tua minus potuerunt accipi triumphos
in te natos feliciter obtulisti. His additur alemoniorum
nuper fugata surrepcio. Que primis conatibus suis sic
probatur oppressa. ut primum adventum suum inxisset et
exitum quasi salutaris fieri exultacionis purgatione Quatenus
et male presumentium vindicaretur excessus et subiectorum
omnio grassaretur integritas. Possem quidem vobis dinume-
re quanta in alijs locis hostium vis cecidit. sed movet humani
animi ad vera felicia festinates illum. Nos tantum dicere
cupitis. quod ad vos spectare pene sentitis. Redeat ergo ad
suavem principum. quem quos defendit a belli clade. ut mo-
dice patitur periculum sustinere. Namque qui perculerit hostem provincie
et famem iussit exire. O tamen toto orbe predicanda co-
tra indigentiam suam gloriosi principis pugnat humanitas

Cum de castra sint horrea referta . que si claudere voluisset
tunc utique intrasset portabilis vincta Sed quia magis apparuit
sapientem adversaria mox fugavit Nescio que principis nostri
bella mirentur potius admirentur Ego tamen dicam quod sentiam
In usu est viris fortibus feliciter egisse pugnas sed huma-
ni virtutem esse constat vicisse penuriam Verumtamen hostem
tantum ac talibus bonis nulla potuissent supplicia vota
sufficere Adhuc et invidia relaxare pepulit fiscalis cal-
culi fimbriam Hic tristes in aliqua parte facerent . quibus
tot felicia prestitisset Joseph legimus contra famis funesta
emendi quidem tritici dedisse licentiam Sed tale posuisse pre-
tium ut sese subiectionis avidus se potius venderet alimonia
mercaturus Quale ergo fuit tunc miseris vivere . quibus a-
cerba inventio libertatem suam videbatur adimere . Ubi non mi-
nus ingemuit liberatus . quam potuit flere captivus Credo
durum sanctum virum tunc necessitate constrictum ut et avaro principi satisfa-
ceret . et periclitanti populo subveniret Parte tanti patris dixerim
quod prestantius est libertate salva frumentum vendere
et per indigentiam tributa laxare Gratis constat ista vena-
litas quando et emptoris cessit et pretium quod nos o-
blectet imposuit Vendidit itaque largitas publica vi-
cenos quinos modios dum possessor invenire non pos-
sit ad denos ordine rerum secula mutavit benignitas nos
vivendum vile distrahere . cum esuriens patria sit carius comparare
Quare predicatos eventum affectu damnorum negotiator
provenit . Notum est vendenti magis perdere . quam questum
comparans valeat invenire Talia profecto regem decet
tractare commercia Talem convenit mundi nationem exercere
pietate et tunc minime acquiescat accipere . quando emptor
plurima cupiat offerre . libet offerre referre qualis in
nobis sit dominantis affectus Prima et primo cessit quantum
sufficere credidit Nunc iterum postulata geminavit Veremur
nobis ut aliquid sperare post dona . cum se adhuc ad bene-
ficia principis reservaret humanitas Non audita describit
quando ipse visa testatus est Effugit illa calamitas que
preces miserantem recepit testem . ut post districtam indictionem
non haberet Gaudete ergo asstricte iam bono ligures
in usu tuo secula venerunt Nam collatos tibi Egypti-
os magna prosperitate vicisti cuius tempora ne-
cessitatis . et libertatis premia non amittis . Primo illa

tempore securus es ab hoste redditus quando et de fa-
mis periculis cognosceris esse liberatus. Adhuc licet te li-
gitur predictum ornat exemplum. Ad hoc tamen est quo feli-
cius superetur. Legitur enim Joseph fratribus suis tan-
tum saccis occulta pretia reddidisse. Quid mirum si na-
tura compellente proximis suis humanior visus est exti-
tisse. Hic autem cunctis large vendidit frumentum debitum
reliquit et plus iste generaliter contulit tributariis.
quam ille solis visus est prestitisse germanis. Breviter
dicantur. Effusa sunt bona sua desunt omnia quae
cum regibus comparantur iura secula sed prophetis.
Sed ne diutius beneficiorum regalium cupidos occupemus
precepta nostra ad eos quorum interest emanasse co-
gnoscite. Ut secundum tenorem iussionis ad vos per-
veniat munificentia principalis

Explicit Cassiodorus epistolarum Cracovie re-
portatus in Collegio pauperum Burse
per Johannem Allexandri de Zassa-
di Et est finitus in vigilia Sancte Ka-
therine Sub anno domini Millesimo
Quadringentesimo Quinquagesimo
Nono :: Pro quo sit benedictus deus
gloriosus in secula seculorum amen ::